ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար· 50 Ն· Ֆ· Վեցամսեայ՝ 27 Ն· Ֆ·
Արտասահման՝ Տար· 60 Ն· Ֆ· Հատը՝ 0·25 Ն· Ֆ·

ՇԱԲԱԹ
1
ԱՊՐԻԼ
SAMEDI
1ER AVRIL
1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9068 37EME ANNEE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4869

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Միացեալ ընկերվարական կուսակցութեան առաջին համաժողովը տեղի ունեցաւ Մարտ 24-27 Քլիշիի մէջ։

Ընդհանուր քարտուղար Խուաար Տէ – փրէօ ներկայացուց տարեկան գործունէութեան տեղեկագիրը, որ լաւատես դոյներով կը պատկերացնէր կուսակցութեան վիճակը։

Մէկ տարուան ընթացքին բազմաթիւ նոր անդամներ արձանագրուած են։ կազմակերպութիւնը մասնաւորապէս յաջողութիւն գտած է երիտասարդներու մօտ՝ Փարիզի եւ զաւառի մէջ։ Քաղաքականօրէն անկազմակերպ երիտասարդութիւնը, ըստ իրեն, վերջապէս գտած է արդիական ընկերվարական կուսակցութիւն մը, որ միաժամանակ հակառակ է «վարդապետականութեան եւ պատեհապաշտութեան»։

Զախակողմեան երեք կուսակցութիւնները, որոնք տարբեր ծագում ունէին, միաձուլուած են արդէն եւ նոյն զաղափարականին ու քաղաքականութեան շուրջ համախմբուած։

1960 Ապրիլ 8ին նոր կուսակցութիւնը հրապարակ իջած էր, նպատակ ունենալով բուն պայքար մղել՝ վերջ տալու համար Ալժերիոյ պատերազմին, բանակցելով ապստամբներուն հետ։ Տարուան ընթացքին կուսակցութիւնը այս ուղղութեամբ կարեւոր աշխատանք է տարած բանուորական եւ գիւղացիական շրջանակներուն մէջ, մեծ յաջողութեամբ։

Տեղեկաբերը կը շեշտէր.

« Մենք Թունդ հակառակորդները ենք Հինգերորդ Հանրապետութեան, բայց նաեւ չենք ուզեր վերադառնալ Չորրորդին։ Այս երկու ժխտումները բաւական չեն։ Պէտք է ըսենք թէ ի՛նչ վարչաձեւ կ'ուզենք, որ ժողովրդավարութիւնը հաշտեցնէ տեւականութեան հետ »։

Տէփրէօ վերջին ծայր ինքնավստահ է եւ կը կարծէ թէ նոր կուսակցութիւնը ի վիճակի է ներկայ վարչաձեւին յաջորդութիւնը ստանալ։

Քննադատեց մասնութիւնը անոնց, որոնք կը կարծեն, որ եթէ Զօրավար տը Կոլ քաղաքական ասպարէզէն քաշուի, Ֆրանսայի մէջ պիտի հաստատուի զին – ուորական մենաիրութիւն մը, որ պիտի հետեւի Ֆրանքոյի կամ Սալազարի օրի – նակին։

Միացեալ ընկերվարական կուսակցութիւնը հակառակ չէ որոշ խնդիրներու մասին համաձայնութիւն կնքելու համայնավար կուսակցութեան հետ։

Գալով Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան, որուն «ղեկավար մարմինը այլեւս ընկերվարական չէ», ընտրական չահերէ տարուած կը դաշնակցի մերթ ա – յլին, մերթ ձախին հետ, ըստ պարագա – յին։

Ընդհանուր քարտուղարը անդրադարձաւ նաեւ գործակցութիւնը աշխատաւոր – ներու արհեստական միութեանց հետ, ի – րագործելու համար ընկերվարութեան հիմնական սկզբունքները։— Ձեռք անցը – նել տնտեսութեան շարժիչ մեքենաները, բաբեկարգել սեփականատիրութիւնը, աղ – գայնացնել հողը, ինչպէս նաեւ փոխանակութեան եւ արտադրութեան միջոցները, բոլորովին ժողովրդականացնել դպրոցները, պակսեցնել զինուորական ուժերը եւ կազմել ժողովրդական նոր բանակ մը, վերջ տալ գաղթականութեան, ապազգ – նումը հակակշիռի ենթարկել, ընդունիլ խաղաղ համակեցութեան անհրաժեշտու – թիւնը, եւայլն։

Խուաար Տէփրէոյի տեղեկագրին շուրջ տեղի ունեցան քննարկումներ, որոնց ընթացքին երեւան եկան

ԷՎԻԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԸ ՄԱՀԱՓՈՐՁԻ ՋՈՂ ԳՆԱՑ

ՆԱԽԱՐԱՐ ԺՈՒԿՈՎ ՕՒԱՆԻ ՄԷՋ

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՊՐԻԼ 7ԻՆ, ԿԸ ՑԱՑՏԱՐԱՐԵՆ ՓԱՐԻԶ ԵՒ ԹՈՒՆՈՒԶ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ԶԵԿՈՅՑՆԵՐԸ

Էվիանի պանդոկապետները, առեւտրականները եւ ծանօթ անձնաւորութիւնները սկսած են վախնալ եւ լուրջի առնել ըսպառնալիքի այն նամակները զորս կը ստանան այն օրէն ի վեր երբ Էվիան բանակցութեանց իբրեւ վայր ընտրուեցաւ։ Արդարեւ քաղաքին առաջին անձնաւորութիւնը՝ քաղաքապետ Քամիլ Պլան, զոհ գնաց Հինգշաբթիէն Ուրբաթ լուսնալիք գիշերը զարհուրելի մահափորձի մը։

Քաղաքապետը կը բնակի, կնոջը եւ 12 տարու մանչուն հետ, քաղաքապետարանին ճիշդ դիմացը՝ Օթէլ Պո–Ռիվաժ։ Կէս գիշերին պառկած են, երկրորդ յարկը բայց 2·35ին ահռելի պայթիւն մը կ'արթընցնէ քաղաքապետը որ անմիջապէս կը հասկնայ թէ ստացած սպառնական նամակները կատակ չէին։ Անմիջապէս կ'իջնէ առաջին յարկը եւ ձեռք կ'առնէ հեռաձայնը ոստիկանութիւնը կանչելու համար, նոյն վայրկեանին կինը կ'իջնէ, բայց քաղաքապետին դռնուած սենեակին մէջ կը պայթի երկրորդ ռումբ մը եւ, Քամիլ Պլան, պայթիւնին ուժէն կը նետուի, կտոր – կտոր։ Ուսը պոկուած է, երեսը, գլուխը, կինը վիրաւորուած է դէմքէն, օգնութեան կը հասնին բայց ժամ մը եռք Էվիանի քաղաքապետը կը մեռնի, առանց ինքզինքին եկած ըլլալու։ 48 տարեկան էր եւ 16 տարի է ձեռնհասօրէն կը վարէր իր պաշտօնը։

Առաջին քննութիւնները ցոյց կուտան թէ այս մահափորձին հեղինակները մասնագէտներ են եւ իրենց նպատակն էր իսկապէս քաղաքապետը սպաննել։ Արդարեւ, ի՞նչպէս պատահեցաւ դէպքը։ Ժամը 2·35ին ռումբ մը կը պայթի, քաղաքապետին տան առջեւ, կառքը օդը կ'ելլէ կտոր – կտոր։ Ինչ է՞ քաղաքապետին հակազդեցութիւնը, անմիջապէս վար կ'իջնէ ոստիկանութեան հեռաձայնելու համար, կեդրոնի օրիորդը կը հարցնէ.— Ի՞նչ թիւ կ'ուզէք։ «Ոստիկանութիւնը» կ'ըսէ Քամիլ Պլան բայց նոյն վայրկեանին իր կողքին դրուած երկրորդ ռումբ մը կը պայթի եւ աւելորդ կը դարձնէ ամէն բան։ Այս ամբողջը ցոյց կուտան թէ մահափորձը կազմակերպողները ամէն բան նախատեսած եւ հաշուած էին։ Գիտէին թէ առաջին պայթիւնը պատճառ պիտի դառնար որ քաղաքապետը վար իջնէ ուր առաջին ռումբէն ճիշդ քսան երկվայրկեան յետոյ կը պայթէր երկրորդը, ամէն ինչ հաշուած էր, քաղաքապետին վար իջնելը եւ հեռաձայնել փորձելը ճիշդ 20 երկվայրկեան տեւած էին։

Ուրբաթ առաւօտ տակաւին ոչ մէկ հակազդեցութիւն ծանօթ էր պաշտօնական շրջանակներուն մէջ։ Մահափորձը ուշ պատահած էր, քաղաքապետը մեռած էր աւազ Ուրբաթ առաւօտ ժամը չորսին։ Թունուզի Ազգ. Ազատ. Ճակատի շրջանակները չատ ազդուած էին այս դէպքէն եւ ըստ Եւրոպա թիւ 1 ձայնասփիւռի կայանի թղթակցին, այդ մասին կը խօսուէր Ֆերաթ Ապպասի բնակարանը։

Էվիանի մէջ ուր ապահովութեան ուժերը աւելի խիստ միջոցներ ձեռք առած են եւ բոլոր մուտքերն ու ելքերը մանրակրկիտ քննութեանց ենթակայ են, սար – սափ կը սիրէ, բոլոր անոնք որ քաղաքապետին պէս սպառնական նամակ ստացած են հանդիստ չեն։

Էվիանի պաշտօնական շրջանակները կ'ուզեն մասնաւոր հանդիսաւորութիւն մը տալ քաղաքապետին յուղարկաւորութեան, որ հաւանաբար կատարուի երեք – շաբթի օր։

Այս մահափորձէն քանի մը ժամ առաջ, Օռանի մէջ ալժերական հարցերու նախարարը՝ Լուի Ժոքս կարգ մը յայտարարութիւններ կ'ընէր լրագրողներու եւ խօսակցութիւններ կ'ունենար ալժերացի անձնաւորութեանց հետ։ Այս առթիւ նախարարին հարց տրուեցաւ թէ ի՞նչ տարբերութիւն կը դնէ Էվիանի խօսակցութեանց եւ այն խորհրդակցութեանց միջեւ զորս կ'ունենայ ներկայիս, Ալժերիոյ մէջ։ Ժոքս կը պատասխանէ.— «Էվիանի մէջ, խորհրդակցութեանց ընթացքին պիտի հանդիպիմ ըմբոստութեան արտաքին կազմակերպութեան, Ալժերիոյ մէջ, համաքաղաքացիներուս մէջ կը գտնուիմ եւ եկած եմ անոնց կարծիքն առնելու։

Հարցում.— Պիտի տեսնուի՞ք Ալժ. Ազգային Շարժումին հետ (էմ էն Ա, Մեսալի Համ)։

Պատ.— Պիտի տեսնուիմ Ալժ. Ազգ. Շարժումին հետ ինչպէս պիտի տեսնուիմ Ալժ. Ազատագ. Ճակատին հետ։

Շատ հասկնալի է որ այս պատասխանը լաւ ընդունելութիւն չգտնէ Թունուզի ալժերական շրջանակներուն մօտ, որոնք վերջերս քանիցս կրկնեցին թէ ներկայացուցչական ոչ մէկ հանգամանք կը ճանչնան Մեսալի Համի շարժումին։ Ֆերաթ Ապպասի խմբակին համար Մեսալի Համ «Ֆրանսական գաղթատիրութեան ծառան է»։

Ժոքս ապահովութիւն տուած է նաեւ թէ Ֆրանսա երբեք պիտի չլքէ Ալժերիոյ Եւրոպացիները եւ այն Մահմետականները որ կ'ուզեն Ֆրանսայի մնալ։ Հարց տրուած է նաեւ թէ եթէ բանակցութիւնները չյաջողին, խֆֆնորոշումը ուրիշ իմաստ պիտի ստանա՞յ։

Նախարարը ճշդած թէ « ինքնորոշում՝ ինքնորոշում կը նշանակէ »։

Զախակողմեան պարագային այլեւս ոչ մէկ խօսակցութիւն կրնայ տեղի ունենալ, Ժոքս յայտարարած է նաեւ թէ «միայն քաղաքական պատճառներ մղած են Ֆրանսան որ բանակցութիւնները վարէ ո – րովհետեւ Ալժերիոյ մէջ զինուորական կացութիւնը սքանչելի է »։

× Ալժ. Ազգային Շարժումի պարագլուխը՝ Մեսալի Համ տեսակցութիւն մը ունած է «Ընկերվարական Ազդը» շաբաթաթերթին, ուր կ'առաջարկէ Պուրկիպայի, Նասրի եւ Հասան Բ.ի որ միջամտեն Ալժ. Ազատ. Ճակատի (էֆ էլ էն) եւ իր շարժումին (էմ էն Ա.) միջեւ հանդիպում մը կազմակերպելու համար։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ Ուխտին ժողովը որ գումարուած էր Մոսկուայի մէջ վերջացաւ Հինգշաբթի գիշեր։ Ուրբաթ առաւօտ հրապարակուած զեկոյցին մէջ, անդամ պետութիւնները կը դատապարտեն Անգլիան, Ֆրանսան եւ Ամերիկան որ զինելով դաշնակցային Գերմանիան կը պատրաստեն «յարձակողական Գերմանիա մը»։ Զեկոյցին բնոյթը կարծել կուտայ թէ Ռուսերը կ'ուզեն նորէն մէջտեղ դնել Պերլինի հարցը։

ԼԻԶՊՈՆԱ. հասած անպաշտօն լուրերու համաձայն Անկոլայի դէպքերու ընթացքին սպաննուած ճերմակներու եւ ասոնց հաւատարիմ մնացած սեւամորթներու թիւը 460ի կը հասնի։ Գաղութներու նախարարը, որ արտակարգ իրաւասութիւններով Անկոլա կը գտնուի ժամանակ մը ի վեր, անհիմն գտաւ այն տարաձայնութիւնը, ըստ որուն նոր միջադէպեր պատահած են փորթուկալեան այս գաղութին մէջ։

ՆԱՍՐի համաձնաւար Արաբներու հանդէպ բռնած ղիրքը բուռն քննադատու – թեան կ'ենթարկուի աշխարհի համայնավար կուսակցութեանց վարդապետական օրգանը հանդիսացող՝ «խաղաղութեան եւ ընկերվարութեան հարցեր»ու կողմէ։ Փըրակա հրատարակուող, ռուսերէն այս թերթը ի մէջ այլոց կը գրէ.— «Քաղաքական բանտարկեալներու հետ կը վարուին ինչպէս գերիներուն հետ փարաւոններու ժամանակ։ Հարիւրաւոր բանտարկեալներ կ'ենթարկուին չարչարանքներու եւ կը պահուին իրենց կամքը տկրացնելու եւ առողջութիւնը վտանգելու սահմանուած յատուկ պայմաններուն մէջ.. Նասրի ոստիկանութիւնը չի յարգեր կիներ բանտարկեալները»։

ՊԱՂՏԱՏԻ մէջ արձնալի դէպքեր պատահած են վերջին քանի մը օրերու ընթացքին։ Հակակառավարական այս ցոյցերը կը վերագրուին ազգայնական եւ չամայնավար տարրերու։ Բանակը եւ ոստիկանութիւնը միջամտած են։ Պէյրութէն եւ Գահիրէէն հասած լուրերու համաձայն վեց մեռեալներ կան։

Կը կարծուի թէ կառավարութեան նշանակած տուրքերը քարիւղի, պտուղներու եւ բանվարեղէններու վրայ պատճառ դարձած են այս բախումներուն։ կարգ մը աղբիւրներու համաձայն մեռեալներու թիւը 17ի կը հասնի։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ ԹԱՅՄՋ կը քննադատէ Ֆըրանսայի այն որոշումը որուն համաձայն այս վերջինը կը մերժէ վճարել ՄԱԿի Կոնկոյի ծախքերուն իր բաժինը։ (Ֆրանսան վտանգաւոր խաղ մը կը խաղայ» խորագրին ներքեւ, թերթը կը գրէ թէ ցաւալի է որ Ֆրանսա 10 Մ. Մ. Մ. հետեւի։ ՄԱԿի ընդհ. ծախքերը 1960ին եղած են՝ 48ուկէս միլիոն տոլար, 1961ի համար կը նախատեսուի 121 միլիոն տոլար։ Ամերիկան վճարած է իր բաժինը։

× Թունուզի եւ Փարիզի մէջ, նոյն պահուն երկու կարճ զեկոյցներ հրատարակուեցան որոնց մէջ Ֆրանսական կառավարութիւնը եւ Ալժ. Ազատ. Ճակատը կը յայտնեն թէ խօսակցութիւններ պիտի սկսին Էվիանի մէջ։ Երկու զեկոյցները մէկ կէտի մէջ կը տարբերին, Ֆրանսան պիտի խօսի Ալժ. Ազատ. Ճակատի հետ (էֆ էլ էն) եւ ոչ թէ «ԱՀԱԿ»ին (Ալժ. Հանրապետութեան Առժամեայ կառավարութիւն) զոր Ֆրանսա ցարդ չէ ճանչցած, մինչ Թունուզի զեկոյցը կը չեշտէ թէ Ֆրանսական կառավարութեան խօսակիցը՝ ԱՀԱԿն է։ Ֆրանսացիները կը ճշդեն թէ իրենց պատուիրակութիւնը պիտի գլխաւորէ նախարար Ժոքս բայց Ալժերացիք կը զոհանան ըսելով.— «Նախարար մը» առանց ճշդելու անունը։

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԾՈՒՄԱՅԵՑԻ

(1856 – 1903)

—o—

Ծնած Ղարսի մարզի Ախալքալաքի գավառի Ծումայ գիւղը։ Ուսանած է Թիֆլիսի ռուսական գիմնազիան։ Ապրած է Թիֆլիսի մէջ։ Սպանուած է Թիֆլիսի մէջ։

Ծումայեցի գրած է «Ազգասիրական ընկերութեան» մէջ։ Ինչպէս նաեւ «Մշակ»ի մէջ։ Ծումայեցի գրած է նաեւ «Մուրճ» հանդէսին մէջ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՐՏԵՍՏՆԵՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՑԱՆԿԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

(ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ)

Մեր ժամանակաշրջանի մեծ, անկրկնելի ու հանճարեղ մարդկանց կյանքի ուսումնասիրությունը միշտ էլ հետաքրքրական է եղել ամեն մի ազգի համար, որովհետև նրանց գործերի ու ստեղծագործությունների մեջ է արտացոլվում ոչ միայն նրանց ժամանակի ամբողջ դարաշրջանը, այլև նրանց ազգի ու հայրենիքի ամենաէական կողմերը։ Ուստի և հասկանալի է, որ մեր ժամանակի մեծ մարդկանց մասին ամեն մի ազգ ուզում է ավելի շատ իմանալ, ավելի խորը ուսումնասիրել նրանց կյանքն ու գործունեությունը։

Հայ ժողովուրդը ևս մեծ հետաքրքրությամբ է ուսումնասիրում իր մեծ զավակների կյանքն ու գործունեությունը։ Հայ ժողովրդի մեծ զավակներից մեկն էլ Ալեքսանդր Մյասնիկյանն է։ Նրա կյանքն ու գործունեությունը ուսումնասիրելու մեծ նյութ է տալիս նրա ժառանգությունը, որ թողել է նա մեզ։ Այդ ժառանգությունը հարուստ է և բազմազան։ Նրա մեջ կան ինչպես նրա հոդվածները, ելույթները, զեկուցումները, այնպես էլ նրա նամակները, որոնք գրել է նա տարբեր տարիների ընթացքում։ Նրա նամակները մեծ մասամբ գրված են եղել բանտում, աքսորում, ուրիշ տեղերում, երբ նա ստիպված է եղել հեռու լինել իր սիրելի ընտանիքից, հարազատներից, ընկերներից, հեռու լինել հայրենիքից։ Այդ նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ընտանիքի, հարազատների, ընկերների մասին, հաճախ է խոսում հայրենիքի մասին, հայ ժողովրդի մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր գրական ծրագրերի մասին, իր ստեղծագործությունների մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր հիվանդության մասին, որ ձեռք էր բերել դեռ պատանեկության տարիներին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ապագա ծրագրերի մասին, որոնք, ցավոք, չիրագործվեցին, որովհետև նրան վաղաժամ խլեցին մեզանից։

Ալեքսանդր Մյասնիկյանի նամակները հետաքրքրական են նաև նրանով, որ նրանց մեջ մենք գտնում ենք նրա ստեղծագործական ուղու ամենաէական կողմերը։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում գրականության, արվեստի, գրողների, նկարիչների, երաժիշտների մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ընթերցանության մասին, իր կարդացած գրքերի մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ստեղծագործական ծրագրերի մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ստեղծագործական ձախողումների մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ստեղծագործական հաջողությունների մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ստեղծագործական ծրագրերի մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ստեղծագործական ձախողումների մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ստեղծագործական հաջողությունների մասին։

Ալեքսանդր Մյասնիկյանի նամակները հետաքրքրական են նաև նրանով, որ նրանց մեջ մենք գտնում ենք նրա ստեղծագործական ուղու ամենաէական կողմերը։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում գրականության, արվեստի, գրողների, նկարիչների, երաժիշտների մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ընթերցանության մասին, իր կարդացած գրքերի մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ստեղծագործական ծրագրերի մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ստեղծագործական ձախողումների մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ստեղծագործական հաջողությունների մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ստեղծագործական ծրագրերի մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ստեղծագործական ձախողումների մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ստեղծագործական հաջողությունների մասին։

Ալեքսանդր Մյասնիկյանի նամակները հետաքրքրական են նաև նրանով, որ նրանց մեջ մենք գտնում ենք նրա ստեղծագործական ուղու ամենաէական կողմերը։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում գրականության, արվեստի, գրողների, նկարիչների, երաժիշտների մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ընթերցանության մասին, իր կարդացած գրքերի մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ստեղծագործական ծրագրերի մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ստեղծագործական ձախողումների մասին։ Նամակներում նա հաճախ է խոսում իր ստեղծագործական հաջողությունների մասին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱԼԲՈՄ

Հայկական հիմնադրամի առաջին տարեդարձը լրանում է այս տարվա դեկտեմբերի 19-ին, կարճ ժամանակ է անցել այդ օրվանից, բայց հիմնադրամը հասցրել է շատ բան անել։ Հիմնադրամի գործունեության մասին մենք պարբերաբար տեղեկացրել ենք մեր ընթերցողներին։ Այսօր մենք ուզում ենք ամփոփել հիմնադրամի առաջին տարվա գործունեության արդյունքները։

Հիմնադրամի գործունեության առաջին տարվա ընթացքում հավաքվել է 2 միլիոն 25 հազար դրամ։ Այդ գումարը հավաքվել է հայ ժողովրդի տարբեր խավերի ներկայացուցիչների կողմից։ Հիմնադրամին գումար են նվիրաբերել ինչպես հայ գործարարները, այնպես էլ սովորական աշխատավորները։ Հիմնադրամին գումար են նվիրաբերել ինչպես հայ գործարարները, այնպես էլ սովորական աշխատավորները։ Հիմնադրամին գումար են նվիրաբերել ինչպես հայ գործարարները, այնպես էլ սովորական աշխատավորները։

Հիմնադրամի գործունեության առաջին տարվա ընթացքում հավաքված գումարի մեծ մասը՝ 1 միլիոն 500 հազար դրամը, ուղղվել է Հայկական հիմնադրամի կառուցման աշխատանքներին։ Հիմնադրամի գործունեության առաջին տարվա ընթացքում հավաքված գումարի մեծ մասը՝ 1 միլիոն 500 հազար դրամը, ուղղվել է Հայկական հիմնադրամի կառուցման աշխատանքներին։ Հիմնադրամի գործունեության առաջին տարվա ընթացքում հավաքված գումարի մեծ մասը՝ 1 միլիոն 500 հազար դրամը, ուղղվել է Հայկական հիմնադրամի կառուցման աշխատանքներին։

Հիմնադրամի գործունեության առաջին տարվա ընթացքում հավաքված գումարի մեծ մասը՝ 1 միլիոն 500 հազար դրամը, ուղղվել է Հայկական հիմնադրամի կառուցման աշխատանքներին։ Հիմնադրամի գործունեության առաջին տարվա ընթացքում հավաքված գումարի մեծ մասը՝ 1 միլիոն 500 հազար դրամը, ուղղվել է Հայկական հիմնադրամի կառուցման աշխատանքներին։ Հիմնադրամի գործունեության առաջին տարվա ընթացքում հավաքված գումարի մեծ մասը՝ 1 միլիոն 500 հազար դրամը, ուղղվել է Հայկական հիմնադրամի կառուցման աշխատանքներին։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ՋԱՏԿԱԿԱՆ ՏՕՆԵՐՈՒ

ԱՒԱԴ ՇԱԲԱԹ
ԿԻՐԱԿԻ՝ ՋԱՏԻԿ
ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ՝ ՄԵՌԵԼՈՑ

ՓԱՐԻԶ

Ս. ՅՈՎՀ. – ՄԿՐՏԻՉ

Ճրագալոյց
Սկիզբ ժամերգութեան ժամը 15·30:
Հանդիսաւոր պատարագ 17:
Տօն Յարութեան
Սկիզբ ժամերգութեան ժամը 8:
Քառաձայն պատարագ 10:
Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ Սերովբէ Եպիսկոպոս:
Զատկի Մեռելոց
Պատարագ ժամը 10:

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ճրագալոյցի *ժամերգութիւն եւ ձայնաւոր պատարագ ժամը* 17:
Զատիկ
ժամերգութիւն, ձայնաւոր պատարագ եւ հաւքական հաղորդութիւն ժամը 10:
Մեռելոց
Հոգեհանգստեան պատարագ ժամը 10·30:

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐ

ՇԱԻԻԼ, ԱՒՆՈՒՎԻԼ եւ ԱԼՖՈՐՎԻԼ
Փարվլի եկեղեցւոյ ժամերուն:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՑՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ճրագալոյց
ժամերգութիւն եւ ընթերցուածք ժամը 16·30:
Պատարագ խթումի 17·30:
Զատիկ
ժամերգութիւն նախատօնակ եւ անդաստան ժամը 7·30:
Պատարագ 10:
Մեռելոց
ժամերգութիւն ժամը 8:
Պատարագ 10:
Հոգեհանգիստ 11·45:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԵԿԵՂԵՑԻ

Առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 7:
Խաչի Ճո Քրիստոս» 8·30:
Երեկոյեան ժամերգութիւն 17:
Ընթերցուածք մարգարէութեանց 17·30:
Ձայնաւոր պատարագ 18·30:
Նախատօնակ 20:
Զատիկ
Գիշերային ժամերգութիւն ժամը 7:
Առաւօտեան ժամերգութիւն 9:
Ձայնաւոր պատարագ ժամը 10:
Մեռելոց
Ձայնաւոր պատարագ ժամը 10:
Հոգեհանգիստ 11·30:

ՊՕՄՈՆ

Ճրագալոյց ժամը 17:
Պատարագ եւ նախատօնակ 18·30:
Զատիկ
Առաւօտեան արարողութիւն ժամը 8:
Պատարագ 10:
Մեռելոց
Սկիզբ ժամը 8:
Պատարագ 10:
Հոգեհանգիստ 11·45:

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ (Մարսէյլ)

Առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 9:
Ճրագալոյց 17:
Պատարագ 19:
Զատիկ
Սկիզբ ժամերգութեան ժամը 7:
Պատարագ 10:
Քարոզ եւ հոգեհանգիստ 11·30:
Մեռելոց
Սկիզբ ժամը 8:
Պատարագ 10:
Հոգեհանգիստ 11:

ԼԻՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ճրագալոյց ժամը 16:
Խնթման արարողութիւն 18:

ՋԱՏԻԿ

Սկիզբ ժամը 8:
Պատարագ 10:
Մեռելոց
Սկիզբ ժամը 8:
Պատարագ 10:
Հոգեհանգիստ 11:

ՏԷՍԻՆ

Ճրագալոյց ժամը 17:
Պատարագ 18:

ՋԱՏԻԿ

Սկիզբ ժամը 8·30:
Պատարագ 10:

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՑԻ Ս. ՅԱԿՈԲ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ճրագալոյց ժամը 17:
Պատարագ 17·30:

ՋԱՏԻԿ

Սկիզբ ժամը 7·30:
Պատարագ 10:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Տէսթէկիլ Աչնամեան եւ զաւակները՝ Տէր եւ Տիկին Կիւլպէնկ, Գրիգոր, Տիգրան, Հայկազ եւ զաւակները, նաեւ Տէր եւ Տիկին Արիս, ժիրայր, Արշաւիր Գարայեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս Երկուշաբթի առաւօտ (3 Ապրիլ) Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ իրենց ամուսնոյն, հօր եւ մօրեղբօր

ԹԱԴԷՈՍ ԱՉՆԱՄԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ:

Իր յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ:

ՆՈՒԷՐ

Տէր եւ Տիկին Յակոբ Խաչմանեան իրենց քրոջ՝ Տիկին Արաքսի Գ. Նալպանտի կսկծալի մահուան քառասունքին առթիւ, (Ամերիկա), կը նուիրեն յիսուն Ն. Ֆ. Շաւիլի նորակառոյց եկեղեցիին, 40 Ն. Ֆ. Հայ Մշակոյթի Տան Շաւարշ Միսաքեան սրահին, քան Ն. Ֆ. «Ցառաջ»ի բարգաւաճման: (Ստանալ «Ցառաջ»էն):

imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՋԱՏԿԱԿԱՆ ԼԱՒԱԳՈՑՆ ՋԷՕՐՋԿԸ

ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏԷ ԵՒ ԿԸ ԾԱԽԷ

ՍՏԵՓԱՆ
ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆ

32, RUE DE TRÉVISE - PARIS (9e)

TÉL. : TAI. 65-44

GROS DÉTAIL

ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՇԻՐԱԿ

ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ՈՒՂՂԱԿԻ ՆԵՐԱԾՈՒՄ

26, Rue de Trévise, Paris (9e) - Tél. PRO. 38-63

ՏՂՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ՝ **Ա. ՏԱՊԱՂԵԱՆ**

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄ ԳՆՈՐԴ

ՄՆԱՑՈՒՆ ՑԱՃԱԽՈՐԴ

Մեծաքանակի գին՝ փոքրաքանակ գնումի համար

ԹԱՐՄ

ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐ

ԸՆՏԻՐ

ՋԵՐ ԲՈԼՈՐ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԷԿ ՀԱՍՑԷ

OFFICE INTERNATIONAL DES VOYAGES

36, Galerie Monpensier, PARIS
RIC. 54-30 et 72-80

Միակ լիսանս ունեցող գործակալութիւնը որ հայ տնօրէն մը ունի.—
ՓՐԻՍԹԻԱՆ ՃԵՐՄԱԿԵԱՆ

ՕԴԱՆԱՒ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ, ՆԱԻ: ՎԻԶԱ ԵՒ ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԲՈԼՈՐ ՁԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՁՐԻ, ԿԸ ԲԱՒԷ ՀԵՌԱՁԱՑՆԵԼ

Բոլոր տոմսերու գիները պաշտօնական գիներն են, ոչ մէկ յաւելում:

ՕԴԱՆԱՒՈՎ ԵՂԱԾ ԿԱՐԳ ՄԸ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Կ'ԱՊԱՀՈՎԵՆ ՆԱԻ ՁՐԻ ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԵՒ ՃԱՇ ՁԱՆՁԱՆ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Օդանաւով ճամբորդութեանց համար մասնաւոր դիւրութիւններ
9 Օր ձրի բնակութիւն՝ Երեւան

Մեկնումէն առաջ՝ կանխավճար՝ 258·81 Ն. Ֆ.: Կարելի է ապառիկ վճարել՝ տասը առ հարիւր մեկնումէն առաջ, մնացեալը՝ 3են 12 ամիսէն:

Բոլոր մանրամասնութիւններու համար դիմել անձամբ կամ հեռաձայնել՝

36, GALERIE MONPENSIER
(Jardin du Palais Royal)
Tél.: RIC. 54-30 et 72-80

Մասնաւոր հաշիւ կը բացուի այն ընկերութիւններուն համար, որոնք կանոնաւորապէս կը ճամբորդեն:

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԹԷԻԱՆԵԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ

4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
Téléphone : BAL. 31 - 21
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
Métro : F. D. Roosevelt

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորովածներ, «չաշլիք», «քարսքի»

Bar Américain

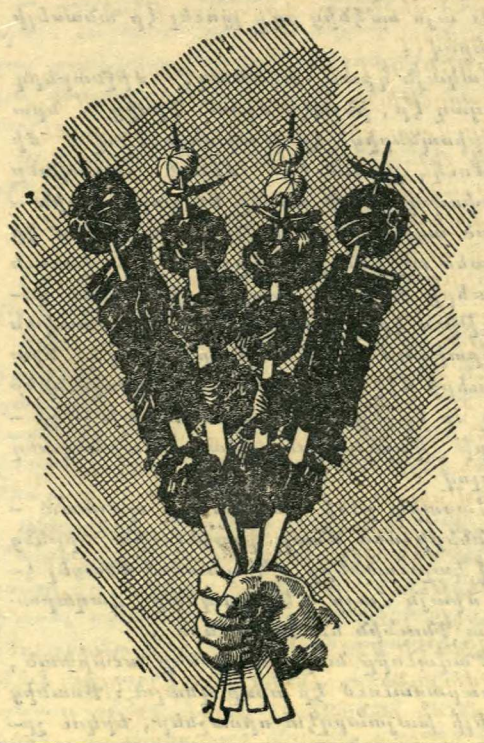

Bongoût

ԼՕԽՈՒՄ ՀԷՒՎԱ ԹԱՀԻՒ

USINE à SAINT-MENET (B.-du-R.)

DANS TOUTE ÉPICERIE SPÉCIALISÉE

★ GROS : Sté DES CONSERVES "BONGOUT", 40, LA CANEBIÈRE - MARSEILLE

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ԿԻՐԱԿԻ 2 ԱՊՐԻԼ

DIMANCHE 2 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9069 — 37EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4870

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՋԱՏԻԿ

Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց :

Արեւելքէն արեւմուտք; քրիստոնեայ աշխարհի հարիւր միլիոնաւոր հաւատացեալներու բերնէն աւետաբեր այս բացագանչութիւնն է, որ կը լսուի այսօր :

« Օրհնեա՛լ է յարութիւնն Քրիստոսի» կը պատասխանէ հայ քրիստոնեան, որ բացառիկ իմաստ մը կուտայ կրօնական այս տօնին :

Զատի՛կ : Մեծագոյն տօնը քրիստոնէութեան :

Յարութի՛ւն : Անիմանալի հրաշք : Ներշնչարան ջերմեռանդ հաւատքի եւ սփոփարար յոյսի :

Որքան խորհրդաւոր էր եղած ծնունդը Անոր, որ պիտի կոչուէր աշխարհի լոյսն ու փրկիչը, նոյնքան խորհուրդներով շրջապատուեցաւ իր հրաշապատում կեանքը :

Դարագլուխ մը բացուեցաւ իր գալուստով :

Սկիզբը դրուեցաւ նոր կրօնքի մը, որ իր վեհ սկզբունքներով նոր ճամբայ մը բացաւ ուղեկորոյս մարդկութեան առջեւ : Սկզբունքներ, որոնք քսան դարէ ի վեր կ'առաջնորդեն քաղաքակիրթաշխարհը անյողդողդ ու անսասան, ու յաղթականօրէն կը դիմակալեն ամէն կարգի այլ վարդապետութեանց :

Յարութեան խորհուրդը մխիթարութեան անսպառ աղբիւր մըն է եղած բոլոր տառապեալներուն, բախտազուրկներուն, յուսահատութեան եզրը հասած տկար հոգիներուն համար :

Իր իսկ ազգակիցներուն կողմէ Յիսուսի կրած հալածանքները, ցուցարարական դատավարութիւնը, չարչարանքներն ու խաչելութիւնը, մահն ու թաղումը, որոնց ոգեկոչումը կը կատարէ քրիստոնեայ եկեղեցին աւագ շաբթուն, յոռետեսութեան եւ վհատութեան սեւ քօղով մը պիտի պատէր հոգիները եւ դէպի յուսալքում մղէր մարդկութիւնը, եթէ երբեք հրաշալի յարութիւնը չյաջորդէր անոնց :

Յարութեան հրաշքն է, որ մարդու մէջ ամրապնդած է զոհողութեան ոգին : Վերջնական յաղթանակի հաւատքը հրաշալիքներ է գործել տուած եւ հերոսական արարքներու մղած տկար կարծուած հոգիները :

Ինչպէս գեղազուարթ գարունը կը յաջորդէ խստաշունչ ձմրան, այնպէս ալ Յիսուսի չարչարանքներուն եւ խաչելութեան կը հետեւի հրաշափառ յարութիւնը :

Զատիկն ու գարունը ի զուր չէ որ կը զուգադիպին նոյն եղանակին : Բնութեան զարթօնքին :

Հայ ժողովուրդը ուրիշ բոլոր ազգերէն աւելի իր սրտին մօտիկ է զգացած քրիստոնէական կրօնքը եւ ամրօրէն կառչած անոր դարերէ ի վեր :

Իր կրած բոլոր տառապանքներուն գըլխաւոր աղբիւրն է եղած անիկա : Ու քանի հալածուած է իր կրօնքին համար, ա՛յնքան աւելի է փարած անոր : Միշտ ունենալով այն անխախտ հաւատքը, որ ուշ կամ կանուխ, բայց անպայման իրը պիտի ըլլայ յաղթանակը : Որ չարչարանքներուն ու խաչելութեան պիտի յաջորդէ յարութիւնը :

Հայոց նորագոյն պատմութիւնը տուաւ պերճախօս փաստը իր այս հաւատքին : 1915 Ապրիլ 11ի Մեծ Եղեռնին յաջորդեց 1918 Մայիս 28ի Մեծ Յարութիւնը :

Այսօր ալ կ'ապրինք նոյն հաւատքով, վստահ՝ թէ անպայման պիտի ծագի լուսապայծառ արշալոյսը եւ պիտի ողջունենք Հայուն իսկական Զատիկը :

ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՋՈՒՐԸ ԻՆԿԱՆ

ԱԼԺ. ԱԶԱՏ. ՃԱԿԱՏԸ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ԷՎԻԱՆ ԵՐԹԱԼ

«ԱՀԱԿ»Ի ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՅՑԸ Կ'ԸՍԷ.— «ԷՎԻԱՆԻ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԽՆԴՐՈՅ ԱՌԱՐԿԱՅ Է ԴԱՐՁԵԱԼ »

Ինչպէս կը սպասուէր Էվիանի քաղաքապետին մահափորձը եւ ալժերական հարցերու նախարար Ժոքսի յայտարարութիւնները պատճառ դարձան որ Ալժ. Ազատագրական Ճակատը յետ քայլ ընէ, եւ պաշտօնական զեկոյցով մը յայտարարէ «երկու պաշտօնական զեկոյցներու հրատարակութենէն ետք, նախարար Լուի Ժոքսի Օռանի մէջ ըրած յայտարարութիւնները գաղթատիրութեան ծառաներու հետ բանակցութեանց վերաբերեալ, կըրկին խնդրոյ առարկայ կը դարձնեն այն բանակցութիւնը որ Էվիանի մէջ պիտի բացուէր Ապրիլ 7ին : «ԱՀԱԿ»ը անգամ մը եւս կը հաստատէ թէ կ'ուզէ բանակցութիւններ սկսիլ ամէնէն կարճ ժամանակին մէջ եւ խաղաղութեան հասնիլ : Կը յիշեցնէ թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը, անտեսելով իրականութիւնները եօթը տարիէ ի վեր բազմապատկեց իր փորձերը արուեստական ուժեր ստեղծելու համար Ալժերիոյ մէջ եւ չփոթութիւն ցանելու : Այս փորձերը միայն պատերազմի երկարաձգումին ծառայեցին : ԱՀԱԿը արդէն յայտնեց իր դիրքը Ֆրանսական կառավարութեան եւ կը շեշտէ որ այս վերջինը, գիտնալով հանդերձ, կը յամառի իր քաղաքակնութեան մէջ որ խաղաղութեան դէմ է : ԱՀԱԿը կը ցաւի Ֆրանսայի այս դիրքին համար, այն պահուն, երբ Ֆրանսայի եւ աշխարհի մէջ յոյս մը ծնէր Ալժերիոյ պատերազմին վերջ դնելու համար » :

Այս հաղորդագրութեան կը յաջորդէր «ԱՀԱԿ»ի բանբերին սա յայտարարութիւնը. — « Իրերաց այս կացութեան մէջ, ԱՀԱԿը Էվիան պիտի չերթայ Ապրիլ7ին» :

Այս յայտարարութիւնները հետեւանքներն են Լուի Ժոքսի Օռանի մէջ արտասանած խօսքերուն, որոնց արձագանգ հանդիսացած էինք երէկ : Ֆրանսացի նախարարը շեշտած էր թէ պիտի տեսնուի Մեսալի Հաճի շարժումին հետ ինչպէս Ալժ. Ազատ. Ճակատի : Նման յայտարարութիւն մը, կրկնուած այս անգամ պաշտօնական անձնաւորութեան մը կողմէ, որ պիտի գլխաւորէր բանակցութեանց պատուիրակութիւնը չէր կրնար, անշուշտ, տարբեր հակազդեցութեան տուն տալ :

Մեսալի Հաճի շարժումը ձգտելով հանդերձ Ալժերիոյ անկախութեան, Ֆրանսայի համակիր շարժում մը կը նկատուի Ֆերաթ Ապպասի կողմէէ եւ «ըմբոստական» այս երկու ճակատները իրարու ոխերիմ թշնամիներ են, թէեւ Մեսալի Հաճ կ'ուզէ համաձայնութեան եզր մը գտնել Թունուզի խմբակին հետ : Ժոքսի յայտարարութիւնները լաւ ընդունելութիւն գըտած էին Մեսալի Հաճի մօտ որ «հսկողութեան ենթակայ բնակութիւն» ունի Շանթիյիի մէջ եւ առիթ տուած որ այս վերջինը իր կարգին զեկոյց մը հրատարակէ ուր կը շեշտէ թէ «Ֆրանսացի նախարարին յայտարարութիւնները վերջ կը դնեն երկդիմութիւններուն » :

Նախարար Լուի Ժոքս Կոնսդանտին կը գտնուէր երբ լսեց Ազատ Ճակատի զեկոյցը եւ «ԱՀԱԿ»ի բանբերին յայտարարութիւնը, Փարիզ վերադարձաւ նոյն գիշերը :

× Օռանի լրագրողները սպառնալիքի նամակներ ստացան ստորագրուած՝ ԺԷ - Ա - ՏԷ (ինքնապաշտպանութեան խումբ) որոնց կ'ընկերանայ թռուցիկ մը «Մայր Երկրի Ֆրանսացիներ , արթնցէք» : Նամակը կը յայտնէ թէ այդ թռուցիկէն. 10-000 օրինակ զրկուած է Ֆրանսայի անձնաւորութեանց եւ Էվիանի պանդոկապետներուն եւ կ'աւելցնէ «այո, առաջին ազդանշան մըն միայն, պատրաստ ենք Մայր Երկրին մէջ ալ հարուածելու :

× Էվիանի քաղաքապետին մահափորձին առթիւ կը յիշուի ստացած անստորագիր նամակները : Լը Մոնտ «նամակ մը որ անստորագիր չէր» խորագրին տակ կը յիշեցնէ որ Մարտ 31ի Էսփրի Փիւպլիք թերթին վերջին էջին վրայ լոյս տեսաւ «բաց նամակ» մը Էվիանի քաղաքապետին ուր Ֆրանսուա Պիլօ կ'ըսէր«ձեր քաղաքը, պարոն քաղաքապետ, փայլուն ապագայ մը ունի, արդարեւ տակաւին բաւական Ֆրանսական դաւառներ կան որոնց հաշիւը կարելի է տեսնել : Օգտակար կ'ըլլայ որ ձեր թեկնածութիւնը դնէք այդ բանակցութեանց համար քանի որ Պրըթոն , Ալզասեան, Սավուական , Քորսիքական հարցերը կան տակաւին կարգադրելիք : Բաւական ատեն ձեր պանդոկները եւ քազինօն կրնաք լեցնել : Մարդ կրցածին պէս գործ կ'ընէ : Օգտուեցէք, լաւ օգտուեցէք, Պ. քաղաքապետ, վստահ եղէք, երկար պիտի չտեւէ » :

ԺՈՔՍ.— ՄԵՆՔ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՆՔ

Ալժերիոյ նախարարին համար ոչ մէկ բան փոխուած է : Ժոքս յայտարարեց .— «Մենք Էվիան պիտի երթանք, եւ ատենագրութիւն կազմենք արձանագրելով Ալժ. Ազատ. Ճակատի բացակայութիւնը » :

Այսպէս կը ներկայանայ կացութիւնը Զատիկի նախօրեակին : Լաւատեսները կ'ըսեն թէ պարզ յետաձգում մըն է եւ իրենց տեսակէտին ի նպաստ հետեւեալ փաստերը կուտան.— «ԱՀԱԿ»ը պաշտօնական զեկոյցին մէջ չէ որ կ'ըսէ թէ Էվիան պիտի չերթայ Ապրիլ 7ին այլ՝ այդ զեկոյցին մեկնութեան մէջ եւ կը շեշտէ « Իրերու այս կացութեան մէջ» ինչ որ յուսալ կուտայ թէ իրերու տարբեր կացութեան մը մէջ, ամէն բան կրնայ փոխուիլ :

Ուրիշներու համար «ԱՀԱԿ»ը այս պատրուակը կը գործածէ վերջնապէս ջուրը ձգելու համար բանակցութիւնները, այս է մասամբ փարիզեան մամուլին կարծիքը բացի Իւմանիթէէն որ կը խորագրէ. — Տը Կոլ խնդրոյ առարկայ կ'ընէ բանակցութիւնը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՓԻԷԹՐՕ ՆԵՆՆԻ Իտալիոյ ընկերվարական կուսակցութեան ընդհ. քարտուղար ընտրուեցաւ կրկին , Միլանոյի մէջ ուր վերջացաւ կուսակցութեան համագումարը :

ՈՒՈՇԻՆԿԹԸՆԻ պատերազմական նախարարութիւնը կը հաղորդէ որ Մայր հողին վրայ զինուորական 52 կայաններ պիտի ջնջուին եւ 21 ուրիշներ ալ արտասահմանի մէջ : 52 կայաններու ջնջումը 220 միլիոն տոլարի խնայողութիւն մը պիտի ապահովէ :

ՔԻԵԻԻ (Ուկրանիա) մօտերը, Քուրենեքքայի շրջանին մէջ բանուորներ կ'աշխատէին հողով լեցնել մասամբ ջուրով լեցուն պեղուած փոս մը, երբ սխալ հաշիւի մը հետեւանքով ջուրը առաւ տարաւ փոսին մէկ պարիսպը : Ասոր հետեւանքով մեռան 145 հոգի եւ 143 ալ վիրաւորներ կան : Արկածը պատահած է Մարտ 13ին, սակայն իշխանութիւնները ցարդ գաղտնի պահած էին : Միայն վերջերս է, որ Քիեւի թերթերէն՝ «Քիեւի Փրաւտա» հրատարակեց լուրը :

ԳԱՀԻՐԷԻ մէջ գումարուած ափրիկեան ժողովուրդներու ժողովին մասնակիցները, բուռն բանաձեւեր քուէարկեցին Ա-

ՃԱՆԱՊԱՐՀ ԽԱՉԻ

Ո՛վ մատնուած Յիսուս ,
Դուն որ փըշապատ գըլուխ մ'ունեցար
Գըթա՛ իմ գըլխուս .—
Դերաներըդ զայն քարկոծեցին յար
Եկեղեցիին սալաքարերով :
Վէրքերէս բըղխող ըղեղըս կերան
Իշամեղուներն ամբարըշտութեան :
Տե՛ս, մազերուս վրայ եղեամն է նըստեր,
Ես շա՛տ եմ տանջուեր :

Տառապա՛ծ Յիսուս ,
Դուն որ ունեցար արտասուող աչքեր՝
Գըթա՛ աչքերուս. —
Անոնք աւելի արտօ՛սր են քամեր
Քան թէ խըմեր լոյս : Դագաղներու վրայ
Միշտ մահն են հրսկեր մոմերու հետ
շէջ :
Բիբերս են ինկեր վիշտի հո՛րին մէջ :
Տե՛ս, կոպերուս վրայ աճիւն է ցանուեր.
Ես շա՛տ եմ տըքներ :

Ապտակուա՛ծ Յիսուս,
Դուն որ ունեցար ձեռքեր կալ ու կապ...
Գըթա՛ ձեռքերուս .—
Ափերս են տաղեր պայտերով հրատապ,
Եւ մատուըներէս, ընստիքներու նման ,
Արիւնս են կըթեր : Դաստերս ճաթած են
Կըրելէն երկաթ, հողը փորելէն :
Տե՛ս եղունգներըս սիրտս են յօշոտեր.—
Ես շա՛տ եմ խոցուեր :

Թըքնուա՛ծ Յիսուս ,
Դուն որ ունեցար ձաղկուած կողեր՝
Գըթա՛ կողերուս .
Անոնք աղբիւսի վըրայ են պառկեր՝
Եւ վիշտը քունէն ճանչցեր յաղթական ,
Բուծաներ են միշտ գըրկած Մահը կոյր՝
Իրենց քաղցն անոր տալով կերակուր :
Տե՛ս, փողոցի շո՛ւն մ'է կողըս պատռեր
Շատ եմ հալածուեր :

Մահապա՛րտ Յիսուս ,
Դուն որ բեւեռուած ոտքեր ունեցար՝
Գըթա՛ ոտքերուս .—
Արիւն սըրսկելով թափառեցան յար
Աւերակներու եղիճներուն մէջ :
Զանոնք չըլըւաց ձեռք մը սիրական
Ո՛չ մէկ լականի մէջ ասպընջական
Ոտնամատներէս կ'հոսին մոխիրներ .—
Ես շա՛տ եմ քալեր : —

Ո՛վ խաչուած Յիսուս,
Դուն որ նիզակուած սիրտ մը ունեցար՝
Գըթա՛ սըրտիս յոյզ .—
Օր մ'որ անոր մէջ բաբախեց աշխարհ՝
Յոյսին տեղ այսօր ոչի՛նչը կ'ապրի :
Սիրտըս սափոր մ'է , աճիւնս՝ անոր մէջ,
Զոր, պիտի հովե՛րն առնեն մահէս վերջ :
Տե՛ս, տե՛ս սըրտիս վրայ դաշոյն մ'է
խըքուեր ,
Ես շա՛տ եմ սիրեր :

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ

ԶԱՏԿՈՒԱՆ տօներու առթիւ Յառաջ լոյս չի տեսներ այս Երեքշաբթի : Մեր յաջորդ թիւը՝ Չորեքշաբթի , Ապրիլ 5 :

բեւմուտքի դէմ : 34 երկիրներէ եկած 200 պատգամաւորները յատկապէս կը քննադատեն Մ. Նահանգները, Արեւմտեան Գերմանիան, Իսրայէլը , Անգլիան, Պելժիան, Հոլանտան, Հարաւային Ափրիկէն եւ Ֆրանսան իբրեւ «նոր գաղթատիրութեան » ռահվիրաները : Կը պահանջեն բովանդակ Ափրիկէի անմիջական անկախութիւնը :

ԻՇԽԱՆ ՍՈՒՎԱՆՆԱ Ֆումա որ Լոնտոն կը գտնուի յայտարարեց թէ«փոխանցման կառավարութեան» մը կազմութիւնը լաւագոյն լուծումն է Լաոսի համար : Անգլիացիք համաձայն են :

ԻՐ ԽՕՍՔԸ

ԶԱՏԻԿ Է, ԱՐԹՆՑԷ՛Ք

Զատիկ մը եւս կը տօնենք օտարութեան մէջ, առանց փոթորկաձայն ցնցումներու: Առանց արիւնազանգ մղձաւանջի:

Խաղաղութի՛ւն է եւ ազատութիւն: Անհամար բազմութիւններ կը խայտան շուրջդ: Ճամբուդ վրայ:

Դուն ալ մէկ մասնիկն ես այդ զանգուածին:

Զատիկ է եւ գարուն: Վերածնութիւն:

Որքան ալ հեռու ըլլաս հայրենի հողերէն, քու հոգիդ ալ կը թրթռայ: Կը յիշես երէկը՝ իր ցնծութեան կանչերով, բայց նաեւ անլուր տառապանքներով: Ազի – լեղի յիշատակներ կ՚ասղնտեն մարմինդ:

Եւ սակայն, բնազդաբար կը բարձրացնես գլուխդ, ըսելու համար,— Այդ բոլորը անցան, պատրաստուինք լաւագոյն օրերու համար:

Զատիկ է, — ազդանշան վերանորոգման: Հանդիսաւոր կոչ՝ հաւատքի եւ աշխատանքի:

Վերանորոգման այդ ճիգին մէջ բաժին ունինք ամէնքս ալ, ո՛ւր որ ալ գտնուինք: Ընկերային ո՛ր աստիճանին ալ հասած ըլլանք:

Ոչ մէկ խորութիւն սեռի, տարիքի, դաւանանքի:

Նոր գոյամարտ մըն է որ կը մղենք, բոլորովին տարբեր պայմաններու մէջ:

Ամէնէն համեստն ալ կրնայ ճրագ մը վառել ինքնապաշտպանութեան ճամբուն վրայ: Կամ ճեղք մը փակել:

Տարուան բոլոր եղանակներէն ոչ մէկը այնքան կը խօսի մեր սրտին՝ որքան գարունը եւ իրմէ անբաժան Զատիկը:

Գարունը եւ Զատիկը, այլապէս խոր իմաստ մը ունին մեզի համար:

Այդ եղանակին հետ կապուած է սկիզբը Հայաջինջ Սարսափներուն, 1915 Ապրիլ 11/24: Փլուզո՛ւմ ...

Ո եւ է ժողովուրդի մէջ, միայն այս պարագան պիտի բաւէր լռութեան դատապարտելու բոլոր խորթ ձայները եւ ծուռ – բերան կանչերը:

Միայն այս պարագան ամբողջ քարոզ մը կ՚արժէ, արթնցնելով քնացողներն ու քնացնողները:

Ի վերջոյ պիտի ըմբռնե՞նք թէ Աթոռները ժողովուրդին համար են եւ ոչ թէ ժողովուրդը՝ Աթոռներուն:

Կարելի չէ Հայ. Եկեղեցի փրկել բիւզանդական վէճեր ստեղծելով, աթոռամարտ սարքելով կամ ամբոխին կեր ճաքելով:

Եթէ աւանդական «Ոտնալուայ»ն որեւէ արժէք ունի, ապա բարձրաստիճան կոչուած կղերին կ՚իյնայ խոնարհիլ օրէնքին եւ տրամաբանութեան առջեւ, փոխանակ ամբոխին գլուխն անցնելու, չարաշար գործածելով Էջմիածնի Հայրապետին բարեմտութիւնը կամ քացախ լեցնելով Լուսաւորչի կանթեղին մէջ:

Վեղարաւոր ըլլան թէ անվեղար, Կիլիկիոյ կաթողիկոսին ընտրութեան առթիւ սարքուած տնաքանդ ժխորին յառաջապահները եւ վերջապահները պէտք է երկաթագիր արձանագրեն իրենց առտուան աղօթագրքին կամ թերթին ճակատը.

— Հայկական արտասահմանը ոչ հոգեւոր հօտ է, ոչ փարախ, ոչ ալ փորձադաշտ:

Ով որ կը ժխտէ կամ կը խախտէ այս տարբական գիտելիքը, նովին գործով կը վնասէ ոչ միայն տարագիր բազմութեանց, այլեւ Մայր Աթոռին եւ Հայրենիքին շահերուն:

Զատիկ օրով, թող պայծառատեսութեան փորձ մը կը կատարեն դիմակաւոր խաչակիրները, զանազանելու համար շարը ու բարին:

Արթնցէ՛ք, այլապէս, անգամ մը եւս չարախինդ քրքիջներ պիտի արձակէ դաւադիր թշնամին:

1956 Շ.

ԶԱՏԻԿ

Կրկնատօն մըն է Զատիկը, — տակը՝ հեթանոսական, վրան՝ քրիստոնէական: Կը յիշեցնէ կրկնադիր մաղաղաթները:

Բայց քրիստոնէութիւնն է, որ արեւմտեան ժողովուրդներուն տուած է եւ յաւերժացուցած տօնական այս անունը՝ փոխ առնելով սեմական լեզուէն,— փաք կամ փասքալիա, հայերէն ոսկեդարեան տառադարձութեամբ՝ պասեք:

Հայերը մերժած են սեմական այս անունը,— կ՚ըսեն Զատիկ:

Անգլեւսաքսոնները եւս մերժած են, — Անգլիացիք կ՚ըսեն Իսթըր, Գերմանացիք՝ Օսթէրն:

Յոյները, որոնք միջնորդի դեր կատարած են սեմական անուան փոխառութեան մէջ, հիմա կը գործածեն ազգային բառ մը,— Լամփրի:

×

Անգլեւսաքսոն ժողովուրդներուն մօտ՝ գարնանային տօն մըն էր Զատիկը: Ըստ հեթանոսական աւանդութեանց՝ բուսական աշխարհին աստուածութիւնները, ինչպէս Ատտիս կամ Ադոնիս, յարութիւն կ՚առնէին այս եղանակին, գարնան գիշերահաւասարի շրջանին: Այսպէս, Ապրիլ ամիսը նուիրուած էր Օսթարայի, որ գարնան աստուածն էր: Հեթանոս այս աստուածին անունը յետագային դարձաւ քրիստոնէական աստուածի մը յարութեան տօնական անունը: Օրինակ՝ իսթըր տէյ = Զատկի Կիրակի (օր), կամ իսթըր էկ = Զատկի (կամ՝ կարմիր) հաւկիթ:

Յոյներու մօտ՝ ուրկէ՛ կը ծագի լամփրի բառը, չեմ գիտեր: Կապ ունի՞ հին ջահատօներու հետ: Հնագոյն Աթէնքի մէջ լամփատոփորի կը կոչուէին այն հանդիսութիւնները, որոնք կը կատարուէին՝ անթիւ անհամար ջահեր վառելով ի պատիւ Աթենասի՝ որ ձէթ պարգեւած էր իրենց, ի պատիւ Հեփեստոսի՝ որ ստեղծած էր կրակը եւ լամպարը, ի պատիւ Բագոսի՝ որ շնորհած էր արեւաշող գինին, ի պատիւ Պրոմեթէոսի, որ կրակը գողցած է երկինքէն՝ ի պէտս մարդոց,— այս առթիւ կը կատարուէին նաեւ վազքեր ջահ ի ձեռին:

Հելլէնները ունէին սովորութիւն մը եւս, զոր կը կոչէին լամպահմայութիւն, — մոմ մը կը վառէին ի պատիւ Ս. Անտոնիոսի եւ կը պտըտցնէին իրենց տանը մէջ՝ գտնելու համար կորսուած որեւէ առարկայ:

Արդ, ջահատօնե՞րն են արդեօք որ ներշընչած են լամփրի կոչել Յիսուսի յարութիւնը՝ լուսատօն նշանակութեամբ:

Հայոց մօտ՝ Զատիկ բառը, որու ամենահին գործածութիւնը կը գտնենք Հին Կտակարանի հայերէն ոսկեդարեան թարգմանութեան մէջ, կը նշանակէ զենուլ կամ զոհ մատուցանել՝ ըստ Աճառեանի, կամ՝ «ազատութիւն ի չարչարանաց» ըստ հին ձեռագրի մը, կամ՝ «զատումն Իսրայէլի յԵգիպտոսէ» ըստ Երից Վարդապետաց, կամ՝ «զատումն յամենայն հեթանոսականաց եւ հրէական տօնից» ըստ Ա. Շիրակացիի, կամ՝ «տօն եղանակներու զատուելուն առթիւ» ըստ Քննասէրի, կամ « զատ = պաշար » ըստ Ս. Կուրտիկեանի, կամ՝ «արդարութեան աստուածի մը անունը » ըստ Ալիշանի: Առէք ո՛րը որ կ՚ուզէք, մեծ մասամբ հրէական աւանդութեանց թելադրանք, թերի՝ ստուգաբանական տեսակէտով:

^

Հրէից մօտ, վաչկատուն եւ խաշնարած ժողովուրդի յատուկ աւանդութեանց մընացորդ՝ Զատիկը զոհատօն մըն էր ի պատիւ լիալուսնին: Անոնք կը հաւատային թէ լիալուսինը, որ կը մարմնացնէր լուսնային աստուածը, բարերար ներգործութիւն մը կը կատարէ ծնունդներու վրայ, — մարդոց, կենդանիներուն եւ բոյսերուն վրայ: Ուստի, իբրեւ զոհաբանական արտայայտութիւն՝ պատշաճ էր որ նոյն աստուածին նուիրուէր մարդոց կամ կենդանիներուն անդրանիկը եւ բերքին երախայրիքը:

Անդրանիկը զոհելու աւանդութիւնը հաւատք կը ներշնչէր թէ պիտի պահպանուէին յաջորդական ծնունդները: Յետագային՝ անդրանկածինը զոհելու աւանդութիւնը ստացաւ ծիսական տարբեր ձեւ,— կ՚ընտրուէր կենդանի մը իբրեւ զոհ, որու պիտի փոխանցուէին ամէն մեղք, յանցապարտութիւն կամ կրօնական զանցառութիւն, որոնք կը պահանջեն հատուցում կամ քաւութիւն:

Ատիկա կը կոչուէր քաւութեան նոխազ: Զայն կ՚առաջնորդէին զոհասեղանին առջեւ, ուր քահանայապետը, հանդիսական ձեւով եւ ներշնչեալի վերացումով, ձեռքը կը դնէր կենդանիին գլխուն վրայ, որպէսզի ժողովուրդին բոլոր մեղքերը հոսէին հաւաքուէին ու դիզուէին քաւութեան այդ նոխազին վրայ: Յետոյ կը նշանակուէր մէկը, որ նոխազը կ՚առաջնորդէր անապատին մէկ խուլ անկիւնը, եւ կ՚արձակէր՝ յանձնելու համար անապատի ոգիներուն:

Հրեաները կը հաւատային թէ անապատը լեցուն է ոգիներով, որոնք կը շրջին գիշեր եւ ցերեկ, սպասելով որ մարդիկ հատուցանեն իրենց պարտքը քաւութեան համար: Այդ ոգիներէն մէկը ծանօթ է հրէական դպրութեանց մէջ Ազազէլ անունով: Քաւութեան նոխազը անապատի այդ ոգիներուն կը յանձնուէր, որով ժողովուրդը թողութիւն կը ստանար իր մեղքերուն եւ զանցառութեանց համար (Ղեւտ. ԺԶ. 10):

×

Հին Կտակարանին մէջ, երկու դրչութեանց (եահվէական եւ զոհական» իրերախառնումը կը ծածկէ կարգ մը իրողութիւններ:

Անապատի յիշատակ է որ լուսնային աստուածը, յետագային Եհովա դարձած կը յանձնարարէ խորովել գառնուկը «հրով» (Ել. ԺԲ. 8), եւ ոչ թէ խաշել «ոչ պախ՝ եփեալ ջրով» (անդ, 9), իսկ բաղարջը ուտել անխմոր: Դարձեալ, համեմի գործածութիւնը եւս եահվէական աւանդութիւն չէ,— հին Յոյները եւս ոգիներու դէմ պահպանուելու համար լեզի խոտեր կը ծամէին, թէեւ բարբունիներ կը պնդեն թէ նման խոտերու կամ համեմներու գործածութիւնը կը յանձնարարուի անոր համար որ կը յիշեցնէ տառապանքը զոր կրեցին Իսրայելացիք Եգիպտոսի մէջ, մինչ ուրիշներ կը պնդեն թէ հասարակ սնունդը ... տօնական նուիրական սնունդին չխառնելու միջոց մըն է այդ պատուէրը: Աւելցնենք որ այդ կարգի խոտերէն, զոպան, սրբարար կը համարուէր (Ղեւտ. ԺԴ. 4):

Կախարդական աւանդութիւններէ յիշատակ մըն է նաեւ պատուէրը զոր կատայ Եհովա. «Ոսկր մի բեկանիցէք» (Ել. ԺԲ. 10),— գառնուկը մորթելու ժամանակ, երբ չեն կոտրիր ոսկորներէն մէկը ու մէկը, անվտանգ կ՚անցընեն սեղանակիցները իրենց կեանքը մէկ Զատիկի մինչեւ միւս Զատիկը, նոյնպէս եւ ոչխարները: Այս աւանդութիւնը տակաւին կը մնայ Ֆելլահներուն մօտ, որոնք նորածինի մը համար մատաղցու նշանակուած կենդանիին ոսկորները չեն կոտրեր որպէսզի երախային ոսկորներն ալ չկոտրին:

Զատկական զոհաբերութեան ընծայուած գառնուկին ուտիքին համար, Եհովա կը պատուիրէ սեղան նստիլ հագուստները փոխած (Ծննդ. ԼԵ. 2), «զօտիք ձեր ընդ մէջս, եւ կօշիկք ձեր յոտս, եւ ցուպ ձեր ի ձեռին» (Ել. ԺԲ. 11): Աւանդութիւնը այսպէս անապատէն կը քալէ դէպ տուն: Ընտանիքին պետը, սեղանին գլ

ՅԱՒԻՆ ՏՈՒՆԸ

(ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼԻ ՄԸ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ)

Գ.

Սոսկալի մուխ մը կայ սենեակին մէջ որ շղարշի մը նման կը ծածանի, կը լայննայ ու կը տարածուի եւ որ արգելք կ՚ըլլայ սենեակին միակ մխացող կանթեղին դողդոջ ու դալկահար լոյսին: Սենեակը լկցուն է մարդերով, որը պառկած երկնցած աղտոտ խշտիկին մէջ, որը ընկողմանած տախտակամածին վրայ. շատերը ոճրագործներ են, անհատականութիւններ, ինքնութիւննին կորսնցուցած ու փըթացած հոգիներ, որոնք չեն գիտեր թէ ինչո՞ւ եւ ի՞նչ բանի համար կ՚ապրին:

Հաշիշի, էսրարի հոտը սոսկալի կերպով ռնգունքս կը խաղացնէ: Անկիւն մը չորս հոգի կէս պառկած ու կէս նստած իրարու կուտան փայտէ տեսակ մը կըլկըլակ, կարգաւ, իրենց թոքին ամբողջ ուժովը ներս քաշելով հաշիշին մուխը եւ իրենց ծամածուռ բերնէն ծխաններու պէս դուրս պոռթկացնելով անոր մահարար ու թմրեցնող ծուխը: Աչքերնին ակնակապիճներուն մէջ կը դառնայ. գինովութիւնն է որ կը սկսի գինովութեանց էն ահեղը ու սարսափեցուցիչը, որուն կը յաջորդէ մահանման թմբիրը տիրել այս ծիւրած մարմիններուն վրայ:

Ախ, որքան սոսկալի է մարդկային թշուառութիւնը եւ անոր երեսէն մարդուն անհատականութեան անկումը բանտին մէջ:

Ահա չորսն ալ ինկեր են մէյ մէկ կողմ, դէմքերնուն վրայ ոչ գոյն կայ, ոչ արիւն ու աչքերնին խոշոր խոշոր բացած տարածուեր են կռնակի վրայ, ակնարկնին դէպի սարդի ոստայններով ծածկուած ձեղունին յառած, ակնապիշ ու երազագին:

Ինչո՞ւ այսքան տառապանք կը մտածեմ ինքնրրենս, ինչո՞ւ այսքան չարչարանք մարդոց՝ տիեզերքի մը աշխարհներու այս անհունութեանը մէջ:

Անկարելի է ալ կենալը, գլուխս կը դարձնեմ միւս կողմ, ոտքերս յոգնութենէս եւ յուզումներէս կը դողան, դիմացի սենեակը կը մտնենք չորսերնիս մէկ, հոս ալ հաշիշ, հոս ալ նոյն մեռցնող հոտը ու աղեխարշ տեսարանը: Մեզի տեսնելնուն մէկ քանին ոտք կ՚ելլեն. Հայեր են, մազերնին մօրուքնին երկնցած, անճանաչ դարձած: Շատեր կը ծաղրեն զմեզ.

— Օ՛... մօնշէռներն ալ սկսան հա՝, կը պոռան, կը կատակեն լկտաբար ծիծաղելով:

Արիւնը միշտ կը քաշէ սակայն, Հայերը զմեզ կը մխիթարեն. անոնք ալ ձերբակալուածներ են՝ որոնք քանի մը օրէս Պոլիս՝ կեդրոնական բանտ պիտի ղրկուին: Իրենց անկողնին քովիկը տեղ կու տան մեզի, կ՚երկնանք առանց հանուելու ու աչքերնիս կը գոցենք ...:

Դ.

Հետեւեալ առտուն ժխորէն կ՚արթընանք. ամէն ոք ոտքի վրայ է. էսրարի կլկլակները նորէն դուրսը կը լեցուին: Թուրքիոյ բանտերուն մէջ ամենալայն գործածութիւնն ունի էսրարը, որ թուրքին քաղաքականութեան նման կը ճգնի մարդուն ներսը ամէն զգացում փթացնելու, ամէն յոյզ ու ազնիւ եռանդ մարելու անոր հոգւոյն մէջ: Սենեկապետը կուգայ մեր մօտ, 101 տարուան դատապարտուած մէկը, որ մինչեւ Պոլսոյ կեդրոնական բանտը փոխադրուիլը երկու – երեք ամիս կը մնայ. եւ այդ միջոցին կը ջանայ եկողներէն կրցածին չափ դրամ շորթելու, անկողնի դրամ, կազի դրամ եւն. անուան տակ:

— Տասնական զրուշ պիտի տաք կ՚ըսէ մեզի իբրեւ անկողնի դրամ:

— Բայց պանդո՞կ է հոս, կը պատասխանենք իրեն:

— Ատանկ խօսքեր մտիկ ընող չկայ հոս կը պատասխանէ մեզի. հոս իրաւունքը մերն է. մենք բանէ մը չենք վախնար:

Իրաւունք ալ ունի մարդը. ինչէ՞ն պիտի վախնայ, կեանքը արդէն լմնցեր է ապրելու, ազատելու ամէն յոյս կորեր իր մէջ: Կը վճարենք քառասուն զրուշ ինգիրը կը փակենք:

Դուրսը, բարեկամներ, ծնողք, ընտանիք ամէնքն ալ լսեր են. Թուրքիոյ բանակողները միայն գիտեն թէ ինչ ահաւոր նշանակութիւն ունի բանտը: Առտուն բանտապահը իմ անունս կուտայ, դուրսէն զիս կը կանչեն, երկաթէ դռները բացուին եւ դուրսի երկրորդ դրան մէջ տեղը բացուած փոքր երկաթապատ պատուհանէն կը տեսնեմ եղբօրս ամբողջ դէմքը որ առտուն կանուխ, հասեր եկեր է զիս տեսնելու: Երիտասարդ է ինք Պոլսոյ անկարգութեանց եւ անիրաւութեանց վաղուց վարժուած:

— Զվախնաս, կ՚ըսէ ինծի, ամէն դիտեմ, միւթէսարըֆին պիտի ելլեմ, սօր իսկ կ՚ազատենք: Քիչ մը դրամ կուտայ եւ բանտապահին ստիպումին կը հեռանայ, սիրտ տալով, խրախուսելով զիս:

Կաշկանդուած, բանտուած կեանքի խօսք մը, յոյս մը մեծ բարիք մըն է բանտարկեալին համար: Ընկերներս ինծի կը սպասեն. կը դիմաւորեն զիս:

— Ի՞նչ եղաւ Լեւոն:

ԼԵՒՈՆ ՇԱԹՐ...

(3 Շար.)

ՀԱՅԿ ԱՐՇԱԿԵԱՆ

ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ ՎԱԽ

ՊԱՏԱՀ ՀԱՐՑԱԴԱՏԱՐԱՆ

ԳԻՐՔ ԱՌԱՋԻՆ

Հայկական ազատագրական պայքարի այդ դիպվածը հոգի եւ մտածում մի դարձած էր ամբողջ ազգի համար – որ ձեռնարկած էր ոչ միայն ինքնապաշտպանական, այլ եւ ազատագրական նպատակներ հետապնդող ընդհանուր ապստամբություն :

— Ո՞վ եւ ու՞ր, ասա՛ — հետաքրքրվեց Արտաշես Երկրորդ :

— Մարտիրոս, Արշակ եւ Վարդան Մամիկոնյաններ, — պատասխանեց Գրիգոր Ասորեստանցի :

— Ես էլ լսել եմ նրանց մասին ... — ասաց թագավորը :

— Մարտիրոսը եւ Արշակը Վրաստանում են, Վարդանը՝ Հռոմում ...

— Ես էլ լսել եմ նրանց մասին ... — ասաց թագավորը :

— Մարտիրոսը եւ Արշակը Վրաստանում են, Վարդանը՝ Հռոմում ...

Գրիգոր Ասորեստանցին պատմեց, որ Հայոց նախարարները, որոնք ապրում էին Հռոմի տիրապետության տակ, ապստամբության էին պատրաստվում, եւ որ Վարդանը գնացել էր Հռոմ՝ ապստամբության համար օգնություն խնդրելու :

— Ինչպե՞ս է Վարդանը Հռոմ գնացել, եթե Հռոմը Հայաստանի տերն է, — հարցրեց Արտաշես Երկրորդը :

— Վարդանը Հռոմ է գնացել որպես Հռոմի դաշնակից, — պատասխանեց Գրիգոր Ասորեստանցին :

— Ինչպե՞ս է Հռոմը Հայաստանի տերը, եթե Հայաստանը անկախ երկիր է, — հարցրեց Արտաշես Երկրորդը :

— Հռոմը Հայաստանի տերը չէ, սակայն Հռոմի ազդեցությունը Հայաստանում մեծ է, — պատասխանեց Գրիգոր Ասորեստանցին :

— Ինչպե՞ս է Հռոմի ազդեցությունը Հայաստանում մեծ, եթե Հռոմը Հայաստանի տերը չէ, — հարցրեց Արտաշես Երկրորդը :

— Հռոմի ազդեցությունը Հայաստանում մեծ է, որովհետեւ Հռոմը Հայաստանի հարեւանն է, եւ Հայաստանի ամբողջ առեւտուրը Հռոմի հետ է, — պատասխանեց Գրիգոր Ասորեստանցին :

— Ինչպե՞ս է Հռոմի հետ Հայաստանի առեւտուրը մեծ, եթե Հռոմը Հայաստանի հարեւանը չէ, — հարցրեց Արտաշես Երկրորդը :

— Հռոմի հետ Հայաստանի առեւտուրը

ԹԱՏԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ՝ ՖՐԱՆՍ. ՁԱՅՆԱՍՓԻՒՌԷՆ

Այս Չորեքշաբթի ժամը 21ին, ՖՐԱՆՍԱ 3 (նախկին՝ ազգային) ձայնասփիւռի կայանէն պիտի տրուի Վիքթոր Կարտոնի Ֆրանսերէն գրուած մէկ թատերգութիւնը՝

LES CHARMES DE SEMIRAMIS

Տեւողութիւն մէկ ժամ 45 վայրկեան : Եւ վեց հայկական ժողովրդական երգեր զորս կ՚երգէ՝ Տիկին Նշանեան :

ԱՋԴ

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի տարեկան պարահանդէսին համար ղրկուած տոմսերը, հրաւիրատոմսերը եւ առկախ մնացած հաշիւները ղրկել հետեւեալ հասցէին՝

Mlle H. SRABIAN
103 bis, Rue Lamarck, Paris 18e

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղը Հայկ. Ծնունդի առթիւ ի պատիւ Նոր Սերունդի իր սարքած թէյապարին, ստացաւ հետեւեալ նուէրները: Պ. Պ. Վարդգ. Քէօլէեան հինգ Ն. Ֆ., Տէր – Մինասեան հինգ եւ Ե. Մավեան տասը Ն. Ֆ., Տիկիններ Քիպրիթճեան, Կարապետեան հինգական, Պարսամեան եօթը, Պօղոսեան հինգ, Մավեան երեսուն, Ոմն հինգ Ն. Ֆ.:

Տէր եւ Տիկին Սահակ Խաչատուրեան տասը Ն. Ֆ. նուիրեցին Ծնունդի առթիւ Գէորգ Գասպարեանի յիշատակին :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ
ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՓԱՌԱՏՕՆ
ՅՈՒՆԻՍ 11ԻՆ

BOITES DE DRAGÉES

pour

BAPTEMES — COMMUNIONS
MARIAGES

Prix de Fabrique

CONFISERIE «SIDO»

E. BENAIS, FABRICANT
70, Rue J. Pierre Timbaud, PARIS- 11e
Dans la cour escalier 5 - 1er étage
Tél. : OBE. 12-52

TARIF FRANCO SUR DEMANDE

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Ապրիլ 16, ժամը 16էն 24
Անիէռի քաղաքապետարանի շքեղ սրահներուն մէջ

Հայկական պարեր՝ ՍՕՍԻ պարախումբը իր ամբողջական կազմով : Ղեկավարութեամբ Տիկին Յասմիկ Քիւթնէրեանի :

Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական պարեր, ճոխ պիւֆէ՝ դիւրամատչելի գիներով :

Մուտք՝ 3 Ն. Ֆ.:

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

ԴԷՊԻ

ԵՐԵՒԱՆ

Երեք շաբաթը անգամ մը

ՆԱՒՈՎ

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ ուղղակի դէպի ԵՐԵՒԱՆ
Երթուդարձի գիներն են, կերակուրով վերադարձին կարելի է Վենետիկ իջնել

13 ՕՐ ԵՐԵՒԱՆ

Պանդոկի մէջ բնակութեամբ եւ սնունդով

Բ. կարգ 3046 Ն. Ֆ.
Գ. կարգ 2506 Ն. Ֆ.

ԶԵՂՉ խմբովին ճամբորդողներուն :

ՈՒՂԵԳՈՅՔԻ իրաւունք, անձ գլուխ, 150 քիլօ՝ Բ. կարգի եւ 100 քիլօ՝ Գ. կարգի ճամբորդներուն :

Նոյն ճամբորդութիւնը օդաճաւով կամ երկաթուղիով :

Մեր գրասենեակը կը զբաղի նաեւ դէպի Ամերիկա, Սուրիա եւ այլ ճաբորդութիւններով :

ԴԻՄԵԼ՝

ԺԱՆ-ԵՂԻՇԷ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ
48, Rue de la République
Tél.: 20.47.22
MARSEILLE

ՓԱՐԻԶ
Մասնաճիւղ
7, Rue Auber, 7
Tél : RIC. 63-69
PARIS (9e)

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐՈՎ ՄԵԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ՏՕՆԷ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՕՐԸ

ԿԻՐԱԿԻ ԱՊՐԻԼ 9ԻՆ, ԺԱՄԸ 15ԻՆ
SALLE DE LA CHIMIE
28 bis, Rue Saint-Dominique

Կը նախագահէ **ՏԻԿԻՆ Հ. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ**
Կը բանախօսէ **ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷՔԵԱՆ-ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ**
Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Փարիզի սիրուած եւ գնահատուած լաւագոյն ուժերը :

ԱՓՐԻԿԵԱՆԻ ԵՐՐԵԱԿԸ

(Հայկական ժողովրդական երգեր)
Պ. Մկրտիչ Պօղոսեան (*թենոռ*)
Օր. Ա. Գաբոյեան (*արտասան.*) Պ. Աբա Գրիգորեան (*արտ.*)
Օր. Օֆիկ Քոմբաջեան (*դաշնակ*)

Յայտնի ջութակահար
GERARD JARRY
(Premier Prix du Concours Marguerite Long–Jacques Thibaud 1954)
Դաշնակով կ՚ընկերանայ
Mme FRANÇOISE LE GONIDES-MAURON
Պիտի նուագէ Ա. Խաչատուրեանի, Գ. Մ. Ալէմշահի եւ այլ հեղինակներու գործերը :

Մուտք՝ 5 եւ 3 Ն. Ֆ.

KINOPANORAMA
60, AVENUE DE LA MOTTE-PIQUET
Parking illimité Tél. : FON. 50-50

UN FRANÇAIS A MOSCOU

ԿՐԵՄԼԻՆԻ ԱՆԾԱՆՕԹ ԳԱՆՁԵՐԸ
ԱՐԱՐԱՏԸ
ԵՐԵՒԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ (Զանգեզուր, ձիաւորները, ծաղկեփունջ, հովիւները)

Շաբաթ, Կիրակի եւ տօնական օրերը՝ երկու ցերեկոյթ
14·30 եւ 16·50, Շաբթու մէջ 15·30
Հինգշաբթի մէկ ցերեկոյթ 15·30ին
Շաբթու մէջ 2 երեկոյթ 19·15 եւ 21·35

Տոմսերը կարելի է առնել 13 օր առաջ ժամը 11էն 19 եւ *Աժանսներէն*
Գին՝ 4·45 եւ 7·50 Ն. Ֆ.

GROS DÉTAIL

ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՇԻՐԱԿ

ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ՈՒՂՂԱԿԻ ՆԵՐԱԾՈՒՄ

26, Rue de Trévise, Paris (9e) - Tél. PRO. 38-63

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ՝ **Ա. ՏԱՊԱՂԵԱՆ**
ՄԷԿ ԱՆԳԱՄ ԳՆՈՐԴ
ՄՆԱՅՈՒՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ

Մեծաքանակի գին՝ փոքրաքանակ գնումի համար

ԹԱՐՄ

ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐ

ԸՆՏԻՐ

MORY et Cie

ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀՐԴ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ :
Գնեցէք զանոնք ձեր ուզած տեղը եւ առաքումը մեզի վստահեցէք : Նուազագոյն ծախքերով կը ղրկենք խորհրդ. Միութիւն :

Դիմեցէք մեր նոր գիները գիտնալու համար.—

10, Rue St. Vincent de Paul, Paris 10e
(PRÈS DE LA GARE DU NORD)
Téléphone : TRU. 27-70

ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

SICOMEX

Ֆրանսական Կառավարութենէն եւ Մոսկուայի Ինթուրիսթէն ճանչցուած Հաստատութիւն :

SICOMEX

20, Rue Royale, PARIS 8e
Téléphone : OPE. 67-77
Métro : CONCORDE et MADELEINE

ՄԻԱԿ ՏՈՒՆԸ

որ կարելիութիւնը կուտայ ձեզի, հետեւեալ երկու ձեւերով ծրարներ ղրկելու :

1.— *Մեր ծախած ապրանքներով, որոնց ցանկը ճոխ է եւ որակը ընտիր :*

ԻՏԱԼԻԱՅԷՆ ուղղակի ներածում, քարտիկաչ եւ զուտ բուրդէ վերնասուիներ՝ վերջին նորաձեւութիւն :

ԱՆԳԼԻԱՅԷՆ ուղղակի ներածում, զուտ բուրդէ կերպասներ և այլ ապրանքներ : Մուշտակի նմանակ վերարկուներ, անձրեւանոց, ներքնազգեստ, գուլպայ, փիրէնեան բուրդով շալ, կօշիկ, ժամացոյց, եւայլն... ԱՄԷՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ :

Մեր ապրանքներուն գիներուն մէջ նախատեսուած են մաքսային տուրքերը, արտօնութեան, ապահովագրութեան, ծրարումի եւ ստացագրի ծախքերը :

ՈՉ ՄԷԿ ԾԱԽՔ ծրարը ստացողին կողմէ :
Մեր ապրանքներուն ԱՌԱՔՈՒՄԻ ծախքն է 25 Ն. Ֆ. մինչեւ 20 քիլօ :
2.— *Ձեր բերած ապրանքներն ալ կ՚ընդունինք, պայմանաւ որ նոր ըլլան :*

ԱՐԱԳ ՅԱՆՁՆՈՒՄ՝ 2–4 շաբաթէն :

ՈՒԶԵՑԷՔ ԵՒ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱՔ ՄԵՐ ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՑՈՒՑԱԿՆԵՐԸ :

ՅԱՐԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 ԱՊՐԻԼ

MERCREDI 5 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9070 — 37EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4871

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

"ՄԻՇՏ ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՆՔ ԲԱՆԱԿՑԵԼՈՒ"

Կ'ԸՍԷ ԱԼԺ. ԱԶԱՏ. ՃԱԿԱՏԸ

«ՔԱՇՈՒԷ» Կ'ԸՍԷ ՊՈՒՐԿԻՊԱ ՄԵՍԱԼԻ ՀԱՃԻ

—o—

Զատկական տօները պատճառ դարձան որ Ալժ. Ազատ. Ճակատի մարդիկը խորհիլ սկսին, հետեւին իրենց տրուած խորհուրդներուն, մանաւանդ Ամերիկացիներու կողմէ եւ նոր յայտարարութիւններով այն կարծիքը յայտնեն թէ ամէն բան կորսուած չէ եւ տակաւին կարելի է «Էվիանը» փրկել, բայց պէտք է որ Ֆրանսա բարեկամեցողութիւն ցոյց տայ: Այսպէս կը խօսի «ԱՀԱԿ»ի տեղեկատուութեան «նախարարը» Եազիտ մինչ բանակցութեանց «գացող – եկող» մասնագէտը՝ Թայէպ Պուլարուֆ Ցիւրիխ գացած է խորհրդակցելու համար զուիցերացի անձնաւորութեանց հետ: Նոյն ատեն Գարթակինայի մէջ (Թունուզ) ամերիկեան դեսպանը «ԱՀԱԿ»ի երկու բանագնացներ կ'ընդունէր: Այս տեսակցութիւնը տեղի կ'ունենար Ամերիկացիին անձնական բնակարանը որպէսզի աւելորդ մեկնութեանց տեղի չտայ: Արդարեւ եթէ «ԱՀԱԿ»ի ներկայացուցիչները ընդունուէին ամերիկեան դեսպանատան մէջ, կարելի էր եզրակացնել թէ Մոսկուայէն ետք՝ Ուոշինկթըն կը ճանչնար «ԱՀԱԿը: Այս տեսակցութենէն ետքն էր որ Եազիտ կը յայտարարէր.— Պատրաստ ենք բանակցութեան համար Մարտ 30ի զեկոյցներու սահմաններուն մէջ: «Պատրաստ ենք» կը նշանակէ՝ հիմա, այս վայրկեանիս: Ներկայ կացութիւնը որ մեզի թոյլ չտար Ապրիլ եօթին Էվիան երթալու, կրնայ բարեփոխուիլ, բայց միայն Ֆրանսական կառավարութիւնը կրնայ փոխել իրերաց ներկայ կացութիւնը, որ Պ. Ժոքսի յայտարարութեան արդիւնքն է:

Միւս կողմէ նախագահ Պուրկիպա անձնական նամակով մը թելադրեց Մեսալի Հաճի որ քաշուի եւ Թունուզ հաստատուի ուր հաճելի կեանք մը վարելու ամէն դիւրութիւն պիտի տրուի իրեն: «Պատիւը եւ պարկեշտութիւնը կը հրամայեն Մեսալի Հաճի որ քաշուի քաղաքական ասպարէզէն եւ դադրի Ալժերիոյ ազատագրման համար վերջին խոչընդոտն ըլլալէ»: Առաջին անգամը չէ որ Պուրկիպա «քաշուէ'» կ'ըսէ Մեսալի Հաճի բայց այս վերջինը կը պատասխանէ թէ առաջին Ալժերացին եղած է Ալժերիոյ անկախութիւնը պահանջող, եւ քառասուն տարի պայքարելէ ետք չի քաշուիր:

× Կարգ մը աղբիւրներու համաձայն Ալժերացիք չեն ուզեր Էվիանի մէջ բանակցիլ այլ՝ Զուիցերիոյ:

ՓՐՈՖ. ԿՈՇՏՈՅԵԱՆՑԻ ՄԱՀԸ

Բաղդատական բնախօսութեան խորհրդային մեծագոյն մասնագէտը՝ աշխարհահռչակ Փրոֆ. Խաչատուր Կոշտոյեանց մեռած է վաթսուն տարեկանին: Դասախօս էր Մոսկուայի համալսարանը եւ անդամ Հայաստանի Գիտութեանց Ակադեմիայի:

Հեղինակն է աշխարհի գիտնականներուն ծանօթ եւ ամէնուն հիացումին առարկայ ստուար մենագրութեան մը՝ «բաղդատական բնախօսութիւն ջղային դրութեան», որու մէջ ամփոփած է աւելի քան քսան տարուան փորձերու բացարձակ եւ բաղդատական արդիւնքները:

Հայ գիտնականին մահով, միջազգային ժամանակակից գիտութիւնը իր ամէնէն փայլուն միտքերէն մէկը կը կորսնցնէ:

ՆԱԽԱԳԱՀ ՔԵՆԸՏԻ ՓԱՐԻԶ ԿՈՒԳԱՅ

ՄԱՅԻՍ 31ԻՆ

ԱՅՍ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՂԹԱՆԱԿ ՄԸ ԿԸ ՆԿԱՏՈՒԻ ՏԸ ԿՈԼԻ ՀԱՄԱՐ

Էլիզէ պաշտօնական զեկոյցով մը կը հաղորդէ որ Քենըտի, Մ. Նահանգներու նախագահը Փարիզ պիտի այցելէ Մայիս 31էն Յունիս 2: Տիկին Քենըտի կ'ընկերանայ նախագահին:

Նախագահին այցելութեան առթիւ համապատասխան հաղորդագրութիւն մը հրապարակուեցաւ Փալմ – Պիչի մէջ, ուր Քենըտի զատկական տօները կ'անցընէր:

Քաղաքական շրջանակները մեծ կարեւորութիւն կուտան այս այցելութեան, ու ըստ ոմանց «քաղաքական յաղթանակ մըն է տը Կոլի համար», մանաւանդ երբ նկատի առնուի Քենըտիի յայտարարութիւնը՝ թէ բացառիկ պարագաներու մէջ միայն պիտի հեռանայ Մ. Նահանգներէն:

Այս այցելութիւնը աւելի յատկանշական կը դառնայ, երբ յիշենք թէ Մաքմիլին Ուոշինկթըն կը գտնուի, տեսակցելու համար Քենըտիի հետ եւ նոյնը ընելու կը պատրաստուի Ատընաուըր:

Երկու նախագահներուն խօսակցութիւնը կարեւոր պիտի ըլլայ: Վերստին խօսակցութեան նիւթ պիտի դառնան տը Կոլի եւ Այզընհաուըրի միջեւ քննութեան առնուած հարցերը, քանի որ կարգ մը խնդիրներ առկախմնացին մինչեւ այսօր, յատկապէս տը Կոլի 1958ի յուշագիրը, ուր, Ֆրանսայի նախագահը Երեքներու (Ֆրանսա – Անգլիա – Ամերիկա) ղեկավարութիւն մը կ'առաջարկէր Ատլանտեան Ուխտին համար: Քննութեան պիտի առնուին նաեւ Ափրիկէի կացութիւնը եւ յատկապէս Քոնկոյի խնդիրը:

Ամերիկայի նախագահին արտասահմանի տուած այս առաջին այցելութիւնը որոշ դժգոհութիւն յառաջ բերած է Անգլիոյ մէջ, արդարեւ Մաքմիլըն եւ Ատընաուըր կ'ուզեն որ Քենըտի Անգլիա ԼԳերմանիա ալ այցելէ: Սպիտակ Տան մէկ նոր հաղորդագրութիւնը յայտնեց սակայն թէ Ֆրանսա այցելելէն առաջ Քենըտի Քանատա պիտի երթայ, այս կը նշանակէ թէ Ֆրանսա Քենըտիի այցելած առաջին օտար երկիրը ըլլալէ կը դադրի:

ԶԱՏԻԿԸ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՀԱԶԱՐԱՒՈՐ ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԳԱՅԻՆ

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս Զատիկը մեծ եռուզեռի առիթ տուաւ աշխարհի չորս կողմը: Շատեր օգտուելով երկու օրուան արձակուրդէն գիւղ մեկնեցան, բայց ինչպէս միշտ տօնական օրերուն, կառքի մահացու արկածները պակաս չեղան:

Քանի մը հարիւր հազարի կը հասնէր ուխտաւորներու եւ օտար զբօսաշրջիկներու թիւը, հաւաքուած Ս. Պետրոսի հրապարակը (Հռոմ) ուր Պապը քարոզէ մը ետք, իր օրհնութիւնը տուաւ Ուռպի էթ Օռպի: Յովհաննէս ԻԳ. նախ պատարագեց, ապա ժամը 12·30ին կարդաց իր «ձայնասփիւռ պատգամը» զոր լսուեցաւ նաեւ Երկաթէ վարագոյրէն անդին չնորհիւ Ազատ – Եւրոպա Ձայնասփիւռի ձեռք առած միջոցներուն: Պապը իր օրհնութիւնը տուաւ նաեւ սլաւական բազմաթիւ լեզուներով:

Փարիզի բոլոր եկեղեցիները ծայրէ ծայր լեցուն էին իսկ անոնք որ տունը պատկերասփիւռ ունէին կրցան լսել բողոքական արարողութիւն մը Զուիցերիայէն կամ Կաթողիկէ պատարագը որ մատուցուեցաւ Սուրբ Փրանկիսկոսի քաղաքը՝ Ասիզի: Փարիզի Սէն Ժիւլիէն լը Փովր եկեղեցիին մէջ մատուցուեցաւ Ա-

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

Ֆիկառօ երկու շահեկան յօդուածներ հրատարակած է Եկեղեցւոյ Միութեան վրայ անցեալ Ուրբաթի եւ Շաբաթի իր թիւերով: Երկու յօդուածներուն անդրադառնալէ եւ անոնց թարգմանութիւնը տալէ առաջ, ստորեւ կը քաղենք յօդուածին այն մասը որ կը վերաբերի իր աշխատակցին տեսակցութեան Երուսաղէմի Հայոց պատրիարք՝ Եղիշէ Արքեպիսկոպոսի հետ.—

«... Հարկ էր որ հարցումներ ուղղէի բաժանեալ եկեղեցիներու պետերուն: Նախ գացի հայ պատրիարք Իէրիշ Տարեանին (Յառաջ՝ իմա՛ Եղիշէ Տէրտէրեան): Զիս ընդունեցաւ իր պալատին մէկ շքեղ սրահը: Քառակուսի մօրուք մը ունի: Աչքերը չարաճճիութեամբ կը փայլին: Մինչ ինծի կը խօսի, նայուածքս կը կորսուի այն գեղեցիկ պարսկական գորգերուն վրայ որ գետինը փռուած են: Երբ կը հարցնեմ՝ «ձեր հաւատացեալները միութեան պահանջը կը զգա՞ն», խօսակիցս կը յիշեցնէ մերձեցման այն ճիգերը որ թափուած են ԺԱ. դարէն ի վեր, յետոյ կ'ըսէ.— Միութեան մը փափաքը միշտ վառ մնացած է. բայց այս փափաքը չի կրնար գործնական ձեւով մը արտայայտուիլ, քանի որ փոքր Եկեղեցի մըն ենք եւ չենք կրնար ազդել մեծ Եկեղեցիներուն վրայ:

«Պատրիարքը կը ժպտի եւ դադարէ մը ետք.— Երբ Քէնթըրպըրիի Արքեպիսկոպոսը՝ Տոքթ. Ֆիշըր եկաւ մեզի հարցնելու թէ ի՞նչ տրամադիր էինք ընելու Եկեղեցիներու Միութեան համար, պատասխանեցինք.— «Մեծերու մէջ համաձայնեցէք: Այսինքն հռովմէական, ուղղափառ եւ բողոքական Եկեղեցիներու միջեւ — եւ մենք կը հետեւինք» (*):

«Պատրիարքը կ'ընդունի թէ դէպի միութիւն ձգտող շարժումը, Երուսաղէմի մէջ նոյնքան յառաջացած չէ որքան այլուր: Իրեն համար, կը շարունակէ միշտ չարաճճի ժպիտով մը, դաւանանքներու միջեւ հակամարտութիւն չկայ քանի որ «անոնք իրենց պատարագները կը մատուցանեն Սուրբ Գերեզմանին նոյն խորանին վրայ, Բեթղեհէմի քարայրին մէջ եւ Տիրամօր դամբանին վրայ»: Վէճե՞րը: Երբեք կրօնական բնոյթ չունին: Հաւատքը խնդրոյ առարկայ չէ: Հարցերը աւելի իրաւական են եւ միշտ ալ ի վերջոյ կը կարգադրուին:

«Յիշելով, Մէուշի պատրիարքին հետ ունեցած տեսակցութիւնս, մէջտեղ կը դնեմ մեծ հարցը՝ այն որ կը պառակտէ Քրիստոնէութիւնը:

— Հապա՞ Պապին առաջնութիւնը:

— Աստուածաբանական հարց մը չէ, այլ վարչական: Պապը իր Եկեղեցիին պետն է: Չենք հասկնար թէ ինչո՛ւ մեր եկեղեցիին պետը պիտի ըլլայ (կրկին չարաճճի ժպիտ մը): Պապը իր Եկեղեցիին պետն է ինչպէս միւս պատրիարքները իրենց Եկեղեցիներու պետերն են: Մենք միութիւնը կը տեսնենք, ինչպէս Առաքեալներու միութիւնը Յիսուսի շուրջ: Ամէն առաքեալ իր եկեղեցին ունի(*):

— Եկեղեցիներուն պե՞տը:

— Յիսուս ամբողջութեան պետն է: գործնական գետնի վրայ, միութեան պարագային Եկեղեցւոյ պետերու խորհուրդը Քրիստոնեայ Եկեղեցւոյ գերագոյն իշխանութիւնը կ'ըլլայ: Սովորութիւն ունինք յիշելու Յիսուսի խօսքը.— «Երբ իմ անունովս հաւաքուիք, ձեզի հետ կ'ըլլամ»:

— Նախագահութի՞ւնը:

— Կանոնագրական հարց է: Բայց կը կանխենք: Ապահովաբար նախագահը ես պիտի չըլլամ: Կը խորհիմ թէ Պապը կ'ըլլայ:

Այս անգամ խօսակիցս ուղղակի կը խնդայ.

— Իսկ անսխալականութի՞ւնը:

— Ան, ըստ մեզի, Եկեղեցւոյ պետերուն խորհուրդին կը պատկանի: Միւս հարցերը երկրորդական են: Զանանք նըսեմացնել այս տարբերութիւնները: Վերէն դիտենք հարցերը:

Կը յուսայի, կը շարունակէ գրել Ֆիկառոյի աշխատակիցը, աւելի մանրամասնութիւններ առնել Երուսաղէմի յոյնուղղափառ պատրիարքէն, ինք ալ բաժնուած Հռոմէն: Իրականին մէջ Հայէն նըւազ ճկուն եղաւ ան»:

(*) Ընդգծումները Ֆիկառոյի խմբագրութեան կը պատկանին:

բեւելեան ծէսով պատարագ մը եւ Աւետարանին ընթերցումը կատարուեցաւ 14 լեզուներով ցոյց տալու համար Քրիստոնէութեան տիեզերականութիւնը:

Հազարաւոր ուխտաւորներ, ինչպէս ամէն տարի, փութացած էին Երուսաղէմ ուր Քրիստոսի Յարութեան տօնը մասնաւոր նշանակութիւն ունի եւ բացառիկ հանդիսութեամբ կ'ոգեկոչուի: Միայն Օրթոտոքսներն են որ յառաջիկայ Կիրակի կը տօնեն Զատիկը: Լեհաստանի Գահերէցը՝ կարդինալ Վիշինսկի Զատկուան իր քարոզին մէջ շեշտեց.— «Եկեղեցին լռեցնելու բոլոր փորձերը ապարդիւն պիտի ըլլան որովհետեւ Աստուծոյ պէտք է հընազանդինք աւելի քան մարդոց եւ որովհետեւ Քրիստոս մեր մէջ կ'ապրի եւ մեռած ըլլալով, չի կրնար անգամ մըն ալ մեռնիլ»:

Փարիզի եւ արուարձաններու հայկական եկեղեցիները միշտ նոյն հաւատարիմ բազմութիւնը ունէին: Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ պատարագեց եւ քարոզեց Սերովբէ եպիսկոպոս:

× Ճամբաներու վրայ կառքի հարիւրաւոր արկածներ պատճառ դարձան որ աւելի քան 120 հոգի մեռնին եւ մօտ երեք հարիւր վիրաւորներ ըլլան: Հակառակ բոլոր ազդարարութեանց, մարդիկ զգուշ չեն եւ այս անգամ ալ արագութիւնն է այս մահացու արկածներուն գլխաւոր պատասխանատուն:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՍԱՆ Բ.ի անձնական ներկայացուցիչ եւ շրջուն դեսպան՝ Պալաֆրէյ Փարիզ հասաւ երեքշաբթի եւ ընդունուեցաւ տը Կոլի կողմէ: Կ'ըսուի թէ այս այցելութիւնը կապ ունի Պեն Պելլայի արգելափակման հետ որ Մարոքի համար մասնաւոր իմաստ ունի: Ռապաթի ճամբուն վրայ է որ Պեն Պելլայի օդանաւը հետապնդումի ենթարկուեցաւ:

ԷՎԻԱՆԻ քաղաքապետը որ զոհ գացած էր ահաբեկչական արարքի մը «Ազգային Կարգի» յիշատակութեան արժանացաւ:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ վարչապետը՝ Պէն Կուրիոն կը դատապարտէ Անգլիան, Ֆրանսան եւ Միացեալ Նահանգները, որոնք ոչ մէկ բան ըրին Հրեաները ազատելու համար գերման ջարդէն, Բ. աշխարհամարտին:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ Ֆութպոլը նախատեսուած պարտութիւն մը կրեց Կիրակի օր, Մատրիտի մէջ ուր Սպանացիք 0ի դէմ 2 կէտով յաղթեցին:

ՊԱՄԱՔՈՅԻ մէջ (Մալի) «Փաթրիս Լումումպա» հրապարակին պաշտօնական բացումը կատարեց Մօտիպօ Քայթա:

ՃԱՔԱՐԹԱՅԻ մէջ Համայնավար Չինաստանի եւ Ինտոնեզիոյ կառավարութիւնները բարեկամական եւ մշակութային դաշինք մը ստորագրեցին, չին արտաքին նախարար մառեշալ Շէն Եիի այցելութեան առթիւ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏԱՆԵԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԸ

ՀԱՅԵՐԻՆ ՏԱԼԱՆ ՉՎԱՎ ՀՈՂԸ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԸ ՅԻՇԵՍԱԿԱԾԸ)

Ընթ. իրենց տեղերը գրաւեցին Ս. Ազգ. Ժողովի անդամները, որոնց ներկայ էին 17 հոգի։

Ներկայ էին նաեւ Ս. Աթոռի Ներկայացուցիչ Գերշ. Տ. Գարեգին եպս. Յովսէփեան եւ Ս. Էջմիածնի Ներկայացուցիչ Գերշ. Տ. Գարեգին եպս. Տէր-Յակոբեան։

Ընթերցուեցաւ նախորդ նիստի արձանագրութիւնը, որ ընդունուեցաւ առանց փոփոխութեան։

— «Ներկայացուած նամակներուն մէջ կայ մէկը, որ կը վերաբերի Ս. Աթոռի ներկայացուցիչ Գերշ. Տ. Գարեգին եպս. Տէր-Յակոբեանի ուղեւորութեան Պարսկաստան։ Ինչպէս գիտէք, Ս. Աթոռի ներկայացուցիչը Պարսկաստան կ'երթայ Ս. Աթոռի եւ Ս. Էջմիածնի միջեւ կնքուած համաձայնութեան համաձայն, որ ստորագրուած է 1908 թուականին։

Հանգիստ ծառուղին

ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ ՎԱԼԻ

ԳՈՒՐԳԵՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆԻ

— Ասում են՝ հոգեբույժ չես ուզում։

— Ո՞վ է ասում... Ախպեր ջան, արջա՞ր եմ, որ ինձ ցուցադրեն։ Ես ուզում եմ հանգիստ ապրել, ոչ մի բանի չեմ խառնվում, ոչ մեկի հետ չեմ կռվում, ոչ մեկի գործին չեմ խանգարում։ Ինչո՞ւ պիտի ինձ ուզեն։

— Հոգեբույժ, արջա՞ր և այլն։ Ես ոչ մեկի հետ չեմ կռվում, ոչ մեկի գործին չեմ խանգարում։ Ինչո՞ւ պիտի ինձ ուզեն։

— Ցավոք մեզ մոտ այդպես է։ Ինչքան ուզում ես հանգիստ ապրիր, ոչ ոք չի թողնի։ Ընդհակառակը, ամեն կերպ կձգտեն քեզ ներքաշել իրենց գործերի մեջ։ Ես ինքս էլ եմ ուզում հանգիստ ապրել, բայց ոչ ոք չի թողնում։ Ամեն օր ինչ-որ մեկը գալիս է ինձ մոտ, ինչ-որ բան է ուզում, ինչ-որ բան է խնդրում։ Ես էլ ինձ համար ոչ մի բան չեմ ուզում, ոչ մի բան չեմ խնդրում։ Ինչո՞ւ պիտի ինձ ուզեն։

— Ես էլ ինձ համար ոչ մի բան չեմ ուզում, ոչ մի բան չեմ խնդրում։ Ինչո՞ւ պիտի ինձ ուզեն։

— Ուրեմն ինչո՞ւ ես եկել։

— Ես... ես... ինչպես ասեմ... Ինչպես ասեմ, որ ինձ ոչ ոք չի ուզում։ Ես ինքս էլ եմ եկել ինձ ուզելու։

— Ինչպե՞ս։

— Ես այլևս չեմ կարող ապրել այն կյանքով, որ ապրում եմ։ Ես ուզում եմ ինձ ուզեն։ Ես ուզում եմ, որ ինձ ուզեն, ինձ ուզեն,

« ՅԱՌԱՋ » ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Քիւրիսէն (Ռոն) Պ. Միքայէլ Հէքիմ – եան մէկ տարեկան Յառաջ կը նուիրէ իր քեռայրին՝ Պ. Յովհաննէս Պագայեանի (Վալանս):

×

Պ. Գրիգոր Դաւիթեան մէկ տարեկան Յառաջ կը նուիրէ իր հօր՝ Դաւիթ Դաւիթեանի (Իսի):

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Պօմոնի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ իր ընկերուհիներէն այրի տիկին Արամ Թէրզիպաշեանի եւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր, աներհօր, եղբօր եւ ազգականին Պ. Արամ Թէրզիպաշեանի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

Այս տխուր առթիւ մասնաճիւղը փոխան ծաղկեպսակի շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները: Թէրզիպաշեան ընտանիքէն հարիւրական Ն. Ֆ. դպրոցին եւ Կապոյտ Խաչին: Ազգային Առաջնորդարանին կողմէ, Պ. Պ. Յակոբ Քիտիրեանէ եւ Մինաս Պօղոսեանէ յիսունական Ն. Ֆ. դպրոցին: Պ. Պ. Յովհ. Հացագործեանէ, Մելքոն Պօղոսեանէ, Օննիկ Մակարեանէ եւ Վարդան Պանտիկեանէ քսանական Ն. Ֆ. դպրոցին եւ Պ. Պ. Գրիգոր Թասպաքեանէ, Բիւզանդ Խաչատուրեանէ եւ Հայկ Տատուրեանէ տասնական Ն. Ֆ., նոյնպէս դպրոցին:

Նոյնպէս շնորհակալութեամբ ստացած է Պ. Պ. Գրիգոր Պաղտասարեանէ յիսուն Ն. Ֆ. Կապոյտ Խաչին, Յովհ. Իսպիրեան ընտանիքէն երեսուն Ն. Ֆ. Կ. Խաչին, Սերժ Սարգիսեանէ քսան Ն. Ֆ. Կ. Խաչին, Արսէն Տէր Զագարեանէ եւ Նշան Մանուկեանէ տասնական Ն. Ֆ. նոյն նըպատակաւ:

ՆՈՒԷՐ

Փոքրիկն Քլօտ Տէր – Ղուկասեան, իր մեծ հայրիկին՝ Համբարձում Տէր – Ղուկասեանի յիշատակին տասը Ն. Ֆ. կը նուիրէ Ֆ. Կ. Խաչի Անկէնի մասնաճիւղին:

ՓՈԽԱՆ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏԻ

Պ. Շնորհք Միքայէլեան (Փուաթիէէն) կը նուիրէ տասը Ն. Ֆ. Հայ Կարմիր Խաչի Անտէր հիւանդներու ֆոնտին եւ տասը Ն. Ֆ. Ֆէսանվիլիէի օդափոխութեան կայանին, Ս. Զատկուան տօնին առթիւ, փոխան հոգեհանգիստի, Միքայէլեան եւ Անանեան գերդաստաններու ննջեցելոց յիշատակին:

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Ողբացեալ Գէորգ Գարայեանի ցաւալի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Շաւիլի եկեղեցիին կը նուիրեն, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Փափազեան եւ Այրի Տիկին Շնորհիկ Փափազեան քսանական Ն. Ֆ., Այրի Տիկին Փարիս Սէյիսեան եւ զաւակը երեսուն Ն. Ֆ., դարձեալ նոյն առթիւ Այրի Տիկին Շ. Փափազեան Շաւիլի Կապ. Խաչին կը նուիրէ 10 Ն. Ֆ.:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ ԼՈՒՍԵՂԷՆ ՇԻՐԻՄՆԵՐ

ԳՐԱԿԱՆ ԴԻՄԱՍՏՈՒԵՐՆԵՐ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Գին 10 Ն. Ֆ.

Կը ներկայացուին Ա. Ահարոնեան, Ռուբէն, Լեւոն Շանթ, Ն. Աղբալեան, Յ. Օշական, Շ. Միսաքեան, Թորգոմ Պատրիարք, Բաբգէն Կաթողիկոս, Յակոբ Մալաքեան, Արշակ Չօպանեան, Ե. Տէր – Անդրէասեան, Աւ. Իսահակեան, Գուրգէն Ալէմշահ, Հրանդ Ալեանաք: Պատկերազարդուած 16 նկարներով:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մարսէյլի Մայր Եկեղեցիի հայերէնի դասընթացքի աշակերտութեան հանդէս – ներկայացումը Ապրիլ 29ին:

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՆՈՐ ԿԻՐԱԿԻ

ՓԱՐԻԶ.— Ս. ՅՈՎՀ. ՄԿՐՏԻՉ

Պատարագ ժամը 10ին, ի յիշատակ համաշխարհային առաջին եւ երկրորդ պատերազմներու նահատակներուն:

Կը նախագահէ եւ կը քարոզէ՝
ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊՍ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ժամերգութիւն, պատարագ եւ հոգեհանգիստ ժամը 8–11·30:

ՊՕՄՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻ
Սկիզբ ժամը 8:
Պատարագ 10:
Հոգեհանգիստ 11·45:

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ
Սկիզբ ժամը 8:
Պատարագ 10:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՄԱՐՍԷՅԼ

Նախաձեռնութեամբ Մուրատ Ռափայէլեան Նախկին Աշակերտաց Միութեան:

ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ՝ ԱՊՐԻԼ 8
Դաշնակահար

ՌԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

կուտայ բացառիկ նուագահանդէս մը Սփլանտիտի սրահներուն մէջ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Բաբգէն Սիւնի խումբին:

Այս Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս, ՓԵՐԿՈԼԱՅԻ սրահը (Ռոն – Փուէն):

Կը մասնակցի՝ ԱՆՏՐԷ ՔՈՆՍԹԱՆ նուագախումբը:

Կը խնդրուի Կեդր. Ֆրանսայի բոլոր քոյր մասնաճիւղերէն ներկայ գտնուիլ սոյն երեկոյթին, քաջալերելու համար այս ձեռնարկը:

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Ապրիլ 16, ժամը 16էն 24
Անիէռի քաղաքապետարանի շքեղ սրահներուն մէջ

Հայկական պարեր՝ ՍՕՍԻ պարախումբը իր ամբողջական կազմով: Ղեկավարութեամբ Տիկին Յասմիկ Քիւթնէրեանի:

Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական պարեր, ճոխ պիւֆէ՝ դիւրամատչելի գիներով:

Մուտք՝ 3 Ն. Ֆ.:

ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Ակնարկ

ԳՐԱԿԱՆ – ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ
ԵՐԵԿՈՅԹ – ԳԻՆԵՋՕՆ
Իր տասնամեայ հրատարակութեան առթիւ
ՄԵԾԱՐԱՆՔ

ՈՒԻԼԻԸՄ ՍԱՐՈՅԵԱՆԻ

Որ ներկայ կ'ըլլայ եւ խօսք կ'առնէ
Ներկայ կ'ըլլան նաեւ.
ԳԱՐԶՈՒ, ԼԻՒՔ – ԱՆՏՐԷ ՄԱՐՍԷԼ, ՎԱՀԷ ՔԱՉԱ, ԺԱՆՍԷՄ, ԻՎ ԹԷՍԻԷ

×

Այս Երկուշաբթի, Ապրիլ 10, ժամը 20·30ին

Hôtel Lutétia
43, Bd. Raspail

Տեղերը ապահովելու համար դիմել՝
Տպարան Արաքս
PRO. 05-73
Պ. Գ. Ադամեան
TRI. 57-74
Պ. Գ. Համբարձումեան
LIT. 50-80

Ծախքերու մասնակցութիւն:

ԾԱԽՈՒ Է

Մեկնումի պատճառաւ, Կափի կեդրոնի եւ առեւտրական փողոցի մը մէջ, ծախու է նպարավաճառի խանութ մը, ճիշդ վրան բնակութեան յարկաբաժինով, ի հարկին ուրիշ առեւտուրի փոխելու արտօնութեամբ: Մանրամասնութեան համար գրել կամ դիմել.

M. CHOTIGIAN
32, Rue Jean Aymor, GAP (Hautes Alpes)

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Դպրոցական Տարեշրջանի փակման եւ Բարերարներու Օրը
ԿԻՐԱԿԻ՝ ՅՈՒՆԻՍ 25
Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ
ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՓԱՌԱՏՕՆ
ՅՈՒՆԻՍ 11ԻՆ

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ԼԻՈՆ.— Հ. Յ. Դ. Լիոնի Վարանդեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8·30ին, Յոյներու սրահը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Առնուվիլի եկեղեցիի հողաբարձութիւնը իր շնորհակալութիւնները կը յայտնէ Նոր Սերունդի Կառվառենց խումբին ի նըպաստ եկեղեցիին կազմակերպած թատերական ներկայացման առթիւ:

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐՈՎ
ՄԵԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ՏՕՆԷ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՕՐԸ

ԿԻՐԱԿԻ ԱՊՐԻԼ 9ԻՆ, ԺԱՄԸ 15ԻՆ
SALLE DE LA CHIMIE
28 bis, Rue Saint-Dominique

Կը նախագահէ ՏԻԿԻՆ Հ. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ
Կը բանախօսէ ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷՔԵԱՆ-ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Փարիզի սիրուած եւ գնահատուած լաւագոյն ուժերը:

ԱՓՐԻԿԵԱՆԻ ԵՐՐԵԱԿԸ
(Հայկական ժողովրդական երգեր)
Պ. Մկրտիչ Պօղոսեան (թենոռ)
Օր. Ա. Գաբոյեան (արտասան.) Պ. Արա Գրիգորեան (արտ.)
Օր. Օփիկ Քոմբաջեան (դաշնակ)

Յայտնի ջութակահար
GERARD JARRY
(Premier Prix du Concours Marguerite Long–Jacques Thibaud 1954)
Դաշնակով կ'ընկերանայ
Mme FRANÇOISE LE GONIDES-MAURON

Պիտի նուագէ Ա. Խաչատուրեանի, Գ. Մ. Ալէմշահի եւ այլ հեղինակներու գործերը:

Մուտք՝ 5 եւ 3 Ն. Ֆ.

Ապրիլ 29, Շաբաթ ժամը 21ին
SALLE GAVEAU, 45, Rue La Boëtie, PARIS

ԱԼԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ

ԿԸ ՂԵԿԱՎԱՐԷ ԻՐ ԳՈՐԾԵՐԸ:

ORCHESTRE SYMPHONIQUE DES CONCERTS CHOUTEAU

SYMPHONIE No 13
(Première audition mondiale)

PRIERE DE ST. GREGOIRE, extrait de l'œuvre « Etchmiadzine »

SYMPHONIE No 8 « ARJUNA »

ՏՈՄՍԵՐԸ ԱՊԱՀՈՎԵԼ ԴԻՄԵԼՈՎ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՀԱՍՑԷՆԵՐՈՒՆ

DURAND: 4, Place de la Madeleine SALLE GAVEAU: 45, Rue La Boëtie.

ԵՒՐՈՊԱՅԻ
ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ
ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ
ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ
Սուսամ – (ՌՈՃԻԿ)
ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ
LE BOSPHORE MARQUE DEPOSEE
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...
CHOC-ALVA • CHOCO-LOC
Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin/Marseille (2ème)

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 6 ԱՊՐԻԼ

JEUDI 6 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9071 — 37EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4872

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀՈԳԵՐԸ

ՌՈՒՄԲ ՄԸ ՊԱՅԹԵՑԱՒ ՓԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

«ԱՊՐԻԼ 7ԻՆ, ԷՎԻԱՆ ՊԻՏԻ ՉԵՐԹԱՆՔ» ԿԸՍԷ ՊՈՒԼԱՐՈՒՖ

Եթէ Հինգշաբթի օրուան Նախարարաց Խորհուրդը, նոր զեկոյցով մը փոփոխութիւն մը չբերէ իրերաց ներկայ կացութեան մէջ, ոչ մէկ յոյս կայ որ Ուրբաթ օրուան ժամադրութիւնը յարգուի եւ Էվիան՝ դառնայ պատմական այն վայրը որ ընդմիշտ պիտի յիշատակէր Ֆրանքեւալ-ժերական եղբայրութիւնը :

Ալժ. Ազատ. Ճակատի թիւ 1 բանագնացը՝ Պուլարուֆ որ, ինչպէս գրած էինք, Զուիցերիա է, կարգ մը յայտարարութիւններ ըրաւ եւ անդամ մը եւս ճշդեց ԱՀԱԿի դիրքը, նախարար Ժոքսի յայտարարութեանց վաղորդայնին : «Ապրիլ 7ին, Էվիան պիտի չերթանք» ըսաւ Պուլարուֆ, մինչ զանազան մեկնութիւններ կը տրուէին ամերիկեան դեսպանին եւ «ԱՀԱԿ»ի ներկայացուցիչներուն տեսակցութեան առթիւ : Արդարեւ երկու կողմերը նոյն ձեւով չեն բացատրեր «Կարքեզոնի ժամադրութիւնը» : «ԱՀԱԿ»ի ներկայացուցիչները կը յայտնեն թէ Թունուզի ամերիկ. դեսպանին հրաւէրը, որ շատոնց եղած էր, այսինքն Ժոքսի յայտարարութենէն առաջ, շատ մեծ նշանակութիւն ունի : Ամերիկա, առաջին անդամ ըլլալով, եւ կէս պաշտօնական բնոյթ մը տալով կ'ընդունի «ԱՀԱԿ»ի գոյութիւնը : Ամերիկացիները համաձայն չեն կարեւոր կէտի մը շուրջ : Իրենք կ'ըսեն թէ ժամադրութիւն տրուեցաւ Ժոքսի եւ Եազիտի յայտարարութիւններէն ետք, այսինքն երբ Էվիանի հանդիպումը ջուրը ինկած էր, փրկելու համար ինչ որ կարելի էր փրկել, ճնշում բանեցնելով «ԱՀԱԿ»ի վրայ : Անշուշտ ամերիկեան բացատրութիւնը աւելի յարմար է, առնուազն Ֆրանսացիներուն համար որոնք, տարբեր պարագայի մէջ, դժուար թէ կարենային հասկնալ որ ժամադրութիւնը առնուած ըլլայ ձախողութեան յայտարարութենէն առաջ : Ինչո՞ւ : Եթէ Էվիանի հանդիպումը վտանգուած չըլլար, ոչ մէկ պատճառ կար որ Ամերիկացիները տեսնուէին Ալժ. Ազատ. Ճակատի հետ : Կ'ըսուի նաեւ թէ Ամերիկա նման տեսակցութիւնով մը ուզած է հակակշռել Ահմէտ Ֆրանսիսի («ԱՀԱԿ»ի ելմտական «նախարար» եւ Էվիանի պատուիրակութեան ղեկավարը) Մոսկուա ըրած այցելութիւնը : Ինչ որ ալ ըլլայ բուն պատճառը, ձեւով մը «ԱՀԱԿ»ի ճանաչումն է Միացեալ Նահանգներու կողմէ : Կարգ մը աղբիւրներու համաձայն ամերիկեան դեսպանը, այս տեսակցութեան ընթացքին, շեշտած է թէ Ամերիկա միշտ զօրավիգ պիտի կանգնի Զօր. տը Կոլի ալժերական քաղաքականութեան :

Թունուզի մէջ, ի պատասխան Փարիզի «լռութեան», Ալժ. Ազատ. Ճակատն ալ որոշած է քիչ խօսիլ եւ մեկնութիւններ չտալ, այլեւս : Այս յայտարարութիւնը ըրաւ « տեղեկատուութեան նախարարը»՝ Եազիտ : Դէտերու կարծիքով այս դիրքը կը բացատրուի իբրեւ հակազդեցութիւն մը Փարիզի պահած լռութեան, Էվիանի հանդիպումին ձախողութեան յայտարարութենէն ետք (այսինքն Եազիտի «Էվիան պիտի չերթանք» ըսելէն) : Ալժ. Ազատ. Ճակատը ինքզինքը «վիրաւորուած» կը զգայ եւ կ'որոշէ լռութեան՝ պատասխանել լռութեամբ :

Կարելի՞ է իսկապէս հաւատալ թէ Մեսալի Հաճի պարագան է որ Էվիանի հանդիպումը ջուրը ձգեց կամ յետաձգեց : Ոչ, անշուշտ, Մեսալի Հաճ պատրուակ մըն էր «ԱՀԱԿ»ի համար, որուն բուն դրդապատճառները կրնան տարբեր ըլլալ :

Ա) «ԱՀԱԿ» գոհ չէր Զօր. տը Կոլի մամուլի ասուլիսի թուականէն : (Ապրիլ 11) :

Բ) «ԱՀԱԿ» միշտ ուզած է որ իր պատուիրակութիւնը գլխաւորէ Ֆրիմ Պելքասէմ, բայց այս վերջինը տակաւին հիւանդ է : Իր բացակայութեան պատուրակութիւնը պիտի գլխաւորէր Ահմէտ Ֆրանսիս որ Մսկւայէն կը վերադառնայ, ուր չափաւորութեան թելադրանքներ չէ ստացած :

Գ) Եւ վերջապէս կը մնայ Պէն Պելլայի ազատագրումը որ կրնայ նաեւ Մարոքի շրջուն դեսպանին Փարիզ առաքելութեան պատճառը ըլլալ :

ՍԱԿԱՐԱՆԻՆ ՌՈՒՄԲԸ

Մինչ ոչ մէկ բան յայտնի է տակաւին Էվիանի համար, ահաբեկչական արարքները կը շարունակուին ամէն կողմ : Երեքշաբթի օր ժամը 14·40ին ռումբ մը կը պայթէր Փարիզի սակարանին մէջ : 10 վայրկեան առաջ այս պայթումը կրնար շատ աւելի մեծ աղէտ մը ըլլալ, բարեբախտաբար նիստը փակուած էր 14·30-ին եւ շատ մարդ չկար : 14 հոգի վիրաւորուեցան որոնց մէկ մասը միայն հիւանդանոց փոխադրուեցաւ :

Այս նոր արարքին պատճառը կարելի չէ գտնել, ինչո՞ւ սակարանը, կը հարցնեն շատեր :

Նոյն իրիկունը, ուրիշ պայթում մը, Պուլվար տը Քլիշիի մէկ պառը, ուր չորս մահմետականներ կը վիրաւորուէին :

× Զուիցերական դաշնակցային կառավարութիւնը պաշտօնական հաղորդագրութիւն մը հրատարակեց յայտնելով թէ Ալժ. Ազատ. Ճակատը Էվիան պիտի չերթայ :

× Մեծ շուքով կատարուած է Էվիանի քաղաքապետին յուղարկաւորութիւնը քանի մը հազար հոգիի ներկայութեան :

× Հասան Բ.ի շրջուն դեսպանը՝ Պալաֆրէյ Փարիզ հասաւ առջի օր եւ Օռլիի մէջ յայտարարեց թէ Մոհամէտ Ե. մեծ բարեկամ մըն էր տը Կոլի եւ որդին՝ Հասան Բ. կ'ուզէ պահել հօրը յիշատակը եւ ամրապնդել բարեկամական կապերը տը Կոլի հետ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՐԼՈՎ

ՊՈԼՍՈՅ նախկին կառավարիչը Թուրհան ձերբակալուեցաւ առջի օր : Ամբաստանութիւնն այն է որ շահագործումներ ըրած է երբ իշխանութեան գլուխ էր 1958-ին :

ԱՐԱԲ ՄԻԱՑԵԱԼ Հանրապետութիւնը հրաւէր ողղած է միջարաբական ապահովութեան դաշնագրի զինուորական ղեկավարներուն որպէսզի մասնակցին Ապրիլ 22ին Գահիրէ գումարուելիք ժողովին : Հրաւէր ստացած են նաեւ պետութիւններ որոնք մաս չեն կազմեր այդ դաշնագիրը ստորագրող երկիրներուն, ինչպէս Սուտան, Լիբիա, Թունուզ, Մարոք : Ժողովը պիտի ուսումնասիրէ պաղեստինեան հարցին զինուորական եւ քաղաքական բնոյթը :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ բնակչութիւնը 1960ին բաղկացած էր 91 միլիոն կիներէ եւ 88 միլիոն 300 հազար այրերէ, միայն : Այլ խօսքով՝ հարիւր կին, 97 այրերու համար : Ցարդ կիներու թիւը միշտ պակաս էր :

ՓԵՔԻՆ եւ Հիւսիսային Վիէթնամ համակարծիք են Լաոսի շուրջ Խորհրդային առաջարկներուն : Համայնավար Չինաստանի խորհրդարանին փոխ-նախագահը՝ Լու Թինկ Եի դիտել տուաւ. «Եթէ արեւմտեանները կը բաղձան անկեղծօրէն խաղաղ միջոցներով լուծել տագնապը, ուրեմն պիտի չմերժեն Ժընեւի օրինակով աւելի ընդլայնուած խորհրդաժողովի մը գումարումը » :

ՈՒՈՇԻՆԿԹԸՆ 36 էջերէ բաղկացած

ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԿՈՇՏՈՅԵԱՆՑ

Երէկուան թիւով գրած էինք թէ հայ մեծագոյն բնախօսը Խաչատուր Կոշտոյեանց, մեռած է Մոսկուայի մէջ :

Խաչատուր Սեդրակի Կոշտոյեանց ծնած է 1900ին Ալեքսանդրապոլ (այժմ Լենինական) : Մանկութիւնը անցուցած է Հիւս. Կովկասի մէջ, Պիատիգորսկ, ուր յաճախած է Հայոց ծխական վարժարանը : Սակայն օրուան հացը վաստկելու համար, հազիւ դեռ 15 տարեկան պատանի, իբրեւ աշկերտ կ'աշխատի դեղարանի մը մէջ, ուր փորձնապէս կը դառնայ դեղագործ :

Այս շրջանին է, որ, ինչպէս կը գրէ իր կենսագիրներէն մին, պատանի Խաչատուրի հետաքրքրութիւնը կը գրաւէ թէ ինչո՛ւ անբուժելի կը մնան կարգ մը հիւանդութիւններ, — «հազարաւոր հարցեր խմորւում էին ապագայ գիտնականի գլխում, ինչո՞ւ են մարդիկ հիւանդանում, ի՞նչպէս են ազդում դեղերը, իսկ ինչո՞ւ որոշ հիւանդութիւնների ոչ մի դեղ չի օգնում» : Այս հետաքրքրութիւնն է որ զինք կ'առաջնորդէ, 1917ին, թըղթակցութեամբ հետեւելու Պիատիգորսկի գիմնազիային դասընթացքին : Այնքան ուշիմ եւ յաջողակ, 1920ին դասախօս կը նշանակուի Պիատիգորսկի Ժող. Համալսարանի ջրաբուժական հիմնարկութեան : 1922ին կը կատարէ իր առաջին գիտական հետազօտութիւնները : Յետոյ կը մտնէ Կրասնոդար քաղաքի բժշկական համալսարանը, եւ մէկ տարի ետքը՝ Մոսկուայի բժշկ. համալսարանը :

Համալսարանական այս ուսանողութենէն ետքը կ'ընդունուի Մոսկուայի մէջ, Կ. Ա. Տիմիրիազեւի անունը կրող կենսաբանութեան ուսումնարանը : Այստեղ երեւան կուգայ երիտասարդ Կոշտոյեանցի տաղանդը : Կը հետեւի Պավլովեան ուսման, որուն բերած իր նպաստը պիտի տեսնուէր, յետագային, իր մենագրութեանց եւ դասագիրքերուն մէջ, մասնաւորաբար բաղդատական բնախօսութեան եւ ջղային գրգիռներու ֆիզիքական գործօններու ուսումնասիրութեան մէջ :

Կը ղրկուի Հոլանտա եւ Գերմանիա : Գիտական այս ճամբորդութիւնները աւելի զարգացուցին իր հետազօտութիւնները, ու վերադարձին կը կազմակերպէ բաղդատական բնախօսութեան առաջին աշխատանոցը, եւ առաջինը կ'ըլլայ որ Մոսկուայի Պետ. Համալսարանին մէջ կը դասախօսէ բաղդատական բնախօսութեան ամպիոնէն :

Իր մասնագիտական գրականութենէն՝ յիշենք « Սպիտակուցային մարմիններ, նիւթերի փոխանակութիւնը եւ ջղային կանոնաւորում » աշխատանքը, որ լոյս տեսաւ 1951ին, ստանալով Լոմոնոսովի առաջին մրցանակը :

Կոշտոյեանց ուսումնասիրած է նաեւ բնագիտութեան պատմութեան եւ մեթոտաբանութեան հարցեր : Այս ասպարէզին մէջ տուած է : «Ակնարկներ Ռուսիոյ բնախօսութեան պատմութեան » մենագրութիւնը, որ լոյս տեսած է 1946ին, արժանանալով Ստալինեան մրցանակին :

Կարելի չէ թուել Կոշտոյեանցի բոլոր գործերը, պարզ թուումը կը գրաւէ քանի մը տասնեակ էջ :

Ոչ միայն իբրեւ մանկավարժ-դասախօս, այլ եւ իբրեւ հռետոր, կազմակերպիչ մեծ անուն է շինած : Տաղանդաւոր մարդ, երեսուն տարեկան էր դեռ՝ երբ փրոֆէսէօրը կը դառնայ Մոսկուայի Պետ. Համալսարանին մէջ, 1943 թուականէն մինչեւ իր մահը կը ղեկավարէր նոյն համալսարանին կենդանիներուն բնախօսութեան ամպիոնը :

Իր գիտական ծառայութեանց իբրեւ գնահատութիւն՝ 1939ին կ'ընտրուի թըղթակից անդամ Խորհ. Միութեան Գիտութեանց Ակադեմիային, 1943ին՝ իսկական անդամ Հայաստանի Գիտութեանց Ակադեմիային : Պատուակալ անդամ եւրոպական բազմաթիւ ակադեմիաներու : Յաճախ դասախօսութիւններ տալու համար հրաւիրուած է Անգլիա, Չեխոսլովաքիա, Հունգարիա եւ այլ երկիրներ :

× Կոշտոյեանցէն զատ, Խորհ. Միութեան մէջ ունինք նոյնքան մեծահամբաւ բնախօս մը, Փրօֆ. Եզրաս Հասրաթեան, որ ունի ռուսերէնէ զատ Ֆրանսերէնի թարգմանուած գործեր :

յուշագիր մը ներկայացուց Քուպայի կառավարութեան : Յուշագիրը, որ ըստ ոմանց խմբագրուած է Քենըտիի անմիջական հսկողութեան տակ, ոչ մէկ խօսք կ'ընէ ամերիկեան ստացուածքներու գրաւման, հակամերիկեան քարոզչութեան կամ «Եանքիներու » դէմ մղուած ատելութեան պայքարին մասին : Սակայն վերջնագրի բնոյթ կը կրէ եւ կը պահանջէ 1) «Ազել կապերը միջազգային համայնավարութեան հետ» : 2) «Վերադառնալ յեղափոխութեան սկզբնական նպատակներուն» : 3) Վերահաստատել Քուպայի յեղափոխութեան անեղծութիւնը » : Քուպայի մէջ, ուր մթնոլորտը լարուած է, անշուշտ պիտի առարկուի թէ Ամերիկա նման վերջնագրով մը «միջամուխ կ'ըլլայ երկրի մը ներքին հարցերուն » :

ՔԱԹԱՆԿԱՅԻ մայրաքաղաքին մէջ կացութիւնը բարդացաւ երբ «կապոյտ սաղաւարտներ» զինաթափ ըրին եւ ձերբակալեցին խումբ մը Քաթանկացի զինուորներ, որոնք կը փորձէին տէր դառնալ էլիզապէտվիլի օդակայանին : Զոմպէ ի զուր փորձեց ազատ արձակել տալ ձերբակալուած զինուորները : Ասոր վրայ հրամայեց կտրել օդակայանին ելեկտրականութիւնը եւ սպառնաց զօրակոչի ենթարկել բնակչութիւնը : Քսան հազարի հասնող ամբոխի մը ներկայութեան յայտարարեց.— «Պելժիա Քաթանկայի անկախութիւն չտուաւ որպէսզի Մարոքցի եւ Հնդիկ ջոկատներ գան եւ գաղութի վերածեն երկիրը» : Զոմպէ աւելցուց « ՄԱԿի ընթացքը Քազուս պելլի (պատերազմի պարագայ) մըն է մեզի դէմ» :

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

ՉԱՐՇԱՖ ՀԱԳՆԻԼ ԿՈՒԶԵՆ ԴԵՌ

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ երեք հազար հոգի ցոյց մը կատարած են Պոլովատինի գլխաւոր հրապարակին վրայ (Աֆիոն – Գարահիսարի շրջան), բողոքելու համար քայմաքամին դէմ, որ բարձրախօսով կը հրաւիրէր Թրքուհիները՝ նետել իրենց չարշաֆը :

Ցուցարարները յետոյ թափօրով քալած են դէպի կառավարական պաշտօնատունը : Ցոյցը վերջ գտաւ՝ երբ քայմաքամը ճշդումներ ըրաւ իր յայտարարութեան մասին :

Բայց քիչ ետքը հսկողութեան տակ առնուեցան ցուցարարներուն պարագլուխները, որոնց մէջ կը գտնուին նախկին քաղաքապետը (միլլէթական) եւ ինը հոգի, լուծեալ Դեմոկրատ կուսակցութենէն :

Այս առթիւ, թերթերը կը հաղորդեն թէ ցուցարարները ցոյց տուած են իրենց զօրութիւնը վնասելով կառավարական պաշտօնատան սանդուխները : Ահա այդ ժամանակ քայմաքամը, միշտ բարձրախօսով, ճշդումներ կատարած եւ յայտնած է թէ պաշտօնանկ ըրած է քաղաքապետական բժիշկը եւ ոստիկան մը, որոնք պատճառ դարձած են չարշաֆի մասին քայմաքամին կատարած յայտարարութեան : Այն ատեն ամբոխը իրենց ուսերուն վրայ բարձրացնելով պտըտցուցած են քայմաքամը փողոցէ փողոց :

ՀԱՅ-ՌՈՒՍԵՐԷՆ ՆՈՐ ԲԱՌԱՐԱՆԸ ԵՒ ՄԵՐ

ԲԱՌԱՐԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

ԽՄԲ.— Ռուսերը սկսած են աղուոր պայքար մը զտելու եւ մաքրելու համար իրենց լեզուն: Այս պայքարէն քաջալերուած՝ Երեւան եւս սկսաւ շարժիլ՝ վտարելու համար օտար եւ աւելորդ բառերը, զորս կոմունիզմի հեղեղը բերած թափած էր հայ լեզուին մէջ: Վերջերս Փրոֆ. Ա. Ղարիբեան եւ ընկերները բառարան մը հրատարակեցին, հայերէնէ – ռուսերէն բառարան մը, որ տեղի տուաւ ծանր եւ արդար քննադատութեանց:

ՅԱՌԱՋի մէջ արտատպեցինք բանաստեղծ Պարոյր Սեւակի խիստ եւ խղճամիտ քննադատութիւնը, որու պատասխանեց Փրոֆ. Ղարիբեան: Դժբախտաբար «պատասխանը» պատասխան չէր, շատ խեղճ գրութիւն մըն էր, ուստի յարմար չտեսանք արտատպել: Այս անհամ «պատասխանին» պատասխանը կուտայ Փրոֆ. Գուրգէն Սեւակ, նոյնքան խիստ, բայց արդար:

Երեւանի «Գրական Թերթը» հրատարակելով այս քննադատութիւնները, կ'աւելցընէ թէ համակարծիք կը գտնուի Փրոֆ. Գուրգէն Սեւակի եւ հարցը կը յայտարարէ փակուած:

Տալով այս քննադատութիւնները, մենք եւս կ'ուզէինք աւելցնել թէ տարիներէ ի վեր նոյն պայքարը կը մղենք, կը թելադրենք ու կը ջատագովենք, — զտել ու մաքրել հայ լեզուն, վտարել օտար եւ աւելորդ բառերը, — փոյթ չէ ատով ջղայնացուցած ըլլանք անոնք որ .. «Հայաստան կը սիրեն» արտասահման նստած:

Վերջերս Պետհրատը լոյս ընծայեց Փրոֆ. Ա. Ս. Ղարիբեանի, Փրոֆ. Ե. Գ. Տէր – Մինասեանի եւ Մ. Ա. Գէորգեանի կողմէ կազմուած եւ խմբագրուած մի «Հայ–ռուսերէն» բառարան, որ «պարունակում է բանաւոր խօսքի եւ գրականութեան մէջ գործածուող քառասուն հազար բառ»: Բառարանը, ինչպէս վկայում են կազմող խմբագիրները, գլուխ է բերուել «Գիտութիւնների ակադեմիայի Հասարակական գիտութիւնների բաժանմունքի յանձնարութեամբ եւ Լեզուի ինստիտուտի Գիտական խորհրդի պատուէրով», տիտղոսաթերթի վրայ էլ կրում է Լեզուի ինստիտուտի եւ Պետական հրատարակչութեան անունները:

Թւում է, թէ այսքան հեղինակաւոր հիմնարկների եւ այսքան «Հայոց լեզուի հմուտ մասնագէտների» անուան հետ կապուած բառարանը պէտք է լինէր իրօք «լաւ նուէր հայերէնն ուսումնասիրողների համար», ինչպէս շտապեց ուրախացնել իր ընթերցողներին «Երեւան» օրաթերթը: Սակայն ամենաթեթեւ ստուգումն իսկ վկայում է, որ այս բառարանը իր պարունակութեամբ ու որակով բնաւ չի արտացոլում կազմող – խմբագիրների «հմտութիւնը», եւ ոչ թէ ուրախութիւն, այլ վիշտ է պատճառում իւրաքանչիւր գրագէտի ու Հայոց լեզուի բարեկամի:

Մեր մամուլն արդէն սկսել է գրախօսել ու քննարկել այս բառարանը: Առաջին խօսքն տուեց «Գրական Թերթ»ում բանաստեղծ Պարոյր Սեւակ, իր սրամիտ ու լուրջ, թէեւ քնարական – երգիծական, «Բաց նամակ»ով: Նրան յաջորդեց «Ոզնու» խայթիչ – հեգնական ծանուցումը, ըստ որի բառարանը գնահատւում է իբրեւ «լաւ ձեռնարկ Հայոց լեզուն ... աղաւաղելու եւ իմացած ռուսերէնը մոռանալու համար»:

Ճիշդն ասած, այս բառարանը իր ընդգրկած բառացանկով, բառընտրութեամբ, բացատրութիւնների ու թարգմանութիւնների որակով, իր լեզուաբանական – գիտական մակարդակով արժանի է միայն երգիծական գրախօսութեան, ինչպէս եղաւ: Բայց քանի որ Փրոֆ. Ա. Ղարիբեանը շտապեց պաշտօնապէս պատասխանել քննադատութեանը եւ փորձեց գիտական հողի վրայ դնել հարցի քննարկումը, անհրաժեշտ է դառնում աւելի խոր ու բազմակողմանի վերլուծել բառարանի էութիւնը: Այս ձեւով թերեւս հնարաւոր լինի ցոյց տալ, որ հեղինակները ըստ էութեան կանգնած են սխալ ուղու վրայ եւ բառարան կազմելու չնորհակալ, բայց դժուար աշխատանքը փոխարինել են հեշտագոյն՝ մեքենական աշխատանքով եւ տեխնիկայով:

Նախ դիմենք այն պատասխան – նամակին, որ լոյս տեսաւ «Գրական Թերթ»ի այս տարուայ թիւ վեցում: Այստեղ Փրոֆ. Ղարիբեանը, հանդէս գալով բառարանը կազմողների անունից, փորձում է բառարանի թերութիւնները յանգեցնել միայն օտարազգի բառերի քանակային կողմին եւ գտնում է, որ իրենց բառարանում կայ իբր թէ միայն «չորս – հինգ հարիւր օտար բառերի բալաստ» եւ որ նրա համար նոյնիսկ միեւնոյնն է «լինեն այդ չորս – հինգ հարիւր, կամ նոյնիսկ հազար աւելորդ բառերը, թէ չլինեն»:

Հէնց այս վերջին յայտարարութիւնն էլ վկայում է, որ մեր բառարանագիրները կանգնած են մայրենի լեզուի նկատմամբ անհոգ, անփոյթ ու անտարբեր դիրքում, անտեսում են եզրաբանական կոմիտէի ընդունած սկզբունքները եւ յանգում ինքնահոսի տեսութեանը, եթէ աւելի խիստ չարտայայտուենք: Աւելորդ ամէն մի օտար բառ իւրաքանչիւր լեզուի համար էլ «բալաստ» է, եւ դրա դէմ էր ուղղուած Պարոյր Սեւակի յօդուածը:

Գիտակցաբար առաջին պլան քաշելով կապիտալիստական, կոմունիստական, կոնստրուկտորական, կաուչուկէ, կարդային եւ նման անհրաժեշտ գործածական բառեր, բայց ոչ այն բառերը, որ նշել էր Սեւակը՝ Փրոֆ. Ղարիբեան փորձում է ցոյց տալ, թէ բանաստեղծի նամակը ուղղուած է առհասարակ օտար բառերի դէմ: Աւելին. չգիտես որտեղից՝ Ա. Ղարիբեանը եզրակացնում է, թէ Պարոյր Սեւակը պատրաստ է օտար բառերի հետ մէկտեղել գործածութիւնից դուրս նետելու նաեւ տասնեակ հազարաւոր հայերէն բառեր: Նա գրում է. «Ուստի տասնապատիկ աւելի մեծ վնաս կը լինի, եթէ այդ չորս-հինգ հարիւր օտար, անհարկի գործածուած բառերի պատճառով հասարակութեան գործածութեան ոլորտից դուրս նետուեն ռուսերէն թարգմանուած 38 հազար հայերէն բառերը, որպիսի տենդենց, եթէ չեմ սխալւում, նկատւում է Պարոյր Սեւակի յօդուածի տոնի մէջ»(*): (Խեղճ հայ բանաստեղծ, ի՞նչ լեզուով պիտի ըստեղծագործես դու, եթէ միտում ունես «հասարակութեան գործածութեան ոլորտից դուրս նետելու» տասնեակ հազարաւոր հայերէն բառեր):

Պարոյր Սեւակը առարկում է, եւ իրաւացի, կախեքսիա, կատակլիզմ, կրէատուրա, կոնֆիկուրացիա, կոնֆեդերատ, կոնֆիդենցիալ, կամիլաւկա, կանկան, կաբելտով, կազէին, կալամիտ, կալամեանկա, կալոմել եւ նման բառերի դէմ, այսինքն՝ հիմնականում այնպիսի օտար բառերի դէմ, որոնք կամ տեղ պիտի չգտնէին միջակ եւ փոքր բառարանի մէջ, մինչդեռ հայ – ռուսերէն քառասուն հազարանոց բառարանում բազմել են հազարաւոր այնպիսի բառեր, որոնք բացակայում են քառասուն – վաթսուն հազարանոց ռուս–իտալերէն, ռուս – ֆրանսերէն, ռուս – ֆիններէն եւ նոյնիսկ 90—100 հազարանոց ռուսերէն քառահատոր բառարանների մէջ: Այսպէս, ակադեմիկոս Շչերբայի խմբագրած 75 հազարանոց ռուս – ֆրանսերէն բառարանում չը-կան կախեքսիա, կամբիոն, կամիլաւկա, կամլոտ, կանդիլ, կանկան, կանեոն, կասկետ, կաւալերզարդ, կարոտին, կենափ, կերատին, կերատիտ, կիոտ եւ հարիւրաւոր այլ բառեր, որ թառել են «հայ ռուսերէն »կոչուած քառասուն հազարանոց բառարանում. մօտաւորապէս դրան հաւասար 35 հազարանոց ռուս – ֆիններէն բառարանում չկան կաբարէ, կաբելտով, կադմիում, կազէին, կազեմատ, կաթեթեր – սոցիալիզմ, կալամիտ, կալամիանկա, կալոմել, կախեքսիա, կակադու, կակոֆոնիօ, կակտուս, կամէյոն եւ այլ մօտ երկու հազար բառեր, որոնք Փրոֆ. Ղարիբեանի պաշտպանած բառարանի դէմքն են ներկայացնում: Օրինակները վերցնում եմ «Կ» տառից, որպէսզի երեւայ, որ Պարոյր Սեւակի օրինակները, որոնք նոյնպէս առնուած են այդ տառից, հիմնականում համընկնում են ռուս բառարանագիրների կողմից չհիւրընկալուած օտար բառերին: Բանաստեղծ Սեւակը իր լեզուազգացողութեամբ ու ճաշակով կարողացել է նկատել այն օտար բառերը, որոնք աւելորդ են այսօրինակ բառարանների համար, մինչդեռ մասնագէտ բառարանագիրներ նեղութիւն չեն քաշել նոյնիսկ ստուգելու, թէ «Սովետակայա էնցիկլոպեդիա» հրատարակչութեան ռուսերէն – օտարազգի նմանատիպ բառարանները ինչ օտար բառեր են մըտցնում կամ մերժում այս կամ այն ծաւալի դէպքում:

ՓՐՈՖ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՍԵՒԱԿ

(1 Շար.)

(*) Ընդգծումները ամէնուրեք մեզանից են .— Գ. Ս.:

ՄՈՒԺԻՔԻՆ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ

Ռուս գիւղացին, միշտ զուրկ հողէ, դարերէ ի վեր կը պայքարի մշակած հողին տէր դառնալու համար: Պայքարը եղած է երբեմն բուռն, երբեմն կրաւորական, ինչպէս այսօր:

Ռուս հռչակաւոր պատմաբան, սահմանադրական – դեմոկրատներ կուսակցութեան ղեկավար Միլիուքովի համաձայն «Ռուսիոյ մէջ իշխանին բացարձակ կամքը ստեղծեց զինուորական դասակարգ մը հող յատկացնելով պատերազմիկներու, իրենց ծառայութեան համար, որովհետեւ պէտք ունէր անոնց՝ դրացի ժողովուրդներու դէմ հասարակաց պաշտպանութեան համար: Հողը միակ աղբիւրն էր հարստութեան, արժէք կը ստանար գիւղացիին աշխատանքով: Գիւղացիները հողին կապուելով, ազնուականներու քմայքին ենթարկուելով՝ ազատ աշխատաւորներու դիրքէն կ'իյնային ստրկութեան աստիճանին, որ հազիւ տարբերութիւն ունէր հին դերութենէն»: (Պատմ. Ռուսիոյ, 1932, Ա. էջ ԺԳ):

Ռուս ուսումնասիրող մը, Փլեխանով, կը հաստատէր որ «ռուս գիւղացիին ստրկացումը յար եւ նման է արեւելեան բընակալութեանց մշակին ճորտացման»:

Գիւղացիները բաժնուած էին դասակարգերու, դահին ստրուկները, ազնուականութեան ստրուկները, որոնք ենթակայ էին տէրերուն քմայքին, ծախու ապրանք էին, յաճախ մտրակի հարուածներու ենթակայ: Հողին կապուածները չէին կրնար հողէն հեռանալ, գիւղերը կը կազմէին երկրագործական համայնքներ կամ մրբ: Հողերը կը բաժնուէին պարբերաբար գիւղացի ընտանիքներու միջեւ գիւղին ժողովին կողմէ:

Կային նաեւ ընտանեկան ստրուկներ, շուրջ երկու միլիոն, որոնք կը ծառայէին որպէս կառապան, խոհարար, պարտիզպան: Ասոնք գերիներէ տարբերութիւն չունին:

Ռուս պատմաբաններ կը գրեն թէ այս դրութիւնը հաստատուած է ցարերու ուրազներով, մէկը կը վերագրէ Իվան Սարսափելիին — 1497ի ուքազ — ուրիշ մը՝ Պորիս Կոտունովի— 1957ի ուքազ: Ուալլաս դիտել կուտայ մուժիքը կապուած էր հողին եւ անկէ կրնայ բաժնուիլ միրին միջոցով և թոյլտուութեամբ, աւատապետը երկրորդական դեր մը միայն ունէր:

Տուրքը կը վճարուէր բնակիչներու թիւին համեմատ, հողէն հեռացողին տուրքը

ՅԱՒԻՆ ՏՈՒՆԸ

(ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼԻ ՄԸ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ)

Դ.

Կարգով դպրոցական տղոց պէս լռիկ ու մնջիկ կը կենանք, սպասողական դիրքով. հացի բաշխուելու ժամանակ խօսիլն արգիլուած է: Մեր քովէն Յոյն մը կը համարձակի քանի մը բառ ըսել մօտինին. բանտապանը կը մօտենայ. սոսկալի կից մը կուտայ մարդուն փորին որ կ'իյնայ գետին ցաւէն պոռալով:

Բանտապանին օգնականները կը մօտենան եւ մարդը կը վերցընեն ու կը տանին ներս. հացէ զրկուած է խեղճը եւ քսան – եւ չորս ժամ անօթի մնալու դատապարտուած:

Մեր անուններն ալ կը կարդացուին. կ'երթանք կ'առնենք հացերը եւ ուսընդանութ կը վերադառնանք մեր որջը:

Իրիկուան՝ տխրութիւնը կը ծանրանայ մեր վրայ. օր մը անցած է. եւ ով գիտէ դեռ քանիներ պիտի անցնին այսպէս, մեր երիտասարդութեան ծաղիկը փտեցնելով այս չորս պատերուն խոնաւութեանը մէջ: Բանտը եփուած կերակուրէն կը գնենք. պրասով միս, չոր հացը մէջը թաթխելով ձեռքերով կ'ուտենք, քանի որ արգիլուած է պատառաքաղի գործածութիւնը, մինչ անդին կան բանտարկեալներ, որոնք իրենց մէջքին վրայ խոշոր եաթաղաններու կոթը կը ցուցադրեն: Ով հակադրութիւն տաճկական օրէնքներու ...:

Քսանեւչորս ժամ է հաց չենք կերած. սովալլուկ գայլերու պէս յարձակեր ենք կերակուրին վրայ որ ուրիշ բան չէ բայց եթէ խաշած ջուր, մէջը չորս պրասի պըզտիկ կտորներ նետուած:

Վայրկեանի մը մէջ, ամանին աղտոտ յատակը արդէն կ'երեւայ: Կէս կուշտ, կէս անօթի կ'ելլենք. ձեռքերնիս բանթալօննուս կը սրբենք, սիկառնիս կը վառենք ու կ'ընկողմանինք ...:

Համակերպութիւնը, կեանքի ամէն դժբախտութիւնները տանելի ընող այս միակ փրկիչը, կարծես կը սկսի կամաց կամաց մեր ներսը բոյն դնել:

Լռութիւնը կամաց կամաց կը սկսի իջնել բանտին վրայ, ձայները կը դադրին, երթեւեկները կը ցանցառնան. հանգստի պահն է հիմա:

Եւ ահա յանկարծ այս լռութեան գիրկը, գերեզմանէ բղխող տխուր ողբի մը պէս, դիմացի հաշիշ խմողներու սենեակէն՝ անուշ, մելամաղձոտ երգ մըն է որ կ'երկարուի, շատ մը բերաններէ միասին արձակուած, երգ՝ որ բանտերու տխրութենէն կը ստեղծուի եւ որ բանտերու մէջ կը մեռնի յաճախ: Շատ անուշ շատ քաղցը եղանակ մըն է ասի, Տրամացի յեղափոխական բանտարկեալի մը երգը, որ կ'երկննայ, կը տարածուի, յաւիտենական, տխրաբոյր լացի մը պէս.

Տրամա քէօփրիւսիճտէ, Հասան, տար տըր կէչիլմէզ
Սօուք տըր սուլարը տա, Հասան, պիր թաս իչիլմէզ
Անատան վազ կիչիլիր, Հասա'ն, եարտան կիչիլմէզ
Աթ մարդինի, տէպրէլի Հասան, տաղլար ինլէսին
Տրամա մահպուսնտա, Հասա'ն, նամըն սէօյլէնսին:

Ամէնքս ալ ուշադիր, գրեթէ երկիւղած մտիկ կ'ընենք. մեր ուժը կորսնցուցած եւ տկար հոգին կ'ընկճի. աչքերնիս արցունքով կը լեցուի. երգը անուշ կը շարունակէ.

Տրամա մահպուսընը, Հասա'ն, էվին մի սանտըն
Ատամ էօլտիւրմէյի տէ, Հասան, գօլայ մը սանտըն
Աթ մարդինի, տէպրէլի Հասա'ն, տաղլար ինլէսին
Տրամա մահպուսընտա, Հասա'ն, նամըն սէօյլէնսին:

Մահու չափ տխրութիւնը մեր ամբողջ էութիւնը կը լեցնէ, եւ այս քաղցր մելամաղձոտութիւնը և տեսակ մը ինքնալքումը գրեթէ մեզ կը թմրեցնէ: յուսակտուր մարդոց այն թմրութեամբ որ քունի կ'առաջնորդէ:

Մեր քովի դրամը հատած է եւ անկարող անկողնի մէջ պառկելու, քանի որ ինչպէս ըսի, տասը զրուշ է իւրաքանչիւրնուս համար ամէն գիշեր:

Կօշիկներս կը հանեմ, ինծի նման ընկերներս ալ, քով քովի կը դնեմ խնամով, Ֆէսս կը տեղաւորցնեմ կօշիկներուն վերեւ, գլուխս կը հանդչեցնեմ այս նորօրինակ բարձին վրայ ամբողջ մարմնովս երկննալով աղտոտ տախտակամածին լայնքին:

Քառասունեւութը ժամ է որ հանուած չենք. օսլայուած օձիքներնիս շատոնց ճմռթկած, անճանաչ դարձած է եւ այս աղտոտութեան ու տաժանքի միջավայրին մէջ աւելորդ սեպելով այս զարդը, օձիքն ու փողկապը իրար փաթթելով տեղաւորցուցեր ենք մեր գրպաններուն խորը: Գոյներնիս փախեր, աչքերնուս կոպը կտրեր, շարաւի հիւանդկախ գոյն մը տարածուեր է մեր երեսին:

Երգը կը շարունակէ մեր դիմացի սենեակէն քաղցր օրօրի մը պէս, եւ մեր աչքերը կը գոցուին առ տակաւ ...:

ԼԵՒՈՆ ՇԱԹՐԵԱՆ

(5 Շար.)

ՎԱՍՈՒՆ ՀԱՐՈՒՑ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՀԱՅ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒ

ԳԼԽԱՒՈՐ ՅՕԲԵԱՆ

Անոնք, ինչպես եւ իսկական վասուն հարուստ էին, սակայն ոչինչ կը նմանէր անոնց հարստութեան։ Ամէն ինչ ունէին, բայց ոչինչ կը տիրէր իրենց։ Ամէն ինչ ունէին, բայց ոչինչ իրենը չէր։ Ամէն ինչ ունէին, բայց ոչինչ կրնային ընել։ Ամէն ինչ ունէին, բայց ոչինչ կրնային ըլլալ։ Ամէն ինչ ունէին, բայց ոչինչ կրնային ունենալ

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած Պանեէօ Քաշանի Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդին կողմէ:

Այս Հինգշաբթի ժամը 21ին, Ռիւ տ'Արքէօյ, Սէն Ռընէ եկեղեցիին ետեւը:

Դասախօս՝ Ընկ. Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Կը հրաւիրուին Նոր Սերնդականները եւ համակիրները:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Երիցուհի Ադդէ Փայլակեան եւ զաւակները, Պ. Մովսէս Փայլակեան եւ զաւակները (Պէյրութ), կը ծանուցանեն թէ այս Կիրակի, Փարիզի Սուրբ Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ողբացեալ՝

ՏԷՐ ԱԴԴԷ ՔՀՆՅ. ՓԱՅԼԱԿԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ:

×

Այրի Տիկին Լեւոն Քանթարճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Սարգիսեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր եւ հօրեղբօր՝

ԼԵՒՈՆ ՔԱՆԹԱՐՃԵԱՆԻ

մահուան քառասնամեակին առթիւ եւ իրենց մօր եւ մեծ մօր՝

ՎԵՐԺԻՆ ՔԱՆԹԱՐՃԵԱՆԻ

մահուան երրորդ տարելիցին առթիւ, այս Կիրակի առաւօտ Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, յետ պատարագի:

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշատակը յարգողները:

ՆՈՒԷՐ

Այրի Տիկին Լ. Իյնէճեան երեսուն Ն. Ֆ. կը նուիրէ Կապ. Խաչի Կեդր. վարչութեան, իր անցուցած արկածին բարւօք ապաքինումին առթիւ: (Ստանալ «Յառաջ»էն):

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ
ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
ՄԱՅԻՍ 14ԻՆ

ԱԶԴ

Աղքատախնամի ծերանոցներու վարչ. յաձնաժողովը կը յայտարարէ որ մօտ ատենէն տրամադրելի նոր անկողիններ պիտի ունենայ Մոնմորանսիի, Սէն Ռաֆայէլի (վերապահուած միմիայն հայ գաղթականներու) եւ Անտիյիի հաստատութեանց մէջ:

Առ այդ, կը յանձնարարուի բոլոր անոնց որոնք կը փափաքին այս ծերանոցներուն մէջ պատսպարուիլ, այժմէն հարկ եղած ձեւակերպութիւնները լրացնելու համար, դիմել՝ Աղքատախնամի գրասենեակը, 32 Ռիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ (9): (ԿՆԻՔ)

ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Աղքատախնամ

ԳՐԱԿԱՆ – ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ
ԵՐԵԿՈՅԹ – ԳԻՆԵՋՕՆ
Իր տասնամեայ հրատարակութեան
առթիւ
ՄԵԾԱՐԱՆՔ

ՈՒԻԼԻԸՄ ՍԱՐՈՅԵԱՆԻ
Որ ներկայ կ'ըլլայ եւ խօսք կ'առնէ
Ներկայ կ'ըլլան նաեւ
ԳԱՐՋՈՒ, ԼԻՒՔ – ԱՆՏՐԷ ՄԱՐՍԷԼ,
ՎԱՀԷ ՔԱՉԱ, ԺԱՆՍԷՄ, ԻՎ ԹԷՍԻԷ
×
Այս Երկուշաբթի, Ապրիլ 10,
ժամը 20·30ին

Hôtel Lutétia
43, Bd. Raspail

Տեղերը ապահովելու համար դիմել՝
Տպարան Արաքս
PRO. 05-73
Պ. Գ. Ադամեան
TRI. 57-74
Պ. Գ. Համբարձումեան
LIT. 50-80
Ծախքերու մասնակցութիւն:

ՆՈՐ ԿԻՐԱԿԻ

ՓԱՐԻԶ.— Ս. ՅՈՎՀ. ՄԿՐՏԻՉ

Պատարագ ժամը 10ին, ի յիշատակ համաշխարհային առաջին եւ երկրորդ պատերազմներու նահատակներուն:

Կը նախագահէ եւ կը քարոզէ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊՍ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ժամերգութիւն, պատարագ եւ հոգեհանգիստ ժամը 8–11·30:

ՊՕՄՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

Սկիզբ ժամը 8:
Պատարագ 10:
Հոգեհանգիստ 11·45:

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ

Սկիզբ ժամը 8:
Պատարագ 10:

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

10 bis, Rue Thouin, PARIS

Այս Կիրակի ժամը 10·30ին, հանգստեան ձայնաւոր պատարագ, ողբացեալ Աբամ Ճինճեանի եւ Մարի Ժամկոչեանի հոգիներուն համար:

Ննջեցեալներուն յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ:

ՄԱՐՍԷՅԼ

Նախաձեռնութեամբ Մուրատ Ռափայէլեան Նախկին Աշակերտաց Միութեան:

ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ՝ ԱՊՐԻԼ 8

Դաշնակահար

ՌԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

կուտայ բացառիկ նուագահանդէս մը Սփլանտիտի սրահներուն մէջ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Բաբգէն Սիւնի խումբին:

Այս Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս, ՓԵՐԿՈԼԱՅԻ սրահը (Ռոն – Փուէն):

Կը մասնակցի՝ ԱՆՏՐԷ ՔՈՆՍԹԱՆ նուագախումբը:

Կը խնդրուի Կեդր. Ֆրանսայի բոլոր քոյր մասնաճիւղերէն ներկայ գտնուիլ սոյն երեկոյթին, քաջալերելու համար այս ձեռնարկը:

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ
ԴԷՊԻ
ԵՐԵՒԱՆ
Երեք շաբաթը անգամ մը
ՆԱՒՈՎ

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ ուղղակի դէպի ԵՐԵՒԱՆ
Երթուդարձի գիներն են, կերակուրով
Վերադարձին կարելի է Վենետիկ իջնել
13 ՕՐ ԵՐԵՒԱՆ

Պանդոկի մէջ բնակութեամբ
եւ սնունդով

Բ. կարգ 3046 Ն. Ֆ.
Գ. կարգ 2506 Ն. Ֆ.

ՋԵՂՉ խմբովին ճամբորդողներուն:

ՈՒՂԵԳՈՅՔԻ իրաւունք, անձ գլուխ, 150 քիլօ՝ Բ. կարգի եւ 100 քիլօ՝ Գ. կարգի ճամբորդներուն:

Նոյն ճամբորդութիւնը
օդանաւով կամ երկաթուղիով:

Մեր գրասենեակը կը զբաղի նաեւ դէպի Ամերիկա, Սուրիա եւ այլ ճաբորդութիւններով:

ԴԻՄԵԼ՝
ԺԱՆ-ԵՂԻՇԷ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆ
ՄԱՐՍԷՅԼ
48, Rue de la République
Tél.: 20.47.22
MARSEILLE

ՓԱՐԻԶ
Մասնաճիւղ
7, Rue Auber, 7
Tél: RIC. 63-69
PARIS (9e)

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Ապրիլ 16, ժամը 16էն 24
Անիէռի քաղաքապետարանի շքեղ
սրահներուն մէջ

Հայկական պարեր՝ ՍՕՍԻ պարախումբը իր ամբողջական կազմով: Ղեկավարութեամբ Տիկին Յասմիկ Քիւթնէրեանի:

Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական պարեր, ճոխ պիւֆէ՝ դիւրամատչելի գիներով:

Մուտք՝ 3 Ն. Ֆ.:

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ԼԻՈՆ.— Հ. Յ. Դ. Լիոնի Վարանդեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8·30ին, Յոյներու սրահը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՇԱՒԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Արղութեան խումբի ընկերական ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Շատ կարեւոր օրակարգ:

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐՈՎ
ՄԵԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ՏՕՆԷ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՕՐԸ

ԿԻՐԱԿԻ ԱՊՐԻԼ 9ԻՆ, ԺԱՄԸ 15ԻՆ
SALLE DE LA CHIMIE
28 bis, Rue Saint-Dominique

Կը նախագահէ ՏԻԿԻՆ Հ. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ
Կը բանախօսէ ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷՔԵԱՆ-ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Փարիզի սիրուած
եւ գնահատուած լաւագոյն ուժերը:

ԱՓՐԻԿԵԱՆԻ ԵՐՐԵԱԿԸ
(Հայկական ժողովրդական երգեր)
Պ. Մկրտիչ Պօղոսեան (թենոռ)
Օր. Ա. Գաբոյեան (արտասան.) Պ. Արա Գրիգորեան (արտ.)
Օր. Օֆիկ Քոմբաջեան (դաշնակ)

Յայտնի ջութակահար
GERARD JARRY
(Premier Prix du Concours Marguerite Long–Jacques Thibaud 1954)
Դաշնակով կ'ընկերանայ
Mme FRANÇOISE LE GONIDES-MAURON
Պիտի նուագէ Ա. Խաչատուրեանի, Գ. Մ. Ալէմշահի եւ այլ
հեղինակներու գործերը:
Մուտք՝ 5 եւ 3 Ն. Ֆ.

KINOPANORAMA
60, AVENUE DE LA MOTTE-PIQUET
Parking illimité Tél.: FON. 50-50

UN FRANÇAIS A MOSCOU

ԿՐԵՄԼԻՆԻ ԱՆԾԱՆՕԹ ԳԱՆՁԵՐԸ
ԱՐԱՐԱՏԸ
ԵՐԵՒԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ (Զանգեզուր, ձիաւորները, ծաղկեփունջ, հովիւները)

Շաբաթ, Կիրակի եւ տօնական օրերը՝ երկու ցերեկոյթ
14·30 եւ 16·50, Շաբթու մէջ 15·30
Հինգշաբթի մէկ ցերեկոյթ 15·30ին
Շաբթու մէջ 2 երեկոյթ 19·15 եւ 21·35

Տոմսերը կարելի է առնել 13 օր առաջ ժամը 11էն 19 եւ Աժանսներէն
Գին՝ 4·45 եւ 7·50 Ն. Ֆ.

Լոխում հէլվա թահին

Bongoût
USINE à SAINT-MENET (B.-du-R.)
DANS TOUTE ÉPICERIE SPÉCIALISÉE

★ GROS: Sté DES CONSERVES "BONGOUT", 40, LA CANEBIÈRE - MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.
Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ՈՒՐԲԱԹ
7
ԱՊՐԻԼ
VENDREDI
7 AVRIL
1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9072 37EME ANNEE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4873

ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՍՈՎ...

Ամենուրեք, Սփիւռքի մէջ, ընդհանուր ձգտում մը, կամ փափաք մը գոյութիւն ունի, բարեկարգելու մեր ազգային վար – ժարանները, որոնք կը նկատուին լաւա – գոյն միջոցը ապազգայնացման դէմ :

Այս անհրաժեշտութիւնը զգալի է մա – նաւանդ այն հայաշատ գաղութներուն մէջ, ուր ապազգայնացման վտանգը ա – ռաւելապէս չեզոտած է եւ անմիջական , ինչպէս Եւրոպական եւ Ամերիկեան եր – կիրներու հայ հաւաքականութիւնները :

Ր չգոյէ քիչ թէ շատ հայ բարեկարգ կրթական հաստատութեանց , տեղական , օտար ազդեցութիւնները , մշակութային , քաղաքակրթական , քաղաքական ու տըն – տեսական , կը կատարեն մանաւանդ պակս հայ նոր սերունդին վրայ , իրենց քայքա – յիչ դերը , աղճատելով հայ մանուկին , պատանիին ու երիտասարդին հոգին , օր ըստ օրէ հեռացնելով զայն հայկական մթնոլորտէն ու միջավայրէն , մէկ խօս – քով խորթացնելով զայն Հայութենէն :

Հայ կրթական քիչ թէ շատ գոհացու – ցիչ հաստատութիւնները կեանքի կոչելու համար եթէ կան նիւթական մեծ՝ բայց ոչ անյաղթելի դժուարութիւններ , բայց դժուարութեանց մեծագոյնը կը հանդի – սանայ հայագիտական առարկաները՝ հայ լեզու , պատմութիւն , Հայաստանի աշ – խարհագրութիւն , դրականութեան պատ – մութիւն եւ այլն , աւանդելու կարող , հը – մուտ եւ իրենց կոչումին գիտակ ուսու – ցիչներու պակասը , իսկ տեղ տեղ նաեւ անոնց բացարձակ չգոյութիւնը :

Դպրոցական շրջանի տարեվերջին , գը – րեթէ ամէն տեղ , դաղութահայ թերթե – րու մէջ յաճախադէպ են «Ուսուցիչ կ'ուզ – ուի» յայտարարութիւնները , եւ այս ի – րանէն՝ մինչեւ Պուէնոս Այրէս ու Սան Փաւլօ , Փարիզէն մինչեւ Միացեալ Նա – հանգները :

Թող տարօրինակ չթուի , երբ ըսենք թէ նման պահանջներու կը հանդիպինք նաեւ Սուրիահայ ու Լիբանահայ մամուլին մէջ, դաղութներ՝ ուր առնուազն հնգեակ մը միջնակարգ վարժարաններ կան , հա – զարաւոր երկսեռ աշակերտութեամբ :

Մերձաւոր Արեւելքի այդ վայրերէն հեռու գտնուողները սակայն այն կարծի – քին են թէ , վերոյիշեալ հայաշատ երկու դաղութները ուսուցիչներու չտեմարան – ներ են , հետեւաբար , երբ խօսքը կ'ըլլայ ուսուցիչներու պակասին կամ չգոյու – թեան՝ իսկոյն ցաւին իբրեւ դարմանը ցոյց կը տրուին Պէյրութի Փալանճեան ձեմարանը , Հալէպի Քարէն Եփէն , Կիպ – րոսի Մելքոնեանը եւ դեռ նման հաստա – տութիւններ , մոռնալով թէ անոնք ու – սուցիչներու դարբնոցները են :

Իրականութիւնը դժբախտաբար կուգայ ըսելու թէ այդ դաղութներն իսկ ուսու – ցիչներու պակասը կը զգան եւ վերոյիշ – եալ կրթական միջնակարգ հիմնարկու – թիւններու չրջանաւարտներէն չնչին փոք – րամասնութիւն մըն է միայն որ կ'ընդգր – կէ ուսուցչական ասպարէզը , ան ալ յա – ճախ ոչ թէ կոչումին բերմամբ , այլ կեանքի այս կամ այն պայմաններու հար – կադրանքով :

Մէկ կողմէն ուսուցչի պահանջը , միւս կողմէ կրթական մշակներու սովը ընդհա – նուր է :

Կեանքի փորձով կը տեսնենք թէ , կըր – թական մարմիններու կողմէ «Ուսուցիչ կ'ուզուի » խնդրանքին ընդառաջ զացող – ներն ալ , յաճախ աւելի յարմար են անկե – ղծուցի համ թէ դպրոցի , իրենց մոտաւոր պատրաստութեամբ եւ երեւան բերած հո – գեպահութեամբ :

Խօսելով մասնաւորապէս Հարաւ . Ամե – րիկայի ազգային վարժարաններու հայա – գիտական առարկաներու ուսուցիչներու մասին , հանդարտ խղճմտանքով կրնանք ըսել թէ , անձնական բացառութեամբ , որոնք բարեխղճաբար գոյութիւն ունին դեռ , մնացեալ մեծ մասը ոչ իր աւանդած ա – ռարկային կը տիրապետէ նուազագոյն չափով մը իսկ , եւ ոչ ալ մանկավարժու – թիւն կրնայ կոչուած արուեստագիտութեան ասպին հեռաւոր գաղափար մը ունի :

Ու նաեւ ցաւալին այն է , որ կրթական ասպարէզին անպատրաստ ու օտար այդ տարրերը , որոնք կամայ թէ ակամայ , պիտութեամբ թէ անգիտութեամբ , իրենց ասպարէզ ընտրած են ուսուցչութիւնը , նուազագոյն նախանձախնդրութիւնն իսկ ցոյց չեն տար իրենց չգիտցածը — զոր պարտին դիտնալ — յօրվելու նուազա – գոյն չափով մը կարենալ գոհացնելու հա – մար ասպարէզին պահանջները :

Դպրոցները իբրեւ ապազգայնացման դէմ պայքարի միջոց , կը դառնան անի – մաստ , երբ այդ դպրոցներուն չունչ ու կեանք տուող պատրաստուած ուսուցիչ – ները կը պակսին :

Իսկ այդ պակասը անվիճելի է : Համա – տարած է իր անունին ու կոչումին ար – ժանի ուսուցչի սովը··· :

« ԱՐՄԵՆԻԱ»

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՑԻՆԵՐԸ ԷՎԻԱՆ Կ'ԵՐԹԱՆ

Ինչպէս կը սպասուէր , Մարոքի թա – գաւորին անձնական նամակը զոր Պա – լաֆրէյ տը Կոլի յանձնեց առչի օր , դի – մում մըն էր Պէն Պելլայի արձակման համար : Մարոքի համար , Պէն Պելլա եւ ընկերները «առեւանգուած» են Մարոքի երկնքին մէջ եւ բնական է որ Մարոք դի – մում ընէ անոնց ազատ արձակման հա – մար : Վաշտօնական աչ մէկ մանրամաս – նութիւն տրուած է այս մասին , իսկ տը Կոլ պարզապէս պատասխանած է · — Կը մտածեմ :

Անշուշտ առաջին անգամը չէ որ Պէն Պելլայի հարցը մէջտեղ կը դրուի : Այդ մասին խօսուած էր նաեւ Րամպույէի մէջ , տը Կոլի եւ Պուրկիպայի հանդիպում – մին ժամանակ եւ անմիջապէս Թունուզի «լաւատեղեակ» Ափրիէ – Ատխամը արձա – գանգ հանդիսացած էր , մինչ լրագրողները ըջսի կղզին կը փութային ուր արգելա – փակուած է Պէն Պելլա : Այդ ամբողջը ճախողեցաւ որովհետեւ նախապայմանը՝ կրակը դադրեցնել Ալժերիոյ մէջ , չէն – դունուեցաւ Ալժ . Ազատ . Ճակատին կողմէ :

Այս է կացութիւնը երբ Ֆրանսայի նա – խարարաց խորհուրդը կը պատրաստուի ուրիշ զեկոյցով մը , կրկին բանալ բա – նակցութեանց դուռը : Արդէն երկու օր է « սակարկութիւնները » վերսկսած են Զուիցերիոյ մէջ եւ կ'ըսուի թէ բանակ – ցութեանց բացումը կրնայ կատարուիլ Ապրիլ 13ին կամ 14ին : Ապրիլ վեցին ար – դէն Ֆրանսական պատուիրակութեան կարգ մը անդամները Եվիան հասած են , մասնակցելու համար ժողովի մը որ նա – խատեսուած էր Ապրիլ եօթի համար եւ որ տեղի պիտի չունենայ այդթուականին : Շատ հաւանական է սակայն որ Ֆրանսա նոր խօսքերով փորձէ կացութիւնը փըր – կել , հակառակ պարագային հարցը կրնայ միջազգային բնոյթ ստանալ ինչպէս նա – խատեսել տուաւ ամերիկեան միջամտու – թիւնը : Ըսուեցաւ նաեւ թէ այն պարագա – յին ուր բանակցութիւնները չսկսին , Քե – նըտի պիտ մը ըրկէ տը Կոլի եւ Ֆերաթ Ապպասի որպէսզի «խելքերնին գլուխնին ժողվեն» : Որքան ալ հաստատուած չըլ – լայ , նման լուր մը միայն գէշ տպաւորու – թիւն կրնայ թողուլ Ֆրանսայի վրայ :

Միւս կողմէ Մեսալիի հարցը կը չարու – նակէ զբաղեցնել Թունուզի չրջանակները : Ալժ . Ազատ ճակատը դիտակից է թէ իր բուռն հակազդեցութիւնը պարզապէս ծա – ռայեց Մեսալի Համի «ժողովրդականու – թեան» , բայց «ԱՀԱԿ»ի բանբերը կ'ըսէ թէ տարբեր ձեւով չէին կրնար չարժիլ ո – րովհետեւ Ալժերիոյ Ֆրանսական կարգ մը իշխանութիւններ փորձեր կ'ընէին «մեսալական» գունդեր ստեղծելու Պու – Սաատայի չրջանը ուր Ֆրանսա մար – զուած երեք հարիւր հոգինոց խումբեր կը ղրկուին , մաս մաս : կ'ըսուի նաեւ թէ «մեսալական» (իմա Մեսալի Համի կողմ – նակից) տարրեր ղրկուած են Թունուզեան սահմանի Ալժ . Ազատ . Ճակատի չոկատ – ներուն մէջ , չփոթութիւն եւ խառնակու – թիւն ստեղծելու համար : Այս առթիւ կը յիշուի սակայն թէ «մեսալական» մաֆի – մը գոյութիւն ունի Պու – Սաատայի չըր – ջանը , քանի մը տարիէ ի վեր , այն թը – ւականէն ի վեր երբ Ալժ . Ազատ ճակատը քշեց Մեսալի Համի տարրերը Քասթիլիա – յէն : Պելունիսի եւ իր թիկնապահին մա – հէն ետք , մօտ երեք հարիւր Մեսալա – կաններ կը չարունակեն ապրիլ այդ կող – մերը :

× Մատրիտի կաթոդիկէ Եա օրաթերթը կը գրէ թէ Սպանիան ալ իրաւունքներ ու – նի Սահարայի վրայ եւ կ'առաջարկէ Մի – ջերկրականի ափի երկիրներու համադոր – ծակցական կազմակերպութիւն մը , որ ուրիշ երկիրներու քեէնիէ եւ նիւթական օժանդակութեամբ չահագործէ Սահարա – յի հարստութիւնները : « Կը խորհինք թէ Ֆրանսա եւ Սպանիա , առաջին առթիւ , անժխտելի իրաւունքներ ունին , որովհե – տեւ այն երկու պետութիւններն են որոնք անապատը քաղաքակրթեցին » :

× Նախկին վարչապետ Մենտէս – Ֆը – րանս լրագրական ասուլիս մը տուաւ Լիւ – թեսիայի մէջ , առջի օր : Ոստիկանութիւ – նը արտակարգ միջոցներ ձեռք առած էր բայց սպառնական նամակները չդործադր – ուեցան : Մենտէսի համար անցնող օրերը կը հեռացնեն խաղաղութենէն : Անժխտելի կը դտնէ Ալժ . Ազատ ճակատի ներկայա – ցուցչական հանգամանքը :

ՔԵՆԸՏԻ - ՄԱՔ ՄԻԼԸՆ
ԳԼՈՒԽ ԳԼԽԻ

ԵՐԿՈՒ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐԸ ՏԱՐԱԿԱՐԾԻՔ ԿԸ ՄՆԱՆ ԿԱՐԾ ՄԸ ԿԷՏԵՐՈՒՒ ՇՈՒՐՋ

Քենըտիի եւ Մաքմիլընի մէջեւ առաջին հանդիպումը տեղի ունեցաւ Սպիտակ Տան մէջ , իսկ երկրորդը նախագահին զբօսա – նաւին վրայ : Խօսակցութիւններու մասին քիչ բան կ'ըսուի , այսուհանդերձ , ամե – րիկեան եւ տեղական մամուլին համա – ձայն քննութեան նիւթ չէ եղած Լաոսի խնդիրը , քանի որ այդ հարցի մասին խօ – սած էին արդէն տասը օր առաջ , եւ երկու երկիրներու արտաքին նախարարները ա – նանձին ալ կը քննեն այդ խնդիրը :

Առջի օր Քենըտի խորհրդակցելէ ետք իր գործակիցներուն հետ յայտ յայտնեց , թէ Մ . Միութիւնը համաձայն պիտի գտ – նուի կրակը դադրեցնելու իրենց առա – ջարկին : Իր կարգին Մաքմիլընն կը սպասէ Խորհրդային պատասխանին : Մոսկուայի Անգլիոյ դեսպանը նոր դիմում մը կատա – րեց Խորհրդային արտաքին նախարարու – թեան մօտ : Ըստ դեսպանատան մօտիկ չրջանակներուն այս դիմումին նպատակն է չարունակել Լաոսի վերաբերող խօսակ – ցութիւնները :

Քենըտի եւ Մաքմիլընն անհրաժեշտ գը – տած են զօրացնել միութիւնը եւ գործակ – ցութիւնը ազատ աշխարհի եւ յատկապէս Ատլանտեան Ուխտի միջեւ : Քաղաքական մարզին մէջ անհրաժեշտ կը դտնեն որ ընդլայնուին քաղաքական խորհրդակցու – թիւնները Ատլանտեան Ուխտէն ներս :

Տնտեսական մարզին մէջ , Քենըտի յատկապէս չեշտած է Եւրոպայի միու – թեան եւ Հասարակաց Շուկայի ու Ազատ փոխանակութեան երկիրներու համագոր – ծակցութեան անհրաժեշտութիւնը : Ա – մէն պարագայի մէջ կը յայտնուի նաեւ թէ Մաքմիլընն եւ Քենըտի համաձայն չեն բոլոր հարցերու չուրջ դլխաւորաբար Ատ – լանտեան Ուխտի եւ կարգ մը եւրոպական հարցերու :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Խ . Միութիւնը որոշեց ետ առնել Մ . Նահանգներու «յարձակողական արարք – ներու » (Իւ . 2 – Իտ Պէ 47) մասին իր բողոքը , Մակի մօտ : Այս յայտարարու – թիւնը ըրաւ Մակի խորհրդային դեսպա – նը՝ Վալերիան Զորին Մակի քաղաքական յանձնախումբի վերջին նիստին : Այս առթիւ «զնահատելէ» ետք Քենըտիի որո – շումը ամերիկեան զինուորական օդանա – ւերու թռիչքը արգիլելու Խ . Միութեան վրայ , յոյս յայտնեց , թէ Մ . Նահանգները իրենց կարգին օրակարգի հարց պիտի չդարձնեն Հունգարիոյ եւ Թիպեթի Հար – ցերը , որոնք «անհիմն են» : Ամերիկացի պատուիրակը մերժեց Զորինի առաջար – կը :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱՑԻՆ Արեւմտեան – Պերլին անցան 6000 Գերմանացի – ներ , օգտուելով Զատկուան տօներու առ – թիւ խճողուած հանրակառքերէն :

ՍԵՆԵԿԱԼԻ անկախութեան առաջին տարեդարձը մեծ չուքով տօնուեցաւ Տա – քարի մէջ : Սենկոր մասնաւորաբար յիշեց Ֆրանսան որուն պետը «Արծիւի թռիչքով մը տիրապետելով պատմութեան վրայ եւ դիտելով գալիք դարերը , հասկցաւ որ գաղթատիրական վարչաձեւին ժամանակը անցած է եւ թանգարան պէտք է դրուի իւղէ լամբարներով » :

ԽՈՐՀ . ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ երկարակեցու – թեան մրցանիշը կոտրած է : 21·708 հա – րիւրամեայ ծերուհիներ ունի որոնց 1124ը 115էն 120 տարեկան են : Կը նկատ – ուի թէ խիստ կլիմաները , ինչպէս Սիպե – րիա նպաստաւոր են : Երկարակեցութեան բուն պատճառները սակայն կովկաս կ'ապրին ··· :

ՔՈՒՊԱՑԻ մամուլը չատ ծանր յարձա – կողական մը կ'ընէ ամերիկեան լուչա – դրին առթիւ , պատանց սակայն տող մը իսկ տպելու անոր բովանդակութենէն : Փիտէլ Քասթրօ կիբակի պիտի պատասխանէ : Լը Մոնտի սրամիտ քրոնիկագիրը իր փոքր տումսին մէջ , անդրադառնալով ա – մերիկեան յուչագրին այն մասին որ կը վերաբերի Հուպայի յեղափոխութեան եւ ուր Ամերիկացիք կը չեշտեն թէ Քասթրօ հաւատարիմ չէ մնացած յեղափոխութեան սկզբնական ոգիին , հետեւեալը կը գրէ :— « ··· Կը թելադրեմ որ Ֆիտէլ Քասթրօ , փոխադարձաբար , Միաց . Նահանգներու անկախութեան յայտարարութիւնը եւ կեթիզպըրկի Լինքընի արտասանած ճա – ոը գտնէ եւ իր կարգին կարմիր գիրք մը հրատարակէ ցոյց տալու համար թէ ինչ – պէս Միացեալ Նահանգները պէտք է վարուէին հաւատարիմ մնալու համար ի – րենց իսկ յեղափոխութեան : Ինչ որ ան – չուշտ պատճառ մը չէ որ իր յեղափո – խութեան վրայ չհսկէ ···» :

ՊԵԼՃԻԱ ցարդ կառավարութիւն չունի : Հաւանական կը նկատուի որ թագաւորը առժամեայ դահլիճ մը կազմելու պաշտօ – նը յանձնէ Հարմելի , որ յետագային իր տեղը պիտի տայ ընկերվարական եւ ըն – կերային – քրիստոնեայ խառն կառա – վարութեան մը :

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻ մէջ , Ապրիլ 11ին պիտի սկսի Ատոլֆ Այխմանի դատավարութիւ – նը : Գերմանացին կը դատուի իբրեւ «պա – տերազմական ոճրագործ մը» որ գլխաւոր պատասխանատուն է Հրեաներու ջարդին :

ԹԻԹՕ եւ Մարոքի թագաւորը միացեալ զեկոյց մը հրատարակեցին , ուր երկուքն ալ փափաք կը յայտնեն որ Ալժերիոյ ինք – նորոշումը անմիջական գործադրութեան անցնի :

ՖՐԱՆՍԱ ձեռնպահ պիտի մնայ երբ ՄԱԿի մէջ քուէարկութեան դրուի Հարա –ւային Ափրիկէի ափարթհիտի քաղաքա – կանութիւնը : Ֆրանսա հիմնուելով ՄԱԿի Ուխտին մէկ յօդուածին վրայ չի ճանչ – նար անոր հեղինակութիւնը երկրի մը ի – րաւական ներքին հարցերուն մէջ :

ՀԱՅ ԿԱ ՅՂՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԲՈՒՐՔԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

(ԲԱՑԱՌԻԿ ՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԱԳԻՐ)

Գ.

Հետեւեալ առտու նորէն մեր ամէնուն տունէն մեկնեցանք. մենք դեռ կուշտ տան մէջ էինք, մեր ձիերն ու սայլերն ալ դուրսը պատրաստուած կը սպասէին :

— Մի քիչ թաղուիմ, ըսի ես ինքնիրեն, եւ դուրս ելայ :

Ժամ էր, ամէն կողմէ մարդիկ կուգային եւ կ՚երթային մեր տան առջեւէն. ոմանք (*) ախոռը կ՚երթային իրենց ձիերը կապելու, ուրիշներ ալ կ՚երթային ներս, ինծի հետ ծանօթանալու եւ ողջունելու համար :

— Ես եմ Գէորգ Չաուշեան, ըսին ինծի մօտեցողներէն մէկը, ես ալ ձեզի պէս գիւղացի եմ, ձեր հարեւանն եմ, ձեր տունէն ոչ հեռու կ՚ապրիմ. ես ալ ձեզի պէս ձիաւոր եմ, ես ալ ձեզի պէս ձիաւոր պիտի երթամ. ես ալ ձեզի պէս ձիաւոր պիտի երթամ. ես ալ ձեզի պէս ձիաւոր պիտի երթամ.

ՀԱՐՈՒՑ ՔՈՒՆԸ

ՊԱՏՄՈՒԱԾ ՎԱՀԱՆ ԲԱՐԲԱՌԻ

ԳԼՈՒԽ ՀԻՍՈՒՆԵՐՈՐԴ

— Իսկ ի՞նչ է ասում հուսահատությունը :

— Սպասում է, ախ :

— Ախ, ախ, ախ ... :

— Ինչո՞ւ ես հարցնում :

— Ոչինչ, Հակոբ, Հակոբ ... Ինչո՞ւ ես լռում ... Ինչո՞ւ ես թափում ինձ ... Ինչո՞ւ ես ուզում ինձ ստիպել, որ ես էլ ասեմ ինչ-որ բան ... Ես էլ ոչինչ չունեմ ասելու ... Ես էլ լռում եմ ... Ես էլ սպասում եմ ... Ես էլ ուզում եմ, որ դու ինձ ստիպես ... Ես էլ ուզում եմ, որ դու ինձ ստիպես, որ ես էլ ասեմ ... Ես էլ ուզում եմ, որ դու ինձ ստիպես, որ ես էլ ասեմ, որ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՍԷՆ ԺԻԻԼԻԷՆԷՆ (Արտէշ) Տէր եւ Տիկին Պիւլպիւլեան իրենց զաւկին, զինուորութենէ վերադարձին առթիւ կը նուիրեն տասը Ն. Ֆ. Մշակոյթի Տան Ս. Թէհլիրեան սրահին, տասը Ն. Ֆ. Կապ. Խաչի Վալանսի մասնաճիւղին: (Ստանալ Ս. Զօխախլեանէն):

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Իր պաշտելի մայրիկին, Տիկին Աղաւնի Սալեանի մահուան առթիւ, Պրիւսէլէն Օրիորդ Նուարդ Սալեան յիսուն Ն. Ֆ. կը նուիրէ Հայ Մշակոյթի Տան Ս. Թէհլիրեան սրահին եւ յիսուն Ն. Ֆ. Կապ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին: (Ստանալ «Յառաջ»էն):

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Երիցուհի Աղդէ Փայլակեան եւ զաւակները, Պ. Մովսէս Փայլակեան եւ զաւակները (Պէյրութ), կը ծանուցանեն թէ այս Կիրակի, Փարիզի Սուրբ Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ողբացեալ՝

ՏԷՐ ԱԴԴԷ ՔՀՆՅ. ՓԱՅԼԱԿԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ:

×

Մարսէյլէն՝ Բաբելեան, Վարժապետեան, Գըլըճեան, Սամաթեալըեան, Հազարապետեան եւ ընտանեկան պարագաները կը ծանուցանեն թէ՝ այս Կիրակի ժամը 10ին, Փրատոյի Մայր Եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր Ս. պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր, զաւկին, փեսին, աներձակին, քրոջորդւոյն ողբացեալ՝

ԲԻԻԶԱՆԴ ԲԱԲԵԼԵԱՆԻ

դառնակսկիծ մահուան քառասունքին առթիւ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Բաբգէն Սիւնի խումբին:

Այս Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս, ՓԵՐԿՈԼԱՅԻ սրահը (Ռոն – Փուէն):

Կը մասնակցի՝ ԱՆՏՐԷ ՔՈՆՍԹԱՆ նուագախումբը:

Կը խնդրուի Կեդր. Ֆրանսայի բոլոր քոյր մասնաճիւղերէն ներկայ գտնուիլ սոյն երեկոյթին, քաջալերելու համար այս ձեռնարկը:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ՄԱՅԻՍ 14ԻՆ

ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Աղաւնի

ԳՐԱԿԱՆ – ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ – ԳԻՆԵՋՕՆ

Իր տասնամեայ հրատարակութեան առթիւ

ՄԵԾԱՐԱՆՔ

ՈՒԻԼԻԸՄ ՍԱՐՈՅԵԱՆԻ

Որ ներկայ կ'ըլլայ եւ խօսք կ'առնէ

Ներկայ կ'ըլլան նաեւ

ԳԱՐԶՈՒ, ԼԻՒՔ – ԱՆՏՐԷ ՄԱՐՍԷԼ, ՎԱՀԷ ՔԱՉԱ, ԺԱՆՍԷՄ, ԻՎ ԹԷՍԻԷ

×

Այս Երկուշաբթի, Ապրիլ 10, ժամը 20·30ին

Hôtel Lutétia

43, Bd. Raspail

Տեղերը ապահովելու համար դիմել՝

Տպարան Արաքս

PRO. 05-73

Պ. Գ. Ադամեան

TRI. 57-74

Պ. Գ. Համբարձումեան

LIT. 50-80

Ծախքերու մասնակցութիւն 8 Ն. Ֆ.:

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՆՈՐ ԿԻՐԱԿԻ

ՓԱՐԻԶ.— Ս. ՅՈՎՀ. ՄԿՐՏԻՉ

Պատարագ ժամը 10ին, ի յիշատակ համաշխարհային առաջին եւ երկրորդ պատերազմներու նահատակներուն:

Կը նախագահէ եւ կը քարոզէ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊՍ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ժամերգութիւն, պատարագ եւ հոգեհանգիստ ժամը 8–11·30:

ՊՕՄՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

Սկիզբ ժամը 8:

Պատարագ 10:

Հոգեհանգիստ 11·45:

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ

Սկիզբ ժամը 8:

Պատարագ 10:

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

10 bis, Rue Thouin, PARIS

Այս Կիրակի ժամը 10·30ին, հանգստեան ձայնաւոր պատարագ, ողբացեալ Արամ Ճինճեանի եւ Մարի Ժամկոչեանի հոգիներուն համար:

Ննջեցեալներուն յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ:

ՄԱՐՍԷՅԼ

Նախաձեռնութեամբ Մուրատ Ռափայէլեան Նախկին Աշակերտաց Միութեան:

ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ՝ ԱՊՐԻԼ 8

Դաշնակահար

ՌԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

կուտայ բացառիկ նուագահանդէս մը Սփլանտիտի սրահներուն մէջ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մայիս 28ը Վալանսի մէջ կը տօնուի Շաբաթ՝ Մայիս 27ին:

×

Մարսէյլի Մայր Եկեղեցիի հայերէնի դասընթացքի աշակերտութեան հանդէս – ներկայացումը Ապրիլ 29ին:

ԱԶԴ

Աղքատախնամի ծերանոցներու վարչ. յաձնաժողովը կը յայտարարէ որ մօտ ատենէն տրամադրելի նոր անկողիններ պիտի ունենայ Մոնմորանսիի, Սէն Ռաֆայէլի (վերապահուած միմիայն հայ գաղթականներու) եւ Անտիյիի հաստատութեանց մէջ:

Առ այդ, կը յանձնարարուի բոլոր անոնց որոնք կը փափաքին այս ծերանոցներուն մէջ պատսպարուիլ, այժմէն հարկ եղած ձեւակերպութիւնները լրացնելու համար, դիմել՝ Աղքատախնամի գրասենեակը, 32 Բիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ (9): (ԿՆԻՔ)

ԴԵՐԱՍԱՆ ԹՐԱԳՕՇ

Կը ներկայացնէ –

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Մասնակցութեամբ կարող ուժերու եւ Տէսինի Ազգ. վարժարանի երկսեռ աշակերտութեան:

ՏԷՍԻՆ.— Այս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, Հ. Յ. Դ. սրահին մէջ:

Ս. ԷԹԻԷՆ.— Այս Կիրակի երեկոյ նոյն ժամուն, հավանաւորութեամբ Ս. Էթիէնին Ազգ. Միութեան:

BOITES DE DRAGÉES

pour

BAPTEMES — COMMUNIONS
MARIAGES

Prix de Fabrique

CONFISERIE «SIDO»

E. BENAIS, FABRICANT

70, Rue J. Pierre Timbaud, PARIS- 11e

Dans la cour escalier 5 - 1er étage

Tél.: OBE. 12-52

TARIF FRANCO SUR DEMANDE

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի

40ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի այս Կիրակի, ժամը 15ին, Համօ Օհանջանեան ակումբը, ընկերահամակրական խնջոյքով, նախաձեռնութեամբ Անի կոմիտէին:

Կը նախագահէ՝ ընկ. Ս. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Կը խօսի՝ Պ. Կ. ՏԷՐՄՈՅԵԱՆ

Գեղարուեստական կոկիկ բաժին, ճոխ պիւֆէ, այլազան ուտելիքներով եւ խըմիչքներով:

Մուտքը ազատ է:

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Ապրիլ 16, ժամը 16էն 24

Անիէռի քաղաքապետարանի շքեղ սրահներուն մէջ

Հայկական պարեր՝ ՍՕՍԻ պարախումբը իր ամբողջական կազմով: Ղեկավարութեամբ Տիկին Յասմիկ Քիւթնէրեանի:

Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական պարեր, ճոխ պիւֆէ՝ դիւրամատչելի գիներով:

Մուտք՝ 3 Ն. Ֆ.:

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ԼԻՈՆ.— Հ. Յ. Դ. Լիոնի Վարանդեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8·30ին, Յոյներու սրահը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՇԱՒԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Արղութեան խումբի ընկերական ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Շատ կարեւոր օրակարգ:

ԻՍԻ.— Հ. Յ. Դ. «Զաւարեան» կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը, այս Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Շատ կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Յ. Դ. Քրիստափոր ենթակոմիտէի վարչութիւնը ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Ահարոնեան ակումբին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Ահարոնեան ակումբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐՈՎ ՄԵԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ՏՕՆԷ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՕՐԸ

ԿԻՐԱԿԻ ԱՊՐԻԼ 9ԻՆ, ԺԱՄԸ 15ԻՆ

SALLE DE LA CHIMIE

28 bis, Rue Saint-Dominique

Կը նախագահէ ՏԻԿԻՆ Հ. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ

Կը բանախօսէ ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷՔԵԱՆ-ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Փարիզի սիրուած եւ գնահատուած լաւագոյն ուժերը:

ԱՓՐԻԿԵԱՆԻ ԵՐՐԵԱԿԸ

(Հայկական ժողովրդական երգեր)

Պ. Մկրտիչ Պօղոսեան (թենոռ)

Օր. Ա. Գաբոյեան (արտասան.) Պ. Արա Գրիգորեան (արտ.)

Օր. Օֆիկ Քոմբաջեան (դաշնակ)

Յայտնի ջութակահար

GERARD JARRY

(Premier Prix du Concours Marguerite Long–Jacques Thibaud 1954)

Դաշնակով կ'ընկերանայ

Mme FRANÇOISE LE GONIDES-MAURON

Պիտի նուագէ Ա. Խաչատուրեանի, Գ. Մ. Ալէմշահի եւ այլ հեղինակներու գործերը:

Մուտք՝ 5 եւ 3 Ն. Ֆ.

AU BEAU NOYER

A 50 mètres du Métro MARCEL SEMBAT

7 ETAGES D'EXPOSITION

D'AMEUBLEMENTS

CRÉDIT SANS FORMALITÉS

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

185, BD. JEAN JAURÈS --- 15, AV. ANDRÉ MORIZET - BOULOGNE — MOL. 06.03 et 60.38

ԵՒՐՈՊԱՅԻ

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ

ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ

ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ

Սուսամ – (ՌՈՃԻԿ)

ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ

LE BOSPHORE MARQUE DEPOSÉE

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...

CHOC-ALVA • CHOCO-LOC

Sté le BOSPHORE

SIÈGE SOCIAL

2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

ՅԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՇԱԲԱԹ 8 ԱՊՐԻԼ

SAMEDI 8 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9073 — 37EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4874

ԻՐ ԽՕՍՔԸ

ԴԱԼԱ՞Ր ՄՆԱՆ ՁԵՐ ՁԵՌՔԵՐԸ

Ահաւասիկ Փարիզը կը տօնէ ազգանուէր կիներու ամէնէն ժողովրդական կազմակերպութեան Օրը :

Պետութեան մը հետ կապուած չէ այս Միութիւնը : Չունի շողշողուն տիտղոսներ կամ դիւանագիտական յարաբերութիւններ : Անունն ալ կը տարբերի գաղութէ գաղութ, յարմարելու համար իւրաքանչիւր երկրի օրէնքներուն :

Եւ սակայն, Կ. Խաչ մըն է, բառին բովանդակ իմաստով : Ե՛ւ կոչումով, Ե՛ւ գործունէութեամբ :

Հիմնուած՝ 1910ին, Ամերիկայի մէջ (ՀՕՄ), բոլորովին տարբեր պարագաներու մէջ, ան հետզհետէ ընդլայնելով իր աշխատանքի ասպարէզը, դարձաւ կենդանի կազմակերպութիւն մը, բազմաճիւղ եւ ծաւալուն :

Կրնայինք ըսել թէ չկայ հանրօգուտ գործունէութեան ճակատ մը, ուր չերեւայ այս Միութիւնը, ՀՕՄ, Կապոյտ կամ Կարմիր Խաչ, Գթութեան կամ Օգնութեան Խաչ :

Ըլլալով հանդերձ մարդասիրական, իր կոչումովն իսկ, ան չէ կառչած տառին :

Ուր որ ալ գործէ, ան ամէն բանէ առաջ պարտականութիւն սեպած է ընդ առաջ երթալ օրուան պահանջներուն : Հետեւիլ, ունկնդրել, ուսումնասիրել : Այս ձեւով գտած է իր ճամբան :

Իր գլխաւոր արժանիքը պիտի կազմէ այս բազմակողմանի գործունէութիւնը : Մանաւանդ երբ նկատի առնենք թէ՝ ըստիպուած է գործել արմատախիլ, տարագիր բազմութեանց մէջ : Անոր բարիքին համար : Ի սփիւռս աշխարհի :

Տարիներէ ի վեր ունինք բազմաթիւ կազմակերպութիւններ, հոգալու համար չքաւորը, հիւանդը, անտէրը կամ անճարը :

Բայց, ե՞րբ ենք ունեցեր, օրինակ, սերունդի փրկութեան հոգ : Եւ Միութիւն մը որ հիմնական գործ համարէր աշխատիլ այդ ճակատին վրայ :

Դժուար թէ այսքան բազմարդիւն տարիներ կարենար բոլորել այս բազմանուն կազմակերպութիւնը, առանց սրատես դիտակցութեան եւ անսահման անձնուիրութեան :

Ոչ շուք, ոչ ալ մեծամտութիւն, այլ եռանդուն եւ յարատեւ աշխատանք :

Տակաւին չըսինք թէ աշխատաւորներ են իր անդամուհիները, ջախջախիչ մեծամասնութեամբ : Մայրեր եւ քոյրեր, որոնք բաւական չսեպելով իրենց անհատական, ընտանեկան ամենօրեայ հոգերը, կը ծառայեն նաեւ հանրութեան :

Անձնապէս ճաշակած ըլլալով բազմազան տառապանքներու լեղին, անոնք գիտեն թէ ինչ կը նշանակէ սփոփել թշուառը եւ հիւանդը, կամ պուտ մը կաթ ճարել անտէր երախայի մը : Եւ կամ — օ՛ գերագոյն երանութիւն — մայրենի լեզուն թոթովել տալ օտարութեան մէջ ծնած զաւակներուն :

Եօթանասուն — ութսունական թուականներուն, ափ մը կիներ էին որ հիմը դրին Պոլսոյ «Ազգանուէր»ին եւ «Դպրոցասէր»ին (ինչպէս այրերը՝ Միացեալ Ընկերութեանց) :

Նոյն ոգինն էրէ որ Կանանց Միութիւններ կազմել կուտար Կովկասի եւ Իրանի մէջ, բարեգործական առաջադրութիւններով :

Շարժումը փոխանցուեցաւ սերունդէ սերունդ, աստիճանաբար ընդլայնելով կանացի գործունէութեան հորիզոնը : Աւելի բիւրեղացաւ, հետեւելով արդիական պահանջներու :

Մեծ մայրերը կայծեր ցաներ էին իրենց ճամբուն վրայ : Այնպէս որ, երբ ցամաքէ ցամաք նետուեցանք, զաւակներուն ամէնէն վեհերոտն անգամ չանճրկեցաւ :

Ցետին համրանքին մէջ, խմբովին ձեռք առին ջահը, գոհացնելու համար այլապէս հանրօգուտ ստիպողական պահանջներ :

Տասնամեակներ առաջ, երազատես մը պիտի համարուէր ան որ կը համարձակէր երեւակայել կանացի կազմակերպութիւն մը, 12·000 անդամուհիներով : Այն ալ օտարութեան մէջ :

Եղբայրական ողջոյն՝ Կապոյտ Խաչին : Դալա՛ր մնան ձեր ձեռքերը, մայրեր եւ քոյրեր : Ինչպէս ձեր սիրտն ալ, մշտավառ մորենի :

1950 Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՑԻՆԵՐԸ ԲԱՑ ԿԸ ՁԳԵՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ԴՈՒՌԸ

«ԷԱԿԱՆԸ ԵՒ ԿԱՐԵՒՈՐԸ ՊԷՏՔ Է ԶԱՆԱԶԱՆԵԼ » Կ'ԸՍԷ ՊՈՒՐԿԻՊԱ

Բացի ալժերական հարցերու նախարարէն՝ Ժոքս, Ֆրանսական պատուիրակութեան միւս անդամները Էվիան գացին, արձանագրելու համար ժողովակիցներուն բացակայութիւնը : Փարիզի նախարարաց խորհուրդը նոր բան մը չըսաւ առջի օր, հակառակ սպասուածին : Հաստատեց պարզապէս թէ Ֆրանսա տրամադիր է բանակցելու ինչպէս յայտնած է Մարտ 15ի զեկոյցով : 3 ժամ խորհրդակցելէ ետք, գլխաւորաբար Ալժերիոյ մասին, տեղեկատուութեան նախարարը՝ Թեռնուար լրագրողներուն կարդաց հետեւեալ հաղորդագրութիւնը.—«Ալժերական հարցերու նախարարը պարզեց Ալժերիա կատարած իր վերջին ճամբորդութենէն քաշած եզրակացութիւնները : Միւս կողմէ, Պ. Ժոքսի տեղեկագրին վրայ, Խորհուրդը արձանագրեց որ Ալժ. Ազատ Ճակատի ներկայացուցիչներուն հետ նախատեսուած խօսակցութիւնները պիտի չսկսին, Ապրիլ 7ին, Էվիան, իր պատճառով : Այս մասին, կառավարութիւնը, ինչ կը վերաբերի իրեն, կը մնայ Մարտ 15ի իր զեկոյցին ոգիին եւ խօսքերուն վրայ» : Ցիշենք Մարտ 15ի զեկոյցը որ կ'ըսէր.— « Խորհուրդը հաստատեց իր փափաքը, խօսակցութիւնները սկսելու, պաշտօնական պատուիրակութեան մը խողովակով, Ալժերիոյ բնակչութիւններու ինքնորոշման եւ յարակից հարցերու շուրջ» :

Այս կը նշանակէ թէ Ֆրանսա կ'ուզէ բանակցիլ կամ «խօսիլ» եւ կ'անտեսէ Ալժ. Ազատ. Ճակատի նոր դիրքը : Տեղեկատուութեան նախարարը ոչ մէկ յայտարարութիւն ըրաւ երբ իրեն հարց տըրուեցաւ թէ Խորհուրդը խօսա՞ծ է Պէն Պելլայի մասին, այլ պարզապէս ըսաւ «Սպասեցէք Երեքշաբթիի, հաւանական է որ հարցումը տրուի Զօր. տը Կոլի իր մամուլի ասուլիսի ընթացքին » :

Տարակոյս չկայ թէ Պէն Պելլայի պարագան մեծ դեր կը խաղայ ներկայիս :

Թունուզի Ազգ. Ժողովի բացման առթիւ արտասանուած ճառին մէջ, նախագահ Պուրկիպա, անդրադարձաւ նաեւ ալժերական հարցին, «մեծ զգուշութեամբ» կ'ըսեն Թունուզի մէջ : Շեշտելէ ետք Զօր. տը Կոլի հետ իր ունեցած տեսակցութեան կարեւորութիւնը, Պուրկիպա ըսաւ խօսքն ուղղելով Ալժ. Ազատ. Ճակատին «մտածե՞լ թէ պատերազմի երկարաձգումը յեղափոխութեան կ'օգնէ : Ո՛չ, չեմ կարծեր : Հիմա պէտք է զանազանել էականը եւ կարեւորը, արդիւնքի մը հասնելու համար : Էական է ալժերական պետութիւն մը կազմել եւ ուսումնասիրել թէ ի՞նչպէս պիտի կարենայ իր պատասխանատուութիւնները ստանձնել, Ալժերիոյ մէջ» :

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ

Սպառնական նամակները եւ ահաբեկչական արարքները կը շարունակուին Ալժերիոյ եւ Մայր Երկրին մէջ : Ահաբեկչական արարքները կը պատկանին երկու տարբեր հոսանքներու, հիներուն շարունակութիւնը որ գործն է ալժերացի ըմբոստներու եւ փլասթիք մկրտուած ռումբերու պայթումը որ կը վերագրուի Ֆրանսական Ալժերիոյ կողմնակից ծայրայեղներու : Ժընեւի մէջ, սպառնական նամակներ ստացան միջազգային մամուլի այն թղթակիցները որ Զուիցերիա փութացած են Ֆրանքեւալժերական բանակցութեանց համար : Նամակը կ'ըսէ «Էվիանը բան մը պիտի չփոխէ : Ալժերիան Ֆրանսական պիտի մնայ» : Ստորագրած է Ա. ԷՖ որ անշուշտ Ֆրանսական Ալժերիա կը նշանակէ :

Ուրիշ կարգի ահաբեկչական արարքներ կը կատարուին Փարիզի շրջանը : Առջի օր Մոնֆերմէյի հիւանդանոցին առջեւ վարձակառքէ մը իջած են երեք Ալժերացիներ եւ հիւանդանոց մտած հայրենակիցի մը այցելելու պատրուակով : Կը կրակեն ու տեղն ու տեղը կը սպաննեն պահակ կեցած ոստիկան մը, ապա սրահ մտնելով, աջ ու ձախ զէնք կը պարպեն, վիրաւորելով բազմաթիւ հիւանդներ, կողքի սրահը կը կրակեն Ալժերացիի մը վրայ որ կը մեռնի անմիջապէս եւ կը յաջողին փախուստ տալ : Բռնուած է զիրենք փոխադրող վարձակառքի մը վարիչը որ հարցաքննուեցաւ :

Ալժէի մէջ, ռումբեր կը պայթին աջ ձախ, հատ մը՝ ամերիկեան դեսպանատան առջեւ :

× Օռանէն ութսուն քիլոմեթր Արեւմուտք, Նըմուրի նաւահանգիստը մտաւ գերմանական բեռնատար նաւ մը որուն վրայ կը ծածանէր Ալժ. Ազատ. Ճակատի դրօշակը : Հրամանատարը ծովային դատարանի առջեւ կրնայ քաշուիլ, ծանօթ է որ Ֆրանսական նաւահանգիստ մտնող որ եւ է նաեւ Ֆրանսական Եռագոյնը պէտք է պարզէ :

× Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութեան քաղաքական Բիւրօն յայտարարութիւն մը հրատարակած է ուր կ'ըսէ.— «Կոլեան իշխանութիւնը պատերազմի շարունակութեան պատասխանատուութիւնը ունի» :

ՕՐԵՐ ԵՒ ՏԱՐԻՆԵՐ

Մարդկային աւանդութիւններուն կարգին մասնաւոր տեղ մը տրուած է տարեդաձներուն : Ընտանեկան բոյներուն կամ հաւաքական հանդիսավայրերուն մէջ, տարեդարձը կ'ողջունուի մերթ մտերմիկ եւ ջերմ զգացումներով, մերթ յարգանքի հրապարակային արտայայտութիւններով : Բնութեան պարգեւը հանդիսացող կեանքը, տարին անգամ մը կարծես, բոպէ մը կանգ կ'առնէ, որպէսզի մարդը լիովին ըմբոշխնէ անցեալը, որ իրն է, անցեալ մը, որ թէպէտ յաճախ յուզումներով է յղի՝ բայց եւ միշտ երանութեամբ եւ լուռ ժպիտներով կը յիշատակուի :

Հայերուս համար անցեալը առաւել եւս յուզում է եղած : Իր ճակատագրական մահերով եւ սպանդներով հանդերձ, այդ անցեալը կը յիշատակուի, որովհետեւ իր մէջ կը պարփակէ մեր ազգային հաւաքականութեան զօրաւոր խարիսխները, թէպէտ արիւնով նուիրագործուած, բայց միշտ լուսեղէն, բոլորիս ու բոլորին համար :

Այսօր 8 Ապրիլ 1961 : Տարեդարձ՝ Յառաջի վերհրատարակութեան : Պատերազմի գրաւման տարիներու ընթացքին, Յառաջ դադրեցուց իր հրատարակութիւնը :

Յարգանքի եւ երախտագիտութեան վեհ արտայայտութիւն մըն էր ասիկա հանդէպ ասպետական Ֆրանսայի : Հոգեկան վայելքի խոր զրկանք մը նաեւ մեր խմբագրապետին, որ կամովին նախընտրած էր այդ լռութիւնը ի շահ հաւաքականութեան : Ոչ նախաբան, եւ ո՛չ ալ վերջաբան՝ մատնանշելու համար այդ երեւոյթին արժանիքը : Կը բաւէ յիշել 1945 Ապրիլ 8ի Յառաջի վերհրատարակութեան առաջին թիւը եւ անոր վրայ հանգչած Իր Խօսքը, «Նորէն պատնէշին վրայ», ուր իր յեղափոխականի գրիչը իրեն յատուկ բառերով կ'ողջունէր նոր Ֆրանսան ազատագրութեան սեմին : Մինչ Ֆրանսահայ գաղութը, հրճուանքով եւ յուզումով կը դիմաւորէր նոր օրերու Յառաջը, որուն էջերուն մէջ դարձեալ պիտի ապրէր մեր կեանքը իր առօրեայ յոյզերով ու ազգային վառ յոյսերով :

Այս էր անցեալը, զոր կը յիշենք այսօր հպարտօրէն, այլ եւ լուռ թախիծով մը : Բացատրել ինչո՞ւն : Կարեւորը՝ ոգին է որ կը սաւառնի միշտ Իր թերթին վրայ : Կարեւորը նաեւ նպատակն է, որով սնած է ու դեռ կը սնանի այդ ոգին. հայրենիքը՝ որուն նուիրեալը եղաւ այս թերթը՝ օրեր եւ տարիներ : Եւ այսօր ալ կը շարունակէ նոյն պատնէշին վրայ :

ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հայրապետական Պատուիրակ Սերովբէ Եպիսկ. Մանուկեան ստացած է հետեւեալ հաղորդագրութիւնը էջմիածնէն. —

« Վեհափառ Հայրապետի բարձր հրամանով Ապրիլի չորսին Հնդկաստան, Իրաք եւ Լիբանան գործուղուեց մի պատուիրակութիւն բաղկացած Գերաշնորհ Հայկազուն Արք. ից եւ Դիւանապետ Հայկ Առաքելեանից : Մայր Աթոռիս պատուիրակութիւնը մեր եկեղեցիներին եւ Հայ հաւատացեալ ժողովրդին կը տանի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի օրհնութիւնը եւ Հայրական յորդորները ի շինութիւն եւ ամրապնդում մեր ժողովրդի հոգեւոր միասնութեան : Պատուիրակութիւնը Կալկաթա կը ժամանէ Ապրիլի հինգին » :

ԴԻՒԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԵԼԺԻՈՅ թագաւորը Թէօ Լըֆէվրի յանձնեց դահլիճը կազմելու ծանր պարտականութիւնը : Նշանակուած վարչապետը՝ 47 տարեկան փաստաբան մըն է, պետական նախարար եւ նախագահը ընկերային – քրիստոնեայ կուսակցութեան :

ԿԻՆՈՓԱՆՈՐԱՄԱՅԻ խորհրդային նոր ժապաւէն մը պատրաստուած է երկու բեմադիրներու կողմէ՝ « Ռուս Զմեռը » : Բեմադիրներէն մէկը Ֆրանսացի է Ռոպեր Վերնէօյ, միւսը խորհրդահայ՝ Կաթանեան :

ՔԵՆԸՏԻ եւ Մաքմիլըն տարակարծիք մնացած են նաեւ Չինաստանի անդամակցութեան համար, ՄԱԿի մէջ : Ոչ մէկը հրաժարած է իր տեսակէտէն : Միւս կողմէ, Անգլիացիք զայրացած են կարդալով Նիւ Եորք Հերըլտ Թրիպիւնը որուն համաձայն Քենըտի ըսած է Մաքմիլընի թէ «Ամերիկա այլեւս Անգլիոյ պէտք չունի իբրեւ միջնորդ Ուոշինկթընի եւ Մոսկուայի միջեւ» :

ՅՈՒԽԱՐԱԿ

(ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՐԵՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԻ)

Գ.

— Ա՛ն գիշեր կամ փոքրիկ(*) եւ կամ ա՛յլ ինչ-որ անուն տուր անոր, ինչպէս կ՚ուզես, ինծի համար միեւնոյն է մնայ։

Մենք յաճախ կը սիրենք տալ մեր գիշերային հանդիպումներուն անուններ, որոնք ոչինչ կը նշանակեն, բայց որոնք մեզի համար կը պարունակեն խորհուրդ մը, որ միայն մենք կրնանք հասկնալ։ Ես ալ ինծի համար ունէի անուն մը, զոր տուած էի Ա.-ին։ Ան կը կոչուէր «Ծիրանի ծառ»։ Ինչո՞ւ այդ անունը տուած էի անոր, չեմ գիտեր։ Ինչո՞ւ ծիրանի ծառ, եւ ոչ թէ ուրիշ ծառ մը, ինչպէս՝ խնձորենի, տանձենի, սալորենի, կեռասենի, ընկուզենի, թզենի, նուռենի, կամ ուրիշ որեւէ ծառ։ Ինչո՞ւ ծիրանի ծառ։ Ես ինքս ալ չեմ գիտեր

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՖԱՍԱԴԸ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՎԱՀԱԳՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆԻ

ՎԱՀԱԳՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

— Այո՛, այն Մկրտուհի՛ն, եւ Մկրտուհին ինքնասպան եղաւ ինքզինքը կախելով ճաշասենեակի պատուհանի երկաթեայ ճաղերէն։ — Ան ալ ամուսնացած էր։ Ինքնասպանութեան պատճառը։ Ինչպէ՞ս չիմանայ։ Ես էի անոր ամուսինը։ Ես էի Մկրտուհիին ամուսինը։ Ես էի Մկրտուհիին ամուսինը, որ ինքզինքը կախեց ճաղերէն

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Բաֆֆի խումբի կողմէ, այս Հինգշաբթի, ժամը 21ին, Մշակոյթի Տան մէջ:

Կը խօսի՝ ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Նիւթ՝ Դաշնակցութիւնը եւ մեր ներկայ իրականութիւնը :

Կը հրաւիրուին ընկերները :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Բաբգէն Սիւնի խումբին:

Այս Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս, ՓԵՐԿՈԼԱՅԻ սրահը (Ռոն – Փուէն):

Կը մասնակցի՝ ԱՆՏՐԷ ՔՈՆՍԹԱՆ նուագախումբը :

Կը խնդրուի Կեդր. Ֆրանսայի բոլոր քոյր մասնաճիւղերէն ներկայ գտնուիլ սոյն երեկոյթին, քաջալերելու համար այս ձեռնարկը :

ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Ակտուրան

ԳՐԱԿԱՆ – ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ – ԳԻՆԵՁՕՆ

Իր տասնամեայ հրատարակութեան առթիւ

ՄԵԾԱՐԱՆՔ

ՈՒԻԼԻԸՄ ՍԱՐՈՅԵԱՆԻ

Որ ներկայ կ'ըլլայ եւ խօսք կ'առնէ

Ներկայ կ'ըլլան նաեւ

ԳԱՐԶՈՒ, ԼԻՒՔ – ԱՆՏՐԷ ՄԱՐՍԷԼ, ՎԱՀԷ ՔԱՉԱ, ԺԱՆՍԷՄ, ԻՎ ԹԷՍԻԷ

×

Այս Երկուշաբթի, Ապրիլ 10, ժամը 20·30ին

Hôtel Lutétia

43, Bd. Raspail

Տեղերը ապահովելու համար դիմել՝

Տպարան Արաքս

PRO. 05-73

Պ. Գ. Ադամեան

TRI. 57-74

Պ. Գ. Համբարձումեան

LIT. 50-80

Ծախքերու մասնակցութիւն 8 Ն. Ֆ.:

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Լիոնէն Տէր եւ Տիկին Յակոբ Վարժապետեան հրապարակաւ կը փութան յայտնել իրենց խորին շնորհակալութիւնները, Լիոնի քահանայ հայրերուն, Ազգ. Միութեան Կեդր. վարչութեան, Եկեղեցաշէն եւ Տիկնանց Միութեանց, Աղքատախնամ մարմնի, Դպրաց Դասու, Նոր Սերունդի, Զ. Ո. Մ.ի ներկայացուցիչներուն, Հայ Կարմիր Խաչի Օգն. Մարմնի, Ֆ. Կապ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղերուն, Հ. Յ. Դ. Լիոնի Վարանդեան կոմիտէին, Հ. Յ. Դ. Տէսինի կոմիտէին, Վալանսի հոգեւոր հովուութեան Տէսինի Կրօն. ընկերակցութեան եկեղեցական վարչութեան եւ իրենց հայրենակիցներուն ու անհատ բարեկամներուն, որոնք՝ այցելութեամբ, հեռախօսով, նամակով ցաւակցեցան իրենց սիրեցեալ փեսին՝

ԲԻՒԶԱՆԴ ԲԱԲԵԼԵԱՆԻ

դառնակսկիծ աղետահար մահուան առթիւ: Հոգեհանգիստը կը կատարուի այս Կիրակի առաւօտ Մարսէյլի Մայր – Եկեղեցւոյ մէջ, ժամը 10ին:

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԳԱՏՕՆԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԱՊՐԻԼ 23ԻՆ

Նախաձեռնութեամբ՝

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ (ՉՈՄ)

ԺԻՐԱՅՐ ՄԱԶԼՄԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Տէր եւ Տիկին Մելքոն Պետրոսեան իրենց հօր՝ Ժիրայր Մազլմեանի մահուան երրորդ տարեդարձին առթիւ յիսուն Ն. Ֆ. կը նուիրեն Փարիզահայ Տիկնանց Միութեան Որբերու Օգն. Մարմնին: (Ստատալ «Յառաջ»էն):

ՄԱՐՍԷՅԼ

Նախաձեռնութեամբ Մուրատ Ռափայէլեան Նախկին Աշակերտաց Միութեան :

ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ՝ ԱՊՐԻԼ 8

Դաշնակահար

ՌԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

կուտայ բացառիկ նուագահանդէս մը Սփլանտիտի սրահներուն մէջ :

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի

40ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի այս Կիրակի, ժամը 15ին, Համօ Օհանջանեան ակումբը, ընկերահամակրական խնջոյքով, նախաձեռնութեամբ Անի կոմիտէին:

Կը նախագահէ՝ ընկ. Ս. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Կը խօսի՝ Պ. Կ. ՏԷՐՄՈՅԵԱՆ

Գեղարուեստական կոկիկ բաժին, ճոխ պիւֆէ, այլազան ուտելիքներով եւ խըմիչքներով :

Մուտքը ազատ է :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Երանդիկ Նիկողոսեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս Կիրակի առաւօտ Լիոնի եկեղեցւոյ մէջ. իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆԻ

մահուան երրորդ տարեդարձին առթիւ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Տրակինեանէն Տիկին Հաճեան յիսունական Ն. Ֆ. կը նուիրէ Կարմիր Խաչին, Կապոյտ Խաչին, Մշակոյթի Տան եւ Աղքատախնամին : (Ստանալ «Յառաջ»էն):

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ՇԱՒԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Արղութեան խումբի ընկերական ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Շատ կարեւոր օրակարգ :

ԻՍԻ.— Հ. Յ. Դ. «Զաւարեան» կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը, այս Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Շատ կարեւոր օրակարգ :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Յ. Դ. Քրիստափոր ենթակոմիտէի վարչութիւնը ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Ահարոնեան ակումբին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Ահարոնեան ակումբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ՄԱՅԻՍ 14ԻՆ

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐՈՎ ՄԵԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ՏՕՆԷ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՕՐԸ

ԿԻՐԱԿԻ ԱՊՐԻԼ 9ԻՆ, ԺԱՄԸ 15ԻՆ

SALLE DE LA CHIMIE

28 bis, Rue Saint-Dominique

Կը նախագահէ ՏԻԿԻՆ Հ. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ

Կը բանախօսէ ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷՔԵԱՆ-ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Փարիզի սիրուած եւ գնահատուած լաւագոյն ուժերը:

ԱՓՐԻԿԵԱՆԻ ԵՐՐԵԱԿԸ

(Հայկական ժողովրդական երգեր)

Պ. Մկրտիչ Պօղոսեան (թենոռ)

Օր. Ա. Գաբոյեան (արտասան.) Պ. Արա Գրիգորեան (արտ.)

Օր. Օֆիկ Քոմբաջեան (դաշնակ)

Յայտնի ջութակահար

GERARD JARRY

(Premier Prix du Concours Marguerite Long–Jacques Thibaud 1954)

Դաշնակով կ'ընկերանայ

Mme FRANÇOISE LE GONIDES-MAURON

Պիտի նուագէ Ա. Խաչատուրեանի, Գ. Մ. Ալէմշահի եւ այլ հեղինակներու գործերը:

Մուտք՝ 5 եւ 3 Ն. Ֆ.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ

4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e

Téléphone : BAL. 31-21

ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ

Métro : F. D. Roosevelt

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «շաշլիք», «քարսքի»

Bar Américain

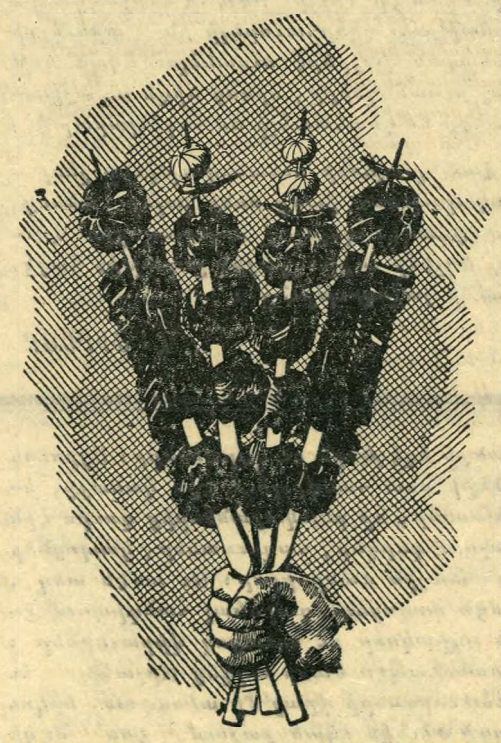

Լօխում հէլվա թահին

Bongoût

USINE à SAINT-MENET (B.-du-R.)

DANS TOUTE ÉPICERIE SPÉCIALISÉE

★ GROS : Sté DES CONSERVES "BONGOUT", 40, LA CANEBIÈRE · MARSEILLE

ՁԵՐ ԲՈԼՈՐ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԷԿ ՀԱՍՑԷ

OFFICE INTERNATIONAL DES VOYAGES

36, Galerie Monpensier, PARIS

RIC. 54-30 et 72-80

Միակ լիսանս ունեցող գործակալութիւնը որ հայ տնօրէն մը ունի.— ՔՐԻՍԹԻԱՆ ՃԵՐՄԱԿԵԱՆ

ՕԴԱՆԱՒ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ, ՆԱՒ: ՎԻԶԱ ԵՒ ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԲՈԼՈՐ ՁԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՁՐԻ, ԿԸ ԲԱՒԷ ՀԵՌԱՁԱՅՆԵԼ

Բոլոր տոմսերու գիները պաշտօնական գիներն են, ոչ մէկ յաւելում :

ՕԴԱՆԱՒՈՎ ԵՂԱԾ ԿԱՐԳ ՄԸ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԱՊԱՀՈՎԵՆ ՆԱԵԻ ՁՐԻ ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԵՒ ՃԱՇ ՋԱՆԱՁԱՆ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Օդանաւով ճամբորդութեանց համար մասնաւոր դիւրութիւններ

9 Օր ձրի բնակութիւն՝ Երեւան

Մեկնումէն առաջ՝ կանխավճար՝ 258·81 Ն. Ֆ.: Կարելի է ապառիկ վճարել՝ տասը առ հարիւր մեկնումէն առաջ, մնացեալը՝ 3էն 12 ամիսէն :

Բոլոր մանրամասնութիւններու համար դիմել անձամբ կամ հեռաձայնել՝

36, GALERIE MONPENSIER
(Jardin du Palais Royal)
Tél. : RIC. 54-30 et 72-80

Մասնաւոր հաշիւ կը բացուի այն ընկերութիւններուն համար, որոնք կանոնաւորապէս կը ճամբորդեն :

ՅԱՐԱԶ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ԿԻՐԱԿԻ 9 ԱՊՐԻԼ

DIMANCHE 9 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9074 — 37EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4875

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԹՈՒՆՈՒԶԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԼՌՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի եւ Թունուզի շրջանակները բացարձակ լռութիւն կը պահեն անցած-դարձածին շուրջ: Ալժ. Ազատ. Ճակատի պաշտօնական միակ յայտարարութիւնն այն էր թէ ոչ մէկ մեկնութիւն պիտի տրուի Ֆրանսական Նախարարաց խորհուրդի զեկոյցին մասին: Կարգ մը զրոյցներու համաձայն Թունուզի ալժերացիները կը սպասեն Պեն Պելլայի ազատ արձակման: Ըստ ուրիշ աղբիւրներու, դաղտնի շփումներ տեղի կ'ունենան Ֆրանսայի եւ Ալժ. Ազատ. Ճակատի միջեւ, Զուիցերիոյ մէջ: Այս առթիւ կարելի է յիշել Ժուրնալ տը Ժընեւի խմբագիր Ռընէ Փայոյի յօդուածը, ուր մեծ լրագրողը «Խոհեմ բանակցութիւնը կը շարունակուի» խորագրին տակ կը գրէ.— «Խոհեմ խօսակցութիւնները կը շարունակուին հեռացնելու համար այն խոչընդոտները որ երեւան եկան եւ յետագայ օրերուն, յայտնի պիտի ըլլայ թէ կարելի՞ է յոյս ունենալ որ երկու կողմերու ընդունած ժողովը բացուի: «ԱՀԱԿ»ի մէջ զանազան հոսանքներ կան, մեծամասնութիւններ կան որոնք կը փոխուին: Անդամներէն ոմանք կ'ուզեն խորհրդակցութիւնը սկսիլ առաւելագոյն ապահովութիւնը ունենալէ ետք թէ բանի մը պիտի յանգի: Կը վախնան որ երկար բանակցութիւնները փոխեն ռազմիկներու մտայնութիւնը եւ իրենց դժուար ըլլայ պատերազմը վերսկսիլ, դադրեցնելէ ետք»:

Հոս է արդէն հարցը: Ալժ. Ազատ. Ճակատը իրականին մէջ այնքան վստահ չէ որքան կ'ուզէ ցոյց տալ պաշտօնական յայտարարութիւններով եւ հիւանդագին վախ մը ունի: Ատիկա պատճառ է որ ձեւով մը ուզէ բոլոր որոշումներ տալ եւ համաձայնիլ արդէն ժողովին բացումէն առաջ եւ Ֆրանքեւալժերիական հանդիպումը ուրիշ բան չըլլայ եթէ ոչ վաւերացումը նախապէս գոյացած համաձայնութեանց: Այդ պատճառով Ալժ. Ազատ. Ճակատի մարդիկը կ'ուզեն, դաղտնի շփումներով, հասկնալ թէ համաձայնութիւն մը կարելի՞ է:

Զուիցերացի այն դիւանագէտները որ դեր մը խաղացած են Ալժ. Ազատ. Ճակատի եւ Ֆրանսայի միջեւ յարաբերութիւններ ստեղծելու համար, սպառնական նամակներ կը ստանան, մինչ Ժընեւ ողողուած է ծայրայեղներու թռուցիկներով: «Բանակը իշխանութեան գլուխ» կ'ըսեն կարգ մը թռուցիկներ, որոնք Օ. Ա. ԷՍ. ստորագրուած են (Գաղտնի Բանակի Կազմակերպութիւն):

Ռմբ մը պայթեցաւ Ալժէի մէջ Քու տը Ֆերֆաքի բնակարանին առջեւ, բայց Ալժէի տեղեկատուութեան տնօրէնը Փարիզ կը գտնուէր:

×

Ժամանակէ մը ի վեր կը խօսուէր արդէն թէ Մարոք չուզեր այլեւս պահել Լիօթէի մարմինը: Այսօր կը ճշդուի թէ մեծ Մառէշալին մարմինը Քօլպեր մարտանաւով Ֆրանսա պիտի բերուի եւ վերջնականապէս ամփոփուի Էնվալիտ: Պաշտօնապէս կը յայտարարուի թէ Ֆրանսա է որ փափաք յայտնած է Լիոթէի մարմինը Մայր Հայրենիք վերադարձնել բայց իրականին մէջ Մարոքն է որ չէ ուզած այլեւս պահել:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ «Ափարթիտ»ի (ցեղային զատորոշման) քաղաքականութիւնը դատապարտուեցաւ ՄԱԿի ընդհանուր ժողովին կողմէ: 83 ազգեր դատապարտութեան ի նպաստ քուէարկեցին: Ֆրանսա եւ ութ ուրիշ ազգեր ձեռնպահ մնացին: Ֆրանսա կը հիմնուի ՄԱԿի Ուխտին այն յօդուածին վրայ որ կ'արգիլէ միջամուխ ըլլալ պետութեան մը ներքին իրաւական հարցերուն:

ՄԱՔ ՄԻԼԸՆ ճառ մը խօսեցաւ Մասաշըսէթի համալսարանին մէջ. «Զենք կըրնար շատ տկար ըլլալ, բայց կարեւոր է նաեւ որ շատ զօրաւոր չըլլանք» շեշտեց Անգլիոյ վարչապետը: «Մեզի համար, Եւրոպա, անմիջական հարցը Վեցերու Եօթներուն մօտեցնելու հարցն է»:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ արտաքին նախարարը Քուվ տը Միւրվիլ միշտ Փորթուկալ կը գտնուի ուր տեսնուած է վարչապետ Սալազարի եւ նախագահ Ամերիքօ Թոմասի հետ: Այցելելէ ետք պատմական Սինթրա քաղաքը, նախարարը, Լիզպոնայի մէջ կը շարունակէ խօսակցութիւնները իր պաշտօնակիցին հետ:

ԻՏԱԼԻՈՅ վարչապետը Ֆանֆանի Ուոշինկթըն պիտի այցելէ Յունիս 12ին:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ծովային սպայ մը ապաստանի իրաւունք ուզեց Շուէտէն:

ԻՆՏՈՆԷԶԻՈՅ հանրապետութեան նախագահը՝ Սոքարնօ պաշտօնապէս Լոնտոն հրաւիրուեցաւ:

ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ բանաձեւ մը առաջարկեց ՄԱԿի ընդհ. ժողովին որուն մէջ կ'ըսէ թէ մինչեւ 21 օր Քոնկոյի խորհրդարանը պէտք է ժողով գումարէ եւ ՄԱԿի ուժերը խորհրդարանի անդամներուն պաշտպանութիւնը ստանձնեն: Միւս կողմէ Սթանլէվիլի եւ Լէոփոլտվիլի միջեւ հաշտութեան փորձերը կը շարունակուին: ՄԱԿի ընդհ. քարտուղարը՝ Համըրշոլտ ահազանգ հնչեցուց ՄԱԿի ելմտական կացութեան մասին, Քոնկոյի օժանդակելու համար: Մինչ նախապէս 100 միլիոն տոլար կը հաշուէին, տրամադրելի գումարն էր 1961 Ապրիլ 6ին, 18 միլիոն 980 տոլար միայն:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ծովային սպայակոյտը վերակազմուած է փոխ-ծովակալ Զոզուլիայի ղեկավարութեան տակ: Այս վերակազմումը ամիսներ առաջ կատարուած է բայց նոր հաղորդուեցաւ մամուլին կողմէ:

ԵԱՆՈՒՆՏԷԻ ժողովին, որ համախմբած է Ֆրանսական Ափրիկէի պետական ղեկավարներ, ուղերձ մը կարդացուեցաւ Քենըտիէ ուր շնորհաւորելով վարչապետները, Միացեալ Նահանգներու նախագահը կ'ըսէ.— «Ինքնիշխան եւ ազատ ազգերու ընկերակցութիւն մը կազմած էք, որ իր շինարար ճիգերը, ի գործ կը դնէ, ձեր ժողովուրդներուն հանգիստին համար:

ՄԱՏԱԿԱՍՔԱՐԻ նախագահը Ցիրան ընդունուեցաւ Զօր. տը Կոլի կողմէ:

ՆԻԻ ԵՈՐՔ ԹԱՅՄԶ հինգ հազար կը հաշուէ Մ. Նահանգներու եւ Կեդր. Ամերիկայի մէջ մարզուող Քասթրոյի հակառակորդներու թիւը, որոնք, ինչպէս դիտել կուտայ Ուոշինկթըն «շատ բնական է որ փափաքին վերահաստատել Քուպայի ապատութիւնը»: Վերջերս շատ խօսուեցաւ Քուպայի վրայ կատարուելիք հաւանական յարձակումի մը մասին, Քուպայի տարագիրներուն կողմէ: Այս առթիւ Քասթրօ ճառի մը ընթացքին յայտարարեց... «Թող գան»:

ՖՐԱՆՍԱ 1960ի ընթացքին, 244 միլիոն նոր Ֆրանքի բաց մը արձանագրեց արտասահմանի հետ առեւտուրին մէջ:

ԱՅԽՄԱՆԻ դատավարութեան պատրաստութիւնը հինգ հարիւր միլիոն հին Ֆրանք արժած է Իսրայէլէի:

ՊԵԼԺԻՈՅ ՎԱՂՈՒԱՆ ԴԱՀԼԻՃԸ

ՍՓԱՔ ՓՈԽ – ՎԱՐՉԱՊԵ՞Տ

Ինչպէս գրած էինք Պօտուէն թագաւորը Թէօ Լըֆեվրի յանձնեց Պելժիոյ կառավարութեան կազմութեան հոգը: Անշուշտ, «նշանակուած» վարչապետին գործը դիւրին չէ, նկատի առնելով մանաւանդ որ վերջին ընտրութիւնները իր կուսակցութեան (ընկերային – քրիստոնեայ) չապահովեցին սովորական մեծամասնութիւնը եւմիայն խառն դահլիճ մը կրնայ լուծել հարցը:

Հաւանական կը նկատուի որ Լըֆեվր ընկերվարականներուն հետ միասին կազմէ նոր կառավարութիւն մը առանց ազատականներուն, հակառակ անոր որ բոլորին սրտին կը խօսի. երեք կուսակցութեանց խառն դահլիճմը: Այդ պարագային ազատականներուն պիտի մնայ ընդդիմադիրի դիրքը որմէ հեռացած էին Էյսքէնսի դահլիճին ժամանակ, մասնակցելով կառավարութեան:

Եթէ հաւասարէ հաւասար, ընկերվարական եւ ընկերային–քրիստոնեայ կազմեն կառավարութիւնը փոխ–վարչապետի պաշտօնը կրնայ միայն Փօլ–Անրի Սփաքի յանձնուիլ, որ հաւանաբար ստանձնէ նաեւ Արտաքին նախարարութիւնը: Այս ձեւով մտածողները կը յիշեն որ Թէօ Լըֆեվր վերջերս, Փարիզի մէջ, տեսակցութիւններ ունեցած է Ատլանտեան Ուխտի հրաժարեալ ընդհանուր քարտուղարին հետ:

Ամէն պարագայի մէջ, Լըֆեվր երկու կենսական հարցերու առջեւ պիտի գտնուի, որոնք բաւական դժուարութիւններու դուռ կրնան բանալ: Այս հարցերուն առաջինն է Գործադիրին բարեփոխումը, իսկ երկրորդը Ֆլամաններու եւ Վալոններու յարաբերութիւններու խրթին հարցն է:

Ինչ կը վերաբերի առաջին խնդրին, ապահով կը թուի թէ վաղուան դահլիճը բաղկանայ միայն տասը նախարարներէ եւ բաժանմունքները համախմբուին: Այսպէս, Արտաքին նախարարը կը ստանձնէ նաեւ Եւրոպական հարցերու, Ափրիկեան հարցերու եւ Ազգ. Պաշտպանութեան վերաբերեալ բաժինները: Տնտեսական հարցերու նախարարը պատասխանատու պիտի ըլլայ նաեւ Ներքին եւ Արտաքին առեւտուրի, Երկրագործութեան եւ Ելեկտրական Ուժի: Գալով ընկերային հարցերու նախարարին, իրեն պիտի օժանդակեն, Աշխատանքի, Ընկերային Նախզգուշութեան, Հանրային Առողջապահութեան եւ Ընտանիքի պատասխանատու քարտուղարներ:

Հիմնական հարցը սակայն Ֆլամաններու եւ Վալոններու յարաբերութեանց հարցն է: Բոլոր կուսակցութեանց գլխաւոր մտահոգութիւնն է: Անդրադառնալով տրուելիք տեղին, ապագայ կառավարութեան մէջ, Պրիւսէլի ազգայնական Ֆլաման Սթանտաարտ թերթը ուշադրութեան կը յանձնէ թէ ԸնկերայինՔրիստոնեայ կուսակցութիւնը ձայներու 100էն 50ը ըստացած է Ֆլաման շրջաններու մէջ, 39 առ հարիւր Վալոն շրջաններու մէջ եւ հարիւրէն 28ը Պրիւսէլի մէջ ուր քուէարկողներու կէսը Ֆլաման է: Ուրեմն, անընդունելի է, կ'ըսէ թերթը, որ ապագայ դահլիճը, ինչպէս նախորդը ութ Ֆրանսախօս նախարար ունենայ Ընկերային Քրիստոնեայ 13 նախարարի վրայ:

Ուրիշ հարց մը եւս կը մնայ, երկու Ժողովներու նախագահութեան հարցն է որ կրնայ փոխուիլ ըստ կազմուելիք կառավարութեան ձեւին (երկու կամ երեք հոսանքներէ):

Թէօ Լըֆեվր մամուլին պարզեց իր առաջադրութիւնները եւ մտահոգութիւնները: «Մեր ուզածն է մէջտեղ բերել կառավարութիւն մը, որ իր կազմով, աշխատանքի ձեւով, ծրագրով, ի վիճակի ըլլալ վարելու այն յանդուգն քաղաքականութիւնը, որուն անմիջական պէտքն ունի Պելժիան: Եթէ չկարենամ կազմել նման զօրաւոր դահլիճ մը, պիտի խնդրեմ թագաւորէն որ ետ առնէ ինծի յանձնած պարտականութիւնը: Զիս չի հետաքրքրեր օրը օրին ապրող կառավարութիւն մը: Վաղուան դահլիճը պէտք է գործադրէ լայն ծրագիր մը ելմտական վերականգնումի եւ տնտեսական զարգացման: Պէտք է լուծէ նաեւ, առանց ժամանակ կորսնցնենլու, այն հարցերը զորս մէջ դրած է Վալոններու եւ Ֆլամաններու համակեցութիւնը, ազգին մէջ»:

Ընկերային – Քրիստոնեայ Կուսակցութեան նախագահին ձայնասփիւռ ճառին մեծ մասը նուիրուած էր հինգ միլիոն Ֆլամաններու եւ չորս միլիոն Վալոններու յարաբերութեանց.— «կացութիւնը ցարդ մտահոգիչ չէ, ըսաւ Թէօ Լըֆեվր, որովհետեւ իրարու այնքան խառնուած ենք որ շատ աւելին պէտք է մեր կապերը խզելու համար: Ֆրանսախօս եւ հոլանտախօս Պելժերու յարաբերութեանց հարցը արուեստական եւ անկարեւոր չէ: Պելժ ընկերութեան մէջ հասնող Ֆլաման նոր սերունդ մը կայ, որ կը խորհի թէ իր արժանի տեղը չունի տակաւին: Միւս կողմէ Վալոնիի տնտեսութեան եւ ժողովուրդի թիւի թերաճում մը կայ: Մէկուն թէ միւսին հիմնական մտահոգութիւնները պէտք է նկատի առնուին»:

Թէօ Լըֆեվր որ ինք ալ Ֆլաման է, մաղթեղ որ վերջ դրուի ճարտարարուեստի եւ այլ արդիւնաբերութեանց ծայրայեղ կեդրոնացման»:

Ո՞Վ Է ԹԷՕ ԼԸՖԵՎՐ

Երգիծանք մըն է անշուշտ, սա խօսքը.— «Միայն ներքինացած եւ առանց անհատականութեան մէկը կրնայ Ընկերային–Քրիստոնեայ կուսակցութեան նախագահել» զոր կը կրկնեն կուսակցութեան ակումբին մէջ: Ոչ մէկ բան աւելի դրժուար է քան Պելժիոյ մեծագոյն կուսակցութեան շարքերուն մէջ պահել միասնականութիւնը: Հոն են բոլոր հոսանքները — Ֆլաման եւ Վալոն, գործատէր եւ բանուոր, պահպանողական եւ յառաջդիմական — այս ամէնը միացած մէկ շաղախով՝ կաթողիկէ կրօնքը:

Այս մեծ կուսակցութիւնը կ'ուզէ մեծ նախագահ մը: Թէօ Լըֆեվր կրցաւ դառնալ այդ մեծ նախագահը, հակառակ անոր որ Պելժիոյ ամէնէն խիստ նկարագիրներէն մէկն ունի:

Կառավարելու համար, Լըֆեվր ունի հարկ եղած արժանիքները: Գիտակից է օրուան հրատապ հարցերուն: 10 տարի է որ կը նախագահէ Ընկերային – Քրիստոնեայ կուսակցութեան, եւ օրէ օր իր հեղինակութիւնը աւելցած է: Իր քաջութիւնն ու իր անկախութիւնը եզակի ուժ մը կուտան իրեն, քաղաքական աշխարհին մէջ:

Երիտասարդ է: 47 տարեկան եւ նոր գաղափարներու համար բաց միտք մը ունի: Անհամբեր, կը տառապի Պելժիոյ քաղաքական վարչաձեւին դանդաղութենէն եւ աւանդապաշտութենէն:

Մէկ գլխաւոր պակասութիւն ունի: Բընաւ դիւանագէտ չէ եւ չի վարանիր խիստ եւ յանդուգն լեզու մը գործածելէ իր վիճաբանութիւններուն մէջ: «Լիպր Պելժիք» թերթին հետ իր փոխասացութիւնները հանրածանօթ են: Երբ պահպանողական կաթողիկէ այդ թերթին մէկ օրինակը ձեռքը կ'անցնի, կը կատղի: Աւելի ազնիւ չէ ազատականներու հանդէպ, զորս գորգավաճառ կ'որակէ: Գալով ընկերվարականներու, ընտրութեանց վաղորդայնին, խռովարարներ կ'ըսէր անոնց համար, գիտնալով հանդերձ որ անոնց հետ պիտի դաշնակցի: Սրամիտ է, սակայն եւ նոյն իսկ անգլիական հիւմուր ունի: Իր նշանաբանն է.— «Ճակատաբաց խօսողը, երկդիմութենէ կը խուսափի»:

ՀՐԱՉ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԿՈՂՄԷՆ ԵՒ ՀՍԿԱՅԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿՐՈՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՅ ԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՄՍԱԿԱՆ ՏՈՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՐՇԱԿՈՒՆԵՐՈՎ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ԱՐՎԵՍՏԻ ՏՈՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՏՈՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆ

Վաճառք ամենուն

ՊԱՏՄՈՒԱԾ ՎԱՀԱՆ

ԳԱՄԱՐԻԿ ՅՈՎՀՈՒՆԻ

— Ո՛չ, չեմ կրնար... Իրաւաբանը ինծի համոզեր է, որ ես ամէն տեսակ մարդկանց հետ գործ ունենամ, եւ ես ալ կ՚ուզեմ ինծի համար անունս պահել մաքուր, ինչպէս որ ունիմ մինչեւ հիմա: Ես չեմ կրնար ընել այն, որ դուք կ՚ուզէք, պարոն Ալեքսանեան: Ես չեմ կրնար ձեզ ազատել այդ մարդէն, որ ձեզ կը սպառնայ, որովհետեւ ես ինքս ալ կը վախնամ անկէ: Ես չեմ կրնար ձեզ ազատել, որովհետեւ ես ինքս ալ կ՚ուզեմ ազատիլ անկէ: Ես չեմ կրնար ձեզ ազատել, որովհետեւ ես ինքս ալ կ՚ուզեմ ազատիլ անկէ, որովհետեւ ես ինքս ալ կը վախնամ

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Բաֆֆի խումբի կողմէ, այս Հինգշաբթի, ժամը 21ին, Մշակոյթի Տան մէջ։

Կը խօսի՝ ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Նիւթ՝ Դաշնակցութիւնը եւ մեր ներկայ իրականութիւնը։

Կը հրաւիրուին ընկերները։

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԳԱՏՕՆԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԱՊՐԻԼ 23ԻՆ

Նախաձեռնութեամբ՝

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ (ԶՈՄ)

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱԶԻ ԱՆԻԷՒՐ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊԻ ՄԱՍՆԱՃԻԿԻՆ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Ապրիլ 16, ժամը 16էն 24

Անիէռի քաղաքապետարանի շէնք

սրահներուն մէջ

Հայկական պարեր՝ ՍՕՍԻ պարախումբը իր ամբողջական կազմով։ Ղեկավարութեամբ Տիկին Յասմիկ Քիւրքճէրեանի։

Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական պարեր, ճոխ պիւֆէ՝ դիւրամատչելի գիներով։

Նուագախումբ՝ ՌՕՊԵՐՕ ՍԵՐՕ։

Մուտք՝ 3 Ն· Ֆ·։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մարսէյլի մէջ, Ապրիլ 11–24ի Սգատօնը տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ 22ին, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, 21ին, Սալ Մազընոյի մէջ, նախաձեռնութեամբ Ազգ· Առաջնորդարանի եւ երեք յարանուանութեանց։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Դպրոցական Տարեշրջանի փակման եւ

Բարերարներու Օրը

ԿԻՐԱԿԻ՝ ՅՈՒՆԻՍ 25

Մանրամասնութիւնները յայտնի։

Տիկին Եղուարդ Գալէնտէրեան եւ զաւակները, այրի Տիկին Նշանուհի Գալէնտէրեան, Տէր եւ Տիկին Սուրէն եւ Արամ Գալէնտէրեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ Խմէրեան, Թէքեան, Պարթեւեան, Տէօվլէթեան ընտանիքները ցաւով կը յայտնեն իրենց մտերիմներուն, հօր եւ պապական՝

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼԷՆՏԷՐԵԱՆԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ Ապրիլ 7, 53 տարեկանին։

Յուղարկաւորութիւնը՝ այս երեքշաբթի առաւօտ ժամը 9ին, Փարիզի Ս· Յովհաննէս–Մկրտիչ եկեղեցին, ուրկէ պիտի փոխադրուի Պանէեօ–Փարիզիէնի գերեզմանատունը։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԼՈՒՍԵՂԷՆ ՇԻՐԻՄՆԵՐ

ԳՐԱԿԱՆ ԴԻՄԱՍՏՈՒԵՐՆԵՐ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Գին 10 Ն· Ֆ·

Կը ներկայացուին Ա· Ահարոնեան, Ռուբէն, Լեւոն Շանթ, Ն· Աղբալեան, Ց· Օշական, Շ· Մխսեքեան, Թորգոմ Պատրիարք, Բաբգէն Կաթողիկոս, Ցակոբ Մալաքեան, Արշակ Զօպանեան, Ե· Տէր–Անդրէասեան, Աւ· Իսահակեան, Գուրգէն Ալէմշահ, Հրանդ Ազատեան։ Պատկերազարդուած 16 նկարներով։

×

ՄԱՂԱԹԻԱ ԱՐԲ· ՕՐՄԱՆԵԱՆ

ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Կը ներկայացնէ Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԵՐԱԺՇՏԱՊԵՏ

ՅԱԿՈԲԱՍ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

Կը ներկայացնէ Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Վերջին այս երկուքը մէկ հատորով, պատկերազարդ։

Շեֆեղ տպագրութիւն 7·50 Ն· Ֆ·

Պարզ տպագրութիւն 5 Ն· Ֆ·

ՆՈՐԵՐ ՈՐ ԿԸ ՀԱՄՆԻՆ

Օր· Վերդին Մանուկեան վկայուած է Փարիզի Բժշկական Համալսարանէն իբրեւ ատամնաբոյժ, իսկ քոյրը Օր· Անահիտ Մանուկեան աւարտած է նոյն համալսարանի դեղագործական բաժինը։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Լիոնի Եկեղ· Տիկնանց Միութիւնը չբնորհակալութեամբ ստացաւ հետեւեալ նուիրատուութիւնները ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ չինութեան.— Տիկին Բերուզ Ճնկըտրեանէ հինգ հարիւր Ն· Ֆ·, Պ· Գալուստ Կատայեանէ հարիւր, Ոմն, Տիկին Պօզոյեան, Պ· Մկրտիչ Թէրզիպաշեան, Տիկին Բագարատ Մակարեան 50ական Ն· Ֆ·, Տէր եւ Տիկին Էթէրեան 30, Տիկին Մուշեղ Եղնիկեան քսան, Տիկին Այնթապլեան տասը, Տիկին Հայկանուշ Սիմոնեան 10 Ն· Ֆ·։

ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Ակնարկ

ԳՐԱԿԱՆ – ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ – ԳԻՆԵՀՕՆ

Իր տասնամեայ հրատարակութեան առթիւ

ՄԵԾԱՐԱՆՔ

ՈՒԻԼԻՐՄ ՍԱՐՈՅԵԱՆԻ

Որ ներկայ կ'ըլլայ եւ խօսք կ'առնէ

Ներկայ կ'ըլլան նաեւ

ԳԱՐՃՈՒ, ԼԻՒԲ – ԱՆՏՐԷ ՄԱՐՍԷԼ, ՎԱՀԷ ՔԱԶԱ, ԺԱՆՍԷՄ, ԻՎ ԹԷՍԻԷ

×

Այս երկուշաբթի, Ապրիլ 10, ժամը 20·30ին

Hôtel Lutétia

43, Bd. Raspail

Տեղերը ապահովելու համար դիմել՝

Տպարան Արաքս

PRO. 05-73

Պ· Գ· Ադամեան

TRI. 57-74

Պ· Գ· Համբարձումեան

LIT. 50-80

Ծախքերու մասնակցութիւն 8 Ն· Ֆ·։

ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

ԴԷՊԻ

ԵՐԵՒԱՆ

երեք շաբաթը անգամ մը

ՆԱԻՈՎ

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ ուղղակի դէպի ԵՐԵՒԱՆ

Երթուղարձի գիներն են, կերակուրով

Վերադարձին կարելի է վենետիկ իջնել

13 ՕՐ ԵՐԵՒԱՆ

Պանդոկի մէջ բնակութեամբ եւ սնունդով

Բ· կարգ 3046 Ն· Ֆ·

Գ· կարգ 2506 Ն· Ֆ·

ՁԵՂՁ խմբովին ճամբորդողներուն։

ՈՒՂԵԳՈՑՔի իրաւունք, անձ գլուխ, 150 քիլօ՝ Բ· կարգի եւ 100 քիլօ՝ Գ· կարգի ճամբորդներուն։

Նոյն ճամբորդութիւնը օդանաւով կամ երկաթուղիով։

Մեր գրասենեակը կը գրաղի նաեւ դէպի Ամերիկա, Սուրիա եւ այլ ճաբորդութիւններով։

ԴԻՄԵԼ՝

ԺԱՆ-ԵԼԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ

48, Rue de la République

Tél.: 20.47.22

MARSEILLE

●

ՓԱՐԻԶ

Մասնաճիւղ

7, Rue Auber, 7

Tél: RIC. 63-69

PARIS (9e)

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ Ի ՅԻՇԱՏԱԿ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍ

ՍՈՂՈՂՈՆ ԹՐՀԼԻՐԵԱՆԻ

Նախաձեռնութեամբ Սէն Շամոնի «Վարուժան» կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Վարդգէս» խումբին։

Այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, ժան տ'Արբ սրահին մէջ։

Կը նախագահէ ընկ· Ս· ԸՆՏՐԻԿԵԱՆ։

Կը խօսի ընկ· ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ։

Գեղարուեստական պատշաճ բաժին, արտասանութիւն եւ կենդանի պատկեր մը, Ս· Թրհլիրեանի կեանքէ, «...ինչո՞ւ սպաննեց Թալէաթը»։

Սէն Շամոնի եւ շրջակայի հայ հասարակութիւնը կը հրաւիրուի ոգեկոչելու անմահ հերոսին յիշատակը, որ մէկուկէս միլիոն զոհերուն վրէժը լուծեց 1921 Մարտ 15ին, Պերլինի մէջ։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԱԻՍՏՐԻԱ

ՎԵՆԵՏԻԿ - ԹԻՐՈԼ - ՎԻԷՆՆԱ

ԽՄԲԱԿԱՆ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Օգոստոս 10 — Սեպտեմբեր 4

Ճամբորդութիւնը կը կազմակերպէ եւ խումբը կ'առաջնորդէ Հ· Սամուէլ Վ· Արամեան։

Մանրամասն տեղեկութիւններու համար դիմել՝

10 bis, Rue Thouin - PARIS (5e)

Tél. : ODEon 02-12

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՐՍԻՑԼԻ ՄԷՋ ՄԱՑԻՍ 14ԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐՈՒԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ

երգչախումբին կողմէ

ՂԵԿ. Կ. ԱՓՐԻԿԵԱՆԻ

Կիրակի, Մայիս 7, ժամը 15·30ին

Alfortville, Salle des Fêtes

Յայտագրին մէջ, կոմիտասի, Ալթունեանի, Ալէմշահի, Սարեանի եւ այլ հեղինակներու գործերը, որոնցմէ չատեր՝ առաջին ունկնդրութիւն։

ՄԵՆԵՐԳՆԵՐ.—

ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ ՔՈՅՐԵՐ

ՄԿՐՏԻՉ ՊՕՂՈՍԵԱՆ (թենօր)

ԱՐԱ ՍԵՐՈՒԵԱՆ (պարիթօն)

Հանդէսին կը յաջորդէ, երգչախումբին

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ինքնատիպ նուագախումբ

ՄՈՒՏՔ.— Համերգ եւ պարահանդէս՝ 5 Ն· Ֆ·։

Նախապէս ապահովել տեղերը, հեռաձայնելով

TRI. 77-22 Poste 62

Օր· Այտա Զահրէեանի

Autobus 103, Charenton-Ecoles, descendre Rue de l'Union - Parking

MORY et Cie

ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀՐԴ· ՄԻՈՒԹԻՒՆ։ Գնեցէք զանազան ձեր ուզած տեղը եւ առաքումը մեզի վստահեցէք։ Նուազագոյն ծախքերով կը դրկենք խորհրդ· Միութիւն։

Դիմեցէք մեր նոր գիները գիտնալու համար.—

10, Rue St. Vincent de Paul, Paris 10e

(PRÈS DE LA GARE DU NORD)

Téléphone : TRU. 27-70

ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

SICOMEX

Ֆրանսական կառավարութենէն եւ Մոսկուայի Ինթուրիսթէն ճանչցուած Հաստատութիւն։

SICOMEX

20, Rue Royale, PARIS 8e
Téléphone : OPE. 67-77
Métro : CONCORDE et MADELEINE

ՄԻԱԿ ՏՈՒՆԸ

որ կարելիութիւնը կուտայ ձեզի, հետեւեալ երկու ձեւերով ծրարներ ղրկելու։

1.— *Մեր ծախած ապրանքներով, որոնց ցանկը ճոխ է եւ որակը ընտիր։*

ԻՏԱԼԻԱՑԷն ուղղակի ներածում, Քարտիկաէ եւ զուտ բուրդէ վերնասուքներ՝ վերջին նորաձեւութիւն։

ԱՆԳԼԻԱՑԷն ուղղակի ներածում, զուտ բուրդէ կերպասներ և այլ ապրանքներ։ Մուշտակի նմանակ վերարկուներ, անձրեւանոց, ներքնազգեստ, գուլպայ, փիրէնեան բուրդով չալ, կօշիկ, ժամացոյց, եւայլն... ԱՄԷՆԷն ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ։

Մեր ապրանքներուն գիներուն մէջ նախատեսուած են մաքսային տուրքերը, արտօնութեան, ապահովագրութեան, ծրարումի եւ ստացագրի ծախքերը։

ՈՉ ՄԷԿ ԾԱԽՔ ծրարը ստացողին կողմէ։

Մեր ապրանքներուն ԱՌԱՔՈՒՄԻ ծախքն է 25 Ն· Ֆ· մինչեւ 20 քիլօ։

2.— *Ձեր բերած ապրանքներն ալ կ'ընդունինք, պայմանաւ որ նոր ըլլան։*

ԱՐԱԳ ՑԱՆՁՆԱՒՈՐ՝ 2–4 չաբաթէն։

ՈՒԶԵՑԷՔ ԵՒ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱՔ ՄԵՐ ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՑՈՒՑԱԿՆԵՐԸ։

ՅԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 11 ԱՊՐԻԼ

MARDI 11 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9075 — 37EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4876

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆՈՐ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Արտաքին (ու գուցէ խաբուսիկ) երեւոյթները այնպէս ցոյց կուտան, թէ թրքական յեղափոխութիւնը հետզհետէ կը վերադառնայ 1960 Մայիս 27ի պետական հարուածին առաջադրութեանց.— վերադարձ՝ դէպի ժողովրդավարութիւն, որմէ հեռանալու միտումներ կը վերագրուէին նախկին վարչապետ Մենտերէսի վարչակարգին:

Սահմանադիր ժողովը, որուն մէջ բացարձակ մեծամասնութիւն կը կազմէ Իսմէթ Ինէօնիւի հանրապետական կուսակցութիւնը, անցեալ շաբաթ որոշեց հանրաքուէի միջոցաւ ժողովուրդին հաւանութեան ներկայացնել նոր Սահմանաթիւնը:

Նախագիծը, որ 153 յօդուածներէ կը բաղկանայ, հետեւեալ ձեւով կը սահմանէ Թուրքիան.— Աշխարհական եւ ժողովրդավար Հանրապետութիւն: Նոր Սահմանադրութիւնը կը նախատեսէ ազգային մեծ ժողովի մը կազմութիւնը, որ բաղկացած պիտի ըլլայ Երեսփ. ժողովէ մը (450 երեսփոխան, ժողովուրդէն ընտրուած) եւ Հանրապետութեան Խորհուրդէ մը (150 անդամներ, նշանակուած՝ ընտրական մարմնին կողմէ, առաւել տասը անդամներ՝ Հանրապետութեան Նախագահին կողմէ նշանակուած):

Ազգային մեծ ժողովը երկու երրորդի մեծամասնութեամբ պիտի ընտրէ Հանրապետութեան նախագահը՝ եօթը տարուան համար, որ վերընտրուելու իրաւունք չունի: Կառավարութիւնը պատասխանատու պիտի ըլլայ Ազգ. Մեծ ժողովին առջեւ:

Կարեւոր նորութիւն՝ Սահմանադրութիւնը կը ճանչնայ գործադուլի իրաւունքը, բայց «մասնաւոր օրէնքի մը ճշդած սահմաններուն մէջ»:

Ընտրութիւնները, իբր թէ տեղի պիտի ունենան Նոյեմբերէն առաջ, եւ արտօնուած է, որ նոր կուսակցութիւններ կազմուին պաշտօնապէս: Նախագահ Կիւրսէլ ճշդած է սակայն, «Թրքական կառավարութիւնը շատ ազատամիտ է, բայց ոչ համայնավար կուսակցութիւն մը մարսելու աստիճան»:

Ապրիլ մէկէն ի վեր ժողովներ կամ փակ վայրերու մէջ հաւաքոյթներ կատարելը արտօնուած է: Բացօթեայ հաւաքոյթներ կազմակերպելու արտօնութիւնը պիտի տրուի աւելի ուշ:

Հակառակ իր անհանգստութեան (իջուածք ունեցած էր), Կիւրսէլ կը շարունակէ մնալ Թուրքիոյ «ուժով մարդը»: Յեղափոխութիւնը իրագործող Ազգային Միութեան Կոմիտէէն հետզհետէ հեռացուց ծայրայեղ աջակողմեանները եւ գնդապետ Թիւրքէսի անձին շուրջ զօրաւոր վարչակարգ մը ստեղծել ուզող երիտասարդ սպաները: Այնպէս որ, Կիւրսէլի մասին խօսուած ատեն, երբ բաղդատութիւն ըլլայ Եգիպտոսի հետ, ոմանք կըրնան ըսել «Նէկիպ Նասրին յաղթեց»:

Կը մնան սակայն Մենտերէսի կողմնակիցներն ու Կիւրսէլի իշխանութեան դէմ գլուխ ցցող ամէն կարգի ընդդիմադիրները: Շաբաթ չանցնիր, որ Պոլսոյ կամ Անգարայի մէջ նորանոր ձերբակալութիւններ չկատարուին: Դեկտեմբեր 27ին 65 կարեւոր անձնաւորութիւններ ձերբակալուեցան, «Կաղանդի գիշերուան դաւադրութեան» մէջ բաժին ունենալու ամբաստանութեամբ: Անցեալ շաբթու՝ նախկին վարչապետ Մենտերէսի այժմ արգիլուած դեմոկրատ կուսակցութեան անդամներէն 46 անձնաւորութիւններ բանտ նետուած էին: Մամուլի ասուլիսի մը մէջ, Կիւրսէլ յայտարարեց, թէ ասոնք կը ծրագրէին Մենտերէսն ու իր չորս հարիւր բախտակիցները փախցնել Եասը Ատայէն եւ բռնի ուժով գրաւել Պոլսոյ հանրային սպասարկութեանց կեդրոնները:

Յայտարարութեան վերջաւորութեան, Կիւրսէլ կը սպառնար՝

— Հին վարչակարգին պատասխանատուները Եասը Ատայէն բռնի ուժով փախցնելու բոլոր յոյս ունեցողներուն ըսէք, որ եթէ յաջողին հոն հասնիլ՝ միայն արիւն եւ կմախքներ պիտի գտնեն:

Այս պայմաններուն մէջ, եւրոպական մամուլին իսկ կարծիքով, յայտնի չէ թէ ի՞նչպէս Զօր. Կիւրսէլի անձին շուրջ կրնայ կազմուիլ իրական ազգային միութիւն մը:

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՔԵՆԸՏԻ-ՄԱՔ ՄԻԼԸՆ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՎԵՐՋԱՑԱՆ

ԱՆԳԼԻԱՅԻՔ ՇԱՏ ԽԱՆԴԱՎԱՌ ՉԵՆ

Չորս օրուան մէջ, Անգլիոյ վարչապետը եւ Միացեալ Նահանգներու նախագահը 11 ժամ խօսակցութիւն ունեցան, գլուխ գլխի կամ ժողովներու ընթացքին: Հրատարակուած զեկոյցը շատ բան չըսեր, մանաւանդ տարակարծութեանց մասին: Պետական երկու ղեկավարները կը շեշտեն թէ «համաձայնութեան բարձր կէտի մը հասած են երկու երկիրներուն առջեւ դրուած հարցերուն քննութեան մէջ»: Անգլիացիք անշուշտ շատ գոհ են համաձայնութիւնն այս «բարձր կէտէն», բայց խանդավառութիւնը կը պակսի: Քենըտի առանց ծամծմելու յայտնած է Մաքմիլընի թէ ասկէ ետք Ամերիկա պէտք չունի անգլիական միջնորդութեան եւ թէ Ռուսերուն հետ ուղղակի պիտի խօսին: Քենըտիի վարչակարգը կը տարբերի Այզընհաուրրի վարչակարգէն եւ առաջին առթիւ Անգլիացիք են որ կը տեսնեն տարբերութեան հիմնական կէտերը.— վերջ տրուած է անգլեւամերիկեան սերտ գործակցութեան: Քենըտիի Ամերիկան կ'ուզէ «ապագաղթատիրական» քաղաքականութեան ախոյեանը դառնալ որպէսզի միայն Խորհ. Միութեան վերապահուած չըլլայ այդ «փառքը» եւ Մաքմիլընն չէ կրցած համոզել իր խօսակիցը, որ այդքան չաճապարէ եւ «պատմութեան ընթացքը» չխանգարէ, անկէ աւելի արագ երթալ ուզելու փափաքով:

Քենըտի եւ Մաքմիլընն խօսած են նաեւ տնտեսական եւ ելմտական կացութեան մասին եւ այն եզրակացութեան յանգած են թէ նոր միջոցներ կարեւոր եւ ստիպողական են Եւրոպայի տնտեսական եւ քաղաքական միասնականութեան համար: Վարչապետը եւ նախագահը հաստատած են անգամ մը եւս թէ պէտք է զօրավիդ կանգնին ՄԱԿին եւ դէմ կենան բոլոր այն փորձերուն որ կը ձգտին խախտելու անոր հեղինակութիւնը: Շեշտած են նաեւ կարեւորութիւնը եւ դժուարութիւնը գոհացուցիչ յարաբերութիւններու հասնելու Խորհ. Միութեան հետ:

Եզրակացութեան մէջ Անգլիոյ վարչապետը եւ Միաց. Նահանգներու նախագահը կ'ըսեն «խօսեցանք իբրեւ ընկերներ բայց լիովին գիտակից մեզի ընկերակից երկիրներու շահերուն եւ իրաւունքներուն»:

Երկու խօսակիցները անշուշտ յաճախ յիշած են նաեւ Զօր. տը Կոլը եւ հարց տուած թէ ի՞նչ պիտի ըսէր այս վերջինը այս կամ այն հարցին շուրջ:

ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ ՈՒԽՏԻՆ ԺՈՂՈՎԸ

Եւ, առայժմ, ծնաւ մուկն չնչին:

Անցեալ շաբաթ Մոսկուայի մէջ վերջ գտաւ Վարշաւայի ուխտին անդամ պետութեանց համագումարը, ցարդ նմանը չտեսնուած տարտամ հաղորդագրութեամբ մը: Բայց եւ այնպէս, Արեւելքի բոլոր մեծամեծները, Խրուշչեւի գլխաւորութեամբ, կուսակցական ղեկավարներով, վարչապետներով, զինուորական պետերով ու տնտեսագէտներով հաւաքուած էին: Զգայացունց որոշումներ կ'ակնկալուէին. զեկոյց մը միայն հրատարակուեցաւ:

Յամենայն դէպս, եթէ ուշի ուշով քննենք եւ մեկնաբանենք այս հաղորդագրութիւնը, երկու հետաքրքրական կէտեր ուշադրութիւն կը գրաւեն.

Ա) Գերմանիոյ նուիրուած հատուածները մասնաւորաբար երկար են եւ կը նշեն թէ արեւելեան իր դրացիները մտահոգ են Դաշնակցային Գերմանիոյ բանակին աստիճանական վերակազմութենէն: Հաղորդագրութիւնը կը հաստատէ, թէ Գերմանիա «Եւրոպայի մէջ հաւանական պատերազմի գլխաւոր օճախն է»: Այս ըսել է, թէ Խ. Միութեան ու իր «մտերիմ» դաշնակիցներուն աչքին, գերմանական հարցը միւս բոլոր խնդիրներէն աւելի կարեւոր է: Այս ըսել է նաեւ, թէ Համայնավար Չինաստանի շուրջ խմբուած միւս պլոքին համար ու Եւրոպայէն դուրս ուրիշ կարեւոր հարցեր կան:

Բ) «Ափրիկէի, Ասիոյ եւ Հարաւային Ամերիկայի ազգային ազատագրութեան շարժումներ»ուն վերաբերող հատուածները: «Աշխարհակալ պետութիւնները աւելի ու աւելի յաճախ զինեալ ուժի կը դիմեն այս շարժումները խեղդելու համար»: Ապա՝ նախադասութիւն մը, որ կը յայտնէ թէ «ընկերվարական երկիրները չեն կրնար անտարբեր մնալ» իրերու այս կացութեան առջեւ:

Շատ հաւանական է, որ նոյն նկատումներով, Արեւելքի ռազմավարութիւնը Արեւմտեան ռազմավարութեան զուգահեռ ուղիի մը կը հետեւի. երկու մեծերու ուժերուն հաւասարակշռութեան վրայ հիմնուած խաղաղութեան մը մէջ ի՞նչպէս «փոքր պատերազմներ» մղել Քոնկոյի, Լաոսի մէջ թէ այլուր՝ առանց ընդհանուր եւ հիւլէական պատերազմի մը ծընունդ տալու:

Հաղորդագրութիւնը հետաքրքրական է նաեւ մոռացութեան տուած իր կէտերով: Լաոսի մասին հազիւ քանի մը բառ կայ: Սակայն, անցեալ շաբթու վերջաւորութեան, Մոսկուա կ'ընդունէր անգլիական այն առաջարկը թէ միջազգային ժողովի մը մէջ հաստատուի Լաոսի չէզոքութիւնը: Մոսկուա կ'ընդունէր նաեւ երկրորդել Լաոսի մէջ զինաթուլի մը առաջարկը:

Լռութեան տրուած ուրիշ հարց մը՝ Ալպանիան: Լուրեր շրջան ըրած էին, թէ Մոսկուայի ժողովը միանգամ ընդ միշտ պիտի կարգադրէ Ալպանիոյ Էնվէր Հօճային ու Խրուշչեւի միջեւ ծագած տարակարծութիւնները: Հօճա, կը յամառի հետեւիլ Չինաստանի ուղիին եւ Խրուշչեւի խօսքը մտիկ չըներ: Մոսկուայի ժողովին ներկայ չէր. ղրկած չէր նոյնիսկ իր վարչապետը՝ Մէհմէտ Շեհու: Պատճառաբանութիւն՝ «անհանգիստ էին»:

Սակայն Մոսկուայի ժողովին հաղորդագրութեան օրերուն, Եուկոսլաւիայէն եկող լուր մը աշխարհի շրջանը ընել սկըսաւ. Էնվէր Հօճա եւ Շեհու Մոսկուա չգացին, որովհետեւ կը վախնային թէ իրենց գլխուն փորձանք մը կրնայ գալ: Լուրը, որ կը վերագրուի «օտար դիւանագէտի մը», կ'աւելցնէ թէ այս վախը ծնունդ առած էր անցեալ տարի, 86 երկիրներու համայնավար ղեկավարներու վերին ժողովին ատեն: Հօճա եւ Շեհու իբր թէ այդ ատեն ծանր վէճ մը ունեցած են Խրուշչեւի հետ, որմէ վերջ ապաստան գտած են իրենց դեսպանատան մէջ՝ ինքնապաշտպանութեան պատրաստ վիճակի մէջ, ապա մեծ աճապարանքով օդանաւ բարձրացած են՝ նախատեսուած ժամանակէն շատ առաջ:

Պատմութիւնը, յամենայն դէպս, յատկանշական է: Պելկրատ որ լաւատեղեակ մայրաքաղաք մըն է, կը յուսայ թէ Արեւելք-Արեւելք յարաբերութիւնները աւելի եւս պիտի լարուին:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԼՊԱՆԻՈՅ նախկին թագաւորը Զոկ Ա. մեռաւ առջի օր, Փարիզի մօտակայ Ֆոշ հիւանդանոցը: 1928ին թագաւոր հռչակուած էր հանրապետութեան նախագահ ըլալէ ետք: Երբ 1939 Օգոստոս ութին Իտալացիները Ալպանիան գրաւեցին թագաւորը եւ թագուհին Լոնտոն մեկնեցան եւ անկէ ի վեր աքսորական կեանք մը վարէին: 1955էն ի վեր Ֆրանսա հաստատուած էին:

ՏԻՆ ԱՉԻՍԸՆ որ Քենըտիի կողմէ պաշտօն ստացած է ուսումնասիրելու Ատլանտեան Ուխտի բարեփոխման հարցերը, տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետ Ատընաուրրի հետ: Նախապէս, Աչիսըն յայտարարած էր Լա Հէի մէջ թէ Ատլանտեան զինակցութիւնը ամերիկեան քաղաքականութեան հիմը պէտք է մնայ:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ կրթական տագնապը լուծուած է առժամապէս: Կառավարութիւնը որոշ գոհացում տուաւ պահանջներուն եւ Կրթական Նախարարութեան Դաշնակցութիւնը ետ առաւ գործադուլի իր որոշումը:

ՔՈՆԿՈՅԻ մէջ նորութիւնները իրարու կը յաջորդեն: Նախագահ Քալոնճի որ կը վարէր Քասայի հանքային հարուստ նահանգը ինքզինքը թագաւոր հռչակեց: Քաթանկայի մէջ կռիւները կը շարունակուին ոստիկաններու եւ ՄԱԿի ուժերու միջեւ: Վարչապետը՝ Չոմպէ մազապուրծ ազատեցաւ օդանաւի արկածէ մը:

ԹՈՒՆՈՒԶԻ լաւատեղեակ շաբաթաթերթը՝ Աֆրիք – Աքսիոն յօդուած մը հրատարակած է զոր ստորագրած է տեղեկատուութեան նախարարը Մասմուտի: Նախարարը անդրադառնալով Փարիզ կատարած իր առաքելութեան եւ ալժերական հարցին կը գրէ.— «Եւ հիմա՞: Հիմա, միջամտութեանց շրջանակը կը մեծնայ, կը թուի թէ Ամերիկա կ'ուզէ տէ Ֆաքթօ ճանչնալ «ԱՀԱԿ»ը» եւ կ'եզրակացնէ.— «Ինչո՞ւ Զօր. տը Կոլ, որուն հանդէպ մեծ վստահութիւն ունինք յանձն չառներ հարցին ամբողջական պատասխանատուութիւնը:

«ԱՀԱԿ»ի անդամները, որոնք Թունուզի նաւահանգիստը կը գտնուէին մառեշալ Թիթոյի ժամանման պահուն, միաբերան կը յայտարարեն՝ «Կը սպասենք, որ կացութիւնը պարզուի», այլ խօսքով՝ կը սպասեն Զօր. տը Կոլի մամուլի ասուլիսին:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ «ՏԱՐԱ» ՆԱՒԸ, Պարսից Ծոցին մէջ կրակ առաւ. մօտ 750 ճամբորդներէն 563 հոգին դժնդակ պայմաններու մէջ կարելի եղած է ազատել շնորհիւ օգնութեան փութացող ուրիշ նաւերու: Սակայն 190 անձեր կամ խեղդամահ եղած են եւ կամ գիշատուած՝ այդ ջուրերուն մէջ վխտացող շանաձուկերուն կողմէ:

ՔՈՒՊԱՅԻ ներկայ կառավարութեան հակառակորդները կը պատրաստուին յարձակման, կը հաստատէ ամերիկեան մամուլը: Նոյնիսկ խօսք կայ, որ երկրին մէջ շարժում մը պիտի սկսի յառաջիկայ օրերուն:

ՀԵԾԵԼԱՆԻԻ 59րդ Փարիզ – Բուպէ մրցումը շահեցաւ Պելժ մը, Բիք Վան Լօյ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԱՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆԻ
«ՆՇԽԱՏՈՒԱՆ» ԼՐԱԳՐԱՏՈՒՆ

Ս. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Տպագրված է Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի
Տպարանում, 1960 թվ., Նոյեմբերի 99-ին։

Ս. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՅՈՒԽԱՅԻ ՂՈՎԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ ՍԵՒ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԻՑ)

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

Ա.

Ամառուայ յիսնական թուականներուն, Ապրիլ ամսուն, Ջաւախքի Ծովագիւղ գիւղին մէջ, Ս. Աստուածածնայ տաճարին մէջ, Ս. Պատարագի ժամերգութեան ընթացքին, Ս. Խորհրդի Հաղորդութեան ատեն, Ս. Ընծայի վրայ կը դրուէին հաւատացեալներու կողմէ բերուած ընծաները, որոնց մէջ կային նաեւ ոչխարներ, գառներ, հաւեր, ձուեր, պանիր, կարագ, մեղր, ալիւր, ցորեն, գարի, եւ այլն։ Ընծաները կը դրուէին Ս. Սեղանի վրայ, Ս. Պատարագի ժամերգութեան ընթացքին։ Ս. Պատարագի աւարտին, Ս. Ընծան կը բաժնուէր Ս. Հաղորդութեան ընդունած հաւատացեալներուն։ Ս. Ընծայի մնացորդը կը տրուէր Ս. Պատարագ մատուցող Քահանային։

Ս. Պատարագի ժամերգութեան աւարտին, Ս. Ընծայի մնացորդը տրուելու համար Քահանային, Ս. Սեղանէն վար իջած էր արդէն, եւ կը գտնուէր Ս. Սեղանի առջեւ, Ս. Խորանի դիմաց։ Ս. Ընծան կը գտնուէր Ս. Սեղանի վրայ։ Ս. Ընծայի վրայ կը գտնուէին նաեւ Ս. Գաւազանը եւ Ս. Գաւազանի Ծայրը։ Ս. Գաւազանի Ծայրը կը գտնուէր Ս. Ընծայի վրայ,

«Արամեան» խումբը Պոլսոյ մէջ իր բազմաթիւ ներկայացումներով մեծ ընդունելութիւն գտնելէ ետք, 1849ին կը մեկնի Կովկաս :

Այդ թուականէն ետք, 1850ական թուականներուն, կը սկսի ծաղկիլ Արեւմտահայ Թատրոնը, մասնաւորապէս Միջագիւղի եւ Սկիւտարի մէջ, շնորհիւ յառաջադէմ անձերու՝ Շահինեաններ, Գէպէքի Ֆրանսական դպրոցի հայերէն լեզուի ուսուցիչ Գաբրիէլ Անուշեան, Ստեան Պօղոս ազա եւայլն, որոնք իրենց բնակարաններու ընդարձակ սրահներուն մէջ դպրոցական աշակերտներու մասնակցութեամբ ներկայացումներ կը սարքեն, մինչեւ որ կը հասնին մտաւորական նոր երիտասարդներ՝ Գարեգին Փափազեան, Իլիաս Զայեան, Տիգրան Փէշտիմալճեան, որոնք Ռասինի, Քորնէյի, Վոլթէրի դասական գործերը հայացնելով, զարկ կուտան հայ թատրոնի գործին :

Ահա այսպէս տունէ տուն, ուսումնարանէ լսարան, թատրոնի գաղափարը հետզհետէ ժամանակի փոխանցիկ երեւոյթը կը դառնայ, ուրկէ վերջապէս կը ծնի Սրապիոն Հեքիմեանի տնօրէնութեամբ կազմուած կանոնաւոր թատերախումբը, եւ սկզբնաւորութիւնը կ՚ըլլայ ոգեւորեալ այն մեծ շարժումին որ կը կոչուի Արեւմտահայ Թատրոն :

Անարդար պիտի ըլլայինք, սակայն, եթէ այստեղ փակագիծ մը բանալով, չյիշատակէինք նաեւ անունը մեծ Հայու մը՝ Պէզճեան Յարութիւն Ամիրան, որ շատոնց արդէն կանխելով այս բոլորը, 1830 թուականին, իր իսկ հիմնած Պէզճեան Մայր – Վարժարանի աշակերտներու միջոցաւ թատերական ներկայացումներ սարքած է :

Արեւմտահայ Թատրոնի ծագումին ու զարգացումին նպաստած են բազմաթիւ անձեր, արուեստագէտ – դերասաններ, գրողներ, բանաստեղծներ եւ շատ մը մըտաւորականներ որոնց մասին խօսած ենք այս սիւնակներուն մէջ :

Ատոնցմէ մէկն է Առաքել Ալթուն – Տիւրրի :

Ծնած է Աղեքսանդրիա 1840ին : Տիւրրիները մեծ դիրք են ունեցած Եգիպտոսի մէջ : Առաքելի մեծ հայրը Եգիպտոսի արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական եղած է եւ տակաւին վարած է պետական ուրիշ բարձր պաշտօններ :

Առաքել իր նախնական կրթութիւնը ըստացած է Աղեքսանդրիոյ մէջ, ուր տիրացած է արաբերէն, թուրքերէն, հայերէն, Ֆրանսերէն եւ իտալերէն լեզուներուն, ու ապա, երբ Տիւրրիներու ընտանիքը կը հաստատուի Պոլիս՝ Խասգիւղ թաղը, Առաքել այս անգամ կը յաճախէ տեղւոյն Ներսէսեան վարժարանը ու քիչ ատեն ետք կը դառնայ Պոլսահայ զարգացած երիտասարդներէն մէկը :

Ի տղայ տիոց, Առաքել Ալթուն – Տիւրրի սիրած է բեմը : Սիրած է այդ միջավայրը, ոչ թէ անոր համար որ զգացած է կոչումը՝ բեմ բարձրանալու, այլ փարած է բեմին, զգալով եւ գիտակցելով որ բեմական արուեստին միջոցաւ կարելի է ազնուացնել մարդոց ճաշակը, վարժեցնել զանոնք Գեղեցիկին, Բարիին ու Ճշմարիտին, բիւրեղացնել անոնց հոգին :

Եւ շատ երիտասարդ տարիքին, հազիւ 18 տարեկան, կ՚առնէ յանդուգն քայլ մը :

Խասգիւղի մէջ թատրոն մը կը հիմնէ..

Այդ թուականներուն կառավարական արգելքներու շնորհիւ, թատրոնի մը բացումին հրամանը ստանալը շատ դըժուար գործ մըն էր :

Օրուան ազդեցիկ մեծատուններէն Կէլկէլեան Փիլիպպոս եւ Մկրտիչ ամիրաները երիտասարդ Առաքելին կը խոստանան իրենց միջամտութիւնը, ձեռք բերելու համար թատրոնի մը արտօնութիւնը :

Եւ արդարեւ, Առաքել կը ստանայ արտօնութիւնը եւ 1858ին, տեղի կ՚ունենայ առաջին ներկայացումը :

Կը ներկայացնեն «Երուանդ Ա.» թատերախաղը, մասնակցութեամբ օրուան ծանօթ դերասաններէն Ստեփան Էքշեանի եւ Պետրոս Մաղաքեանի (երկուքն ալ Պետրոս Ադամեանի վարպետները) : Երաժշտախառն այս թատերախաղին երաժշտութիւնը կը ղեկավարէ Տիգրան Զուհաճեան :

Առաքել Ալթուն–Տիւրրիի այս առաջին փորձը մեծ յաջողութիւն կը գտնէ : Խաղին ներկայ կ՚ըլլան այդ շրջանի բոլոր ծանօթ անձնաւորութիւնները եւ երիտասարդ Առաքելը, խանդավառուած, կը պատրաստուի իր յաջրոդ կազմակերպութեան :

Եւ սակայն, կը պատահի ցաւալի դէպք մը :

Նոյն շաբթուն իսկ, դինեալ ուժեր, կառավարական հրամանագրով, կը խուժեն թատրոն, կը խորտակեն ամէն ինչ ու հիմնայատակ կ՚ընեն Առաքելի այնքան խնամքով ու զուրգուրանքով շինած գործը :

Յուսահատութեան զենիթին հասած երիտասարդ թատերասէրը կը վազէ ասդին անդին, կը բախէ բոլոր դուռները, հասկնալու համար պատճառը այս հրէշային արարքին :

Իրեն կը պատասխանուի թէ ամիրաները փոխանակ «թատրոն»ի արտօնագիր մը խնդրելու, «քաղինօ»ի արտօնագիր են ուզած... սխալմամբ :

Այս դէպքէն ետք, ժողովուրդին մէջ տարակարծութիւններ կը ծագին : Ոմանք կը հաստատեն թէ ամիրաները իրաւամբ սխալած են իրենց խնդրանքին մէջ, իսկ շատեր կը պնդեն թէ անոնք գիտակցաբար ըրած են այդ բանը, քանի որ իրենքթատրոնի գաղափարին ոխերիմ հակառակորդներ ըլլալով, ուզած են սանձել երիտասարդ Առաքելին «վտանգաւոր» թատերասիրութիւնը՝ վիժեցնելով անոր գործը :

Այս դժբախտ պատահարէն ետք, Առաքել Ալթուն–Տիւրրի, բոլորովին յուսահատած ու ընդվզած, կը թողու Պոլիսը, եւ կը ձեռնարկէ դէպի Եւրոպա ճամբորդութեան մը :

Կ՚այցելէ եւրոպական բազմաթիւ գըլխաւոր քաղաքներ՝ Ֆրանսա, Իտալիա, Գերմանիա եւ այլուր, ուր շարունակ կը յաճախէ թատրոններ հոն գտնելու համար իր խորտակուած սիրոյն կարօտը...

Այդ շրջանին է որ, եւրոպական թատերական արուեստէն բաւական պաշար կ՚ամբարէ, այն յոյսով որ վերադառնայ Պոլիս եւ օգտակար դառնայ իր այնքան սիրած հայ թատրոնին :

Եւ սակայն, դժխեմ ճակատագիրը այլ տնօրինութիւն կ՚ընէ :

Արեւմտահայ Թատրոնի սիրահար այս պատուական Հայը կը մեռնի ժամանակէն առաջ, 1886 Յունիս 7ին, հազիւ 46 տարեկան :

ԱՐՏԱՇԷՍ ԳՄԲԷԹԵԱՆ

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ՁԱՏԻԿԸ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Այս տարի եւս բախտը ունեցայ Զատկական հոգեզմայլ երգեցողութիւնները լսելու Տէսինի Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ մէջ, ուր յոգնախառն բազմութիւն մը կը հետեւէր երկիւղածօրէն Ս. Յարութեան հանդիսաւոր արարողութեանց :

Բացառիկ էր սակայն այս տարուան հմայքը :

Երկար տարիներու թաւալումէ մը ետք, վերստին կը գտնուէի նախնիքներուս սրբանուէր խորանին առջեւ :

Օ ի՜նչ անհուն բերկրութիւն, երբ դըպրաց դասու բազմաձայն երգեցողութեան մէջէն կը ցայտէր բիւրեղեայ ձայն մը վճիտ եւ սարսռուն : Խոր յուզման մէջ, աչքերս խուփ, երբ զգացի արցունքի կայլակ մը, որ կ՚այրէր մինչեւ շրթներս : Զգացի, ո՜վ մամիկ, մռայլ դէմքիդ սեւեռաբիբ նայուածքը եւ խոցոտ սրտիդ խորէն բխած աղօթքներուդ նշանակութիւնն ու հառաչանքներդ աղեխարշ :

Քրիստոս յարեա՜ւ ի մեռելոց :

Այսօր փառապանծ Յարութիւնն է նաև գաղութի մը, որ երկար տարիներ թափառեցաւ ուղեկորոյս, առանց հովուապետի մը հոգածութեան, բայց անսասան կառչած իր պապենական կրօնքին, դիմադրեց անվհատ կամքով այլասերման վտանգին : Այսօր հրաշափառ Յարութեան հետ, գաղութը գտած է իր արժանաւոր հովիւը :

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները Կրօն. Ընկերակցութեան անխոնջ նուիրեալներուն, որոնք իրենց ժրաջան աշխատութեամբ յաջողեցան կանգուն պահել աւանդը, արժանանալով ամբողջ գաղութին միահամուռ համակրութեան :

Մենք հպարտ էինք, մինչեւ այսօր, Տէսինի դպրոցով : Բայց ահա այսօր կը լրացնէ պակաս մը եւ հոգեւոր սնունդ կ՚ապահովէ :

Շնորհաւորութիւններ նաեւ ամբողջ դպրաց դասու կազմին, նորանոր յաջողութիւններ եւ յարատեւ կամք Տէսինի հայրենանուէր ազգակիցներուս :

ՊԵՏՐՈՍ ԳԱՊԱԳՃԵԱՆ

ՀԱՄԱԿԵՑՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐԳԱԽՕՍԸ

—o—

Խորհ. Միութեան համայնավար կուսակցութեան ծրագիրը 1919էն ի վեր անփոփոխ կը մնայ : Ղեկավար շրջանակները եկած են այն համոզման, թէ այլեւս անհրաժեշտ է կուսակցութեան ծրագրին նոր պարունակութիւն եւ ձեւ տալ : Ըստ «Կոմունիստ» կուսակցական թերթի փետրուարի վերջին տուած տեղեկագրութեան, 17 Հոկտեմբերին տեղի պիտի ունենայ համայնավար կուսակցութեան 22րդ համաժողովը, որուն մէջ պիտի առաջարկուի նոր ծրագիրը՝ համապատասխան նորագոյն պայմաններու : Սկզբունքի վերաբերեալ գլխաւոր փոփոխութիւնը կը համարուի, բացի « սեփականութեան հարցէն» վերջնական «լուծումէն», համակեցութեան «գիտականացում»ը :

Կուսակցութեան ծրագրին փոփոխութեան համար նկատի առնուած են հետեւեալ «իրական» տուեալները.—

1) Խորհ. Միութիւնը այլեւս միակ համայնավարական երկիրը չէ եւ չի գըտնուիր « դրամատիրական օղակաւորման » մէջ :

2) Համաշխարհային ուժերու պայքարին մէջ աւելի զօրաւոր է ընկերվարութեան կողմը :

3) Խորհ. Միութիւնը կը մտնէ այլեւս երկրորդ եւ աւելի բարձր փուլի մը մէջ :

4) Խորհ. Միութիւնը նախապէս յետամնաց երկրագործական երկիր մըն էր, այժմ վերածուած է ճարտարագիտական եւ գիտական բնոյթով առաջաւոր «ընկերութեան» մը :

Կը թուի թէ համայնավար կուսակցութեան վարիչ խմբակը յաջողած է հաշտեցնել շարք մը տեսակէտներ, մանաւանդ չինական եւ արեւելեան Եւրոպայի արբանեակ երկիրներու յատուկ, երբ Խրուշչեւ կը ճամբորդէր 1960ի աշնան եւ կ՚ընդունէր կուսակցական ներկայացուցիչներ այդ երկիրներէն, ինչպէս վերջերս Վարշաւայի Ուխտին անդամակցող պետութեանց ներկայացուցիչները :

Քառասուներեք տարի պետական իշխանութեան գլուխ գտնուող կուսակցութիւն մը անշուշտ այլեւս «յեղափոխական» չէ եւ պիտի ձգտի ներքին եւ արտաքին ճակատին վրայ իր սկզբունքները գործնականացնել : Այս ուղղութեամբ յուսալի է որ տնտեսական ապակեդրոնացումը եւ համակեցութեան կարգախօսը ծրագրային հիմնաւորում ստանան :

Պ. ՖՐՈՒՆՃԵԱՆ

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (182)

ՀԱՅՈՑ ԲԵՐԴԸ

—o—

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ

ՄԱԱՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ

Երբ Զարեհի օգնականը երկրորդ վաշտը առաջնորդեց դէպի իշխող բլուրը՝ Արշակը նժոյգի վրայից հրամայեց խըստաձայն .

— Օն, յառաջ ...

Եւ հեծվաշտը, որքան էլ յոգնած, սուրաց առաջ դէպի ձորահովիտը, թւում էր, թէ նախարարական ուժերը, տեսնելով այդ նոր հեծւորներին, պիտի հեռանային խուճապած, բայց նրանք չսարսեցին : Ընդհակառակն. գերի տանող խմբերը նկատելով նոր, վազող արքունական հեծւորներին, նախ կանգ առան, ապա ձիերի գլուխը շրջեցին ետ մի ակնյայտ նպատակով՝ եկողներին դիմադրելու ...

Դրա հետ միաժամանակ նկատուեց մի այլ բան. սարալանջերով գնացողները, տեսնելով արքունական այրուձին, սկսեցին իջնել արքունի զօրքին միանալու : Նրանց առաջնորդում էր սաղաւարտով եւ զրահ հագած մէկը, որ երկարաւուն մի նիզակ ունէր ձեռքին :

Արշակ թագաւորը, որ թիկնապահներով շրջապատուած, մի բլրի վրայից, իր սեւ նժոյգի վրայ արձանացած, ակնդէտ հետեւում էր այս ամէնին, զարմացաւ, որ հեռացող այդ զօրամասը սարալանջից իջաւ եւ միացաւ իր զօրքին : Նրա թուխ դէմքը կծկւում էր շուտշուտ, իսկ աչքերի սպիտակուցները խաղում էին շարունակ : Արշակն սպասում էր, թէ իր հեծեալները առաջին իսկ յարձակումով կ՚ընկճեն նախարարական ուժերը, կ՚աղատեն գերիներին եւ կը կալանեն ապստամբ նախարարներին կամ... կը հալածեն նրանց մինչեւ իրենց կալուածները ու ... այնժամ ինքը դատաստան կը տեսնի նրանց հետ :

Բայց հակառակորդը անձնատուր չէր լինում, նա դիմադրում էր կատաղի եւ գետին տապալում արքունի զինուորներին : Շուտով նետաձգութիւն սկսուեց երկու կողմից, եւ ձորահովիտը խօլական աղմուկով, մարդկային ահաւոր կանչերով, զէնքերի նշկահումով եւ ձիերի վրնջիւնով լեցուեց :

Բախումը կատաղի էր. հակառակորդները, մի նետընկէց տարածութիւն իրարից հեռու, ձիերի վրայից անընդհատ նետեր էին արձակում միմեանց դէմ եւ ահեղաձայն խրախուսում իւրայիններին.

— Զարկ, զարկ ...

Տեսնում էր այս Արշակը հեռուից, լըսում էր աղմկալի ձայներ եւ ատամները սեղմում այնպէս, որ մկանները խաղում էին երեսին՝ աչքերի սպիտակուցների հետ միասին : Նա կ՚ուզէր բարձրաձայն հրամայել որ չվախենան եւ առաջ գնան իր զինուորները եւ չխնայեն ոչ ոքի, բայց զսպում էր իրեն, սպասելով, թէ ահա ուր որ է կը կատարուի իր ցանկութիւնը ....

Սակայն հակառակորդը տեղի չէր տալիս : Ընդհակառակը. նոր ուժեր, նոր խմբեր էին վերադառնում ճանապարհից եւ մասնակցում դիմադրութեան :

Մի առժամ նայեց Արշակը լարուած, դէմքն ու ձեռները պրկած, յետոյ նրա անհանգստութիւնն ասես անցաւ տակի նժոյգին. կենդանին սկսեց ոտքերը վեր ու վար անել, գլուխը թեքել, վիզը ոլորել այս այն կողմ ու ձգուել առաջ : Դա կարծես խթանեց Արշակի կամքը. նա ասպանդակները սեղմեց ձիու կողերին, եւ նժոյգը բլուրից ներքեւ սուրաց, նրա հետ եւ թիկնապահների ձիերը :

Կողմերի բախումն ընդունում էր վըտանգաւոր կերպարանք. նրանք բլուրներից ու ճանապարհից տարածւում էին դէպի հովիտը :

— Ուղարկել սուրհանդակ, որ հետեւակը գայ օգնութեան, եւ անմիջապէս, — հրամայեց Արշակը հէնց ընթացքի միջոցին :

Բայց կռիւը մի օրում չվերջացաւ, ինչպէս սպասում էր Արշակ թագաւորը : Այնքան էլ դիւրին գործ չէր ընկճել ապըստամբ նախարարներին : Հետեւեալ օրը կռիւը տեղափոխուեց Կոգովիտ եւ դարձաւ աւելի կատաղի ....

×

Կոգովիտ ...

Մեծ չէ Հայոց Աշխարհի այս հովիտը, որ հնուց ի վեր եղել է ամենամեծ կռիւների ու բախումների ասպարէզ Հայերի ու օտար նուաճողների միջեւ :

Ամէնից աւելի Հայերն այստեղ բախւում էին Պարսիկների հետ, երբ նրանք, սահմանը խախտելով խուժում էին Հայոց երկիրը : Թշնամուն դիմադրելու առաջին սահմանամերձ վայրը միշտ լինում էր Կոգովիտը, որի հին անունն իսկապէս Կոգի հովիտ էր :

Նրա միջով հոսում է համեստ Զկնատը, որ գալիս է Զկնալճից. իսկ նրա երկու կողմը երկինք են խոյանում կապտաժեռ լեռներ՝ սեպացած կատարներով, որոնց գլխին ձիւնն անգամ չի նստում — այնքան սուր են եւ ուղղահայեաց այդ կատարները :

ՍՏԵՓԱՆ ՁՕՐԵԱՆ

(Շար.)

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Բաֆֆի խումբի կողմէ, այս Հինգշաբթի, ժամը 21ին, Մշակոյթի Տան մէջ:

Կը խօսի՝ ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Նիւթ՝ Դաշնակցութիւնը եւ մեր ներկայ իրականութիւնը :

Կը հրաւիրուին ընկերները :

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԳԱՏՕՆԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԱՊՐԻԼ 23ԻՆ

Նախաձեռնութեամբ՝

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ (ՉՈՄ)

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի , Ապրիլ 16, ժամը 16էն 24

Անիէռի քաղաքապետարանի շքեղ սրահներուն մէջ

Հայկական պարեր՝ ՍՕՍԻ պարախումբը իր ամբողջական կազմով : Ղեկավարութեամբ Տիկին Յասմիկ Քիւթնէրեանի :

Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական պարեր, ճոխ պիւֆէ՝ դիւրամատչելի գիներով :

Նուագախումբ՝ ՌՕՊԵՐԹՕ ՍԵԹՕ :

Մուտք՝ 3 Ն. Ֆ.:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՅԻՍ 14ԻՆ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ ԼՈՒՍԵՂԷՆ ՇԻՐԻՄՆԵՐ

ԳՐԱԿԱՆ ԴԻՄԱՍՏՈՒԵՐՆԵՐ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Գին 10 Ն. Ֆ.

Կը ներկայացուին Ա. Ահարոնեան, Ռուբէն, Լեւոն Շանթ, Ն. Աղբալեան, Յ. Օշական, Շ. Միսաքեան, Թորգոմ Պատրիարք, Բաբգէն Կաթողիկոս, Յակոբ Մալաքեան, Արշակ Չօպանեան, Ե. Տէր-Անդրէասեան, Աւ. Իսահակեան, Գուրգէն Ալէմշահ, Հրանդ Ալեանաք: Պատկերազարդուած 16 նկարներով :

×

ՄԱՂԱՔԻԱ ԱՐՔ. ՕՐՄԱՆԵԱՆ

ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Կը ներկայացնէ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԵՐԱԺՇՏԱՊԵՏ

ՅԱԿՈԲՈՍ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

Կը ներկայացնէ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Վերջին այս երկուքը մէկ հատորով, պատկերազարդ :

Շքեղ տպագրութիւն 7·50 Ն. Ֆ.

Պարզ տպագրութիւն 5 Ն. Ֆ.

ԱԶԴ

Աղքատախնամի ծերանոցներու վարչ. յաձնաժողովը կը յայտարարէ որ մօտ ատենէն տրամադրելի նոր անկողիններ պիտի ունենայ Մոնմորանսիի, Սէն Ռաֆայէլի (վերապահուած միմիայն հայ գաղթականներու) եւ Անտիյիի հաստատութեանց մէջ :

Առ այդ, կը յանձնարարուի բոլոր անոնց որոնք կը փափաքին այս ծերանոցներուն մէջ պատսպարուիլ, այժմէն հարկ եղած ձեւակերպութիւնները լրացնելու համար, դիմել՝ Աղքատախնամի գրասենեակը, 32 Բիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ (9): (ԿՆԻՔ)

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Անգամ մը եւս կը խնդրենք որ Յառաջի Շէք – Փոսթալի թիւը չօգտագործուի առաքումներու համար որոնք թերթին չեն պատկանիր :

Յառաջի Շէք – Փոսթալի թիւը՝

15069 – 82

վերապահուած է միայն ՅԱՌԱՋին (բաժնեգին , ազդ, գործակալութիւն) :

Ասոնցմէ զատ միւս գումարները ղրկել միայն Մանտա – Քարթով :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ «ՅԱՌԱՋ»Ի

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մայիս 28ը Վալանսի մէջ կը տօնուի , Շաբաթ՝ Մայիս 27ին:

×

ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՓԱՌԱՏՕՆ

ՅՈՒՆԻՍ 11ԻՆ

×

Սեբաստիոյ Մուրատ Ուսումնասիրացի Նահանգային Միութեան տարեկան խնջոյքը Ապրիլ 30ին, Մշակոյթի Տան Ս. Թէհլիրեան սրահին մէջ:

Մանրամասնութիւնները յետագային :

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Թիւ 125 –126, հետեւեալ ճոխ բովանդակութեամբ.—

Մայրական ցաւը (Խմբ.) : *«Ետեւէս հոգ մի ընէք»* (Լիլի Գոչունեան) : *Հաւկիթի մասին* (Տոքթ. Գ. Գալուստեան) : *Արեան փոխներարկում* (Զ. Պարթեւ) : *Ուշադրութիւն ողնասիւնին* (Տոքթ. Նաւասարդ) : *Ծովերու եւ լիճերու ափին վրայ* (Տոքթ. Գ. Բամպուկճեան) : *Ջրկոտեմ* (Յովսէփ Իշխանեան) : *Սեւանայ լիճը* (Գ. Սաղաթէլեան) : *Թոխ – թոխ կը հազան* (Տոքթ. Շ. Այվազեան) : *Միամեայ երախայի մը յուշերը* (Ա.) : *Ձուկ կերէք* (Տոքթ. Ասքանազ) : *Տղոց խելացութիւնը չափել* (Տոքթ. Աշճեան) : *Կենաց երգ* (Գ. Սարեան) : *Արուեստական սերնդագործութիւն* (Տոքթ. Պանծալի) : *Կլիմայափոխութիւն եւ հոգեփոխութիւն* (Տոքթ. Արշակ Պօղոսեան) : *Հովկուլները* (Շ. Նարդունի) : *Արուեստ խօսակցութեան* (Ք.) : *Դասեր թունաւորման դէմ :*

Բաժանորդագրութեան պայմաններ .— Տարեկան 15 նոր ֆրանք (1500 ֆրանք) : Արտասահման 20 նոր ֆրանք (2000 ֆ.) երկու տարեկանը մէկ կանխիկ վճարողին համար 37,5 նոր ֆրանք (3750 ֆր.) :

Ահաւասիկ թերթ մը, որ կոչուած է Տունին Բժիշկը: Մէկ բաժնեգինը տասը այցեգին կ'արժէ :

Ch. Aïvazian
Au journal HARATCH
32, Rue de Trévise, Paris (9e)

BOITES DE DRAGÉES

pour

BAPTEMES — COMMUNIONS
MARIAGES

Prix de Fabrique

CONFISERIE «SIDO»

E. BENAIS, FABRICANT

70, Rue J. Pierre Timbaud, PARIS- 11e

Dans la cour escalier 5 - 1er étage

Tél. : OBE. 12-52

TARIF FRANCO SUR DEMANDE

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ Ի ՅԻՇԱՏԱԿ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍ

ՍՈՂՈՂՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ

Նախաձեռնութեամբ Սէն Շամոնի « Վարուժան » կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Վարդգէս» խումբին :

Այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, ժան տ'Արք սրահին մէջ:

Կը նախագահէ ընկ. Ս. ԸՆՏՐԻԿԵԱՆ :

Կը խօսի ընկ. ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ :

Գեղարուեստական պատշաճ բաժին, արտասանութիւն եւ կենդանի պատկեր մը, Ս. Թէհլիրեանի կեանքէ, «...Ինչո՞ւ սպաննեց Թալէաթը »:

Սէն Շամոնի եւ շրջակայի հայ հասարակութիւնը կը հրաւիրուի ոգեկոչելու անմահ հերոսին յիշատակը, որ մէկուկէս միլիոն զոհերուն վրէժը լուծեց 1921 Մարտ 15ին, Պերլինի մէջ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մարսէյլի մէջ, Ապրիլ 11–24ի Սգատօնը տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ 22ին, Շաբաթ երեկոյեան ժամը ճիշդ 21ին, Սալ Մազընոյի մէջ, նախաձեռնութեամբ Ազգ. Առաջնորդարանի եւ երեք յարանուանութեանց :

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ. — Հ.Յ.Դ.Նոր Սերունդի Ահարոնեան խումբի ընդհ. ժողովը այս Չորեքշաբթի, ժամը 21ին : Պարտաւորիչ է բոլոր անդամներու ներկայութիւնը:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ.Յ.Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ, ժամը 21ին: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչը: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՓԱՐԻԶ.— Հ.Յ.Դ. «Փոթորիկ » խումբի ժողովը այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Վիէնի մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Համօ Օհանջանեան ակումբը: Շատ կարեւոր օրակարգ:

Ապրիլ 29, Շաբաթ ժամը 21ին

SALLE GAVEAU, 45, Rue La Boëtie, PARIS

ԱԼԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ

ԿԸ ՂԵԿԱՎԱՐԷ ԻՐ ԳՈՐԾԵՐԸ :

ORCHESTRE SYMPHONIQUE DES CONCERTS CHOUTEAU

SYMPHONIE No 13
(Première audition mondiale)

PRIERE DE ST. GREGOIRE, extrait de l'œuvre « Etchmiadzine »

SYMPHONIE No 8 « ARJUNA »

ՏՈՄՍԵՐԸ ԱՊԱՀՈՎԵԼ ԴԻՄԵԼՈՎ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՀԱՍՑԷՆԵՐՈՒՆ

DURAND : 4, Place de la Madeleine SALLE GAVEAU : 45, Rue La Boëtie.

ԲԱՑՈՒՄ — ԲԱՑՈՒՄ — ԲԱՑՈՒՄ — ԲԱՑՈՒՄ — ԲԱՑՈՒՄ — ԲԱՑՈՒՄ

CONSTANTINOPLE

ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԱԾ Է ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԱԾ

ԿԵՐՈՒԽՈՒՄԻ ՆՐԲԱՃԱՇԱԿ ԵՒ ԴԺՈՒԱՐԱՀԱՃԻՆ ՀԱՄԱՐ

CONSTANTINOPLE

Փարիզի Հայկական Կեդրոնը՝ Ազգային Տան Դիմացը

37, Rue de Trévise, 37
PARIS (IXe)

Tél : PRO. 82-96 Tél : PRO. 82-96

ՏՆՕՐԷՆ

ԺՈՐԺ ՄԱՍԱՏԵԱՆ

Նոր լոյսերով ու գոյներով յարդարուած՝ այս վաճառատան մէջ պիտի գտնէք աշխարհի ամէն տեսակ ուտելիքներու, ամէնէն ընտիրները: ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ձիթապտուղները: ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ քաշքավալը: ԶՄԻՒՌՆԻՈՅ թուզերը: ԿՈՐՆԹՈՍԻ չամիչները: ԼԻԲԱՆԱՆԻ ծիրանը: ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ եւ ՌՈՒՍԻՈՅ աննման խավեարը:

Եւ դեռ ինչե՛ր, ինչե՛ր

Ոգելից Ըմպելիներու ճոխ Բաժին:

ՍԿՈՎՏԱԿԱՆ ուսքիներու, ՌՈՒՍ եւ ԼԵՀ վոտկաներու, ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ քոնեաքներու եւ խմիչքներու ամէնէն յարգի տեսակները:

ԵՒ, ԵՒ, ԵՒ, ԵՒ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՕՆԵՐՈՒ ԵՒ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒ

անբաժա՛ն, աւանդակա՛ն, անպակա՛ս, անմահակա՛ն ընկերը

RAKI DUZE

Որակով եւ գիներով անմրցելի ապրանքներ տալ: Քիմքով գոհ՝ սրտով գոհ ձգել յաճախորդը, այս է մեր վաճառատան գործն ու նպատակը:

ԵԿԷ՛Ք, ՏԵՍԷ՛Ք, ԳՆԵՑԷ՛Ք

ՌԻԻ ՏԸ ԹՐԷՎԻԶ — ՌԻԻ ՏԸ ԹՐԷՎԻԶ — ՌԻԻ ՏԸ ԹՐԷՎԻԶ — ՌԻԻ ՏԸ ԹՐԷ

FOURRURES

ROGER YOPIAN

84, Boulevard de Stalingrad
CHOISY-LE-ROI (Seine)

Neuf et Réparation **Prix Intéressants**

Autobus
183 de la Porte de Choisy, descendre 3 Communes ou Rue du Dr. Roux

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 12 ԱՊՐԻԼ

MERCREDI 12 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9076 — 37EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4877

ՀԱՅԵՐԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Ջնջելէ ետք Հայոց Սահմանադրութեան բոլոր տրամադրութիւնները, ինչպէս եւ փոքրամասնութեանց իրաւունքները՝ Լօզանի դաշնագրով ճշդուած, վերջերս թուրք կառավարութիւնը հրահանգ տուած էր Հայոց՝ ընտրել «մատակարար մարմիններ», որոնք պիտի ստանձնէին ազգային կարգ մը հիմնարկութեանց հոգածութիւնը: Այս հրահանգին գործադրութիւնը յետաձգուեցաւ երկու անգամ, — երրորդ անգամ ըլլալով ընտրութեանց օր նշանակուեցաւ 9 Ապրիլ: Ինչպէս գրեցինք, շատեր կը հրաժարին ընտրութեանց թեկնածուներու ցանկէն՝ առարկելով որ անկարող են իրենցմէ սպասուած աշխատանքը կատարելու: Բայց նկատի ունենալով որ այնքան ընդվզեցուցիչ է թուրք կառավարութեան կողմէ կատարուած բռնաբարումը փոքրամասնութեանց իրաւունքներուն մասին, հրաժարողները չեն ուզեր ստանձնել պատասխանատուութիւն մը :

Այս ընտրութեանց յետաձգումներուն եւ կատարուած ձեռնարկներուն մասին՝ յայտարարութիւն մը կուտայ Օր. Հերմինէ Գալուստեան, որ անդամ է Թուրքիոյ Սահմանադիր Ժողովին : Այդ յայտարարութիւնը քիչ մը լոյս կը սփռէ կատարուած դիմումներուն նշանակութեան վրայ: Կուտանք ամբողջութեամբ .—

« Որեւէ թիւրիմացութեան տեղի չտալու համար, պարտք կը համարիմ լուսաբանել հանրային կարծիքը :

Ա.— Վեց Մարտ 1961 Բշ. Ընտրողական Մարմնոյն կողմէ Արա Գույումճեան եւ Մանուկ Զիւմրիւթ Անգարա գալով ներքին գործավարութեան ներկայացուցին աղերսագիր մը, որով ընտրութեանց յետաձգումը կը խնդրուէր, ընտրական ցանկերու պատրաստութեան համար ժամանակի անբաւարարութեան պատճառաւ: Յիշեալ երկու ազգայիններու փափաքով՝ ընկերացայ իրենց եւ յաջորդ երկու օրերու ընթացքին անհրաժեշտ բացատրութիւնները տուի պատկան իշխանութեանց : Ներքին գործավարութիւնը կատարուած դիմումը բանաւոր նկատելով, 8 Մարտ Դշ. հրահանգ մը պատրաստեց, որով ընտրութեանց նոր թուականին ճշդումը կը թողուր Պոլսոյ կուսակալութեան :

Բ.— Այս հրահանգին համաձայն՝ Պոլսոյ կուսակալութիւնը 11 Մարտ Շաբաթ օր ծանոյց թէ ընտրութիւնները յետաձգուած էին: Իսկ 17 Մարտին ալ տեղեկացուց թէ ընտրութիւնները պէտք է կատարուին 26 Մարտ Կիրակի օր, առանց անդրադառնալու թէ այդ թուականը կը զուգադիպէր մեր կրօնական մեծագոյն տօներէն միոյն :

Այս պարագան նկատի ունենալով՝ Պատրիարք Հայրը, երկու կարող իրաւագէտներու աջակցութեամբ, պատրաստեց երկար եւ պատճառաբանեալ աղերսագիր մը, որով տօնական օրերու բերմամբ նոր յետաձգում մը կը խնդրուէր եւ երկրորդ՝ այս ընտրութիւնները մեր աւանդութեանց ներհակ նկատելով, փափաք կը յայտնուէր որ միջնախարարական մարմին մը — համայնքին ներկայացուցիչներուն ալ կարծիքը առնելով — իր ամբողջութեան մէջ քննէ հարցը :

Սոյն աղերսագիրը Պետական Գործավար Հայրի Մումճըօղլուի ներկայացնելու համար ինծի յանձնուած պաշտօնին համաձայն, 24 Մարտ Ուրբաթ օր ընկերացայ Պատրիարքարանի փաստաբանին : Գործավարը մեծ բարեացակամութեամբ եւ Լօզանի դաշնագրին բնագրին հետեւելով՝ քննեց մեր դիմումը եւ երկու առաջարկներն ալ կարեւոր նկատելով գործողութեան ձեռնարկեց :

Գ.— Նոյն օրը Մումճըօղլու յանձնարարեց ինծի որ անմիջապէս Պոլիս երթալով հարկ եղած բացատրութիւնները տամ Պոլսոյ կուսակալ Զօր. Թուլկայի: Այս պատճառաւ է որ 25 Մարտ 1961 Շաբաթ օր տեսակցութիւն մը ունեցայ կուսակալին հետ, որ փութով հրահանգեց ընտրութեանց յետաձգումը : Նոր ընտրութիւններու թուականը պիտի ճշդուէր պատկան գործավարութեանց կողմէ Պատրիարքարանի աղերսագրին քննութեթենէն ետքը :

Դ.— 31 Մարտ 1961, Ուրբաթ օր կուսակալութեան կողմէ տեղեկացուեցաւ թէ ընտրութեանց համար յարմար թուական նկատուած էր 9 Ապրիլ 1961 Կիրակի օրը: Ընտրողական Մարմինը նոր աղերսագրով մը պետական գործավարութենէն խնդրեց, որ հարցին քննարկութեան մէջ ըլլալու մասին կրկին տեղեկութիւն տրուի Պոլսոյ կուսակալութեան: Երբ այս խնդրագիրը յանձնուելու համար ներկայացայ պետական գործավարութեան, տեղեկացայ թէ Վագըֆներու Ընդհ. Տնօրէնութեան եւ Ներքին Գործավարութեան իրաւական խորհրդականները միասնաբար քննութիւն կատարելով հետեւեալ եզրակացութեան յանգած են .—

Ա.) 5404 թիւ օրէնքին համաձայն՝ ամէն վագըֆ իր ընտրեալ մատակարար մարմինը պէտք է ունենայ: Հետեւաբար խնդրոյառարկայ էր թէհաստատութեանց ընտրութիւնները պէտք է անմիջապէս կատարուին այդ օրէնքին տրամադրութեանց համաձայն :

Բ.) Համայնքային զանազան վագըֆներու համակարգութեան եւ հակակշռին համար անջատ մարմնի մը կազմութեան համար օրինական հիմ մը դեռ ճշդուած չէ, հետեւաբար նման մարմնի մը ընտրութեան համար որոշում տրուած չէ, ինչ որ անշուշտ չի նշանակեր թէ յառաջիկային կարելի չէ նոր դիմումներ կատարել :

Յիշեալ բացատրութիւններէն կը հետեւի թէ մեր համայնքային հաստատութեանց ընտրութիւններու հարցին մէջ անձնապէս ոչ մէկ նախաձեռնութիւն ունեցած եմ, այլ ջանացած եմ առաւելագոյն բծախնդրութեամբ կատարել այն պարտականութիւնները, որոնք ինծի յանձնուած են մեր իրաւասու մարմիններուն կամ պետական պաշտօնատարներուն կողմէ իմ ներկայացուցչական հանգամանքիս բերմամբ: Ասկէ ետքն ալ նոյնքան սիրով ու նուիրումով պիտի կատարեմ այն բոլոր պարտականութիւնները, որոնք այդ նոյն հանգամանքիս պատճառաւ պիտի վիճակին ինծի: Իսկ իբր պարզ ազգային, կը խորհիմ թէ որեւէ դրական արդիւնք ձեռք բերելու հիմնական պայմանը մեր ուժերուն եւ ջանքերուն համադրութիւնն է եւ այս առթիւ ուրախ եմ որ պատեհութիւնը կ՝ունենամ յայտնելու թէ անձնապէս պատրաստ եմ առանց որ եւ է վերապահութեան գործակցելու ամէն մարմնի, խմբակի կամ անհատի հետ, որ օրինաւոր գետնի վրայ օգտակար լուծումներ կը փնտռէ մեր համայնքին հարցերուն :

Գալով Հալք Կուսակցութեան, կեդրոնի թէ Պոլսոյ վարիչ շրջանակները մեծ շահագրգռութիւն ցոյց տուած են մեր համայնքին խնդիրներուն հանդէպ եւ կարելի չափով դիւրացուցած են մեր դիմումները: Կը կարծեմ թէ Հալք կուսակցութեան նման կարեւոր քաղաքական խմբակցութեան մը բարեացակամութիւնը, որ ինքնաբերաբար արտայայտուած է՝ առանց որեւէ այլամերժ միտումի, թէ ներկայիս եւ թէ ապագային միայն օգտակար կրնայ ըլլալ մեր համայնքին օրինաւոր բաղձանքներուն իրականացման համար :

Յարգանօք Հ. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

ԱՆԳԱՐԱ, 6 Ապրիլ 1961

ԽՄԲ.— «Յառաջ» վեց խմբագրականներով (Մարտ 15, 16, 17, 25, 26, 30) քննութեան առաւ «պատմական» հրահանգը, որով թուրք պետութիւնը կը հրաւիրէր Պոլսոյ Հայերը, որ «մատակարար մարմիններ» ընտրեն իրենց ազգային հիմնարկութեանց համար: Այս հրահանգը կը բովանդակէր նաեւ այլապէս շահագրգռական որոշումներ,— պատարագելու արգելք ոչ — հպատակ եկեղեցականներու համար եւ այլ ծանր տրամադրութիւններ: Յառաջիկային պիտի տանք այդ «պատմական» հրահանգը ամբողջութեամբ :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԽՍՏՈՒԹԻՒՆ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ՄԷՋ

Վերջին օրերուն, Ալժերիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ, նոր թափ ստացան ահաբեկչական արարքները: Ոստիկանութիւնը բացառիկ միջոցներու ձեռնարկած է՝ մէկ կողմէ նորանոր ահաբեկումներու առաջքն առնելու, եւ միւս կողմէ՝ հանրային անդորրութիւնը խանգարողները հետապնդելու եւ ձերբակալելու համար : Փողոցներու մէջ ինքնաշարժ կառքերը կը խուզարկուին, անցորդներու ինքնութիւնը կը ճշդուի, կասկածելի բոլոր ծրարները կը բացուին :

Երբ մութը կոխէ, Ալժէ պատերազմական վիճակի մէջ գտնուող քաղաքի մը երեւոյթը կ՝առնէ: Ոստիկանական կառքերը անընդհատ կ՝երթեւեկեն գլխաւոր պողոտաներուն վրայ, մինչ ոստիկանական եւ զինուորական խառն ուժեր կը խմբուին փողոցներու անկիւններուն: Այս միջոցառումները պիտի շարունակուին «ցնոր տընօրինութիւն »:

Նոյն վիճակը՝ Օռանի մէջ: Ալժէ եւ Օռան հանդարտ իրիկուն մը անցուցած են: Սակայն Պոնի եւ Կոնստանդինի մէջ դարձեալ պայթումներ եղած են :

× Ալժէի մէջ աջակողմեանները նոր թռուցիկ մը հանած են, որ ստորագրուած է «Գաղտնի Բանակի Կազմակերպութեան» կողմէ: Թռուցիկը կը յայտնէ, թէ այս կազմակերպութիւնը «կը հարուածէ ո՛ւր որ ուզէ, երբ որ ուզէ», եւ կ՝աւելցնէ թէ ցարդ եղածները «չատ աւելի լուրջ միջամտութեանց նախաբան» մըն են միայն:

× «ԱՀԱԿ»ի ղեկավարները կը շարունակեն լռութիւն պահել բանակցութեանց խնդրին շուրջ: Թունուզի մէջ շրջան ընող լուրերու համաձայն, Ֆրանսայի բանագնացը Պրիւնօ տը Լէօս Զուիցերիոյ մէջ գաղտնի նոր տեսակցութիւններ ունեցած է Պուլահրուֆի հետ: Սակայն Փարիզ պաշտօնապէս հերքեց այս լուրը :

× Անգլիացի երեսփոխաներու պատուիրակութիւն մը, որ Թունուզ եկած էր այցելութեան համար, տեսակցութիւն մը ունեցած է Ֆերհաթ Ապպասի եւ «ԱՀԱԿ»ի Տեղեկատուութեան «նախարար» Եազիտի հետ :

ՇՓՈԹ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՔՈՆԿՈՅԻ ՄԷՋ

Կը սպասուէր, որ Լէոփոլտվիլի (Քազավուպու) եւ Սթանլիվիլի (Կիզենքա, լումումպական) կառավարութեանց ներկայացուցիչները տեսակցութիւն մը պիտի ունենան: Սակայն վերջին պահուն Կիզենքա հրաժարած է :

Նախապէս (Մարտ 31ին), Կիզենքա հրովարտակ մը հանած էր, որուն մէջ Քազավուպու վար կ՝առնուէր Քոնկոյի Հանրապետութեան նախագահի իր պաշտօնէն, եւ կը փոխարինուէր Սթանլիվիլի նախարարաց խորհուրդով... Հակառակ այս «հրովարտակ»ին, Կիզենքա համաձայնած էր բանակցութեանց նստիլ Քազավուպուի ներկայացուցիչներուն հետ : Այժմ, դարձեալ միտքը կը փոխէ :

× Սթիվընսըն ամերիկեան հեռատեսիլէն յայտարարած է, թէ Քոնկոյի համար լաւագոյն լուծումը դաշնակցային ձեւն է որուն մէջ իւրաքանչիւր նահանգ պէտք է պահէ իր ղեկավարը եւ որոշէ իր ներքին վարչաձեւը :

ՀԱՅ ՈՐԲԵՐԸ

ԵՒ ՖՐԱՆՍ – ՍՈՒԱՌ

Ֆրանս – Սուարի Երեքշաբթի օրուան թիւը արձագանգ կը հանդիսանայ երկու հայ որբերու ոդիսականին, որուն մանրամասնութիւնները պիտի տանք առանձին: Լրագրողը կը պատմէ թէ 1922ի Իզմիրի ջարդերուն երկու ....թուրք (իմա՛ Հայ անշուշտ) երախաներ կ՝ազատին պելժ կրօնաւորի մը շնորհիւ որ զիրենք կը մեծցնէ կաթողիկէ կրօնքին մէջ եւ մինչեւ իր մահը գաղտնի կը պահէ տղոց բուն ծագումը հակառակ անոր որ իրենց հայրը՝ Պերճեան, Ամերիկա հաստատուած, կը փնտռէր : Կրօնաւորին մահէն ետքն է միայն, ըստ «Ֆրանս – Սուար»ի թղթակցին որ Օննիկ եւ Մառիա Պերճեան կը լսեն իրենց բուն ծագումը, բայց իրենց հայրը մեռած էր արդէն առանց գիտնալու թէ զաւակները ողջ են: Կրօնաւորը, կ՝ըսէ թերթը, չէր ուզած ըսել իրականութիւնը, որպէսզի տղաքը կաթողիկէ մնան : Այս պատմութեան մանրամասնութիւնները յետագային :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՒՐԷՆ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ, Խ. Միութեան Գերագոյն Խորհուրդի նախագահութեան որոշումով, Հիւսիսային Վիէթնամի դեսպան նշանակուած է: Իր նախորդն էր՝ Լէոնիտ Սոքոլով: Ինչպէս յայտնի է, Ս. Թովմասեան վերջերս վար առնուեցաւ Հայաստանի համայնավար կուսակցութեան Կեդր. Կոմիտէի առաջին քարտուղարի իր պաշտօնէն: Որպէս անդամ Խ. Միութեան համայնավար կուսակցութեան Կեդր. Կոմիտէին, Թովմասեան անցեալ Օգոստոսին Հանոյի մէջ ներկայ գտնուած էր Վիէթնամի Ժողովրդ. Հանրապետութեան 15րդ տարեդարձի հանդիսութեանց:

ՄԱՌԵՇԱԼ ԹԻԹՕ խօսք առաւ Թունուզի Ազգային Ժողովին մէջ: Ներկայ էին նաեւ «ԱՀԱԿ»ի «վարչապետն» ու այլ «նախարարները»: Յայտնեց, թէ Եուկոսլաւիոյ ժողովուրդը իր անվերապահ աջակցութիւնը բերելու պատրաստ է Ալժերացիներուն՝ ազատագրութեան իրենց պայքարին մէջ: «Ատենը հասած է, որ Ալժերիա իրականացնէ ինքնորոշման եւ անկախութեան իր իրաւունքը»:

ԱՏԸՆԱՈՒԸՐ եւ իր Արտաքին նախարարը, Ֆոն Պրենթանօ, Մ. Նահանգներ մեկնեցան: Այս՝ ծերունի վարչապետին ութերորդ այցն է Ուոշինկթըն, սակայն առաջին հանդիպումն է որ պիտի ունենայ նախագահ Քենըտիի հետ: Խօսակցութեանց առանցքը պիտի կազմեն Ատլանտեան կազմակերպութեան ապագան եւ մանաւանդ՝ այս կազմակերպութիւնը հիւլէական զէնքերով օժտելու հարցը :

ՌՈՒՍԵՐԸ նոր հրթիռ մը զրկեցին անջրպետին մէջ: Շատեր համոզուած են, թէ մարդ մըն ալ կը գտնուի այս հրթիռին մէջ եւ վայրկեանէ վայրկեան կը սպասեն, որ այս լուրը հաստատուի Մոսկուայի կողմէ :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ կառավարութիւնը արտօնած էր, որ նոր կուսակցութիւններ կազմուին: Արդ, այս նորակազմ խմբակցութիւներէն «Արդարութեան կուսակցութեան» փոխ – նախագահը, Մէհմէտ Եորկանճիօղլու Իզմիրի մէջ ձերբակալուած է՝ «հանրային անդորրութիւնը խանգարած «ըլլալու ամբաստանութեամբ :

ՔՈՒՊԱՅԻ վարչապետ Քասթրոյի ընդդիմադիրները մանր խումբերու ցամաքահանումներ կատարած են երկրին վրայ : Կ՝ըսուի թէ ասոնց պաշտօնն է՝ ծովային ճամբով ընդհ. յարձակում մը պատրաստել :

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ ՑՈՒՇԱՏԵՏՐԸ

ՀԱՄԱՍՏԵՂ

—o—

«ԱՅԾԵՏՈՄԱՐ» ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մատենաշար «ՑՈՒՍԱՒԵՐ»,
Թիւ 99, Գահիրէ, 1960

(Բ. եւ վերջին մաս)

ՏԷՐ ՄԱՐՈՒՔԷՆ հօթը տարի իմաս – տուն Մակարի մօտ ծունկի եկած, Հին եւ Նոր Կտակարանները կարդացեր էր: Բայց ժողովրդական, յեղափոխական չարժում– ներու պահուն ան ալ պիտի մասնակցի իր կաղ էշով: Հաւատքի եւ աղօթքի ներկա– յացուցիչն է, բայց կը հաւատայ որ ա – ռանց զօրք ու զօրականի ալ կարելի է փրկել խաչը: Ճիշդ հակապատկերն է Թաթոսի քարոզած ու ըմբռնած իմաստու– թեան, որ կռիւով միայն կարելի է փրկել խաչը ։—

«Եթէ կռիւ ու սուր չըլլար,
Էդ մեր վանքը ախոռ կ'ըլլար,
Տաճարը խոր մարագ կ'ըլլար,
Էդ մեր Քովի Մոլլի գեղի ձիու, կովի»:

Տէր Մարուքէն Հին եւ Նոր Կտակարան– ներու իմաստութեան հետեւող, սահմա – նափակ միտք մըն է. կապուած նաեւ ըն– տանեկան կեանքի եւ կնոջ, առանց մոռ – նալու զանոնք, կռիւի ամէնէն տաք պա – հերուն:

Այս երեք տիպարներուն առիթով, Հա– մաստեղին մտածումը կը ներկայանայ ոչ միայն լաւատես: Իրականութեան հարա – զատ ըլլալու համար, բնական էր որ ար – ուեստագէտը յոռետեսութեան չեչտը պի– տի դնէր մանաւանդ «Այծետոմար»ին մէջ:

Իմաստուն Մակար որ կը մարմնացնէ հայ մտաւորականութիւնը, որուն ուսե – րուն վրայ ծանրացած է հայրենիքի եւ ազգի աղատագրման բաղձալի բայց դժո– ւար պարտականութիւնը, երբեք չէ նը – պաստաւորուած արտաքին ազդակներու նպաստաւոր օժանդակութենէն: Ընդհա – կառակն: Երբեմն մտաւորականին եւ յե – ղափոխականին գործակցութիւնը ապա – հովուած է: Անգամ մըն ալ այդ գործակ– ցութեան միացած է հայ կղերականու – թիւնը, որուն դերագոյն պետը, խաչով ու խաչվառով առաջնորդած է մեր բա – նակները:

Իրրեւ վերջին ներկայացուցիչ ունինք ՀԱՑ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ, իր տարերային խանդավառութեան մակընթացութեամբ եւ տեղատուութեամբ: Հոն են գիւղացին ու քաղաքացին, երկրագործը, հովիւը, մշակը, բանուորը: Ժողովուրդը զօրաւոր հաւատքն ունէր, քանի վանքին խաչը կար, ամբարներուն լիքը ցորեն կար, ճա– հիլ կնկան ու աղջկան լոյս երեսին միշտ ժպիտ կար: Այն օրէն ի վեր որ խաչը կորսուած է, հաւատքն ալ կորսուած է:

Համաստեղ յաջողած է հայ ժողովուր– դին հոգին գտնել, իր բարոյական ըմ – բռնումներուն մէջ, իր դրական եւ բացա– սական դիծերով, միշտ երդիծանքով, ար– ժեցնելու համար Աստուածային կատա – կերգութիւնը: Բայց այդ միեւնոյն ժո – ղովուրդը ունի իր իմաստուն միտքերը ։—

«Փոքորիկին պարան նետել չի ըլլար,
Վարար ծովուն մտրակ զարնել չի ըլլար,
Հեղեղին դէմ դուռ ու կղպանի չի ըլլար,
Ագին փրթած էծը բռնել չի ըլլար»:

Ժողովուրդը կը տօնէ իր յաղթանակը, փառք ի բարձունս եւ Ովսաննա աղաղակ – ներով: Ժողովուրդը իր ուսերուն վրայ կ'առնէ յաղթական Թաթոսը ։—

«Ու երգ ու պար, խինդ ու ծիծաղ
կալատեղին,
Ձեռքէն բռնած օտար աղջիկն օտար
տղին,
Հագած կարմիր, կանաչ դեղին,
Ուրախ թափօր օձապտոյտ փողոցներու
մէջ, նեղ ու ծուռ,
Բոլորակ պար, խինդ ու պարերգ
սանդուխներէն մինչեւ կտուր»:

Յաղթանակի տօնին մասնակցելու հա – մար Մոլլի գիւղին եղած հրաւէրը չէ՞ յիշեցնէր Սահմանադրութեան վերհրա – տարակման առթիւ կազմակերպուած ժո– ղովրդական պարն ու համբոյրը, որուն մասնակցեցան նաեւ մեր դրացիները:

Բայց կատակերգութիւնը կը վերջանայ ողբերգութեամբ: Թաթոսը սպաննած է Մոլլային նուիրական ջորին: Սկզբանէ էր չարութեան ոգին, այծն ու ջորին պատը– ուակներ են միշտ, եւ մարդիկը դերակա– տար:

Համաստեղ կը պատկերացնէ իրական դոյներով հայ ժողովուրդին վերջին մեծ ողբերգութիւնը ։—

«Օ՛, ի՛նչ ձայներ դժոխային, ու արիւնի
ի՛նչ աղաղակ.
Գեղն հրդեհի մէջ էր ինկած, կը
գալարուէր օղակ օղակ.
Ձամբաներուն մէջ ֆաշկոտուած
աղջիկներու, ձիերու տակ ինկած
մայրեր,
Զանգակատան բոցը ուժեղ, կարծես
երկինքի պիտի այրէր»:

Դժուար է մոռնալ նաեւ կենդանիներուն մասնակցութիւնը: Համաստեղի բովան – դակ դրականութեան մէջ արդէն կենդա – նիներուն դերեր վերապահուած են միշտ: Բայց «Այծետոմար»ին մէջ անոնց մաս – նակցութիւնը մեծ չափերու հասած է: Ոչ միայն դրքին խորագիրը կը չեչտէ այդ պարագան, այլեւ դրեթէ բոլոր կեն– դանիները մարդուն կ'ընկերանան իրրեւ դերեր, ոգիներ, սատանաներ: Կենդանա– բանական պարտէզի մը տպաւորութիւնը կը թողու, բոլոր դազանները, թռչուննե– րը, սողուններ ու միջատներ նոյնիսկ, կը յիշուին, ընտանի կենդանիներուն հետ: Որովհետեւ հեղինակը համոզուած է, որ նախապատմական կենդանիներ այծի, ար– ջի հետ չէին կրնար կապել եկեղեցիին ու կրօնին»: Ե– դարձեալ՝ «Այս բոլորէն վերջ, Աստուա– ծամայրն է, որ ոչ միայն կը հսկէ բնու– թեան տարրերու ոգիներուն վրայ, այլեւ անոր բազմազան արձանները ունին բազ– մազան ոգիներու բազմազան կարողու– թիւնները »:

Մենք երեւոյթը կը ներկայացնենք, ա– ռանց թեր կամ դէմ կարծիք մը յայտնե– լու, ձգելով որ ամէն մէկը իր խղճին քն– նութիւնն ինք կատարէ:

«Այծետոմար»ին վերջը 17 քերթուած– ներ եւս ունինք: Այդ մասին պիտի ար– տայայտուինք բանաստեղծութեան հա– տորներու նուիրուելիք յօդուածի մը մէջ:

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

—o—

Ֆիկառոյի քղթակիցը, Անդրի Տիւքը, երկու շահեկան յօդուածներ դրկած է Պէյրութէն եւ Երուսաղէմէն՝ եկեղեցինե– րու միութեան հարցին, ու այդ ուղղու – թեամբ կատարուած նախապատրաստա – կան աշխատանքներուն մասին: Կուտանք գրութեան գլխաւոր մասերը:

Պէյրութը Սուրբ Երկրին դուռն է: Կրօնքը, Լիբանանի մէջ, «քաղաքակա– նութեան հիմը» ըլլալով, կը խորհէի թէ քաղաքականութիւնն ալ «կրօնքին հիմը» կը կազմէ այնտեղ: Բնաւ չէի յուսար, որ դէպի եկեղեցիներու միութիւն ձգտող չեչտուած չարժում մը կրնայ դոյութիւն ունենալ հոն:

1943ին, կրօնական զանազան համայնք– ներուն միջեւ կնքուած համաձայնագրեան մը հիման վրայ, Լիբանանի Հանրապե – տութեան նախագահը մարոնի քրիստոն– եայ պէտք է ըլլայ (արեւելածէս, բայց Հռոմի հետ), վարչապետը՝ սիւննի մահմետական, երեսփոխանական ժողո – վին նախագահը՝ շիի մահմետական, Ա– տաքին նախարարը՝ ուղղափառ (այսինքն արեւելածէս քրիստոնեայ, որ կապուած չէ Հռոմի):

Երկրին վարչական մարմիններուն եւ պաշտօնական բոլոր ժողովներուն մէջ, կը ջանան հաւասարակշռութիւնը պահել իւրաքանչիւր համայնքի ներկայացուցիչ– ներուն համեմատական թիւով աթոռներ տալով: Ասիկա, վերջին հաշուով, հե– տեւեալ համեմատութիւնը կուտայ. այ– լածէս հինգ մահմետականի դէմ այլածէս վեց քրիստոնեայ:

Երեսփոխանական վերջին ընտրութեան առեն, կառավարութիւնը պարտաւորուե– ցաւ ցարդ չներկայացուած փոքրամա– նութեանց համար ալ երեսփոխան մը ընտրել տալ: Այնպէս որ, այժմ, միւս– նոյն երեսփոխանը կը պաշտպանէ փրկու– թեան բանակին, Հրեաներուն եւ «տան– տաչներուն» (սատանան պաշտողներ) չա– հերը ...

Երբ մահմետական թաղերը բարեզար– դուած են Մուհամետի ծնունդը տօնելու համար, քրիստոնեայ թաղերը կը պատրաս– տուին Յարութեան տօնակատարութեան: Ամէն տարի, Զատկուան առաւօտ, Ֆի– կառոյի քղթակիցը կ'երթայ Պէյրութի Ս. Գէորգ եկեղեցին, ուր կը տեսնէ հոծ բազմութիւն մը, որ կը սպասէ Ս. Գերեզմանէն Յարութեան լոյսի գալուստին: Ամէն տարի, ան կը տեսնէ նոյն տեսարանը: Ամէն տարի, ան կը լսէ նոյն խօսքերը: Ամէն տարի, ան կը զգայ նոյն զգացումները:

*Ֆիկառոյի քղթակիցը կը գրէ. «Ես ինքս ալ, ինչպէս ամէն տարի, կը զգամ ինքզինքս ուրախ, երբ կը լսեմ զանգերու ղօղանջը, որ կը հաղորդէ Յարութեան լուրը: Ես ինքս ալ, ինչպէս ամէն տարի, կը զգամ ինքզինքս տխուր, երբ կը տեսնեմ, որ Ս. Գերեզմանէն Յարութեան լոյսը չի գար: Ես ինքս ալ, ինչպէս ամէն տարի, կը զգամ ինքզինքս ուրախ, երբ կը տեսնեմ, որ Ս. Գերեզմանէն Յարութեան լոյսը կու գայ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԸ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՄ

ՀԱՅՈՑ ՂԱՌԱՏ

ԳԱՎԱՌՅԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Ինչպես ամեն տարի, մեր ժողովուրդը նաև այս տարի ևս ոգեկոչեց Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակը։ Ապրիլի 24-ին, ինչպես միշտ, հազարավոր մարդիկ ուխտագնացության գնացին դեպի Ծիծեռնակաբերդ։ Ամեն տարի ավելի ու ավելի շատ մարդիկ են գալիս այդ սրբավայր, որպեսզի հարգանքի տուրք մատուցեն մեր ժողովրդի անմեղ զոհերի հիշատակին

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած Հ· Յ· Դ· Րաֆֆի խումբի կողմէ, այս Հինգշաբթի, ժամը 21ին, Մշակոյթի Տան մէջ։

Կը խօսի՝ ԱՒԼԻՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Նիւթ՝ Դաշնակցութիւնը եւ մեր ներկայ իրականութիւնը։

Կը հրաւիրուին ընկերները։

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱԶԻ ԱՆԻԷՒ – ՊՈՒԱ ՓՈԼՈՄՊԻ ՄԱՍՆԱՃԻԻՂԻՆ

ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Ապրիլ 16, ժամը 16էն 24
Անիէռի Բաղաբապետարանի շքեղ սրահներուն մէջ

Հայկական պարեր՝ ՍՕՍԻ *պարախումբը իր ամբողջական կազմով։ Ղեկավար – րուհեամբ Տիկին Յասմիկ Փիւթիւճեանի։*

Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական պարեր, ճոխ պիւֆէ՝ դիւրամատչելի գիներով։

Նուագախումբ՝ ՌՕՊԵՐԹՕ ՍԵՐԹՕ

Մուտք՝ 3 Ն· Ֆ·։

ՇԱՒԻԼԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս Կիրակի պատարագ պիտի մատուցուի Շաւիլի եկեղեցիին մէջ։ Յաւարտ պատարագի, մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Ապրիլեան նահատակաց յիշատակին։

ՀԱՅԱԾԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԱՏԻԿԱՆԻ ՋԱՅՆԱՍՓԻՒՌԷՆ

Այս Կիրակի, ժամը 10·30ին, հայածէս պատարագ եւ քարոզ պիտի ճայնասփիւռուին Վատիկանի ռատիոկայանէն։ Պատարագիչ՝ Կոմիտաս Վ· Զարըգճեան։ *Քարոզիչ՝* Ներսէս Ծ·Վ·Սեթեան։ *Նիւթ՝ «Քրիստոսի Յարութիւնը եւ մեր հայրենի հաւատքը»։*

Կարճ ալիք՝ 31·10, 25·55 *եւ* 19·94։ *Մէջին ալիք՝* 196 մ·։

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՎԵՆԵՏԻԿ—Ս. ՂԱԶԱՐ—ՀՌՈՄ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅՔԸ

Շաբաթ մը ծովի կեանք՝ Հանր· Սան Մարինոյի մօտ, Ադրիականի աննման աւազին վրայ, ծովեզերեայ նորաչէն եւ հանգստաւէտ պանդոկի մը մէջ։

Մեկնումը՝ Օգոստոս, 6
Վերադարձ՝ Օգոստոս, 31

Արձանագրութեանց եւ մանրամասնութեանց համար դիմել ։—

Ն· ՄԱՅԻՍԵԱՆ
45, Rue de Trévise, PARIS (9ᵉ) - Tél. TAI. 49-40
(Գաւիթին մէջ)
Յ· ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ
11, Ave. Béranger, ARNOUVILLE-LES-GONESSE (S. et O.)

Ա Զ Դ

Աղքատախնամի ծերանոցներու վարչութիւնը կը յայտարարէ որ մօտ ատենէն տրամադրելի նոր անկողինները պիտի ունենայ Մոնմորանսիի, Սէն Ռաֆայէլի (վերապահուած միմիայն հայ զաղթականներու) եւ Անտիլիի հաստատութեանց մէջ։

Առ այդ, կը յանձնարարուի բոլոր անոնց որոնք կը փափաքին այս ծերանոցներուն մէջ պատսպարուիլ, այժմէն հարկ եղած ձեւակերպութիւնները լրացնելու համար, դիմել՝ Աղքատախնամի գրասենեակը, 32 Րիւ տը Թրէվիզ, փարիզ (9)։ (ԿՆԻՔ)

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9ᵉ)

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Անգամ մը եւս կը խնդրենք որ Յառաջի Շէֆ – Փոսթալի թիւը չօգտագործուի առաքումներու համար որոնք թերթին չեն պատկանիր։

Յառաջի Շէֆ – Փոսթալի թիւը՝
15069 – 82

վերապահուած է միայն ՅԱՌԱՋԻՆ *(բաժնեգին, ազդ, գործակալութիւն)։*

Առնցմէ զատ միւս գումարները ղրկել միայն Մանուտա – Քարթով։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ «ՅԱՌԱՋ»Ի

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ 46ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի Ս· Պօղոս – Պետրոս եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան։

Բարձր հովանաւորութեամբ Կաթողիկոսական պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Պատուոյ նախագահութեամբ Ալֆորվիլի քաղաքապետ՝

ՌԱՈՒԼ ՊԼԻՕԶԻ

Ապրիլ 22, ժամը 21ին, Քաղաքապետարանին սրահը, Ռիւ Վոլթէր, Ալֆորվիլ։

Օրուան պատշաճ յայտագիրը։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Լաւ գործաւոր մը տունը աշխատող, կանանց թայէօրի եւ վերարկուի համար։

Լաւ վճարում։

ROSE COUTURE
284, Rue de Vaugirard, Paris (15ᵉ)
Métro : Vaugirard

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ԵՐԵՒԱՆ

Երթուղարձի գիներն են, կերակուրով վերադարձին կարելի է վէնետիկ իջնել

13 ՕՐ ԵՐԵՒԱՆ

Պանդոկի մէջ բնակութեամբ եւ սնունդով

Բ· կարգ	3046 Ն· Ֆ·
Գ· կարգ	2506 Ն· Ֆ·

Ձեղք խմբովին ճամբորդողներուն։

Ուղեցոյցի իրաւունք, անձ գլուխ, 150 քիլօ՝ Բ· կարգի եւ 100 քիլօ՝ Գ· կարգի ճամբորդներուն։

Նոյն ճամբորդութիւնը օդանաւով կամ երկաթուղիով։

Մեր գրասենեակը կը զբաղի նաեւ դէպի Ամերիկա, Սուրիա եւ այլ ճամբորդութիւններով։

Դիմել՝

ԺԱՆ-ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ
ՄԱՐՍԷՅԼ
48, Rue de la République
Tél.: 20.47.22
MARSEILLE

●

ՓԱՐԻԶ
Մասնաճիւղ
7, Rue Auber, 7
Tél : RIC. 63-69
PARIS (9ᵉ)

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ Ի ՅԻՇԱՏԱԿ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷԼԻՐԵԱՆԻ

Նախաձեռնութեամբ Սէն Շամոնի «Վարուժան» կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի «Վարդգէս» խումբին։

Այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, ժան տ'Արբ սրահին մէջ։

Կը նախագահէ ընկ· Ս· ԸՆՏՐԻԿԵԱՆ։
Կը խօսի ընկ· ԱՒԼԻՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ։

Գեղարուեստական պատշաճ բաժին, արտասանութիւն եւ կենդանի պատկեր մը, Ս· Թէհլիրեանի կեանքէ, «...ինչո՞ւ սպաննեց Թալէաթը»։

Սէն Շամոնի եւ շրջակայքի հայ հասարակութիւնը կը հրաւիրուի ոգեկոչելու անմահ հերոսին յիշատակը, որ մէկուկէս միլիոն զոհերուն վրէժը լուծեց 1921 Մարտ 15ին, Պերլինի մէջ։

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԳԱՏՕՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԱՊՐԻԼ 23ԻՆ

Նախաձեռնութեամբ՝
ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ (ԶՈՄ)

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

« Մայիս 28 »ը կը տօնուի Փարիզի մէջ, 27 Մայիս Շաբաթ գիշեր, Զ· թա – դապետարանի սրահներուն մէջ։

×

Մայիս 28ը Վալանսի մէջ կը տօնուի Շաբաթ՝ Մայիս 27ին։

×

Սեբաստիոյ Մուրատ Ուսումնասիրացի Նահանգային Միութեան տարեկան խըն – ջոյքը Ապրիլ 30ին, Մշակոյթի Տան Ս· Թէհլիրեան սրահին մէջ։

Մանրամասնութիւնները յետագային։

×

Մարսէյլի մէջ, Ապրիլ 11–24ի Սգատօնը տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ 22ին, Շաբաթ երեկոյեան ժամը ճիշդ 21ին, Սալ Մազընոյի մէջ, նախաձեռնութեամբ Ադգ· Առաջնորդարանի եւ երեք յարանուանութեանց։

×

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ ՄԱՅԻՍ 14ԻՆ

Հ· Յ· Դ·

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ· — Հ·Յ·Դ·Նոր Սերունդի Հարոնեան խումբի ընդհ· ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21ին։ Պարտաւորիչ է բոլոր անդամներու ներկայութիւնը։

ԱԼՖՈՐՎԻԼ — Հ·Յ·Դ· Ս· Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ, ժամը 21ին։ Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ· կոմիտէի ներկայացուցիչը։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

ՓԱՐԻԶ· — Հ·Յ·Դ· «Փոթորիկ» խումբի ժողովը այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԱՒՆՈՒՎԻԼ – ՍԱՐՍԷԼԻ Հ· Յ· Դ· վարդան ենթ·ի ժողովը այս կիրակի, ժամը 15ին, Աւնուվիլի ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊ· ԽԱԶԻ Վիէնի մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ· անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Համօ Օհանջանեանի սրահը։ Շատ կարեւոր օրակարգ։

ՇԱՒԻԼԻ Կրօն· Ընկերակցութեան ընդհ· ժողովը այս Շաբաթ դիէր ժամը 20·30ին, դպրոցի սրահին մէջ։ Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան։ Անդամներէն կը խնդրուի ստիպողաբար ներկայ գտնուիլ։ Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի։

ԺԱՆԹԻԳԻի Հայկ· դպրոցի կրթ· մարմինը կը հրաւիրէ բոլոր թաղեցիները այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Ժորէրղակցական ժողովի, հայկական դպրոցի մէջ։

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ֆ· Կ· Ուսչի Երիտասարդուհիներ Զաւօ Շաւիթ խումբին դասախօսութիւնը այս Ուրբաթ ժամը 20ին, կապոյտ սրահ, 17, Րիւ Պլէօ։

Դասախօս՝ ՏԻԿ· ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ-ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ։

Կը հրաւիրուին նաեւ անդամուհիները եւ համակիրները։

FOURRURES
ROGER YOPIAN
84, Boulevard de Stalingrad
CHOISY - LE - ROI (Seine)
Neuf et Réparation — Prix Intéressants
Autobus
183 de la Porte de Choisy, descendre 3 Communes ou Rue du Dr. Roux

ԷՒՐՈՊԱՅԻ
ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՒՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԷԼՎԱ ԼՈԳՈՒՄ Սուսամ – ՀԷԼՎԱ
LE BOSPHORE MARQUE DEPOSEE
ԹԱՓԻՒՆ ՇԱՒՈՒՂ (ՌՈՃԻԿ) ՎԱՒՐՊԷ-ԱՆՈՒՇ
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...
CHOC-ALVA • CHOCO-LOC
Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin Marseille (2ème)

ՀՕԽՈՒՍ ՀԷԼՎԱ ԹԱՓԻՆ
Bongoût
USINE à SAINT-MENET (B.-du-R.)
DANS TOUTE ÉPICERIE SPÉCIALISÉE
★ GROS : Sté DES CONSERVES "BONGOUT", 40, LA CANEBIÈRE - MARSEILLE

ՅԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 13 ԱՊՐԻԼ

JEUDI 13 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9077 — 37EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4878

ՆԱԽԱԳԱՀ ՏԸ ԿՈԼԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԱԼԺԵՐԻԱ ԱՒԵԼԻ ՍՈՒՂԻ ԿԸ ՆՍՏԻ ՄԵՋԻ ՔԱՆ ԻՆՉ ՈՐ ԿԸ ԲԵՐԷ

«ՈՒՐԿԷ ՖՐԱՆՍԱՆ ԿԸ ՔԱՇՈՒԻ, ԱՄԵՐԻԿԱ ԿԱՄ ԽՈՐՀՐԴ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՈՏՔ ԿԸ ԴՆԵՆ, Կ'ԸՍՈՒԻ, ԲԱՐԻ ՎԱՅԼՈՒՄ»

Ամենազգի լրագրողներու եւ դիւանագէտներու հոծ բազմութեան մը ներկայութեան, նախագահ տը Կոլ մամլոյ կարեւոր ասուլիս մը տուաւ Երեքշաբթի կէս օրէն ետք: Տրուած հարցումներն ու պատասխանները կը դառնային հետեւեալ հարցերուն շուրջ:

Ա) ԱԼԺԵՐԻԱ

Ֆրանսայի ալժերական քաղաքականութիւնը, ըսաւ Զօր. տը Կոլ, նախ կը ձգտի խաղաղութեան վերահաստատման, քանի որ դրական ոչինչ կարելի է ստեղծել այնքան ատեն որ կռիւներն ու ահաբեկումները կը շարունակուին: Ապա կը ձգտի այնպիսի պայմաններ ստեղծելու, որ Ալժերիոյ ժողովուրդը կարենայ ինքը որոշել իր ապագան:

Ի՞նչ պիտի ըլլայ վաղուան Ալժերիան, ի՞նչ պիտի ըլլան իր յարաբերութիւնները Ֆրանսայի հետ:

Որոշ պէտք է ըլլայ բոլորին համար, թէ այսօրուան աշխարհին եւ մեր ապրած ժամանակաշրջանին մէջ, Ֆրանսա ոչ մէկ շահ ունի իր օրէնքին ու իշխանութեան ներքեւ պահելու Ալժերիա մը, որ իրեն համար այլ ապագայ մը որոշած է, եւ Ֆրանսայէն պահանջածներուն փոխարէն ոչինչ կը բերէ իր կողմէն:

Իրականութիւնը այն է, որ Ալժերիան մեզի սուղի կը նստի: Վարչական, տնտեսական, ընկերային, մշակութային եւ կարգ – կանոնի պահպանման մարզերուն մէջ մեր կատարած մարդկային եւ նիւթական յատկացումներուն փոխարէն համապատասխան գոհացումներ ստանալէ շատ հեռու ենք: Ահա թէ ինչու այսօր Ֆրանսա մեծագոյն պաղարիւնով կրնայ նկատի առնել Ալժերիայէն բոլորովին բաժնուելու կարելիութիւնը: Այլ ժամանակներու մէջ, Ալժերիան ձեռքէ հանելը կրնար մեծ դժբախտութիւն մը նկատուիլ մեզի համար, սակայն այսօր հանդարտ սրտով կրնանք դիմագրաւել այս հաւանականութիւնը: Պարագան նոյնը չըլլար, անշուշտ, եթէ Ալժերիոյ ժողովուրդին մեծամասնութիւնը ուզէ Ֆրանսայի մէկ մասնիկը մնալ. այս պարագային՝ ոչ մէկ զոհողութիւն քիչ է որպէսզի ազգին զաւակներուն այդ մասը հայրենիքին կապուած մնայ:

Սակայն, Ալժերիոյ հետ մեր ապագայ յարաբերութեանց մէջ, նախ նկատի պէտք է ունենանք մեր շահը:

Այս պատճառաւ ալ, Ֆրանսա ոչ մէկ ձեւով արգելք պիտի հանդիսանայ երբ Ալժերացիները որոշեն Պետութիւն մը ունենալ: Այս պետութիւնը պիտի ըլլայ իրենց ուզածին նման: Ես համոզուած եմ, որ ներքնապէս եւ արտաքնապէս անկախ պիտի ըլլայ. բայց, անդամ մը եւս, Ֆրանսա արգելք պիտի չհանդիսանայ:

Շատեր կրնան ըսել, թէ ապստամբութեան ստացած ծաւալն է որ կը ներշնչէ այս խօսքերս: Ես այս համոզման հասած էին տակաւին ապստամբութիւնը չսկսած: Յամենայն դէպս, զինուորական ներկայ կացութիւնը չէ, որ զիս կը մղէ այսպէս խօսելու, քանի որ բանակն ու ոստիկանութիւնը որեւէ մէկ ատենէ աւելի տէրն են կացութեան:

Պրազավիլի յայտարարութենէս ի վեր բնաւ չեմ դադրած կրկնելէ, որ մեզմէ կախում ունեցող ժողովուրդները պէտք է ինքնորոշման իրաւունք ստանան:

1960ին բազմաթիւ անգամներ հաստատեցի, թէ Ալժերիան ալժերական պիտի ըլլայ, նախատեսեցի իր ապագայ հանրապետութեան ծնունդը եւ բանակցութիւններ սկսելու առաջարկ բերի: Ցանցանքը մերը չէ, եթէ Մըլէօնի խօսակցութիւնները արդիւնքի մը չհասան: Ֆրանսացի ժողովուրդին ճնշիչ մեծամասնութեան հաւանութեամբ, այս տարի հրաւիրեցի ապստամբութեան ղեկավարները, որ յարաբերութեան մէջ մտնեն մեր ներկայացուցիչներուն հետ:

Մէկ խօսքով, ամէն օր կը փաստենք, թէ Ալժերիա կը պատկանի ինքզինքին:

Երբ Ֆրանսա իր կայսրութիւնը կերտելու սկսաւ, տնտեսապէս ճահճային վիճակի մը մէջ կը գտնուէր: Եւրոպայի մէջ գերակշռութեան իր փառասիրութիւնները կը կաշկանդուէին սպառնագին Գերմանիոյ կողմէ:

Սակայն այժմ կացութիւնը այլ է: Մեր ամբողջ ուժերը նախ եւ առաջ պէտք է կեդրոնացնենք Ֆրանսան վերակերտելու, աշխարհի մեծագոյն աշխարհակալութեան՝ խորհդ. աշխարհակալութեան դէմ պաշտպանուելու եւ տնտեսական համաշխարհային մրցակցութեան դիմանալու համար: Մեր շահը ապագաղթականացման մէջ է:

Երբ Ալժերացիները որոշեն բաժնուիլ Ֆրանսայէն, վտանգի ենթակայ մեր ազգակիցները պիտի կանչենք այստեղ. նըմանապէս, Ալժերիա պիտի զրկենք Ֆրանսայի մէջ ապրող Ալժերացիները, որոնք այլեւս պիտի դադրին Ֆրանսացի ըլլալէ:

Անոնք, որ պիտի մերժեն ալժերական պետութեան ենթարկուիլ, պիտի խմբենք տեղւոյն վրայ եւ ապահովենք իրենց պաշտպանութիւնը:

Կրնայ առարկուիլ, թէ մեր ձգած հոդամասերուն մէջ բոյն պիտի դնեն թշուառութիւնն ու համայնավարութիւնը: Կրնանք միայն ցաւիլ: Կ'ըսուի նաեւ թէ այդ վայրերուն մէջ Խ. Միութիւնը կամ Մ. Նահանգները, կամ երկուքը միասին, պիտի փորձեն տեղաւորուիլ. բարի վայելում:

Բ. «ՄԱԿ»Ը

Թղթակից մը հարց տուաւ, թէ Ֆրանսա ինչո՞ւ կը մերժէ ծախքերու իր մասնակցութիւնը բերել Քոնկոյի մէջ ՄԱԿի միջամտութեան, եւ ինչո՞ւ ընդհանրապէս շատ վերապահ է ՄԱԿի հանդէպ:

Զօր. տը Կոլ պատասխանեց, որ ՄԱԿը դարձած է Ազգերու անկազմակերպութիւն, բոլորովին շեղելով իր նախնական առաջադրութիւններէն:

Գ. ՀԻԻԼԷԱԿԱՆ ՓՈՐՁԵՐ

Այնքան ատեն, որ ուրիշ երկիրներ Ֆրանսան քայքայելու կարող հիւլէական զէնքեր ունին, Ֆրանսա պիտի շարունակէ հիւլէական իր փորձերը: Ամերիկա, Ռուսիա եւ Անգլիա այլեւս փորձեր չեն ըներ, քանի որ պէտք եղածէն շատ աւելի ռումբեր ունին արդէն: Ոչ ոք մտածեց բողոքել, երբ իրենց փորձերը կը կատարէին. ինչո՞ւ այսքան աղմուկ կը յարուցեն Ֆրանսայի պարագային:

Խօսելով Ատլանտեան Ուխտին մասին, նախագահ տը Կոլ անգամ մը եւս կրկնեց, թէ փոփոխութեան ու վերակազմակերպման կը կարօտի:

Ինչ կը վերաբերի Սահմանադրութեան, յայտնեց թէ միջին ճամբայ մը պէտք է գտնուի երեսփոխանական ու նախագահական վարչաձեւերուն միջեւ:

Ոչ ոք հարց տուած էր Պեն Պելլայի ու ընկերներուն մասին, սակայն Զօր. տը Կոլ ճշդեց, որ «ԱՀԱԿ»ի հետ բանակցութիւններ սկսելու պահուն «աւելի ազատ» պայմաններու տակ պիտի պահուին: Իսկ այն վայրկեանին, որ կռիւները վերջ գտնեն, Պեն Պելլա ու ընկերները այլեւս կը դադրին ռազմագերի ըլլալէ, եւ ազատ կը ձգուին:

ԱՐՁԱԳԱՆԳՆԵՐ

Նախագահին յայտարարութիւնները որոշ վերապահութեամբ եւ նոյնիսկ դըժգոհութեամբ ընդունուեցան կարգ մը հոսանքներու կողմէ: Նախկին վարչապետ Պիտոյի կարծիքը ծանօթ է. երբ հարց տրուեցաւ իրեն թէ ի՞նչ է իր տպաւորութիւնը տը Կոլի ճառէն, պատասխանեց.— Ալժերիոյ մասին՝ ո՛չ, բոլոր կէտերուն վրայ:

Ալժէի երեսփոխան Լօրիոլ որ Հանրապետութեան Միութեան խումբին արձանագրուած է, այս նոր յայտարարութեանց համար շեշտեց.— Զօրավարը շատ կը խօսի, գէշ կը մտածէ եւ աւելի գէշ կը գործէ»: Նոյն կարծիքն ունին Անկախները, որոնցմէ Շարանթի երեսփոխանը՝ Լաքոսթ – Լարեմոնտի յայտարարեց.— «Իր հասկցած ձեւով ընելով Ֆրանսայի պատմութիւնը Ալժերիոյ մէջ եւ իր շահերուն հաշիւը, Նախագահը լըռութեամբ անցաւ 1958 Մայիսի եւ Յունիսի օրերուն վրայէն, երբ զանգուածներու առջեւ, կը հռչակէր թէ Ալժերիան Ֆրանսական է»:

Ժողովրդական Շարժումի եւ ընկերվարականներու շրջանակները գոհ են Զօրավարին յայտարարութիւներէն եւ «իմաստուն քաղաքականութիւն» եւ «պարկեշտ կոչ» կ'որակեն տը Կոլի խօսքերը:

Արտասահմանը կը շարունակէ վստահութիւն ունենալ տը Կոլի հանդէպ իսկ Մոսկուայի ձայնասփիւռը ըսաւ միայն.— «Տը Կոլ փորձեց ԱՀԱԿին վրայ նետել Ապրիլ 7ի բանակցութեանց ձախողութեան պատասխանատուութիւնը»:

ՌՈՒՍԵՐԸ ՄԱՐԴ ՄԸ ՂՐԿԵՑԻՆ ԱՆՋՐՊԵՏ

ՈՐ ՈՂՋ ԱՌՈՂՋ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ

Զորեքշաբթի առաւօտ, խորհրդային Թաս գործակալութիւնը պաշտօնապէս հաղորդեց թէ չորսուկէս թոննոց սպուտնիկի մը մէջ անջրպետ ղրկուած է առաջին մարդը՝ Եուրի Ալեքսանտրովիչ Կակարին, որ կանոնաւոր յարաբերութիւն պահած է խորհրդային գիտուններուն հետ:

Քանի մը ժամ ետք, կը հաղորդուէր թէ ժամը 10·55ին, (ռուսական ժամով 8·55), Կակարին, անջրպետի առաջին մարդը, բնականոն պայմաններու մէջ, վերադարձած է երկիր եւ իջած պահուն յայտարարած՝ «Ոչ մէկ սկրթուք ունիմ. ըսէք նախագահ Խրուշչեւի, Խորհր. Միութեան համայնավար կուսակցութեան, թէ ամէն ինչ լաւ անցաւ»:

Կակարին, անջրպետի առաջին մարդը, խորհրդային օդային ուժերու հրամանատարն է, 27 տարեկան:

Ապրիլ 12ի թուականը պատմութեան մէջ կ'արձանագրուի այս աննախընթաց դէպքով, որ կը յիշեցնէ Ամերիկա հաստատուած գերման գիտունին՝ Ֆոն Պրաունի խօսքը երբ իրեն հարց կը տրուէր թէ Ամերիկացիները ի՞նչ պիտի գտնեն երբ լուսին հասնին, Պրաուն պատասխանած էր.— «Ռուսեր»:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ ԿԸ ՅԱՐԻ ՎԵՑԵՐՈՒ ԵՒՐՈՊԱՅԻՆ

Յունաստան եւրոպական առաջին երկիրն է, որ յարեցաւ Վեցերու Միութեան: Մէկուկէս տարի տեւող իրապէս բիւզանդական բանակցութիւններէ եւ սակարկութիւններէ ետք, համաձայնութիւնը վերջերս ստորագրուեցաւ Պրիւսէլի մէջ: Ի զօրու ըլլալու համար պէտք է որ վաւերացուի յունական, ինչպէս նաեւ Վեցերու Միութեան մաս կազմող երկիրներու Երեսփ. Ժողովներուն կողմէ:

Դժուարութիւնները կը ծագէին այն իրողութենէն, որ Յունաստան համեմատաբար նուազ աճած երկիր մըն է, տընտեսապէս, քան Հասարակաց Շուկայի իր նոր ընկերները: Այնպէս պէտք էր ընել, որ օգտուի Հասարակաց Շուկայի անդամ երկիրներու մաքսային ապազինումէն, առանց վտանգելու արդէն իսկ խախուտ իր տնտեսութիւնը:

Համաձայնութիւնը կը նախատեսէ, որ տասներկու տարուան փոխանցման շրջանի մը ընթացքին, արտադրութեան կարգ մը նիւթերու համար մաքսային բացարձակ միութիւն ստեղծուի, իսկ մնացեալներուն համար ալ ժամանակամիջոց նշանակուած է քսաներկու տարի: Երբ տնտեսական իր վիճակը թոյլ տայ, եւ ասոր հետեւանքով ընդունի Հռոմի դաշինքին բոլոր կէտերը, Յունաստան պիտի դառնայ հաւասար իրաւունքներով անդամ:

Ամէնէն աւելի դժուար եղած է համաձայնութեան հասնիլ բանջարեղէններու, դեղձի եւ խաղողի, ինչպէս նաեւ ծխախոտի արտածումներուն հարցին շուրջ:

Գործառնութեանց Եւրոպական Դրամատունը 130 միլիոն տոլարի (650 միլիոն Ն. Ֆ.) փոխատուութիւն մը ըրած է Յունաստանի՝ հինգ տարուան վրայ:

Եւրոպական Միացեալ Շուկային յարիլ ուզող յաջորդ թեկնածուն է Թուրքիա, որուն հետ բանակցութիւնները շուտով պիտի սկսին: Մօտիկ ապագայի մէջ ուրիշ երկիրներ ալ, ինչպէս օրինակ՝ Սպանիա, Իսրայէլ, պիտի ուզեն յարիլ «Վեց»երու Եւրոպային:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆԱՑԻ ԱՅԽՄԱՆԻ դատավարութիւնը սկսաւ Իսրայէլի մէջ: Ամբաստանեալը մեծ պաղարիւնով լսած է ամբաստանագիրը:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ Երեսփ. Ժողովին մէջ շեշտուած մեծամասնութիւն մը համաձայն է, որ իրենք ալ յարին Եւրոպական Միացեալ Շուկային:

ՔԵՆԸՏԻ յայտարարած է, թէ Ֆիտէլ Քասթրօ կրնայ «շատ աւելի մեծ վտանգ» մը դառնալ, եթէ Մ. Նահանգները այժմէն իսկ միջոցներ ձեռք չառնեն:

ԻՏԱԼԻՈՅ երկաթուղագծի պաշտօնեաներն ու բանուորները ընդհ. գործադուլի պիտի ձեռնարկեն այս Շաբաթ օր. կը վախցուի որ գործադուլը քաղաքական ծանր հետեւանքներ ունենայ:

ՊԵԼԺԻՈՅ կառավարական տագնապը այս շաբաթ ալ պիտի չլուծուի: Կուսակցութիւնները տարակարծութիւններ ունին ներքին եւ ընկերային քաղաքականութեան շուրջ:

ՐԱՊԱԹԻ իրաւագիտական դպրոցին մէջ դասախօսելու հրաւիրուած եգիպտացի դասախօսները ներկայացուցած են իրենց հաւաքական հրաժարականը:

ԱՒՍՏՐԻՈՅ վարչապետը, Բաապ, առողջական պատճառներով հրաժարած էր: Իր յաջորդն է Ալֆոնս Կորպախ:

ՔԱԹԱՆԿԱՅԻ մէջ նոր միջադէպեր կ'ակընկալուին Զոմպէի ուժերուն եւ ՄԱԿի «Կապոյտ գլխարկ»ներուն միջեւ (Եթովպացիներ):

ՊԱՐՍԻՑ ԾՈՅԻ մէջ հրդեհի բռնուած էր անգլիական «Տարա» նաւը: Կը կարծուի թէ ոճրապարտ արարքի մը հետեւանք էր հրդեհը:

ԱԼԺԵՐԻՈՅ ՀԱՐՑԸ

—o—

Երկար սպասումներէ եւ դաղտնի բա–նակցութիւններէ յետոյ Ֆրանսայի եւ « Ալժերիոյ Առժամեայ Կառավարութիւ–նը » պիտի կրնան լուծում մը դտնել ալ–ժերական հարցին : Երկուստեք կը փափա–քին եղրակացութեան մը յանդիլ :

Ֆրանսայի նախագահը փորձեց անդ–ւլիական օրինակին հետեւիլ, բայց փորձը ձախողեցաւ Թունուզի, կինէի, Մարոքի մէջ : Անդլիան ալ ձախողեցաւ Եդիպտո–սի , Միջագետքի մէջ , ինչպէս Հոլան–տան՝ Ինտոնեզիոյ մէջ, Ճափոն՝ Քորէա–յի եւ Մանչուրիոյ մէջ :

Ալժերիա կը պահանջէ անկախութիւն : Ֆրանսա չի կրնար լքել Ալժերացիները , որոնք եօթը տարիէ ի վեր կը կռուին Ֆը–րանսացիներու կողքին, չի կրնար լքել դարէ մը ի վեր այդ ափերուն վրայ հաս–տատուած եւրոպական դաղութը : Ալժե–րիոյ Ֆրանսացիները արմատ ձգած են հոն, ճամբաներ չինած, քաղաքներ կա–ռուցած : Քեպէքի նահանգը Ամերիկայի մէջ Անդլիոյ անցաւ 1753ին Լուդովիկոս ԺԵ-ի օրով : Ֆրանսական դաղութը դի–մադրեց Լուքացման, յետոյ Լորա Տիւր – համի տեղեկագրով ստացաւ ինքնավա–րութիւն : Ֆրանսացիներ եւ Անդլիացիներ համաձայնեցան ընդունեցան երկու լեզու–ներու դործածութիւնը : Նման համաձայ–նութիւն մը կարելի պիտի չըլլայ Ալժե–րիոյ մէջ, մեծամասնութիւնը տիրապե–տող պիտի ըլլայ, փոքրամասնութիւն կազմող եւրոպական խումբը, երէկ տի–րապետող, վաղը ենթակայ պիտի ըլլայ :

Հաւանական է որ Ֆրանսա հատուցում պահանջէ անոնց համար, որոնք պիտի ստիպուին ձդել երկիրը : Մէկ միլիոն Ֆը–րանսացի Ալժերիոյ մէջ, կէս միլիոն Ալ–ֆերացի Ֆրանսայի մէջ կ'ապրին : Թերեւս փոխանակութիւն ըլլայ, բայց Ֆրանսա եկող Ֆրանսացին չի կրնար ալժերացի աշխատաւորին դործը կատարել եւ Ֆը–րանսա աշխատաւորներու պէտք ունի :

Ապագայ ալժերական կառավարութիւ–նը պիտի որոշէ Ալժերիա մնացողներուն կացութիւնը : Անկախութեան տիրացող երկիրներու դաղութներու հանդէպ ցոյց տուած անդիջող քաղաքականութիւնը յո–ռետես կը թողուն Ֆրանսայի վարիչները : Թունուզ, Մարոք, Լիբիա եւ ահա Եդիպ–տոս աստիճանաբար արտաքսեցին եւրո–պական դաղութները : Ոմանք դրաւեցին նաեւ դաղութներու հողերն ու կալուած–ները :

Ֆրանսա կ'ուզէ չահադործել Սահարա–յի հանքերը : Ադդայնականներ «Սահարա եւ Ալժերիա մէկ հողամաս կը կազմեն » յայտարարեցին : Հանքեր եւ ուղիներ ա–պահով ըլլալու են, անապատի տարածու–թեան մէջ, ճամբաներու երկարութեան կարելի չէ պահակներ դնել՝ քարիւղի եւ կազի խողովակները պաչտպանելու հա–մար, ուստի ապահովելու է անապատի բնակիչներուն դործակցութիւնը : Հանքե–րը չահադործողները բնակարաններ չինե–լու են եւ բնակիչները ապահովութիւն պէտք է ունենան : Հռոմէադիացիները նախնական միջոցներով Սահարայի են – թահոդին տակ բնակարաններ հաստատած էին, սողոմոններու եւ կարիճներու բնաջ–ղէն առաջնորդուած : Ինապատային ջեր–մութիւնը կը նուազի հողին տակ, կ'իջնէ քան աստիճանի եւ խոնաւութիւնը բը–նական է :

Ամէնէն դժուարին խնդիրը կալուածա–յին է : Ալժերիան դրաւելով Ֆրանսա դը–տաւ կալուածային երկու տեսակ դրու–թիւն՝ միւլք, որ անհատական սեփակա–նութիւն կրնայ ըլլալ եւ փոխանցուիլ եւ ցեղախումբերու հաւաքական հողեր, ո–րոնք անփոխանցելի էին : Այսօր ալ հա–ւաքական սեփականութիւնը կը մնայ : Թափառաշրջիկները հետզհետէ նստակե–աց դարձան, դրաղեցան կենդանաբու–ծութեամբ, բայց մնացին վրանաբնակ : 1911ին 13 միլիոն հեկտար տարածութիւն վրաններէ դրաւուած էր : Բնիկներն ալ , Եւրոպացիներն ալ մեծ հողատէրեր են : Այդերատին փաչա վաթսուն հազար հեկ–տար հող ունէր, Մարսէյլի ընկերութիւնը չորս միլիոն Ֆրանքի դնեց կալուածը : 1862 – 63 Ֆրանսա 160·000 հեկտար բաշ–խեց երեսունի մօտ ընկերութեանց եւ 1865ին 25·000 հեկտար երկու ընկերու–թեանց : Ալժերական ընկերութիւնը նոյն թուականին ստացաւ հարիւր հազար հեկ–տար : Երեք միլիոն հեկտար մշակելի հո–դին 2·300·000ը կը մշակուին բնիկնե–րէ, իսկ ութ հարիւր հազարը՝ Եւրոպա–ցիներէ :

Եւրոպացին դիւրակեաց եւ հարուստ է, բնիկները աղքատ են եւ ահա դասակար–դային տարբերութիւն, կենցաղի մա–կարդակի տարբերութիւն : Բնիկներէն չատերը յոռի անդադութիւն ունին : 1925ին Առողջապահական Ընդհ. Քննիչը կը տեղեկագրէր թէ զօրակոչի ենթակայ վաթսուն հազար երիտասարդներէն մի–այն տասներկու հազարը զինուորական ծառայութեան յարմար են : Աղքատու–թիւնը համատարած է : Ժողովուրդին ա–ճումը արագ է, մահերու թիւն ալ աւե–լի է :

Ֆրանսա կը խոստանայ եմտական օ–ժանդակութիւն եւ երկրին տնտեսական զարդացման օժանդակութիւն : Երկու եր–կիրներու տնտեսական համագործակցու–թիւնը անհրաժեշտ պիտի ըլլայ : Ալժերիա 1923ին10միլիոն հեկտոլիթրդինի կ'արտա–դրէր, 1932ին 18 միլիոն եղաւ արտա–դրութիւնը եւ որովհետեւ բնիկները քիչ դինի կը դործածեն, Ֆրանսա ստիպուե–ցաւ աւելին դնել : Ալժերական արտա–դրութիւնները կը մրցէին Ֆրանսական արտադրութիւններու հետ : 1879ին այ–դիներու յատկացուած հողերուն տարա–ծութիւնն էր քսան հազար հեկտար , 1933ին 377·000 հեկտար : Պետութիւնը փորձեց նուազեցնել տարածութիւնը , բայց բնիկը, վրանաբնակը տոկուն աշ–խատանքի վարժ չէ, աւելի կիներն են որ

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

—o—

Բ.

Լիբանանէն ետք Ֆիկառոյի թղթակիցը, Անրի Տիւֆէր կ'անցնի Երուսաղէմ, Սուրբ հողին վրայ բննելու համար, թէ կարելի՞ է իրագործել եկեղեցիներու միութիւնը :

Երուսաղէմ, քրիստոնէական միութեան ժամո՞ւն : Դժուար է լսել ժամացոյցին հնչելը, սուրբ վայրերուն չուրջ դոյու–թիւն ունեցած աղմուկին պատճառաւ :

Երեք համայնքները —լատին կաթոլիկ–ները, Յոյն ուղղափառները եւ Հայ ուղ–ղափառները — այդ վայրերուն տէրերն են ու միասին կը բնակին այնտեղ : Արդ, բազմատէր ու բազմամարդ բնակութիւն – ներէ ներս խնդիրները միշտ անպակաս կ'ըլլան, մանաւանդ երբ բնակիչները կը պատկանին տարբեր ազդութեան, մշա–կոյթի ու դաւանանքի :

Արդ, ասոնցմէ իւրաքանչիւրը համոզ–ուած է, թէ ամբողջութեան բացարձակ տէրը ըլլալու իրաւունքը իրն է : Այս ի–րաւունքը պաչտպանելով, կը կարծէ թէ իր հաւատքը կը պաչտպանէ : Միւս կող–մէ, օսմանեան կայսրութեան օրերէն ժա–ռանդ մնացած իրաւական սովորութիւն – ներ աւելի եւս սուր հանդամանք կուտան այս մրցակցութեան : Միշտ ի զօրու եղող օրէնքին հիման վրայ, որեւէ առարկայի մը դործածութիւնը սեփականութեան հա–մահաւասար է : Նոյնիսկ քար մը աւելլ կը նչանակէ իրաւունքներ ունենալ այդ քա–րին վրայ, քանի որ մարդ իր դրացիին քարը չաւելը ...

Մ. Գերեդմանի եկեղեցիին առջեւ կը հանդիպ եւ աչքիս կը զարնեն նորոգու–թեան համար բարձրացուած սարքածնե–րը : Առաջնորդս կը բացատրէ .

Անդլիացիներն են, որ 1953ին, գաղա–տին տակաւին իրենց հովանաւորութեան տակ դտնուած միջոցին, վերանորոգման աչխատանքները սկսան : Անդլիացիները, մեկնումէն ի վեր, երեք համայնքները համաձայնութեան մը չհրցան գալ ապա–տանքները չարունակելու համար, վախ–նալով որ հին ծեփերուն տակէն լաստին ներուն նոր իրաւասութիւններ տուող ա–ճանադրութիւններ կրնան երեւան դալ :

Կը հասնինք եկեղեցիին դրան առջեւ : Առաջնորդս կը չարունակէ բացատրել .

Այս դուռը կը պատկանի երեք յարան–ուանութեանց, բացի բանալիէն, որ Մու–սեւականներուն սեփականութիւնն է : Ժ.Ե. դարուն, Սուլթան Սալահէտտին բա–նալին յանձնած է մարդու մը, որուն ըն–տանիքը ժառանգական իրաւունք պահած է այդ բանալիին վրայ : Ամէն անդամ որ յարանուանութիւններէն մէկը դուռը բա–նալ տալ ուզէ, որոշ դումար մը կը վճարէ բանալիին տիրոջ· դրան մէկ փեղկը բա–նալ տալը աւելի աժան կ'արժէ քան երկու փեղկերուն բացումը : Յարանուանութիւն–ները նախապէս կը պատրաստեն տարե–ցուցակ մը, որպէսզի որոշ ըլլայ թէ ո՞ր օրը բանալ պիտի տայ դուռը : Իսկ անհամաձայնութեան պարադային, սուրբ վայրերու պատասխանատու պետական մուհաֆըզը դատաւորի դեր կը խաղայ :

Առաջնորդս , միշտ նոյնքան հանդարտ, ցոյց կուտայ բոլորին կողմէ դործածուած միջանցքը , որ կ'առաջնորդէ դէպի աղ–քարը, որուն տակ թաղուեցաւ Յիսուս Խաչելութենէն ետք : Գերեդմանին վրայ բարձրացուած մատուռին մօտ, գետին մխուած մեծ գամ մը կը ցուցնէ, որ կը ճշդէ երեք համայնքներէն մէկուն ալիքը :

Անդլիացիները կը պատրաստուին նաեւ Առաջնորդս կը չարունակէ բացատրել .

Այս դուռը կը պատկանի երեք յարան–ուանութեանց, բացի բանալիէն, որ Մու–սեւականներուն սեփականութիւնն է : Ժ.Ե. դարուն, Սուլթան Սալահէտտին բա–նալին յանձնած է մարդու մը, որուն ըն–տանիքը ժառանգական իրաւունք պահած է այդ բանալիին վրայ : Ամէն անդամ որ յարանուանութիւններէն մէկը դուռը բա–նալ տալ ուզէ, որոշ դումար մը կը վճարէ բանալիին տիրոջ· դրան մէկ փեղկը բա–նալ տալը աւելի աժան կ'արժէ քան երկու փեղկերուն բացումը : Յարանուանութիւն–ները նախապէս կը պատրաստեն տարե–ցուցակ մը, որպէսզի որոշ ըլլայ թէ ո՞ր օրը բանալ պիտի տայ դուռը : Իսկ անհամաձայնութեան պարադային, սուրբ վայրերու պատասխանատու պետական մուհաֆըզը դատաւորի դեր կը խաղայ :

Առաջնորդս , միշտ նոյնքան հանդարտ, ցոյց կուտայ բոլորին կողմէ դործածուած միջանցքը , որ կ'առաջնորդէ դէպի աղ–քարը, որուն տակ թաղուեցաւ Յիսուս Խաչելութենէն ետք : Գերեդմանին վրայ բարձրացուած մատուռին մօտ, գետին մխուած մեծ գամ մը կը ցուցնէ, որ կը ճշդէ երեք համայնքներէն մէկուն ալիքը :

Անդլիացիները կը պատրաստուին նաեւ

ընկճուած են ծանր աչխատանքներու տակ :

« Մարդկային Աչխարհադրութիւն »ի յատկացուած հատորներէն « Լա Մեթր – Թերանէ» դործը մանրամասնօրէն կը ներկայացնէ երկիրն ու բնակչութիւնը փոխադարձ յարաբերութեամբ, դուտ դի–տական կալուածի մէջ մնալով եւ որ սա–կայն անդրադարձումներ ունի տնտեսա–կան եւ քաղաքական : Աւելցնենք որ Ալ–ժերիա ծովահէններու կայան էր դեռ անցեալ դարուն սկիզբները եւ Միջագ·Նա–հանդները պաչտպանելու համար իրենց ծովային առեւտուրը, սկսան հետաքրքր–րուիլ Մերձաւոր Արեւելքով եւ Միջերկ–րականով :

Թունուզի Նախագահը հաչտ չէ Արաբ Միացեալ Հանրապետութեան Նախագա–հին ծրագրին հետ : Կը փափաքի կազմել Ալժերիոյ եւ Մարոքի հետ քաղաքական եւ տնտեսական միութիւն մը՝ դործակ–ցութեամբ Ֆրանսայի : Պիտի կազմուի ուղղահայեաց միութիւն մը, մինչդեռ Ա.Մ.Հ.ի վարիչը «Ցեղափոխութեան մը փի–լիսոփայութիւնը» դործով կը ծրագրէր հորիզոնական միութիւն մը Պարսից Ծո –

թեան համար բարձրացուած սարքածնե–րը : Առաջնորդս կը բացատրէ .

Անդլիացիները են, որ 1953ին, գաղա–տին տակաւին իրենց հովանաւորութեան տակ դտնուած միջոցին, վերանորոգման աչխատանքները սկսան : Անդլիացիները, մեկնումէն ի վեր, երեք համայնքները համաձայնութեան մը չհրցան գալ ապա–տանքները չարունակելու համար, վախ–նալով որ հին ծեփերուն տակէն լաստին ներուն նոր իրաւասութիւններ տուող ա–ճանադրութիւններ կրնան երեւան դալ :

Կը հասնինք եկեղեցիին դրան առջեւ : Առաջնորդս կը չարունակէ բացատրել .

Այս դուռը կը պատկանի երեք յարան–ուանութեանց, բացի բանալիէն, որ Մու–սեւականներուն սեփականութիւնն է : Ժ.Ե. դարուն, Սուլթան Սալահէտտին բա–նալին յանձնած է մարդու մը, որուն ըն–տանիքը ժառանգական իրաւունք պահած է այդ բանալիին վրայ : Ամէն անդամ որ յարանուանութիւններէն մէկը դուռը բա–նալ տալ ուզէ, որոշ դումար մը կը վճարէ բանալիին տիրոջ· դրան մէկ փեղկը բա–նալ տալը աւելի աժան կ'արժէ քան երկու փեղկերուն բացումը : Յարանուանութիւն–ները նախապէս կը պատրաստեն տարե–ցուցակ մը, որպէսզի որոշ ըլլայ թէ ո՞ր օրը բանալ պիտի տայ դուռը : Իսկ անհամաձայնութեան պարադային, սուրբ վայրերու պատասխանատու պետական մուհաֆըզը դատաւորի դեր կը խաղայ :

Առաջնորդս , միշտ նոյնքան հանդարտ, ցոյց կուտայ բոլորին կողմէ դործածուած միջանցքը , որ կ'առաջնորդէ դէպի աղ–քարը, որուն տակ թաղուեցաւ Յիսուս Խաչելութենէն ետք : Գերեդմանին վրայ բարձրացուած մատուռին մօտ, գետին մխուած մեծ գամ մը կը ցուցնէ, որ կը ճշդէ երեք համայնքներէն մէկուն ալիքը :

Անդլիացիները կը պատրաստուին նաեւ

ցէն Ատլանտեան : Քաղաքական ուղղու–թիւնները դուռ կը բանան արտաքին մի–ջամտութեանց, յատնի կամ թաքուն կերպով եւ ապահովաբար կնճռոտուն բա–նակցութիւնները :

Թունուզի «Ֆիրիք – Աքտոն» թերթին համաձայն Ֆրանսայի Նախագահը ըսած է Պուրկիպային . «Անկախութիւնը անխու–սափելի է, Ֆրանսա հակառակ չէ, պիտի օգնէ Ալժերիոյ, որ անմիջականօրէն պէտք պիտի ունենայ տնտեսական օժանդակութեան : Ալժերիոյ քաղաքա–պատան կախում պիտի ունենայ Ֆրան–մասով Արեւմտեան Եւրոպայի օժանդա–կութենէն : Ֆրանսա կը փափաքի որ եր–կիրը Քոնկօ մը չդառնայ, եւրոպական դաղութին կեանքը ապահովուի : Ալժե–Խորհրդ . Միութիւնը խարխոխ կը նմա–Մարոքի մէջ, Ամերիկա անտարբեր կրնար մնալ » :

Իմաստուններուն կը մնայ փոխադար–ղիչ ոյժով ութեամբ համաձայնութեան յանգիլ մեծագոյն չարիքները կանխե–մատավախութեամբ :

ԽՈՐԷՆ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

ՅԱԻԻՆ ՏՈՒՆԸ

(ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼԻ ՄԸ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ)

Դ.

Ու ահա հասեր ենք, դուրսէն ինք կը ձայնէ : Պզտիկ երկաթէ դուռ մը կը դտնայ իր ծխնիներուն վրայ անձայն, անշըչուկ : Դուռը նեղ է ու ցած, պէտքնիս ծռելով կը մտնենք ներս, ուր կը կենանք նեղ ու պզտիկ պարտէզի մը մէջ՝ որուն մէկ անկիւնը կայ բանտի դրագիրին խցի–կը· մեր թուղթերը կ'առնեն· ու ներս , միշտ աւելի ներս եւ ահա դիմացնիս կ'ել–լէ ահագին երկաթներով ու փայտերով չինուած վանդակորմ մը որուն ծերպերէն ներս մտնակի կը տեսնեմ բանտին բակին խնամու սալայատակը ուր քարերը կը փայլին, ներսը պատին վրայ կախուած լապտերին զոյդ մոմին լոյսին, համայնա–կուլ զազաններու աչքերուն հանդուցնա–տիպ :

Պայրամ Պապան, դահիճութենէ առաջ եկած իննըսունոց մը, վայրենի մը որ այս երկրորդ դրան պահապանն է, որով–հետեւ հոս իւրաքանչիւր դրան առջեւ մէյմէկ պահապան կը կենայ չհաչուելով սուինաւոր զօրքերը եւ ներսի կարտխան–ները, Պայրամ պապան այս խոշոր դուռը կը բանայ եւ ութ հոգի կը ձգէ ներս :

Ոչ մէկ դէմք այդքան վայրադութեան ու չնութեան տիպար կրնայ ծառայել քան այս մարդուն՝ որ մեր ետեւէն դու–ռը դոցելով կ'ոռնայ .

— Ներս, ներս, օր մը այս դռնէն ձեր դիակները դուրս կը հանեն ինչալլահ :

Ոխ, միշտ ոխ, վայրադութիւն եւ միշտ վայրադութիւն :

Խոշոր, ահագին սալայատակուած բակ մը, որ կանթեղի լոյսով կը լուսաւորուի եւ ուր մարդկային մարմիններ այս ցուրտ օդէն երկնցեր են քարերու վրայ քով քո–վի, եւ ուր չարժելու տեղ ալ չկայ : Շա–տեր քնացեր են· բակին վրայի չորս սեն–եակները , որ խօլուշ անունով կը յոր–ջորջուին հոս, լեցուած են· երեսակայե–ցէք քսան քառակուսի մեթր տարածու–թիւն ունեցող սենեակներ, որոնց իւրա–քանչիւրին մէջ քառասուն հոգի կը քնա–նան :

Մեր ներս մտնելուն՝ չատերը կ'արթն–նան, դէպի մեր կողմը կը նային ապուշի մարած ակնարկներով ու կը դառնան միւս կողմ իրենց ընդհատուած քունը չարու–նակելու : Ո՞ւր պիտի պառկինք եւ նստինք մենք, կը մտածենք :

Բանտը երկու յարկ է· սանդուխներէն, որոնց ամէն մէկ աստիճանին վրայ մարդ–կային մարմիններ երկնցեր են, երկրորդ յարկը կ'ելլենք· հոս տեսարանը ալ աւելի սոսկալի· հոս բազմութիւնը աւելի չատ է եւ անտանելի հոտ մը կայ որ մարդս կը խեղդէ : Ամէնն ալ տարածուեր են դետ–նին վրայ, ոչ մէկէ ձայն հոս, ոչ մէկ չչուկ, ամէնն ալ կը քնանան տառապող հոդիի, յոդնած մարմիններու այն խո–րունկ քունով որ մահուան կը մօտենայ· հոս մէկ կանթեղ մը միայն կայ լոյս տը–ւող, որ իր ստուերը կ'երկնցնէ այս մար–միններուն վրայ, կը խաղցնէ զայն ու կը կծկուի : Ահագին դերեզման մը ասիկա ու ամէնէն անդղան իսկ սարսուռներուն ա–մէնէն խորունկովը կը համակէ :

Ընկերներս տեղաւորուեր են հոս հոն, Հայերու անկողիններու վրայ· հազիւ հազ մէկ անդամ տեսած մարդդ, հոս , բան–տին մէջ, մտերիմի մը պէս՝ որ տարինե–րու ընթացքին մէջ ճանչցեր ու հետը չփ–ուեր ու ապրեր ես, քեզի կը մօտենայ, կ'եղբայրանայ ու կը վշտակցի : Վիշտը միակ բանն է զոր մարդ կ'ուզէ բաժնել եւ որ միացման դիծն է բոլոր այս տառա–պանքը մարմնաւորող յուսահատ ու տխ–րաբոյր հոդիներուն :

Կօշիկներս կը հանեմ· դուրսի անձրեւէն թաց խոտում կտրեր են· գեխի ահագին ծեփ մը ծածկեր է ամբողջ կաչին, որ լեկեր, թուլցեր, անճանաչելի բան մը դարձեր· դուլպաներս ալ թաց միսխա–փակած· կը հանեմ զանոնք ալ ու կը դը–նեմ կօշիկներուս մէջ :

Օխ, ինչ երանելի հանդստութիւն մըն է որ կ'իջնէ ամբողջ վաստակաբեկ ու վախ դողահար մարմնիս, անկողնին վրայ լաւ մը ոտքերս կ'երկնցնեմ , կ'ընկողմանիմ

բարձին, զոր հայրական հոգածութեան մը կը դնէ կռնակս ի վեր խեղճ ընկեր Մ.Իշխրդատ Հայկազն :

Կը խօսինք իրեն հետ երկար· կը պատ–մէ ինծի բոլոր այն արհաւիրքները զոր ը–դործուին հոդ, աս բանտին մթին խոր–րուն մէջ : Մտիկ ընելու կարողութիւն չունիմ· աչքերս քունը կը կաթէ :

Յակարծ դուրսէն, մեզերայնին մըն է որ կը բարձրանայ հայհոյութիւնով կարտխանին (բանտապահին) ձայնն է քիւրտ Հասանին ձայնը՝ ուրկէ ամէն մարդ կը վախնայ : Մեր մուտքով, անձ–կին մէջ թափ առնող քիչ մը խօսակցու–թիւնը կը դադրի· այս մարդը որ քիւրտ Հասան կը կոչուի, նշանաւոր հայասպան մըն է եւ ոչ ոք իրմէ աւելի չարմար այս անդութ պաչտօնին, վշտերու, ա–ռապանքներու չատցընողի այս լուռ անկարեկիր զբաղումին :

Ամէնն ալ սենեակին մէջ վախերնին չունչերնին բռներ են. կը մտածեմ թէ ինչ աստիճան վայրագ է այս մարդը որ այսքան խոր սարսափ է ցաներ ամէնուն սրտին ու հոդիին վրայ :

— Լուէ վայրկեան մը, կ'ըսէ յիմէ Մ.Իշխրդատ, մի խօսիր, մինչեւ որ սա չուն անցնի երթայ· իր զիլերային այցէն է· լեր, տեսնելու թէ բանտին մէջ դութիւն մը կա՞յ :

ԼԵՒՈՆ ՇԱՔՐԵԱՆ

(11 Շար.)

իրաւասութեան սահմանը ... Ապա զիս կ'առջնորդէ դէպի գերեզմանը, որուն «գործածութիւնը» բաժնուած է հետեւեալ ձեւով. առաւօտեան ժամը չորսէն 8 վերապահուած է լատին արարողութեանց. ժամը 24էն մինչեւ 2՝ յոյն ուղղափառ արարողութեանց: Ժամը երկուքէն չորս՝ հայ ուղղափառ արարողութեանց: Երբ Լատիններու, Յոյներու եւ Հայերու Զատիկը նոյն օրին զուգադիպի, ժամանակացոյց մը կը ճշդուի, որուն ճշգրիտ գործադրութեան կը հսկէ Յորդանանի կառավարութիւնը:

Կը հասնինք այն մատուռին առջեւ, ուր կը պահուին Յիսուսի չարչարանքներուն յիշատակները: Բայց խօսքը ձգեմ առաջնորդիս.

— Այս մատուռը կը պատկանի Լատիններուն, սակայն օրը երկու անգամ կը խնկուի Հայուն, Յոյնին եւ Ղպտիին կողմէ: Մինչեւ հիմա տակաւին չխօսեցայ Ղպտիին մասին, քանի որ սուրբ վայրերուն մէջ հիւրի պէս բան մըն է: Ուրեմն, Ղպտին հազիւ ներս կը մտնէ, Հայը քիչ մը աւելի կը յառաջանայ, Յոյնը մինչեւ Ս. Հաղորդութիւն կը հասնի:

Կ'իջնենք այն գետնափորին մէջ, ուր նետուած էր Յիսուսի խաչը:

Առաջնորդս՝

— Ինչպէս կը տեսնէք, քարէ աստիճանները վտանգաւոր ըլլալու չափ մաշած են: Լատինները կ'ուզէին նորոգել այս աստիճանները. իրաւունք չստացան: Բայց երկաթէ աստիճաններ շինեցին գաղտնաբար, եւ իրիկուն մը նոյնքան գաղտնի կերպով կրցան հոս իջեցնել. ամբողջ գիշեր մը դուռը իրենց վրայէն կղպած, նոր աստիճանները տեղաւորեցին: Խնդիրը դատարանները ինկաւ. բայց կառավարութիւնը մերժեց նոր սանդուխը հանել տալ, քանի որ օսմանեան օրէնքը կ'արգիլէ կատարուած աշխատանք մը քանդելը:

Նորագոյն տարակարծութեանց մասին տեղեակ պահուեցայ Բեթղեհէմի մէջ:

— Ծնունդին, լատին Պատրիարքը հանդիսաւոր թափօրով կը պտըտցնէ Յիսուս մանուկին մսուրը: Այս թափօրին կը հետեւի դիւանագիտական մարմինը: Արդ, այս տարի, թափօրը ստիպուեր է քառասունհինգ վայրկեան սպասել, քանի որ լատին լուսարարը Յոյներու պատկանող աստիճանի մը վրայ տեղ գրաւեր է: Իսկ Ս. Մանկանց տօնին օրը, Լատինները ուզեր են բոլորին պատկանող եկեղեցիին ապակիները լուալ. Յոյները արգելք հանդիսացեր են, վախնալով թէ ապակիները լուալէ ետքը Լատինները կրնան տէր կանգնիլ այդ ապակիներուն: Խնդիրը հասած է կառավարութեան, որ Սողոմոնի վայել վճիռ մը տուած էր այս տարի, եկեղեցիին ապակիները պիտի չլուացուին:

Գաղտնիք չէ ոչ ոքի համար թէ վարագոյրի մը կամաւոր հրկիզումն էր, որ Խրիմի պատերազմին պատճառներէն կամ պատրուակներէն մէկը եղաւ:

Յուշատետրիս էջերուն մէջ կը վխտան այս կարգի միջադէպեր:

Բարեբախտաբար, սակայն, երիտասարդ կրօնականներուն մօտ զգալի է մերձեցման ճիգ մը: Քանատացի մը, հայր Պարքլէ, պատմեց թէ ինչպէս յոյն, ռուս, հայ, զպտի եւ եթովպացի կրօնականներ (բոլորն ալ Հռոմէն անջատուած եկեղեցիներու պատկանող), 1960 Փետր. 14ին Երուսաղէմի մէջ ներկայ գտնուեցան սարկաւագութեան իր ձեռնադրութեան: Թէ ինչպէս անցեալ Փետրուար 12ին, երկու Յոյն ուղղափառներ եւ Հայ մը, Երուսաղէմի Ս. Աննա դպրեվանքին մէջ ներկայ գտնուած են յոյն կաթողիկէ վարդապետի մը ձեռնադրութեան:

Լատին եւ արեւելածէս կաթողիկէները մեծ ջերմեռանդութեամբ իրենց եկեղեցիներուն մէջ կը տօնեն «միութեան շաբաթ»ը: Այդ շաբթուան ընթացքին, անկլիքաններն ու կաթողիկէները, իրենց ճիգերը միացուցած, ուղղափառները կը հրաւիրեն ժամ մը լուռ խոկալու՝ կողք կողքի: Ուղղափառները ցարդ անտեսած են միասնաբար խոկալու այս հրաւէրները:

ԱՆՐԻ ՏԻՒՔԷՐ

(Մնացեալը յաջորդով)

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԹՈՇԱԿԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հ. Բ. Ը. Միութեան Կրթական Կեդր. Յանձնախումբը, 1961 – 62 դպրոցական տարեշրջանի համար, համալսարանական ուսմանց յատուկ թոշակներու բաշխումին մասին կը ծանուցանէ հետեւեալը՝ շահագրգռուողներուն ի գիտութիւն:

1.— Միութիւնը ներկայիս ունի 101 թոշակընկալ սաներ, որոնցմէ 26ը այս տարի իրենց ընթացքը կ'աւարտեն: Իրենց ուսումը դեռ պիտի շարունակեն ուրեմն 75 հոգի, որոնք իրենց համար սահմանուած գումարները յառաջիկայ շրջանին եւս պիտի ստանան, եթէ յաջողութեամբ անցուցած են իրենց տարեվերջին քննութիւնները: Այս մասին անոնցմէ իւրաքանչիւրին նամակներ պիտի ուղղուին եւ իրենց յաճախած համալսարանի վարչութեան վկայութիւնը պիտի ուզուի իրենց յաջողութեան մասին:

2.— Իբրեւ նոր թեկնածու այս տարի պիտի ընդունուին միայն քսան հոգի, հետեւեալ պայմաններով.

Ա.) Կրթաթոշակ պիտի տրուի նիւթական միջոցներէ զուրկ եւ օժտուած երիտասարդներու, որոնք համալսարան պիտի յաճախեն Ամերիկայէ դուրս արտասահմանի ուրիշ երկիրներու մէջ:

Բ) Նախընտրութիւն պիտի տրուի այն երիտասարդներուն, որոնք իրենց համալսարանական ուսումը յառաջացուցած են արդէն և զայն լրացնելու համար անհրաժեշտ աջակցութեան մը պէտք ունին:

Գ) Հաւասար արժանիք ունեցող թեկնածուներու մէջէն, պիտի ընտրուին անոնք՝ որ բարձրագոյն ուսմանց կեդրոններու մօտ կը բնակին եւ նիւթական մեծ զոհողութեանց չեն կարօտիր իրենց դասընթացքին հետեւելու համար:

3.— Մասնաւոր յատկացումներ պիտի կատարուին հինգ թեկնածուներու, որոնք արդէն ապացոյցը տուած են թէ մըտաւորական կամ գեղարուեստական ճիւղի մը մէջ բացառիկ ընդունակութիւն ունին եւ կ'ուզեն իրենց մասնագիտութիւնը աւելի խորացնել կամ կատարելագործել:

4.— Որոշ հիմնադրամէ մը, Հ. Բ. Ը. Միութեան Ամերիկայի Կեդր. Յանձնաժողովին կողմէ փոխատուութեան ձեւով կրթաթոշակ պիտի տրուի Ամերիկա ծնած այն հայ ուսանողներուն, որոնք այս երկրին մէջ համալսարան մը պիտի յաճախեն:

5.— Ուրիշ մասնաւոր հիմնադրամէ մը կրնան օգտուիլ ամերիկաբնակ երիտասարդներ, որոնք արտասահմանի հայ վարժարանի մը մէջ կը փափաքին ազգային ուսում ստանալ:

6.— Թոշակները մէկ տարուան շրջանի համար են:

7.— Որեւէ համալսարան ընդունուելու համար երկրորդական վարժարանի մը վկայականը ի ձեռին չունեցող թեկնածուներու դիմումները անհետեւանք կը մնան:

8.— Թեկնածուները հարկ է իրենց դիմումը կատարեն մինչեւ Մայիս 20, ստորեւ նշանակուած հասցէին: Ապա անոնց պիտի ղրկուին հարցարաններ, որոնց տրուած պատասխաններուն եւ զանոնք հաստատող փաստաթուղթերուն հիման վրայ՝ Միութեան Կրթական Յանձնախումբը պիտի կատարէ թոշակընկալ սաներու ընտրութիւնը Յուլիսի վերջը:

Այս յայտարարութիւնը միաժամանակ հրատարակութեան կը տրուի Ամերիկայի եւ արտասահմանի հայ թերթերուն մէջ:

ԴԻՒԱՆ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉ.
ԺՈՂՈՎԻ

Armenian General Benevolent Union
250 Fifth Avenue, New York 1, N. Y.

ԾԵՐԱԿՈՅՏԻ ՄԸ ՄԱՀԸ

Անցեալ շաբթու Ֆրանսական Հասարակապետութեան Ծերակոյտը իր մահկանացուն կնքեց: Առանց տառապանքի: Դունի մէջ էր, երբ մահը վրայ հասաւ: 1958ի Սահմանադրութեամբ ստեղծուած այս ժողովը, նիստ գումարած էր ընդամէնը երկու անգամ միայն. 1959 Յուլիս 15ին, բացման նիստ մը հրաւիրուած էր, անդամ ժողովականները իրենց ներքին օրէնքները քուէարկած էին, եւ յիշատակի մեռալ մը ու մէկական օդաչափ՝ նուէր ստացած: Երկու շաբաթ ետք, Յուլիս 30ին, հաւաքուեցան երկրորդ եւ վերջին ժողովի մը համար. այն եզրակացութեան եկած էին, թէ այս Ծերակոյտը չի կրնար իր գոյութիւնը պահել իր նախնական վիճակին մէջ:

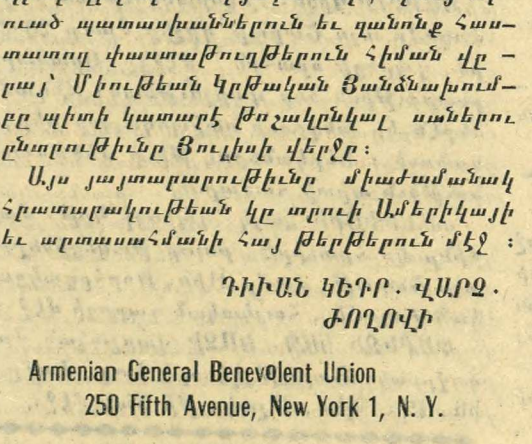

Այս տարի՝ դրամ ալ չունէին. 1961ի պետական պիւտճէին մէջ ոչ մէկ յատկացում նախատեսուած էր թմբիրի մէջ ինկած այս ծերակոյտին համար, որ չէր կրնար կառավարել անկախութեան տիրացած Պետութիւններ:

Նախագահը, Կասթոն Մոներվիլ, (որ միաժամանակ Ֆրանսական Ծերակոյտին նախագահն է), անցեալ Նոյեմբերին անհանգստութեան նշաններ ցոյց տուաւ իրերու այս կացութեան համար եւ Զօր. տը Կոլի ուշադրութիւնը հրաւիրեց այս հարցին վրայ:

Հանրապետութեան նախագահը ընդառաջ գնաց Կասթոն Մոներվիլի մտահոգութեանց: Հասարակապետութեան Ժողովին անդամակցող երկու հարիւրի հասնող երեսփոխաններն ու ծերակուտականները Ֆրանսայի Ազգ. Ժողովին նախագահին՝ Ժագ Շապան – Տելմասի եւ Կասթոն Մոներվիլի կողմէ մահազդի տեղ բռնող նամակներ ստացան, նամակները կը յայտնէին իրենց անգոյ պարտաւորութեանց ջնջումը: Գրութեանց կցուած էր նաեւ վարչապետ Տըպրէի կողմէ ստորագրուած նամակ մը, որ այս մահը պաշտօնապէս կը հաղորդէր Կասթոն Մոներվիլի:

Նախկին Հասարակապետութեան անդամ Պետութիւնները, որոնք Ֆրանսայի հետ անջատ համաձայնութիւններ չեն կնքած տակաւին, պաշտօնական հաղորդագրութիւններ ստացան, որոնք կը յայտնեն ժողովին լուծումը:

Ֆրանսայի հետ համագործակցութեան համաձայնութիւններ կնքած երկիրներուն ալ (Սենեկալ, Մատակասքար, Հասարակածային Ափրիկէի պետութիւնները) առաջարկուած է «միջ–երեսփոխանական խորհրդակցական ծերակոյտ» մը ստեղծել:

Այս նոր մարմնին համար, առժամեայ յատկացում մըն ալ նախատեսուած է արդէն 1961ի պետական պիւտճէին մէջ:

Կեդրոնական Ափրիկէի Հանրապետութիւնը արդէն իսկ չորս պատուիրակներ նշանակած է Դեկտեմբերէն ի վեր՝ այս նոր մարմնին համար: Սակայն վերջնական կարգադրութիւն մը ընելու համար, պէտք է սպասել որ Ֆրանսայի եւ ափրիկեան Համաձայնական չորս Պետութեանց (Քոթ տ'Իվուառ, Տահոմէ, Բարձր. Վոլթա, Նիճերիա) միջեւ յառաջ տարուող բանակցութիւնները վերջ գտնեն:

Սէրը ելեկտրական հոսանքի կը նմանի: Եթէ. կոճակը ժամանակին չդարձնէք, ապահովութեան խիցերը պիտի այրին եւ անոնց հետ՝ ձեր սիրտն ալ:

ՄՕՐԻՍ ՏԵՔՈՊՐԱ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (182)

ՀԱՅՈՑ ԲԵՐԴԸ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ

Այս տեսնելով՝ շինականները ոչ միայն իրենք էին թաքնւում, թաքցնում էին թէ հաց, թէ ցորեն եւ թէ ամէն ուտելիք: Օ՛, եթէ հնար լինէր թաքցնել եւ խոտը.. Զինուորները, առանց տէրերին հարցնելու, բարձրանում էին դէզերի գլուխը եւ խոտը թափում ձիերի առաջ, կամ՝ պարզապէս ձիերը բերում, կանգնեցնում էին դէզերի առջեւ, եւ նրանք չորս կողմից դէզն այնպէս էին կրծում, որ նա կամ փլւում էր փորը թափուած կամ նմանում էր հսկայական սունկի:

Երեք օր առաջ կռիւը Արանց գիւղի մօր էր, երէկ սակայն արքունական զօրքերը, նեղելով նախարարական ուժերին, հասել էին Թիր գիւղին, եւ այժմ կռիւը ծաւալւում էր նրա դաշտում ...

Արքունական գունդը կանգնած էր գետեղերքից դէպի սարի ստորոտն ընկած տարածութեան վրայ, արտերից փոքր ինչ հեռու, մի բաց տեղ, որ իրօք հնձած խոտի խոզաններ էին. իսկ նախարարական զօրքերը բռնել էին գիւղի առջեւը, ուր արտերը վերջանում՝ սկսւում էին բանջարանոցները ու կալատեղերը:

Թագաւորի վրանը խփել էին Թոնդրակի լանջին, որտեղից երեւում էր գրեթէ ամբողջ հովիտը՝ իր շէներով, ծառաստաններով եւ միակ գետով, որ ոլորւում էր շէների մօտով. գետը թւում էր առասպելական մի օձ վիթխարի, որ արծաթեայ մէջքը փայլեցնելով, սողում է առաջ՝ մի զոհ գտնելու:

Կռուի առաջին օրը Արշակն ինքը կիպ հագնուած, առանց սովորական թիկնոցի, զօրքին միացած, խրախուսում էր նրան. «Չխնայել, կոտորել տիրանենգ ապիրատներին»... Այժմ սակայն, զօրավարների խնդրանքով, մնում էր մարտից հեռու. երբեմն միայն, մարտին նայելու համար, կանգնում էրէ կամ վրանի առաջ, կամ՝ իր սեւ նժոյգը նստած, առաջ էր գնում բաւական տեղ, որ զինուորները տեսնեն իրեն եւ խիզախեն... նայում էր եւ յաճախ նեղսրտում, որ իր վաշտերը չեն կարողանում յաղթել հակառակորդին:

Իսկ գիշերը բարկութիւնն ու զայրոյթը չէին թողնում նրան քնելու: Այդ պահերին յաճախ յիշում էր Փառանձեմին ու մտածում, թէ ինչ լուր կարող էր ուղարկել նրան:

Պատահում էր երբեմն կանչում էր Եղր դպրին, որ նամակ թելադրի Փառանձեմին, բայց ձեռքը թափ էր տալիս միշտ, «վաղը»... Եւ այդ վաղերը կրկնւում էին, քանի որ չկար տակաւին ուրախառիթ մի բան, որ յայտնէր թագուհուն... Այնինչ Արշակը կարծում էր մինչ այդ, թէ ինքը մի քանի օրում կ'ընկճի եւ գերի կ'առնի ապստամբ նախարարներին եւ կըռիւները կը վերջանան: Բայց դրանք շարունակւում էին դեռ եւ ոչ ոք չէր կարող ասել, թէ ի՞նչ կը լինի վաղը ...

Ծանր հոգեկան վիճակի մէջ էին եւ զինուորները: Ցերեկները կռւում էին, գիշերները օրուայ հագուստով, զրահներով մեկնւում գետնին հանգստանալու. բայց օրուայ տպաւորութիւնները երկար ժամանակ թոյլ չէին տալիս ննջելու:

Վերեւ աստղազարդ երկինքն էր, շուրջը մերկ լեռները, դէմը՝ հակառակորդը.. եւ իւրաքանչիւր զինուոր մտածում էր, թէ ինչ կը լինի՞ արդեօք վաղը. ինքը ո՞ղջ կը մնայ արդեօք, թէ կ'ընկնի վիրաւոր կամ անշունչ, ինչպէս շատերն էին ընկել այսօր, երէկ, , միւս օրը... Իսկ բոլորը երազում էին, թէ ե՞րբ պիտի վերջանայ այս անակնկալ, տարօրինակ կռիւը, ուր Հայը կռւում է Հայի դէմ ...

Մարտերը վարում էր Զարեհ Ամատունին՝ իր օգնական Անգեղաց իշխանիկի հետ, որ ամիսներ առաջ, իշխանաժողովից անմիջապէս յետոյ փախել էր թագաւորի մօտ եւ յայտնել նրան նախարարների խորհուրդը:

Երկուսն էլ հագնում էին զրահներ, որ ասես շինուած էին ձկնաթեփերից, իսկ սաղաւարտները միակտուր պողպատից էին: Ամէն երեկոյ, դադարից յետոյ, հարիւրապետները գալիս էին Զարեհի մօտ՝ հրահանգներ ստանալու, թէ ի՞նչ պէտք է անել վաղը: Դրանից յետոյ Զարեհը օգնականի հետ գնում էր թագաւորի մօտ վաղուայ անելիքի ծրագրով:

Միասին միջոցներ ու հնարներ էին խորհում վաղը գործադրելու, որ ընկճեն հակառակորդին: Խորհում էին ռազմական ամէն կարգի խորամանկութիւններ, բայց Արշակը դարձեալ հրամայում էր միեւնոյնը.

— Ինչպէս կամենաս, միայն սրատիր եւ գերիր չարագործներին ...

Եւ Զարեհ Ամատունին, որքան ներում էին իր երիտասարդական փորձն ու խելզը, գնդի կռիւը վարում էր եռանդով, բայց հակառակորդը յամառ էր. եթէ երբեմն տեղի էր տալիս, մէկ երկու էլ իրենք էին անցնում գրոհի՝ նետերի տարափ թափելով եւ ձիերը սրընթաց քշելով հասունացող արտերի միջով, ինչ շինականներին պատճառում էր անասելի վիշտ ու տխրութիւն:

ՍՏԵՓԱՆ ՉՕՐԵԱՆ

(Շար.)

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Բաֆֆի խումբի կողմէ, այս Հինգշաբթի, ժամը 21ին, Մշակոյթի Տան մէջ:

Կը խօսի՝ ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Նիւթ՝ Դաշնակցութիւնը եւ մեր ներկայ իրականութիւնը :

Կը հրաւիրուին ընկերները :

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Ապրիլ 16, ժամը 16էն 24
Անիէռի քաղաքապետարանի շքեղ սրահներուն մէջ

Հայկական պարեր՝ ՍՕՍԻ պարախումբը իր ամբողջական կազմով : Ղեկավարութեամբ Տիկին Յասմիկ Քիւթնէրեանի :

Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական պարեր, ճոխ պիւֆէ՝ դիւրամատչելի գիներով :

Նուագախումբ՝ ՌՕՊԵՐԹՕ ՍԵԹՕ :

Մուտք՝ 3 Ն. Ֆ.:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Երիտասարդուհիներու Զաւօ Շանթ խումբին դասախօսութիւնը այս Ուրբաթ ժամը 20ին, Կապոյտ Խաչի դրասենեակը, 17, Ռիւ Պլէօ :

Դասախօս՝ ՏԻԿ. ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ – ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ :

Կը հրաւիրուին նաեւ անդամուհիներ եւ համակիրներ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մարսիլիոյ Աղքատախնամ – Որբախնամ Միութիւնը շնորհակալութեամբ ըստացած է հետեւեալ նուէրները:

1) Երկրորդ թոռնիկով մը (փոքրիկն Հայկ Միաբանեան, ծնած Սէնթ Էթիէն) բախտաւորուած ըլլալու երջանիկ առիթով, Պ. Յ. Փափազեանէ 50 Ն. Ֆ.:

2) Իր ողբացեալ ամուսնոյն մահուան քառասունքին առթիւ, Այրի Տիկ. Վ. Համբարձումեանէ տասը Ն. Ֆ.:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԳԷՈՐԳ ԵԱՆՊԷԿԵԱՆ

Դաշնակով կ'ընկերանայ ԺԱԳԼԻՆ ՊԷՕՐԼԷ
Ուրբաթ, Ապրիլ 21, ժամը 21ին,

SALLE PAUL FARALICQ
21, Rue Yves Toudic (Métro République)

ՅԱՅՏԱԳԻՐ.— Կոմիտաս, Եանպէկեան, Սաթեան եւայլն եւայլն:

Տոմսերու համար դիմել Բալուեան գրատունը, ՓՐՕ 25·46 եւ երգահանդէսին օրը՝ մուտքին :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Արշակ Մոսկոֆեան (Թուլոն) իր քրոջ Տիկին Խոսրովուհի Զըլտըրեանի կսկծալի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 50 Ն. Ֆ. կը նուիրէ Ալֆորվիլի եկեղեցւոյ պայծառութեան : Նմանապէս Տիկին Լուսիկ Գամըշլեան Կարպիս Փափազեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի, քսան Ն. Ֆ. կը նուիրէ, Ս. Եկեղեցւոյս պայծառութեան :

Ա Զ Դ

Աղքատախնամի ծերանոցներու վարչ. յաձնաժողովը կը յայտարարէ որ մօտ ատենէն տրամադրելի նոր անկողիններ պիտի ունենայ Մոնմորանսիի, Սէն Ռաֆայէլի (վերապահուած միմիայն հայ գաղթականներու) եւ Անտիյիի հաստատութեանց մէջ :

Առ այդ, կը յանձնարարուի բոլոր անոնց որոնք կը փափաքին այս ծերանոցներուն մէջ պատսպարուիլ, այժմէն հարկ եղած ձեւակերպութիւնները լրացնելու համար, դիմել՝ Աղքատախնամի դրասենեակը, 32 Ռիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ (9): (ԿՆԻՔ)

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԴԱՍԸՆԹՍՑՔՆԵՐ ՉԱՓԱՀԱՍՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ամէն Ուրբաթ ժամը 19էն 22, Տիկին Այվազեան հայերէնի դասեր կուտայ չափահասներուն, Ազգ. Տան մէջ :

ԾԱԽՈՒ Է

Նպարավաճառի խանութ մը, երեսուն տարուան գործառնութեամբ: Կրնայ գործածուիլ նաեւ ֆոնֆեֆսիոնի համար : Խանութին մաս կը կազմէ յարկաբաժին մը, երեք սենեակ, խոհանոց: Սթրազպուր Սէն–Տընիի շրջանը, հեռաձայնել ՓԱՍԻ 10 – 52:

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՊՐԻԼ 8ԻՆ

Վերջացաւ Յառաջի վերհրատարակութեան 16րդ տարին: Պիտի խնդրէինք մեր բաժանորդներէն որ անյապաղ նորոգեն 1961 – 1962ի իրենց բաժանորդագրութեան շրջանը առանց սպասելու անհատական դիմումներու: Կը խնդրենք նաեւ այն բաժանորդներէն որոնք առկախ հաշիւներ ունին կարգադրել զանոնք առանց ուշացնելու :

Շնորհակալութիւն մեր բոլոր բաժանորդներուն որոնք իրենց կանխիկ եւ կանոնաւոր վճարումներով կը դիւրացնեն վարչութեան գործը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ

46ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս – Պետրոս եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան :

Բարձր հովանաւորութեամբ Կաթողիկոսական պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Պատուոյ նախագահութեամբ Ալֆորվիլի քաղաքապետ՝

ՌԱՈՒԼ ՊԼԷՕԶԻ

Ապրիլ 22, ժամը 21ին, Քաղաքապետարանին սրահը, Ռիւ Վոլթէր, Ալֆորվիլ:

Օրուան պատշաճ յայտագիր :

ՀԱՅԱԾԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ
ՎԱՏԻԿԱՆԻ ԶԱՅՆԱՍՓԻՒՌԷՆ

Այս Կիրակի, ժամը 10·30ին, հայածէս պատարագ եւ քարոզ պիտի ձայնասփռուին Վատիկանի ռատիոկայանէն : Պատարագիչ՝ Կոմիտաս Վ. Զարբգեան : Քարոզիչ՝ Ներսէս Ծ.Վ. Սեթեան: Նիւթ՝ «Քրիստոսի Յարութիւնը եւ մեր հայրերուն հաւատքը»:

Կարճ ալիք՝ 31·10, 25·55 եւ 19·94 :
Միջին ալիք՝ 196 մ.:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Վիէնի մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Համօ Օհանջանեան ակումբը: Շատ կարեւոր օրակարգ:

ՇԱՒԻԼԻ Կրօն. Ընկերակցութեան ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ գիշեր ժամը 20·30ին, դպրոցի սրահին մէջ: Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան: Անդամներէն կը խնդրուի ստիպողաբար ներկայ գտնուիլ: Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի :

ԺԱՆԹԻՅԻԻ Հայկ. դպրոցի Կրթ. մարմինը կը հրաւիրէ բոլոր թաղեցիները, այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Խորհրդակցական ժողովի, հայկական դպրոցի մէջ :

ՓԱՐԻԶԻ ԿԱՊ. ԽԱՉԻ վարչական ժողովը այս Շաբաթ կէսօրէ ետք, ժամը 3ին, Ռիւ Պլէօ, Մշակոյթի Տան մէջ:

ՇԱՒԻԼԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս Կիրակի պատարագ պիտի մատուցուի Շաւիլի եկեղեցիին մէջ: Յաւարտ պատարագի, մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Ապրիլեան նահատակաց յիշատակին:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Լաւ գործաւոր մը տունը աշխատող, կանանց թայէօրի եւ վերարկուի համար : Լաւ վճարում :

ROSE COUTURE
284, Rue de Vaugirard, Paris (15e)
Métro : Vaugirard

BOITES DE DRAGÉES

pour

BAPTEMES — COMMUNIONS
MARIAGES

Prix de Fabrique

CONFISERIE «SIDO»

E. BENAIS, FABRICANT
70, Rue J. Pierre Timbaud, PARIS- 11e
Dans la cour escalier 5 - 1er étage
Tél. : OBE. 12-52

TARIF FRANCO SUR DEMANDE

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ
Ի ՅԻՇԱՏԱԿ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ

Նախաձեռնութեամբ Սէն Շամոնի «Վարուժան» կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Վարդգէս» խումբին :

Այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, ժան տ'Արք սրահին մէջ:

Կը նախագահէ ընկ. Ս. ԸՆՏՐԻԿԵԱՆ :

Կը խօսի ընկ. ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ :

Գեղարուեստական պատշաճ բաժին, արտասանութիւն եւ կենդանի պատկեր մը, Ս. Թէհլիրեանի կեանքէ, «...Ինչո՞ւ սպաննեց Թալէաթը»:

Սէն Շամոնի եւ շրջակայի հայ հասարակութիւնը կը հրաւիրուի ոգեկոչելու անմահ հերոսին յիշատակը, որ մէկուկէս միլիոն զոհերուն վրէժը լուծեց 1921 Մարտ 15ին, Պերլինի մէջ :

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ.Յ.Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ, ժամը 21ին: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչը: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՓԱՐԻԶ.— Հ.Յ.Դ. «Փոթորիկ» խումբի ժողովը այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԱՌՆՈՒՎԻԼ – ՍԱՐՍԷԼԻ Հ.Յ.Դ. Վարդան ենթ.ի ժողովը այս Կիրակի, ժամը 15ին, Առնուվիլի ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ԱՊՐԻԼ 11 - 24 Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ԿՈՂՄԷ (ՉՈՄ)

23, ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ

ՓԸԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ (ՔԱՏԷ)

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ

Կ. ՄԵՀԵԱՆ

KINOPANORAMA
60, AVENUE DE LA MOTTE-PIQUET
Parking illimité Tél. : FON. 50-50

UN FRANÇAIS A MOSCOU

ԿՐԵՄԼԻՆԻ ԱՆԾԱՆՕԹ ԳԱՆՁԵՐԸ
ԱՐԱՐԱՏԸ
ԵՐԵՒԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ (Զանգեզուր, ձիաւորները, ծաղկեփունջ, հովիւները)

Շաբաթ, Կիրակի եւ տօնական օրերը՝ երկու ցերեկոյթ
14·30 եւ 16·50, Շաբթու մէջ 15·30
Հինգշաբթի մէկ ցերեկոյթ 15·30ին
Շաբթու մէջ 2 երեկոյթ 19·15 եւ 21·35

Տոմսերը կարելի է առնել 13 օր առաջ ժամը 11էն 19 եւ Աժանսներէն
Գին՝ 4·45 եւ 7·50 Ն. Ֆ.

ԵՒՐՈՊԱՅԻ

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ
ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ
ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ
Սուսամ – (ՌՈՃԻԿ)
ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...

LE BOSPHORE
MARQUE DEPOSÉE

CHOC-ALVA • CHOCO-LOC

Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՈՒՐԲԱԹ 14 ԱՊՐԻԼ

VENDREDI 14 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9078 — 37EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇԵՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4879

ՕՐՈՒԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

ԴԱՐՈՒՆ ՄԱՐԴԸ, ԵՈՒՐԻ ԿԱԿԱՐԻՆ

ԱՆՋՐՊԵՏԻ ԴԱՐԸ ԲԱՑՈՒԵՑԱՒ.— «ԱՀԱԿ»Ը ԳՈՀ ՉԷ ՏԸ ԿՈԼԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ.— ԱՅԽՄԱՆԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՆՋՐՊԵՏ

ՆՈՐԱՅՐ ՍԻՍԱԿԵԱՆԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս կը գրէինք երէկ, մէկ ժամ եւ 48 վայրկեան տեւողութեամբ թռիչքէ մը ետք, երկիր վերադարձաւ ռուսական հրթիռը, Վոստոկ (թարգմանէ՝ Արեւելք), որ կը կշռէր 4·725 քիլօ:

Հրթիռը, այս անգամ, մարդ մը կը բարձրացնէր անջրպետն ի վեր եւ շրջանն ընելով երկրագունդին շուրջ, կը բերէր այն երկիրը՝ ուրկէ մեկնած էր:

Այդ մարդը, Եուրի Ալեքսիէվիչ Կակարին, 27 տարեկան է, անդամ Կոմերիտ Միութեան՝ 15 տարիէ ի վեր, կուսակցութեան շարքերուն մէջ մտած անցեալ տարի Յունիսին: Զաւակն է ատաղձագործի մը, ամուսնացած է հիւանդապահուհիի մը հետ, Վալանթինա, 26 տարեկան: Ունի երկու աղջիկ, Էլենա, երկու տարեկան, եւ Կալա, հազիւ մէկ ամսու:

Կակարին նախ աշխատած է ձուլարանի մը մէջ, յետոյ նուիրուելով ճարտարագիտութեան՝ հետեւած է Սարատովի արհեստագիտական վարժարանին, եւ այս ուսանողութեան ընթացքին իր մէջ բուռն փափաք մը զգացած օդանաւային ասպարէզին մէջ նետուելու: Չորս տարի առաջ ստացաւ օդանաւի մեքենավարի վկայական:

Ծնած է Սմոլենսկ, այժմ կ՚ապրի Մոսկուա:

«Վոստոկ»ի թռիչքէն քանի մը ժամ առաջ, Կակարինը կը բերեն վիթխարի հրթիռին առջեւ, որ դէպի երկինք ուղղած իր քիթը, բազմայարկ բուրգի մը ձեւով, ամրաշաղախ պատուանդանի մը վրայ: Հրթիռին շուրջ հսկայ վանդակ մը, որու վրայ ման կուգան ճարտարագէտները պողպատէ եւ անկիղաքարէ հաղուստներով, եւ կը յարգարեն հինգ յարկերու կրակառները:

Կակարին կը մտնէ իր խուցը: Կը պառկի կռնակի վրայ: Զինքը կը կապեն, խուսափելու համար այն անպատեհութիւններէն, որոնք կը պատահին՝ երբ ձգողականութեան ուժը կը կորսուի անջրպետին մէջ ու կը սկսի ծփալ պարապին մէջ:

Ճարտարագէտները կը մեկնին՝ յաջողութիւն մաղթելով եւ Կակարինի ձեռքը սեղմելով:

Կակարին մինակ է հիմա: Լռութիւն, ահաւոր լռութիւն մը՝ խուցին մէջ, որ կտրուած է, անջատուած է դուրսի աշխարհէն: Յանկարծ թրթռացում մը, հեռաւոր դղրդիւն մը, — մեքենաները սկըսած են աշխատիլ:

Հրթիռը հիմա պիտի անջատուի իր պատուանդանէն, պիտի բարձրանայ ընդ այեր: Դղրդիւնը կը վերածուի խուլ եւ ահաւոր հռնդիւնի մը, որ կը սարսէ իր խուցը: Դեռ կարելի է հանդուրժել այն վիճակին, ուր կը գտնուի: Յանկարծ կը զգայ թէ գամուած է իր պատգարակին, որ միաժամանակ կը ծառայէ իրեն իբրեւ նստարան: Հրթիռին առաջին յարկը անջատուած բաժնուած է հիմա: Ուրեմն շատ հեռացած է երկրագունտէն, հասած անջրպետին: Երկրորդ յարկն է որ վառած է իր կրակները: Այժմ հրթիռը կը սլանայ աւելի արագ: Այս այն սահմանն է, որու չէր հասած դեռ մարդկային արարածը: Սրտին զարկերը կ՚արագանան: Կակարին կը զգայ թէ քրտինքը մարգրիտ կը հիւսէ ճակտին վրայ: Ոստում մը, ցնցում մը եւս: Երրորդ յարկն է որ վառած է իր կրակները: Այժմ ժամական 18·000 քիլոմեթր արագութեամբ կը սուրայ հրթիռը:

Այս պահուն կը տիրէ լռութիւն մը, որ պակուցիչ է՝ ինչպէս կ՚ըսեն բանաստեղծները: Լռութիւն մը, որու ծանօթ են միայն սուզորդները՝ ովկիանոսներու խորութեան մէջ: Մոգական ձեւով, դադրած է այլեւս արշաւասոյր արագութեան ստեղծած ճնշումը, եւ հրթիռը կը ծըփայ, կը սուրայ գլխու պտոյտ տուող թաւալումով մը իր ծիրին մէջ, աղեղ մը ձեւացնելով երկրագունդին շուրջ:

Կակարին իր կարգին կը ծփայ երազանքներու մէջ: Կը զգայ տեսակ մը թալուկ, որ կը յիշեցնէ ովկիանոսներու խորութեան ստեղծած գլխու պտոյտը: Հաճելի զգայութիւն մը չէ անշուշտ այդ երազանքը, այդ գլխու պտոյտը: Լռութեան մէջ ծփուն, մենութեան եւ անձկութեան զգայութիւն մըն է, որ կը սպառէ հոգեկան ուժերը:

Յանկարծ անսովոր շարժում մը խուցին մէջ,— հրթիռին յետադարձ մեքենաներն են որ կ՚աշխատին: Սկսած է վայրէջքը: Կակարին կը կառչի, կը փակչի իր պատգարակին: Ամէնէն դժուար վայրկեանն է ահա: Ահաւոր, աներեւակայելի աստիճանի մը հասած է հրթիռին դուրսի պատերուն ջերմութիւնը՝ շփումներու հետեւանքով: 2·500էն մինչեւ 3·600 աստիճան: Բայց ոչինչ կը զգայ Կակարին, որովհետեւ ներքին ջերմութիւնը քսան սանթիկրատէն բարձր չէ: Արագութեան աստիճանին անկումը, այսինքն վայրէջքին դանդաղութիւնը, որ կը հետեւի երկրագունտին մօտիկութենէն, անհաճոյ նոր անակնկալ մը կը ստեղծէ: Սիրտը այնքան սաստիկ կը բաբախէ, թմբուկի պէս ուժգին, որ կարծես թէ պիտի պայթի: Կակարին կը զգայ թէ ուշաթափ պիտի ըլլայ:

Բարեբախտաբար անցած է անջրպետին վտանգի սահմանը: Մեքենաբար աշխատող գործիք մը, օդերեւութաբանական ներգործութեամբ, հրթիռին պարունակէն դուրս կը նետէ խուցը ամբողջութեամբ, մինչ կը բացուի մետաքսեայ անկարգելը, հսկայ սունկի մը նման, որ հանդարտօրէն, հին օրերու սուրբերու պէս, ամպերն ի վար երկիր կ՚իջեցնէ այն որ մէկ ժամ 48 վայրկեան առաջ երկինք էր սլացեր, երկրագունտին շրջանն էր ըրեր:

Խուցին դուռը կը բացուի: Կակարին, ժպտուն, կը ձայնէ.—ողջ առողջ եմ: Ոչ մէկ նեղութիւն: Ըսէք կուսակցութեան, ըսէր կառավարութեան, եւ անձնապէս Խրուշչեւի թէ վայրէջքը տեղի ունեցաւ կատարեալ պայմաններու մէջ:

Աշխարհի հիացումը անսահման է, գիտական պատմութեան մեծագոյն յաղթանակն է զոր մարդը տարաւ, բայց այդ մարդը Ռուս էր, ինչ որ մերթ նախանձ, մերթ վախ, մերթ դառնութիւն կը պատճառէ ոմանց: Բովանդակ Խորհրդ. Միութեան մէջ, օրուան հերոսն է Եուրի Կակարին, որուն վրայ երգեր կը շինուին, որուն անունով կը մկրտուին նորածիններ, փողոցներ, հրապարակներ: Նախագահ Քենըտի շնորհաւորական հեռագիր մը քաշած է Խրուշչեւի ուր իր հիացումը կը յայտնէ խորհրդային գիտուններուն հանդէպ: Մամուլի իր ասուլիսին մէջ սակայն ճշդեց որ խորհրդային այս յաղթանակը ազատ աշխարհի տկարացումը չի նշանակեր: Աշխարհի բոլոր գիտունները կը հիանան եւ յայտարարութիւնները իրարու կը յաջորդեն: Քաղաքական գետնի վրայ, Ռուսերը անմիջապէս շահագործեցին այս աննախընթաց դէպքը: Այսօր վստահ «ընկերվարական ակումբի» օրէ օր աճող վարկէն, Ռուսերը ապազինման նոր բանակցութիւններ պիտի առաջարկեն Ամերիկայի, այն ապահովութեամբ որ այսօր իրենց խօսքը աւելի մեծ եւ անհերքելի կշիռ մը ունի: Խորհրդ. Միութիւնը, այս առթիւ, կոչ մը ըրաւ աշխարհի ժողովուրդներուն, շեշտելով թէ խորհրդային իրագործումները կը դնէ ի սպաս խաղաղութեան եւ ոչ՝ պատերազմի. «մեզի ծնունդ տուած երկրին փառաւոր իրագործումը, պիտի մղէ խորհրդային ժողովուրդը նոր ճիգերու համայնավարութեան կառուցման համար, յառաջ նոր իրագործումներու համար, յանուն խաղաղութեան, յառաջդիմութեան եւ մարդկութեան երջանկութեան»:

× Մոսկուայի ձայնասփիւռը կնոջ մը գրած մէկ քերթուածը հաղորդած է որուն խորագիրն է Զօն Կակարինի: Ուրիշ քերթուած մը որ կարդացուած Լենինկրատի պատկերասփիւռէն Կակարինի ըսել կուտայ.—

«Երկրէն կը հեռանամ, երկրին բարիքին համար,

Եւ իմ միակ աստուածս, մարդն է»:

× Ֆիկառօ երկար յայտարարութիւն մը հրատարակած է ուր խորհրդահայ մեծ գիտնականը՝ Նորայր Սիսակեան գիտականօրէն կը բացատրէ այս ճամբորդութեան պարտադրած պայմաններն ու նախզգշութիւնները: Սիսակեանկը շեշտէ.— Անջրպետային մարդկային թռիչքին կենսաբանական հարցը. պահանջեց խորուսումնասիրութիւն մը նկատի առնելով անջրպետի մթնոլորտին բոլոր մասնայատկութիւնները:

× Ամերիկեան օդային ուժի սպայակոյտի պետը յայտարարեց.— «Ռուսերու օրէ օր զարգացող ուժը անջրպետի մարդին մէջ մեր պատմութեան ամէնէն ծանրակշիռ սպառնալիքն է»:

× Արեւելեան Գերմանիոյ մամուլի գործակալութիւնը յայտարարեց թէ թեքնիք այս յաղթանակը զոր գլուխ հանեցին միջազգայնութեան փառաւոր վարդապետութենէն ներշնչուած բանուորներ, եւ ճարտարագէտներ ցոյց կուտայ համայնավարութեան բացարձակ գերազանցութիւնը դրամատիրութեան վրայ: Այս առթիւ կարգ մը թերթեր դիտել կուտան թէ նման յայտարարութիւն մը առնուազն զարմանալի է Գերմանացիներու կողմէ որոնք պէտք չէ մոռցած ըլլան թէ այսօրուան հրթիռներուն նախահայր՝ Վէ. 1 եւ Վէ. 2, ոչ Ռուսերու, ոչ ալ համայնավարներու կողմէ շինուած են:

ՖՐԱՆՍԱ

«ԱՀԱԿ»Ը ԳՈՀ ՉԷ

Թունուզի ալժերական շրջանակները, ցարդ ոչ մէկ պաշտօնական յայտարարութիւն ըրին տը Կոլի ըսածներուն առթիւ: Տպաւորութիւնը լաւ չէ սակայն, բայց ոմանք կը կարծեն թէ Զուիցերիա գտնուող բանագնացը Թայէպ Պուլարուֆ աւելի դրական տուեալներ պիտի բերէ իր վերադարձին քան ինչ որ Զօր. տը Կոլ ըսաւ: Այս առթիւ յատկանշական է որ, մինչ ոչ ոք յոյս ունի այլեւս Էվիանի հանդիպումին շուրջ, Զուիցերացիները ապահովութեան նոր միջոցներ ձեռք կ՚առնեն, ինչ որ կարծել կուտայ թէ ուրիշներէ աւելի բան մը գիտեն եւ հանդիպումը տեղի պիտի ունենայ:

Ալժերիոյ եւրոպական շրջանակները ինչպէս նաեւ Սուսթելի եւ Անկախներու խմբակցութիւնները այլեւս ոչ մէկ պատրանք ունին «Յունիս 18ի մարդուն» հանդէպ: Սուսթելի «Ազգային համախմբումը» զեկոյց մը հրատարակեց ուր կ՚ըսէ.— «Կ՚արձանագրենք թէ պետութեան ղեկավարը դաւաճանեց իր խօսքին եւ յանձնառութեանց, թէ այլեւս չի կատարեր այն առաքելութիւնը, զոր Ֆրանսայի ժողովուրդը իրեն յանձնեց, Միջերկրականի երկու ափերուն վրայ, այն առաքելութիւնը զոր կը կատարէ այսօր բովանդակ Ֆրանսան կ՚առաջնորդէ դէպի անիշխանութիւն եւ համայնավարութիւն: Նախագահին խօսքերուն մեկնութիւնը աւելորդ է»:

Զօր տը Կոլ Զորեքշաբթի օր սկսաւ իր շրջապտոյտը, Կասքոնեը: Ջերմ ընդունելութեան արժանացաւ Մոն տը Մարսանի մէջ, ուր կրկին խօսեցաւ Ալժերիոյ մասին. «Պէտք է վերջացնենք նաեւ Ալժերիոյ երկար եւ դժուար խնդիրը: Ասոր համալ ալ, երկար ատեն է կ՚ըսեմ եւ այս իրիկուն աւելի մեծ համոզումով եւ ուժով քան երբեք, կ՚առաջարկենք խաղաղութիւն եւ համագործակցութիւն»:

ԻՍՐԱՅԷԼ

ԱՅԽՄԱՆԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ամբաստանագիրը 15 հիմնական գլուխներէ բաղկացած է: Այխման մտիկ կ՚ընէ մեծ պաղարիւնով: Պաշտպան կողմը երկու կարեւոր կէտեր ունի, երկուքն ալ իրաւական գետնի վրայ, գլխաւորն այն է որ Արժանթինէն Իսրայէլ Այխմանի առեւանգումը ոչ մէկ ձեւով կ՚արդարացուի: Բուն իրաւագէտի մը համար այս արարքը ուրիշ բան չէ եթէ ոչ արժանթինեան պետական հիմնական իրաւունքներու բռնաբարումը: Ուրիշ կէտ մը եւս: Իսրայէլի պետութիւնը ի՞նչ իրաւասութիւն ունի դատելու մէկը որ ոճիրներ գործած է Իսրայէլի պետութենէն դուրս եւ անոր ծնունդէն իսկ առաջ:

ՀԱՅԵՐԸ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Վերջապէս, անցեալ Կիրակի, 9 Ապրիլ, տեղի ունեցան Հայոց ազգային հիմնարկութեանց «մատակարար» մարմիններու ընտրութիւնները, որոնք յետաձգուած էին երկու անգամ, ինչպէս գրեցինք: Այս կրկնակի յետաձգումները պատճառ դարձած էին, կը գրեն Պոլսոյ հայ թերթերը, որ նուազի հայ ժողովուրդին հետաքրքրութիւնը եւ մնայ անտարբեր՝ այս անգամ: Բայց ընտրութիւնները ցոյց տուին ուրիշ երեւոյթ մըն ալ,— ընտրութեանց մասնակցողներուն թիւը այնքան աննշան է թաղերու հայ բնակչութեան թիւին հետ համեմատած, որ կարելի է ըսել թէ այլեւս պարզ անտարբերութիւն մը չէ որ ցոյց կուտայ հայ ժողովուրդը, այլ կրաւորական ընդդիմութիւն մը: Պէյօղլուի թաղին հայ բնակչութեան թիւը կը հաշուեն աւելի քան տասը հազար, մինչդեռ ընտրութեանց մասնակցած են հազիւ ... երեք հարիւր հոգի: Առաւելագոյն չափով մասնակցած են Սամաթիոյ թաղին Հայերը, մօտ վեց հարիւր հոգի: Այսպէս ընտրութեանց ընդհանուր արդիւնքէն յայտնի կ՚ըլլայ, որ վաթսուն հազարի հասնող Հայութենէն ընտրութեանց մասնակցած են միայն 3500 հոգի Պոլսոյ բոլոր թաղերէն:

Ընտրութեանց պատկերը ցոյց կուտայ ուրիշ պարագայ մը եւս,— կատարուած ընտրութեանց մէջ մեծամասնութիւն շահած են այն ցանկերը, որոնք որոշուած էին թաղական խորհուրդներու համագործակցութեամբ: Ընտրուեցան նաեւ այն անձերը, որոնց դէմ պայքար մը ստեղծուած էր մանաւանդ Պէյօղլուի թաղականութեան եւ մեզի անծանօթ արշաւախումբի մը կողմէ:

Այսպէս, ուրեմն Պոլսոյ Հայոց ազգային բարենպատակ հաստատութեանց համար կազմուած են անջատ խնամակալ մարմիններ, Պատրիարքարանէն անկախ: Հետեւաբար անհրաժեշտ է որ ստեղծուի հակակշռող մարմին մը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՂՈՒՄՆԵՐԸ

ՀՆԱԳՈՅՆ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔԻՆ ՊԱՏԿԵՐԸ

Դուինի պեղումներուն ընթացքին յայտնաբերուեցան կաւէ եւ ապակիէ ամաններու բազմաթիւ կտորներ: Զանազան գոյներով եւ ձեւերով շինուած սկահակներէն, անօթներէն, բաժակներէն, սրուակներէն, կանթեղներէն եւ ուրիշ իրերէն կազմուած է ամբողջ հաւաքածոյ մը, որ հնագէտներուն կարծիքով բացառիկ արժէք ունի գիտութեան համար:

Յայտնաբերուած առարկաներուն մէջ մասնաւոր ուշադրութեան արժանի է անօթ մը, որ գտնուած է քաղաքին միջնաբերդի շէնքերէն մէկուն մէջ: Սրուակ մըն է՝ շինուած վառ կապոյտ – մանիշակագոյն գեղեցիկ ապակիով եւ ծածկուած գունաւոր արծնիով եւ ոսկեգոյն նախշերով: Յատակի մասը ունի տափակ գունդի ձեւ: Բարձրութիւնը 6,5 սանթիմեթր է, տրամագիծը՝ 8,5 սանթիմեթր: Ըստ երեւոյթին եղած է օծանելիք պահելու սահմանուած պերճանքի առարկայ մը:

Այս նրբակերտ սրուակը մեծ հետաքրքրութիւն կը ներկայացնէ ոչ միայն պատմաբաններու, այլեւ, յատկապէս, երաժշտագէտներու համար, որովհետեւ անոր կողերուն վրայ գծուած չորս մետալիոններէն մէկուն մէջ կայ պատկերը երաժիշտի մը՝ ջութակ նուագելու դիրքով: Այդ ջութակը շատ կը տարբերի այսօրուան ջութակէն: Ան իր մեծութեամբ կը հաւասարի «ալթօ»ին, վզիկը յստակ ձեւաւորուած է, բայց կարճ է եւ կը վերջանայ լայնքին դասաւորուած ականջներով եւ թեթեւ մը ետ ծռած գլխիկով: Պարզ է, որ միջնադարու այդ աղեղով եւ լարով գործիքը ֆիտել(*) կոչուած ջութակին սկզբնական ձեւն է: Ջութակին նախորդը՝ ֆիտելը, ինչպէս նաեւ միջնադարու միւս երաժշտական գործիքը՝ «ռեպեք»ը, իրենց ծագումով սերտօրէն կապուած են արեւելեան լարային գործիքներուն հետ:

Եւրոպական ֆիտելը առաջին անգամ երեւցած է մօտաւորապէս 9րդ դարուն: Նախապէս աղեղնաւոր պարզունակ գործիք մը՝ թիակաձեւ մարմինով եւ ձայնադարձային մէկ անցքով, մօտաւորապէս մէկ դար ետք հրապարակ եկած է ֆիտելի նոր նմոյշ մը՝ տանձաձեւ մարմինով եւ ձայնադարձային երկու անցքերով:

ԺԱ. – ԺԲ. դարերուն երաժշտութիւնը կը սկսի արագօրէն զարգանալ: Նոյն շրջանին ֆիտել կը կատարելագործուի եւ կը ստանայ աւելի բարդ ձեւ, իրանը համեմատաբար կը տափակնայ, կը փոխուին դեկաները (ներդաշնակութեան տախտակները), կը յայտնուին կողերը, իսկ մատներուն գործածութեան զարգացման շնորհիւ կոթը կը ձեւաւորուի ու կը բաժնուի իրանէն:

Անհրաժեշտ է նշել, որ ֆիտելի կատարելագործման արդիւնք են նաեւ կողերու գոգերը, որոնք եղած են որպէսզի կարելի ըլլայ աղեղը ազատ շարժել զատ – զատ լարերուն վրայ: Իսկ այդ կապ ունէր աղեղի եւ լարի արուեստին մէջ յառաջ եկած մեղեդիի զարգացումին հետ:

Դուինի սրուակին վրայ գծուած երաժշտական գործիքը շատ մը կողմերով կը նմանի կատարելագործուած ֆիտելին: Ունի կիթառաձեւ իրան, ձեւաւորուած կոթ որ անջատ է իրանէն, եւ աչքի զարնող գոգաւոր կողեր: Այսուհանդերձ, գլխիկը չի նմանիր ֆիտելի գլխիկին, որ սովորաբար եղած է փայտէ, դասաւորուած ականջներով:

ԺԴ.–ԺԵ. դարերուն հին ձեւի ֆիտելը ամէնուրեք լայն տարածում գտած է: Արդարեւ բազմաթիւ վկայութիւններ կան այդ մասին, ինչպէս օրինակ՝ Ֆիրենցէի սպանական մատուռին որմնանկարները՝ (ԺԴ. դար), Լօրենցօ տի Կրետիի (1459–1537) ծանօթ նկարը՝ «Աստուածածինը՝ երախան գիրկը, հրեշտակներով շրջապատուած» (Էրմիթաժ), Փինթուրիքիոյի (1454 – 1513) «Երաժշտութիւն» կտաւը (Վատիկան), գերմանացի անյայտ վարպետի մը (ԺԵ. դար) «Նուագող հրեշտակը» նկարը, որ կը գտնուի Ասխենի տաճարին մէջ եւայլն:

Նկարներէ զատ կան նաեւ որմնանկարներ եւ բարձրաքանդակներ, ուր պատկերուած են հին ջութակի նմոյշներ: Ասոնցմէ ամէնէն հինը Քիեւի Սոֆիայի տաճարին որմնանկարներէն մէկն է (ԺԵ. դար), ուր կը ներկայացուի երաժիշտ մը՝ լարային գործիքը ձեռքին: Այս գործիքը ամենեւին չի նմանիր Դուինի սրուակին վրայ գծուած գործիքին. իրանը կողային գոգեր չունի, վզիկը առանձնացած չէ մարմինէն:

Այս ձեւի երաժշտական գործիքի մը պատկերին կը հանդիպինք Պոշերվիլի (Նորմանտի) Ս. Գէորգ տաճարի բարձրաքանդակին մէջ (ԺԱ. դար): Հոս մենք կը տեսնենք կիթառաձեւ ֆիտել մը, որ շատ մը կէտերով կը նմանի Դուինի երաժշտական գործիքին:

Մասնագէտներուն կարծիքով, Դուինի մէջ գտնուած սրուակը Ժ. – ԺԱ. դարու գործ է: Հետեւաբար, սրուակին վրայի նկարը ջութակի ընտանիքին պատկանող ամէնէն հին պատկերներէն մէկն է: Նը-կարին մէջ երեւցած աղեղը միջին դարու համար բնորոշ ձեւ ունի, ձողիկը ճկուած է, երկու ծայրերը մաղափունջով իրարու միացուած են: Այս ձեւի աղեղները «ելակէտային» կը համարուին Արեւելքի եւ Եւրոպայի մէջ եւ մինչեւ այսօր ալ կը գործածուին Հնդկաստանի, Պարսկաստանի եւ Արեւելեան կարգ մը երկիրներու մէջ:

Միջին դարուն աղեղները կը տարբերէին ըստ երկարութեան: Ընդհանրապէս ռեպեքներուն համար գործածուած աղեղներէն աւելի երկար աղեղներ կ'օգտագործուէին ֆիտելի, ձեռքի քնարի (լիրա տա պրաչչիօ) եւ վիոլային համար:

Դուինի սրուակին վրայ երեւցող աղեղը բաւական երկար է, թէեւ պէտք է համեմատաբար կարճ ըլլար՝ քանի որ գործիքին լարերը քիչ են (երեք լար): Այս պարագան ենթադրել կուտայ մենանուագային «քանթիլեն»ի (մեղեդի) գոյութիւնը արդէն իսկ այդ ժամանակներուն:

Հետաքրքրական է նաեւ աղեղը բռնելու ձեւը: Յայտնի է, որ այդ կախում ունի նուագելու եղանակէն, գործիքը բռնելու ձեւէն: Ծունկի վրայ (ա կամպա) դնելու պարագային, նուագողին աջ դաստակը կը գտնուի աղեղի կաղապարիկի կողքին կամ տակը: «Կողային» ձեւը լայնօրէն տարածուած էր Արեւելքի մէջ: Այդ ձեւը այսօր ալ կը գործածուի բամբ ջութակ (ֆոնթրըպաս), ինչպէս նաեւ արեւելեան որոշ երաժշտական գործիքներ նուագելու համար:

Գործիքը բռնելու երկրորդ ձեւը կը կոչուի «ա պրաչչիօ» (գործիքը ուսին յենուած): Այս պարագային աջ ձեռքին մատները աղեղի ձողիկին վրայի կողմը կը դրուին: Նուագելու այս եղանակը ընդունուած է բոլորէն, այսօր:

Դուինի սրուակին վրայ երեւցող երաժիշտին դիմագիծը յստակ է.— մեծ քիթ, խոշոր նշաձեւ աչքեր եւ աղեղի նման յօնքեր: Բերանը զգալի կերպով մեծ կը թուի: Այն տպաւորութիւնը կը ստացուի, որ երաժիշտը բերանը բացած կ'երգէ ու միեւնոյն ատեն նուագով կ'ընկերանայ: Ծանօթ է արդէն որ միջնադարու երգիչները լարաւոր նուագարաններ կը գործածէին, իրենց իսկ յօրինած եւ անձամբ երգած եղանակներուն նուագով ընկերանալու համար:

Մասնագէտները գտած են, որ անօթին զարդանկարները ընդհանուր առմամբ յատկանշական կերպով արեւելեան են: Եւ քանի որ անոր մանրամասնութիւնները բազմաթիւ ընդհանուր գիծեր ունին հայկական ոճին հետ, ապա կարելի է յուսալ, որ յետագայ հետազօտութիւնները, պեղումները, գտնուելիք առարկաները կ'օգնեն պարզելու, թէ արդեօ՞ք այդ անօթը հայկական չէ:

Ինչպէս ըսինք, Դուինի մէջ գտնուած սրուակը կը վերագրուի Ժ. դարու վերջ եւ ԺԱ. դարու սկիզբին: Ատոր համար ալ շատ մեծ հետաքրքրութիւն կը ներկայացընէ: Հայաստան ունի երաժշտական հընագոյն, հազարամեակներու անցեալ ունեցող մշակոյթ եւ բազմազան երաժշտական գործիքներ: Մասնաւորաբար ջութակի մասին, արդէն իսկ ԺԱ. դարուն ունինք Գրիգոր Նարեկացիէն յիշատակութիւն մը: Այս վկայութիւնը, ինչպէս նաեւ Դուինի անօթին ուսումնասիրութիւնը նոր լոյս կը սփռեն արդի ջութակի նախատիպին տարածման (զուցէ եւ անոր ծագումին ու նախնական զարգացումին) մասին եւ կը հերքեն մինչեւ այսօր գոյութիւն ունեցող այն կարծիքը, թէ արեւելեան ժողովուրդներուն մօտ երբեք գործածուած չէ ջութակը ուսին դնելով նուագելու ձեւը (Ի. Մ. Եամպոլսկի «Ջութակի ռուսական արուեստը» էջ 10):

Տարակոյս չի կրնար ըլլալ, որ Դուինի սրուակը մեծ արժէք կը ներկայացնէ ոչ միայն մեզի համար, այլեւ համաշխարհային երաժշտական մշակոյթին համար, իբրեւ երաժշտական գործիք պատկերացնող ամէնէն հին շրջանի հազուագիւտ պատմական յուշարձաններէն մէկը:

ԱՆԱՀԻՏ ՅԻՅԻԿԵԱՆ

(*) ԽՄԲ.— Հաւանաբար լատիներէն ֆիտես = լար բառէն, որու հետեւողութեամբ՝ Ը. դարէն մինչեւ ԺԴ. Գերմանացիները «ֆիտել» անուանած են «վիէլ» կամ աւելի ընդհանրացած անունով վիոլ լարաւոր նուագարանը, հայերէն հին յիշատակութեամբ ջօն: Ջութակէն քիչ մը աւելի մեծ, մեծադիր տանձի մը ձեւն ունեցող այդ երաժշտական գործիքը Արեւմուտք եկած է Փոքր Ասիայէն, Բիւզանդիոնի ճամբով:

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

(Գ. եւ վերջին մաս)

Անկլիքան եկեղեցիի եպիսկոպոսին բացակայութեան պատճառաւ, կրցայ միայն տեսակցիլ Երուսաղէմի անկլիքան տաճարին կանոնիկոսին հետ, որ իմաստուն խօսքեր ըսաւ ինծի.

— Մենք այն համոզումը չունինք, թէ Երուսաղէմի իրական Եկեղեցին ենք եւ թէ միւսները իրական Եկեղեցիներ չեն... Արեւմտեան Եկեղեցիները պէտք է հասկընան, որ Արեւելեան Եկեղեցիները ձուլուելու վախն ունին: Դէպի Միութիւն շարժում մը ստեղծելու լաւագոյն ձեւը՝ մեր դպրոցներուն մէջ ուրիշ յարանուանութեանց պատկանող մանուկներ կրթելն է, որպէսզի ապագային այս մանուկները իրենց պատկանած Եկեղեցիներու գործօն անդամները դառնան...

Կանոնիկոսը պատմեց, թէ յաճախ կ'այցելէ ուրիշ յարանուանութեանց պետերուն, որոնք զինքը միշտ հայրաբար կ'ընդունին. պատմեց նաեւ թէ ինչպէս կը գործակցի ուղղափառներուն եւ բողոքականներուն հետ՝ տարագիրներուն օգնութիւն հասցնելու համար:

Նոյն քաղաքին մէջ տեսնուեցայ նաեւ յոյն մելքիներու պատրիարք Մաքսիմոսի պատրիարքական տեղապահին՝ Ապուսատա եպիսկոպոսին հետ, որ Արաբ է: Երբ զինք հարցուփորձեցի միութեան հարցին շուրջ, պատասխանեց.

— Քրիստոնեայ համայնքը այստեղ փոքրամասնութիւն մըն է մահմետականներուն բաղդատմամբ. զօրանալու համար՝ միութեան պահանջը կը զգայ: Պաղեստինի մէջ, միութիւնը պիտի սկսի քրիստոնեաներու ցած խաւերէն: Ինչ կը վերաբերի կրօնականներու բարձր դասակարգին, դժբախտաբար բաժան – բաժան եղած են, սուրբ վայրերու շուրջ գոյութիւն ունեցող պայքարին պատճառաւ:

— Կ'ըսուի թէ, յարեցի, ձեր եկեղեցին սահմանուած է մեծ դեր մը խաղալու միութեան խնդրին մէջ:

— Որպէս տեղացի, մեր առաքելութիւնը կրկնակի է. 1) Քրիստոսի վկաները մնալ՝ ցեղակից մեր եղբայրներուն, մահմետական Արաբներուն մէջ: 2) Կամուրջի

ՑԱՒԻՆ ՏՈՒՆԸ

(ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼԻ ՄԸ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ)

Դ.

Վայ անոր որ իր ներկայութեան բերանը կը բանայ. մէկ խօսք մը՝ օրերով զնտանի դատապարտուելու պատճառ կ'ըլլայ մարդուս, եւ դուն գաղափար չունիս թէ ի՞նչ բան է զնտանը. ամէնը, ամէնը քեզի պիտի պատմեմ:

Այս զնտան բառին՝ իր դէմքը արհաւրալից կերպարանք մը ունի. այդ դեհենը ուր կ'երեւի թէ շատ մը օրեր անցուցեր է այս եղկելին, այնքան խոր ահ ու սարսափ ազդած է իր վրայ որ ահա անոր խօսքը ընելուն, կը տեսնեմ իր դէմքին վրայ գծագրուիլը խորախորհուրդ ու ասղնտող արհաւիրքին ամբողջ վախն ու դողը: Պատասխան չկայ իմ կողմէս. վախը, որ փոխանցիկ է, անկէ ինծի ալ կ'անցնի:

Սենեակին դուռը կը բացուի մեղմիւ, եւ դրան առաջ ինքն է, հսկողը, Պոլսոյ բանտերուն այս համբաւաւոր Ներոնը, Քիւրտ Հասան, սեւ վերարկու մը ամբողջ մարմինը կը ծածկէ եւ ոտքերը խոշոր կօշիկներու մէջ, հազիւ կ'երեւին. դէմքը, օհ, սատանայի կատարեալ դէմք մը. առատ կամարաձեւ յօնքերուն տակ իր երկու փոսը ինկած աչքերը կը փայլին դուրս ցցուած այտոսկրներուն խորութեան մէջ, մացառի տակ վառող երկու զոյգ կրակներու հանգունատիպ. ազիզիէ անկաղապար ֆէսը մինչեւ ականջներուն կէսը կ'իջնէ, թոյլ տալով ցուցնել, ականջներուն միւս կէսը՝ որ նորէն մեր, հասարակ մահկանացուներուն կրկնապատիկն է:

— Ութ բոզի զաւակներ ալ աւելցան հոս, չէ՞, Հիւսէին, կ'ըսէ, խօսքը ուղղելով մեր սենեակին անկիւնը ընկողմանած իրեն հասակակից քիւրտի մը՝ որ մեր խօվուշին (ինչպէս կը կոչեն բանտին մէջ) սենեկապետն է:

Բոզի զաւակ. մէկ քանի ընկերներ, ինչպէս եւ ես տեղերնուս կը շարժինք, այս մարդուն վրայ նետուելու ու անոր միսը հում հում ուտելու. քովիններնիս մեզ կը քաշեն:

— Խե՞նթ ես, ի՞նչ ես, կ'ըսէ ինծի Միհրդատ. դուն դեռ չես կրած այս բանտերուն դառն փորձառութիւնը, ի՞նչ օգուտ պօռալդ, կանչելդ, անոնք զօրաւոր են միշտ քեզմէ, դուն խաղալիկն ես անոնց ձեռքը, քու կեանքիդ թելը անոնց քմահաճոյքէն կախուած. ինչ օգուտ եթէ պոռաս պիտի գան, պիտի բռնեն, խարազանով պիտի ծեծեն. պաղ ջուր պիտի լեցնեն վրադ՝ որպէսզի խարազանին առթած ցաւը սաստկանայ, պիտի հիւանդանաս եւ ետքը՝... ձգէ, ինչ կ'ուզէ թող հաջէ շունը:

Ձգե՞մ.. ես որ մէկ խիստ բառ մը կըլլելու վարժուած չէի. ձգե՞մ. բայց ընկերոջ ըսածներն ալ որքան ճիշդ են, ի՞նչ պիտի ըլլայ վայրկեանի մը պոռչտուքս, լոկ պատճառ մը որպէսզի ալ աւելի կնճռոտի ու երկարի կարժառը յառաջիկայի տառապանքներուս, որ ահա այս գիշերէն արդէն կը սաստկանայ:

Մխացող կանթեղին լոյսը ալ աւելի զարհուրելի կերպարանք մը կուտայ այս դէմքին, որ ահա դրանն առաջ կեցեր է, դիշատիչ գազանի մը իր որսին տիրացած ըլլալու զոհունակ ու անկուշտ երեւոյթով մը:

— Ձայն չելլէ այս սենեակին մէջ հա, ձեզի կ'ըսեմ, բոզի զաւակներ, կը կրկնէ, խստօրէն եւ դուռը դարձնելով կը հեռանայ:

Գիշերային լռութեան մէջ կը լսեմ իր ոտքին ձայնը որ արձագանգ կուտայ՝ բանտի բակին քարերուն զարնուելով:

Հազիւ աչքերս գոցեր եմ եւ անուշ քուն մը գրկեր է ամբողջ վաստակաբեկ էութիւնս երբ ժխորէ մը կ'արթննամ. երկու թուրք գինովներ են, որոնք հազիւ քալելու կարող, գլորուելով կուգան կ'իյնան մեր վրայ, հայհոյելով քֆրելով կայսեր կառավարութեան: –

Բանտը ամէն գիշեր տասնեակներով կ'ունենայ այս հիւրերէն, որոնք կէս գիշերուան գինով վիճակին մէջ շրջան պահակին կողմէ կը ձերբակալուին եւ հետեւեալ առտու 26ուկէս զրուշ տալով կ'արձակուին:

Տասնեակներով ամէն օր կ'ըսեմ, որովհետեւ Թուրքերն ալ զզուած իրենց կառավարութեան այս յոռի գնացքէն, սկսած են ալքոլին թմբրին տակ թաղել իրենց վրէժը ու բողոքը՝ հանդէպէ արանել ընթացքին որու դէմ ըմբոստացում մը կախաղան կամ ծովամոյն ըլլալու ճամբան կը տանի զիրենք անխոտոր:

Ի զուր զիրենք անդին կը հրեմ. անշարժ ինկեր մնացեր են. ալ երերալու կարողութիւն չկայ վրանին, վերջին թափով մը դէպի մէկ կողմ կը մշտեմ, ահա տարածուեր են հոդ, մեր անկողնէն քիչ մը հեռու, տախտակին վրայ երկրացած, թռչնափետուրէ շինուած անկողնի վրայ քնացողի մը հանգստաւէտութեամբ:

Ալքոլի ահռելի հոտ մը իրենց բերնէն մինչեւ մեզի կը հասնի. ինչ կրնանք ընել: Շողիքները կը վազէ թուշերնէն վար. ցեխը վրանին գլուխնին ամբողջովին ծածկեր, մարմիններն պարփակեր խոշոր վերարկուի մը պէս:

ԼԵՒՈՆ ՇԱԹԻՐԵԱՆ

(12 Շար.)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ ՀԻՆ ԺԱՄԵՐԻՑ

ԳԼՈՒԽ ՀԻՍՈՒՆԵՐՈՐԴ

— Ընթերցո՛ղներ, — շարունակեց Հայկ Նիկոմարտենց, — մեր պատմածը հասավ այն ժամանակին, երբ Ներսես Գեղեցիկ հոգևոր ժողովներ էր գումարում՝ Հայոց եկեղեցին բարեկարգելու համար։ Ներսես Գեղեցիկ ուզում էր, որ հայ եկեղեցին ևս ունենա իր ուրույն ձայնը, ինչպես ունեն հունական, ասորական, ղպտական եկեղեցիները։ Ներսես Գեղեցիկ ուզում էր, որ հայ եկեղեցին ևս ունենա իր ուրույն ծիսակարգ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Իսիի Խրիմեան վարժարանի հոգաբարձութիւնը Այրի Տիկ. Ռեփեկա Գըրմզեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպըսակի ստացած է Տէր եւ Տիկ. Հայկազ Նշան Դարբինեանէ 10 Ն. Ֆ., Տիկինէ մը հինգ Ն. Ֆ.:

×

Ֆ. Կապ. Խաչի Պանեէօ – Քաշանի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է Այրի Տիկին Վարդանոյշ Սրապեանէ քսան Ն. Ֆ. իր թոռան Գառնիկ Գառնիկեանի զինուորութենէ վերադարձին առթիւ :

×

Լիոնի Եկեղեցաչէն Տիկնանց Միութիւնը շնորհակալութեամբ ստացաւ հետեւնալ նուէրները, ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան.– Վալանսէն Երէցկին Պապիկեան Պ. Էժտահարեանի ձեռամբ Լիոնի եկեղեցւոյ Ս. Սեղանին շինութեան համար կը նուիրէ յիսուն Ն.Ֆ., Պորտոյէն Տիկին Հալաճեան յիսուն, Ոմն յիսուն, Տէր եւ Տիկին Արսէն Մալճեան քսան, Ոմն տասը Ն. Ֆ.:

×

Լիոնի Աղք. Տիկնանց Միութիւնը շնորհակալութեամբ ստացաւ Տէր եւ Տիկին Ճ. Պահատուրեանէ 250 Ն. Ֆ., Ս. Զատկի տօնական օրերու առթիւ աղքատներու բաժնուելուհամար: Տիկին Դերձակեանէ հինգ Ն. Ֆ.:

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Ապրիլ 16, ժամը 16էն 24
Անիէռի քաղաքապետարանի շքեղ սրահներուն մէջ

Հայկական պարեր՝ ՍՕՍԻ պարախումբը իր ամբողջական կազմով : Ղեկավարութեամբ Տիկին Յասմիկ Քիւթնէրեանի:

Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական պարեր, ճոխ պիւֆէ՝ դիւրամատչելի գիներով:

Նուագախումբ՝ ՌՕՊԵՐԹՕ ՍԵԹՕ :

Մուտք՝ 3 Ն. Ֆ.:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Երիտասարդուհիներու Զաւօ Շանթ խումբին դասախօսութիւնը այս Ուրբաթ ժամը 20ին, Կապոյտ Խաչի գրասենեակը, 17, Ռիւ Պլէօ :

Դասախօս՝ ՏԻԿ. ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ – ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ :

Կը հրաւիրուին նաեւ անդամուհիներ եւ համակիրներ :

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԳԷՈՐԳ ԵԱՆՊԷԿԵԱՆ

Դաշնակով կ'ընկերանայ ԺԱԳԼԻՆ ՊԷՕՐԼԷ
Ուրբաթ, Ապրիլ 21, ժամը 21ին,
SALLE PAUL FARALICQ
21, Rue Yves Toudic (Métro République)

ՅԱՅՏԱԳԻՐ.— Կոմիտաս, Եանպէկեան, Սաթեան եւայլն եւայլն:

Տոմսերու համար դիմել Բալուեան գրատունը, ՓՐՕ 25·46 եւ երգահանդէսին օրը՝ մուտքին :

ՊԱՏԱՐԱԳ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Կրօն. Ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ, այս Կիրակի առաւօտ ժամը 8·30ին, պատարագ պիտի մատուցուի տեղւոյս Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ մէջ: Կը պատարագէ Տէր Վարագ քհնյ. Աւագեան, նաեւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Պ. Վահան Խըլոյեանի փափաքով, Վասպուրականի յայտ եւ անյայտ բոլոր հերոսներուն յիշատակին, որոնք ինկան հայ ժողովուրդի ազատագրման, նաեւ իր կնոջ Իւստեանի եւ համայն Խըլոյեան գերդաստանի ննջեցելոց հոգւոյն :

Ուստի, կը հրաւիրենք բարեպաշտ ժողովուրդը, եւ հանգուցեալներուն յիշատակը յարգող ազգայիններ, ներկայ գտնուիլ կրօնական պաշտամունքի արարողութեանց, հոգեպէս մխիթարուելու համար : ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԾԱԽՈՒ Է

Նպարավաճառի խանութ մը, երեսուն տարուան գործառնութեամբ: Կրնայ գործածուիլ նաեւ քոնֆեքսիոնի համար: Խանութին մաս կը կազմէ յարկաբաժին մը, երեք սենեակ, խոհանոց: Սթրազպուր Սէն–Տընիի շրջանը, հեռաձայնել ՓԱՍԻ 10 – 52:

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՊՐԻԼ 8ԻՆ

Վերջացաւ Յառաջի վերհրատարակութեան 16րդ տարին: Պիտի խնդրէինք մեր բաժանորդներէն որ անյապաղ նորոգեն 1961 – 1962ի իրենց բաժանորդագրութեան շրջանը առանց սպասելու անհատական դիմումներու: Կը խնդրենք նաեւ այն բաժանորդներէն որոնք առկախ հաշիւներ ունին կարգադրել զանոնք առանց ուշացնելու :

Շնորհակալութիւն մեր բոլոր բաժանորդներուն որոնք իրենց կանխիկ եւ կանոնաւոր վճարումներով կը դիւրացնեն վարչութեան գործը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ
46ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս – Պետրոս եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան :

Բարձր հովանաւորութեամբ Կաթողիկոսական պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Պատուոյ նախագահութեամբ Ալֆորվիլի քաղաքապետ՝

ՌԱՈՒԼ ՊԼԷՕԶԻ

Ապրիլ 22, ժամը 21ին, Քաղաքապետարանին սրահը, Ռիւ Վոլթէր, Ալֆորվիլ:

Օրուան պատշաճ յայտագիր :

ՀԱՅԱԾԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ
ՎԱՏԻԿԱՆԻ ՁԱՅՆԱՍՓԻՒՌԷՆ

Այս Կիրակի, ժամը 10·30ին, հայածէս պատարագ եւ քարոզ պիտի ձայնասփռուին Վատիկանի ռատիոկայանէն : Պատարագիչ՝ Կոմիտաս Վ. Չարըգճեան : Քարոզիչ՝ Ներսէս Ծ.Վ.Սեթեան: Նիւթ՝ «Քրիստոսի Յարութիւնը եւ մեր հայրերուն հաւատքը»:

Կարճ ալիք՝ 31·10, 25·55 եւ 19·94 : Միջին ալիք՝ 196 մ.:

ՇԱՒԻԼԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս Կիրակի պատարագ պիտի մատուցուի Շաւիլի եկեղեցիին մէջ:Յաւարտ պատարագի, մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Ապրիլեան նահատակաց յիշատակին:

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ
ԴԷՊԻ
ԵՐԵՒԱՆ

Երեք շաբաթը անգամ մը
ՆԱՒՈՎ

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ ուղղակի դէպի ԵՐԵՒԱՆ
Երթուդարձի գիներն են, կերակուրով
Լերադարձին կարելի է Վենետիկ իջնել
13 ՕՐ ԵՐԵՒԱՆ

Պանդոկի մէջ բնակութեամբ
եւ սնունդով

Բ. կարգ 3046 Ն. Ֆ.
Գ. կարգ 2506 Ն. Ֆ.

ԶԵՂՉ խմբովին ճամբորդողներուն:

ՈՒՂԵԳՈՅՔԻ իրաւունք, անձ գլուխ, 150 քիլօ՝ Բ. կարգի եւ 100 քիլօ՝ Գ. կարգի ճամբորդներուն:

Նոյն ճամբորդութիւնը
օդանաւով կամ երկաթուղիով:

Մեր գրասենեակը կը զբաղի նաեւ դէպի Ամերիկա, Սուրիա եւ այլ ճաբորդութիւններով:

ԴԻՄԵԼ՝
ԺԱՆ-ԵՂԻՇԷ ԱՐՁՈՒՄԱՆԵԱՆ
ՄԱՐՍԷՅԼ
48, Rue de la République
Tél.: 20.47.22
MARSEILLE

ՓԱՐԻԶ
Մասնաճիւղ
7, Rue Auber, 7
Tél : RIC. 63-69
PARIS (9e)

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ
Ի ՅԻՇԱՏԱԿ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ

Սգահանդէսը որ տեղի պիտի ունենաս այս Շաբաթ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Դպրոցական Տարեշրջանի փակման
եւ
Բարերարներու Օրը
ԿԻՐԱԿԻ՝ ՅՈՒՆԻՍ 25
Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

« Մայիս 28 »ը կը տօնուի Փարիզի մէջ, 27 Մայիս Շաբաթ գիշեր, Զ. թաղապետարանի սրահներուն մէջ :

×

Մայիս 28ը Վալանսի մէջ կը տօնուի, Շաբաթ՝ Մայիս 27ին:

×

Մարսէյլի մէջ, Ապրիլ 11–24ի Սգատօնը տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ 22ին, Շաբաթ երեկոյեան ժամը ճիշդ 21ին, Սալ Մազընոյի մէջ, նախաձեռնութեամբ Ազգ. Առաջնորդարանի եւ երեք յարանուանութեանց :

×

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ
ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
ՄԱՅԻՍ 14ԻՆ

Հ. Յ. Դ.
ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ.Յ.Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ, ժամը 21ին: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչը: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ԱՌՆՈՒՎԻԼ – ՍԱՐՍԷԼԻ Հ. Յ.Դ. Վարդան ենթ.ի ժողովը այս Կիրակի, ժամը 15ին, Առնուվիլի ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պօմոնի Հ. Յ. Դ. «Զաւարեան» ենթակոմիտէի վարչութիւնը ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները եւ «Յառաջ» խումբը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Շատ կարեւոր օրակարգ: Բացակաները նկատի պիտի առնուին :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Վիէնի մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Համօ Օհանջանեան ակումբը: Շատ կարեւոր օրակարգ:

ՇԱՒԻԼԻ Կրօն. Ընկերակցութեան ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ գիշեր ժամը 20·30ին, դպրոցի սրահին մէջ: Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան: Անդամներէն կը խնդրուի ստիպողաբար ներկայ գտնուիլ: Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի :

ԺԱՆԹԻՑԻԻ Հայկ. դպրոցի Կրթ. մարմինը կը հրաւիրէ բոլոր թաղեցիները, այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Խորհրդակցական ժողովի, հայկական դպրոցի մէջ:

ՓԱՐԻԶԻ ԿԱՊ. ԽԱՉԻ վարչական ժողովը այս Շաբաթ կէսօրէ ետք, ժամը 3ին, Ռիւ Պլէօ, Մշակոյթի Տան մէջ:

ԱՊՐԻԼ 11 - 24 Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ
ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ
ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ԿՈՂՄԷ (ՉՈՄ)
23, ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ
ՓԸԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ (ՔԱՏԷ)
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ
Կ. ՄԵՀԵԱՆ

AU BEAU NOYER

A 50 mètres du Métro MARCEL SEMBAT
7 ETAGES D'EXPOSITION
D'AMEUBLEMENTS
CRÉDIT SANS FORMALITÉS
ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
185, BD. JEAN JAURÈS --- 15, AV. ANDRÉ MORIZET - BOULOGNE — MOL. 06.03 et 60.38

AU BEAU NOYER

ԵՒՐՈՊԱՅԻ

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ
ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ
ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ
Սուսամ – (ՌՈՃԻԿ)
ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...
CHOC-ALVA • CHOCO-LOC
Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin/Marseille (2ème)

LE BOSPHORE
MARQUE DEPOSÉE

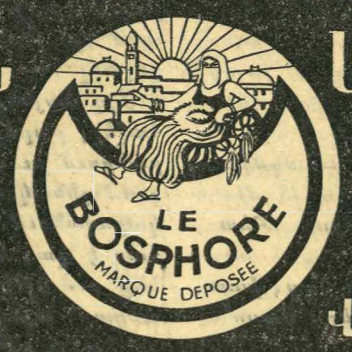

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՇԱԲԱԹ 15 ԱՊՐԻԼ

SAMEDI 15 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9079 — 37EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4880

ՕՐՈՒԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

ՄՈՍԿՈՒԱ ԿԸՆԴՈՒՆԻ ԿԱԿԱՐԻՆԸ, ՏԸ ԿՈԼ ԿԸ ՃԱՄԲՈՐԴԷ ԵՒ ԿԸ ԽՕՍԻ, ՄԱՔՄԻԼԸՆԻ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄԸ, ՔԵՆԸՏԻ ԵՒ ԱՏԸՆԱՈՒԸՐ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ԵՆ

ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՄՈՍԿՈՒԱ ԿԸ ՊԱՐԷ

Մոսկուա արքայի մը վայել ընդունելութիւն մը պատրաստած է Եուրի Կակարինի համար որ Ուրբաթ օր մայրաքաղաք ժամանեց : Ոչ ոք, Խորհ. Միութեան մէջ, արժանացած է այսքան պատիւի եւ առաջին անգամն է նաեւ որ հերոսի մը կինն ալ մամուլին եւ ժողովուրդին հետաքրքրութեան կ'արժանանայ : Արդարեւ Խրուշչեւի երկրին մէջ, կիները միշտ շուքի մէջ կը մնային, բայց այսօր Տիկին Կակարինն ալ պատիւներու կ'արժանանայ :

Անջրպետի հերոսը զոր «Կակա» մկրտած են Ռուսերը, պատմեց իր տպաւորութիւնները, պատասխանելով եղած հարցումներուն :—

ՀԱՐՑՈՒՄ.— Ի՞նչ կը պատահի տիեզերական ծանրութեան բացակայութեան ժամանակ.

Պ.— Ինքզինքս շատ լաւ կը զգայի : Ամէն ինչ դիւրին էր : Ոտքերս եւ ձեռքերս այլեւս ծանրութիւն չունէին : Խցիկին մէջ, առարկաները կը ծփային, ես ալ այլ եւս նստած չէի աթոռին վրայ այլ՝ օդին մէջ կը ծփայի : Տիեզերական ծանրութեան բացակայութեան ամբողջ տեւողութեան, կերայ, խմեցի սովորականին պէս, գրեցի, տպաւորութիւններս, արձանագրեցի : Գիրս փոխուած չէր հակառակ անոր որ ձեռքս փետուրի չափ թեթեւ էր : Մրակ դժուարութիւնը՝ պէտք է բռնէի տետրակը որ ձեռքէս կը սահէր : Ինչպէս նկատեցի ծանրութեան բացակայութիւնը բնաւ չազդեր աշխատանքի կարողութեան վրայ : Երկրին ձգողութեան գօտիին մէջ անցքը շատ բնական ձեւով կը կատարուի :

Հ.— Ի՞նչպէս կ'երեւին երկիրը, արեւը, լուսինը, աստղերը այդքան բարձրութենէ :

Պ.— Երկրին այն մասը որ օրուան մէջ է շատ լաւ կը տեսնուի : Շատ լաւ կը զատորոշէի աշխարհամասերու ծովեզրերը, կղզիները, գետերը, մեծ քաղաքները : Խորհ. Միութեան վրայ անցած պահուս կոլխոզներու մեծ դաշտերը տեսայ, ուր կարելի էր տեսնել մշակուած հողերը : Թռիչքիս պահուն տեսայ երկրին անցքը, լուսաւորուած շրջագիծէն, բոլորովին սեւ երկնքի մը մէջ : Անցքի այս շրջանը շատ բարակ է, կապուտակ, երկիրը շրջապատող գօտիի մը կը նմանի : Լուսինը չտեսայ : Գալով արեւին, տասն անգամ աւելի կը լուսաւորէ քան երկրին վրայ : Աստղերը յստակ եւ փայլուն են : Երկնակամարին պատկերը շուքի եւ լոյսի աւելի հակադրութիւններ ունի քան երկրէն դիտուած :

Կակարին աւելցուց նաեւ թէ կրնար շատ աւելի երկար մնալ անջրպետին մէջ : Իր մաղթանքն է որ այս յաջողութիւնը օգտագործուի միայն խաղաղ նպատակներու համար : Իրեն համար, այս դէպքէն առաջ, կարեւորագոյն դէպքն եղած է, շարքերը մտնելը ; 1960ին : Սիրահար մը եղած է օդանաւութեան եւ Ժիւլ Վերնի գիրքերուն : Երբ անջրպետէն վերադարձին հեռաձայնով խօսած է Խրուշչեւի հետ, այս վերջինը ըսած է. «Մի-կոյեանը քովս է, կը բարեւէ» :

Մոսկուա, Ապրիլ 14ին կը յիշեցնէ Փարիզը՝ Յուլիս 14ին : Զոյգեր կը պարեն, երիտասարդներ կ'երգեն, քաղաքը ցնծութեան մէջ է եւ թնդանօթի 21 հարուածներ, Մալինովսքիի որոշումով, կ'ողջունեն օրուան հերոսը :

ՖՐԱՆՍԱ

ՏԸ ԿՈԼԻ ՇՐՋԱՊՏՈՅՏԸ

Կիրակի օր Պորտոյի մէջ, խօսելիք կարեւոր ճառէն առաջ, նախագահ տը Կոլ կը շարունակէ իր շրջապտոյտը : Աժէնի մէջ յայտարարեց .— «Իր պարտականութիւնները կատարելու համար, Ֆրանսա մեծ ճիգեր պէտք է թափէ : Հատ մը կայ որ անմիջական է, որ աւելի կը մտահոգէ : Պէտք է այնպէս ընել որ Ֆրանսա դադրի Ալժերիոյ մէջ այնպիսի կացութեան մը մէջ ըլլալէ որ ի վերջոյ իրեն աւելի սուղի նստի քան ինչ որ կը բերէ» :

× Թունուզի մէջ «ԱՀԱԿ»ը կը քննէ իր բանագնացին տեղեկագիրը, Զուիցերիայէն վերադարձին : Ալժ. Ազատ. Ճակատը չուզեր այն տպաւորութիւնը թողուլ որ ինք է բանակցութեանց խզման պատասխանատուն :

× Լակայարտի կինը, որ քանի մը օր է Սպանիա էր իր ամուսնին մօտ, պիտի չկարենայ Ալժէ վերադառնալ, Ալժերիոյ մուտքը արգիլուած ըլալով իրեն :

ԱՆԳԼԻԱ

ՄԱՔՄԻԼԸՆԻ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄԸ

Մաքմիլընի լակոնական զեկուցումը անգլիական Անթիլ, Ուոշինկթըն եւ Օթաւա իր վերջին ճամբորդութիւններուն եւ Քենըտիի հետ իր ունեցած խօսակցութիւններուն մասին, որոշ դժգոհութիւն առաջ բերաւ աշխատաւորական երեսփոխաններուն մօտ : Արդարեւ, Անգլիոյ վարչապետը շատ սեղմ դիծերով ներկայացուց Քենըտիի հետ իր ունեցած խօսակցութիւններուն արդիւնքը եւ դիւանագէտի մը յատուկ ճկունութեամբ խօսեցաւ իր ուզած նիւթերուն մասին միայն : Նախ իր գոհունակութիւնը յայտնեց թէ Մ. Նահանգներու գլուխը գտած է Քենըտիի նման անձնաւորութիւն մը, որ «տըրամադիր է խօսելու ներկայ բոլոր մեծ հարցերուն մասին, անկեղծօրէն եւ երեւակայութեամբ մը, որ կը նախատեսէ ապագան» : Խօսելով Համայնավար Չինաստանի մասին դիտել տուաւ թէ՝ Անգլիոյ դիրքը բաւականին ծանօթ է, որպէսզի ամերիկեան կառավարութիւնը չտարուի պատրանքներով :

Պատասխանելով վերին ժողովի մը գումարման հաւանականութեան չուրջ աշխատաւորական երեսփոխանի մը հարցումին, Մաքմիլըն ըսաւ թէ նման հանդիպում մը, կախում ունի Կրեմլինի բռնելիք դիրքէն.— Ա) Ապազինման ժողովին, Բ) յառաջիկայ Յուլիսին, երբ ապազինման վիճաբանութիւնները վերսկսին : Եւ վերջապէս Գ) ՄԱԿի եւ ընդհ. քարտուղարին հանդէպ :

Գալով Ատլանտեան Ուխտը հիւլէական զէնքով օժտելու Հերթըրի ծրագրին, Մաքմիլըն կը կարծէ թէ Քենըտի ռազմական նահանջ մը կը կը կատարէ այս միջոցին :

ՈՒՈՇԻՆԿԹԸՆ

ԱՏԸՆԱՈՒԸՐ – ՔԵՆԸՏԻ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Քենըտի – Ատընաուըր խօսակցութիւնները վերջ գտան եւ միացեալ զեկոյց մը հրապարակուեցաւ :

Զեկոյցը անգամ մը եւս կը հաստատէ երկու կառավարութիւններուն տեսակէտները՝ Գերմանիոյ եւ Արեւմտեան Պերլինի մասին : Միայն ինքնորոշման սկզբունքին կիրարկումովն է, որ կարելի պիտի ըլլայ լուծել Գերմանիոյ եւ Արեւմտ. Պերլինի հարցերը, մնայուն եւ արդար ձեւով : Այս առթիւ երկու զեկավարները մեկին եւ յստակ կը շեշտեն, թէ «պիտի պաշտպանեն Արեւմտ. Պերլինի ազատութիւնը», մինչեւ այն ատեն, երբ խաղաղ միջոցներով իրագործուի Գերմանիոյ միացումը եւ Պերլին միացած Գերմանիոյ մայրաքաղաքը դառնայ :

Զեկոյցը կը խօսի նաեւ Ատլանտեան Ուխտը զօրացնելու մասին : Քենըտի եւ Ատընաուըր կ'ուզեն որ Անգլիա մաս կազմէ Հասարակաց Շուկային որպէսզի վերջ դրուի Եւրոպայի տնտեսական անջատման :

×

ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԻ վարչապետը՝ Սալազար վճռական քայլեր ձեռք առաւ դիմագրաւելու համար Անկոլայի օր ըստ օրէ բարդացող վտանգը : Որպէսզի «արագ եւ վճռական» շարժին, ինք ստանձնեց պաշտպանութեան նախարարի պաշտօնը : Առընթեր՝ դահլիճի փոփոխութիւն ալ տեղի ունեցաւ : Նոր նախարարներ նշանակեց գաղութներու եւ բանակի նախարարութեանց գլուխը, պաշտօնանկ ընելով երեք նախարարներ : Միւս կողմէ կարեւոր ուժեր զրկուեցան Անկոլա, ուր, սեւամորթներ սկսան յարձակումներ գործել եւ սպաննել ճերմակներ : Սալազար յայտարարեց թէ կորսնցնելիք մէկ վայրկեան չկայ Անկոլան պաշտպանելու համար :

ՍԻ ՊԷՔՔԱՅ, Մարոքի ներքին նախարարը որ բարեկամ մը կը նկատուի Ֆրանսայի, սրտի սուր տագնապի մը զոհ գնաց առջի օր, 53 տարեկանին : Ի մօտոյ, Փարիզի դեսպան պիտի նշանակուէր : Իր մահը մեծ պարապ մը կը ստեղծէ Ռապաթի քաղաքական կեանքին մէջ :

ՀԱՅ ԸՆՏԱՆԻՔԻ ՄԸ ՈԴԻՍԱԿԱՆԸ

Անցեալները արձագանգ հանդիսացած էինք «Ֆրանս Սուար»ի քօղազերծած մէկ սրտաճմլիկ պատմութեան, որուն մանրամասնութիւնները կուտանք այսօր :

1922ին, Իզմիրի դէպքերուն ատեն, Թուրքերը հրոյ ճարակ դարձուցին քաղաքը, եւ ջարդեցին յոյն եւ հայ բնակչութիւնը :

ԽՄԲ.— Ֆրանս–Սուար ուրիշ բան կ'ըսէ, ըստ եւրոպական լրագրական տգիտութեան : Կը խօսի յոյն–թուրք ջարդերուն մասին եւ զոհերն ալ՝ Օննիկ եւ Մարիան ... թուրք կը մկրտէ : Չենք զարմանար» :

Կաթողիկէ կրօնաւորուհիներ, որոնք քաղաքին փլատակներուն մէջէն վերապրողներ կը փնտռէին ու անոնց օգնութիւն կը հասցնէին, խողխողուած երիտասարդ կնոջ մը մօտ կը գտնեն երեք տարեկան մանչուկ մը եւ հազիւ վեց ամսու աղջիկ մը : Այս մանուկները պահանջող չըլլար : Ուրեմն, գթութեան քոյրերը կը հետեւցընեն թէ իրենց հայրն ալ զոհ գացած է : Երկու պզտիկները նախ կ'առաջնորդեն Պուրնապատի որբանոցը, ու անկէ ալ՝ Պէպէքի որբանոցը : Այս մանուկները Յոյն ըլլային թէ Հայ (պատմութեան շարունակութիւնը ցոյց պիտի տայ որ Հայ էին), կը պատկանէին Ուղղափառ Եկեղեցիին : Բայց եւ այնպէս, քոյրն ու եղբայրը կը վերամկրտուին(*) որպէս կաթողիկէ՝ Մարի – Թէրէզ եւ Էմիլիուս անուններով, ու կը դաստիարակուին որպէս ջերմեռանդ կաթողիկէներ :

Տարիները կ'անցնին : Օր մըն ալ, Իզմիրի որբանոցին տնօրէնութիւնը նամակ մը կը ստանայ Ամերիկա գաղթած նախկին իզմիրցի Հայէ մը, որ կը կոչուի Պերճեան : Նամակագիրը կը յայտնէ, թէ այժմ նաւատէր է, լաւ դիրքի տիրացած եւ թէ կը փնտռէ Իզմիրի ջարդէն հաւանաբար ազատած իր երկու զաւակները :

Որբանոցին պատասխանատուն, հայր Սէն – Ժերմէն, կը պատասխանէ Պերճեանի, թէ Իզմիրի դէպքէն տարի մը ետք ազգական մը եկած ու տէր կանգնած էր մանուկներուն, հետեւաբար ինք չի գիտեր թէ անոնք ինչ եղան : Որբանոցին մէջ այդ թուականներուն քաշուած խմբանկար մը կը զրկէ տարաբախտ հօրը, եւ միաժամանակ կը խոստանայ փնտռտուքներ կատարել՝ երկու տղոց հետքը գտնելու համար :

Պերճեան, որ Թուրքիա վերադառնալու իրաւունքէն զրկուած է, մինչեւ 1959 (իր մահուան թուականը) իր կողմէ ալ փնտռտուքներ կը կատարէ Յունաստանի, Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ, բայց անշուշտ ապարդիւն :

Երբ հայր Սէն Ժերմէն կ'իմանայ թէ երկու երախաներուն հայրը հարուստ մէկըն է, կը հրահանգէ որ ծանր աշխատանքներ ընել չտան Մարի – Թէրէզին, այլ միայն ձեռագործ եւ կար կարել սորվեցնեն :

Տարիները կ'անցնին :

Մարի – Թէրէզը կը ծանօթանայ Ֆրանսացի նաւազի մը, Ժան Քրէօզ, որուն հետ կ'ամուսնանայ եւ կուգայ հաստատուիլ Ֆրանսա : Այժմ կը բնակի Օտի նահանգին մէջ եւ ունի չորս զաւակ : Իսկ Էմիլիուս կը մնայ Իզմիր, ուր կը դառնայ կահագործ :

Էմիլիուս քանիցս կը հարցաքննէ հայր Սէն Ժերմէնը՝ իր ծնողքին ու ծագման մասին : Կրօնաւորը կը բաւականանայ միայն պատասխանելով՝

— Շատ գէշութիւն ըրած եմ քեզի. ներէ՛ ինծի :

Երեք տարի առաջ, հայր Սէն Ժերմէն կը զգայ թէ իր մահը մօտալուտ է. քովը կը կանչէ Էմիլիուսը, եւ կը խոստովանի.

— Քու իսկական անունդ Օննիկ Պերճեան, իսկ քրոջդ անունն ալ՝ Մարիա Պերճեան է : Զեզ կաթողիկէ հաւատքին մէջ պահելու համար է, որ ձեր ինքնութիւնը ծածկեցի ձեզմէ ու ձեր հօրմէն :

Հայր Սէն Ժերմէն կը վախճանի առանց կարենալ յայտնելու ամերիկաբնակ Պերճեանի հասցէն, որ իր կարգին մեռած էր 1959ին՝ առանց գտնելու իր զաւակները :

Սակայն, Թուրքիոյ ամերիկեան դեսպանատունը փնտռտուքի ազդեր հրատարակած էր Թրքական մամուլին մէջ, խնդրելով որ «Պարոն Պերճեանի մը հաւանական ժառանգորդները» իրենք զիրենք ճանչցնել տան :

Էմիլիուս այս մասին թղթակցութեան մէջ կը մտնէ Ֆրանսաբնակ իր քրոջ հետ, որ անմիջապէս Թուրքիա կը մեկնի : Քոյրըն ու եղբայրը կ'այցելեն իրենց մանկութեան որբանոցները, կը քննեն տոմարները, կը հաւաքեն անհրաժեշտ վկայութիւնները եւ ի վերջոյ ձեռք կը ձգեն իրենց ինքնութիւնը ճշդող վկայագրեր, ըստ որոնց իրենք զաւակներն են Ամերիկայի մէջ մահացած Պերճեանի : Այժմ անհրաժեշտ դիմումները կատարած են իրենց հօր ժառանգութեան տիրանալու համար :

Պոլսոյ կաթողիկէ եկեղեցիին դիւանապետը, կանոնիկոս Կիլուա, խնդրած է երկու որբերէն, որ ոխ չպահեն հայր Սէն Ժերմէնի դէմ, եւ ներեն անոր, քանի որ համոզուած էր, թէ այսպէս վարուելով, Էմիլիուսի եւ Մարի Թէրէզի հոգիները փրկած պիտի ըլլայ ...

Հապա ի՞նչ մտածել խեղճ Պերճեանի հոգիին մասին, որ ամբողջ կեանքը անցուց իր զաւակները փնտռելով, ու մեռաւ առանց զանոնք տեսած ըլլալու հոգեկան նուազագոյն գոհունակութիւնն իսկ ունենալու :

(*) ԽՄԲ.— Մեղաւոր դաւանամոլութիւն մը զոր լատին կղերը կը գործէ մկրտութեան խորհուրդին դէմ՝ կամայ թէ ակամայ տգիտութեամբ :

ՕՀԱՆՆԷՍ

—o—

Երբ կը վիճիմ, ամէ՛ն անգամ,
Պշոտ վարդի թուփ կը դառնամ:

Ինձի ծանօթ են երկու հայ վարդա-
պետներ, որոնք կը կոչուէին Աբրահամ,
բայց յանկարծ առաջինը դարձաւ Աբէլ,
հովիւ Լոնտոնի, (ինչպէս հովիւ էր իր
անուանակիցը՝ ըստ Հին Կտակարանին),
արածելու համար խաչն, գա՞ռն թէ ...
կէն, այդ հարցը դուրս կ'իյնայ հետա-
քրութենէս: Երկրորդը դարձաւ Օհաննէս:

Աղդարեւ, անցեալ տարի՝ Հայր Աբրա-
համ կը կոչուէր եւս այս վերջինը (Յու-
մավէպ, 1960, թիւ Յունուար-Փետրը-
ուար): Իսկ այս տարի՝ դարձաւ Հայր Օ-
հաննէս (Յառաջ, Փետրուար 7):

Միտքս կը յղնեցնեմ հակիրճալու հա-
մար ո՛չ անպայման այս անուանափոխու-
թեան պատճառը, այլ առաւելապէս այն
պատճառը թէ ինչո՛ւ Օհաննէս դարձաւ եւ
ոչ Յովհաննէս:

Աղդեօք Հայր Օհաննէս Ադամեան կ'ու-
զէ ապացո՞յց մը տալ մասնագիտական իր
համոզումին մասին՝ հաստատելով թէ
Աբրահամ եւ Օհաննէս անձնանուններուն
միջեւ գոյութիւն ունի լեզուաբանական
կապ մը, ապշեցուցիչ եւ զգաստացուցիչ՝
նման հարցերու մէջ էնթրիգոն ցոյց
տուողիս համար:

Տեսնե՛նք:

Վոլթէր, իր Փիլիսոփայական Բառա-
րանին մէջ, կը խօսի ձուկի մը մասին, որ
կը կոչուի Օհաննէս եւ կ'ապրի Եփրատի
մէջ: Առաքելաշնորհ այս ձուկը, Օհան-
նէս, ամէն օր դուրս կ'ելլէ գետէն ըստ
աւանդութեան, եւ կ'երթայ ուսուցանե-
լու, եզերաբնակ գիւղերու մէջ, «բա՞նն
Աստուծոյ» թէ ... լեզուաբանութիւն:
Վոլթէր չէ կրցած ստուգել: Իմ ընթեր-
ցումներէս քաղած նոթերուս համաձայն՝
Հայերը «կարապետ» կը կոչեն Եփրատ
գետին այդ ձուկը, (տես Ինճիճեանի Աշ-
խարհագրութիւնը, Ա. հատոր, էջ 22):
այնպէս որ տրամաբանական է հետեւցնել
թէ Յովհաննէս Մկրտիչի աւանդութի՛ւնն
է որ ոսկեզօծեր է այդ չփոթութիւնը,
ի՛նչ փոյթ թէ ձուկ չէր Յովհաննէս Մկր-
տիչ՝ թէեւ կ'ապրէր ոտքերը Յորդանանի
ջուրերուն մէջ, իսկ Վոլթէրի Օհաննէսը
ոչ լեզու կը չարժէր Հերովդէսի կնոջ
դէմ, ոչ ալ... լեզուաբանութիւն կ'ու-
սուցանէր Եփրատի եզերքը:

Օհաննէսը ձուկի գաղափարին կապել
չփոթութիւն մըն է, որ հաւանաբար կը
ծագի Յովհաննէս եւ Յովնան անձնա-
նուններուն հանդիպումէնէն,— Յովնա՛նն
էր, արդարեւ, որ կէտ ձուկին փորէն
դուրս ելաւ ու դնաց քարոզել Նինուէա-
կիներուն: Ապացոյց որ Աստուածաշունչ
Մատեանին մէջ մեր դրաբարը կը գրէ
Յովնան հոն ուր աշխարհաբարը կը գրէ
Յօհանան (Դ. Թագ. Իե. 22): Այս վեր-
ջին անձնանունը եբրայերէն է, Եոհանան,
յունարէն ձեւով՝ Յովհաննէս կամ Օհան-
նէս, հայերէն ձեւով՝ Յովհաննէս(*), ու
կը նշանակէ «աստուածաչնորհ»:

Բարդ – բառ մըն է եբրայերէն այս
անձնանունը, եո – հաւաճ (**):

Առաջին վանկը սղեալ ձեւն է եահվէ
բառին (= Աստուած),— սղեալ այս բա-
ռը կը դրուի եբրայերէն 48 անձնանուն-
ներու առջեւ, ինչպէս եւ 115 անձնանուն-
ներու ետեւ, եւ այդ անձնանունները կը
կոչուին «աստուածաբարձ» (այսինքն
Աստուծով բեռցուած,— բէոֆոր):

Յունարէն լեզուն նոյն եո վանկին տը-
ւած է նաեւ իա ձեւը, ու նոյն բարդու-
թիւնը չրջելով, (աւելի ճիշդ՝ Աստուած
նշանակութեամբ բառը դնելով յետա-
դաս), կազմած է Անանիա անձնանունը,
որ Յովհաննէսն է միչա: Հայ լեզուի մէջ
մեղանչում կը համարուի Աստուծոյ ա-
նունը դնել յետադաս՝ որեւէ բարդու-
թեան մէջ, նոյնիսկ ընդդէմ բառով կազ-
մելու պարագային՝ որ միչտ նախադաս
է: Բազրատունի կը մերժէ փիլոնի գոր-
ծածած «սիրաստուած» բառը ըստ յու-
նարէնին՝ որ է փիլոթէոս, (ըստ հայե-
րէնին՝ նախընտրելի է չրջել ձեւը,
թէոփիլոս): Ուշադրութի՛ւն,— բարդու-
թեանց մէջ կայ նաեւ յետադաս ձեւը,
ինչպէս «բազմաստուած», որ կը վերա-
բերի «սուտ» աստուածներու:

Աննիքալ եւս կը նշանակէ Յովհաննէս,
բայց փիւնիկեան ձեւով, (վերջավանկը
փիւնիկեան բառ աստուածութեան ա-
նունն է, զոր Եբրայեցիք փոխարինած են՝
դէպը դնելով Եհովայի անունը),— կը
համապատասխանէ Անանիա յունական
ձեւին: Յոյները, աւելի ետքը, ազգայ-
նացնելով աստուածաբարձ անունները,
Յովհաննէս կամ Անանիաս, կերտած են
Թէոդորոս անձնանունը, միչտ աստուա-
ծաչնորհ կամ աստուածատուր նշանակու-
թեամբ, ինչպէս կը գործածենք մենք եւս:
Դարձեալ, նոյն նշանակութիւնը ունի Տո-
րոթէոս անձնանունը, որ Թէոդորոսին
չրջեալ ձեւն է:

Պատմութեան մէջ չրջաններ կան, երբ
Յովհաննէսը դարձած է առանձնաչնորհ –
եալ անուն,— ամէնուն տրուած չէր Յով-
հաննէս կոչուելու պատիւը, պապերը եւ
ցարերը սեփականացուցած էին իրենց:
Ժողովուրդին յանձնուելէ ետք՝ եղան
քաղաքներ, որոնք լեցուեցան Յովհան-
նէսներով: Հայոց մէջ եւս չատ սիրելի
անուն մըն էր Յովհաննէսը, որ ստացաւ
բազմաթիւ ձեւեր,— Օհաննէս, Յովհան,
Օհան, Օննիկ, Յովիկ, Վանիկ, Հաննէս,
Վաննէս, եւայլն: Հ. Աճառեան մեր մա-
տենագրութեան մէջ գտած է մօտ 1400
դէմք, որոնք կը կրէին Յովհաննէս ա-
նունը:

Բայց ի վերջոյ գունատած ու դեամին
թափած է այս անձնանունը, համանիշ
դարձած է բոյսերու, առուկերու, առար-
կաներու եւ զարմանադան զաղափարնե-
րու:

Իրրեւ նմոյշ.—

Լուսերը ապրայնացուցած են Յովհան-
նէսը բազմազան ձեւով.— Եոհան, իվան,
Վանքա, Վասրչքա, Վանքասթանքա, (որ
կը համապատասխանէ «Հաճի՛ – եաթմազ»
կոչուած խաղալիկին,— փայտէ կամ ձը-
գախէժէ մարդակերպ մը, որ ինչ ձեւով
ալ նետես գետին՝ կը կանգնի ոտքի):

Անգլիացիները ազգայնացուցած են
Յովհաննէսը նոյնքան բազմազան ձեւե-
րով ձոն, ճէք, ճէյն (սպասուհիներու
դասակարգային անուն դարձած է ժթ.
դարուն, ինչպէս Աննան՝ մեր մէջ): Հե-
տաքրքրական է կանանչ – վաննէսին ա-
ւանդութիւնը.— Մայիս Մկկին կը հա-
ւաքուին անպլիացի ծխնելոյզ մաքրողնե-
րը եւ իրենց մէկ ընկերը կը հագուեցնեն
կանանչ տերեւներով, գլխուն վրայ՝
ծաղկեայ պսակ մը ժապաւէններու ծո-
պով: Ցետոյ թափօր կազմած՝ կը չրջին
փողոցէ փողոց, մինչեւ կը պարէ կանանչ –
վաննէսը թափօրին առջեւ, իսկ իր ըն-
կերները նուէր ու դրամ կը հաւաքեն:

Ֆրանսացիները եւս ազգայնացուցած
են Յովհաննէսը անթիւ անհամար ձեւե-
րով ու նշանակութեամբ.— Ժան, Ժանէ,
Ժուան, Ժոհան, եւայլն: Աւելի հետա-
քրքրականն այն է որ Ֆրանսերէն լեզուն
Յովհաննէս անունով կը կնքէ բազմաթիւ
կենդանիներ եւ առարկաներ, — օրինակ՝
արծիւի ցեղ մը կայ որ «ձերմակ վան –
նէս» կը կոչուի Փրովանսի մէջ, Յովհան-
նէս – Մկրտիչ կը կոչուի խայտիտը
(թուրքերէն սփինոզ), Ժանօ կը կոչուի
դօղոչը, պայծառ – վաննէս կը կոչուի
համեղ տանձ մը, ճկոյթ մասը կը կոչուի
պղտիկ– վաննէս, գաւազանը կը կոչուի
փայտ – վաննէս, ժամպոնն ալ... մըռ –
կատարած դերը եւ կոչած ճամբան: Ա-
պա ծանրացաւ Ուիլ. Սարոյեանի անձին
եւ գործին վրայ: Փնահատեց անոր մէկ
ազգային ոգին եւ պիտակուածքինը, Ուիլ-
եըմ Սարոյեան այն գրագէտն է, որ այդ
օրերուն՝ երբ Հայ ըլլալը նուաստացու-
ցիչ պարագայ մը կը նկատուէր չատերու
կողմէ, Ամերիկայի մէջ կը հրատարակէր
իր մէկ ինքնակենսագրական վէպը. «Ա-
նունս Արամ է»: Փօլատեան յիչեց, Սա-
րոյեանի գործին ընդմէջէն, անոր առա-
ջին «հանդիպումը» Աղդրանիկի հետ,
գրուած այնքան պարզութեամբ: Սարոյ-
եան կը պատմէ թէ, երբ, պատանի,
կ'աչխատէր իր փաստաբան հօրեղբօր
մօտ, գինքը չամաչ կը ղրկէին ձմեռուն
գնելու, ամէն անգամ որ գործ մը լսէր:
Այդ առեն, փաստաբան Ա. Սարոյ-
եան չէր կրնար գլուխ հանել երկու հա-
յերու մէկ գործը: Աստնցմէ մէկը գրած
փոխ առած էր միւսին, իսկ ան կ'ուրա-
նար: Եւ օր մը, Սարոյեան հօրեղբայրը
կը ղրկէ Ուիլեըմը, որ ձմեռուկ գնէ, ո-
րովհետեւ այդ հարցն ալ կարգազրուած
էր, բայց անապահովի ձեւով: Ուիլըմ
չէր հաւատար իր ականջներուն: Երկու
Հայերը կը վիճէին, բայց իրենց փոխ-
ուած էր, մէկը փոխ առած գրամը կ'ու-
զէր տալ, միւսը չէր առներ. «Ան ինչ
ես, ինչ ես, քեզմէ գրամ ուզողը ո՛վ կ'-
եւայլն եւայլն: Եւ Սարոյեան կը լսէր
բացատրութիւնը.— «Զէ՞ս պիտեր, այսօր
Աղդրանիկը եկած է»: Այս է Սարոյեան:
Իր ոճը պարզ, ուղղակի, քիչ մը յատուկ
ամերիկեան լեզուի, բայց եւ այնպէս մը-
Ջազգային՝ որովհետեւ՝ մարզկային:

Երկար նկարագրութիւններ չունի,
կարճ, կտրուկ խօսքերով կուտայ պատ-
կեր մը, հոգեբանութիւն մը, ժողովուր-
դի մը ամբողջ պատմութիւնը: Աղդրանի-
կի մեծութիւնը կը բացատրէ առանց յի-
չելու անոր կենսագրականը, հերոսու-

''ԱՆԴԱՍՏԱՆ''Ի ԵՐԵԿՈՅԹԸ
ԵՒ
ՈՒԻԼԵԸՄ ՍԱՐՈՅԵԱՆ

—o—

Երկուշաբթի իրիկուն «Անդաստան»ի
բարեկամներն ու համակիրները գրական
երեկոյթ մը կազմակերպած էին պարբե-
րաթերթին տասնամեայ հրատարակու-
թեան առթիւ: Երեկոյթը մեծարանք մըն
էր նաեւ ամերիկահայ ծանօթ գրագէտ
Ուիլեըմ Սարոյեանի, որ իր ներկայու-
թեամբ խանդավառեց հանդիսականները,
մանաւանդ երիտասարդները: Այսօր,
գարը եւ միջազգային մթնոլորտը, որոնք
կը չրջապատեն արտասահմանի հայ երի-
տասարդութիւնը, այնպիսի պայմաններ
ստեղծած են որ ֆրանսահայ, ամերիկա-
հայ կամ մէկ խօսքով Սփիւռքի հայ երի-
տասարդը, որպէսզի հպարտ զգայ Հայ
ըլլալուն համար, պէտք ունի աւելի քան
Նարեկացիին՝ Ուիլեըմ Սարոյեանին, աւե-
լի քան Վարուժանին՝ Վահէ Քաջան, ա-
ւելի քան Վարուժանին՝ Ռուբէն – Մելի-
քի, աւելի քան Կոմիտասի՝ Արամ Թաչա-
տուրեանի:

Եւ այսպէս Վերնէօդներն են, Ադնա-
ւուրներն են, որ կը հպարտացնեն հայ ե-
րիտասարդը: Երեւոյթը կ'արձանագրենք
իբրեւ իրողութիւն մը, առանց գնահատե-
լու կամ պաշտպանելու զայն: Երկուշաբ-
թի իրիկուն նոր առթիւ մը տրուած էր
մեզի ականատես ըլլալու այս երեւոյթին,
քանի որ մեծ թիւով երիտասարդներ և-
կած էին հայկական հաւաքոյթի մը, ո-
րովհետեւ հոն պիտի գանէին Ուիլ. Սա-
րոյեանը, Թանկմը, Վահէ Քաջան, նաեւ
Գառզուն՝ ըստ յայտարարութեան (հի-
ւանդ ըլլալով կը բացակայէր, բայց հե-
ռաղրով մը կը ղրկէր իր ողջոյնները):

Կ. Փօլատեան, որ կը վարէր հաւաքոյ-
թը, խօսք առնելով յիչեց Անդաստանի
համար Ուիլեըմ Սարոյեանի ունեցած
հանդիպումները, որոնցմէ մէկը տեղի
ունեցաւ «Հանդիպում»ի խմբագրատան
մէջ, ուր Սարոյեան կը ներկայանար
Ռուբէն Մելիքի: Ուրիշ հանդիպում մը
տեղի ունեցաւ Ուիլեըմ Սարոյեանի տա-
նը, Ֆրեզնոյի մէջ, ուր Փօլատեան, Ռու-
բէն Մելիքի հետ, կ'այցելէ գրագէտին:
Ուիլեըմ Սարոյեան կը ներկայանայ իր
ընտանիքին հետ, ուր կը գտնուին նաեւ
Ռուբէն Մելիքի եւ Փօլատեան: Ուիլեըմ
Սարոյեան կը ներկայանայ իր ընտանիքին
հետ, ուր կը գտնուին նաեւ Ռուբէն Մե-
լիքի եւ Փօլատեան: Ուիլեըմ Սարոյեան
կը ներկայանայ իր ընտանիքին հետ, ուր
կը գտնուին նաեւ Ռուբէն Մելիքի եւ Փո-
լատեան: Ուիլեըմ Սարոյեան կը ներկա-
յանայ իր ընտանիքին հետ, ուր կը գտնու-
*ին նաեւ Ռուբէն Մելիքի եւ Փօլատեան

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԸ ՀԱՅՐԵՆԻՔՈՒՄ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԸ ՀԱՅՐԵՆԻՔՈՒՄ

Մի առանձին խնդիր : Հայրենիքի պատմութեան համար հայկական հողերը հայրենիքում ունին մեծ նշանակութիւն, որովհետեւ հայ ժողովուրդը իր հայրենիքի հողերուն վրայ է որ ստեղծեց իր պատմութիւնը, իր մշակոյթը, իր կեանքը, իր ամբողջ անցեալը : Հայրենիքի հողերուն վրայ է որ հայ ժողովուրդը ունեցաւ իր ամենամեծ ու ամենաերկար պայքարը իր գոյութեան համար, ինչպէս նաեւ իր ամենամեծ յաղթանակները : Հայրենիքի հողերուն վրայ է որ հայ ժողովուրդը ունեցաւ իր ամենամեծ ողբերգութիւնները, ինչպէս նաեւ իր ամենամեծ յոյսերը : Հայրենիքի հողերուն վրայ է որ հայ ժողովուրդը ունեցաւ իր ամենամեծ հերոսները, ինչպէս նաեւ իր ամենամեծ դաւաճանները : Հայրենիքի հողերուն վրայ է որ հայ ժողովուրդը ունեցաւ իր ամենամեծ արուեստագէտները, ինչպէս նաեւ իր ամենամեծ ոճրագործները : Հայրենիքի հողերուն վրայ է որ հայ ժողովուրդը ունեցաւ իր ամենամեծ հաւատացեալները, ինչպէս նաեւ իր ամենամեծ անհաւատները : Հայրենիքի հողերուն վրայ է որ հայ ժողովուրդը ունեցաւ իր ամենամեծ հայրենասէրները, ինչպէս նաեւ իր ամենամեծ դաւաճանները : Հայրենիքի հողերուն վրայ է որ հայ ժողովուրդը ունեցաւ իր ամենամեծ ազատամարտիկները, ինչպէս նաեւ իր ամենամեծ ստրուկները : Հայրենիքի հողերուն վրայ է որ հայ ժողովուրդը ունեցաւ իր ամենամեծ հարստահարիչները, ինչպէս նաեւ իր ամենամեծ հարստահարեալները : Հայրենիքի հողերուն վրայ է որ հայ ժողովուրդը ունեցաւ իր ամենամեծ ազնուականները, ինչպէս նաեւ իր ամենամեծ ճորտերը : Հայրենիքի հողերուն վրայ է որ հայ ժողովուրդը ունեցաւ իր ամենամեծ հարուստները, ինչպէս նաեւ իր ամենամեծ աղքատները : Հայրենիքի հողերուն վրայ է որ հայ ժողովուրդը ունեցաւ իր ամենամեծ տիրակալները, ինչպէս նաեւ իր ամենամեծ հպատակները : Հայրենիքի հողերուն վրայ է որ հայ ժողովուրդը ունեցաւ իր ամենամեծ հաղթողները, ինչպէս նաեւ իր ամենամեծ պարտուողները

ՆՈՒԷՐ

Տէր եւ Տիկին Գ. Լոռէնեան իրենց Թոռնիկներուն՝ Վարուժան եւ Արուսեակ Լոռէնեանի ծննդեան տաներորդ տարեդարձին առթիւ յիսուն Ն. Ֆ. կը նուիրեն կապ. Խաչի Կեդր. վարչութեան։ (Ստացուած «Ցառաջ»էն)։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԼԻՈՆ.— Տէր եւ Տիկին Վարդավառ Գամպէրեան իրենց անցուցած ծանր ար – կածէն ապաքինման եւ տուն վերադարձին առթիւ քսան Ն. Ֆ. կը նուիրեն Ցառաջի բարգաւաճման։

Այս առթիւ իրենց խորին շնորհակալու – թիւնները կը յայտնեն ընկերներու, հայ – րենակիցներու եւ ծանօթներու, որ հի – ւանդանոցը իրենց յաճախակի այցելու – թիւններովը քաջալերեցին եւ մխիթար – ցին զիրենք։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿԱՑ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Կիրակի, Ապրիլ 23, ժամը 16·30ին ձայնաւոր պատարագ։

Կը պատարագէ՝

ԳԵՐՊ. ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՊՍ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ

Basilique du Sacré-Cœur de Montmartre

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Դպրոցական Տարեշրջանի փակման
եւ
Բարերարներու Օրը
ԿԻՐԱԿԻ՝ ՅՈՒՆԻՍ 25
Մանրամասնութիւնները յաջորդով։

ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ

Հայ Նախկին Ռազմիկներու Միութիւ – նը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները, կիրակի, Ապրիլ 23, ժամը ճիշդ 16ին, իր կեդրոնատեղին, 32, Րիւ տը Թրէվիզ։

ՕՐԱԿԱՐԳ.— Նոր վարչութեան ան – դամներու ընտրութիւն։

Զանազան հարցեր։

ԿՆԻՔ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

« Մայիս 28 »ը կը տօնուի Փարիզի մէջ, 27 Մայիս Շաբաթ գիշեր, Զ. թա – ղապետարանի սրահներուն մէջ։

×

Մայիս 28ը Վալանսի մէջ կը տօնուի Շաբաթ՝ Մայիս 27ին։

×

Մարսէյլի մէջ, Ապրիլ 11–24ի Սգաւոնը տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ 22ին, Շա – բաթ երեկոյեան ժամը ճիշդ 21ին, Սալ Մազընոյի մէջ, նախաձեռնութեամբ Ազգ. Առաջնորդարանի եւ երեք յարանուանու – թեանց։

×

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ՄԱՅԻՍ 14ԻՆ

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ

46ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի Ս. Պօ – ղոս – Պետրոս եկեղեցւոյ հոգաբարձու – թեան։

Բարձր հովանաւորութեամբ կաթողի – կոսական պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Պատուոյ նախագահութեամբ Ալֆորվի – լի քաղաքապետ՝

ՌԱՒՒԼ ՊԼԷՕԶԻ

Ապրիլ 22, ժամը 21ին, Քաղաքապետա – րանին սրահը, Րիւ Վոլթէր, Ալֆորվիլ։

Օրուան պատշաճ յայտագիր։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պ. Թագուր Տիրատուր – եան եւ զաւակները կը ծանուցանեն Թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատար – ուի այս Կիրակի առաւօտ Փրատոյի Մայր եկեղեցւոյ մէջ, իրենց կնոջ եւ մօր՝

ԿԱՐԻՆԷ ՏԻՐԱՏՈՒՐԵԱՆԻ

(Ծնեալ Գալէնտէրեան)

մահուան քառասունքին առթիւ։

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները։

ԿԱՊՈՑՏ ՆԱԶԻ ԱՆԻԷՆ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Ապրիլ 16, ժամը 16էն 24
Անիէնի քաղաքապետարանի շէնք
սրահներուն մէջ

Հայկական պարեր՝ ՍՕՍԻ պարախում – բը իր ամբողջական կազմով։ Ղեկավա – րութեամբ Տիկին Յասմիկ Քիւրքճէրեանի։

Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական պարեր, ճոխ պիւֆէ՝ դիւրամատչելի գի – ներով։

Նուագախումբ՝ ՌՕՊԵՐԹՕ ՍԵՐՕ։

Մուտք՝ 3 Ն. Ֆ.։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Վիէնի մասնաճիւղի վար – չութիւնը ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Համօ Օհանջանեան ակումբը։ Շատ կարեւոր օրակարգ։

ՇԱԻԻԼԻ Կրօն. Ընկերակցութեան ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ դիշեր ժամը 20·30– ին, դպրոցի սրահին մէջ։ Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան։ Անդամ – ներէն կը խնդրուի ստիպողաբար ներկայ գտնուիլ։ Ներկաներու թիւը մեծամաս – նութիւն պիտի համարուի։

ԺԱՆԹԻԱԻի Հայկ. դպրոցի Կրթ. մար – մինը կը հրաւիրէ բոլոր Թաղեցիները, այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Խորհրդակցա – կան ժողովի, հայկական դպրոցի մէջ։

ՓԱՐԻԶԻ ԿԱՊ. ԽԱՉԻ վարչական ժո – ղովը այս Շաբաթ կէսօրէ ետք, ժամը 3– ին, Րիւ Պլէօ, Մշակոյթի Տան մէջ։

BOITES DE DRAGÉES

pour

BAPTEMES — COMMUNIONS
MARIAGES

Prix de Fabrique

CONFISERIE «SIDO»

E. BENAIS, Fabricant
70, Rue J. Pierre Timbaud, PARIS- 11e
Dans la cour escalier 5 - 1er étage
Tél. : OBE. 12-52

Tarif Franco sur Demande

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՊՐԻԼ 8ԻՆ

Վերջացաւ Ցառաջի վերհրատարակու – թեան 16րդ տարին։ Պիտի խնդրէինք մեր բաժանորդներէն որ անյապաղ նորոգեն 1961 – 1962ի իրենց բաժանորդագրու – թեան չրջանը առանց սպասելու անհա – տական դիմումներու։ Կը խնդրենք նաեւ այն բաժանորդներէն որոնք առկախ հա – չիւներ ունին կարգադրել զանոնք առանց ուշացնելու։

Շնորհակալութիւն մեր բոլոր բաժա – նորդներուն որոնք իրենց կանխիկ եւ կա – նոնաւոր վճարումներով կը դիւրացնեն վարչութեան գործը։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ապրիլեան Սգաւոնը Վիէնի մէջ, Ապրիլ 23ին, նախաձեռնութեամբ՝ Հայ Ազգ. Միութեան եւ մասնակցութեամբ բոլոր հայկական կազմակերպութեանց։

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ.Յ.Դ. Ս. Մինաս են – թակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիր բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ, ժամը 21ին։ Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. Կոմիտէի ներ – կայացուցիչը։ Կը խնդրուի ճշդապա – հութիւն։

ԱՒՆՈՒՎԻԼ – ՍԱՐՍԷԼԻ Հ.Յ.Դ. վար – դան ենթ.ի ժողովը այս Կիրակի, ժամը 15ին, Ավնուվիլի ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պօմոնի Հ. Յ. Դ. «Զա – րեան» ենթակոմիտէի վարչութիւնը ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները եւ «Ցառաջ» խում – բը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։ Շատ կարեւոր օրակարգ։ Բացականները նկատի պիտի առնուին։

ԱՊՐԻԼ 11 - 24 Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ԿՈՂՄԷ (ՉՈՄ)

23, ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ

ՓԼԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ (ՔԱՏԷ)

ԿԸ ՆԱԽԱԴԱՀԷ

Կ. ՄԵՂԵԱՆ

ՁԵՐ ԲՈԼՈՐ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԷԿ ՀԱՍՑԷ

OFFICE INTERNATIONAL
DES VOYAGES

36, Galerie Monpensier, PARIS
RIC. 54-30 et 72-80

Միակ լիսանս ունեցող գործակալութիւնը որ Հայ անօրէն մը ունի։—
ՔՐԻՍԹԻԱՆ ՃԵՐՄԱԿԵԱՆ

ՕԴԱՆԱՒ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ, ՆԱԻ։ ՎԻԶԱ ԵՒ ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԲՈԼՈՐ ՁԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՁՐԻ, ԿԸ ԲԱՒԷ ՀԵՌԱՁԱՅՆԵԼ

Բոլոր տոմսերու գիները պաշտօնական գիներն են, ոչ մէկ յաւելում։

ՕԴԱՆԱՒՈՎ ԵՂԱԾ ԿԱՐԳ ՄԸ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԱՊԱՀՈՎԵՆ ՆԱԻԻ ՁՐԻ ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԵՒ ՃԱՇ ՁԱՆԱՁԱՆ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Օդաճաւով ճամբորդութեանց համար մասնաւոր դիւրութիւններ
9 Օր ձրի բնակութիւն՝ երեւան

Մեկնումէն առաջ՝ կանխավճար՝ 258·81 Ն. Ֆ.։ *կարելի է ապառիկ վճարել՝* տասը առ հարիւր մեկնումէն առաջ, մնացեալը՝ 3էն 12 ամիսէն։

Բոլոր մանրամասնութիւններու համար դիմել անձամբ կամ հեռաձայնել՝

36, GALERIE MONPENSIER
(Jardin du Palais Royal)
Tél. : RIC. 54-30 et 72-80

Մասնաւոր հաչիւ կը բացուի այն ընկերութիւններուն համար, որոնք կանո – նաւորապէս կը ճամբորդեն։

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկաս – եան ընտիր կերակուրներ

4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
Téléphone : BAL. 31-21
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ
Métro : F. D. Roosevelt

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «չաչլիք», «քարսքի»

Bar Américain

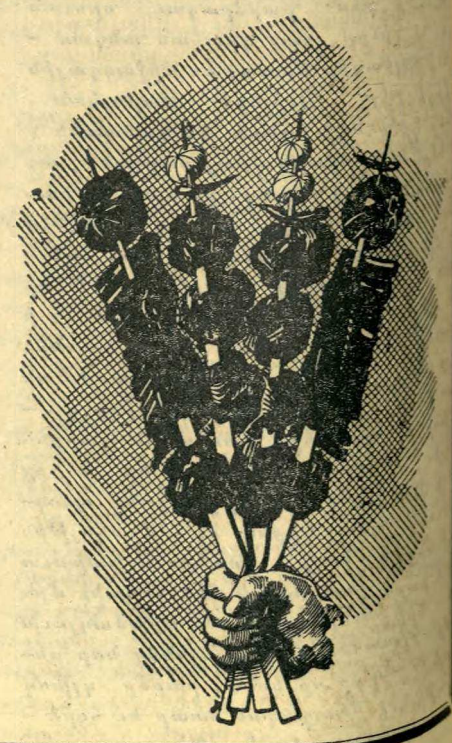

Լօխուշ հէվա թահիւն

Bongoût

USINE à SAINT-MENET (B.-du-R.)

DANS TOUTE ÉPICERIE SPÉCIALISÉE

★ GROS : Sté DES CONSERVES "BONGOUT", 40, LA CANEBIÈRE - MARSEILLE

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ԿԻՐԱԿԻ 16 ԱՊՐԻԼ

DIMANCHE 16 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9080 — 37EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4881

"ԱՅՍՏԵՂ ԹՈՒՐՔԻԱ՞ Է ԹԷ ԱՄԵՐԻԿԱ"

«Թանին»ի մէջ Ազիզ Նեսին կը գրէ .—

«Գաղթավա՞յր ենք, ի՞նչ ենք, ո՞ւր է մեր Թուրքիան: Այսպէս կը խորհիմ անդադար: Երեք գիշեր Անգարայի մեծ պանդոկներէն մէկուն մէջ մնացի : Ամէն առտու, երբ հեռաձայնը կը բանայի , ձայն մը «Հելլооо» կ'ըսէր , յետոյ «կուտ մոռնինկ »...

Ո՞ւր ենք: Արդեօք Ամերիկա՞ հասայ քունիս մէջ:

Երեք օր , ամէն առտու նոյն բանը կրկնուեցաւ :

Նիւ Եորքի , Ուոշինկթընի մէջ երբ պանդոկ մը երթաք եւ առաւօտուն ձեր հեռաձայնը բանաք, «Կինայտը՞նն կ'ըսեն ձեզի :

Պտըտեցէք Անգարայի Քավաքլըտերէի, Քէչիէօրէնի, Քիւչիւք Էսատի թաղերը , թափուր տուներու պատուհաններուն վրայ պիտի տեսնէք ծախու, վարձու բնակարանի ծանուցումներ, բայց ոչ մէկը թուրքերէն: Բոլորը՝ ... անգլերէն : Անգլերէնին տակ թուրքերէն գրելու ձանձրոյթը անգամ յանձն չեն առեր :

Միջին Արեւելքի թեքնիք Համալսարանի թատերական ակումբին անունը «Տրամա Քլէօպ»է :

Մենք ո՞ր երկրին մէջ կ'ապրինք, շատ հետաքրքիր եմ :

Անգարայի օդակայանին «թերմինալին» մէջ գրավաճառ մը կայ: Բոլոր լեզուներէ գիրք, թերթ կը ծախէ: Թուրքերէն միակ գիրք մը, թերթ մը, հանդէս մը չէք գտներ հոն :

Հարցուցի թէ ո՞վ կը վարէ այդ գրատունը :

— Թուրք օդային գիծերու սպասարկութիւնը , պատասխանեցին :

Սխալ: Աւելի ճիշդ կ'ըլլայ ըսել՝ Ամերիկեան Օդային Գիծերը :

Պտըտեցէք Պէյօղլուի մէջ: Ամենուրեք անգլերէն կախուած է: «Ուելքամ Նէյվի...»:

Հասկցանք, Ամերիկա հարուստ է , մենք ալ աղքատ ենք, բայց այստեղ Թուրքիա է: Փնտռեցէք նայինք, կրնա՞ք Թուրքիան գտնել Թուրքիոյ մէջ: Նոր «Ուելքամի Թուրքիա» մը մէջտեղ ելաւ , ամօթ կը պատճառէ մեզի »:

×

... ԲԱՅՑ ԱՅՍ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆԸ ԹՐՔԱԿԱՆ Է

ԽՄԲ.— Անգարայի մանկանց հիւանդանոցին մէջ հրդեհ է ծագած եւ այս առթիւ ազատարարները զբաղած են միայն կողոպուտով: Այս առթիւ «Ենի Սապահ»ի մէջ Սիլավուշկիլ խստիւ կը քննադատէ թրքական բարոյականը, մանաւանդ սեռային բարոյականը, որու վկայութիւն տալու հարկ չէ տեսած, հանրածանօթ իրողութիւն մը ըլլալով .—

«Հրդեհին պատճառով կարգ մը թալանիչներ կը խուժեն մանկանց հիւանդանոցին ներս եւ կը կողոպտեն, բժշկապետին պայուսակն անգամ կ'առնեն կը տանին :

Այս ամօթալի դէպքը ցոյց կուտայ թէ մեր միջեւ կը գտնուին իրենց մարդկութեան մասին կասկած ներշնչելու աստիճան անասնացած էակներ: Մանուկները փրկուեր են հրդեհէն, ուրախացանք : Բայց անժխտելի ուրիշ կորուստ մը ի յայտ եկաւ, բարոյական անկումը: Կ'արժէ խորհիլ թէ ո՞ր կորուստը աւելի ծանրակշիռ, մեր հաւաքականութեան համար աւելի վնասական եւ քանդիչ է: Կեանքի՞ կորուստը, թէ բարոյականի անկումը :

Հիւանդանոցին թալանի դէպքը օրինակ մըն է բարոյականի մեր սխալ ըմբռնումին : Երկար աւանդութեան մը բերմամբ, մենք բարոյականը կապած ենք միայն կէս մէջքէն վարի գործերուն : Երբ գէշութիւն կ'ըսենք, շատերուս միտքը կուդայ սեռային բարոյականը: Եւ երբ պատիւ կ'ըսենք, ամէնէն աւելի կանգ կ'առնենք անկողնի խնդրին վրայ: Մեր գէշ կին կոչածը՝ դրամաշորթ, գող հրձիգ, ոճրագործ կինը չէ, այլ այն կինը՝ որ դրացիին ամուսինը գլխէ կը հանէ կամ իր ամուսինը կը խաբէ: Անպատիւ ածականն ալ ամէնէն աւելի սեռային արարքներու բերմամբ յարմար կը տեսնենք մարդոց: Ասկէ դուրս՝ այլազան գէշութիւններու բազմաթիւ մեղմացուցիչ պատճառներ կը գտնենք: Ազգին արկղը կողոպտե՞ր է: Ով որ չուտեր պետութեան դրամը , անխելք է կ'ըսենք, կը թուլնանք: Սո՞ւտ խօսեր է: Գործը սուտով կը տեսնուի կ'ըսենք, կ'անցնինք: Իր դրացին, ընկերը, պաշտօնակիցը մատնե՞ր է: Ճշմարտախօսութեան կամ հայրենասիրութեան կը վերագրենք ասիկա: Զրպարտութի՞ւն կ'ընէ : Կրակ չեղած տեղէն մուխ չելլեր կ'ըսենք : Ուրիշին գլխուն վրայ կոխելով բարձրանա՞լ կ'ուզէ: Պռավօ, աչքը բաց մարդ է ըսելով կը ծափահարենք: Թաքուն հիացում մը ունինք խաբեբային , շահադէտին, «ուտող»ին հանդէպ :

Մէկ խօսքով , չենք կրցած դեռ աստիճաններով շարել առաքինութիւնները : Մեր բարոյականի տագնապին արմատը կը գտնուի արժէքներու ըմբռնումէն եւ հաւասարակշռութենէն մեր զուրկ ըլլալուն մէջ »:

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՄՇԱԿԵՆ

Ամիսներէ ի վեր Սահմանադրութիւն կը մշակեն Թուրքերը Անգարայի մէջ, այն պիսի բծախնդրութեամբ մը որ կարծել կուտայ թէ, արդար մարդիկ, կը վախնան որ սխալ կը բանաձեւեն իրենց անգերազանցելի՛ օրինագիրքին յօդուածները :

Այժմ հասած են 12րդ յօդուածին խմբագրութեան: Ըստ այս յօդուածին տրամադրութեան՝ ամէն մարդ օրէնքին առջեւ հաւասար է առանց լեզուի, ցեղի , սեռի, քաղաքական մտածումի, փիլիսոփայական համոզումի , կրօնքի եւ դաւանանքի խտրութեան , եւ ոչ ոք, ոչ մէկ խմբակ եւ ոչ մէկ դասակարգ առանձնաշնորհ պիտի վայելէ :

Խօսք առաւ յոյն փոքրամասնութեան ներկայացուցիչ Քալուտի Լասքարիս , որ ըսաւ թէ առանձնաշնորհում չուզեր փոքրամասնութիւններուն համար, բայց թէ անուրանալի է որ փոքրամասնութիւնները այսօր սահմանափակումներու ենթակայ են, ոչ մէկ փոքրամասնութեան պատկանողի հանրային պաշտօն կը տրուի, եւ աւելցուց .

— « Թուրք ենք, Թրքական հայրենիքը մեր հայրենիքն է, հաւասարութիւն կ'ուզենք» :

Յանձնաժողովի բանբեր Մուամմեր Աքսօյ պնդեց թէ հանրային պաշտօն կը տրուի փոքրամասնութիւններուն, եւ թէ նոր Սահմանադրութեան մէջ ամենալայն իմաստով հաւասարութիւնը ճանչցուած է :

— Կը մաղթենք որ, ըսաւ ,գործադրութիւնն ալ այդպէս ըլլայ :

Կրօնքի եւ խղճի ազատութեան շուրջ վիճաբանութիւններու ընթացքին, Ա. Թոփլու երբ «մենք թուրք համայնքս » ըսաւ, բողոքի ձայներ բարձրացան ժողովասրահէն: Թոփլու փութաց ճշդել. «Կը ներէք , թուրք ազգը», եւ ուզեց որ պետութիւնը պաշտպանէ հաւատացեալներու իրաւունքները: Ասլան Պորա ալեվիութեան (քըզըլպաշ) խնդիրը շօշափեց եւ ըսաւ թէ անոնց արարողութիւնները կրօնքի եւ բարոյականի ներհակ չեն, ու շնորհակալութիւն յայտնեց որ 19րդ յօդուածը կարելիութիւններ կ'ընծայէ Ալեվիներուն :

Ահմետ Օղուզ յայտարարեց թէ լայիքութեան վերաբերեալ յօդուածին պատճառով Սահմանադրութիւնը ժողովուրդին կողմէ պիտի մերժուի հանրաքուէի ատեն:

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿՐՆԱՆ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՄԻՇՏ ՌՈՒՄԲԵՐ ԿԸ ՊԱՅԹԻՆ

Կը թուի թէ Էվիանի պատրաստութիւնները ի վերջոյ իրենց նպատակին պիտի ծառայեն: Ալժ. Ազատ. Ճակատի Թունուզի շրջանակները այն տպաւորութիւնը կը թողուն թէ բանակցելու պիտի երթան թէեւ ցարդ ոչ մէկ պաշտօնական յայտարարութիւն եղած է այդ ուղղութեամբ: Նախագահ տը Կոլ կը շարունակէ խօսիլ Ալժերիոյ մասին, ամէն օր քիչ մը աւելի յառաջ երթալով զիջումներուն մէջ եւ մամուլն ու ձայնասփիւռը կ'ըսեն թէ Կիրակի օրուան Պորտոյի ճառով պիտի ըսէ ամէն բան: Հաւանական է որ այդ յայտարարութենէն ետք միայն « ԱՀԱԿ »ը հրատարակէ պաշտօնական զեկոյց մը յայտնելով թէ պատրաստ է Էվիան երթալու: Թիթօ եւ Պուրկիպա նոյնիմաստ զեկոյց մը հրատարակեցին Եուկոսլաւիոյ զեկավարին մեկնումին առթիւ , ուր կը շեշտեն թէ Ֆրանսայի եւ Ալժ. Ազատ. Ճակատի միջեւ պարկեշտ բանակցութիւնները անհրաժեշտ են եւ կը հաստատեն թէ միշտ զօրավիգ կը կանգնին «ԱՀԱԿ»ին: Այս զեկոյցին զուգընթաց , Պուլարուֆի լաւատեսութիւնը Զուիցերիայէն վերադարձին կարծել կուտայ թէ ամէն բան կորսուած չէ: Յատկանշական է նաեւ թէ Թիթօ – Պուրկիպա զեկոյցը որոշ յապաղումով հրապարակուեցաւ , յապաղում մը որ կը զուգադիպի Պուլարուֆի վերադարձին: Էվիան եւ Ժընեւ , ամէն ինչ պատրաստ է միայն պատուիրակները կը պակսին :

Ահաբեկչական արարքները, սակայն, կը շարունակուին եւ ռումբեր կը պայթին Ալժէի եւ Կոնստանդինի մէջ ուր խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են կարգը պահելու համար :

×

Տը Կոլ Պորտօ կը հասնի, այսօր Կիրակի եւ կ'արտասանէ կարեւորագոյն ճառը, մինչ այդ կարգ մը յայտարարութիւններ ըրաւ եւ անգամ մը եւս շեշտեց.— «Ալժերիոյ համար, Ֆրանսա ստանձնած է իր պատասխանատուութիւնները: Թող միւսներն ալ ստանձնեն: Եթէ առնեն, այս ցաւալի էջերը դարձուած կ'ըլլան»: Խօսելով Խորհ. Միութեան վերջին յաջողութեան մասին, տը Կոլ, ծափահարութիւններ խլելով ըսաւ .— »Խորհ. Միութիւնը մարդ մը զրկեց դէպի անջրպետ, այս քաջագործութեան համար զինքը կը շնորհաւորենք, բայց ուրիշ շատ մեծ բաներ ունի ընելիք եւ մանաւանդ իր իսկ բնակիչներուն համար »:

Տը Կոլ իր շրջապտոյտին ընթացքին պիտի տեսնուի ակադեմական — լրագրող Ֆրանսու Մօրիաքի հետ որ որոշեց այլեւս չգրել իր ծանօթ Պլօք – Նոթերը Էքսփրէս շաբաթաթերթին մէջ: Մօրիաք շատ վրդովուած է որ թերթին խմբագիրը՝ Ժ. Ժ. Սերվան – Շռեպէռ այդ ձեւով կը խօսի տը Կոլի մասին: Արդարեւ անդրադառնալով Նախագահին մամուլի ասուլիսին Շռէպէռ կը գրէ թէ տը Կոլ խօսեցաւ «գորգավաճառի մը նման» եւ կ'աւելցնէ թէ երբ տը Կոլ կ'ըսէ «երկրիս քաղաքաքականութիւնը » , «կը խոստովանիմ որ զգացումս այն է որ իմ երկիրս չէ ան որուն մասին կը խօսի եւ ինքզինքս Զօրավարին հայրենակից չեմ զգար: Անշուշտ Ֆրանսացի է, որքան որ կարելի է ըլլալ, բայց ուրիշ ժամանակի, ուրիշ դարու Ֆրանսացի: Կը խօսի Երկրորդ Կայսրութեան ազատականի մը պէս, ներկայ իրականութենէն դուրս կ'ապրի » եւ Սերվան-Շռեպէռ կ'եզրակացնէ. — « Տը Կոլ անկախութիւն պիտի տայ Ալժերիոյ: Ապա, Ֆրանսան պիտի ազատագրէ — այն օրը որ քաշուի »:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱ արտակարգ ընդունելութիւն մը ըրաւ Կակարինի: Աւելի քան մէկ միլիոն հոգի ծափահարեցին հերոսը որ 5 տիտղոսներ ստացաւ նոյն օրը.— Ա) Խ. Միութեան հերոս, Բ) «Տիեզերագնացներու նոր կարգին» հիմնադիր անդամ , Գ) Խորհ. Միութեան մարմնամարզի մեծագոյն վարպետ, Դ) Անջրպետ – Երկիր, շփումներու մրցանիշը կոտրող, Ե) Ռահվիրաներու կազմակերպութեան պատուոյ անդամ: Շնորհաւորական հեռագիրներու քանակը քառասուն հազար քիլոմեթրի կը հասնի եթէ չափուի այն երիզը որուն վրայ պիտի արձանագրուէին բոլոր բառերը: Խրուշչեւ ճառ մը խօսեցաւ, այս առթիւ, եւ շեշտեց «այս թռիչքով ցոյց տուինք աշխարհի թէ ինչ կրնայ ընել ազատ ժողովուրդի մը հանճարը »: Խրուշչեւ վստահ է նաեւ թէ համայնավարութիւնը պիտի յաղթէ որովհետեւ «ան ժողովուրդի մը տիրապետութիւնը չի նշանակեր ուրիշ ժողովուրդի մը վրայ, այլ՝ երջանկութիւն կը բերէ բոլոր ժողովուրդներուն »...:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ Ֆրանսական դեսպանատան առջեւ ցոյց մը կատարուեցաւ ի նպաստ Ալժ. Ազատ. Ճակատին: Արաբներ, Հիւսիսային Ափրիկեցիներ եւ Իրաքցիներ «ալժերական Ալժերիա» պոռալով տողանցեցին :

ԿԱԿԱՐԻՆ Հոլիվուտ հրաւիրուեցաւ Մայիս 31ին ներկայ ըլալու համար Ժիւլ Վերնի վէպէն քաղուած «Աշխարհի տէրը» ժապաւէնին ներկայացման :

ՊԵԼԺԻՈՅ Պօտուէն թագաւորը եւ կինը արեւմտեան Գերմանիոյ պաշտօնական հիւրերը պիտի ըլլան Ապրիլ 28ին եւ 29ին: Պիտի ընդունուին նաեւ նախագահ Լիւպքէի կողմէ:

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ դատապարտուեցաւ իր ցեղային զատորոշման քաղաքականութեան համար, ՄԱԿի ընդհանուր ժողովին կողմէ: Աֆղանիստանի, Սէյլանի, Մալեզիոյ, Հնդկաստանի եւ Ինտոնեզիոյ պատրաստած այս բանաձեւին ի նպաստ քուէարկեցին 95 ազգեր, այլ խօսքով բացարձակ մեծամասնութիւնը : Միայն Փորթուկալ դէմ քուէարկեց, վախնալով որ ՄԱԿը հետաքրքրուի նաեւ Անկոլայի կացութեամբ :

ԱՆԿՈԼԱՅԻ մէջ կացութիւնը մտահոգիչ է եւ ահաբեկչական արարքները նոր սաստկութիւն ստացած են: Սալազար կը յուսայ վերջին խօսքը ըսել, գործադրելով խիստ քաղաքականութիւն մը եւ ամէն բան ձեռք առնելով: Միւս կողմէ Կալվան (Սանթա – Մարիայի «հերոսը») կը փորձէ գործի անցնիլ մասնակցելով Ամերիկա կազմակերպուած «Ափրիկեան անկախութեան օրուան », բայց Պրազիլ շատ յարմար չի նկատեր ելքի վիզա տալ :

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԱՊՐԻԼ 8ԻՆ

Վերջացաւ Յառաջի վերհրատարակութեան 16րդ տարին: Պիտի խնդրէինք մեր բաժանորդներէն որ անյապաղ նորոգեն 1961 – 1962ի իրենց բաժանորդագրութեան շրջանը առանց սպասելու անհատական դիմումներու: Կը խնդրենք նաեւ այն բաժանորդներէն որոնք առկախ հաշիւներ ունին կարգադրել զանոնք առանց ուշացնելու :

Շնորհակալութիւն մեր բոլոր բաժանորդներուն որոնք իրենց կանխիկ եւ կանոնաւոր վճարումներով կը դիւրացնեն վարչութեան գործը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ի՞ՆՉ ԿԸ ՄՏԱԾԷ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԸ ԻՆՔՆ ԻՐ ՄԱՍԻՆ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Դ.

Օրմանեան դիտէր թէ ինչ կը նշանակէ արտասահման: Գիտէր նաեւ արտասահմանի պատմութիւնը :

Ծանօթ պատճառներով, Թուրքիոյ Հայութիւնը ջով կ'արձակէր դէպի Եւրոպա եւ Ամերիկա : Կը պատրաստուէր նո՛յն պատմական երեւոյթը, որ, ժէօ տը պասֆիւլի ձեւով, հայկական դիմադրականութեան կ'ընծայէր ազատ պայմաններու մէջ գործելու պատեհութիւնը: Եըլտըզ կամ Պապը – Ալի, վերջապէս թուրք քաղաքական դեկավարութիւնը, որ արտակարգ զգայնութիւն մը ցոյց կուտար արտաքին միջամտութեանց հանդէպ, զգացած էր սակայն թէ հայկական այս տեղաշարժը, այլ խօսքով՝ Հայոց կորիզացումը արտասահմանի մէջ, կրնար վտանգ մը դառնալ ոչ միայն չարունակաբար եւ զաղտնօրէն արծարծելով յեղափոխութեան կրակը երկրին լեռներուն վրայ, այլ եւ մանաւանդ պատրուակ դառնալով օտար միջամտութեանց, թշնամի հոծ բազմութիւններու արտասահմանեան քարոզութիւններով :

Եւ արդիւնքը արտագաղթը :

Թուրքին համար իմնչ ցանկալի եւ ինքնաբեր պատեհութիւն՝ տեսնել Հայերուն նօսրացումը երկրին մէջ, ամէնէն աժան ձեւով, առանց պետական օժանդակութեան եւ միջամտութեան, առանց նոյն – իսկ ջարդերու պատճառած գլխացաւն ու նեղութիւն: Բայց խելացի՛ թիւն համարեցաւ արգիլել արտագաղթը, փոխանակ թոյլ տալու որ ստուարանայ եւ զօրանայ Հայկական արտասահմանը :

Օրմանեան, իր կարգին, խորհելով որ արտասահմանեան հայկական կորիզները, արդէն իսկ կազմուած՝ փոյթ չէ թէ փոքրը, կրնան անպտղութեան դատապարտուիլ՝ առանց ծառայելու ժէօ տը պասֆիւլի դերին, (Հ. Ց. Դաշնակցութեան Բիւրոյին գրկած իր տեղեկագիրները վկայ՝ իր իսկ խոստովանութեամբ), երբ Թուրքերը չնախատեսուած ձեւով ճնշեն Պատրիարքարանին վրայ, լաւագոյն լուծումը համարեցաւ էջմիածնի յանձնել Թուրքիոյ Հայութեան այն ջուկերը, որ – րոնք պիտի կազմէին, մասնաւորաբար առաջին աշխարհամարտին ձախորդ դարձուածքներուն հետեւանքով, արդի պատկառելի Հայկական Սրեւմուտքը :

Սրդ, Հայկական Սրեւմուտքը, որ, կը կրկնեմ, կազմուած է Թուրքիոյ Հայութեամբ՝ ստանձնելով պատմական առաքելութիւն մը,— պայքարիլ Թուրքիոյ դէմ, որ բռնապրաւած է իր բնաշխարհը, եւ այդ պայքարին համար՝ ապրիլ ազատ պայմաններու մէջ, օտար տիրապետութեանց ճնշումներէն ու դաւադրական ներշնչումներէն հեռու,— չի կրնար ընդունիլ որ բռնապետ փոխելու յիմարութեան մը վերածուի իր տեղաշարժը: Արդարեւ, որքան յիմարական, նոյնքան ծիծաղելի պիտի ըլլար խզել կապը պատբիարքարանի մը հետ, որ ենթակայ է օտար ճնշումներու, ու կապուիլ կաթողիկոսարանի մը, որ նոյնպէս ենթակայ է օտար ճնշումներու :

Էջմիածնի արդի կաթողիկոսը Օրմանեան մը չէ որ ըսէ թէ Հայկական Սրեւմուտքը պէտք չէ ուրանայ իր ծագման պատճառները եւ պատմական առաքելութիւնը, ուստի պէտք է մնայ, իր ազատ եւ ինքնիշխան պայմաններուն մէջ, այն դրաւականը՝ որ անհրաժեշտ է տոկալու համար, մանաւանդ դիմադրելու համար ապագայ աննախատեսելի դէպքերու, կամ օգտագործելու համար ամէն պատեհութիւն՝ որ մեզ կ'առաջնորդէ մեր ազգային երազներուն, ամէն Հայու համար նուիրական :

Ահա թէ ինչո՛ւ կը կրկնեմ բարձրաղաղակ.— Պատմական անհրաժեշտութիւն մըն է ունենալ հայկական արտասահման, ինքնիշխան եւ կազմակերպուած, ան – չուշտ եւ արդի Հայաստանին կապուած՝ հոգիով ու սիրտով: Անհրաժեշտութիւն մըն է, վասնզի վերջ գտած չէ դեռ մեր պայքարը: Դեռ կը չարունակուի ու պիտի չարունակուի այդ պայքարը արդարու – թիւն պահանջող Հայաստանի, ամբողջական Հայաստանի, վիճակ Հայաստանի համար:

Բայց այդ պայքարը չի կրնար չարունակուիլ առանց արտասահմանի մը կազմակերպութեան, վասնզի չի կրնար չարունակուիլ արդի Հայաստանի մէջ :

Այս տրամաբանութեամբ առաջնոր – դուած՝ ընդվզո՛ւմ մը կը զգամ, երբ կը տեսնեմ Հայեր, որոնք լուծուած կը համարին Հայոց Դատը: Մեր պատմութիւնը չչարունակուեցա՛ւ, որպէսզի հասնէինք այս վիճակին: Մեր ժողովուրդը չապ – րեցա՛ւ, որպէսզի ընդունէինք այս վի – ճակը իբրեւ վարձատրութիւն իր անհնարին զոհողութեանց: Մեր յեղափոխութիւնը չպայքարեցա՛ւ, որ ռուսական վափախ մը անցընեն մեր գլխուն, կաթողիկոս մը դնեն վանքի մը մէջ, հողի կտոր մը տան մեր ժողովուրդին ձեռքը ճան – կոտելու համար, դուրսը թողլով ժողովուրդին միւս կէսը որ հպատակութիւն եւ նոր հայրենիք մուրայ երկրէ եր – կիր :

Ուստի, չատ մի՛ տեսնէք, սիրելի հայրենակիցներ, եթէ դրագէտը վար կ'իջնէ արարչագործութեան բարձունքներէն, կը մտնէ ազգային խորհրդարան՝ որ մամուլըն է, եւ իր կայտառութիւնը կը թափէ աւելորդ մարդոց ներկայութեան եւ յա – րուցած աղմուկին դէմ, ճիշդ այն ձեւով որ երբայեցի վարդապետը «արար խա – րազան չուանեայ, եւ եհան զամենեսին ի տաճարէն, զոչխարսն եւ զարջառս, եւ զպղինձս հատասփռեաց եւ զսեղանսն կործանեաց» (Յովհ. Բ. 15): Եւ իրրեւ մին նուիրեալներէն՝ ձայն կը բարձրացնէ ու կը պահանջէ.— կաթողիկոսական ժառանգութեանց բաժնեմարտի չվերածե՛լ հայ ժողովուրդին պայքարը :

Այս միջամտութեանս համար՝ ինծի դէ՞մ պիտի գրեն: Թո՛ղ գրեն: Թող գրէ ով որ գրիչ կը բռնէ եւ գրելիք տեղ մը կը փնտռէ՝ ճիշդ ինչպէս չիսկը, որ հոտուըտալով փողոցին պատերը՝ տեղ մը կը գտնէ, յետոյ կը վերցնէ եռեւի մէկ ոտքը եւ թաց յիշատակ մը կը թողու այնտեղ: Արեւը կը չորցնէ բոլոր այդ թաց յիշատակները, բայց կը մնայ գրագէտին գիրը :

Կը մնայ գիրը գրագէտին, որ պատմութեան առջեւ կանգնած՝ կ'ամբաստանէ բռմփլեբռով չարժուղ թշուառները, երեւանէն հրաւիրագիր մուրացող ոչնչութիւնները, էջմիածնէն խաչ սպասող պատասմիոները, այրը դամբչի սանտր կարծող մտաւորականները, եւ կ'ըսէ.

— Մի՛ խանգարէք արտասահմանի աչխատանքները :

Դառնալով բարեմիտ մարդոց՝ կ'ըսէ.

— Այստեղ է մեր գործը, այնքան նը – իւրական՝ որքան Հայաստանի մէջ :

Դառնալով Արեւմուտք՝ կ'ըսէ.

— Ձենք հաւատար այլեւս ձեր ոսկեզօծ կեղծիքին, բայց կեղծաւորը չէ որ պիտի վարձատրուի, այլ տոկացողը :

Պիտի տոկա՞նք:

Այժմ, մէկ «անելիք» ունի Հայութիւնը արտասահմանի մէջ, կամ արտասահմանը՝ մեր պատմութեան մէջ.

— Տոկա՛լ:

Պետութեանց արդի այլամերժ քաղաքականութեան դիմաց, ամէն ազգային կազմակերպութիւն զլացուած է մեզի եւ թոյլատրուած միայն ապրիլ հոգեւոր ինքնօրէնութեամբ: Մեզ կ'ուզեն տեսնել, իրրեւ Հայ՝ եթէ կ'ուզենք մնալ Հայ, եկեղեցւոյ մը դմբէթին կամ կաթողիկոսի մը թեւին տակ :

Արդ, ի՞նչ կարելի է ընել այս պայմաններուն մէջ:

Հայաստան ունի իր կաթողիկոսը, — թող գործէ՝ ինչքան կրնայ, (ինծի համար՝ բաւական է Երեւանի կառավարութիւնը, որ ստեղծած է Հնութեանց պահպանութեան Կոմիտէ մըն ալ, գործին մասնագէտ):

Արտասահման եւս ունի իր կաթողիկոսը, Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը, որ պատմական իրաւունքով՝ տէրն է արեւմտեան Հայութեան, Թուրքիոյ Հայութեան : (Առիթ կ'ունենամ վերաքննելու Հայոց կաթողիկոսներուն աթոռամարտը՝ վերադնահատութեան լոյսով): Այս կաթողիկոսութիւնը կրնայ համախմբել ու ներդաշնակել հայրենապուրկ մեր բազմութեանց բոլոր ազգային ցանկութիւնները եւ ճիգերը: Երկու կաթողիկոսութիւնը երբեք չէ «երկփեղկած» մեր ժողովուրդը, ինչպէս կը վկայէ Գարեգին կաթողիկոս, (տես էջմիածին, 1945, Յուն – Յուլիս).

« Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան յարատեւութիւնը 500 տարիների ընթացքում ոչ միայն չի խանգարել եկեղեցւոյ միութեան գաղափարը, այլեւ հետեւողութեամբ Ս. Էջմիածնի եւ Աթոռոյն Հայոց հայրապետութեան, նման դեր է կատարել ազգապահպանութեան գործում, իբրեն ենթակայ թեմերի մէջ»:

Բայց եկեղեցին կ'երկփեղկէ եւ մեր ժողովուրդը կը պատակէ այն վիճակը, որ արտասահմանի մէջ կը ստեղծէ «էջմիածնական» եւ «Անթիլիասական» առաջնորդութիւնները :

Ազգային եւ եկեղեցական միութիւնը, ուրեմն, կը պահանջէ ոչ թէ նման աներեստական բաժանումներ, այլ աշխարհագրական սահմաններ: Արտասահմանի մէջ կրնայ արդիւնաւոր գործ տեսնել միայն ու միայն կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը: Ուրիշ որեւէ անօրէնութիւն, որեւէ համաձայնութիւն, որեւէ պայքար կը ջլատէ եւ կը թաղէ եկեղեցիին փլատակներուն տակ այն որ չթաղուեցաւ Բաբելոնի պարիսպներուն տակ :

... Ո՛րքան ուրախ եմ որ ըսի այս ամէնը: Գրագէտի իմ պատասխանատուութիւնն փրկեցի պատմութեան առջեւ ու նզովքի վաղուան աղաղակներուն դիմաց: Սկսայ այս յօդուածը՝ ըսելով. «Խօսեցայց դի հանդեայց » (Յոբ, ԼԲ. 20): Հիմա հանգչեցայ, սիրտս թեթեւացաւ, եւ ազատ չունչ կ'առնեմ : Բայց դեռ «լի եմ բանիւք» (անդ, ԼԲ. 18):

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՖՐԱՆՍ. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԴՆ ՈՒ ՍԷՐԸ

L'HOMME ET L'AMOUR (1)

Ծանօթ գրող Փօլ Էէռալտի «Սէրը» անունով հրատարակած էր այս գիրքը ան – կէ քառորդ դար առաջ, երբ Էիւրօսու, Մօռիաք, Մօռուա եւ Ժան Ռոսթան ուրիշ ընդհանուր հարցերու մասին մտածումներ հրատարակեցին հաւաքածոյի մը նմանր: Այս անգամ փոխելով վերնագիրը եւ տարբեր կերպով դասաւորելով մտածումները, Էէռալտի կը վերյայտնուի իրեւ «մասնագէտ» սիրային հարցերու :

Գեղեցիկ տպագրութեամբ լոյս տեսած այս մտածումները պարզապէս հասուն մարդու մը դիտողութիւններն ու խորհրդածութիւններն են, որոնք հաճոյքով կը կարդացուին, միտք կը պահուին եւ ժպիտ մը կը ստեղծեն ընթերցողին չրթունքին վրայ :

Ինչպէս յառաջաբանին մէջ կը յայտնէ հեղինակը, կիները առհասարակ կը տուժեն իր խորհրդածութիւններէն: «Թող դատախազ կանգնին եւ պաշտպանութիւն կ'ըսէ Էէռալտի:

Կարելի է ենթադրել որ այս փոքրածաւալ գիրքը կազմուած է Էէռալտիի ծանօթ գործերէն քաղուած նախադասութիւններով եւ խօսքերով :

Սէրը անհատնում դանձ է գրողներուն համար: Ամէն ծանօթ վիպագրի գործերէն քաղուածներ կատարելով կարելի է նման գրքեր կազմել: Բայց Էէռալտի հրատարակելէ առաջ այս գործը վերաքննած է իր նօթագրութիւնները եւ չգանացած է ոչ թէ բանդէտի չեչտով այլ ապրած փորձառու մարդու մտերմիկ չեչտով գրել խորհրդածութիւններ, որոնք երբեմն լուրջ կերպով մտածելու կը մղեն ընթերցողը:

Սիրուն ու գրաւիչ է գործը առանց մեծ յաւակնութեան: Փիլիսոփայական կամ բարոյագիտական ծանրութենէ հեռու, պարզապէս մարդկային է :

ԵՐԿԻՐԸ ԴԻՄԱԳԻԾ ՊԻՏԻ ՓՈԽԻ

LA TERRE VA CHANGER DE VISAGE (2)

Մէկ գիտական անսպասելի նուաճումի կը յաջորդեն հազար նոր երազներ, մարդկութեան պատմութեան ընթացքին արտակարգ դիւտերու առատութեամբ : Ի փայլած ոչ մէկ շրջան որքան մեր դարը: Իրրեւ արդիւնք այս կացութեան՝ ստեղծուած է վիպական նոր սեռ մը որուն կ'ըսեն «ռոման տ'Անթիխրաստոն»: (Այս բառը պէտք եղածէն աւելի յաւակնոտ է, ըստ բառական իմաստին այնպէս ենթադրել կուտայ որ «ռոման տ'անթիխրաստոնի» մը մէջ պատմուած դէպքերը ժամանակէն պիտի իրականանան : Այդպէս չի պատահիր : Այսօրուան այդ վէպերուն մէջ պատմուածներուն մէկ մասը հազիւ պիտի իրականանայ : Մնացեալը բարդ ու երեւակայութիւն է պարզապէս. Աւելի լաւ է թերեւս երեւակայածին վիպ կոչել) :

ՅԱԻԻՆ ՏՈՒՆԸ

(ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼԻ ՄԸ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ)

Ուրբ ընկեր քով քովի կը ժողվուինք. խորհրդակցութեան պահն է, ի՞նչ պիտի ընենք, ի՞նչ ճամբով պիտի երթանք. եթէ Ջեթեւ գործ մը ըլլար, կալաթա – Սէրայէն մեզ թող կուտային կը մտածենք. Ջանպիթէի դուռը ինկողը հազիւ երկու երեք ամսէն կ'աղատի առնուազն որքան ալ անմեղ ըլլայ :

Մեր տուներէն ոչ ոք բան մը գիտէ. հարկաւ պիտի իմանան սակայն կը մտածենք: Բայց եթէ ամէնքս ալ աքսորեն, ինչ որ յաճախադէպ է եւ սովորական :

— Պատրիարքին դիմենք ու անոր միջնորդութեամբ թերեւս կարողանանք ապահովել կ'ըսէ ընկերներէս մէկը :

— Պատրիարքին կը պատասխանէ միւսը քմծիծաղով. Պատրիարքը կրունկ առ կը – րունկ հակառակ է ոստիկանութեան նախարարին. Պատրիարքը ոստիկանատան մէջ հասարակ ոստիկանի մը առջեւ իսկ պարզ անհատի մը ազդեցութիւնն անգամ չունի. տես, երբ Տէր Ներսէսեանին ըսես կը հասկնամ : Տէր Ներսէսեան Սէհմէտ Ալի Պէյի մտերիմն է, Տէր Ներսէսեանը այս գործը կրնայ ընել :

է.

— Այո, աղէկ գտաք Տէր Ներսէսեանը, յարեց ուրիշ մը:

Տէր Ներսէսեան, արդի Պոլսոյ Օրմանեան Պատրիարքին մօտաւոր ազգականն է. անոր շնորհիւ 1896–97ի տխուր ու ցաւալի դէպքերուն առեն՝ Պատրիարքարանի աւագ գործակատարութեան պաշտօնն է վարած, եւ որու միջոցին ջանք չէ խնայած տառապած հայ ժողովուրդը բարին ամենաընդարձակ չափաւորելու ոստիկանական գործերու մէջ, ձեռք ձեռքի տուած Սէհմէտ Ալի պէյի հետ, որ Հէյէթը Թահգիգիէի (Ոստիկանական քննութեանց ժողով) նախագահն է:

Սէհմէտ Ալի պէյ ահ ու սարսափն է Պոլսոյ հայ բնակչութեան. անգութ ու անյագ տզրուկը որ Հայերու արեան դիւանով հազարաւոր ոսկիներու տէր դարձած է:

Ոստիկանութեան նախարարը երկրորդական դէրք մը ունի իր առջեւ, թէպէտեւ անուանապէս անկէ բարձր ըլլայ. ասկից դատ ու ասկից վեր Սէհմէտ Ալի պէյ ոստիկանութեան նախարարին գործելու կերպին լրատուն է Եըլտըզի վարչութեան առջեւ. ասիկա զարմանալի իրողութիւն մը թող չերեւի հասարակութեան. նախորդ Եըլտըզի վարչութեան քաղաքականութեան հիմն է ասիկա. փոքրերը հսկող մեծերու վրայ :

Կայսերազուն Թագաժառանգ Իշխանին հսկողները երկու Ալպանիացիներ էին, լեռնցի ու վայրագ մարդիկներ, որոնք մէկն տեղ կը հետեւին անոր, թէպէտ եւ իրենք ըլլան անտեղեակ իրենց մարդին լեզուին իսկ եւ տարբական կրթութեան անգամ չտեսնող լեռնցի վայրենիներ :

— Ռոպէր Եաղըճեանի դիմենք լաւ չըլլա՞ր կը պատասխանեմ իրենց անիկա ուղակի Եըլտըզէն պաշտպանուած է. անոր ձեռքէն չատ գործեր կուգան :

Ռոպէր Եաղըճեան նախկին ազխալճառ մըն է որ պալատան նախարարներէն մէկուն տրամադրելի ըլլած է իր կիրքերուն, որուն չնորհիւ արժանացած է բիւրաւոր ոսկիներ ձգելով, եւ Աւետնապետ Թագ. Խորհուրդին ու Հոգաբարձութեան բայի աղգային վարժարաններուն :

Որոշում մը չենք կրնար տալ, չուզենք մնացեր ենք. երբ սենեկապետը կը մտնայ մեզի՝

— Տասնական գրուշ պիտի տաք անկողնի դրամ կ'ըսէ. վաղը միւս օր դուք ալ ձեր անկողինները բերել տաք դրամ տալէ կ'ազատիք :

Մերժելու տխուր հետեւանքները ան – սած ենք Կալաթա – Սէրայի մէջ. անձայն կը վճարենք տասնական գրուշ :

ԼԵՒՈՆ ՇԱՊԻՆԵԱՆ

(14 Շար.)

ՀԱՅՈՑ ՅՈՒՄՈՐԸ

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՈՐԴ

ՊԱՏԱՐԱԳԱՎԱՃԱՌ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

Ֆրեդերիկ Մեկենզի, որ ծնած էր Նիւ Եորքի մէջ, ուր հայրը հաստատուած էր, ինքն ալ ամերիկացի էր։ Ան ուսած էր Փարիզի մէջ, ուր հայրը ուղարկած էր զայն, որպէսզի ֆրանսերէնը սորվի։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր իրաւաբանի վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Քաղաքական Գիտութիւններու Դպրոցին մէջ, ուր ստացած էր դիւանագիտական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Գեղարուեստներու Դպրոցին մէջ, ուր ստացած էր ճարտարապետական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Կերպարուեստներու Դպրոցին մէջ, ուր ստացած էր նկարչական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Երաժշտանոցին մէջ, ուր ստացած էր դաշնակահարի վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Կոնսերվատորիոյն մէջ, ուր ստացած էր կոմպոզիտորի վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր բանասիրական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր գիտական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր բժշկական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր ատենաբանական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր աստուածաբանական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր մարդաբանական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր հնագիտական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր ազգագրական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր լեզուաբանական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր գրականագիտական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր պատմական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր աշխարհագրական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր մաթեմատիկական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր ֆիզիկական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր քիմիական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր կենսաբանական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր երկրաբանական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր օդերեւութագիտական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր աստղագիտական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր ծովագիտական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր ռազմագիտական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր ռազմավարական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր ռազմական վկայական։ Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր ռազմական վկայական։

Ան ուսած էր Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած էր ռազմական վկայական։

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Հ· Յ· Դ· Քրիստափոր ԵՆԹԱԿոմիտէի ընկերները հետեւեալ գումարները կը նուիրեն Մշակոյթի Տան Սողոմոն Թէհլիր – եան սրահին, փոխան ծաղկեպսակի ող – բացեալ ընկեր Բիւզանդ Բաբելեանի մահուան քառասունքին առթիւ։ Վարդան Քուպէլեան երեսուն Ն· Ֆ·, Աստուր Քէօսէեան քսան, Պաղտասար Տիրատուրեան տասը, Արամ Մերունեան տասը, Պարսամ Յակոբեան, Ա· Արմաղանեան, Խաչատուր Մխիթարեան, Յովհաննէս Փիլոյեան, Կարապետ Թիւթէլեան, Ոմն հինգական Ն· Ֆ·, (գումար 100 Ն· Ֆ·)։

(Ստանալ «Յառաջ»էն)։

ՑԱԻԱԿՑՈՒԹԻԻՆ

Ֆ· Կ· Խաչի Մարսէյլի վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Այրի Տիկին Հայկուհի Թէրզիպաշեանի, Պ· Մելքոն Պօղոսեանի եւ բոլոր պարագաններուն, իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր ԱՐԱՄ ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆԻ կսկծալի մահուան առթիւ։

ՆՈՒԷՐ

Օր· Արաքսի Գազազեան իր քրոջ աղջկան Վարդուհի 13րդ տարեդարձին առթիւ երեսուն Ն· Ֆ· նուիրած է Հայաս·· տանի թերթին։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՖԻԼՄԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Անիէր Պուա – Քոլոմպի մէջ

Կազմակերպուած Անիէր Պուա Քոլոմպի Հայկ· Դպրոցի կրթ· Մարմնի կողմէ։

Ի նպաստ հայկական դպրոցին։

Առաջին անգամ ըլլալով պիտի ցուցա – դրուին՝

ՓԼՈՒԶՈՒՄ

Ինչպէս նաեւ

« 01 – 91 »

Զաւեշտական ֆիլմը։

Այս երեքշաբթի ժամը 21ին սինէմա Ռէքսի մէջ, 154 Րիւ տէ Փուրկինեոն, Անիէր, (Պուա Քոլոմպի կայարանին քով)։

Մուտք՝ 2 եւ 3 Ն· Ֆ·։

ԸՆԴՀ· ԺՈՂՈՎ

Հայ Նախկին Ռազմիկներու Միութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները, կիրակի, Ապրիլ 23, ժամը ճիշդ 16ին, իր կեդրոնատեղին, 32, Րիւ տը Թրէվիզ։

ՕՐԱԿԱՐԳ·— Նոր վարչութեան ան – դամներու ընտրութիւն։

Զանազան հարցեր։

ԿՆԻՔ

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

Օր· ՇԱՒՔ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
եւ
PIERRE PILHAN
Ամուսնացած

Փարիզ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Լսարանի վարչութիւնը կը խնդրէ հանրութենէն նկատի առնել իր հերթական հաւաքոյթներու փոփոխման օրը, որոնք այսուհետեւ տեղի պիտի ունենան երկուշաբթի իրիկունները, փոխանակ Չորեք – շաբթիի։

Վերաբացումը պիտի կատարուի ամ – սոյս 24ի երկուշաբթին եւ նիւթը պիտի յայտարարուի յետագային։

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

ԴԷՊԻ

ԵՐԵՒԱՆ

երեք շաբաթը անգամ մը

ՆԱԻՈՎ

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ ուղղակի դէպի ԵՐԵՒԱՆ

Երթուղարձի գիներն են, կերակուրով
Վերադարձին կարելի է վճարել իշնել

13 ՕՐ ԵՐԵՒԱՆ

Պանդոկի մէջ բնակութեամբ
եւ անունդով

Բ· կարգ	3046 Ն· Ֆ·
Գ· կարգ	2506 Ն· Ֆ·

ՉԵՂՉ խմբովին ճամբորդողներուն։

ՈՒՂԵԳՈՑԻ իրաւունք, անձ գլուխ, 150 քիլօ՝ Բ· կարգի եւ 100 քիլօ՝ Գ· կարգի ճամբորդներուն։

Նոյն ճամբորդութիւնը
օդանաւով կամ երկաթուղիով։

Մեր գրասենեակը կը գտնուի նաեւ դէպի Ամերիկա, Սուրիա եւ այլ ճաբորդութիւններով։

ԴԻՄԵԼ՝

ԺԱՆ-ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ
48, Rue de la République
Tél.: 20.47.22
MARSEILLE

ՓԱՐԻԶ
Մասնաճիւղ
7, Rue Auber, 7
Tél : RIC. 63-69
PARIS (9e)

ԱՊՐԻԼ 11-24 Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԿԻ՛ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ԿՈՂՄԷ (ՁՈՄ)

23, ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ

ՓԼԵԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ (ՔԱՏԷ)

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ

Կ. ՄԵԼԷԱՆ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ

46ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի Ս· Պօ – զոս – Պետրոս եկեղեցւոյ հոգաբարձու – թեան։

Բարձր հովանաւորութեամբ Կաթողի – կոսական պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Պատուոյ նախագահութեամբ Ալֆորվի – լի քաղաքապետ՝

ՌԱՈՒԼ ՊԼԻՕՉԻ

Ապրիլ 22, ժամը 21ին, Գազաբապետա – րանին սրահը, Ռիւ Վոլթէր, Ալֆորվիլ։

Օրուան պատշաճ յայտագիր։

×

Մարսէյլի մէջ, Ապրիլ 11–24ի Սգաւոնը տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ 22ին, Շա – բաթ երեկոյեան ժամը ճիշդ 21ին, Սալ Մաղընոյի մէջ, նախաձեռնութեամբ Ապգ· Առաջնորդարանի եւ երեք յարանուանու – թեանց։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿԱՑ ՅԻՇԱՏԱԿ

Կիրակի, Ապրիլ 23, ժամը 16·30ին ձայնաւոր պատարագ։

Կը պատարագէ՝

ԳԵՐՊ· ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՊՍ· ԱՄԱՏՈՒՆԻ

Basilique du Sacré-Cœur de Montmartre

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

« Մայիս 28 »ը կը տօնուի Փարիզի մէջ, 27 Մայիս Շաբաթ գիշեր, Ջ· Քա – դապետարանի սրահներուն մէջ։

×

Մարսէյլի մէջ, Մայիս 28ը կը տօնուի Մայիս 27ին, Շաբաթ գիշեր, «Ազգա – պրա»յի սրահին մէջ։

×

Մայիս 28ը վալանսի մէջ կը տօնուի Շաբաթ՝ Մայիս 27ին։

×

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ՄԱՅԻՍ 14ԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ

երգչախումբին կողմէ

ՂԵԿ. Կ. ԱՓՐԻԿԵԱՆԻ

կիրակի, Մայիս 7, ժամը 15·30ին

Alfortville, Salle des Fêtes

Ցայտագրին մէջ, Կոմիտասի, Ալթունեանի, Ալէմշահի, Սարեանի եւ այլ հեղի – նակներու գործերը, որոնցմէ շատեր՝ առաջին ունկնդրութիւն։

ՄԵՆԵՐԳՆԵՐ·—

ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ ՔՈՑԵՐ
ՄԿՐՏԻՉ ՊՕՂՈՍԵԱՆ (թենօր)
ԱՐԱ ՍԵՐՈՒԵԱՆ (պարիթօն)

Հանդէսին կը յաջորդէ, երգչախումբին

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱԼԱՒՃԱՆԴԷՍԸ

Ինքնատիպ նուագախումբ

ՄՈՒՏՔ·— Համերգ եւ պարահանդէս՝ 5 Ն· Ֆ·։
Նախապէս ապահովել տեղերը, հեռաձայնելով

TRI. 77-22 Poste 62

Օր· Այտա Զահրէեանի

Autobus 103, Charenton-Ecoles, descendre Rue de l'Union - Parking

Ապրիլ 29, Շաբաթ ժամը 21ին

SALLE GAVEAU, 45, Rue La Boëtie, PARIS

ԱԼԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ

ԿԸ ՂԵԿԱՎԱՐԷ ԻՐ ԳՈՐԾԵՐԸ ։

ORCHESTRE SYMPHONIQUE DES CONCERTS CHOUTEAU

SYMPHONIE No 13
(Première audition mondiale)

PRIERE DE ST. GREGOIRE, extrait de l'œuvre « Etchmiadzine »

SYMPHONIE No 8 « ARJUNA »

ՏՈՄՍԵՐԸ ԱՊԱՀՈՎԵԼ ԴԻՄԵԼՈՎ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՀԱՍՑԷՆԵՐՈՒՆ

DURAND : 4, Place de la Madeleine SALLE GAVEAU : 45, Rue La Boëtie.

MORY et Cie

ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀՐԴ· ՄԻՈՒԹԻՒՆ ։

Գնեցէք զանոնք ձեր ուզած տեղը եւ առաքումը մեզի վստահեցէք ։ Նուագա – գոյն ծախքերով կը զրկենք խորհրդ· Միութիւն ։

Դիմեցէք մեր նոր գիները գիտնալու համար·—

10, Rue St. Vincent de Paul, Paris 10e

(PRÈS DE LA GARE DU NORD)

Téléphone : TRU. 27-70

ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

SICOMEX

Ֆրանսական կառավարութենէն եւ Մոսկուայի Ինթուրիսթէն ճանչցուած Հաստատութիւն ։

SICOMEX

20, Rue Royale, PARIS 8e
Téléphone : OPE. 67-77
Métro : CONCORDE et MADELEINE

ՄԻԱԿ ՏՈՒՆԸ

որ կարելիութիւնը կուտայ ձեզի, հետեւեալ երկու ձեւերով ծրարներ ղրկելու։

1·— *Մեր ծախած ապրանքներով, որոնց ցանկը ճոխ է եւ որակը ընտիր ։*

ԻՏԱԼԻԱՑԷՆ ուղղակի ներածում, խարտիկաէ եւ զուտ բուրդէ վերնասուք – ներ՝ վերջին նորաձեւութիւն ։

ԱՆԳԼԻԱՑԷՆ ուղղակի ներածում, զուտ բուրդէ կերպասներ և այլ ապրանքներ։ Մուշտակի նմանակ վերարկուներ, անձրեւանոց, ներքնազգեստ, գուլպայ, փիրէնեան բուրդով շալ, կօշիկ, ժամացոյց, եւայլն... ԱՄԷՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ ։

Մեր ապրանքներուն գիներուն մէջ նախատեսուած են մաքսային տուրքերը, արտօնութեան, ապահովագրութեան, ծրարումի եւ ստացագրի ծախքերը ։

ՈՉ ՄԷԿ ԾԱՆՐ ծրարը ստացողին կողմէ։
Մեր ապրանքներուն ԱՌԱՔՈՒՄԻ ծախքն է 25 Ն· Ֆ· մինչեւ 20 քիլօ ։
2·— *Ձեր բերած ապրանքներն ալ կ'ընդունինք, պայմանաւ որ նոր ըլլան։*

ԱՐԱԳ ՑԱՆՁՆՈՒՄ՝ 2–4 չաբաթէն ։

ՈՒԶԵՑԷՔ ԵՒ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱՔ ՄԵՐ ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՑՈՒՑԱԿՆԵՐԸ ։

ՀԱՐԱՉԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ԱՊՐԻԼ MARDI 18 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9081 — 37EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4882

ՔՈՒՊԱ՝ ՆՈՐ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻ՞Ն

Քանի մը շաբաթէ ի վեր, ու մասնաւորաբար Միամիլի (Մ. Նահանգներ) մէջ «Քուպայի յեղափոխական խորհուրդի» մը ստեղծումէն ի վեր, կը սպասուէր, որ Ֆիտէլ Քասթրոյի քաղաքական հակառակորդները գործի ձեռնարկեն :

Անցեալ շաբթու, Մ. Նահանգներու Արտաքին նախարարութիւնը «Սպիտակ Գիրք» մըն ալ հրատարակած էր նախագահ Քենըտիի պահանջին վրայ ու այս վերջին անմիջական հակողութեան տակ : Հատորին գլխաւոր նպատակը հետեւեալն էր· փաստել, որ Քասթրօ «դաւաճանած է իր յեղափոխութեան»· այն յեղափոխութեան, որ սկսաւ բռնատէր Պաթիսթայի դէմ, յանուն ազատութեան ու ժողովրդավարութեան : Ամերիկեան կառավարութիւնը, այս «Սպիտակ Գիրք»ին մէջ կը հրաւիրէր Քասթրօն, որ հրաժարի իր երկիրը չին եւ խորհրդային խարիսխ մը դարձնելէ, կապերը խզէ միջազգային համայնավարութեան հետ եւ վերադառնայ իր յեղափոխութեան ծնունդ տուող խմբակներուն : Մ. Նահանգներու Արտաքին նախարարութիւնը կը նախատեսէր նաեւ, որ «եթէ այս կոչը չլսուի, հաւանացած ենք թէ Քուպայի ազատատենչ ժողովուրդը պիտի չարունակէ իր պայքարը» (այս անգամ՝ Քասթրոյի դէմ) :

Ցանուն ազատութեան սկսած յեղափոխութիւնը նոր ձեւի բռնատիրութեան եւ համայնավարութեան վերածած ըլլալու այս ամբաստանութիւնը հիմնուած է անառարկելի իրողութեանց վրայ : Ֆիտէլ Քասթրոյի արտաքին քաղաքականութիւնը հաւատարմօրէն կը հետեւի խորհրդային պլոէ քաղաքականութեան, ինչպէս կը վկայէ Մ.Ա.Ի Ընդհանուր Ժողովին մէջ Քուպայի բռնած դիրքը : Տնտեսական գետնի վրայ՝ Քուպա օրէ օր աւելի են թակոյ կը դառնայ Խ. Միութեան, Չինաստանի եւ արբանեակ երկիրներուն : 1960ի սկիզբը Քուպայի արտաքին առեւտուրին միայն երկու առ հարիւրը վերաբերէր Խորհրդային Միութեան հետ կը կատարուէր, մինչդեռ այսօր այդ համեմատութիւնը բարձրացած է 73 առ հարիւրի : Զինուորական գետնի վրայ՝ խորհրդային փորձագէտներն են, որ դէպի Քուպայի նաւահանգիստները կը հասցնեն առատ ռազմամթերք (1960էն ի վեր՝ 30·000 թոն), մինչ չեխոսլովաք մասնագէտներ քուպացի օդանաւորդներն ու զինուորները կը մարզեն :

Ամերիկեան «Սպիտակ Գիրք»ը կը սպառնար՝ «Ձեր կապերը խզեցէք միջազգային համայնավարութեան հետ, այլապէս՝...» :

Այլապէս՝ Քուպայի ժողովուրդը «պիտի միանայ ամերիկեան աշխարհամասի մնաց հանրապետութեանց»՝ Քասթրօն վար առնելու համար :

Միջամտութեան այս սպառնալիքը արդէն իսկ գործադրութեան դրուիլ սկսած է· արդարեւ, Ֆլորիտայի (Մ. Նահանգներ), Կուաթէմալայի ու այլ հարաւ-ամերիկեան երկիրներու մէջ խմբուած հազարաւոր քաղաքական տարագիրներ, որոնք զինավարժութեան փորձեր կը կատարէին, յարձակման անցած են արդէն : Քանի մը օր առաջ փոքր խումբերու դաշնի ցամաքահանում կատարած էին Քուպայի զանազան կղզիները իսկ երկու օր առաջ՝ երեք օդանաւներ մայրաքաղաք Լա Հավանայի զինուորական օդակայանին զինամթերանոցը ռմբակոծեցին : Այս բոլորը ընդհանուր յարձակման մը նախապատրաստութիւնները ըլլալ կը թուին, թէեւ տակաւին կանուխ է նման հաստատում մը ընելու համար :

Քասթրոյի վարչակարգին հակառակորդները, որոնց հեռաւոր ծրագիրները թէեւ կը տարբերին իրարմէ, առ այժմ միացած են անմիջական մէկ նպատակի չուրջ· երկիրը ազատել Քասթրոյէն ու իր վարչակարգէն : Ու այս նպատակաւ ալ՝ ընդհանուր յեղափոխութեան կոչ ուղղեցին ժողովուրդին :

Քուպայի մէջ քաղաքական պատերազմը արդէն իսկ սկսած է : Քաղաքներու եւ գիւղերու մէջ իրարու կը յաջորդեն խափանարարական արարքները, մինչ լեռներուն չրջաններուն մէջ զինեալ մարդիկ կռիւ կը մղեն ու կը մերժեն ենթարկուիլ Քասթրոյի բռնատիրութեան :

Երկրին համար անչուշտ ողբերգական պիտի ըլլայ այս պայքարը, մանաւանդ անոր համար, որ Քասթրոյի ձեռք առած միջոցներուն պատճառաւ, Քուպայի տնտեսութիւնն ու ժողովուրդին նիւթական վիճակը արդէն չատ հեռու է փայլուն պատկեր մը ներկայացնելէ :

Սակայն մեռալին միւս երեսը աւելի եւս վտանգաւոր բնոյթ մը ունի·— Քասթրոյի ոստիկանական պետութեան ամուր մըն ու իր վնասակար եւ վարակիչ ազդեցութիւնը՝ ամբողջ Հարաւային Ամերիկայի մէջ :

Քուպացիներուն առջեւ դրուած է ղժուար երկընտրանք մը·— մէկ կողմէն՝ նոր յեղափոխութիւն ու եղբայրասպան պայքար· միւս կողմէն՝ մաքի, մամուլի եւ խօսքի կաշկանդումի հետ զուգահեռաբար ընթացող անտեսական աղքատութիւն եւ Խ. Միութեան ի չահ գրաւի դրուած երկիր մը դառնալու անհրապոյր հեռանկարը :

Իր յեղափոխութիւնը սկսած տեն, Քասթրօ խոստացած էր ժողովրդավար բարեփոխումներ կատարել· բայց այժմ Քուպացիներուն կը պնդայ աղատօրէն քուէարկելու եւ արտայայտուելու իրաւունքը : Ամբողջ ժողովուրդ մը կաչկանդուած կը պահէ եւ մահուամբ կը պատժէ իրեն հակառակողները :

Ըստ մասնագէտներու կարծիքին, Քասթրօ, իր այս ընթացքով, անխուսափելի դարձուցած է իր դէմ ծագելիք յեղափոխութիւնը :

ՕՐՈՒԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՎԵՐԱԶԱՊԷՍ ՊԻՏԻ ՍԿՍԻ՞Ն·— ՆԱԽԱԳԱՀ ՏԸ ԿՈԼ ԿԸ ՎԵ – ՐԱԴԱՌՆԱՑ·— ՔՈՒՊԱՅԻ ՄԷՋ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՋՕՐԱԿՈՁ·— «ՄԱԿ»Ի ՈՐՈՇՈՒՄ – ՆԵՐԸ ՔՈՆԿՈՅԻ ՄԱՍԻՆ

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Թունուզի մէջ օրէ օր կը սպասուի, որ ԱՀԱԿը պաշտօնապէս յայտարարէ Փարսայի հետ բանակցութիւններ սկսելու իր որոշումը, եւ թուական մը ճշդէ : Նախագահ տը Կոլի մամլոյ ասուլիսէն ետք ԱՀԱԿը արդէն լռելայն «այո» պատասխանած էր իրեն կատարուած առաջարկին – րուն : Այս որոշումը կրնայ պաշտօնականացուիլ Երեքշաբթի կամ Չորեքշաբթի օր՝ մասնաւոր հաղորդագրութեամբ մը : Կը կարծուի որ այս անգամ բանակցութիւնները պիտի սկսին Ապրիլի վերջերը կամ Մայիսի սկիզբը, միշտ Էվիանի մէջ : Այս պարագային, չատ հաւանական է որ ալժերական պատուիրակութիւնը առաջնորդուի Քրիմ Պելքասեմի կողմէ, որ քանի մը չաբաթ առաջ վիրաբուժական դործողութեան մը ենթարկուած էր :

Ալժերիոյ Ազատ. Շարժման պաշտօնաթերթը, «Ալ Մուճահիտ», Ֆրանսերէն լեզուով խմբագրական մը հրատարակած էր, որուն մէջ կը պատասխանէր տը Կոլի յայտարարութեանց այն մասերուն, որ – րոնք կը վերաբերին Ալժերիոյ :

1) ԱՀԱԿը բացարձակապէս անընդունելի կը դտնէ Ալժերիոյ բաժանումը· բայց տրուած ըլլալով, որ նախագահ տը Կոլ այս լուծումը նախատեսած էր միայն անվերադարձ խղումի մը պարագային, կարելի է ենթադրել թէ անմիջական արդելք մը չի ներկայացներ բանակցութիւններու բացման ու նաեւ համաձայնութեան մը հասնելու համար :

2) Տը Կոլ կը պահանջէր որ նախ կռիւները դադրին Ալժերիոյ մէջ, ու ապա միայն սկսին բանակցութիւնները : ԱՀԱԿը կ'ուզէ որ նախ ճշդուին «ինքնորոշման քաղաքական պայմաններն ու ապահովութիւնները», որպէսզի կռիւները դադրեցնելու հրահանգ տայ իր զինուորներուն :

3) Կը կրկնեն, որ միակ իրաւասու խօսակիցը ԱՀԱԿն է· չեն ուզեր, որ Մեսալի Հաճի կուսակիցներն ալ բանակցութեանց մասնակցին : 4) Փափաք կը յայտնեն, որ պեն Պելլա ու ընկերները մասնակցին բանակցութեանց· այսինքն՝ ազատ արձակուին նախապէս : 5) ԱՀԱԿն ալ կ'ներկրորդէ տը Կոլի այն պահանջը, թէ Ալժերիոյ ապագան պէտք է որոշուի ալժերացի ժողովուրդին փափաքին համաձայն :

ՆԱԽԱԳԱՀ ՏԸ ԿՈԼԻ ՇՐՋԱԳՈՏՈՑԸ

Տը Կոլի հարաւ – արեւմտեան Ֆրանսայի շրջապտոյտը վերջացաւ Պորտոյի մէջ՝ կիրակի օր : Առաւօտուն Ս. Անդրէաս տաճարին մէջ ներկայ գտնուեցաւ Պատարագին, որմէ ետք արտասանեց իր այս շրջապտոյտին վերջին կարեւոր ճառը : «Իմ յանդիման կը գտնուինք ապագային, որ պէտք է ըլլայ ազգային փառասիրութեան, յառաջդիմութեան, ամման ապագայ մը : Ազգերու միջեւ ծայր տուած զիտական, ընկերային մրցակցութեան մէջ Ֆրանսա պէտք է մնայ առաջիններու խումբին մէջ, այլապէս՝ դատապարտուած է կորսուելու : Ահա թէ ինչու ամէն մարդի մէջ անդուլ ճիգ պէտք է թափէ· պէտք է չատ տքնի, նախաձեռնութեան ոգի ունենայ եւ կազմակերպուի» :

Ապա, նախագահը անդամ մը եւս չեշտեց, թէ Ֆրանսա պէտք է ունենայ իր ինքնապաշտպանութեան համար պէտք եղած բոլոր զէնքերը, որպէսզի չտիպուի ղլուխ ծռել արտաքին ու ներքին ամէն կարգի սպառնալիքներուն առջեւ : Քար նետեց «կարգ մը բռնատէրերու, որոնք մարդոց ազատագրութեան ու եղբայրութեան մասին մեղի դաս տալու ելած են : Այդ մարդիկը թող իրենց ճամբան եր – թան» : (Ծափեր) : Գալով Ալժերիոյ, տը Կոլ անդամ մը եւս կրկնեց, թէ Ֆրանսա պատրաստ է իր օժանդակութիւնը բերելու, եթէ ուզեն· պայման՝ խաղաղութիւն եւ դործակցութիւն : «Նոր Ալժերիան, եթէ ուզէ, իր առջեւ բացուած ղժուարին ճամբէն կրնայ քալել Ֆրանսայի կողքին : Տրամաբանութիւնը այս կը պահանջէ » :

Նախագահին օդանաւը կիրակի իրիկուն ժամը 21ին հասաւ Օրլի :

ՔՈՒՊԱ

Քուպացի երեք օդնաւորդներ, Ֆիտէլ Քասթրոյի կառավարութեան դէմ ըմբոստանալով, կղզիին զինուորական գլխաւոր երեք օդակայանները ռմբակոծելէ ետք իրենց օդանաւերով ապաստանած են Ֆլորիտա (Մ. Նահանգներ) ու միացած՝ Քասթրոյի քաղաքական հակառակորդներուն կողմէ վերջերս կազմուած «Քուպայի յեղափոխական չարժման», որ, Քասթրոյի նախկին վարչապետներէն Մողէ Միրօ Քարտոնայի նախագահութեան տակ կը ղեկավարուի «Յեղափոխական խորհուրդ»ի մը կողմէ :

Այս լուրը, անչուշտ մեծ յուզում պատճառեց թէ՛ Քուպայի եւ թէ՛ միջազգային շրջանակներու մէջ : Քասթրօ առանց վայրկեան մը անցընելու յայտարարեց, թէ այս բոլորը Մ. Նահանգներու ղեղուզմով կատարուած է եւ բողոքագիր մը ներկայացուց ՄԱԿին :

Մ. Նահանգներու ՄԱԿի պատուիրակը, Սթիվընսըն, յայտարարեց, թէ իր երկիրը պատասխանատու չի կրնար բռնուիլ Քասթրոյի քաղաքական հակառակորդներու արարքներուն համար :

Խորհրդային պատուիրակը, Զորին անչուշտ երկրորդեց Քասթրոյի բողոքը : Քուպայի մամուլը մեծ դիրերով կը յայտարարէ, թէ «Քուպա առանձին չէ· Խ. Միութիւնը մեր կողքին է՝ մեզի օգնելու համար » :

Քասթրօ, որ չաբաթներէ իվեր ժողովուրդը կը պահէր «ամերիկեան յարձակման» մը վախին մէջ, ընդհանուր զօրահաւաք կոչ յայտարարած է :

Իրականութիւնը այն է, որ չատեր կը հաւատան անմիջական յարձակման մը, բայց ոչ թէ Ամերիկացիներու, այլ՝ Քասթրոյի հակառակորդ տարագիրներու կողմէ, որոնց թիւը օրէ օր կ'աճի արտասահմանի մէջ ու երկրէն ներս, ուր խափանարարական արարքներու թիւը մտահոգիչ համեմատութիւններու հասած է :

Օդանաւային վերոյիշեալ ռմբակոծումներուն զոհ գացած են ութ հոգի, եւ 51 ուրիշներ ալ վիրաւորուած են : Քասթրօ, ընդհ. օրահաւիչի հետ զուգահեռաբար, ազգային սուգ պահելու հրահանգ տուած է սպաններուն յիչատակին :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ.— Թերթը մամուլին յանձնած պահուն իմացանք, թէ «Քուպայի յեղափոխական Շարժում»ը ցամաքահանում կատարած է Մաքանցայի չերը – ջանին մէջ : Շարժման ղեկավարը Նիւ Եորքի մէջ յայտարարած է, թէ ընդհ. յարձակման առաջին գործողութիւնները կատարուած են ըստ նախատեսուած ծրագրին, եւ յաջողութեամբ պսակուած : Քասթրօ զինուորական կեդրոնացումներ ընել կուտայ Մաքանցայի չրջանին մէջ :

ՄԱԿ-Ը ԵՒ ՔՈՆԿՕ

ՄԱԿի Ընդհ. Ժողովը ամիսէ մը ի վեր կը քննէր Քոնկոյի հարցը : Կիրակի օր վիճաբանութեանց վերջակէտը դրաւ՝ Փետրուար 21ին Ապահովութեան Խորհուրդին կողմէ քուէարկուած որոշումը ընդունելով : Ըստ այս որոշման, Քոնկոյի մէջ գտնուող բոլոր օտար զինուորականները, քաղաքական խորհրդատուները եւ ամսականաւոր զինուորները պէտք է հեռանան երկրէն՝ առաւելագոյնը երեք չաբաթէն : Ընդհ. Ժողովը այս որոշումը քուէարկեց հինգի դէմ 61 ձայնով եւ 33 ձեռնպահութեամբ : Ֆրանսա ձեռնպահ մնաց :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Լեհաստանի ընդհանուր ընտրութիւնները տեղի ունեցան Մարտ 16ին՝ անտարբերութեան մթնոլորտի մը մէջ : Մէկ ընտրացանկ կար, ու ընտրողները առաջնորդեն կրնային այդ ցանկին անուններուն մէջէն զատել իրենց թեկնածուները : Անտարբերութեան պատճառները հետեւեալներն են· կաթողիկէ եկեղեցին դիրք չէր ճշդած, սթալինականները համակերպած ըլլալ կը թուին Կոմուլքայի վարչակարգին, բոլոր ընկերվարականներն ալ այլեւս որդեգրած են իրենց կուսակից կոմուլքան :

Ֆրանսայի պետական պաշտօնեաները բողոքի ցոյցեր պիտի կատարեն Ապրիլ 18 եւ 19ին :

Էմիլ Անրիօ մեռած է Ուրբաթ օր : Անդամ՝ Ֆրանս. Ակադեմիային, նախագահ՝ Ալիանս Ֆրանսէզի, Էմիլ Անրիօ միեւնոյն ատեն բանաստեղծ էր, վիպասան, դրական քննադատ, հոգեբան եւ բարոյախօս· 1919էն 1941 աշխատակցած է «Լը Թան»ի, իսկ 1945էն մինչեւ մահը՝ «Լը Մոնտ»ի :

47 ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՍԵՄԻՆ

—o—

Ապրիլ մէկին լրացաւ «Յուսաբեր»ի քառասունեւվեցերորդ տարեշրջանը եւ սկսաւ քառասունեւեօթներորդը:

Քառասունեւվեց տարի անընդհատ լոյս տեսաւ «Յուսաբեր», առանց նիւթական ամուր յենարանի, հովանի ունենալով միայն գաղափարական մը եւ այդ գաղափարականին սպասարկու կազմակերպութիւն մը:

Իբրեւ կուսակցական օրգան, ունի, անշուշտ, իր ուղղութիւնը, բարոյական հաստատուն սկզբունքներ եւ աւանդութիւններ:

Հանրային օրգանի մը մէջ, բովանդակութեան ճոխութենէն եւ այլազանութենէն աւելի, մեր փնտռածը, նախ եւ առաջ, նկարագիրն է արդէն: Մտաւորական լայն պատրաստութենէն աւելի, հայ հրապարակագիրը նոյնպէս, ամէնէն առաջ, անհրաժեշտ է, որ նկարագիր ունենայ:

Առանց կեղծ համեստութեան կրնանք հաստատել, թէ «Յուսաբեր» նկարագիր ունեցող թերթ է: Եւ նկարագիր ունի, որովհետեւ իտէալի մը կը ծառայէ: Այդ նկարագիրը կազմուեցաւ եւ ամրապընդուեցաւ առաւելաբար Հ. Յ. Դաշնակցութեան գաղափարական շունչին տակ:

Գաղափարական շունչին տակ մասնաւորաբար այն հազուագիւտ նուիրեալներուն, որոնք տարիներ ու տասնամեակներ շարունակ իրենց աչքին ու միտքին լոյսը եւ բովանդակ կեանքը նուիրաբերեցին, որպէսզի «Յուսաբեր» ըլլայ այն, ինչ որ է այսօր,— վաստակ մը՝ արժանի իր բազմարժան մշակներուն:

Աւելորդ է ըսել, թէ անհատական ձեռնարկ մը չէ մեր թերթը, այլ հաւաքական ձեռնարկ մըն է, հարազատ պատկերն է մեր հանրային կեանքին, իր առաւելութիւններով եւ թերութիւններով հաւասարապէս:

Իր 47 տարուան գոյութիւնը կը պարտի մեր կազմակերպութեան, ընկերներուն եւ բարեկամներուն բարոյական ու նիւթական զոհաբերութեանց: Եւ, մեր պայմաններուն մէջ, այս երեւոյթը յաջողութիւն մը չէ միայն, այլ յաղթանակ մըն է ուղղակի:

Ինչպէս ամէն հանրային օրգան, նաեւ «Յուսաբեր» բաբախուն սիրտն է մեր կազմակերպութեան, առաջ կ'ընթանայ կամ կը նահանջէ մեզի հետ, կ'ուրախանայ, կը տխրի կամ կը խռովի դարձեալ մեզի հետ, մեզի համար եւ մեզմով:

Այս տեսակէտէն խիստ կարեւոր դեր մը վերապահուած է իրեն,— ստեղծել ու վարել հայ հանրային կարծիքը:

Աւելի քան կենսական առաքելութիւն մը նաեւ,— ծառայել հայ ժողովուրդին. անոր իղձերուն, ցաւերուն եւ ուրախութեանց հարազատ թարգմանը հանդիսանալ:

Կենդանի կապ ստեղծել Արտասահմանի հայ գաղութներուն, մասնաւորաբար Սփիւռքի Հայութեան եւ հայրենի երկրի ժողովուրդին միջեւ: Տալ հայ կեանքի պատկերը, իր բոլոր երեսներով, եւ մեր զանգուածները հոգեպէս իրարու հաղորդակից դարձնել, որպէսզի միշտ անխախտ եւ անխաթար մնայ հայ ժողովուրդի հոգեկան միութիւնը:

Ժողովրդական խաւերուն մէջ միշտ կենդանի պահել եւ վերարծարծել սէրը հանդէպ հայ լեզուին, հայ մշակոյթին, հայրենիքին եւ հայրենի արժէքներուն, խանդավառուիլ եւ խանդավառութիւն ստեղծել անոնց շուրջ:

Հայ ապրելու եւ հայ մեռնելու ազնուական վայելքն ու հպարտութիւնը ներշնչել մանաւանդ մեր մատաղ սերունդներուն: Սատարել գաղափարապաշտ, ազգանուէր եւ հայրենանուէր սերունդներու պատրաստութեան սրբազան գործին:

Մեր մտահոգութեանց եւ պայքարներուն առանցքը, բնականաբար, կը կազմէ Հայկ. Դատը, որ երկու հիմնական երեսներով կը ներկայանար. Ա.— Միացեալ Հայաստանի ազատութիւն եւ անկախութիւն. Բ.— Հայահաւաքում, որպէսզի լիովին իրականանայ մեր ազգային նուիրական ուխտը.— Ամբողջական Հայաստան՝ ամբողջական Հայութեամբ:

Այս նպատակին իրագործման ճամբուն վրայ մեր առջեւ կը ցցուին երկու ահարկու ուժեր,— Բոլշեւիզմը եւ Թուրանիզմը: Կամ, եթէ կ'ուզէք, Արեւելեան աշխարհակալութիւնը եւ Արեւմտեան աշխարհակալութիւնը:

Գերազանց են մեր թշնամիներուն ուժերը:

Թուրքն ու Բոլշեւիզմը ոչ մէկ հարցի մէջ համաձայն են իրարու հետ: Ընդհակառակն, իրարու մահացու թշնամի են քիչ մը ամէն ճակատի վրայ: Ամէն տեղ եւ ամէն առթիւ անոնց շահերը կը հակասեն եւ կը հակադրուին իրարու:

Թուրքը եւ Բոլշեւիզմը համաձայն են իրարու եւ անոնց շահերը կը նոյնանան ու կը ներդաշնակուին միայն մէկ կէտի՝ Հայկական Հարցին մէջ: Երկուքն ալ ոխերիմ թշնամի են Հայ Դատին, հայ ժողովուրդի Ֆիզիքական գոյութեան եւ Միացեալ Հայաստանի ազատութեան ու անկախութեան:

Երկուքն ալ Հայաստանը կ'ուզեն, բայց կ'ուզեն առանց Հայու կամ հլու-հնազանդ եւ տկար ու անզօր Հայութեամբ:

Այս բոլորին դէմ — մեր թշնամիներուն եւ կեանքի ծանր դժուաութիւներուն դէմ — հայ ժողովուրդի ամէնէն ազդու զէնքը իր հաւատքն է հանդէպ իր Դատի արդարութեան, ճշմարտութեան եւ իրաւունքի վերջնական ու ամբողջական յաղթանակին, բայց մասնաւորաբար հանդէպ մեր հաւաքական ուժին:

Այս հաւատքը կը զօրացնէ եւ կը գօտեպընդէ մեզ մեր ոգորումներուն ու պայքարին մէջ:

Կ'ոգեւորէ եւ կ'ոգեշնչէ մեզ նաեւ այն փաստը, որ 20րդ դարը փոքր կամ անազատ ժողովուրդներու ազատութեան եւ անկախութեան դարաշրջանն է:

Մեր աչքին առջեւ տեւաբար եւ հիմնովին կը փոխուի աշխարհի քարտէսը: Տարուէ տարի նորանոր ազգեր կ'ազատագրուին, ազատագրուած է արդէն Ասիոյ եւ Ափրիկէի ժողովուրդներուն մեծ մասը եւ իր արժանի տեղը գրաւած է ազգերու մեծ ընտանիքին մէջ:

Օրինակ, դեռ մէկուկէս տասնամեակ առաջ, ՄԱԿի անդամ անկախ երկիրներուն թիւը յիսունէն վար էր, մինչ այսօր, հազիւ տասնըհինգ տարի անց, այդ երկիրներուն թիւը հասած է արդէն 99ի: Անկասկած, վաղը տասնեակներով նոր ժողովուրդներ եւս պիտի դան խտացնել անոնց շարքերը:

Իր ծաւալով եւ տարողութեամբ աննախընթացօրէն մեծ յեղափոխութիւն մը կ'ապրի մարդկութիւնը: Կը խորտակուին հին կարգերը, կ'եղաշրջուին մտայնութիւններն ու հին ըմբռնումները, կայսրութիւններ փուլ կուգան եւ բռնապետութիւններ հիմնայատակ կը խորտակուին մէկ օրէն միւսը:

Աշխարհակալութիւնը ամէն օր հող կը կորսնցնէ եւ կը նահանջէ անազատ ժողովուրդներու հերոսական պայքարին եւ անոնց միահամուռ գրոհին առջեւ:

Մարդկային պատմութիւնը մտած է, վերջապէս, իր բնական հունին մէջ: Ազգային ազատագրական շարժումները կը շարունակեն իրենց յաղթական ընթացքը եւ ի վերջոյ պիտի յանգին իրենց բնական վախճանին,— մարդկութեան կեանքը վերածելով ազատ եւ իրաւահաւասար ազգերու ազատ եւ ներդաշնակ համակեցութեան մը:

Արդարեւ, ժամանակները յղի են մեծ անակնկալներով:

Պատեհ առիթէն կրնան օգտուիլ այն ժողովուրդները, որոնք գիտեն հաւաքել ու համախմբել իրենց ուժերը եւ պատրաստ կ'ըլլան դիմագրաւելու հաւանական ամէն անակնկալ:

Պատրաստ ըլլանք նաեւ մենք, զօրացնենք մեր ներքին ուժերը եւ արթուն հսկենք, որպէսզի վաղը, երբ փրկութեան ժամը հնչէ եւ Օրերուն Օրը գայ, իմաստուն կոյսերուն պէս, բաւարար «իւղ» ունենանք մեր «ճրագ»ներուն մէջ եւ ուժ ու իմաստութիւն՝ մեր բախտը տնօրինելու եւ պատմութեան լուսանցքին վրայ չնետուելու համար կրկին:

Հայ Դատի եւ հայ մամուլի իբրեւ մէկ համեստ սպասաւորը, եթէ յաջողինք մեր բաժին մասնակցութիւնը բերել այս նուիրական գործին, արդէն լաւագոյնս կատարած պիտի ըլլանք մեր պարտքը, խղճի պարտքը, իբրեւ Հայ, իբրեւ մարդ եւ իբրեւ կազմակերպութիւն:

Եր պարտականութեան այս ճամբուն վրայ կարեւորը մեր ըրածը չէ այնքան, որքան մեր ընելիքը: Կատարուած նուաճումներէն աւելի, մեզ ոգեւորողը մեր կատարելիք նուաճումներն են: Անցեալէն աւելի՝ մեզ խանդավառողը Ապագան է, անտարակոյս,— Հայութեան լուսապայծառ Ապագան:

Սերունդներ ամբողջ իրենց կեանքը տուին վասն հայրենեաց: Մեր առաքելութիւնն ու սրբազան պարտականութիւնն են յետնորդ սերունդներուն փոխանցել անմար ջահը հայրենիքի ազատութեան եւ անկախութեան:

Ամէն, ամէն ինչ սիրայօժար զոհաբերեցինք եւ պիտի նուիրաբերենք նաեւ այսօր եւ վաղը, որովհետեւ ամէն բանէ վեր է հայրենիքը, ամէն բանէ վեր է Հայութիւնը:

Ուստի, ամէն ինչ ժողովուրդին ու հայրենիքին համար, ժողովուրդին հետ եւ ժողովուրդին միջոցով:

Ահա՛ մեր ճամբան, ահա՛ մեր հաւատամքը:

Ահա նաեւ մեր ազգային ուխտը:

Պիտի քալենք մեր մեծ մեռելներուն ճամբով եւ միշտ հաւատարիմ պիտի մընանք անոնց նուիրական ուխտին:

(Խմբագրական ՅՈՒՍԱԲԵՐԻ)

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՔՆԱՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

—o—

Հայ դասական երաժշտութեան նոր դպրոցին հիմնադիրը, Կոմիտաս վարդապետ, ստեղծագործական բազմաթիւ թելերով կապուած է մեր մշակոյթի զանազան բնագաւառներուն հետ եւ իր բեղուն գործունէութեամբ ծառայած՝ հայ երաժշտութեան:

Դժուար եւ ծանր պայմաններու տակ բացի ստեղծագործական, տեսական, գիտահետազօտական, հրապարախօսական փայլուն գործունէութենէն՝ Կոմիտաս Վրդ. ամենուրէք առաջ տարած եւ զարգացուցած է իր խմբավարական, մանկավարժական գործունէութիւնը՝ այդ մարզերուն մէջ մնալով անմրցակից:

Այս բոլորէն զատ, Կոմիտաս վարդապետի բազմակողմանի ընդունակութիւններուն ակնառու վկայութիւնն է նաեւ ջերմ շունչով քնարերգութիւնը, որ շատերուն համար հաճելի յայտնութիւն մըն է: Իր բանաստեղծութիւններուն հաւաքածոն լոյս տեսած է 1939ին (Պոլիս), «Մշակոյթ» հրատարակչականին կողմէ՝ Թորոս Ազատեանի խմբագրութեամբ:

Վանականի անշուք խուցին մէջ, իր խոհերուն հետ մինակ, Կոմիտաս վարդապետ ոչ միայն անձնատուր կ'ըլլար ժողովրդական թովիչ երաժշտութեան հմայքին, այլեւ կը տարուէր բանաստեղծութեան, սրտայոյզ խօսքին երաժշտութեամբ:

Կոմիտասի կորուստէ փրկուած ինքնագիր տետրակներուն, թերթիկներուն եւ զանազան անձերու յուշատետրերուն մէջ գրուած բանաստեղծութիւններուն հաւաքումը եւ հրատարակումը գեղեցիկ գործ մըն է, սահմանուած երեւան հանելու մեծ արուեստագէտին մատուցած ծառայու-

ՅԱՒԻՆ ՏՈՒՆԸ

—o—

(ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼԻ ՄԸ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ)

Մարդը դրամը առնելուն կը կակուղնայ, կ'անուշբերնէ մեզի, մեզ մխիթարել կը ջանայ վրան բաց ու շնական կեղծաւորութեամբ մը որ մարդ կը կատղեցնէ:

— Մի վախնաք, առաջ Աստուած քանի մը օրէն կ'ազատիք. վախնալու բան չկայ. սրտերնիդ ամուր բռնեցէք:

Ապուշ մարդ, կը մտածեմ ինքնիրենս, դուն ալ շահագործումի ճամբայ մը գտեր ես, Հայութեան տառապանքը շահագործողի այդ ընդարձակ ու տխուր շահաստանին մէջ որ ոստիկանութեան դուռ ու բանտ կը կոչուի:

Ը.

Կը սպասենք մեր մարդերուն: Ախ, չէք գիտեր որչափ դառն է սպասումը բանտին մէջ. ինչեր կը զգան մեր մայրերը, եղբայրներն ու քոյրերն արդեօք: Մահու չափ տխրութիւն մը կ'իջնէ հոգիիս, կը նստիմ անկիւն մը, փայտին վրայ, գլուխըս կ'առնեմ ձեռքերուս մէջ ու կը մնամ այդպէս մտածկոտ, յուսահատ...:

Շուրջս ժխոր կայ. ոմանք կը խօսին, ոմանք տօմինօ կը խաղան թուղթի կտորներով զոր շինած են իրենք:

Բան մը չեմ տեսներ, բան մը չեմ լսեր այլեւս, առանձին եմ, անպաշտպան՝ ինկած այս անգութներուն ճիրանին տակ: Տխրութիւնն ու յուսահատութիւնը երկու զգացումներ են որոնք անզգալի կ'ընեն ժամանակին վազքը. որչափ կեցեր եմ այսպէս, կէ՞ս ժամ, ժա՞մ մը, թերեւս:

Երբ ուսիս տրուած հարուածէ մը գլուխըս վեր կ'առնեմ. Միհրդատն է, իմ տառապանքի օրերուս մտերիմ ընկերը.

— Տղա՞յ եղար, ինչ եղար, ել, ինքզինքիդ եկուր, մտածելու բան մը չկայ:

Եւ ձեռքէս բռնելով զիս կը վերցնէ վեր.

— Եկուր, նայէ, թէյ պիտի խմենք:

Իրաւ ալ ներկը թափած ափսէի մը վրայ քսան երեսուն հատ թէյի գաւաթներ կան, զոր վաճառողը ձեռքին մէջ առած կը պտըտցնէ ամէնուն առջեւ, տասնական փարայի ծախելով:

Մենք ալ կ'առնենք մէյմէկ հատ. գաւաթը հազիւ շրթունքիս կը տանիմ՝ աղտոտ հոտ մը քթիս կը հասնի. ով գիտէ քանիներ խմեր են այս գաւաթէն. եւ ի՞նչ թէյ, տեսակ մը ներկուած ջուր որ տաք ըլալու առաւելութիւնն ունի եւ որ սոսկ այս վերջին հանգամանքով թէյ ըսուելու արժանի է միայն:

Ներսիդիս կ'անցնի կոր. քսան եւ չորս ժամէ ի վեր փշրանք մը դրած չեմ բերանս:

Կտոր մը սեւ հաց կուտան ինծի, այն հացէն զոր ամէն իրիկուն չեն զլանար բանտարկեալներուն բաժնելու իբր ամէնօրեայ սնունդ:

Հացը կը թաթխեմ թէյին մէջ եւ բերանս կ'առնեմ. աւազի հատիկներ, որոնցմով լեցուն է հացին միջուկը, ակռաներուս տակ կը կճրտան, ի՞նչ ըլլայ ըլլայ, անօթի եմ. կուշտ ու կուռ կ'ուտեմ, փառաւոր եւ համեղ խորտիկ մը ճաշակած ըլալու գոհունակութեամբ:

— Հիմա փորդ կշտացաւ ալ, կ'ըսէ Հայկազն, եկուր նստէ քովս խելօքիկ մը, եկուր, քեզի քաշածներս պատմեմ:

Քովիկը կը նստիմ. աչերս վեր կը վերցընեմ առաստաղին. արեան լայն բիծ մը կայ հոն.

— Ի՞նչ է սա վերի արիւնը, կը հարցընեմ:

— Պապը Ալիի դէպքին ատեն բանտարկուածները խողխողուած են հոս, խեղճերուն աղիքները դուրս քաշած ու նետած են դէպի վեր, այս անգութ, անասնային խաղին մէջ գտնել ջանալով իրենց կրօնամոլի յայրատ զգացումներուն վրէժխնդիր յագեցումը:

Կը դողամ...:

Վերի արիւնը խոշոր համեմատութիւններ կ'առնէ աչքիս. լիճի մը պէս կը մեծնայ, կը լայնայ. արիւնով լեցուն լիճ մը, ամբողջ Հայութեան արիւնը...:

— Դեռ աւելին կայ, կը շարունակէ. անցած տարի, դուրսի գործարանները մաքրած ու վերաշինած ատեն, քարերուն տակէն մարդու ոսկորներ, դանկեր բազուկներ գտնուած են, ամէնքն ալ մեր խեղճ Հայերունը...:

Մազերս գլխուս վրայ կը ցցուին:

Արդի քաղաքակիրթ Եւրոպայի մէջ դեռ Պասթիյլներ գոյութիւն ունին ուրեմն. վերի արեան արատը բաց աչքի մը պէս միշտ դէպի ինծի կը նայի, սպառնալի ու դիւային ակնարկի մը նման որ զիս կը սոսկացնէ:

— Հիմա ատոնք լմնցան, մտիկ ըրէ ինծի, կ'աւելցնէ, թէ մարդ ի՞նչ դերընական ուժ ունի իր մէջը տառապանքներու դիմանալու. ես, ալ հոսկէ ազատելիք չունիմ, գիտեմ, իմ գերեզմանս բանտի այս չոր պատերուն մէջ պիտի ըլլայ, ի՞նչ ընենք, ճակատագիրս այնպէս է եղեր, բայց երբ դուն ասկէ դուրս ելլաս, ուստահ եմ թէ պիտի ելաս, քաշածներս գրի առ եւ թող ուրիշներ հասկնան թէ ինչեր քաշեցին դեռ ինծի պէս շատեր բանտին մութ նկուղներուն մէջ: Ինչ կեանքեր ու ապագաներ կործանեցան ալ մահուան եւ խորախորհուրդ անդունդներու արհաւրալից մթութեան մէջ. Դուն ասոնք. թող կարդայ մեզմէ ետք եկուր սերունդը եւ թող հասկնայ, թէ ինչ կրեցին իրենց նախկին եղբայրներն ու հայրերը, գրէ եւ գիտցիր թէ ոսկորներ պիտի խայտան իրենց փոսին մէջ, պիտի զգամ...:

ԼԵՒՈՆ ՇԱՐԻՆԸ

(19 Շար.)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԱՂՈՒՆՔ ՄԱՏՈՒՑԱՆՈՂ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ

Ա

Ֆրանսիայի հարավային նահանգներից մեկում, Ալպեր լեռների ստորոտին, գտնվում է Ռոշֆոր անունով գյուղաքաղաքը։ Ռոշֆորի բնակիչները հիմնականում զբաղվում են հողագործությամբ, անասնապահությամբ և մեղվաբուծությամբ։ Ռոշֆորի շրջակայքում ամենուր ծաղկում են վայրի ծաղիկներ, որոնց հոտավետ հյութերից մեղուները պատրաստում են իրենց անուշահամ մեղրը։ Ռոշֆորի մեղրը շատ համեղ է և հռչակված։ Ռոշֆորի մեղրը ուղարկում են ոչ միայն Ֆրանսիայի տարբեր քաղաքները, այլև արտասահման։

Ռոշֆորի մեղրի հռչակը տարածվել է նաև այն պատճառով, որ այդ մեղրը ոչ միայն համեղ է, այլև բուժիչ։ Ռոշֆորի մեղրը օգնում է շատ հիվանդությունների դեպքում։ Ռոշֆորի մեղրը օգնում է ստամոքսի հիվանդությունների դեպքում, ինչպես նաև թոքերի հիվանդությունների դեպքում։ Ռոշֆորի մեղրը օգնում է նաև աչքերի հիվանդությունների դեպքում։ Ռոշֆորի մեղրը օգնում է նաև ուղեղի հիվանդությունների դեպքում։ Ռոշֆորի մեղրը օգնում է նաև սրտի հիվանդությունների դեպքում։ Ռոշֆորի մեղրը օգնում է նաև երիկամների հիվանդությունների դեպքում։ Ռոշֆորի մեղրը օգնում է նաև լյարդի հիվանդությունների դեպքում։ Ռոշֆորի մեղրը օգնում է նաև ...

Ռոշֆորի մեղրի հռչակը տարածվել է նաև այն պատճառով, որ այդ մեղրը ոչ միայն բուժիչ է, այլև թունդ։ Ռոշֆորի մեղրը թունդ է նաև այն պատճառով, որ այդ մեղրը պատրաստվում է Ռոշֆորի շրջակայքում աճող վայրի ծաղիկներից, որոնք շատ թունդ են

ՆՈՒԷՐ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ, (յապաղած).— Ս. Յարութեան տօնին առթիւ եւ ի յիշատակ իր ամուսնոյն Տիկին Սնպաչեան հինգ հարիւր Ն. Ֆ. կը նուիրէ Մշակոյթի Տան Ն. Սերունդի Յարութիւնեան Սնպաչեան սրահին:

Նոյն նպատակին համար երեսուն Ն. Ֆ. կը նուիրեն Յարութիւն, Սարգիս եւ Ստեփան Սվազլեան եղբայրները, իրենց կնքահօր՝ Յարութիւն Սնպաչեանի, մեծ հօր Ստեփան Քաչքճեանի եւ քեռայրին՝ Աստուածատուր Օհանեանի յիշատակին:

×

Տիկին Լարիէս 25 Ն. Ֆ. կը նուիրէ կարմիր Խաչի հիւանդներուն, ի յիշատակ Տէր եւ Տիկին Գէօչկէրեանի եւ զաւկին, որ զոհ գացած է Ուրքայի ճակատամարտին: (Ստանալ «Յառաջ»էն):

^

ՈՂԲ. ԱՐԱՄ ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆԻ թաղման առթիւ փոխան ծաղկեպսակի եղած նը – ւիրատուներու անուանացանկը.—

Պ. Պ. Արծրունի Զրբաշեան Պօմոնի եւ – կեղեցիին յիսուն Ն. Ֆ., Հրանդ Աթէշ – եան երեսուն, Տիգրան Տէօքմէճեան երեսուն Ն. Ֆ., Պետրոս Զինարեան, Արսէն Տէր Զաքարեան, Գրիգոր Տապաղեան, եւ Հայկ Տատուրեան տասնական Ն. Ֆ. Պոմոնի եկեղեցիին:

Ազգային Առաջնորդարան յիսուն Ն. Ֆ., Պ. Պ. Յակոբ Կիտէրեան յիսուն, Մինաս Պօղոսեան յիսուն, Յովհ. Հացագործեան, Մելքոն Պօղոսեան, Օննիկ Մակարեան, Վարդան Պանտիկեան քսանական Ն. Ֆ., Գրիգոր Տապաղեան, Բիւզանդ Խաչատուրեան եւ Հայկ Տատուրեան տասնական Ն. Ֆ. Պոմոնի դպրոցին:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԳԷՈՐԳ ԵԱՍՊԷԿԵԱՆ

Դաշնակով կ'ընկերանայ ԺԱԳԼԻՆ ՊԻՕՐԼԻ

Ուրբաթ, Ապրիլ 21, ժամը 21ին,

SALLE PAUL FARALICQ

21, Rue Yves Toudic (Métro République)

ՅԱՅՏԱԳԻՐ.— Կոմիտաս, Եանպէկեան, Սաքեան եւայլն եւայլն:

Տոմսերու համար դիմել Բալուեան դը – բատունը, ՓՐՕ 25-46 եւ երդահանդէսին օրը՝ մուտքին:

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ԼՈՒՐՍ

Նախագահութեամբ Թեմիս Առաջնորդ, Գերպ. Կարապետ Եպիսկ. Ամատունիի, 30 Յուլիսէն 4 Օգոստոս, տեղի պիտի ունենայ Ուխտագնացութիւն մը դէպի Լուրս:

Արձանագրութիւնները կը տեւեն մին – չեւ Մայիս 31:

Մանրամասնութիւններու համար դիմել Հայ Կաթողիկէ Ս. Խաչի Ժողովրդապե – ւութեան: Առաւօտեան ժամը 10էն 12.

10 bis, Rue Thouin, PARIS

Tél.: ODE. 02.12

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ԿՈՉ

ՀԱՅ ՆԱԽ. ՌԱԶՄԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

— ԱՊՐԻԼ 24 —

Զէնքի ընկերնե՛ր եւ հայրենակիցնե՛ր:

Այս անգամուան մեր կոչը արտակարգ հրաւէր մըն է՝ յիշատակի արտակարգ ա – րարողութեան մը համար:

Կոչ կ'ընենք ամէն Հայու, որ գայ ու մեզի հետ մասնակցի մեծարանքին զոր պիտի ընծայենք ի յիշատակ մեր այն բո – լոր մեռեալներուն, որոնք իրենց կեանքը զոհած են 1914 եւ 1945 աշխարհամարտե – րուն՝ Ֆրանսայի եւ Արեւելքի ռազմա – դաշտերուն վրայ, որոնք զոհ գացած են 1915ի տարագրութեանց՝ Միջագետքի ա – նապատներուն մէջ:

Մեր բոլոր հերոս Մեռեալներու յիշա – տակը հաւատարմութեամբ պահպանող Հ. Ն. Ռազմիկներու Միութիւնը, Ֆրան – սական պատկան իշխանութեանց չնոր – հումով՝ Յաղթական Կամարին տակ Ան – ծանօթ Զինուորին Բոցը արծարծելու ա – րարողութիւնը պիտի կատարէ Ապրիլ 24–ին՝ Օր մեր ազգային սուգին:

Ուստի, այս տարի մեր համախմբումը տեղի կ'ունենայ Երկուշաբթի Ապրիլ 24, կէսօրէ ետք ժամը ճիշդ վեցին, Էթուալի հրապարակը՝ Շան դ'Էլիզէի եւ Ավընիւ Մարսոյի անկիւնը:

Դուք որ գիտէք ամէն բանէ առաջ ու վեր պատուել յիշատակը ձեր սիրելինե – րուն, եկէ՛ք նուիրական մեծարանքը ըն – ծայելու՝ Յաղթական Կամարը փառքի դամբան ըրած Անծանօթ Զինուորին, որ ոչ ոք կրնայ հաւաստել թէ մեր հերոսնե – րէն մէկը չէ:

Հ. Ն. Ռ. Մ.
(Կնիք)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ստա – ցած է Պ. Ճանիկեանի ձեռամբ կիլպէնկ – եան Ֆոնտէն 120 Ն. Ֆ., ի նպաստ իր դպրոցին: Վարչութիւնս չնորհակալու – թեամբ ստացած է Քլերմոն Ֆերան քնա – կող ընկերուհիներէ 185 Ն. Ֆ.: Ամէն տարի Զատիկի տօներու առթիւ Տիկին Փափազեան նախաձեռնարկ կ'ըլլայ տեղ – ւոյն վրայ հանգանակութիւն կատարելու կապոյտ Խաչի ի նպաստ: Տիկիններ՝ Թիւթիւնճեան յիսուն Ն. Ֆ., Հաճրի Ա– պագեան յիսուն, Փափազեան յիսուն, Ալթունեան 15, Գալուստեան եւ Աճէմեան տասնական Ն. Ֆ.:

BOITES DE DRAGÉES

pour

BAPTEMES — COMMUNIONS
MARIAGES

Prix de Fabrique

CONFISERIE «SIDO»

E. BENAIS, Fabricant

70, Rue J. Pierre Timbaud, PARIS- 11e

Dans la cour escalier 5 - 1er étage

Tél.: OBE. 12-52

Tarif Franco sur Demande

ԱՊՐԻԼ 11-24 Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԿԻՍ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ԿՈՂՄԷ (ՋՈՄ)

23, ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ

ՓԸՐԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ (ՔԱՏԷ)

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ

Կ. ՄԵԼԵԱՆ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ

46ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի Ս. Պօ – ղոս – Պետրոս եկեղեցւոյ հոգաբարձու – թեան:

Բարձր հովանաւորութեամբ Կաթողի – կոսական պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Պատուոյ նախագահութեամբ Ալֆորվի – լի քաղաքապետ՝

ՌՈՒՒԼ ՊԼԷՕԶԻ

Ապրիլ 22, ժամը 21ին, Քաղաքապետա – րանին սրահը, Ռիւ Վոլթէր, Ալֆորվիլ:

Օրուան պատշաճ յայտագիրը:

×

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ երեք յարանուա – նութեանց պետերուն եւ նախաձեռնու – թեամբ Ազգ. Կեդր. վարչութեան:

Այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Սալ Մազը – ռօ, 88, Րիւ տ'Օպանէը:

Կը նախագահէ՝

Պ. Վ. ՍԱՀԱԹՃԵԱՆ

Կը խօսին.— ՏԷՐ ԵՂԻՇԷ ՔՀՆՑ. ՓԱ – ՆՈՍԵԱՆ (Հայ Առաքելական Եկեղեցի), ԴԵՐՑ. ՅՈՎՀ. Ծ. Վ. ՉԱՒՀԱՃԵԱՆ (Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցի), ՎԵՐ. ՂԱԶԱՐՈՍ – ԵԱՆ (Աւետարանական եկեղեցի) եւ Կ. ՃԱՆԻԿԵԱՆ (Ազգ. Կեդր. վարչութիւն):

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական բաժին:

Կը հրաւիրուին բոլոր ազգային մար – մինները, միութիւնները եւ համայն հայ ժողովուրդը:

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Լիոնի Ազգ. Միու – թեան հովանաւորութեամբ եւ երեք յա – րանուանութեանց պետերու, միահամուռ մասնակցութեամբ Լիոնահայ գաղութին:

Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, 6րդ թաղապետարանի հանդիսասրահը, Իիւ տը Սէզ:

Կը նախագահէ Պ. ԿԻՒԼՊԻՆԿԵԱՆ

Խօսք կ'առնեն Ազգ. Միութեան եւ կազմակերպութեանց ներկայացուցիչնե – րը: Աւուր պատշաճի խնամեալ գեղար – ուեստական բաժինով մը:

Պիտի ներկայացուի կենդանի պատկեր մը գեկավարութեամբ Պ. ԹՐԱԳՕՇԻ:

Մնեղք եւ արտասանութիւն:

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս Կիրակի, կէսօրէ ետք ժամը 15·30–ին, Րիւ Ժէի, Սէն Լուի սրահին մէջ:

Նախաձեռնութեամբ Կրընոպլի Հայ Ազգ. Միութեան եւ մասնակցութեամբ բոլոր այն կազմակերպութիւններուն ո – րոնք իրենց համաձայնութիւնը կուտան:

Կը նախագահէ Պ. Տ. ՍԹԱՄՊՈՒԼԵԱՆ

Խօսք կ'առնեն մասնակցող կազմակեր – պութիւններու ներկայացուցիչները:

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական խնամուած բաժին:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿԱԳ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Կիրակի, Ապրիլ 23, ժամը 16·30ին, ձայնաւոր պատարագ:

Կը պատարագէ՝

ԳԵՐՊ. ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՊՍ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ

Basilique du Sacré-Cœur de Montmartre

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ծուրիէրի Տիրամօր Տաճարին մէջ հա – յածէս ձայնաւոր պատարագ եւ պաշտօն Ապրիլեան նահատակներու համար:

Ծուրիէրի Տիրամօր բլրանիստ տաճա – րին մէջ, այս Կիրակի առաւօտ, ժամը ճիշդ 10ին, կարդինալ ԺԷրլիէի օգնակա – նին՝ Լէբիհիցի եպիսկոպոսին նախագա – հութեան տակ, ձայնաւոր պատարագ պի – տի մատուցուի եւ հոգեհանգստեան պաշ – տօն պիտի կատարուի մեկուկէս միլիոն հայ նահատակներու եւ վերջին երկու հա – մաշխարհային պատերազմներու ատեն պատուոյ դաշտին վրայ ինկած հայ զին – ուորներու համար:

Լիոնի եւ շրջակայքի Հայութիւնը, իր նահատակներուն եւ հերոսներուն խնկելի յիշատակը յարգելու համար, կը հրաւիր – ուի այս կրկնակ պաշտամունքներուն ներ – կայ գտնուելու:

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Այս Կիրակի Նահատակաց յիշատակին հոգեհանգստեան պատարագ, ժամը 10–ին, կը հրաւիրուի Լիոնի եւ շրջանի Հա – յութիւնը:

×

ՄԱՐՈՒՔԻ ՄԷՋ

Հայկական ծէսով հոգեհանգստեան պատարագ ի յիշատակ Ապրիլեան զոհե – րու: Այս Կիրակի առաւօտ Քազապլան – քայի Ս. ՄԱՐԿՐԻՒ եկեղեցւոյ մէջ, ժամը 11ին:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Լսարանի վարչութիւնը կը խնդրէ հան – րութենէն նկատի առնել իր հերթական հաւաքոյթներու փոփոխման օրը, որով այսուհետեւ տեղի պիտի ունենան երկու – շաբթի իրիկունները, փոխանակ Շորեք – շաբթիի:

Վերաբացումը պիտի կատարուի ան – սոյս 24ի Երկուշաբթին եւ նիւթը պիտի յայտարարուի յետագային:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ցունիս չորսին կապոյտ Խաչի Սեվրայի մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը

ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ

Հայ Նախկին Ռազմիկներու Միութիւ – նը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները, կիրակի, Ապրիլ 23, ժամը ճիշդ 16ին, իր կեդրոնատեղին, 32, Րիւ տը Թրէվիզ:

ՕՐԱԿԱՐԳ.— Նոր վարչութեան ան – դամներու ընտրութիւն:

Զանազան հարցեր:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒՔԸ

ՀԷԼՎԱ ԼՈԳՈՒՄ Սուսամ – ՀԷԼՎԱ

ԹԱՀԻՆ ՇԱՐՈՑ (ՌՈՃԻԿ) ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...

CHOC-ALVA • CHOCO-LOC

Sté le BOSPHORE

SIÈGE SOCIAL

2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

FOURRURES

ROGER YOPIAN

84, Boulevard de Stalingrad

CHOISY-LE-ROI (Seine)

Neuf et Réparation **Prix Intéressants**

Autobus

183 de la Porte de Choisy, descendre 3 Communes ou Rue du Dr. Roux

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 19 ԱՊՐԻԼ

MERCREDI 19 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9082 — 37EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4883

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՑԱՄԱՔԱՀԱՆՈՒՄ ՔՈՒՊԱՅԻ ՄԷՋ

«ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ ՍԿՍԱՒ» ԿԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐԷ ՏՈՔԹ. ՔԱՐՏՈՆԱ

Բոլորովին խառնակ եւ շփոթ վիճակ կը տիրէ Քուպայի մէջ, ուր ցամաքահանում կատարած են Խոզէ Միրօ Քարտոնայի կազմած տարագիր կառավարութեան կողմնակիցներէն շուրջ հինգ հազար զինուորներ: Հեռաձայնային եւ ամէն կարգի յարաբերութիւնները խզուած են Քուպայի եւ Մ. Նահանգներու միջեւ՝ Նիւ Եորքի մէջ Քարտոնայի կատարած յայտարարութենէն ի վեր: Արդարեւ, տարագիր կառավարութեան վարչապետը ըսած էր՝ «Ազատագրական պայքարը սկսաւ. Քուպացի հայրենասէրներ, քաղաքներու եւ լեռնային շրջաններու մէջ սկսած են կըռուիլ՝ իրենց երկիրը Ֆիտէլ Քասթրոյի բռնատիրութենէն եւ միջազգային համայնավարութեան անգութ լուծէն ազատելու համար»:

Այս յայտարարութենէն անմիջապէս ետք Տոքթ. Քարտոնա անգտանելի դարձած էր. ըստ շատերու կարծիքին, Քուպա մեկնած է, իր յեղափոխական կոմիտէին միւս անդամներուն հետ տեղւոյն վրայ ձեռք առնելու համար հակա – Քասթրօ գործողութեանց ղեկը:

Տարագիր կառավարութիւնը հաղորդագրութեամբ մը հաստատած է, թէ ցամաքահանման առաջին գործողութիւնները յաջողութեամբ պսակուած են եւ հարիւրաւոր «ազատարարներ» առանց դիմադրութեան հանդիպելու ոտք կոխած են Սրիէնթէի նահանգին մէջ:

Ամերիկեան Սի. Պէ. Ա. ձայնասփիւռի ընկերութիւնն ալ կը յայտնէ, թէ Կարապի կղզիին մէջ ամիսներէ ի վեր բանող ընդդիմադիր ձայնասփիւռ-կայանին տրուած լուրերուն համաձայն, երկու հազար քուպացի օդաչուներ նետուած են մայրաքաղաք Լա Հավանայէն 175 քմ. հարաւարեւմուտք գտնուող Փինար – տէլ – Բիոյի վրայ, եւ թէ մայրաքաղաքին ոստիկանապետը արդէն իսկ բանակցութեանց սկսած է «ազատարար»ներուն հետ, որպէսզի Լա Հավանան պատերազմի դաշտի չվերածուի:

Ծովային ճամբով ցամաքահանումներ կատարուած են Քուպայի այլ շրջաններուն մէջ (առնուազն երեք տարբեր վայրերու մէջ):

Տակաւին չհաստատուած լուրերու համաձայն, Քուպայի երկրորդ մեծ քաղաքը՝ Սանթիակօ տէ Քուպա, անցած է յարձակողներուն կողմը, իսկ Ֆիտէլ Քասթրոյի եղբայրը՝ Ռաուլ Քասթրօ, որ այնտեղ կը գտնուէր, ձերբակալուած է:

× Մայրաքաղաք Լա Հավանայի մէջ պատերազմական վիճակ հռչակուած է: Փողոցներուն մէջ ոստիկանութիւնն ու Քասթրոյի հաւատարիմ զինուորները խիստ հսկողութիւն կը բանեցնեն, ստորերկրեայ ապաստաններ կը պատրաստեն՝ օդանաւային ռմբակոծութեանց պարագային պատսպարուելու համար: Զղաղրդռութիւնը այն աստիճանի հասած է, որ հակա – օդային պաշտպանութեան զինուորները քանիցս կրակ բացած են մայրաքաղաքին վրայ թռիչք կատարող իրենց իսկ օդանաւերուն վրայ:

× Ֆիտէլ Քասթրօ առանց վայրկեան մը սպասելու բողոք ներկայացուցած էր ՄԱԿի Ապահովութեան Խորհուրդին: Քուպայի պատուիրակը, Ռաուլ Ռօա, առանց այլեւայլի ամբաստանած էր Մ. Նահանգները, որ «կը զինեն հարուածող ձեռքը»: Նախապէս հաստատած էր նոյնիսկ, որ օդային ռմբակոծումները կատարուած են ամերիկացի օդնաւորդներու կողմէ:

Սակայն Մ. Նահանգներու պատուիրակը, Սթիվընսըն պատասխանեց, թէ այս ամբաստանութիւնը որեւէ հիմք չունի. եղածը Քուպայի վերաբերող ներքին խնդիր մըն է. «Եթէ Քասթրոյի վարչակարգը վար առնուի, Քուպացիներու ձեռքով պիտի ըլլայ եւ ոչ թէ Մ. Նահանգներու կողմէ»: Եւ Սթիվընսըն աւելցուց՝ «Բայց եւ այնպէս չէք կրնար պահանջել, որ Մ. Նահանգները Քուպայի վարչակարգը պաշտպանեն»:

Խորհրդային պատուիրակը, Զորին, դէպքերուն «ամբողջ պատասխանատուութիւնը» նետեց Մ. Նահանգներուն վրայ, եւ յայտնեց, թէ ՄԱԿը «չի կրնար անտարբեր մնալ երբ մեծ պետութիւն մը միջամուխ կ՝ըլլայ ինքնիշխան ըլլալու փափաք ունեցող փոքր երկրի մը ներքին գործերուն»:

× «Փրաւտա»իր կարգին կ՝ամբաստանէ Մ. Նահանգները, որուն միջամտութիւնը կը նկատէ «խաղաղութեան եւ համաշխարհային ապահովութեան երեսին նետուած ձեռնոց մը»:

× Նիւ Եորքի Թայմզ Սքուէյր հրապարակին վրայ Քասթրոյի ի նպաստ ցոյցեր կատարուած են. ցուցարարները կը պոռային՝ «Քուպային ձեռք մի տաք. Քուպան հանգիստ ձգեցէք»:

× Լաւատեղեակ անձեր կը պնդեն, թէ Խ. Միութիւնը պիտի բաւականանայ միայն սպառնալիքներ տեղացնելով, եւ Քասթրօն պաշտպանելու սիրոյն համաշխարհային ու հիւլէական պատերազմ մը սկսելու պատասխանատուութիւնը պիտի չառնէ:

× Համաշխարհային ամբողջ մամուլը սիւնակներ կը յատկացնէ այս դէպքերուն: Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութեան քաղաքական բիւրօն ալ, որեւէ մէկ բանէ ետ չմնալու համար, յայտարարութիւն մը հրատարակած է՝ «Քուպայի դէմ յարձակման վերջ տուէք» խորագրով:

ՄԱՌԵՇԱԼ ԼԻՕԹԷԻ ԱՃԻՒՆՆԵՐԸ

Մառեշալ Լուի Լիօթէի աճիւնները, քսանըվեց տարի հանգչելէ ետք իրեն այնքան սիրելի հողի մը մէջ, իրենց վերջնական հանգստարանը պիտի գտնեն Ֆրանսա: Մառեշալ Լիօթէ, արդի Մարոքի հիմնադիրը, մեռած էր 1934ին եւ 1935էն ի վեր կը հանգչէր մասնաւորաբար իրեն համար բարձրացուած յուշարձան – դամբարանի մը մէջ: Կեանքին մեծ մասը անցուցած էր Մարոք, զոր կը սիրէր իր հայրենիքին նման եւ ուր հաստատած էր Ֆրանսայի իշխանութիւնը՝ լաւագոյն ըմբռնումով գաղթարարական աշխատանք կատարելով: Իր օրով Մարոք օժտուեցաւ հիւանդանոցներով, դպրոցներով, ճամբաներով, նաւահանգիստներով, քաղաքներով: Եւ մանաւանդ՝ իր հոգատարութեան յանձնուած ժողովուրդին կեանքի պայմանները բարելաւելով է որ զբաղեցաւ տարիներ շարունակ, քանի որ իրապէս կը սիրէր Մարոքի ժողովուրդը, իր աշխատասիրութիւնը, կրօնասիրութիւնը, ցեղային աւանդութեանց հանդէպ ունեցած հաւատարմութիւնը:

Ապրիլ 22ին, Ռապաթի եւ Քազապլանքայի մէջ, Ֆրանսական և մարոքեան կառավարութեանց անդամներուն ներկայութեան, Լիօթէի աճիւնները յարգանքի ցոյցերով պիտի փոխադրուին Ֆրանսական «Քուլպէր» յածանաւին վրայ, որ Թուլոն պիտի հասնի Ապրիլ 25ին: Մասնաւոր շոգեկառքով մը աճիւնները Թուլոնէն Փարիզ պիտի բերուին ու տեղաւորուին Յաղթութեան Կամարին տակ, ուր Ապրիլ 25էն 26ի գիշերը հսկում պիտի կատարուի: Յաջորդ օրը, նախագահ տը Կոլի ներկայութեան, պաշտօնական արարողութիւն մը պիտի կատարուի Էնվալիտի մէջ, ուր եւ իրենց վերջնական հանգստավայրը պիտի գտնեն մեծ մառեշալին աճիւնները:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԺԱԳ ՍՈՒՍԹԵԼ «ազգային համախմբման» պարագլուխը, մեծ դժուարութիւններ ունեցաւ առջի իրիկուն հաւաքավայր մը գտնելու համար: Միութիւն Նոր Հանրապետութեան համար կուսակցութեան (Իւ – Էն – Էռ) անդամ վեց քաղաքապետներ մերժած էին իրենց սրահը տրամադրել, իսկ Սէն Կրասիէնի քաղաքապետը՝ Տոքթ. Լեւոն Յովնանեան վերջին վայրկեանին ետ առած էր նախապէս տուած իր համաձայնութիւնը:

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ընտրութիւններուն, որոնք տեղի ունեցան Կիրակի, (Ապրիլ 16) մեծ թիւով եկեղեցականներ մասնակցեցան: Կարգ մը գիւղերու մէջ նոյնիսկ, տեղւոյն քահանան յիշեցուց իր հաւատացեալներուն որ պէտք է քուէարկեն:

ՊՈՒՐԿԻՊԱ ԵՒ ԹԻԹՕ խորհուրդ տրուած են ԱՀԱԿին, որ առանց ձգձգելու ընդունի տը Կոլի առաջարկները:

ՍԵՆԵԿԱԼԻ Հանրապետութեան նախագահն ու տիկին Լէոփոլտ Սէնկոր, իրենց առաջին պաշտօնական այցելութիւնը կուտան այսօր Ֆրանսայի: Օդակայան զիրենք դիմաւորեց Զօր. տը Կոլ:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Արտաքին նախարարը յայտարարեց, թէ կ՝ուզեն կապերը սերտացնել Ատլանտեան Ուխտի իրենց դաշնակիցներուն հետ:

ՔՈՆԿՈՅԻ քաղաքական զանազան ղեկավարներուն վերին ժողովը տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ 20ին, եթէ մինչ այդ դարձեալ միտք փոխող չըլլայ:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ մէջ քաղաքական գայթակղութիւն մը մէջտեղ ելաւ: Երեւան հանուած է, որ պահեստի գնդապետ մը՝ Պիր, պետական գաղտնիքներ յայտնած է «Արեւելեան Եւրոպայի պետութեան» մը, որուն անունը թէեւ չի տրուիր, սակայն կարելի է հետեւցնել, որ Խ. Միութիւնն է:

ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԻ կառավարութիւնը որոշած է ոստիկանական նոր ուժեր փոխադրել Անկոլա, եւ այնտեղէն հեռացնել կիներն ու երախաները՝ ահաբեկչական արարքներուն ստացած մտահոգիչ ծաւալին պատճառաւ:

ԼԱՈՍԻ նախկին վարչապետը, իշխան Սուվաննա Ֆումա, Մոսկուայի մէջ տեսակցած է բարձրաստիճան անձնաւորութեանց հետ: Կը կարծուի որ խորհրդային իշխանութիւնները համաձայն են Լաոսի մէջ չէզոք ու բոլոր հոսանքներուն ներկայացուցիչներէն կազմուած կառավարութեան մը ստեղծման:

ՄԱՌԵՇԱԼ ԹԻԹՕ, իր «Կալէպ» զբօսանաւով հասաւ Աղեքսանդրիա: Վեց օր պիտի մնայ Եգիպտոս, ուր բազմաթիւ տեսակցութիւններ պիտի ունենայ նախագահ Նասրի հետ: Խօսակցութեանց առանցքը պիտի կազմեն Ալժերիան եւ Քոնկօն:

ԵԱՍԸ ԱՏԱՅԻ դատավարութիւնը կը շարունակուի. փաստուած է, թէ ամբաստանեալներէն 46 հոգի, որոնց շարքին նաեւ ճէլալ Պայար եւ Ատնան Մենտերէս, Իսմէթ Ինէօնիւն մեռցնել փորձած են ատենօք:

ՏԱՃԻԿԻՍՏԱՆԻ համայնավար կուսակցութեան Կեդր. Կոմիտէին առաջին եւ երկրորդ քարտուղարները, ինչպէս նաեւ վարչապետը պաշտօնանկ եղած են, կը յայտարարէ «Փրաւտա», քանի որ բամպակի արդիւնաբերութեան մասին սխալ հաշիւներ ներկայացուցած էին:

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ կառավարութեան որոշումով, վերջ տրուած է «ժողովրդային դատարաններ»ու գոյութեան, որոնք ըստեղծուած էին 1956ին՝ «հակա–յեղափոխականները» դատելու համար:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ Արդիւնաբերութեան նախարարը, Քօճաօղլու, հրաժարած է: Պաշտօնական պատրուակը այն է, որ նախարարին ու կառավարութեան միւս անդամներուն միջեւ տեսակէտներու հակառակութիւն կար՝ Թուրքիոյ մէջ ինքնաշարժ կառքերու գործարան մը ստեղծելու խնդրին շուրջ:

ԱԼԺԵՐԻՈՅ երկաթուղիի բանուորներն ու պաշտօնեաները Ուրբաթ օր մէկ ժամուան գործադուլ պիտի ընեն. կ՝ուզեն ձուլուիլ Ֆրանսայի երկաթուղիի ընկերութեան հետ:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ պաշտօնապէս անդամ դարձան Օ. Է. Սէ. Է.ին (Տնտեսական համագործակցութեան Եւրոպական կազմակերպութիւն), որուն կ՝անդամակցին 18 երկիրներ — Միացեալ Շուկայի վեց երկիրները, Աղատ – Փոխանակութեանց եօթը երկիրները, ինչպէս նաեւ Իրլանտա, Սպանիա, Յունաստան, Թուրքիա: Մ. Նահանգներն ու Քանատան ցարդ ժողովներուն կը մասնակցէին որպէս «դիտող»:

ՊՐԱԶԻԼԻՈՅ մէջ բարձրաստիճան զինուորականներ (ծովակալ մը, զօրավար մը եւ հրամանատար մը) ձերբակալուած են, կառավարութիւնը քննադատած ըլլալու ամբաստանութեամբ:

ԹՈԿՈՅԻ նախկին վարչապետը, Սիլվանուս Օլիմփիօ, Հանրապետութեան նախագահ հռչակուեցաւ: Զայներու մեծամասնութիւն ստացած էր Ապրիլ 9ի ընտրութեանց մէջ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՋԱՐԴԵՐԸ ՀՐԷԱԿԱՆ ՋԱՐԴԵՐԸ ԵՒ ԹՈՒՐՔԵՐԸ

ԽՄԲ. — Այխմանի դատավարութեան առթիւ, թրքական թերթերը խօսեր են հրէական ջարդերու մասին: Թուրքերուն այս հետաքրքրութիւնը ցաւ պատճառեր է Գերմանացիներուն: Եւ ահա թուրք լրագրող մը կը գրէ թէ «շատ կարեւորութիւն տրուեցաւ հրէական ջարդերու պատմութեան», որ «կը նմանի հայկական ջարդերու մասին կատարուած հրատարակութեանց»:

Այսպէս, Ճումհուրիյէթ թերթին մէջ Ճեվատ Ֆեհմի Պաշքութ կը գրէ.—

«Մեր թերթերը չափէն աւելի կարեւորութիւն տուին Այխմանի դատավարութեան: Վերջին օրերուն թերթերու էջերուն տեսարանը ասոր փաստն է:

Ցաւով կը տեղեկանանք թէ Այխմանի դատավարութեան մասին կատարուած հրատարակութիւնը վիշտ պատճառեր է մեր գերման բարեկամներուն:

Թուրքեւգերման բարեկամութիւնը շատ հին անցեալ մը ունի եւ զօրաւոր բարեկամութիւն մըն է: Պէտք է ըսենք նաեւ թէ բոլորովին անիրաւ չենք գտներ մեր բարեկամները իրենց զգացած ցաւին մէջ: Կը յիշենք թէ ատենօք մենք Թուրքերս ալ խորապէս վիրաւորուած էինք այն տեւական հրատարակութենէն, որ՝ ատենօք կը կատարուէր բոլոր արեւմտեան թերթերուն մէջ, ներառեալ գերման մամուլը, Հայոց տեղահանութեան եւ ջարդի մը առընչութեամբ: Նոյնիսկ եթէ ծաւալի տեսակէտով տարբերութիւն գտնուի Հրեաներու ջարդին եւ Հայոց տեղահանութեան պնդումներուն միջեւ, բացայայտ է որ ասոնք նոյնօրինակ պնդումներ են:

Հիթլերի վարչաձեւը պատմութեան եւ անցեալին փոխանցուած է: Մինչդեռ Թուրքեւգերման բարեկամութիւնը կ՝ապրի: Ոչ մէկ դէպք պիտի կրնայ ստուերածել երկու ազգերուն յարաբերութիւններուն վրայ որոնք իսկական բարեկամութեան կը կոթնին»:

ԱՆԳԱՐԱՅԻ մէջ հայ եկեղեցի մը հիմնելու բաղձանք յայտնած է Թուրքիոյ Սահմանադիր Ժողովի անդամ Օր. Հերմինէ Գալուստեան:

ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ մէկ միլիառ ոսկիի նոր օժանդակութիւն մը պիտի ընծայեն Միացեալ Նահանգները, որպէսզի աւելցուին թրքական զինուորական ուժերը:

ՍՈՒՐԲ ԽԱՉ

ՊՐԿԱՍՅԱՒԻՉԸ

(ԳՈՂՏԱԽՈՒՄԻՑ ՄԸ ՅԻՇԵՍՏԱԿԵԼ)

— Ես ինքս ալ կը կարծեմ, որ դուք ճշմարիտ կը խօսիք, բայց ինչպէ՞ս կրնանք ձեր խօսքերը հաստատել։ Ի՞նչ ապացոյց կրնաք բերել, որ ձեր ըսածները ճշմարիտ են։

— Ապացոյց մը չունինք, պարոն, ոչ ալ կրնանք ունենալ, որովհետեւ ապացոյցներ ունենալու համար պէտք է որ մեր ըսածները ստելու ըլլանք, եւ մենք ստելու սովորութիւն չունինք։ Ուրիշ խօսքով, մենք ստելու համար չենք խօսիր։ Ուրեմն մեր խօսքերը ճշմարիտ են, եւ ինչպէս ըսի, ապացոյց մը չունինք անոնց ճշմարտութիւնը հաստատելու համար։

— Ներեցէք, որ ձեզ կասկածի տակ կ՚առնեմ, բայց ինչպէ՞ս կրնաք ինձ համոզել, որ ձեր ըսածները ճշմարիտ են։

— Ինչպէ՞ս կրնանք համոզել, որ ձեր ըսածները ճշմարիտ են։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՀԱԳՆԻ ՊԱՏՄԱՎԱՆԻՆ

ՎԱՀԱԳՆԻ ՊԱՏՄԱՎԱՆԻՆ

Ու չմնաց ոչ մի կենդանի էակ, որ չլսէր Վահագնի պատմութիւնը։ Ամէն տեղ, ուր որ գնում էր, ամէն ոք նրան էր խնդրում պատմել իր սքանչելի սխրագործութիւնները։ Եւ նա պատմում էր, ամէն անգամ աւելի ու աւելի գեղեցիկ ձևեր գտնելով իր խօսքերի համար։

Ամէն ոք ուրախ էր նրան տեսնելով, ամէն ոք ցանկանում էր նրան իր տունը հիւր կանչել։ Եւ նա ամէն տեղ ուրախութիւն էր բերում իր հետ։

Մի անգամ Վահագնը հասաւ մի գեղեցիկ ձորի։ Ձորի միջով հոսում էր մի պարզ ու զով գետակ։ Գետակի ափերին ծաղկած էին վարդեր, շուշաններ, մանուշակներ, որոնց բուրմունքը ամէն կողմ տարածւում էր։ Ձորի ստորոտում կանգնած էին ընկուզենիներ, որոնց ճիւղերի վրայ հաւաքուած էին թռչունների բազմաթիւ երամներ։ Ամէն կողմ լսւում էր թռչունների քաղցրահնչիւն երգը։

Վահագնը կանգ առաւ ձորի մէջ։ Նրան շրջապատեցին թռչունները։ Նրանք ուրախ էին, որ տեսնում էին իրենց բարեկամին։ Նրանք գիտէին, որ Վահագնը միշտ պատմում է նրանց իր սքանչելի սխրագործութիւնները։ Եւ նրանք ուզում էին լսել նրա պատմութիւնը։

Վահագնը նստեց մի ընկուզենու տակ։ Նրա շուրջը հաւաքուեցին թռչունները։ Նրանք ամէնքն էլ լուռ էին։ Նրանք ուզում էին լսել Վահագնի պատմութիւնը։

Եւ Վահագնը սկսեց պատմել։

— Ես, — ասաց նա, — ծնուել եմ լեռների մէջ։ Ես ապրում եմ լեռների վրայ։ Ես սիրում եմ լեռները։ Ես սիրում եմ ձորերը։ Ես սիրում եմ ամէն տեղ, ուր ազատ է։ Ես սիրում եմ ամէն տեղ, ուր ուրախութիւն է։

— Բո՞ւն ես դու, — հարցրեց մի ծիտիկ։

— Ես բուն չունեմ, — պատասխանեց Վահագնը։ — Ես ամէն տեղ եմ ապրում։ Ես ամէն տեղ եմ գիշերում։ Ես ամէն տեղ եմ հանգստանում։ Ես ամէն տեղ եմ ուրախանում։

— Ինչպէ՞ս ես դու ապրում, — հարցրեց մի ուրիշ ծիտիկ։

— Ես ապրում եմ ինչպէս որ ուզում եմ։ Ես ապրում եմ ինչպէս որ ինձ դուր է գալիս։ Ես ապրում եմ ինչպէս որ ինձ լաւ է թւում։

— Ինչպէ՞ս ես դու ուրախանում, — հարցրեց մի ուրիշ ծիտիկ։

— Ես ուրախանում եմ ինչպէս որ ուզում եմ։ Ես ուրախանում եմ ինչպէս որ ինձ դուր է գալիս։ Ես ուրախան

ԿՈՉ

ՀԱՅ ՆԱԽ· ՌԱԶՄԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

— ԱՊՐԻԼ 24 —

Զէնքի ընկերնե՛ր եւ հայրենակիցնե՛ր :

Այս անգամուան մեր կոչը արտակարգ հրաւէր մըն է՝ յիշատակի արտակարգ արարողութեան մը համար :

Կոչ կ՛ընենք ամէն Հայու , որ գայ ու մեզի հետ մասնակցի մեծարանքին զոր պիտի ընծայենք ի յիշատակ մեր այն բոլոր մեռեալներուն , որոնք իրենց կեանքը զոհած են 1914 եւ 1945 աշխարհամարտերուն՝ Ֆրանսայի եւ Արեւելքի ռազմադաշտերուն վրայ , որոնք զոհ գացած են 1915ի տարագրութեանց՝ Միջագետքի անապատներուն մէջ :

Մեր բոլոր հերոս Մեռեալներու յիշատակը հաւատարմութեամբ պահպանող Հ· Ն· Ռազմիկներու Միութիւնը, Ֆրանսական պատկան իշխանութեանց շնորհումով՝ Յաղթական Կամարին տակ Անծանօթ Զինուորին Բոցը արծարծելու արարողութիւնը պիտի կատարէ Ապրիլ 24-ին՝ Օր մեր ազգային սուգին :

Ուստի , այս տարի մեր համախմբումը տեղի կ՛ունենայ Երկուշաբթի Ապրիլ 24, կէսօրէ ետք ժամը ճիշդ վեցին , Էթուալի հրապարակը՝ Շան զ՛Էլիզէի եւ Ավընիւ Մարսոյի անկիւնը :

Դուք որ գիտէք ամէն բանէ առաջ ու վեր պատուել յիշատակը ձեր սիրելիներուն , եկէ՛ք նուիրական մեծարանքը ընծայելու՝ Յաղթական Կամարը փառքի դամբան ըրած Անծանօթ Զինուորին , որ ոչ ոք կրնայ հաւաստել թէ մեր հերոսներէն մէկը չէ :

Հ· Ն· Ռ· Մ·

(Կնիք)

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԳԷՈՐԳ ԵԱՆՊԷԿԵԱՆ

Դաշնակով կ՛ընկերանայ ԺԱԳԼԻՆ ՊԷՕՐԼԷ

Ուրբաթ , Ապրիլ 21, ժամը 21ին,

SALLE PAUL FARALICO

21, Rue Yves Toudic (Métro République)

ՅԱՅՏԱԳԻՐ·— Կոմիտաս , Եանպէկեան , Սաթեան *եւայլն եւայլն :*

Տոմսերու համար դիմել Բալուեան դըրատունը , ՓՐՕ 25·46 եւ երգահանդէսին օրը՝ մուտքին :

ԸՆԴՀ· ԺՈՂՈՎ

Հայ Նախկին Ռազմիկներու Միութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները , Կիրակի , Ապրիլ 23, ժամը ճիշդ 16ին , իր կեդրոնատեղին , 32, Ռիւ տը Թրէվիզ :

ՕՐԱԿԱՐԳ·— *Նոր վարչութեան անդամներու ընտրութիւն :*

Զանազան հարցեր :

ԿՆԻՔ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ

ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆ

Ֆ· Կապոյտ Խաչի օդափոխութեան կայանին արձանագրութիւնները կը սկսին , այս Երկուշաբթի (Ապրիլ 24) : Դիմել Երկուշաբթի , Չորեքշաբթի , Ուրբաթ և Շաբաթ օրերը , ժամը 16էն 19 , Կապոյտ Խաչի գրասենեակը 17 Ռիւ Պլէօ : Համաձայն պետական օրէնքին կ՛ընդունուին աղջիկներ՝ 7էն 14 տարեկան , մանչեր՝ 7էն 13 տարեկան :

ԿԱՊ· ԽԱՉԻ ՇՐՋ· ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

ԴԷՊԻ

ԵՐԵՒԱՆ

Երեք շաբաթը անգամ մը

ՆԱՒՈՎ

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ ուղղակի դէպի ԵՐԵՒԱՆ

Երթուդարձի գիներն են , կերակուրով վերադարձին կարելի է Վենետիկ իջնել

13 ՕՐ ԵՐԵՒԱՆ

Պանդոկի մէջ բնակութեամբ եւ սնունդով

Բ· կարգ 3046 Ն· Ֆ·

Գ· կարգ 2506 Ն· Ֆ·

ԶԵՂՉ խմբովին ճամբորդողներուն :

ՈՒՂԵԳՈՅՔԻ իրաւունք , անձ գլուխ , 150 քիլօ՝ Բ· կարգի եւ 100 քիլօ՝ Գ· կարգի ճամբորդներուն :

Նոյն ճամբորդութիւնը օդանաւով կամ երկաթուղիով :

Մեր գրասենեակը կը զբաղի նաեւ դէպի Ամերիկա , Սուրիա եւ այլ ճաբորդութիւններով :

ԴԻՄԵԼ՝

ԺԱՆ-ԵՂԻՇԷ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ

48, Rue de la République

Tél.: 20.47.22

MARSEILLE

●

ՓԱՐԻԶ

Մասնաճիւղ

7, Rue Auber, 7

Tél : RIC. 63-69

PARIS (9e)

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ԱՊՐԻԼ 11-24 Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ԿՈՂՄԷ (ՉՈՄ)

23, ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ

ՓԸԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ (ՔԱՏԷ)

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ

Կ. ՄԵՀԵԱՆ

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական բաժնին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Օրիորդներ Շաքէ Պէնկեան , Նահապետեան , Գաբոյեան , Իռէն Ֆարշեան (Ֆրանսական Զայն – Պատկերասփիւռի Ա· մրցանակ) , ինչպէս նաեւ Ֆրանսական երաժշտական հնգեակ մը :

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ

46ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի Ս· Պօղոս – Պետրոս եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան :

Բարձր հովանաւորութեամբ Կաթողիկոսական պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Պատուոյ նախագահութեամբ Ալֆորվիլի քաղաքապետ՝

ՌԱՈՒԼ ՊԼԷՕԶԻ

Ապրիլ 22, ժամը 21ին, Քաղաքապետարանին սրահը, Ռիւ Վոլթէր, Ալֆորվիլ :

Օրուան պատշաճ յայտագիր :

×

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ երեք յարանուանութեանց պետերուն եւ նախաձեռնութեամբ Ազգ· Կեդր· վարչութեան :

Այս Շաբաթ , ժամը 21ին , Սալ Մազընօ , 88 , Ռիւ տ՛Օպանեը :

Կը նախագահէ՝

Պ· Վ· ՍԱՀԱԹՃԵԱՆ

Կը խօսին·— ՏԷՐ ԵՂԻՇԷ ՔՀՆՅ· ՓԱՆՈՍԵԱՆ (*Հայ Առաքելական Եկեղեցի*) , ԳԵՐՅ· ՅՈՎՀ· Ծ· Վ· ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ (*Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցի*) , ՎԵՐ· ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ (*Աւետարանական եկեղեցի*) եւ Կ· ՃԱՆԻԿԵԱՆ (*Ազգ· Կեդր· վարչութիւն*) :

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական բաժին :

Կը հրաւիրուին բոլոր ազգային մարմինները , միութիւնները եւ համայն հայ ժողովուրդը :

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Լիոնի Ազգ· Միութեան հովանաւորութեամբ եւ երեք յարանուանութեանց պետերու , միահամուռ մասնակցութեամբ Լիոնահայ գաղութին :

Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ , ժամը 3ին , 6րդ թաղապետարանի հանդիսասրահը , Ռիւ տը Սէզ :

Կը նախագահէ Պ· ԿԻԻԼՊԷՆԿԵԱՆ

Խօսք կ՛առնեն Ազգ· Միութեան եւ կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները : Աւուր պատշաճի խնամեալ գեղարուեստական բաժինով մը :

Պիտի ներկայացուի կենդանի պատկեր մը ղեկավարութեամբ Պ· ԹՐԱԳՕՇի :

Մեներգ եւ արտասանութիւն :

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս Կիրակի , կէսօրէ ետք ժամը 15·30-ին , Ռիւ Ժէի , Սէն Լուի սրահին մէջ :

Նախաձեռնութեամբ Կրընոպլի Հայ Ազգ· Միութեան եւ մասնակցութեամբ բոլոր այն կազմակերպութիւններուն որոնք իրենց համաձայնութիւնը կուտան :

Կը նախագահէ Պ· Տ· ՍԹԱՄՊՈՒԼԵԱՆ

Խօսք կ՛առնեն մասնակցող կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչները :

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական խնամուած բաժին :

×

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿԱՑ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Կիրակի , Ապրիլ 23 , ժամը 16·30ին ձայնաւոր պատարագ :

Կը պատարագէ՝

ԳԵՐՊ· ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՊՍ· ԱՄԱՏՈՒՆԻ

Basilique du Sacré-Cœur de Montmartre

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ֆուրիէրի Տիրամօր Տաճարին մէջ հայածէս ձայնաւոր պատարագ եւ պաշտօն Ապրիլեան նահատակներու համար :

Ֆուրիէրի Տիրամօր բլրանիստ տաճարին մէջ , այս Կիրակի առաւօտ , ժամը ճիշդ 10ին , Կարդինալ ԺԷՐԼԻԷԻ օգնականին՝ ԼԷԲԻԻՑԻ եպիսկոպոսին նախագահութեան տակ , ձայնաւոր պատարագ պիտի մատուցուի եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի մէկուկէս միլիոն հայ նահատակներու եւ վերջին երկու համաշխարհային պատերազմներու ատեն պատուոյ դաշտին վրայ ինկած հայ զինուորներու համար :

Լիոնի եւ շրջակայքի Հայութիւնը , իր նահատակներուն եւ հերոսներուն խնկելի յիշատակը յարգելու համար , կը հրաւիրուի այս կրկնակ պաշտամունքներուն ներկայ գտնուելու :

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Այս Կիրակի Նահատակաց յիշատակին հոգեհանգստեան պատարագ , ժամը 10-ին , կը հրաւիրուի Լիոնի եւ շրջանի Հայութիւնը :

×

ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

Հայկական ծէսով հոգեհանգստեան պատարագ ի յիշատակ Ապրիլեան զոհերու : Այս Կիրակի առաւօտ Քաղապլանքայի Ս· ՄԱՐԿՐԻԹ եկեղեցւոյ մէջ , ժամը 11ին :

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ

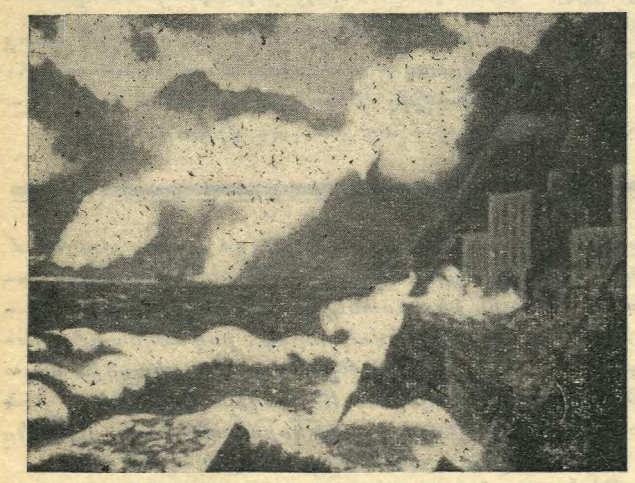

ՓՈԹՈՐԻԿԸ (*իւղանկար*)

(Նկար եւ քանդակ)

Հովանաւորութեամբ

Ճարտարապետ

Ե· ԻԻԹԻԻՃԵԱՆԻ

Ապրիլ 21էն–Մայիս 1

Ազգ· Տան մեծ սրահին մէջ , 32 , Ռիւ Թրէզիվ ,

Ժամը 15էն 19·30

Մուտքը ազատ է

Ապրիլ 29, Շաբաթ ժամը 21ին

SALLE GAVEAU, 45, Rue La Boëtie, PARIS

ԱԼԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ

ԿԸ ՂԵԿԱՎԱՐԷ ԻՐ ԳՈՐԾԵՐԸ :

ORCHESTRE SYMPHONIQUE DES CONCERTS CHOUTEAU

SYMPHONIE No 13
(Première audition mondiale)

PRIERE DE ST. GREGOIRE, extrait de l'œuvre « Etchmiadzine »

SYMPHONIE No 8 « ARJUNA »

ՏՈՄՍԵՐԸ ԱՊԱՀՈՎԵԼ ԴԻՄԵԼՈՎ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՀԱՍՑԷՆԵՐՈՒՆ

DURAND : 4, Place de la Madeleine SALLE GAVEAU : 45, Rue La Boëtie.

լօխում հէլվա թահին

Bongoût

USINE à SAINT-MENET (B.-du-R.)

DANS TOUTE ÉPICERIE SPÉCIALISÉE

★ GROS : Sté DES CONSERVES "BONGOUT", 40, LA CANEBIÈRE - MARSEILLE

ՀԱՅՐԱՏԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻԻՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.
Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
20
ԱՊՐԻԼ
JEUDI
20 AVRIL
1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9083 37EME ANNEE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4884

ՕՐՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՔՈՒՊԱ

—o—

ԽՐՈՒՇՉԵՒ՝ «ՔԱՆԻ ՈՒՇ ՉԷ ԵՏ ԿԵՑԷՔ». ՔԵՆԸՏԻ՝ «ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐՆԵՐՈՒ ՊԱՅՔԱՐԸ ԱՐԴԱՐ Է»

ինչպէս կը սպասուէր Խրուշչեւ ճայ – նափիւռ ճառով մը եւ Քենըտիի ուղ – ղուած մասնաւոր նամակով մը սպառնաց Մ. Նահանգներուն եւ խորհուրդ տուաւ, որ «քանի ուշ չէ» վերջ տան «Քուպայի վրայ ամերիկեան յարձակման »:

Ճայնափիւռ – ճառին մէջ Խրուշչեւ հետեւեալը ըսած էր. «Ուրկէ՞ կը մեկնին Քուպան ռմբակոծող օդանաւերը. Մ. Նահանգներէն: Ուրկէ՞ ճամբայ կ'ելլեն հակա – յեղափոխական խումբերը. դարձեալ Մ. Նահանգներէն: Փաստուած է, որ Քուպայի դէմ կատարուած յարձակման դրդիչներն ու կազմակերպիչները Ամերիկացիներն են: ... Ա. Միութիւնը, խաղաղասէր միւս բոլոր ազգերուն նման, իր դժբախտութեան մէջ պիտի չլքէ Քուպայի ժողովուրդը եւ ամէն օժանդակութիւն պիտի տայ անոր՝ անկախութեան իր պայքարին մէջ: Պատասխանատուութեան այս ծանրակշիռ պահուն, խորհրդային կառավարութիւնը հրաւէր կ'ուղղէ ամե – րիկեան կառավարութեան, որ անհրա – ժեշտ միջոցները ձեռք առնէ յարձակումը դադրեցնելու համար: ... Ա. Միութիւնը կը յուսայ թէ Մ. Նահանգները պիտի ըմ – բռնեն, որ այս յարձակումը հակառակ է ամերիկացի ժողովուրդին շահերուն եւ կրնայ սպառնալիք դառնալ Մ. Նահանգ – ներու ժողովուրդին դոյութեան »:

Ապա Խրուշչեւ պահանջած է, որ հարցը անմիջապէս ներկայացուի ՄԱԿի Ընդհ. Ժողովին քննութեան եւ կոչ ուղղած է անդամ պետութեանց, որ յարձակման վերջ դնելու ուղղութեամբ աշխատանք կատարեն: Խրուշչեւ կ'եզրակացնէ՝ «Ա. Միութիւնը, ուրիշ երկիրներու հետ, Քուպային անհրաժեշտ օգնութիւնը հասցնելու իրաւունքը կը վերապահէ իրեն »:

Գալով նախագահ Քենըտիի յղած նա – մակին, Խրուշչեւ կը կրկնէ թէ աշխարհի խաղաղութիւնը վտանգուած է, կը յիշեցնէ որ ռմբակոծող օդանաւերն ու յար – ձակողները կը մեկնին Մ. Նահանգներէն, եւ կ'աւելցնէ՝ «Ձակաւին չատ ուշ չէ անխուսափելիին առաջքն առնելու համար: ... Աշխարհի քաղաքական կացութիւնը այնպէս եղած է, որ կարելի չէ փոքր պատերազմի մը պատճառ դառնալ՝ ա – ռանց շղթայազերծելու աշխարհի բոլոր կողմերուն մէջ հետզհետէ ծաւալող հրդեհ – ներ: Ինչ կը վերաբերի մեզի, ... Քու – պայի ժողովուրդին ու կառավարութեան պիտի տանք անհրաժեշտ բոլոր օժանդա – կութիւնը, որպէսզի ետ մղեն իրենց դէմ կատարուած զինեալ յարձակումը: Ան – կեղծ կերպով կ'ուզենք որ միջազգային լարուածութիւնը թուլնայ, բայց եթէ ուրիշներ յարաբերութիւնները թունաւո – րել ուզեն, ամբողջական կերպով պիտի դիմադարձենք: կարելի չէ մէկ կողմէն մարել աշխարհի այս անկիւնին մէջ ծա – ւած հրդեհը, միւս կողմէն ուրիշ անկիւնի մը մէջ նոր հրդեհ մը վառելով»: Ակնար – կութիւնը, անշուշտ, Լաոսին է:

Քենըտի առանց ժամանակ կորսնցնելու պատասխանած է Խրուշչեւի նամակին. «... Ձեր ղրկած վախը լուրջ, բայց անհիմն է: Ամերիկեան ժողովուրդը ունի Քուպայի դէմ ակնարեւ դիմադրու – թիւն մը, որ հետզհետէ կ'ուժգնանայ: Հարիւր հազարէ աւելի տարագիրներ վերջերս փախուստ տուին Քուպայէն՝ դէպի Ջը – ջակայ երկիրները: Առանց անմիջական ապահովութեան, անշուշտ, օդնութեան հասնիլ է հայրենակիցներուն: Այս տարագիրներէն չատեր Քասթրոյի կողքին պայքարած էին Պաթիսթայի բռնատիրութեան դէմ. ա – սոնց մէջ կը գտնուին Քասթրոյի սկզբնա – կան յեղափոխութեան ղեկավարները եւ իր իսկ կառավարութեան նախկին անդամ – ներ: Այս անժխտելի փաստ մըն է, որ Քուպացիները անհանդուրժելի կը գտնեն իրենց ազատութեանց կաչկանդումն ու օտարներու իշխանութեան տակ ինկած վարչաձեւի մը ենթարկուիլը:

... « Երբ ժողովուրդ մը ընտրութիւն ընելու իրաւունքէն զրկուած է, իր ազա – տութիւնը վերագտնելու համար պայքարի դիմելէն ուրիշ միջոց չունենար: Նախա – պէս յայտարարած էի եւ այժմ կը կրկ – նեմ, որ Մ. Նահանգները ոչ մէկ նպատակ ունին Քուպայի մէջ զինեալ միջամտու – թիւն ընելու: Սակայն եթէ արտաքին զինեալ միջամտութիւն մը ըլլայ, միջ – ամերիկեան համաձայնութեանց հիման վրայ անմիջապէս պիտի իրագործենք մեր յանձնառութիւնները, որ են՝ ամերիկեան ցամաքամասը պաշտպանել դուրսէն եկած յարձակման մը դէմ: Թէեւ զինուորական միջամտութենէ կը խուսափինք, սակայն չենք պահեր, թէ ամերիկացի ժողովուրդը միայն հիացմունք ունի քուպացի հայրե – նասէրներուն հանդէպ, որոնք կ'ուզեն ի – րենց անկախ երկրին մէջ ժողովրդավար վարչաձեւ մը ունենալ: Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը, ազատութեան ոգին կաչկանդող ո՛չ մէկ միջոց կ'ուզէ ձեռք առնել: ... Համոզուած եմ, որ աշխարհի բոլոր մասերուն մէջ խաղաղութեան վը – տանգուած ըլլալու մասին ձեր յայտարա – րութիւնը չի նշանակեր, թէ խորհրդային կառավարութիւնը, Քուպան պատրուակ բռնելով, տակնուվրայ աշխարհի այլ վայ – րերուն մէջ փոխադրելու ծրագիր կը մը – չակէ »:

× Կացութիւնը միշտ լիտօթ է Քուպայի մէջ: Ցարձակողները կը յայտարարեն, թէ փինար տէլ Րիոյի ամբողջ նահանգը եւ Մայրիներու կղզին իրենց ձեռքին են, մինչ Մաթանզասի եւ Օրիէնթէի նահանգ – ներուն մէջ կռիւները կը շարունակուին տակաւին: Այս լուրերը հաստատուած չեն:

× ՄԱԿի նրբանցքներուն մէջ լուր չըր – ջան կ'ընէ, թէ հակա – Քասթրօ ուժերը մայրաքաղաք Լա Հավանայէն 110 քմ. հեռու են միայն:

× « Քուպայի Ցեղափոխական Ժող – հուրդ»ը Նիւ Եորքի մէջ յայտարարեց, թէ Քասթրօ սկսած է գործածել ռուսա – կան «Սթալին» հրաձգայլերն ու «Միկ» օ – դանաւները: Շեշտեց այս առթիւ, թէ Քասթրոյի զինուորները տակաւին ժա – մանակ ունեցած չեին այս օդանաւներուն եւ հրաձգայլերուն գործածութիւնը սոր – վելու: Հարց կը ծագի, թէ որո՞նք կը վարեն ուրեմն այս «Միկ»երը:

× Մոսկուայի մէջ, սեւամորթ ուսա – նողներու առաջնորդութեամբ, բուռն ցոյցեր կազմակերպուած են ամերիկեան դեսպանատան առջեւ: Նմանօրինակ ցոյ – ցեր տեղի ունեցած են նաեւ Պոկոթայի, Մեքսիքոյի, Սանթիակո տէ Չիլիի, Պուէ – նոս Այրէսի, Պելկրատի, Փէքինի, Թո – քիոյի, Գահիրէի եւ Փրակայի մէջ:

× Իտալացիներու համակրութիւնը կ'երթայ Քասթրոյի հակառակորդներուն:

× Անգլիացիները մտահոգ եւ վերապահ են. զգուշաւորութեան խորհուրդ կուտան Մ. Նահանգներուն:

× Մեծագոյն հարցականը Պրազիլիոյ բռնելիք դիրքն էր: Անցեալ շաբթու նա – խագահ Քուատրոս յայտարարած էր՝ « Պրազիլիա Թոյլ պիտի չտայ որ Քուպա զոհ դառնայ օտար յարձակման մը»: Սա – կայն այժմ նախագահը կը զգուշանայ անխորհուրդ քայլ մը առնելէ. կ'ուզէ նախ վստահ ըլլալ, թէ յարձակողներուն մէջ Ամերիկացիներ սպրթած չեն եւ հար – ցը միայն Քուպացիներուն վերաբերող ներքին խնդիր մըն է:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ. — Հակա – Քասթրօ նա – ւատորմիղ մը կ'ուղղուի դէպի Քուպայի ծովեզերը: Լա Հավանայէն 70 քմ. հեռա – ւորութեան վրայ կը գտնուի: կը թուի թէ ընդհ. ցամաքահանման պահը հնչած է:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՔԼՕՏ – ԺՈՐԺ ԹՈՓԱՔԵԱՆ երբ պա – թիւ 1 ճայնափիւռի կայանին արտաքին լուրերու մասնագէտ – խմբագիրը (Ժորժ Լըրուա) եւ Իվան Օտուար, Փարի – Փրէ – սի աշխատակիցը այլեւս իրաւունք չու – նին մասնակցելու Այիմանի գատավա – րութեան: Արդարեւ իսրայէլեան իշխա – նութիւնները կ'առարկեն թէ այդ գատա – վարութեան համար Փրանսացի երկու լը – րագրողներուն տրամադրութեան տակ դրուած հաղորդակցութեան միջոցները չարաչար գործածուած են: Թոփաքեան եւ Օտուար օգտագործած են այդ միջոց – ները հաղորդելու համար լրտեսական այն ծանր խնդիրը որ երեւան ելաւ վեր – ջերս: Իսրայէլեան իշխանութիւնները կը պահեն թէ այդ ձեւով վնաս հասցուցած են հարիւրաւոր ուրիշ լրագրողներու, ո – րոնք հաւատարիմ մնացած են եղած հա – մաձայնութեան:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ պետական պաշտօնեաները Օփերայէն դէպի Փալէ Ռուայալ ցոյց ը – րին երթկ: կը մասնակցէին ուսուցիչները, աղբահաւաքները, հիւանդանոցներու, շո – գեկառքի եւ հանրային այլ սպասարկու – թեանց պաշտօնէութեանց մէկ մասը:

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ նոր ընդհանուր քարտուղար ընտրուեցաւ Ա իրք Ուիքօ Սթրիքքէր՝ միաձայնու – թեամբ: Սթրիքքէր կը գրաւէ Փօլ Անրի Սփաքի թափուր ձգած աթոռը: Հոլան – տացի է, 64 տարեկան. եղած է Արտաքին նախարար, Անգլիոյ եւ Իսլանտայի հո – լանտական դեսպան, եւ Օ. Է. Սէ. Է. ի նախագահ:

ԹՒՆԻԶԻԱ աշխարհական պետը, Փանչէն Լաման, որ չինական յարձակման պահուն յանձն առած էր փոխարինել Տալայ Լա – ման, սպաննուած է Չինացիներուն կող – մէ, ըստ հնդկական թերթի մը տուած լուրին:

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ (Քոթ տ'Իվուար, Տահոմէ, Նիժէր եւ Բարձր Վոլթա) նախագահները ընդուն – ուեցան նախագահ տը Կոլի կողմէ: Ֆը – րանսայի եւ այս երկիրներուն միջեւ դա – տացած համաձայնութեանց ստորագրու – թիւնը պիտի կատարուի երկուշաբթի օր:

ԱԼԺԵՐԻՈՑ Օրէսի նահանգին մէջ ա – պահովութեան ուժերը չէզոքացուցած են 235 ապստամբներ: Ալժերիոյ զանազան քաղաքներուն մէջ կը չարունակուին ռումբեր պայթիլ:

« ՎԷՆՍԷՆի ԿՈՄԻՏԷն» ժողով մը ղու – մարած էր առջի օր Փալէ տ'Օրսէի մէջ, ուր Պիտօ, Սուսթել, Մօրիս, Լաֆէ եւ Ալժերիոյ մահմետական երեսփոխանները՝ Եուլալէն եւ Ազէմ Ուալի խօսք առնելով ծանրօրէն ամբաստանեցին իշխանութիւն – ները որոնք պատրաստ են Ալժերիան լքե – լու: Պիտօ չէշտեց .— « Մի՛ մոռնաք որ ազգային ապստամբութիւնը անբաժան է ազգային ազատագրումէն»: Ի վերջոյ կո – միտէն բանաձեւ մը քուէարկեց Ֆրանսա – յի ժողովուրդին ուղղուած. ուր ի մէջ այլոց կ'ըսուի.— « Այն պահուն երբ, ռա – նակոխ ընելով ճշմարտութիւնը, կը տե – ղեկանանք թէ պետութեանղեկավարը քը – սան տարիէ ի վեր կ'ուղէր ալժերական Ֆրանսական զաւառը բաժնել Ֆրանսա – յէն, կը հաստատենք մեր վճռական որո – շումը՝ որն է թոյլ չտալ որ Ֆրանսական վերջին զաւառները ձեռքէ հանուին: Մեր ժողովուրդին պատմութեան մէջ, այսքան փայլուն նահանջ, հակասու – թիւն, եւ ուրացում չկայ որքան իշխա – նութեան վերջին երեք տարիներու յայ – տարարութեանց հաւաքածոյին մէջ: ... Քաջութիւն: Այս գատը կորսուած չէ:

Ո՞Վ Է ՄԻՐՕ ՔԱՐՏՈՆԱ

—o—

1959 Յունուարին, Ֆիտէլ Քասթրոյի բանակներուն Լա Հավանա յաղթական մուտքէն քիչ առեն ետք էր, որ Համալը – սարանի դասախօս տոքթ. Խոզէ Մ'իրօ Քարտոնա, Քուպայի առաջամեայ Հանրա – պետութեան նախագահ Տոքթ. Ուրու – թիայի կողմէ նշանակուեցաւ յեղափո – խական կառավարութեան վարչապետ: Այս կառավարութեան մէջ Ֆիտէլ Քաս – թրօ բանակի գործավար էր միայն: Իրա – կանութեան մէջ, սակայն, այս վերջինն էր, որ բոլոր կարեւոր խնդիրներու կար – գադրութեամբ կը զբաղէր, մինչ Մ'իրօ Քարտոնա, որ ծայրայեղներու կողմէ «չափաւոր» անձ կը նկատուէր, միայն ա – նունով վարչապետ էր: Պաշտօնի կոչուե – լէն քանի մը ամիս ետք, Ֆիտէլ Քասթրո – յի կողմէ ստեղծուած կառավարական տաղնապի մը հետեւանքով, Քարտոնա կը հրաժարէր, ու Քասթրօ կը դառնար վար – չապետ:

Քարտոնա, բազմահազար այլ Քուպա – ցիներու հետ, կը բռնէր տարագրութեան ճամբան:

Ապրիլ 10ին, տարագիր Քուպացիներու քաղաքական ղեկավարները Նիւ Եորքի մէջ գումարուած ժողովի մը ընթացքին Քարտոնան ընտրեցին «յեղափոխական խորհուրդ»ի նախագահ, եւ Քուպայի ա – զատագրման պարագային՝ առժամեայ կառավարութեան վարչապետ: Ջինք ընտ – րող քաղաքական խմբակցութեանց մէջ երկու կարեւոր կուսակցութիւններ կան. մէկը՝ ժողովրդավար Ցեղափոխականնա – կատը, որուն ղեկավարը, Մանուէլ Ան – թոնիօ տէ Վարոնա, կեդրոնի եւ աջա – կողմեան ուժերու ներկայացուցիչն է, եւ կը վայելէ Քուպայի առեւտրական շրջա – նակներու օժանդակութիւնը: Միւս կու – սակցութիւնը՝ ժողովուրդի Ցեղափոխա – կան Շարժումն է, որ կը ղեկավարուի Ֆիտէլ Քասթրոյի Հանրային չինութեանց նախկին նախարար Մանուէլ Րէյի կողմէ: Այս երկրորդ կուսակցութիւնը բաղկա – ցած է ձախակողմեան եւ ծայրայեղ ձա – խակողմեան տարրերէ, որոնք 1960ի ըն – թացքին իրենց յարաբերութիւնները խզե – ցին Քասթրոյի հետ՝ այս վերջինին չատ չեչտուած խորհրդային քաղաքականու – թեան պատճառաւ:

Երրորդ խմբակցութիւն մը, Ազգային Ազատագրութեան Միացեալ Ճակատը, Նիւ Եորքի վերոյիշեալ ժողովին մէջ հա – կառակեցաւ Տոքթ. Միրօ Քարտոնայի ընտրութեան. կ'ուզէր որ առժամեայ վարչապետը «չէզոք» անձնաւորութիւն մը ըլլայ, զոր օրինակ՝ Բարձրագոյն Ատեա – նին անդամներէն մին, որպէսզի Ֆիտէլ Քասթրոյի անկումէն ետք, հակառակորդ բոլոր կուսակցութիւններն ալ համահա – ւասար պայմաններու մէջ ներկայանան ժողովուրդին ազատ քուէարկութեան:

Այստեղ պէտք է նշել, որ Միրօ Քար – տոնայի ընտրութիւնը ամերիկեան իշխա – նութեանց անպաշտօն հաւանութեան ար – ժանացած է: Արդարեւ, Քարտոնայի ան – ձը ամէն հաւատք կը ներշնչէ, թէ Քու – պայի ապագայ վարչաձեւը յեղափոխա – կան ըլլալով հանդերձ հակահամայնավար պիտի ըլլայ:

Ոչ միայն կորսուած չէ այլեւ կրնայ յաղ – թել»: Ներկաներուն մէջ մասնաւոր ըն – դունելութեան արժանացած է ժիւլ Ռո – մէն:

ՊՈՒԿԱՐԻՈՑ համաձայնաւոր կուսակ – ցութեան պաշտօնաթերթը կը յայտնէ թէ կուսակցական նախկին երկու ղեկավար – ներու (այժմ պաշտօնազրկուած) առաջ – նորդութեամբ՝ «հակակուսակցական խմ – բակ» մը կը գործէ երկրին մէջ:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ՅԱԿՈԲ ՀԱԿՈԲՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ
(1869 – 1918)

ՅԱԿՈԲ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

(ԻՆՔՆԱԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՎԱՂՎԱԾ ԱՐՁԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ)

Մեր ազգային գրականութեան, մեր հայրենասիրական կեանքի մէջ այնքան մեծ դեր կատարած Յակոբ Հակոբեանի անունը, որ ամբողջ քառասուն տարի անընդհատ ծառայեց հայ գրականութեան եւ հայ ժողովրդին, ներկայ սերունդին համար, որ ապրեցաւ ու մեծցաւ Յակոբ Հակոբեանի գրական ստեղծագործութիւնների վրայ, ներկայ սերունդին համար, որ ոչ միայն ծանօթ է Յակոբ Հակոբեանի անունին, այլ նաեւ ամէն մի հայ տղայ կամ աղջիկ գիտէ, թէ ով է Յակոբ Հակոբեանը, ինչ է նա արել հայ գրականութեան եւ հայ ժողովրդի համար, ներկայ սերունդին համար Յակոբ Հակոբեանի անունը ամենամտերիմ, ամենասիրելի անունն է, ամենամեծ հարգանքով արտասանուող անունը, – ներկայ սերունդին համար Յակոբ Հակոբեանի անունը ամենամեծ, ամենաթանկ անունն է, ամենամեծ սրբութիւնը:

Ինչո՞ւ համար Յակոբ Հակոբեանի անունը այդքան մեծ է ներկայ սերունդի համար, ինչո՞ւ համար Յակոբ Հակոբեանի անունը այդքան սրբութիւն է ներկայ սերունդի համար

ՎԱՀԱԳՆ ՔԱՋՈՒՆԻ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՎԱՀԱԳՆ ՔԱՋՈՒՆՈՒ ՀԱՐՍԱՆԻՔԻՆ

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

Ինչպե՞ս կրնայ մարդ ամէն բանէ առաջ ուշադրութիւն չդարձնել այն հանգամանքին վրայ, որ ինքը կը գտնուի ամենագեղեցիկ կնոջ մը հանդիպակաց։ Ինչպե՞ս կրնայ մարդ չնկատել, որ այդ կինը ամենայն ուշադրութեամբ կը հետեւի իր խօսքերուն, իր շարժումներուն, իր ամէն մէկ ժեստին։ Ինչպե՞ս կրնայ մարդ չհասկնալ, որ այդ կինը կը սիրէ զինք, որ ան կը սիրուի։

ԱՊՐԻԼ 11–24 Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ԿՈՂՄԷ (ՁՈՄ)
23, ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ
ԺԱՄԸ 20·30ԻՆ
ՓԸԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ (ՔԱՏԷ)

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ

Կ. ՄԵՀԵԱՆ

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական բաժնին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Օրիորդներ Շաքէ Պէնկեան, Նահապետեան, Գաբոյեան, Իռէն Ֆարշեան (Ֆրան-սական Ձայն – Պատկերասփիւռի Ա. մրցանակ), ինչպէս նաեւ Ֆրանսական երաժշ-տական հնգեակ մը:

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ

46ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի Ս. Պօ-ղոս – Պետրոս եկեղեցւոյ հոգաբարձու-թեան:

Բարձր հովանաւորութեամբ Կաթողի-կոսական պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Պատուոյ նախագահութեամբ Ալֆորվի-լի քաղաքապետ՝

ՌԱՈՒԼ ՊԼԷՕԶԻ

Ապրիլ 22, ժամը 21ին, Քաղաքապետա-րանին սրահը, Ռիւ Վոլթէր, Ալֆորվիլ:

Օրուան պատշաճ յայտագիր:

×

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ երեք յարանուա-նութեանց պետերուն եւ նախաձեռնու-թեամբ Ազգ. Կեդր. վարչութեան:

Այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Սալ Մազը-նօ, 88, Ռիւ տ'Օպանեը:

Կը նախագահէ՝

Պ. Վ. ՍԱՀԱԹՃԵԱՆ

Կը խօսին.— ՏԷՐ ԵՂԻՇԷ ՔՀՆՅ. ՓԱ-ՆՈՍԵԱՆ (*Հայ Առաքելական Եկեղեցի*), ԳԵՐՑ. ՅՈՎՀ. Ծ. Վ. ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ (*Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցի*), ՎԵՐ. ՂԱԶԱՐՈՍ-ԵԱՆ (*Աւետարանական եկեղեցի*) եւ Կ. ՃԱՆԻԿԵԱՆ (*Ազգ. Կեդր. վարչութիւն*):

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական բաժին:

Կը հրաւիրուին բոլոր ազգային մար-մինները, միութիւնները եւ համայն հայ ժողովուրդը:

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Լիոնի Ազգ. Միու-թեան հովանաւորութեամբ եւ երեք յա-րանուանութեանց պետերու, միահամուռ մասնակցութեամբ Լիոնահայ գաղութին:

Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, 6րդ թաղապետարանի հանդիսասրահը, Ռիւ տը Սէզ:

Կը նախագահէ Պ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ

Խօսք կ'առնեն Ազգ. Միութեան եւ կազմակերպութեանց ներկայացուցիչնե-րը: Աւուր պատշաճի խնամեալ գեղար-ուեստական բաժինով մը:

Պիտի ներկայացուի կենդանի պատկեր մը ղեկավարութեամբ Պ. ԹՐԱԳՕՇԻ:

Մեներգ եւ արտասանութիւն:

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս Կիրակի, կէսօրէ ետք ժամը 15·30-ին, Ռիւ Ժէի, Սէն Լուի սրահին մէջ:

Նախաձեռնութեամբ Կրընոպլի Հայ Ազգ. Միութեան եւ մասնակցութեամբ բոլոր այն կազմակերպութիւններուն ո-րոնք իրենց համաձայնութիւնը կուտան:

Կը նախագահէ Պ. Տ. ՍԹԱՄՊՈՒԼԵԱՆ

Խօսք կ'առնեն մասնակցող կազմակեր-պութիւններու ներկայացուցիչները:

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական խնամուած բաժին:

×

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ Ազգ. -նդհ. Միութեան, այս Կիրակի, ժամը 3ին, Սէն Լուի (Սըրքլը Կաթոլիք) սրահին մէջ:

Կը խօսի Պ. Ա. ԱՐԱՊԵԱՆ (*Մարսէյլէն*)

ըկ մասնակցին գաղութիս միութիւնն-երը, կազմակերպութիւնները եւ կրօնական յարանուանութեանց ներկայացուցիչները:

Գեղարուեստական պատշաճ բաժինին կը մասնակցին Տիկիններ Սիմոնեան, Սու-քիասեան, Ռստիկեան, Օր. Գինոսեան եւ Հ. Զաքարեան:

ՖՐԱՆՍ. ԲԱՆԱԿԻ

ՀԱՅ ՆԱԽ. ՌԱԶՄԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
Անծանօթ Զինուորին բոցը կ'արծարծէ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

— ԱՊՐԻԼ 24 —

Ի յիշատակ երկու աշխարհամարտերու հայ զոհերուն եւ Ապրիլեան Նահատակ-ներուն:

Զէնքի ընկերնե'ր եւ հայրենակիցնե'ր:

Եկէք անխտիր մասնակցելու այդ օրը՝ կրկնակ նուիրական յիշատակի թափօրին:

Համախմբում.— Երկուշաբթի Ապրիլ 24, կէսօրէ ետք ժամը ճիշդ 6ին, Էթուալ՝ Շան զ'Էլիզէի եւ Ավընիւ Մարսոյի ան-կիւնը:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿԱՑ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Կիրակի, Ապրիլ 23, ժամը 16·30ին ձայնաւոր պատարագ:

Կը պատարագէ՝

ԳԵՐՊ. ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՊՍ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ

Basilique du Sacré-Cœur de Montmartre

×

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Առնուվիլի Վարագայ Ս. Խաչ Եկեղեց-ւոյ հոգաբարձութիւնը կը յայտարարէ թէ այս Կիրակի պաշտօնական հոգեհանգիստ պիտի կատարուի 1914 – 1918ի ընդհ. նա-հատակաց հոգւոյն համար, այս առթիւ պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Արտաւազդ վրդ. Դոդռեան:

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ֆուրիէրի Տիրամօր Տաճարին մէջ հա-յածէս ձայնաւոր պատարագ եւ պաշտօն Ապրիլեան նահատակներու համար:

Ֆուրիէրի Տիրամօր բլրանիստ տաճա-րին մէջ, այս Կիրակի առաւօտ, ժամը ճիշդ 10ին, Կարդինալ ԺԷՐԼԻԷԻ օգնակա-նին՝ ԼԷԲԻՒՑԻ եպիսկոպոսին նախագա-հութեան տակ, ձայնաւոր պատարագ պի-տի մատուցուի եւ հոգեհանգստեան պաշ-տօն պիտի կատարուի մէկուկէս միլիոն հայ նահատակներու եւ վերջին երկու հա-մաշխարհային պատերազմներու ատեն պատուոյ դաշտին վրայ ինկած հայ զին-ուորներու համար:

Լիոնի եւ շրջակայքի Հայութիւնը, իր նահատակներուն եւ հերոսներուն խնկելի յիշատակը յարգելու համար, կը հրաւիր-ուի այս կրկնակ պաշտամունքներուն ներ-կայ գտնուելու:

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Այս Կիրակի Նահատակաց յիշատակին հոգեհանգստեան պատարագ, ժամը 10-ին, կը հրաւիրուի Լիոնի եւ շրջանի Հա-յութիւնը:

×

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Կրօն. Ընկերակցութիւնը կը ծանուցա-նէ հասարակութեան թէ, այս Կիրակի ա-ռաւօտ ժամը 8·30ին Ս. պատարագ պիտի մատուցուի տեղւոյս Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ մէջ: Պատարագիչ Տէր Վարագ քհնյ. Աւագեան, մասնակցութեամբ տեղ-ւոյս երկսեռ դպրաց դասու, մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատար-ուի Ապրիլ 11–24 եղեռնի ընդհ. նահա-տակներու յիշատակին:

×

ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

Հայկական ծէսով հոգեհանգստեան պատարագ ի յիշատակ Ապրիլեան զոհե-րու: Այս Կիրակի առաւօտ Քաղապլան-քայի Ս. ՄԱՐԿՐԻԹ եկեղեցւոյ մէջ, ժա-մը 11ին:

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Այրի Տիկին Մառի Կարապետեան իր սիրելի ամուսնոյն Պ. Օննիկ Կարապետ-եանի տարելիցին առթիւ տասը Ն. Ֆ. նը-ւիրած է Մշակոյթի Տան Ֆոնտին եւ տասը Ն. Ֆ. «Հայաստան» ամսաթերթին.

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ

ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆ

Ֆ. Կապոյտ Խաչի օդափոխութեան կա-յանին արձանագրութիւնները կը սկսին, այս Երկուշաբթի (Ապրիլ 24): Դիմել Եր-կուշաբթի, Չորեքշաբթի, Ուրբաթ և Շա-բաթ օրերը, ժամը 16էն 19, Կապոյտ Խա-չի գրասենեակը 17 Ռիւ Պլէօ: Համաձայն պետական օրէնքին կ'ընդունուին աղջիկ-ներ՝ 7էն 14 տարեկան, մանչեր՝ 7էն 13 տարեկան:

ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՇՐՋ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԳԷՈՐԳ ԵԱՆՊԷԿԵԱՆ

Դաշնակով կ'ընկերանայ ԺԱԳԼԻՆ ՊԷՕՐԼԷ
Ուրբաթ, Ապրիլ 21, ժամը 21ին,

SALLE PAUL FARALICQ

21, Rue Yves Toudic (Métro République)

ՅԱՅՏԱԳԻՐ.— Կոմիտաս, Եանպէկեան, Սաթեան *եւայլն եւայլն:*

Տոմսերու համար դիմել Բալուեան դը-րատունը, ՓՐՕ 25·46 եւ երգահանդէսին օրը՝ մուտքին:

Հ. Յ. Դ.

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Ահարոնեան ակումբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Յ. Դ. Քրիստափոր երթակոմիտէի ընդհ. անդամական ժողո-վը այս Կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 15-ին, Ահարոնեան կումբին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

ՎԵՆԵՏԻԿ—Ս. ՂԱԶԱՐ—ՀՌՈՄ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅՔԸ

Շաբաթ մը ծովի կեանք՝ Հանր. Սա-Մարինոյի մօտ, Ադրիականի աննման ա-ւազին վրայ, ծովեզերեայ նորաշէն եւ հանգստաւէտ պանդոկի մը մէջ:

ՄԵԿՆՈՒՄ՝ Օգոստոս, 6
ՎԵՐԱԴԱՐՁ՝ Օգոստոս, 31

Արձանագրութեանց եւ մանրամասնու-թեանց համար դիմել.—

Ն. ՄԱՅԻՍԵԱՆ
45, Rue de Trévise, PARIS (9e) - Tél. TAl. 49-40
(Գաւիթին մէջ)

Յ. ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ
11, Ave. Béranger, ARNOUVILLE-LES-GONESSE (S. et O.)

KINOPANORAMA
60, AVENUE DE LA MOTTE-PIQUET
Parking illimité Tél.: FON. 50-50

UN FRANÇAIS A MOSCOU

ԿՐԵՄԼԻՆԻ ԱՆԾԱՆՕԹ ԳԱՆՁԵՐԸ
ԱՐԱՐԱՏԸ
ԵՐԵՒԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ (Զանգեզուր, ձիաւորները, ծաղկեփունջ, հովիւները)

Շաբաթ, Կիրակի եւ տօնական օրերը՝ երկու ցերեկոյթ
14·30 եւ 16·50, Շաբթու մէջ 15·30
Հինգշաբթի մէկ ցերեկոյթ 15·30ին
Շաբթու մէջ 2 երեկոյթ 19·15 եւ 21·35

Տոմսերը կարելի է առնել 13 օր առաջ ժամը 11էն 19 եւ Աժանսներէն
Գին՝ 4·45 եւ 7·50 Ն. Ֆ.

ԵՒՐՈՊԱՅԻ
ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ
ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ
ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ
Սուսամ – (ՌՈՃԻԿ)
ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ
LE BOSPHORE MARQUE DEPOSEE
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...
CHOC-ALVA • CHOCO-LOC
Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin/Marseille (2ème)

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար· 50 Ն· Ֆ· Վեցամսեայ՝ 27 Ն· Ֆ·

Արտասահման՝ Տար· 60 Ն· Ֆ· Հատը՝ 0·25 Ն· Ֆ·

ՈՒՐԲԱԹ 21 ԱՊՐԻԼ VENDREDI 21 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 4534 — 37EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4885

ՕՐՍԻԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԾԱՆՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՔՈՒՊԱՅԻ ՄԷՋ

—o—

ՔԱՍԹՐՕ ԿՐ ՅԱՂԹԷ

ԸՄԲՈՍՏՆԵՐՈՒ ՎԻՃԱԿԸ ԵՂԵՐԱԿԱՆ Է

Ալլեա պարզ է որ Ուոշինկթըն եւ Ֆիտէլ Քասթրոյի հակառակորդները սխալ հաշիւ ըրած էին յուսալով, թէ Քուպայի ժողովուրդը պիտի ըմբոստանար եւ միանար Մէյօ Քլարտոնայի ուժերուն : Ցատ – կապէս դիւղացիները, որոնք հողերու սեփականատէր դարձած էին մէկ օրէն միւսը, օգտուելով Քասթրոյի հողային բա – րենորոգումներէն, հաւատարիմ մնացին կառավարութեան :

Եւ եղերական կացութիւն մը ստեղծուած է ապստամբներուն համար : Թէեւ Քուպային հասնող բոլոր լուրերը հակառակ են, սակայն անոնք որ Քասթրոյի անհումը կ'երազէին ստիպուած են այլեւս ընդունիլ թէ չարժումը ձախողած է եւ ըմբոստութիւնը ժամէ ժամ վերջնակա – նապէս կրնայ ճզմուիլ : Ամէն պարագայի մէջ, Քասթրօն վար առնելու ոչ մէկ յոյս կայ այլեւս եւ ըմբոստութիւնը կրնայ միայն երկու ելք ունենալ, կամ, ինչպէս հաւանական է բոլորովին ճզմուիլ, կամ ակիզբն ըլլալ քաղաքացիական երկար պատերազմի մը, մաէիներու կազմու – թեամբ : Ըմբոստ կամաւորները կը կըռուին յաճախ առանց զէնքի, խորհրդային հրասայլերու եւ կառավարական ուժերու դէմ : Մահու կենաց կռիւներ անհաւասար ուժերու միջեւ : Կարգ մը լուրերու համաձայն, հակառակ իրենց տրուած հրահանգին խումբ մը ըմբոստներ որոնք ոչ մէկ յոյս ունէին յաղթելու, մերժեցին հեռանալ կամ յանձնուիլ եւ վճռական պայքար մը կը չարունակեն որ միայն մահով կրնայ վերջանալ իրենց համար : Եթէ անակնկալները չպատահին, այս ամբողջը պիտի ծառայէ միայն տկարացնելու ամերիկեան քաղաքականութիւնը եւ նորընտիր նախագահին վարկը, մանաւանդ Հարաւային Ամերիկայի մէջ, ամրապնդելու Քասթրոյի վարչաձեւը եւ խնդացնելու Խրուշչեւը : Քենըտի հինգշաբթի օր պիտի արտայայտուէր միջազգային կացութեան մասին, այնպիսի պահու մը երբ Քասթրոյի հակառակորդներու պարտութէն Քենէն զատ, Հարաւային Ամերիկայի բոլոր երկիրներուն մէջ, հակամերիկեան ցոյցերը իարաւ կը յաջորդեն : Իսկ Քուպայի մէջ, երկու Ամերիկացիները եւ եօթը Քուպացիները հրացանի քաշուեցան : Ամերիկացիներուն դէմ եղած ամբաստանութիւնը այն է թէ զէնքի առեւտուրով կը զբաղէին : Ասոնց կը յաջորդէ հազարաւորներու ձերբակալութիւնը : Որոշ պարբերութիւններ համաձայն հազար հոգի ձերբակալուած է Հաւանայի մէջ որոնց հարիւրը՝ կաթոլիկէ քահանաներ են :

ՀԱԿԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՑՈՑՑԵՐ

Ամէնէն բուռն ցոյցերը տեղի ունեցան Քարաքասի մէջ, ուր 15մեռեալներ կան և բազմաթիւ վիրաւորներ : Հակամերիկեան ցոյցեր տեղի ունեցած են նաեւ Մեքսիքա – սիթիի եւ Պուէնոս Այրէսի մէջ : Լա Փազի մէջ (Պո – լիվիոյ մայրաքաղաքը) հազարաւոր ուսանողներ չկարենալով մօտենալ ամերիկեան դեսպանատան, յարձակած են կառավարի դեսպանատան վրայ, ցուցադրութեամբ : Ֆրանսայի մէջ ալ նոյնպէս ուսանողներ ցոյցեր կազմակերպած են ամերիկեան դեսպանատան վրայ, ցուցադրութեամբ, պատերազմի ոճրագործ» : Փրեսնիա կաթոլիկէ թերթին տպարանը թալանի ենթարկուած է : Արժանթինի մէջ, ուսումնական ակումբին վրայ : Ուրուկուայի մէջ, Քասթրոյի կողմնակիցները ցոյցերու մասնակիցները ծեծի ենթարկեցին եւ ընդմիջեցին խանգարելով եւ ընդմիջեցին խանգարելով

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Լիզպոնացին կը հաղորդէն թէ ամսագլուխէն առաջ երեք հազար փորթուկալցի զինուորներ պիտի ղրկուին Անկոլա, զօրացնելու համար տեղւոյն 7000 հոգի – նոց բանակը : Կը հաղորդեն նաեւ որ յառաջիկայ ամիս յաւելեալ 15·000 զինուորներ պիտի ղրկուին, այս ձեւով Անկոլայի փորթուկալեան ուժերու թիւը պիտի հասնի 25·000ի : Միւս կողմէ, փորթուկալեան կառավարութեան համաձայն միջոցներ ձեռք պիտի առնուին զօրացնելու համար Մոզամպիքի, փորթուկալեան Կինէի, Կանաչ Հրուանդանի կղզիին եւ փորթուկալեան այլ գաղթավայրերու ուժերը : Միւս կողմէ Քազապլանքա հաւաքուած է «փորթուկալեան գաղթավայրերու ազգայնական կազմակերպութեանց» ժողովը : 13 ազգայնական պարագլուխներ կ'ապահովեն թէ 12 միլիոն մարդիկ կը ներկայացնեն :

Ընկերվարական կուսակցութեան տնօրէն կոմիտէն զեկոյց մը հրատարակեց յայտնելով թէ Զօր· տը Կոլի յայտարարութիւնները պէտք է վերցուցած ըլլան Ալժ· Ազատ· Ճակատի մարդոց մտքին մէջ, բանակցութեանց բացումին համար եղած խոչընդոտները : Կուսակցութիւնը ցաւ կը յայտնէ սակայն թէ Հանրապետութեան Նախագահը, մամուլի իր ասուլիսին մէջ, հեռացած է նախապէս ունեցած մտահոգութենէն որն էր՝ անչահախնդիր օդնութիւն թերաճ երկիրներու :

Անգլիա առաջարկեց կրեմլինի որ իր նախագահները 1954ի Ժընեւի ժողովին կրակը դադրեցնելու կոչ մը ընեն Լաոսի համար :

Լեհ չորս հարիւր քահանաներ մերժեցին խզել Քարիքասի հետ : Ծանօթ է որ Լեհաստանի եպիսկոպոսապետը՝ կարդի – նալ Վիչինսքի սպառնացած էր որ պաշտօնէք պիտի ընէ այն եկեղեցականները որ չխզեն Քարիքասի հետ : Քարիքաս 1950ին հիմնուած ընկերութիւն մըն է, Եկեղեցւոյ եւ Պետութեան համաձայնութեամբ : Կը վարէ հիւանդանոցներ, կրթական հաստատութիւններ եւ հանդստեան տուներ : Քարիքասի մաս կազմող քահանաները ակումբներ կազմած են ուր վարչաձեւին հետ զործակցութիւնը կը դրուատեն : Կարտինալ Վիչինսկի այս պատճառով է որ խիստ որոշումներ տը – ւած է եւ ոչ թէ անչուշտ Քարիքասի բարեսիրական գործունէութեան համար :

Ամերիկայի չրջանի համաձայնավար կուսակցութեան առաջին քարտուղարը՝ Կանինքօ պաշտօնական եղաւ :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԻՒՐԸ ԼԷՕՓՈԼՏ ՍԵՆԿՈՐ

—o—

ՊԵՏԱԿԱՆ ԴԷՄՔ ԵՒ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ

Սենեկալի հանրապետութեան նախագահը՝ Լէոփոլտ Սեդար Սենկոր եղակի դէմք մըն է իր տեսակին մէջ : Բանաս – տեղծ եւ պետական անձնաւորութիւն, այս կաթողիկէ Ափրիկեցին, խորապէս կապուած է հողին եւ կը սիրէ յիշել թէ իր հայրը Սինէ – Սալումի չրջանի Քա – զաւորներէն սիրուած հարուստ գործա – ռու մըն էր :

Մնած է 1906ին եւ իր ուսումը կատա – րած Սէնթ–Լուիսի հայրերուն մօտ : Քաղաքական ասպարէզ մտնելէն ի վեր միչտ փայլուն պաշտօններ եւ տիտղոսներ ստացած է : Բ· աչխարհամարտի վաղուց զայնէն եաք, մասնակցած է այն բոլոր որոշումներուն որոնք տրուած են Փարիզի մէջ Սեւ Ափրիկէի մասին : Դ· եւ Ե· հանրապետութիւններու ժամանակ նախարար եղած է : 1955ին պետական նախարար էր Լակար Քօրի օրով, ապա Տըպրէի զահլիճին մէջ «խորհրդատու նախարար» եղած է մինչեւ անցեալ Ցունիս, երբ հրաչակուեցաւ Սենեկալի անկախութիւնը : Շարունակ պայքարի մէջ եղած է Հու – Ֆուէթ – Պուանեի հետ եւ մրցակցութեան մտած՝ «Ափրիկեան ժողովրդավար համախմբման» (Ի·Տ·Ա) նախագահին (Հուֆուէթ – Պուանեի) ձեռքէն խլելու համար Ֆրանսական Արեւմտեան Ափրիկէի զեկավարի դիրքը :1958ին, պայքարը այնքան սուր հանդամանք ստացած էր որ պատմական վէճերու դուռ բացած է Սահմանադրական Մօրհրդակցական Կոմիտէին մէջ :

Սենեկալի մէջ իսկ, Սենկոր մրցակցութեան մէջ մտած է Սեւ – Ափրիկէ քաղաքական երիցագոյն պարագլուխ՝ Լամին – Կէյի հետ, որ այսօր Սենեկալի ժողովին նախագահն է : Հիմնելով իր հարազատ կուսակցութիւնը (սենեկալեան ժողովրդավար – դաշինք պլոք), հետզհետէ իրեն կը քաչէ Տաքարի քաղաքապետին կողմնակիցները :

Երեսփոխան ընտրուած օրէն իսկ, 1945ին զիւղական զանգուածներուն վրայ կը կռթնի : Իր այս դիրքը հակասութիւն մը կը նկատուի Եւրոպացիներուն կողմէ ո – րոնք իր մէջ կը տեսնեն առաջին Ափրիկեցին որ ընդունուած է քերականութեան ակրեկասիոնի եւ հրապարակախօսը որ յաճախ կը յիշէ լատին եւ յոյն դասականները : Բայց Սենկոր կը մնայ գիւղին մարդը եւ ոչ այն զրագէտը, որու տեղն ու տունը աւելի զրական ակումբներու մէջ պէտք է ըլլայ :

Սենկոր աւելի քան տասը տարիէ ի վեր կ'ուզէ դաշնակցային միութիւն մը ստեղծել Ֆրանսայի եւ ափրիկեան նախկին գաղթավայրերու միջեւ : 1957ին, քանիցս կրկնած է Ազգ· Ժողովի իր ընկերներուն «մէկ եւ անբաժան Հանրապետութեան

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՔՈՒՊԱՅԻ ԸՄԲՈՍՏՈՒԹԻՒՆԸ ՃԶՄՈՒԵՑԱՒ

Ինչպէս կը նախատեսուէր, Քուպայի ըմբոստութիւնը վերջնականապէս ճզմուեցաւ : Հաւանայի ձայնասփիւռի կայանը այս լուրը հաղորդեց Հինգշաբթի առաւօտ, աւելցնելով թէ Ֆիտել Քաստրօ նոյն օրը յայտարարութիւն մը պիտի ընէր, պարզելով կացութիւնը :

պատրանքին կառչիլ, կը նշանակէ աչխատիլ Ֆրանսայի նեմացումին : Կը նշանակէ ամէնէն ապարդիւն անչարժութիւնը գործադրել» : Ի վերջոյ Ֆրանսա «Ֆրանսական իմաստով հասարակապետութեան» գաղափարին եկաւ, մինչ երկար ատեն՝ մինչեւ 1959 Դեկտեմբեր նախընտրած էր Հուֆուէթ–Պուանեի առաջարկած «դաչնակցային հիմով Ֆրանքեւափրիկեան հասարակապետութիւնը » :

Նախաձեռնարկ Մալիի Դաչնակցութեան զոր կ'ուզէր Ափրիկէի Միացեալ Նահանգներու բջիջը ընել, Սենկոր կը պահէ իր ժողովրդականութիւնը հակառակ Տաքարի եւ Պամաքոյի բաժանումէն ծագած ձախողութեան :

Իրրեւ բանաստեղծ Սենկոր եւրոպական մտքին ազդեցութիւնը կը կրէ եւ կը խոստովանի թէ կը սիրէ ինչ որ կը կոչէ « քաղաքականութեանց խառնածնութիւնը » :

Ամուսնացած է Ֆրանսուհիի մը հետ եւ նոյնքան համ կ'առնէ նորմանտական զաւառէն ուր ծնած է իր կինը որքան Սինէէ (Սենեկալի չրջան մը) գիչերներէն, որոնց ընթացքին, մանուկ, մտիկ կ'ընէր «Ափրիկէի բազկերակին զարկը,կորսուած դիւղերու մչուշին մէջ» :

Բանաստեղծ ըլլալուն մէկ ապացոյցն ալ տուաւ երէկ երբ ի պատասխան Նախագահ տը Կոլի ողջոյնի խօսքին ը – սաւ· « Ուրախ եմ, որովհետեւ զարուն է եւ Ֆրանսա զեղեցիկ է զարնան : Գարունն է նաեւ մեր անկախութեան, բայց ոչ մեր բարեկամութեան : 300 տարի է որ Ֆրանսա եւ Սենեկալ զիրար կը ճանչնան » :

×

Սենեկալի հանրապետութիւնը կը զտնուի Ափրիկէի ծայրագոյն արեւմուտքը, իր չուրջն ունենալով՝ Մաւրիտանեան, Փորթուկ· Կինէն, Կինէի հանրապետութիւնը եւ վերջապէս՝ Մալին : Մայրաքաղաքն է՝ Տաքար (320·000 բնակիչ) որ Ափրիկէի արեւմտեան ափին մեծագոյն նաւահանգիստն է : Ֆրանսայի մէկ երրորդ տարածութեամբ, Սենեկալ երկու միլիոն վեց հարիւր հազար բնակիչ ունի : Իր գլխաւոր հարստութիւնը առաչիտն է որուն չորրորդ արտադրողն է աչխարհի մէջ : Սենեկալ Ափրիկէի այն երկիրն է ուր Ֆրանսական թափանցումը ամէնէն հինն է (ԺԸ· դարէն սկսեալ), բայց Ֆետերպն է որ երկիրը կազմակերպեց, առաչիտի եւ բամպակի մչակումը ներմուծեց եւ չանաց զարգացնել բնակչութեան ուսումը :

1956էն սկսեալ, չնորհիւ կասթոն Տէ – Ֆեռի օրէնքին (լուա – fւատր), Սենեկալ որ այն ատեն անդրծովեան հողամաս էր, դէպի ինքնավարութիւն յառաջացաւ եւ տը Կոլի իչխանութեան գլուխ գալով ա – րագացուց «չափահասութեան» իր չարժումը :

ՏԻՐՈՒՆԻ· — ՄԱՐԻ ԳԱՐԱԿԻՕԶԵԱՆ

Ցաւով կ'իմանանք թէ Փարիզի Ս· Յովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյ դիւանապետը՝ Պ· Սեդրակ Գարակէօզեան դժբախտութիւնն ունեցած է կորսնցնելու իր կինը՝ Մարի : Ողբացեալը Թոռն էր Զուլֆայեան ծանօթ զերդաստանին եւ երիտասարդ տարիքէն մասնակցած է հանրային կեանքին իր ծննդավայրին՝ Այտընի եւ Իզմիրի մէջ : Դաչնակցական, մասնակցած է յեղափոխական չարժումներու : Հիմնադիր անդամուհիներէն եղած է, Կապոյտ Խաչի Քաչանի մասնաճիւղին :

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍՈՒԳԻ ՕՐԸ Կ'ՕԳԵԿՈԶՈՒԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ,

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՏԵՍ՝ Դ. ԷՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԼԱՅՆ ԼԵՋՎԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՄՈՍԿՎԱ — Ռադիոգրիչ, գիտությունների դոկտոր Ա. Ռ. Ռեգելի «Փառքի» անուրջին նշած տեղեկությունների համաձայն, Հայկական Սովետական Հանրապետության միջազգային հարաբերությունների նախարարությունը ուշադրություն է դարձրել Ռեգելի ենթադրությունների վրա, որ Ուրարտուի թագավոր Մենուան (Մինուա) հիմնադրել է Վանի ամրոցը։ Ուրարտուի մասին նոր տվյալներ ստանալու նպատակով Հայկական Սովետական Հանրապետության միջազգային հարաբերությունների նախարարությունը դիմել է Վանի ամրոցի ավերակների ուսումնասիրությամբ զբաղվող գիտնականներին։

Ինչպես հայտնի է, Վանի ամրոցի ավերակների ուսումնասիրությամբ զբաղվել են Լեոն, Ռոսեն, Լեհ-Հաուպտը, Բելք, Մորգանը, Լեհ-Հաուպտը, Բելք, Մորգանը, Լեհ-Հաուպտը, Բելք, Մորգանը

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀՈՂԵՐԸ

ՎԱՀԱԳՆ ՅԱՀԱՆՅԱՆ

— Կարելի՞ է ... Թողնենք ... Կարելի՞ է ... Ինչպե՞ս ... Ինչպե՞ս կարելի է ... Ես ... Ես ... Ես

ԱՊՐԻԼ 11-24 Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԿԻՍ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ԿՈՂՄԷ (ԶՈՄ)
23; ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ
ԺԱՄԸ 20·30ԻՆ
ՓԸԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ (ՔԱՏԷ)

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **Կ. ՄԵԼԵԱՆ**
Կը խօսի՝ **Հ. ՀԱՆՏԱԼԵԱՆ**

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական բաժինին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Օրիորդներ Շաֆէ Պէնկեան, Նահապետեան, Գաբոյեան, Իէն Ֆարշեան (Ֆրան – սական Զայն – Պատկերասփիւռի Ա· մրցանակ), ինչպէս նաեւ Ֆրանսական երաժշ – տական հնգեակ մը։

ՄՈՒՏՔԸ ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ԱԶԱՏ Է

Իմիջին օթօքարը կը մեկնի ժամը 20ին, Ջատիկեանի սրճարանէն ։

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ

46ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի Ս· Պո – ղոս – Պետրոս եկեղեցւոյ հոգաբարձու – թեան ։

Բարձր հովանաւորութեամբ կաթողի – կոսական պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Պատուոյ նախագահութեամբ Ալֆորվի – լի քաղաքապետ՝

ՌԱՈՒԼ ՊԼԷՕՋԻ

Ապրիլ 22, ժամը 21ին, Քաղաքապետա – րանին սրահը, Ռիւ Վոլթէր, Ալֆորվիլ։

Օրուան պատշաճ յայտագիրը ։

×

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ երեք յարանուա – նութեանց պետերուն եւ նախաձեռնու – թեամբ Ազգ· կեդր· վարչութեան ։

Այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Սալ Մազը – նօ, 88, Րիւ տ'Օպանեը ։

Կը նախագահէ՝

Պ· Վ· ՍԱՀԱԹՃԵԱՆ

Կը խօսին·— ՏԷՐ ԵՂԻՆԷ ՔՀՆՅ· ՓԱ – ՆՈՍԵԱՆ (Հայ Առաքելական եկեղեցի), ԳԵՐՑ· ՅՈՎՀ· Ծ· Վ· ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ (Հայ Կաթողիկէ եկեղեցի), ՎԵՐ· ՂԱԶԱՐՈՍ – ԵԱՆ (Աւետարանական եկեղեցի) եւ Կ· ՃԱՆԻԿԵԱՆ (Ազգ· կեդր· վարչութիւն) ։

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական բաժին ։

Կը հրաւիրուին բոլոր ազգային մար – մինները, միութիւնները եւ համայն հայ ժողովուրդը ։

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Լիոնի Ազգ· Միու – թեան հովանաւորութեամբ եւ երեք յա – րանուանութեանց պետերու, միահամուռ մասնակցութեամբ Լիոնահայ գաղութին ։

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, 6րդ թաղապետարանի հանդիսասրահը, Ռիւ տը Սէզ ։

Կը նախագահէ Պ· ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ

Խօսք կ'առնեն Ազգ· Միութեան եւ կազմակերպութեանց ներկայացուցիչնե – րը։ Աւուր պատշաճի խնամեալ գեղար – ուեստական բաժինով մը։

Պիտի ներկայացուի կենդանի պատկեր մը ղեկավարութեամբ Պ· ԹՐԱԳՕՇԻ ։

Մեներգ եւ արտասանութիւն ։

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, կէսօրէ ետք ժամը 15·30– ին, Րիւ ժէի, Սէն Լուի սրահին մէջ ։

Նախաձեռնութեամբ Կրընոպլի Հայ Ազգ· Միութեան եւ մասնակցութեամբ բոլոր այն կազմակերպութիւններուն ո – րոնք իրենց համաձայնութիւնը կուտան ։

Կը նախագահէ Պ· Տ· ՍԹԱՄՊՈՒԼԵԱՆ

Խօսք կ'առնեն մասնակցող կազմակեր – պութիւններու ներկայացուցիչները ։

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական խնամուած բաժին ։

×

ՎԻԼՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ Ազգ· –Նղ· Միութեան, այս կիրակի, ժամը 3ին, Սէն Լուի (Սըրքըլըլ Կաթոլիք) սրահին մէջ ։

Կը խօսի Պ· Ա· ԱՐԱՊԵԱՆ (Մարսէյլէն)

Ըմկ մասնակցին գաղութիս միութիւննե – րը, կազմակերպութիւնները եւ կրօնական յարանուանութեանց ներկայացուցիչները։

Գեղարուեստական պատշաճ բաժինին կը մասնակցին Տիկիններ Սիմոնեան, Սու – քիասեան, Ռստիկեան, Օր· Գինոսեան եւ Հ· Զաքարեան ։

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՖՐԱՆՍ· ԲԱՆԱԿԻ
ՀԱՅ ՆԱԽ· ՌԱԶՄԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
Անծանօթ Զինուորին բոցը կ'արծարծէ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ
— ԱՊՐԻԼ 24 —

Ի յիշատակ երկու աշխարհամարտերու հայ զոհերուն եւ Ապրիլեան Նահատակ – ներուն ։

Ձեզի ընկերնե՛ր եւ հայրենակիցնե՛ր ։

Եկէք անխտիր մասնակցելու այդ օրը՝ կրկնակ նուիրական յիշատակի թափօրին ։

Համախմբում·— երկուշաբթի Ապրիլ 24, կէսօրէ ետք ժամը ճիշդ 6ին, էքթուալ՝ Շան ղ'Էլիզէի եւ Ավընիւ Մարսոյի ան – կիւնը ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿԱՑ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Կիրակի, Ապրիլ 23, ժամը 16·30ին ճայնաւոր պատարագ ։

Կը պատարագէ՝

ԳԵՐՊ· ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՊՍ· ԱՄԱՏՈՒՆԻ

Basilique du Sacré-Cœur de Montmartre

×

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Առնուվիլի Վարագայ Ս· Խաչ եկեղեց – ւոյ հոգաբարձութիւնը կը յայտարարէ թէ այս կիրակի պաշտօնական հոգեհանգիստ պիտի կատարուի 1914 – 1918ի ընդհ· նա – հատակաց հոգւոյն համար, այս առթիւ պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Արտաւազդ վրդ· Դոդոեան ։

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ֆուրիէրի Տիրամօր Տաճարին մէջ հա – յածէս ճայնաւոր պատարագ եւ պաշտօն Ապրիլեան նահատակներու համար ։

Ֆուրիէրի Տիրամօր բլրանիստ տաճա – րին մէջ, այս կիրակի առաւօտ, ժամը ճիշդ 10ին, կարդինալ ԺԻՐԼԻԷի օգնակա – նին՝ ԼԷՐԻՒՑի եպիսկոպոսին նախագա – հութեան տակ, ճայնաւոր պատարագ պի – տի մատուցուի եւ հոգեհանգստեան պաշ – տօն պիտի կատարուի մէկուկէս միլիոն հայ նահատակներու եւ վերջին երկու հա – մաչխարհային պատերազմներու ատեն պատուոյ դաշտին վրայ ինկած հայ զին – ուորներու համար ։

Լիոնի եւ շրջակայքի Հայութիւնը, իր նահատակներուն եւ հերոսներուն խնկելի յիշատակը յարգելու համար, կը հրաւիր – ուի այս կրկնակ պաշտամունքներուն ներ – կայ գտնուելու ։

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի Նահատակաց յիշատակին հոգեհանգստեան պատարագ, ժամը 10– ին, կը հրաւիրուի Լիոնի եւ շրջանի Հա – յութիւնը ։

×

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Կրօն· Ընկերակցութիւնը կը ծանուցա – նէ հասարակութեան թէ, այս կիրակի ա – ռաւօտ ժամը 8·30ին Ս· պատարագ պիտի մատուցուի տեղւոյս Ս· Աստուածածնայ եկեղեցւոյ մէջ։ Պատարագիչ Տէր Վարագ քհնյ· Աւագեան, մասնակցութեամբ տեղ – ւոյս երկսեռ դպրաց դասուս, մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատար – ուի Ապրիլ 11–24 եղեռնի ընդհ· նահա – տակներու յիշատակին ։

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ
ԵԿԵՂԵՑԻ
8պիս, Րիւ տէ Թեռն
Մեքրօ Փորք Մայօ կամ Շամփերէ
Այս կիրակի առաւօտ ժամը 10·45, Ապ – րիլեան նահատակներու յիշատակին պիտի քարոզէն վերապատուելի Գ· Սիսլեան եւ պատուելի Գայայեան ։

Պ· Սեդրակ Գարակէօզեան, Պ· Սարօ Գարակէօզեան, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Նիկողոսեան, Այրի Տիկին Ց· Մէյմար – եան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ք· Պէրպէրեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ռ· Վահրատեան եւ զաւակը, Այրի Տիկին Մ· Օսկանեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Ժ· Պետրոսեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ղ· Զաքչաքեան, Տէր եւ Տիկին Ժ· Թաթիկեան, Տէր եւ Տիկին Ն· Մինթան– ճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ց· Գարակէօզեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ց· Գալֆայեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Հ· Գալուստեան եւ զաւակները, Մխիթէվէլեան ընտանիքները եւ բոլոր ըն– տանեկան պարագաները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց կնոջ, մօր, քրոջ, տալոջ, հօրաքրոջ, զարմուհիին եւ աղ – գականին՝

ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆԻ
(Ծնեալ ՄԷՅմարեան)

կսկծալի մահը որ տեղի ունեցաւ Ապրիլ 19ին ։

Ցուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս Շաբաթ (Ապրիլ 23) ժամը 14·15ին Փարիզի Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ, Ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Քաշանի գերեզմանատունը (ժամը 16ին)։

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն, կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ ընկատել ։

ՑԱՒԱՋ·— Մեր ցաւակցութիւնները Պ· Սեդրակ Գարակէօզեանի եւ զաւկին ։

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ
ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ
Ի ՅԻՇԱՏԱԿ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ

Նախաձեռնութեամբ Մէն Շամոնի « Վարուժան » կոմիտէի եւ մասնակցու – թեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Վարդ– գէս» խումբին ։

Այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, ժան տ'Արբ սրահին մէջ։

Կը նախագահէ ընկ· Ս· ԸՆՏՐԻԿԵԱՆ ։

Կը խօսի ընկ· ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ ։

Գեղարուեստական պատշաճ բաժին, արտասանութիւն եւ կենդանի պատկեր մը, Ս· Թէհլիրեանի կեանքէ, «...ինչո՞ւ սպաննեց Թալէաթը »։

Մէն Շամոնի եւ շրջակայի հայ հասա– րակութիւնը կը հրաւիրուի ողեկոչելու անմահ հերոսին յիշատակը, որ մէկուկէս միլիոն զոհերուն վրէժը լուծեց 1921 Մարտ 15ին, Պերլինի մէջ ։

Հ. Յ. Փ.

ՎԱԼԱՆՍ·— Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէի ընկերական ընդհ· ժողովը այս Շաբաթ ժամը 21ին, Ահարոնեան ակումբին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է ։

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Հ· Ց· Դ· Քրիստափոր երիտակոմիտէի ընդհ· անդամական ժողո – վը այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 16– ին, Ահարոնեան կումբին մէջ։ Բոլոր ըն – կերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է ։

ՆՈՒԷՐ

Մարսէյլէն Պ· Կիրակոս Հելվաճեան եւ մօր Ադնիւ Հելվաճեանի եւ եղբօրը՝ վար – դէնի մահերուն առթիւ 40 Ն· Ֆ· կը նո – ւիրէ Մշակոյթի Տան Ս· Թէհլիրեան սր – բահին ։ (Մտանալ «Ցառաջ»էն) եւ 10 Ն· Ֆ· «Ցառաջ»ին ։

×

ՎԱԼԱՆՍ·— Այրի Տիկին Փափազեան տասը Ն· Ֆ· կը նուիրէ Մշակութային Տան Ս· Թէհլիրեան սրահին։ (Մտանալ Ս· Զօրախաչեանէն)։

ՀԱՆԴԷՍ – ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՒՈՒՄ

Մարսէյլի Մայր եկեղեցիի Հայերէն Դասընթացքի, 29 Ապրիլ 1961, Շաբաթ օր, ժամը ճիշդ 21ին, Սալ Մազը նօ մէջ, 88, Ռիւ տ'Օպանեը ։ Գեղարուես – տական բաժին եւ անակնկալներ, ղեկա – վարութեամբ ուսուցչուհի Տիկին Ս· Թո – րոսեանի ։

Արտասանութիւն, երգ, խմբերգ, տա – կական պարեր, դասընթացքին աշակեր – ներուն դերակատարութեամբ կը ներկա – յացուին մէկ արարով երեք թատերախա – ղեր ։

Մուտք 3 Ն· Ֆ·։

Տոմսերը ապահովել Պ· Զ· Ալէքսան – եանէ, 18, Ռիւ տ'Էֆս։

ՇԱԽՈՒ Է

Առողջական պատճառներով, ծախու է չէնք մը նպարավաճառի (ալիմանթասիոն ժեներալ) խանութով, Ֆրանքեւարեւել – եան, Իսի լէ Մուլինոյի բանուկ պողոտա – յի մը վրայ։ Տրամադրելի պարապ յար – կարաժինով մը, հինգ սենեակ, խոհանոց, բաղնիք, մառան, բակ ։ Վճարումի դիւ – րութիւններ։ Դիմել՝—

JACQUES SAMOUR
104, Rue de Trivaux, CLAMART

AU BEAU NOYER
A 50 mètres du Métro MARCEL SEMBAT
7 ETAGES D'EXPOSITION
D'AMEUBLEMENTS
CRÉDIT SANS FORMALITÉS
ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
185, BD. JEAN JAURÈS --- 15, AV. ANDRÉ MORIZET - BOULOGNE — MOL. 06.03 et 60.38

ԵՒՐՈՊԱՅԻ
ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ
ՀԷԼՎԱ ԼՈԳՈՒՄ Սուսամ – ՀԷԼՎԱ

ԹԱՀԻՆ ՇԱՐՈՑ (ՌՈՃԻԿ) ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՇ
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...
CHOC-ALVA • CHOCO-LOC
Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86-60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ՇԱԲԱԹ 22 ԱՊՐԻԼ

SAMEDI 22 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 4535 · 37EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4886

Սրբ Սրիւն

ՄԵՌԵԼԱՊԱՐ

Նախ կարդացէք հետեւեալ հեռագիրը, որ հրատարակուած է անցեալ շաբթուան թերթերուն մէջ.—

«ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ.— Հիթլերի շրջանին Գերմաններու կողմէ սպաննուած միլիոնաւոր Հրեաներու յիշատակին սուգ հրաշակուեցաւ ամբողջ Իսրայէլի մէջ: Այս առթիւ ընդհատուեցաւ նաեւ Այխմանի դատավարութիւնը: Ազգային սուգը ամբողջ երկրին մէջ սկսաւ առտուան ժամը 8ին՝ երկու վայրկեան յարգանքի լռութեամբ մը: Դրօշները կէս պարզուեցան եւ բոլոր զբօսավայրերը փակուեցան: Կազմակերպուեցաւ «յիշատակի թափօր» մը, որու մասնակցեցան հսկայ բազմութիւններ՝ սուգի տարազով: Թափօրները գացին մինչեւ Երուսաղէմէն դուրս գտնուած երկու բլուրներ, ուր կը գտնուին յուշարձանները: Եւ խոնարհեցան, աղօթեցին անոնց առջեւ»:

Ապրիլ ամիսը ազգային սուգը կը յիշեցնէ նաեւ մեզի, Հայերուս: Բայց մենք գաղափար չունինք սուգի մասին:

Տեսաք թէ ի՛նչպէս կը յարգեն ազգային սուգը՝ Հրեաները:

Իսկ թէ մենք ի՞նչպէս, — կը տեսնէք:

Տարինե՛ր ու տարիներ կռիւներ տեղի ունեցան Ապրիլեան սուգին օրը: Մարդիկ կային, որ Թուրքին դաշնակից պետութեան մը սիրտը չկոտրելու համար՝ շարունակ ջանացին մեր սիրտը կոտրել, խանգարելով Ապրիլ Տասնըմէկի սգահանդէսները: Կուգային, ծեծը կ'ուտէին ու կ'երթային... գանձելու ծեծ-ուտէքի վարձատրութիւնը:

Ի վերջոյ փոխուեցաւ հրահանգը: Եւ նոյն մարդիկը յայտարարեցին թէ իրե՛նք պիտի տօնեն սգահանդէսը: Լա՛ւ, տօնեցէք:

Եւ սգահանդէսին բեմը դարձաւ «համաշխարհային յեղափոխութեան» հրթիռներ արձակելու ռամփ մը, ընդդէմ իմպերիալիստներուն: Մոռցան մեռելներուն եւ նահատակներուն իտէալը,— ինքն իրմէ գոհ ժողովուրդի մը ձեւով՝ դարձան ծանօթ եւ անծանօթ ժողովուրդներու համար... վարձու փրկիչ:

Այն ատեն հրապարակ իջան մեռելներուն տէրերը:

Կազմակերպուեցան վայելուչ ու պատշան սգահանդէսներ:

Այս անգամ «փրկիչները» ծրագրեցին խանգարել մեր սգահանդէսները տարբեր ձեւով: Օրինակը՝ Մարսիլիոյ մէջ:

Ազգային, կրօնական ու մշակութային բոլոր Միութիւնները, համերաշխ, այս երեկոյ պիտի ոգեկոչեն Ապրիլեան նահատակները: Նոյն օրը, նոյն ժամուն, «փրկիչները» զանազան անուններով խմբուած՝ կազմակերպած են Կալա մը, ուր պարախումբ մը բեմ պիտի բարձրանայ եւ ֆառանտոլ պիտի խաղայ:

Հայաստանի մէջ ազգային սգահանդէս չեն տօներ: Իսկ արտասահմանի մէջ «Հայաստանասէրները» կը կազմակերպեն երգի եւ պարի կալաներ, այն պահուն՝ երբ Մարսիլիոյ հայ գաղութը ազգային սգահանդէս կը տօնէ: Կալաներ կը կազմակերպեն մէկ նպատակով,— խանգարելու համար: Կալան ինչո՛ւ ոչ ուրիշ օր, բայց անպայման սուգին օրը:

Բազմութիւն ունենալու համար ամէն միջոց ձեռք առած են,— «ազատ մուտք մինչեւ 10 տարեկան փոքրերուն»: Չհասկցայ այս «մինչեւը», բայց կարեւոր չէ, — նպատակը սրահը լեցնել եւ ազգային սգահանդէսը ձախողեցնել:

Ի՞նչ ժողովուրդ է որ իր մեռելը ձրգած՝ պար դիտելու պիտի երթայ: Հրեաները ազգովին կը խոնարհին իրենց նահատակներուն յուշարձաններուն առջեւ: Իսկ մերոնք պիտի պարեն նահատակներու յուշարձաններուն վրայ, հողմատատան փէշերով, սրունք ցուցադրելով, թափը-թուփը գետինը զարնելով:

Խանգարելու աւելի յարմար ձեւ մը կար, — փոխանակ մեռելապար սարքելու եւ նահատակներու յիշատակը կոխկրտելու, կրնային ազգային սգահանդէսին դուռը երթալ եւ բարձրաձայն... զռալ:

Հանդէսը կը խանգարուէր անպայման:

ԱՐԱՋ

Haïasdan

Gémis donc, Haïasdan, crie pour qu'on t'entende.
Le monde entier, le dos tourné, plante des choux ;
Ne faut-il pas que l'on achète et que l'on vende,
Qu'on se marie et qu'on mette au coffre des sous,
Mais quel autre que Dieu peut écouter la plainte
D'un peuple tout entier au pied de l'Ararat ?
Il n'est plus de croisés mourant en Terre Sainte !
Il n'en est qu'en esprit et je suis de ceux-là...
Interprète effrayé de la douleur humaine,
Je vous offre les pleurs qu'on verse près de vous
Et le sang de ce prêtre qui s'ouvrit les veines,
Le proposant en prix pour apaiser les fous.
Seigneur !.. Voyez aussi ! Je vous offre mes larmes !
Le fer à Ton Côté que je sens dans le mien,
Celui qui d'Arméniens a causé tant d'alarmes,
Et les bûchers de ces nouveaux martyrs chrétiens !
La douleur de la terre est un gouffre sonore.
Comme tu as souffert, faut-il qu'on souffre encore ?
Pour quelle dette, ô Dieu, une telle rançon ?
Quoi ! le sang de Ton Fils rougissant le calvaire
N'a-t-il pas des mortels obtenu le pardon ?
Et ne devait-il pas apaiser ta colère ?
Se peut-il, Jehovah, qu'il soit dans ton dessein
Qu'on prenne les enfants de la mère à son sein,
L'épouse à son époux, à son foyer la vierge ?
Qu'on allume un bûcher du prêtre avec un cierge ?
Celui qui t'abandonne appartient au démon
Qui le transperse à la pointe de l'hameçon ;
Mais ce peuple arménien écoutait tes apôtres !
Ont-il comme Jésus sur eux l'erreur des autres ?
L'Eglise dit que les martyrs des premiers temps
Etaient pour affirmer la puissance du Verbe ;
Vous servez-vous, mon Dieu, des bourreaux ottomans
Pour punir les païens d'Occident trop superbes ?

MAX JACOB.

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ հանրապետութեան նախկին նախագահը՝ Ճէլալ Պայար եւ վարչապետը՝ Ատնան Մենտերէս մահուան դատապարտուեցան Եասը Ատայի ատեանին վճիռով որովհետեւ «բռնաբարած են Սահմանադրութիւնը»: Նոյն մեղադրանքով, մահուան դատապարտուեցան Զօր. Քեմալ Ջաքին, նախկին նախարար Ահմէտ Քինիք եւ գաղտնի սպասարկութեանց տեսուչ՝ Ազիզ Ռոնատպար: Հոկտեմբեր 14ին սկսած այս դատավարութեան, առաջին մահավճիռներն են որ տրուած են: Ճէլալ Պայար եւ Մենտերէս ուրիշ 15 ամբաստանութեանց համար կը դատուին, բոլորին վճիռները չեն տրուած:

ՏԸ ԿՈԼ ընդունեցաւ Տին Աչիսընը որուն պաշտօն տրուած է Քենըտիի կողմէ, Ատլանտեան Ուխտի գործելակերպին ուսումնասիրութիւնը:

ԻՍՐԱՅԷԼ տօնեց իր անկախութեան 13րդ տարեդարձը: Հակառակ ՄԱԿի մասնաւոր խնդրանքին, ծանր հրետանին եւ յիսուն թոննոց հրասայլեր տողանցքին մասնակցեցան:

ԱՀԱԲԵՉԱԿԱՆ արարքները կը շարունակուին Մայր Երկրին մէջ ուր Ալժ. Ազատ. Ճակատի վերջին զոհն է Ալժ. հարցերու տնօրէնութեան մօտ ընկերային պատուիրակ՝ Ժիւտօ տը Պար:

«ԵԹԷ ՖՐԱՆՍԱ քաշուի, Ալժերիան համայնավար գաղթավայր պիտի ըլլայ» կ'ըսէ «Գաղտնի Բանակի կազմակերպութեան» թռուցիկը մահմետականներուն:

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ նորընտիր խորհրդարանը հետեւեալ պատկերը կը պարզէ.— Համայնավար՝ 255 (նախապէս 239), Գիւղացիական՝ 117 (118), Ժողովրդավար՝ 39 (39), Զնաք Կաթողիկէ խմբակցութիւն 5 (9), Փաքսի հերձուած կաթողիկէ խմբակցութիւն երեք (մէկ) եւ 38 անկուսակցական երեսփոխաններ (նախապէս 52): Նոր խորհրդարանը ունի վաթսուն կին (նախապէս 19):

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ մամուլի պատմութեան մէջ, առաջին անգամ ըլլալով շաբաթաթերթ մը աճուրդի դրուեցաւ: Տաս Վելթպիլտ որ կը հրատարակուի Վիզպատընի մէջ ծախուեցաւ Ֆրանքֆուրթի մէջ 580 հազար՝ մառքի: Վելթպիլտը կիսամսեայ էր եւ 700·000ի կը հասնէր տրպաքանակը: Գնորդը ծանօթ չէ:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ բանակներու նախարարը Մեսմէռ յայտարարեց թէ երբ Ալժերիոյ պատերազմը վերջանայ, կարելի պիտի ըլլայ զինուորական ծառայութեան շրջանը կրճատել եւ կարգ մը զօրամասեր Ատլանտեան Ուխտին տրամադրել:

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԻՆՉ ՔԱՍԹՐՕ ԿԸ ՅՈԽՈՐՏԱՅ

ՔԵՆԸՏԻ ՎՃՌԱԿԱՆ ՃԱՌ ՄԸ ԿԸ ԽՕՍԻ,

—o—

Երէկ վերջին պահուն հաղորդած էինք թէ Ֆիտէլ Քասթրօ յաջողած էր ճզմել Քուպայի ըմբոստական շարժումը եւ կը պատրաստուէր կացութիւնը պարզելու ժողովուրդին: Բայց հիւանդ, Քասթրօ պաշտօնական զեկոյցով մը ըսել կուտար թէ «յեղափոխական բանակի ուժերը եւ ազգային զօրքը գրաւեցին վարձկան ուժերու վերջին կայանները: Յեղափոխութիւնը յաղթեց ի գին ռազմիկներու կեանքին: 72 ժամէն Միացեալ Նահանգներու աշխարհակալ կառավարութեան բանակը ճզմուեցաւ»:

Քասթրոյի ընդդիմադիր ուժերը նոյն ձեւով չեն արտայայտուիր անշուշտ, ընդունելով հանդերձ իրենց կրած պարտութիւնը կը յայտնեն թէ ճակատամարտ մը կորսնցուցին բայց ոչ՝ պատերազմը եւ կը սկսին կազմակերպուիլ այն ձեւով ինչպէս կազմակերպուեցաւ ժամանակին Քասթրօ եւ օր մը՝ յաղթական վար առաւ Պաթիսթան: Դառնութիւն եւ յուզում կը տիրէ Ուոշինկթընի մէջ ուր Քասթրոյի յաղթանակը կը յիշեցնէ Նասրը՝ Սուէզէն ետք, մինչ Մոսկուա յաղթանակ կը պոռայ եւ Իզվեստիայի միջոցով նոր սպառնալիքներ կը սկսի: «Խորհրդ. Միութիւնը աւելի ուշ չի կրնար թողուլ գերման հաշտութեան դաշնագրին ստորագրութիւնը» կը գրէ ի մէջ այլոց «Դիտող» ստորագրող յօդուածագիրը որ յաճախ կարեւոր անձնաւորութիւն մը կը ծածկէ:

Ուոշինկթընի մէջ սակայն, 600 լրագրողներու առջեւ նախագահ Քենըտի վճռական եւ նոյնիսկ սպառնական ճառ մը արտասանեց: Շեշտեց թէ Միացեալ Նահանգներու համբերութիւնը անհատնում չէ եւ թէ Ամերիկա չի կրնար հանդուրժել որ իր ծովափէն 150 քիլոմեթր անդին համայնավարութիւնը տուն տեղ ըլլայ: Ապահովութիւն տալով իր ունկնդիրներուն թէ Միացեալ Նահանգները պիտի չվարանին իրենց պարտականութեանց դէմ դնելու, Քենըտի աւելցուց.— «Եթէ այդ պահը հասնի, միտք չունինք դասեր լսելու անոնց կողմէ որոնց համբաւը մի անգամ ընդ միշտ չինուած է Փեշտայի արիւնալի փողոցներուն մէջ: Առաջին անգամը չէ որ համայնավար հրասայլեր կը ճզմեն իրենց հայրենիքին անկախութեան համար կռուող այրեր եւ կիներ»:

Քենըտիի ճառը կարծել կուտայ թէ ամերիկեան քաղաքականութիւնը նոր փուլի մը մէջ կը մտնէ՝ աւելի խիստ Մոսկուայի հանդէպ:

× Քասթրոյի հակառակորդ պարագլուխ մը յայտարարեց թէ նոր արշաւանք մը պիտի ըլլայ Քուպայի վրայ «աւելի զօրաւոր»:

× Հաւանայի մէջ 25 Ամերիկացիներ ձերբակալուած են:

× 10·000 Քուպացիներ ցոյց մը կատարեցին Միամիի մէջ իրենց երախտագիտութիւնը յայտնելու համար Ամերիկայի:

× Փրակա հրատարակուող, 81 համայնավար կուսակցութեանց «միջազգային նոր պարբերաթերթը» կ'ամբաստանէ Թիթօն որ մերժած է իր օժանդակութիւնը ընծայել Քուպայի:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍՈՒԳԻ ՕՐԸ Կ'ՈԳԵԿՈՉՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՏԵՍ Դ. ԷՋ

ԵՍ ՏԵՍԱՅ ԲԱՐՈՒՆԸ

—o—

Մրբեմն այս ճամբեմտուն վրայ ...
Նայ ասպետով : Նայ ձամբեմտ : Ֆա-
միլիան ասուած : Ծառերը ասուած :
Ես ունեմ հոգի ու հոգիիս մէջ ան-
մահութիւն : Ես ունեմ հոգի ու հո-
գիիս մէջ ան-մահութիւն : Ես ունեմ
հոգի ու հոգիիս մէջ ան-մահութիւն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԸ

ԱՀԱ ՂԱՀԱՏԱՑԱ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

ՎԱՀԱԺՆԻ ՅՈՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐԸ

Ես ալ կը կարծեմ, որ Վահան Թէքէեանի մասին չեն եղած ճշդումները, որոնք պէտք է ընենք, որպէսզի ան իր ճշմարիտ տեղը գրաւէ հայ գրականութեան մէջ։ Ինչպէս ըսի, ան ինքզինքը «Մեր գրող» կը համարէր։ — «Կեանքի ծանր ու դառն պատկերներ կը տեսնեմ, որոնք կը ստիպեն ինձ, որ ես ալ գրեմ անոնց մասին, որպէսզի ուրիշներ ալ տեսնեն զանոնք եւ ինձ պէս ատելութեամբ լեցուին անոնց դէմ։ Ես կը գրեմ ժողովուրդի համար եւ ժողովուրդին համար։ Ես կը գրեմ, որպէսզի ժողովուրդը ինքզինքը ճանչնայ եւ ինքզինքը ազատագրէ»։ Ասոնք Վահանի խօսքերն են։ Ան ինքզինքը կը նկատէր ժողովուրդի ներկայացուցիչը։ Ան կը գրէր ժողովուրդի համար եւ ժողովուրդին համար։ Ան կը գրէր ժողովուրդի ներկայ վիճակին մասին։ Ան կը գրէր ժողովուրդի ապագայ վիճակին մասին։ Ան կը գրէր ժողովուրդի անցեալ վիճակին մասին։ Ան կը գրէր ժողովուրդի ներկայ, ապագայ եւ

ԱՊՐԻԼ 11–24 Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԿՂ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ԿՈՂՄԷ (ԶՈՄ)
23, ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ
ԺԱՄԸ 20·30ԻՆ
ՓԸԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ (ՔԱՏԷ)

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **Կ. ՄԵԼԵԱՆ**
Կը խօսի՝ **Հ. ՀԱՆՏԱԼԵԱՆ**

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական բաժինին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Օրիորդներ Շաէէ Պէնկեան, Նահապետեան, Գաբոյեան, Իոէն Ֆարշեան (Ֆրանսական Զայն – Պատկերասփիւռի Ա· մրցանակ), Ա· Քիւփէլեան (երգ), ինչպէս նաեւ Ֆրանսական երաժշտական հնդեակ մը :

ՄՈՒՏՔԸ ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ԱԶԱՏ Է

Իմիէն օթօքարը կը մեկնի ժամը 20ին, Զատիկեանի սրճարանէն :

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ

46ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի Ս· Պօղոս – Պետրոս եկեղեցւոյ հոգաբարձու – թեան :

Բարձր հովանաւորութեամբ կաթողի – կոսական պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Պատուոյ նախագահութեամբ Ալֆորվի – լի քաղաքապետ՝

ՌՈՒՒԻ ՊԼԷՕԶԻ

Ապրիլ 22, ժամը 21ին, Քաղաքապետա – րանին սրահը, Ռիւ Վոլթէր, Ալֆորվիլ :

Օրուան պատշաճ յայտագիրը :

×

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ երեք յարանուա – նութեանց պետերուն եւ Նախաձեռնու – թեամբ Ազգ· կեդր· վարչութեան :

Այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Սալ Մազը – նօ, 88, Րիւ տ'Օպանեը :

Կը նախագահէ՝

Պ· Վ· ՍԱՀԱԹՃԵԱՆ

Կը խօսին·— ՏԷՐ ԵՂԻՇԷ ՔՀՆՅ· ՓԱ – ՆՈՍԵԱՆ (Հայ Առաքելական Եկեղեցի), ԳԵՐՑ· ՅՈՎՀ· Ծ· Վ· ՁՈՒՀԱՃԵԱՆ (Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցի), ՎԵՐ· ՂԱԶԱՐՈՍ – ԵԱՆ (Աւետարանական եկեղեցի) եւ Կ· ՃԱՆԻԿԵԱՆ (Ազգ· կեդր· վարչութիւն) :

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական բաժին :

Կը հրաւիրուին բոլոր ազգային մար – մինները, մխութիւնները եւ համայն հայ ժողովուրդը :

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Լիոնի Ազգ· Միու – թեան հովանաւորութեամբ եւ երեք յա – րանուանութեանց պետերու, միահամուռ մասնակցութեամբ Լիոնահայ գաղութին :

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, 6րդ թաղապետարանի հանդիսասրահը, Ռիւ տը Սէզ :

Կը նախագահէ Պ· ԿԻՒԼՊԻՆԿԵԱՆ

Ծօսք կ'առնեն Ազգ· Միութեան եւ կազմակերպութեանց ներկայացուցիչնե – րը : Աւուր պատշաճի խնամեալ գեղար – ուեստական բաժինով մը :

Պիտի ներկայացուի կենդանի պատկեր մը ղեկավարութեամբ Պ· ԹՐԱԳՕՇԻ :

Մեներգ եւ արտասանութիւն :

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, կէսօրէ ետք ժամը 15·30 – ին, Րիւ ԹԷՓ, ՍԷՆ Լուսի սրահին մէջ :

Նախաձեռնութեամբ Կրընոպլի Հայ Ազգ· Միութեան եւ մասնակցութեամբ բոլոր այն կազմակերպութիւններուն ո – րոնք իրենց համաձայնութիւնը կուտան :

Կը նախագահէ Պ· Տ· ՍԹԱՄՊՈՒԼԵԱՆ

Ծօսք կ'առնեն մասնակցող կազմակեր – պութիւններու ներկայացուցիչները :

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական խնամուած բաժին :

×

ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ Ազգ· –Նդ·· Միութեան, այս կիրակի, ժամը 3ին, ՍԷՆ Լուսի (Սըրքըլը) կաթոլիք սրահին մէջ :

Կը խօսի Պ· Ա· ԱՐԱՊԵԱՆ (Մարսէյլէն)

Ըստ մասնակցին գաղութիս միութիւննե – րը, կազմակերպութիւնները եւ կրօնական յարանուանութեանց ներկայացուցիչները :

Գեղարուեստական պատշաճ բաժինին կը մասնակցին Տիկիններ Սիմոնեան, Սու – քիասեան, Ռատիկեան, Օր· Գինոսեան եւ Հ· Զաքարեան :

ՖՐԱՆՍ· ԲԱՆԱԿԻ

ՀԱՑ ՆԱԽ· ՌԱԶՄԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
Ամծամօթ Զինուորին բոցը կ'արծարծէ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

— ԱՊՐԻԼ 24 —

Ի յիշատակ երկու աչխարհամարտերու հայ զոհերուն եւ Ապրիլեան Նահատակ – ներուն :

Զինքի ընկերնե՛ր եւ հայրենակիցնե՛ր :

Եկէք անխտիր մասնակցելու այդ օրը՝ կրկնակ նուիրական յիշատակի թափօրին :

Համախմբում·— երկուշաբթի Ապրիլ 24, կէսօրէ ետք ժամը ճիշդ 6ին, էքթուալ՝ Շան զ'Էլիզէի եւ Ավընիւ Մարսոյի ան – կիւնը :

×

ՆԻՍԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Նիսի, Քանի եւ չրջաններէն ընտրուած յանձնախումբիմը :

Այս կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 15·30 – ին, Արթիսթիքի մեծ սրահին մէջ, 27, Պուլվ· Տիւպուշաժ :

Կը խօսի ՏՈՒՔ· ՀՐԱՉ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական պատշաճ յայտագիր :

Օր· Արսինէ Տիւգեան եւ Օր· Սօնա Ա – սատուրեան (արտասանութիւն), Օր· Շա – ֆէ Գաբրիէլեան (դաշնակ), Օր· Հիլտա Գասպարեան (երգ) : Պ· Պ· Համօ Նա – ճարեան եւ Վահրամ Ճառայեան (արտա – սանութիւն, Մարսէյլէն), Օր· Սեդա Թիւթէլեան (արտասանութիւն) եւ Օր· Մ· Սիմոնեան (երգ) :

Կենդանի պատկեր :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿԱՑ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Կիրակի, Ապրիլ 23, ժամը 16·30ին ճայնաւոր պատարագ :

Կը պատարագէ՝

ԳԵՐՊ· ԿՈՒՐԱՊԵՏ ԵՊՍ· ԱՄԱՏՈՒՆԻ

Basilique du Sacré-Cœur de Montmartre

×

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Առնուվիլի Վարագայ Ս· Խաչ Եկեղե – ցւոյ հոգաբարձութիւնը կը յայտարարէ թէ այս կիրակի պաշտօնական հոգեհանդիստ պիտի կատարուի 1914 – 1918ի ընդհ· նա – հատակաց հոգւոյն համար, այս առթիւ պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Աբրահամ վրդ· Դոդոեան :

×

ՏԻՒՆԻ ՄԷՋ

Կրօն· Ընկերակցութիւնը կը ծանուց – նէ հասարակութեան թէ, այս կիրակի ա – ռաւօտ ժամը 8·30ին Ս· պատարագ պիտի մատուցուի տեղւոյս Ս· Աստուածածնայ եկեղեցւոյ մէջ : Պատարագիչ Տէր Վարագ քհնյ· Աւագեան, մասնակցութեամբ տեղ – ւոյս երկսեռ դպրաց դասուս, մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատար – ուի Ապրիլ 11–24 եղեռնի ընդհ· նահա – տակներու յիշատակին :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Լսարանի յաջորդ հաւաքոյթը այս եր – կուշաբթի ժամը 21ին՝ բացառաբար Ռէ – ժանի վերնայարկը :

Կը խօսի՝ նկարիչ Պ· ԺԻՐԱՅՐ ՓԱԼԱ – ՄՈՒՏԵԱՆ : Նիւթն է «Ի՞նչ է ազգը» :

Կը խնդրուի նկատի առնել օրուան եւ տեղւոյն փոփոխութիւնը :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ցպիս, Րիւ տէ Թեռն
Մեթրօ Փորթ Մայօ կամ Շամփերէ

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 10·45, Ապ – րիլեան նահատակներու յիշատակին պիտի քարոզէն վերապատուելի Գ· Սիսլեան եւ պատուելի Գայայեան :

ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Տէր եւ Տիկին Սթաթեան յիսուն Ն·Ֆ· կը նուիրեն Ց· Օնպաչեան սրահին, Տիկին Մարի Սթաթեանի մահուան Գ· տարե – դարձին առթիւ :

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ

ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆ

Ֆ· կապոյտ Խաչի օդափոխութեան կա – յանին արձանագրութիւնները կը սկսին, այս երկուշաբթի (Ապրիլ 24) : Երեմն եր – կուշաբթի, Չորեքշաբթի, Ուրբաթ եւ Շա – բաթ օրերը, ժամը 16էն 19, կապոյտ Խա – չի դրասենեակը 17 Րիւ Պլէօ : Համաձայն պետական օրէնքին կ'ընդունուին աղջիկ – ներ՝ 7էն 14 տարեկան, մանչեր՝ 7էն 13 տարեկան :

ԿԱՊ· ԽԱՉԻ ՇՐՋ· ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՒԷՐ

Վիրոֆլէյէն Տէր եւ Տիկին Պետրոսեան – ղիսեան իրենց եղբօր Լեւոն Գանթար – ճեանի մահուան քառասունքին եւ ի – րենց մօր Վերժին Գանթարճեանի մահ – ուան Գ· տարելիցին առթիւ քսան Ն· Ֆ· կը նուիրեն Շաւիլի եկեղեցիին :

×

ՈՂԲ· ԱՐԱՄ ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆԻ թաղման առթիւ փոխան ծաղկեպսակի եղած նը – ւիրատուներու անուանացանկը :—

Պ· Պ· Գրիգոր Բաղտասարեան յիսուն Ն· Ֆ·, Յովհաննէս Իսբիրեան ընտանիք երեսուն, Սերժ Սարգիսեան քսան, Արսէն Տէր Զաքարեան, Նշան Մանուկեան տաս – նական Ն· Ֆ· Օմոնի կ· Խաչին :

Պ· Պ· Գրիգոր Բաղդասարեան յիսուն Ն· Ֆ·, Օննիկ Հայկազեան քսան, Նու – պար Մճըրկեան տասը, Աղբատախնամին :

Պ·Պ· Մելքոն Պօղոսեան Մարսէյլի Հա – մազգայինին յիսուն Ն· Ֆ·, Մելքոն Պօ – ղոսեան Պալաքեան Ս·ի չիրիմին 30, Մի – նաս Պօղոսեան ՆորՍերունդին քառասուն, Մխ· Հրաչեան ընտանիք Մուրատ Ռա – ֆայէլ սաներուն քսան, Մուրատ Ռաֆա – յէլ Նախ· Սաներու Մխութիւն, Փարիզի վարժարանին յիսուն Ն· Ֆ· :

Ողբ· Արամ Թէրզիպաշեան ընտանիքին կողմէ նուէրներ·— Պօմոնի եկեղեցիին Պօմոնի դպրոցին, Պօմոնի կապոյտ Խա – չին, Աղբատախնամին Պալաքեան Եպիս – կոպոսի չիրիմին, Փարիզի Մշակոյթի Տան Թէշլիրեան սրահին (ատանալ Յա – ռաջէն) հարիւրական Ն· Ֆ·, «Յառաջ»ին, «Հայ –Բոյժ»ին, Մարսէյլի Համազգայի – նին, Մարսէյլի Բարեգործականին հարիւ – րական Ն· Ֆ· :

Օր· ՍՕՆԱ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ
Պ· ԳԵՂԱՄ ԹՈՐՈՍԵԱՆ
Ամուսնացած
Փարիզ, 16 Ապրիլ 1961
Կնքահայրութեամբ Պ· Յարութիւն Թո – րոսեանի :

Հ. Յ. Դ.

ՎԱՂԱՆՍ·— Հ· Յ· Դ· Շրջ· կոմիտէի ընկերական ընդհ· ժողովը այս Շաբաթ ժամը 21ին, Ահարոնեան ակումբին մէջ կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Հ· Յ· Դ· Քրիստափոր երթակոմիտէի ընդհ· անդամական ժո – ղովը այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 1ն – ին, Ահարոնեան կոմբին մէջ : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ
ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ
Ի ՅԻՇԱՏԱԿ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ

Նախաձեռնութեամբ Մէն Շամո – « Վարուժան » կոմիտէի եւ մասնակցու – թեամբ Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի «Վարդ – գէս» խումբին :

Այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, ժամ – տ'Արք սրահին մէջ :

Կը նախագահէ ընկ· Ս· ԸՆՏՐԻԿԵԱՆ :

Կը խօսի ընկ· ԱՒԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ :

Գեղարուեստական պատշաճ բաժին, արտասանութիւն եւ կենդանի պատկեր մը, Ս· Թէհլիրեանի կեանքէ, «...ինչ – սպաննեց Թալէաթը » :

Սէն Շամոնի եւ շրջակայքի հայ հաս – րակութիւնը կը հրաւիրուի ոգեկոչու – անմահ հերոսին յիշատակը, որ մէկուկէս – միլիոն զոհերուն վրէժը լուծեց 192 – Մարտ 15ին, Պերլինի մէջ :

Հ· Յ· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ ԽՈՒՄԲ

Տիկին ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ–ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ կը չարունակէ իր դասախօսութեան չարքը :

Նիւթ· Հայոց պատմութիւն :

Այս Չորեքշաբթի, ժամը 21ին, Ազգ – ային տան մէջ, 32 Րիւ տը Թրէվիզ : Բոլոր Նոր Սերունդականները եւ համակիրները հրաւիրուած են :

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Ֆրանսական – Հայկական եւ կովկաս – եան ընտիր կերակուրներ

4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
Téléphone : BAL. 31-21
ՇԱՆ Զ'ԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
Métro : F. D. Roosevelt

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «չաշլիք», «քարսքի»

Bar Américain

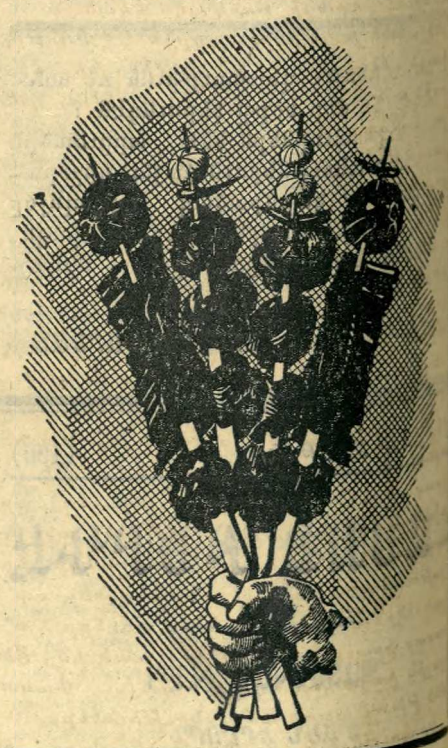

Lorsque l'heure sonne pour un bon repas

Bongoût

USINE à SAINT-MENET (B.-du-R.)

DANS TOUTE ÉPICERIE SPÉCIALISÉE

★ GROS : Sté DES CONSERVES "BONGOUT", 40, LA CANEBIÈRE - MARSEILLE

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ԿԻՐԱԿԻ 23 ԱՊՐԻԼ

DIMANCHE 23 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 4536 — 37EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4887

ՓՈՐԹՈՒԿԱԼ ԻՐ ՀՈԳԵՐՈՎ

ԱՆԿՈԼԱ - ՄԱԿ - ՓՈՐԹՈՒԿԱԼ

—o—

Երեսուն տարուան կարգ ու կանոնի, ապահովութեան եւ խաղաղութեան շրջան մը, որ ժամացոյցի կանոնաւորութեամբ կը բանէր, հիմքէն խախտելու վրայ է: Նախ՝ «Սանթա – Մարիա»ի միջադէպը առիթն ընծայեց, որ Փորթուկալը «բըռնատէր» Սալազարի հակառակորդներուն լեզուն բացուի. Լիզպոնայի սրճարաններուն մէջ մարդիկ բացէն ի բաց կը քննադատեն երկրին ներկայ վարչաձեւը: Իսկ այժմ, Անկոլայի մէջ է, որ կացութիւնը կը վատթարանայ:

Անկոլան արեւմտեան Ափրիկէի մէջ գտնուող ընդարձակ հողամաս մըն է, Փորթուկալի գաղթավայր՝ որ վարչականօրէն մաս կը կազմէ մայր հայրենիքին. այնպէս, ինչպէս Ալժերիան մաս կը կազմէ Ֆրանսայի:

Ատենէ մը ի վեր միջադէպերը շատնալ սկսած էին Անկոլայի մէջ, սակայն վերջին օրերու ընթացքին երեւան ելաւ, որ այնտեղ կատարուած բռնութեանց ու ահաբեկումներուն ծաւալը գլած անցած է ամէնէն յոռի նախատեսումներն իսկ: Երեք հարիւրէ աւելի կը հաշուեն եւրոպացի սպանեալներուն թիւը, մեծ մասամբ՝ կիներ եւ երախաներ: Տրուած այս թիւը անպաշտօն է. քանի որ ջարդերէն ազատած ու Անկոլայէն փախչելու յաջողած Եւրոպացիներու վկայութեամբ, զոհերուն թիւը ութ հարիւրէն աւելի պէտք է ըլլայ: Փախչողները աննկարագրելի պատմութիւններ կը պատմեն սեւամորթ ջարդարարներու վայրագութեանց մասին. զմելիով ու դանակներով յօշոտուած մարդիկ, գլխահատուած մանուկներ, անլուր շարչարանքներէ ետք սպաննուած կիներ:

Այդ ջարդերը, որոնք ծայր տուինՄարտ ամսուն, գրացի Քոնկոյէն եկած ահաբեկչական խումբերու գործն է: Փորթուկալցի զինուորները խիստ միջոցներ ձեռք առին այս արարքներուն վերջակէտը դնելու համար: Ասոր հետեւանքով, հազարաւոր Անկոլացիներ ապաստանեցան Քոնկօ, կամ երկրին հիւսիսային շրջանին մէջ, որ անիշխանութեան մատնուած է:

Սալազար, որ Լիզպոնայի մէջ միջազգային այլազան միջամտութեանց եւ Անկոլայի ժողովուրդին յարաճուն պահանջներուն ճնշման ենթարկուած է, չուզեր տեղի տալ: Զորս դարէ ի վեր Փորթուկալ հաստատուած է Անկոլայի մէջ, կ'ըսէ Սալազար, եւ տակաւին նոյնքան ատեն ալ պիտի մնայ այնտեղ: Տեսէ'ք, թէ ինչ իրագործումներ՝ ըրած ենք այնտեղ, արդիական մեծ քաղաքներ հիմնած, արդիւնաբերութիւն ստեղծած, ճամբաներ, երկաթուղի, տիպար հիւանդանոցներ բացած ենք: Սպիտակներն ու Սեւերը հաւասար իրաւունքներով օժտուած են: Ցեղային խտրականութիւն չկայ. Փաստ՝ մեծ թիւով խառն ամուսնութիւնները:

Իրողութիւն է, որ Փորթուկալի ու իր բոլոր գաղթավայրերուն մէջ ցեղային խտրականութիւն չկայ. բոլորն ալ հաւասար են իրարու, նոյնիսկ ընդհանուր աղքատութեան մէջ: Արդարեւ, Անկոլայի 350.000 ճերմակներուն, 140.000 խառնածիններուն եւ երեքուկէս միլիոն Սեւերուն միջեւ հասարակաց յայտարարը աղքատութիւնն է:

Սակայն Անկոլայի Սեւերը, Ափրիկէի միւս բոլոր ժողովուրդներուն նման, ըսկըսած են ազգայնական ձգտումներ ցոյց տալ: Տակաւին շատ կանուխ է Անկոլան անկախութեամբ օժտելու մասին մտածելու համար. շուտով կ'իյնայ Քոնկոյի վիճակին մէջ: Մանաւանդ, որ ժողովուրդը բոլորովին անգրագէտ է եւ ափրիկեցի ղեկավար տարր մը գոյութիւն չունի: Վերջին շաբաթներու սպանդները բաւարար ազդակներ կարելի չէ նկատել Անկոլան ինքնավարութեամբ օժտելու համար: Պէտք է սպասել, որ կիրքերը հանդարտին, ահաբեկումներուն վերջ տրուի, որպէսզի կարելի ըլլայ Անկոլայի մէջ հաստատել աւելի ժողովրդավար, հանդուրժող, բազմացեղ եւ ազատական, բայց՝ միշտ փորթուկալեան վարչաձեւ մը: Անկոլայի ճերմակներուն եւ Սեւերու մեծամասնութեան փափաքը այս բնոյթը ունեցող ներքին ինքնավարութեան մը տիրանալ է:

Լաւատեղեակներու համոզումով, Սալազար, ուշ կամ կանուխ, այս ձեւի լուծում մըն է, զոր պիտի ընտրէ Անկոլայի համար:

ՄԱԿ-Ի ԲԱՆԱՁԵՒԸ

Ապահովութեան Խորհուրդէն ետք ՄԱԿի ընդհանուր ժողովը քննեց Անկոլայի հարցը եւ երկուքի դէմ 73 ձայնով (9 ձեռնպահ) ընդունեցաւ ափրեւասիական խմբակին քառասուն երկիրներու առաջարկած բանաձեւը:

Դէմ քուէարկեցին՝ Սպանիա եւ Հարաւային Ափրիկէ, ձեռնպահ մնացին՝ Պրազիլ, Պելժիա, Ֆրանսա, Մեծն Բրիտանիա, Աւստրալիա, Դոմինիկեան հանրապետութիւնը, Սալվատոր, Հոլանտա եւ Թայլանտա: 15 երկիրներ քուէարկութեան չմասնակցեցան.— Պոլիվիա, Քոլոմպիա, Քոնկօ (նախկին պելժիական) Քոսթա – Ռիքա, Կուաթեմալա, Հայիթի, Հոնտուրաս, Յորդանան, Լիւքսանպուր, Նիքարակուա, Փանամա, Փերու, Փորթուկալ, Թոկօ, Եմէն:

Ափրեւասիական պլօքին բանաձեւը կ'ըսէ թէ նկատի առնելով Անկոլայի մէջ պատահած վերջին դէպքերը որոնք վըտանգած են միջազգային խաղաղութիւնը եւ «մտահոգութեամբ դիտելով բոլոր ենթարկուած ժողովուրդներու ինքնորոշման եւ անկախութեան ձգտող աճող անհամբերութիւնը, ... յիշելով 1960 Դեկտեմբեր 14ի 1514 թիւ բանաձեւը որով Ազգաժողովը կը յայտարարէր, առանց ընդդիմութեան, թէ ժողովուրդներու ենթարկութիւնը տիրապետութեան մը եւ օտար շահագործումներու, ժխտումն է մարդուն հիմնական իրաւունքներուն եւ հակառակ՝ Միացեալ Ազգերու Ուխտին: Կ'առաջարկէր որ անմիջական միջոցներ ձեռք առնուին այդ հողամասերու ժողովուրդներուն փոխանցելու ամէն իշխանութիւն, առանց պայմանի կամ վերապահութեան, համաձայն ազատօրէն արտայայտուած իրենց կամքին եւ փափաքին, առանց ցեղի, դաւանանքի կամ գոյնի խտրութեան, որպէսզի անոնց թոյլ տրուի ամբողջական ազատութիւն եւ անկախութիւն վայելել»:

Հիմնուելով այս սկզբունքներուն վրայ, բանաձեւը կը հրաւիրէ Փորթուկալը որ անմիջական միջոցներ գործադրէ, Անկոլայի մէջ, բարեփոխումներ կատարելու համար, նկատի առնելով մարդկային իրաւունքները եւ հիմնական ազատութիւնները եւ կ'որոշէ հինգ հոգինոց ենթայանձնախումբ մը ստեղծել որուն գործը պիտի ըլլայ լսել եւ քննել ամէն ինչ որ Անկոլայի հետ կապ ունի:

Նախ քան այս բանաձեւին քուէարկութիւնը, ազգաժողովը երեք նիստեր ունեցած էր ուր բուռն վիճաբանութիւններ տեղի ունեցած էին: Խորհրդային պատուիրակը՝ Զորին, համաձայն ըլլալով հանդերձ բանաձեւին ընդհանուր ոգիին, շեշտեց թէ կարեւոր կէտ մը պակաս էր՝ անմիջական անկախութիւն պահանջել Անկոլայի համար:

ԲԱՆԱԿԸ ԵՒ ՍԱԼԱԶԱՐ

Հակառակ Սանթա – Մարիայի դէպքին, Անկոլայի խլրտումներուն եւ բանակին դժգոհութեան, Սալազար յաղթեց:

Այսօր յայտնի կ'ըլլայ թէ սպայակոյտը պատրաստուած էր Սալազարը վար առնելու Ապրիլ 13ին, բայց Ապրիլ 13ի յեղափոխութիւնը վերջացաւ առանց սկսած ըլլալու: Այդ օրը, ամէն մարդ կը սպասէ մէկ լուրի «Սալազար տապալեցաւ»: Բայց լուրը զոր ձայնասփիւռը կը հաղորդէ տարբեր է:— «Երեք նախարարներ պաշտօնանկ եղած են, սպայակոյտի պետը եւ զինուորական շրջաններու երկու հրամանատարներ ալ հեռացուած են: Սալազար ձեռք կ'առնէ պատերազմական նախարարութիւնը»:

Աշխարհ լուր չունի Լիզպոնա անցած դարձածէն: Աշխարհ ուրիշ «հոգեր» ունի՝ Կակարին, Քուպա, տը Կոլ ...:

Ի՞նչ էր զինուորականներու ծրագիրը. — Համոզել Փորթուկալի հանրապետութեան նախագահը՝ Թոմա որ Փրոֆ. Սալազարը զրկէ իր դասերուն եւ նշանակէ նոր վարչապետ մը, օրինակ՝ մառեշալ Ֆրավէյրօ Լոփէզ: Կը մնար հանրապետութեան նախագահին հրաժարումը ուզել եւ որովհետեւ ըստ սահմանադրութեան վարչապետը կը փոխարինէ հրաժարեալ նախագահը, ամէն ինչ կարգադրուած էր եւ յարգելով սահմանադրութիւնը: Բայց երբ այդ ծրագիրը ներկայացուցին նախագահին, ան սա խօսքը արտասանեց. — «Չեմ կրնար պաշտօնանկ ընել, դարուս պետական միակ դէմքը, Չըրչիլէն ետք»:

Դատը կորսուած էր, անշուշտ ելք մը կը մնար՝ բռնի ուժը, բայց զինուորականները չուզեցին այդ միջոցին դիմել:

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԸՄԲՈՍՏՈՒԹԻՒՆ ԱԼԺԷԻ ՄԷՋ

ԲԱՆԱԿԸ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՁԵՌՔ ԱՌԱՒ

ԲՈԼՈՐ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿՏՐՈՒԱԾ ԵՆ ԱԼԺԷԻ ԵՒ ՄԱՅՐ ԵՐԿՐԻ ՄԻՋԵՒ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆՈՐՈՇ Է

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՋՈՑՆԵՐ ՁԵՌՔ ԱՌԱԾ Է Կ'ԸՍԷ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՅՑԸ

Առանց ազմուկի, առանց որ նախատեսուած ըլլար որեւէ ձեւով, հանդարտութեան մէջ, բանակը ձեռք առած է Ալժէի իշխանութիւնը շաբաթ վաղ առաւօտեան: Մայր Երկրի հետ բոլոր հաղորդակցութիւնները կտրուած են, ինչ որ աւելի զարմանալի է Ալժէի (Ֆրանսա Ե.) ձայնասփիւռի կայանը դադրեցուցած է իր հաղորդումները: Ստոյգ ոչ մէկ լուր կայ: Շաբաթ առաւօտ Ալժէ երեւութապէս հանդարտ եւ խաղաղ էր, միայն մէկ բան նշմարելի էր, ապահովութեան միջոցները բազմապատկուած էին եւ ամէն կողմ վայրաչուները կը հսկէին: Ոչ մէկ լուր կայ կառավարութեան պատուիրակ՝ Մորէնէ, ոչ ալ Հանրօգուտ Շինութեանց նախարար Պիրօն է որ Ալժէ կը գտնուէր: Շաբաթ առաւօտ ժամը 6.30ին, Ֆրանսական կառավարութիւնը զեկոյց մը կը հրատարակէր ուր կ'ըսէր.— «Կարգ մը պետերու եւ զօրագունդերու անկարգապահութիւնը անկարելիութեան մէջ դրաւ, քաղաքային եւ զինուորական իշխանութիւնները, իրեց հրամանատարութիւնը կատարելու, Ալժէի մէջ: Ալժերիոյ միւս շրջանները հանդարտ են: Կառավարութիւնը այս գիշեր միջոցներ ձեռք առաւ, զորս պիտի հաղորդէ օրուան ընթացքին»:

Այս հաղորդագրութիւնը կը հրապարակուէր տեղեկատուութեան նախարարութեան կողմէ, Թերնուառի եւ վարչապետ Տըպրէի տեսակցութենէն ետք: Քիչ ետք, կը լսուէր թէ ալժերական հարցերու նախարարը՝ Ժոքս փորձած է Ալժէ երթալ եւ այդ նպատակով Մարսէյլ մեկնած է ուրկէ պիտի ուսումնասիրէ Ալժէ երթալու միջոցները:

Եւրոպա թիւ 1 ձայնասփիւռի կայանը արձագանգ կը հանդիսանար կարգ մը լուրերու որոնց համաձայն զինուորական ըմբոստութեան գլուխն են զօրավարներ՝ Ժուհօ, Զելլէր եւ Շալ:

Բոլոր գրասենեակները, կայանները, պաշտօնատեղիները վայրաչուներու ձեռքն են: Ժամը 8.30ին Ալժէի ձայնասփիւռի կայանը կը սկսէր բանիլ եւ կը յայտարարէր թէ պատերազմական վիճակ հռչակուած է Ալժէի մէջ: Այս զեկոյցը ստորագրած են զօրավարներ Շալ, Զելլէր եւ Ժուհօ: Քիչ ետք Զօր. Շալ կը յայտարարէր թէ բանակը ձեռք առած է իշխանութիւնը որպէսզի Ալժերիան պահէ Ֆրանսայի: Աւելցուց թէ միշտ յարաբերութեան մէջ կը մնայ Զօր. Սալանի հետ: Փարիզի մէջ Զօր. տը Կոլի հետ տեսնուելէ ետք, Տըպրէ զեկոյց մը կը հրապարակէր ուր կ'ըսէր թէ «անկարգապահութեան ծանր արարք մը գործուած է զինուորականներու կողմէ: Կառավարութիւնը պէտք եղածը պիտի ընէ»:

ՄԵՐ ԱՅՑԵԼՈՒՆԵՐԸ

Խմբագրատուն այցելեցին Ամերիկայի մեր ընկերներէն Տոքթ. Լեւոն Տաղլեան (Պոսթըն), Մարկոս Ֆէշիշեան (Ուոշինկթըն), որոնք կը վերադառնան Ամերիկա, դէպի արեւելք կատարած իրենց պտոյտէն ետք, ընկեր Արշաւիր Յովսէփեան (Պէյրութ), Զարեհ Զալեան (Պէյրութ), որ Լիբանանի հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կողմէ զրկուած է Ֆրանսա՝ կատարելագործելու իր մասնագիտութիւնը (ջրամբաշխութեան ճարտարագէտ):

ԱՆԶՐՊԵՏԻ ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՐԴԸ

ԿԱԿԱՐԻՆԸ ՉԷ

Ֆրանսական ձայն – պատկերասփիւռի թղթակիցը՝ Պոպրովսքի, որ Կակարինի ճամբորդութեան վաղորդայնին Մոսկուա գացած էր քննութեան, վերադարձին և իր ամբողջական պատասխանատուութեամբ յայտարարեց թէ անջրպետ ճամբորդութեան առաջին մարդը կը կոչուի՝ Սերժ Իլիուչին որ բոլորովին անգիտակից վիճակի մէջ, կը խնամուի Մոսկուայի մէկ հիւանդանոցը: Թղթակիցը կը պատմէ. — «Իլիուչինի փորձը կատարուած է Կակարինի փորձէն քանի մը օր առաջ եւ այսօր, անջրպետի առաջին մարդը՝ Իլիուչին որդի Մոսկուայի մէկ հիւանդանոցը կը գտնուի: Սերժ Իլիուչին ամէն բան աչքն առնող երիտասարդ մըն էր եւ իր հօրը դիրքը թոյլ կուտար որ ուզածը ընէ: Անպայման կ'ուզէր անջրպետի առաջին մարդն ըլլալ: Շնորհիւ զանազան ազդեցութեանց հրաման ստացաւ: Պատրաստութեան դասերուն հետեւած էր միայն քանի մը ամիս մինչ երկու հարիւր խորհրդային երիտասարդներ երկու տարի է կը հետեւին մարմնական, բնաբանական եւ քաղաքական դաստիարակութեան մը: Առաջին անգամ ըլլալով անձնական միջնորդութիւններ գործածուեցան, որպէսզի նոր աստղ մը փայլի Իլիուչին ընտանիքի փառքի պսակին վրայ:

«Սերժ Իլիուչին երեք անգամ երկրագունտին շրջանը ըրած է: Ողջ վերադարձած է բայց հաւասարակշռութիւնը բոլորովին կորսնցուցած եւ այլեւս դատապարտուած մարդ մըն է»:

Այս առթիւ կը յիշուի Լոնտոնի համայնավար պաշտօնաթերթ՝ Տէյլի Ուորքըրի յօդուածը հրատարակուածԿակարինի թը-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՎԱՆԱՍԷՐ

ՀԱՅՏՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐՇԱԿ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Ա.

Մանուկ Արշակ Մանուկեան ծնած է 1873 թուին Պոլիս։ Իւրայինները կը կոչէին զինքը Արշակ Ղազանճեան, որովհետեւ հայրը՝ Մանուկ Ղազանճեան, Ղազանճեան Ներսէսի որդին էր։ Ներսէս Ղազանճեան Պոլսոյ ազգային ականաւոր գործիչներէն էր։ Ան ալ իր հերթին Ղազանճեան Գրիգորի որդին էր։ Գրիգոր Ղազանճեան Պոլսոյ ազգային ականաւոր գործիչներէն էր։ Ան ալ իր հերթին

ԱՎԱԶԱԿ ՔԱՋՔԱՋԻ

ՎԱՅԱԶԴՈՒՀ ՊՈՒՄԵ

ԱՀԵ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ

Ա

Ամառնային փոթորիկ մը դիմաւորած էր Ակնայի ծովեզերեայ տունը։ Ամբողջ գիշեր տեսակ մը խելագարութիւն տիրած էր ամէն բանի վրայ։ Ծովը, որ ամառնային գիշերները հանդարտ կ՚ըլլայ, այդ գիշեր ալեկոծ էր։ Ալիքները կ՚ելլային ու կ՚իյնային ահռելի գոռումով մը, որ կարծես կ՚ուզէր ամբողջ ցամաքը ողողել։ Ամպերը ցած կախուած էին, ու անոնց միջէն կայծակները կ՚ելլային ու կ՚իջնային ամէն կողմ։ Ամէն կայծակի հետ ալ ամբողջ տունը կը դղրդար, ու ես կը զգայի, որ ամէն անգամ որ որոտը կ՚ըսկսի, ես ալ պիտի ըսկսիմ գոռալ։

Ես ալ, որ ամէն ինչ կը տեսնէի ու կը լսէի, ինչպէս ամէն ամառ, ծովեզերեայ այդ տունը եկած էի հանգստանալու համար։ Ես ալ, որ ամէն ինչ կը տեսնէի ու կը լսէի, ինչպէս ամէն ամառ, ծովեզերեայ այդ տունը եկած էի հանգստանալու համար։ Ես ալ, որ ամէն ինչ կը տեսնէի ու կը լսէի, ինչպէս ամէն ամառ, ծովեզերեայ այդ տունը եկած էի հանգստանալու համար։

ռիչքին նախօրեակին : «Տէյլի Ուորքըրի » Մոսկուայի թղթակիցը կ'ըսէ (ըստ «Իւմանիթէի» տուած թարգմանութեան) թէ Խորհ. Միութիւնը առաջին մարդը ղրկած է անշրպետ եւ ողջ երկիր բերած : Կ'ըսուի թէ այս առաջին մարդը փորձի օդաչու մըն է եւ պատկը Խորհ. Միութեան գլխաւոր ճարտարագէտներէն մէկուն : Կ'ըսուի նաեւ թէ անշրպետային այդ թռիչքին հետեւանքներէն կը տառապի եւ խորհրդային յայտնի գիտնականներ մը – նայուն հսկողութեան տակ կը պահեն :

Ամէն պարագայի մէջ, այս բոլորը կը հաստատեն թէ ամէն բան յստակ չէ :

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղը խնջոյք մը կը սարքէ իր դռզրոցական աշակերտ – աշակերտուհիներուն համար, Համբարձման տօնին օրը : (Մայիս 11) :

Այս առթիւ կը հրաւիրուին ծնողքները եւ բոլոր համակիրները :

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Լիոնի Հայ Աւետարանական եկեղեցւոյ նախաձեռնութեամբ եւ քրիստոնեայ զա – նազան միացեալ ուժերով պիտի ներկայացուի՝

ԴՐԻԴՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ —
ՏՐԴԱՏ ԹԱԳԱՒՈՐ

Թատերդութիւնը Լիոնի Զ. Թաղապետարանի սրահը, Մայիս 13ին, ժամը 20·45–ին : Նոյն ներկայացումը՝ Վիէնի մէջ Մայիս 14ին, ժամը 15ին, Սերբ. կաթոլիք սրահը :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ
ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
ՄԱՅԻՍ 14ԻՆ

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ

ՎԵՆԵՏԻԿ - ԹԻՐՈԼ - ՎԻԷՆՆԱ

ԽՄԲԱԿԱՆ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Վիէննայի Մխիթարեան Միաբա – նութեան 4 յոբելեաններուն առթիւ :

Օգոստոս 11 — Սեպտեմբեր 4

Ճամբորդութիւնը կը կազմակերպէ եւ խումբը կ'առաջնորդէ Հ. Սամուել Վ. Արամեան :

Մանրամասն տեղեկութիւններու համար դիմել՝

Առաւօտուն, ժամը 9 – 13՝

10 bis, Rue Thouin - PARIS (5e)

Tél. : ODEon 02-12

Կէսօրէ ետք, ժամը 13 – 17՝

E. DJEZIRIAN

27, Fbg. Montmartre, Paris (9e)

Tél. : PRO. 35-85

Ագճանապրութիւնները կը փակուին Յունիս 30ին :

ԾԱԽՈՒ Է

Առողջական պատճառներով, ծախու է չինք մը նպարավաճառի (ալիմանիթասիոն ժեներալ) խանութով, Ֆրանքեւարեւել – եան, իսկ լէ Մուլինոյի բանուկ պողոտայի մը վրայ : Տրամադրելի պարապ յար – կաբաժինով մը, հինգ սենեակ, խոհանոց, բաղնիք, մառան, բակ : Վճարումի դիւրութիւններ : Դիմել՝—

JACQUES SAMOUR
104, Rue de Trivaux, CLAMART

ՖՐԱՆՍ· ԲԱՆԱԿԻ
ՀԱՑ ՆԱԽ· ՌԱԶՄԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
Անծանօթ Զինուորին բոցը կ'արծարծէ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ
— ԱՊՐԻԼ 24 —

Ի յիշատակ երկու աշխարհամարտերու հայ զոհերուն եւ Ապրիլեան Նահատակներուն :

Ջէնքի ընկերնե՛ր եւ հայրենակիցնե՛ր :

Եկէք անխափիր մասնակցելու այդ օրը՝ կրկնակ նուիրական յիշատակի թափօրին :

Համախմբում՝— Երկուշաբթի Ապրիլ 24, կէսօրէ ետք ժամը ճիշդ 6ին, էքթուալ՝ Շան ղ'Էլիզէի եւ Ավընիւ Մարսոյի անկիւնը :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Լսարանի յաջորդ հաւաքոյթը այս երկուշաբթի ժամը 21ին՝ բացառաբար Ռէժանի վերնայարկը :

Կը խօսի՝ նկարիչ Գ. ԺԻՐԱՅՐ ՓԱՒԼՄՈՒՏԵԱՆ : Նիւթն է «Ի՞նչ է Ազգը» :

Կը խնդրուի նկատի առնել օրուան եւ տեղւոյն փոփոխութիւնը :

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ
ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՑԱՆ

Այս տարի Հայ կարմիր Խաչի Ֆէսան–վիլլէյի օդափոխութեան կայանի բացումը տեղի պիտի ունենայ Յուլիս չորսին : Աբաձանագրութեան համար դիմել Հայ Կարմիր Խաչի կեդրոնատեղին, 15 Րիւ ժան Կուժօն, Փարիզ, Երկուշաբթի եւ Ուրբաթ առաւօտները. ժամը 10–12 :

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ
Դէպի
ԵՐԵՒԱՆ
երեք շաբաթը անգամ մը
ՆԱԻՈՎ

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ ուղղակի դէպի ԵՐԵՒԱՆ
Երթուղարժի գիներն են, կերակուրով
Լերաղարժին կարելի է Վենետիկ իջնել
13 ՕՐ ԵՐԵՒԱՆ
Պանդոկի մէջ բնակութեամբ
եւ սնունդով

Բ. կարգ	3046 Ն. Ֆ.
Գ. կարգ	2506 Ն. Ֆ.

ՁԵՂՁ խմբովին ճամբորդողներուն :

ՈՒՂԵԳՈՑՔԻ իրաւունք, անձ գլուխ,
150 *քիլօ՝ Բ. կարգի եւ* 100 *քիլօ՝*
Գ. կարգի ճամբորդներուն :

Նոյն ճամբորդութիւնը
օդանաւով կամ երկաթուղիով :

Մեր գրասենեակը կը գրաղի նաեւ
դէպի Ամերիկա, Սուրիա եւ այլ
ճաբորդութիւններով :

ԴԻՄԵԼ՝
ԺԱՆ-ԵԼԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ
ՄԱՐՍԷՅԼ
48, Rue de la République
Tél.: 20.47.22
MARSEILLE

●

ՓԱՐԻԶ
Մասնաճիւղ
7, Rue Auber, 7
Tél : RIC. 63-69
PARIS (9e)

imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՆՈՒԷՐ

Այրի Տիկին Ա. Պարոնվարդեան եւ զաւակները Օր. Մառի Պարոնվարդեան Մալաքոֆֆէն իրենց ողբ. ամուսնոյն եւ հօր Գրիգոր Պարոնվարդեանի եւ հօրեղբօր Նշան Պաղտասարեանի յիշատակին կը նուիրեն քսան Ն. Ֆ. Ս. Թէհլիրեան սրահին, քսան Ն. Ֆ. Սեվրի Ս. Մուրատեան վարժարանին եւ քսան Ն. Ֆ. « Հայրիկ»ին : (Ստանալ «Յառաջ»էն) :

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ
ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՑԱՆ

Ֆ. Կապոյտ Խաչի օդափոխութեան կայանին արձանագրութիւնները կը սկսին, այս երկուշաբթի (Ապրիլ 24) : Դիմել Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի, Ուրբաթ եւ Շաբաթ օրերը, ժամը 16էն 19, Կապոյտ Խաչի գրասենեակը 17 Րիւ Պլէօ : Համաճայն պետական օրէնքին կ'ընդունուին աղջիկներ՝ 7էն 14 տարեկան, մանչեր՝ 7էն 13 տարեկան :

ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՇՐՋ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Փ.

ԱՆԻՒՌ.— Հ. Ց. Դ. Շաւարշ Միսաքեան խումբի դասախօսական ժողովը Զորեքշաբթի, ժամը 21ին, Րիւ տը Լա Պէ Լըմիւռի սովորական սրահը :

Դասախօս՝ Ընկ. ՍԱՀԱԿ ՑՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ
ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ ԽՈՒՄԲ

Տիկին ՀՈՒՐԻ ԻՓԷՔԵԱՆ–ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ կը շարունակէ իր դասախօսութեանց շարքը :

Նիւթ. Հայոց պատմութիւն :

Այս Զորեքշաբթի, ժամը 21ին, Ազգային տան մէջ, 32 Րիւ տը Թրէվիզ : Բոլոր Նոր Սերնդականները եւ համակիրները հրաւիրուած են :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Նոր Սերունդի Թատերական Պարոնեան խումբը կը ներկայացնէ ՄԵԾԱՊԱՏԻ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ, Մայիս 13ին, Սալ Փօլ Ֆարալիֆ :

Պարոնեան խումբի խնջոյքը՝ Ռիւ Պէ Ապրիլ 29ին :

ՁԵՐ ԲՈԼՈՐ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
ՄԷԿ ՀԱՍՑԷ
OFFICE INTERNATIONAL DES VOYAGES
36, Galerie Monpensier, PARIS
RIC. 54-30 et 72-80

Միակ լիսանս ունեցող գործակալութիւնը որ հայ տնօրէն մը ունի.—
ՓՐԻՍԹԻԱՆ ՃԵՐՄԱԿԵԱՆ

ՕԴԱՆԱՒ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ, ՆԱՒ : ՎԻԶԱ ԵՒ ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԲՈԼՈՐ ՁԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՁՐԻ, ԿԸ ԲԱՒԷ ՀԵՌԱՁԱՅՆԵԼ

Բոլոր տոմսերու գիները պաշտօնական գիներն են, ոչ մէկ յաւելում :

ՕԴԱՆԱՒՈՎ ԵՂԱԾ ԿԱՐԳ ՄԸ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Կ'ԱՊԱՀՈՎԵՆ ՆԱԵՒ ՁՐԻ ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԵՒ ՃԱՇ ՁԱՆԱՁԱՆ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԴԻՊԻ ՀԱՑԱՍՏԱՆ

Օդանաւով ճամբորդութեանց համար մասնաւոր դիւրութիւններ
9 Օր ձրի բնակութիւն՝ երեւան

Մեկնումէն առաջ՝ կանխավճար՝ 258·81 Ն. Ֆ. : *Կարելի է ապառիկ վճարել՝* տասը առ հարիւր մեկնումէն առաջ, մնացեալը՝ 3էն 12 ամիսէն :

Բոլոր մանրամասնութիւններու համար դիմել անձամբ կամ հեռաձայնել՝

36, GALERIE MONPENSIER
(Jardin du Palais Royal)
Tél. : RIC. 54-30 et 72-80

Մասնաւոր հաշիւ կը բացուի այն ընկերութիւններուն համար, որոնք կանոնաւորապէս կը ճամբորդեն :

ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ
SICOMEX

Ֆրանսական կառավարութենէն եւ Մոսկուայի Ինթուրիսթէն ճանչցուած Հաստատութիւն :

SICOMEX

20, Rue Royale, PARIS 8e
Téléphone : OPE. 67-77
Métro : CONCORDE et MADELEINE

ՄԻԱԿ ՏՈՒՆԸ

որ կարելիութիւնը կուտայ ձեզի, հնտեւեալ երկու ձեւերով ծրարներ ղրկելու :

1.— *Մեր ծախած ապրանքներով, որոնց գանկը ճոխ է եւ որակը ընտիր :*

ԻՏԱԼԻԱՑԷՆ ուղղակի ներածում, խարտիկաչ եւ զուտ բուրդէ վերնաշապիկներ՝ վերջին նորաձեւութիւն :

ԱՆԳԼԻԱՑԷՆ ուղղակի ներածում, զուտ բուրդէ կերպասներ և այլ ապրանքներ՝ Մուշտակի նմանակ վերարկուներ, անձրեւանոց, ներքնազգեստ, գուլպայ, փիրկենեան բուրդով շալ, կօշիկ, ժամացոյց, եւայլն... ԱՄԷՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱԿՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ :

Մեր ապրանքներուն գիներուն մէջ նախատեսուած են մաքսային տուրքերը, արտօնութեան, ապահովագրութեան, ծրարումի եւ ստացագրի ծախքերը :

ՈՉ ՄԷԿ ԾԱԽՔ ծրարը ստացողին կողմէ :
Մեր ապրանքներուն ԱՌԱՔՈՒՄԻ ծախքն է 25 Ն. Ֆ. մինչեւ 20 քիլօ :

2.— *Ձեր բերած ապրանքներն ալ կ'ընդունինք, պայմանաւ որ նոր ըլլան :*

ԱՐԱԳ ՑԱՆՁՆՈՒՄ՝ 2–4 *չաբաթէն :*

ՈՒԶԵՑԷՔ ԵՒ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱՔ ՄԵՐ ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՑՈՒՑԱԿՆԵՐԸ :

ՅԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 25 ԱՊՐԻԼ

MARDI 25 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 4537 — 37EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4888

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

"ԱՅԴ ՄԱՐԴՈՑ ՃԱՄԲԱՆ ԿՏՐԵՑԷ՛Ք..." Կ՛ԸՍԷ ՏԸ ԿՈԼ ԽԻՍՏ ԵՒ ՎՃՌԱԿԱՆ ՃԱՌՈՎ ՄԸ

ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԲԱՑԱՌԻԿ ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՌԱՒ

ՏԸՊՐԷ ՓԱՐԻԶԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԶՕՐԱԳՈՒՆԴԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄՈՒԻՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՕԴԱԿԱՅԱՆՆԵՐԸ ԳՐԱՒՈՒԱԾ ԵՆ

ՁԱԽԵՐԸ ԿԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԻՆ

Ինչպէս հաղորդած էինք վերջին պահուն, Ալժէի մէջ Շաբաթ առաւօտ զինուորական ղեկավարութիւն մը ձեռք կ՛առնէր իշխանութիւնը եւ հետզհետէ վերջնագիրներ կ՛ուղղէր Կոնստանդինի եւ Օրանի շրջաններու հրամանատարներուն որպէսզի իրենց միանան: Ալժէի ըմբոստութիւնը պատահած էր երբ տը Կոլ եւ վարչապետ Տըպրէ Պրիթանիքիւս կը դիտէին եւ ոչ մէկ ձեւով կ՛ակնկալէին նման շարժում մը: Շաբաթ եւ Կիրակի կառավարութիւնը բացառիկ միջոցներ ձեռք կ՛առնէր :

Կիրակի օրը Ֆրանսայի մէջ համեմատաբար խաղաղ անցած էր: Սակայն նախագահ տը Կոլ հետզհետէ խորհրդակցած էր վարչապետին, Ծերակոյտի, Ազգային Ժողովի եւ Սահմանադրական Խորհուրդի նախագահներուն հետ, եւ կը սպասուէր, որ Սահմանադրութեան 16րդ յօդուածին հիման վրայ, բացառիկ իրաւասութիւններ ստանձնէ :

Ժամը 20ին ձայն – պատկերասփիւռը հաղորդեց Զօր. տը Կոլի կոչը՝ Ֆրանսայի ժողովուրդին ուղղուած. յայտնելէ ետք, թէ խումբ մը զօրավարներ ըմբոստացած եւ Ալժէի մէջ իշխանութիւնը ձեռք առած են, հաստատեց՝ «Այս իշխանութիւնը երեւոյթ մը ունի. — Հանգստեան կոչուած զօրավարներու քառեակ մը: Իրականին մէջ՝ խումբ մը փառասէր, մոլեռանդ սպաներու գործն է: ... Ասոնց ձեռնարկը ուղղակի կ՛առաջնորդէ ազգային աղէտի մը : ... Ցանուն Ֆրանսայի հրաման կ՛արձակեմ՝, որ բոլո՛ր միջոցները, կը կրկնեմ՝ բոլո՛ր միջոցները գործածուին այս մարդոց ճամբան կտրելու համար : Կ՛արգիլեմ բոլոր Ֆրանսացիներուն ու մասնաւորաբար զինուորներուն՝ անոնց հրահանգներուն ենթարկուիլ : ... Հայրենիքին գլխուն կախուած դժբախտութեան առջեւ, որ կը ճնշէ ու կը սպառնայ Հանրապետութեան, Սահմանադրական Խորհուրդի, վարչապետին, Ծերակոյտի նախագահին եւ Ազգ. Ժողովի նախագահին պաշտօնական կարծիքն առնելէ ետք, որոշեցի գործադրութեան դնել մեր Սահմանադրութեան թիւ 16 յօդուածը: Այսօրուընէ սկսեալ պիտի առնեմ, ի հարկին՝ անձնապէս, այն միջոցները որոնք անհրաժեշտ պիտի նկատուին դէպքերու ըստացած ընթացքին պատճառաւ: ... Ֆրանսուհինե՛ր, Ֆրանսացինե՛ր, օգնեցէ՛ք ինծի »:

Նախագահին այս կոչէն ետք, ձայն – պատկերասփիւռը յայտնեց, թէ յայտարարները պիտի շարունակուին մինչեւ լոյս, որովհետեւ կառավարութիւնը կ՛ուզէ տեւական կապի մէջ մնալ ժողովուրդին հետ՝ ճակատագրական դէպքեր պատահելու պարագային:

Եւ ժամը 23·45ին վարչապետ Տըպրէ զգայացունց յայտարարութիւն մը ըրաւ ժողովուրդին .

« Բազմաթիւ, ճշգրիտ եւ իրարու համապատասխան տեղեկութիւններ խորհիլ կուտան կառավարութեան, թէ Ալժերիոյ Պետական հարուածին հեղինակները կը ծրագրեն անակնկալ յարձակում մը գործել շուտով՝ Ֆրանսայի, ու մասնաւորաբար՝ փարիզեան շրջանին վրայ : Օդանաւներ պատրաստ են զանազան օդակայաններու վրայ վայրաչուներ նետելուիշխանութեան գրաւումը նախապատրաստելու համար: Ֆրանսացիներուն եւ ի մասնաւորի փարիզեան շրջանի բնակիչներուն կ՛ուզեմ յայտնել, որ կառավարութիւնը անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առած է այս գործողութեան դէմ դնելու համար: Հրահանգներ տրուած են, որ այս խենթ փորձը բոլոր միջոցներով, կը կրկնեմ՝ բոլոր միջոցներով ետ մըղուի: ... Կէս գիշերէն սկսեալ, փարիզեան շրջանի բոլոր օդակայաններէն թըռիչք կամ անոնց վրայ էջք արգիլուած է: Անմիջապէս որ լսէք ահազանգի հընչակներուն ձայնը՝ օդակայանները գացէք կառքով, ոտքով, խաբուած զինուորները համոզելու համար թէ ինչ մեծ սխալ կը գործեն : Անհրաժեշտ է, որ իմաստութիւնը ժողովուրդին հոգիէն գայ եւ իւրաքանչիւր անձ ինքզինքը ազգին մէկ մասնիկը զգայ »:

Այս կոչէն ետք, մինչեւ առաւօտեան ժամը 5 ամէն ոք կը սպասէր թէ յայտարարուած յարձակումը կրնայ վայրկեանէ վայրկեան կատարուիլ: Սակայն առաւօտեան ժամը 5ին հաստատուեցաւ, թէ ոչ մէկ օդանաւ ճամբայ ելած է Ալժէէն դէպի Փարիզ :

Ֆրանսայի ու մասնաւորաբար փարիզեան շրջանին մէջ ոստիկանական շատ խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են կարգ կանոնը պահելու համար : Մայրաքաղաքին ռազմական կարեւորութիւն ներկայացնող անկիւնները, դէպի մայրաքաղաք առաջնորդող գլխաւոր ճամբաները, նախարարութեանց եւ հանրային սպասարկութեանց չէնքերը, Էլիզէի պալատն ու վարչապետարանը ոստիկանական աչալուրջ հսկողութեան տակ առնուած են : Նոյն ձեւի միջոցներ առնուած են նաեւ Մարսէյլի եւ այլ քաղաքներու մէջ :

Որպէս ծայրայեղ աջակողմեան ճանչցուած բազմաթիւ գործօն կամ պահեստի սպաներ ձերբակալուած են. ասոնց մէջ կը գտնուի զօրավար Ժագ Ֆօր :

Ոստիկանութիւնն ու ընդհանրապէս Ֆրանսայի մէջ կարգ – կանոնը պահելու պարտականութիւն ունեցող սպասարկութիւնները իրենց տրամադրութեան տակ վաթսուն հազար հոգի ունին՝ ըստ լրագրական գործակալութեանց տուած տեղեկութեանց :

Վարչապետին կոչին վրայ 1500 կամաւորներ, մեծ մասամբ նախկին Ֆրանսական Ազատ Ուժերու (ԷՖ·ԷՖ·Էլ) անդամներ, Ներքին նախարարութիւն ներկայացած էին: Այս կամաւորները զօրակոչի ենթարկուած են եւ տասնեակներու բաժնուած՝ ըստ բնակավայրի : Երկուշաբթի իրիկուն ժամը 21ին Կրան Փալէ հաւիրուած էին՝ իրենց անհրաժեշտ զէնքերը ստանալու համար: Պիտի կազմակերպուին որպէս քաղաքային զօրագունդեր (Միլիս) :

Միւս կողմէ, Ներքին նախարարութեան մէջ բացուած է կամաւորներու զօրագրութեան գրասենեակ մը:

Փարիզեան շրջանին բոլոր օդակայանները խիստ հսկողութեան տակ կը պահուին. պահակներուն թիւը կրկնապատկուած է. օդակայաններուն դուրսը թէ ներսը տեւական հսկողութեան տակ են :

Ալժերիոյ հետ ծովային ու օդային բոլոր հաղորդակցութիւնները ընդհատուած են :

× Ֆրանսական բոլոր կուսակցութիւններն ու ամբողջ մամուլը, կառավարութեան հետ իրենց ունեցած տարակարծութիւնները առ այժմ մոռցած, կը պախարակեն ըմբոստ զօրավարներուն արարքը եւ պատրաստակամութիւն կը յայտնեն տը Կոլի Հանրապետական վարչաձեւը պաշտպանելու :

Արմատականները, ընկերվարականներու երկու թեւերը, Ժողովրդական Շարժումը, Զօր. տը Կոլի Օժանդակութեան Կոմիտէն, համայնավարները, Միութիւն Նոր Հանրապետութեան համար կուսակցութիւնը (Իւ. Էն. Էր) , Աշխատանքի ու բանուորական բոլոր կազմակերպութիւնները, Ուսանողական Միութիւնը , ձախակողմեան այլեւայլ բոլոր կազմակերպութիւնները գրեթէ նոյնիմաստ բանաձեւեր քուէարկած են՝ պահանջելով Հանրապետական վարչաձեւին պաշտպանութիւնը: Երկուշաբթի ժամը 17ին մէկ ժամուան ընդհ. գործադուլի հրաւէր ուղղած են իրենց բոլոր անդամներուն : Համայնավարներն ու այլ ձախակողմեանները կ՛ուզէին հրապարակային ցոյց մըն ալ կատարել, սակայն Ներքին նախարարութիւնը արգիլեց այս կարգի հրապարակային բոլոր խմբաւորումները: Համայնավարները կը բողոքեն այս որոշման դէմ :

Ա Լ Ժ Է

Ալժէն Շաբաթ օրուընէ ի վեր կը գտնուի չորս զօրավարներու ձեռքը. չորս զօրավարներ որ փառաւոր անցեալ մը ունին Ֆրանսական բանակի պատմութեան մէջ: Կողմնակից Ֆրանսական Ալժերիոյ, անոնք ամիսներէ ի վեր արդէն համաձայն չեն Զօր. տը Կոլի ալժերական քաղաքականութեան հետ, զոր լըքումի քաղաքականութիւն կը նկատեն : Ասոնք «Մայիս 13»ի մարդիկն են , այսինքն այն մարդիկը որ առաջին «ըմբոստութեամբ» մը իշխանութեան գլուխ բերին Ան ,որուն դէմ այժմ կ՛ըմբոստանան: Ասոնց գլուխն է՝ Զօր. Շալ: Օդային բանակի զօրավար, Մօրիս Շալ, 56 տարեկան, իր դիմումին վրայ հանգստեան կոչուած է: Փայլուն անցեալ մը ունի : Սէն Սիրիէն, 1939ին կը գտնուէր բարձր հրամանատարութեան մէջ, ապա մաս կազմած է Վիզպատընի զինադուլի յանձնախումբին: 1947էն սկսեալ սպայակոյտի բարձրագոյն պաշտօնները կը վարէ : Նախ Սալանի կցորդ, ապա անոր յաջորդ նշանակուած էր տը Կոլի կողմէ Ալժէի մէջ: Ունի զինուորական ծրագիր մը « Շալի ծրագիր» որ տեսակ մը հիմնական մաքրագործումն է անապահով շրջաններու: Ատլանտեան Ուխտի «Եւրոպա կեդրոն»ի բաժնի ընդհանուր հրամանատար էր , բայց «պատնէշներու դատավարութիւն»ը բարոյական մեծ ցնցում պատճառեց իրեն: Երկրորդ «ապստամբը», ՔՕՐ. ԺՈՒՀՕ, բնիկ ալժերացի է , «Սեւ ոտք» (փիէ նուար) ինչպէս կ՛ըսեն: Ինքն ալ Սէն – Սիրիէն (Սպայից բարձրագոյն վարժարան). գերի՝ 1940ին , փախուստէն ետք Ալժերիա անցաւ: Մեծ դեր խաղացած է: 1957ին Զօր. Սալանի օգնական էր: Մայիս 13էն ետք, Ալժերիա – Սահարա փրկութեան կոմիտէին փոխ նախագահն էր: 1960 Հոկտեմբերին դիմում ըրաւ որ վաղահաս հանգստեան կոչում ստանայ: Վերջին հանրաքուէին, յօդուածով մը յայտարարեց. — « Առանց վարանումի, ո՛չ պիտի ըսեմ»:

ՋԵԼԼԷՐ, 63 տարեկան, բանակի սպայակոյտի նախկին պետ: Հրաժարեցաւ 1956ին, բողոքելու համար Ալժերիոյ զօրքին անբաւարարութեան դէմ : Նոյն պաշտօնին վերադարձաւ 1958 Մայիս 13ին: Երբ հանգստեան կոչուեցաւ 1959 Հոկտեմբերին, մերժեց Պատուոյ Լեգէոնի Մեծ – Խաչը: Հարկ է զինք չշփոթել Փարիզի զինուորական նախկին կառավարիչ Անրի Զելլերի հետ :

ՋՕՐ. ՍԱԼԱՆ որ Մատրիտէն Ալժէ հասաւ, 62 տարեկան է. Սէն Սիրէն շրջանաւարտ եղած 1919ին: Ծառայած է Ափրիկէ եւ Հնդկաչին : 1956ին փոխարինեց Զօր. Լօրիյօն՝ Ալժէի զինուորական շրջանի հրամանատարի պաշտօնին մէջ: 1958ին կողմնակից էր, որ տը Կոլ իշխանութեան գլուխ անցնի, բայց Դեկտեմբեր 13ին տը Կոլ զինքը Ֆրանսա կը կանչէ: Ի վերջոյ իրեն կը հրահանգուի որ Ալժէ չվերադառնայ: Սպանիա կ՛անցնի :

Ասոնց կողքին են նաեւ՝ գնդ. Կոտար, որ մասնակցած էր Մայիս 13ի շարժումին: Ընդհ. Ապահովութեան ընդհ. տնօրէն նշանակուած էր Սալանի կողմէ : 1960 Փետրուար 4ին պաշտօնանկ կ՛ըլլայ: Ու նաեւ ուրիշներ, որոնք բոլորն ալ «Մայիս 13ի մարդիկն են», ինչպէս՝ գնդապետներ Տիւֆուր, Արկու , Պրուազա, Լաշբռուա , Կառտ :

Մինչ Փարիզի մէջ տեղի կ՛ունենային վերոյիշեալ դէպքերը, անդին, Ալժէի մէջ զօրավար Շալ ձայնասփիւռէն կը յայտարարէր ժամը 9·45ին (Կիրակի օր), թէ «Կոնստանդին քաղաքը մեր ձեռքին է, եւ Զօր. Օլիէ (կառավարութեան կողմէ Ալժերիոյ ընդհ. հրամանատար նշանակուած շաբաթ օր) փախած է » : Զօր. Շալ կը շարունակէր՝ «Երէկ ոչինչ էինք. զօրավար Օլիէ քննապտոյտ կը կատարէր: Այսօր՝ Ալժերիոյ մեծ մասը, իր օդակայաններով, մեր ձեռքին ունինք »:

Ժամը 11·50ին յայտարարուեցաւ , թէ «Մոսթականէմ քաղաքն ալ յարած է Զօր. Շալի»:

Ժամը 12ին կը ճշդուէր, թէ Ալժ. Ազատ. Շարժման դէմ կռիւները կը շարունակուին:

Ժամը 13·30ին կը յայտնուէր, թէ Զօր. Փըթի նշանակուած է Ալժէի բանակին հրամանատար :

Ժամը 20·50ին Կոստանդինի բանակին հրամանատարը, Զօր. Կուրօ կը միանար Զօր. Շալի:

Երկուշաբթի առաւօտ լուր կը հասնէր թէ Զօր. Շալ որոշած է նոր զարկ տալ Ալժերիոյ Ազատ. Ճակատի դէմ շարունակուող պայքարին:

× Կիրակի օր Զօր. Սալան Ալժէ հասած է Սպանիայէն: Սպանական կառավարութիւնը պաշտօնապէս խոստացած էր Ֆրանսական կառավարութեան, որ արգելք պիտի հանդիսանայ Սալանի ու «Ֆրանսական Ալժերիոյ» կողմնակից այլ Ֆրանսացիներու դէպի Ալժերիա մեկնումին: Սպանացիները ձերբակալած են Սալանը փոխադրողները :

ՀՈՂԱՅԻՆ ՀԱՐՑԸ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Օսմ. կայսրութիւնը, տարածուած երեք ցամաքամասերու վրայ Միջերկրականի արեւելեան ափերուն, միջնադարեան վարչութիւն մը ունէր: Պալքաններու թէ Փոքր Ասիոյ մէջ մեծ հողատիրութիւնը կը տիրէր, աւատապետութիւն եւրոպական մասին մէջ, աշիրեթական անիշխանական հողատիրութիւն ասիական, ափոսիկեան նահանգներուն մէջ:

Միջերկրականի շուրջ մեծ սեփականութիւնը կարեւոր տեղ մը կը գրաւէր բիւզանդական շրջանին: Ասոնք կազմուած էին հաւաքական կալուածներու իւրացումով, գիւղական փոքրիկ կալուածներու սեփականացումով, երբեմն ալ զինուորական գրաւումներով: Յաղթական Թուրքերը պարտուածներու սեփականութիւնները իւրացուցին, տիրացան մեծ կալուածներու, չիֆլիկներու, որոնց վրայ կ'աշխատէին թշուառ ստրուկներ: Քրիստոնեայ հողատէրեր իսլամացան կալուածները պահելու համար, մինչդեռ ստրուկները մնացին քրիստոնեայ:

Տալմացիոյ մէջ մշակելի 284·700 հեքթար հողերէն աւատապետներու եւ եկեղեցիին կը պատկանէին 90·000 հեքթար, ասոնց վրայ կ'ապրէին 86·000 գիւղացի ընտանիքներ:

Կիլիկիոյ ցորենի դաշտերը կը պատկանէին մեծ հողատէրերու եւ 1914ին Ֆրանսական ընկերութիւն մը ստացած էր երկու կալուածներ հարիւր հազար հեքթար տարածութեամբ՝ Ճիհուն գետի աջ ափին:

Գերման դեսպանատան թարգման Վիլհելմ Բատըլ հրատարակած է Հողային սեփականութիւնը Օսմ. կայսրութեան մէջ գործը, ուսումնասիրութիւն մը ունի Գէորգ Արսլան գերմաներէն: Աւելի առաջ Ֆրանսացի մը, Պըլեն, հրատարակած է Հողային սեփականութիւնը իսլամ երկիրներու եւ մասնաւորաբար Թուրքիոյ մէջ:

Անհատ մը կրնայ ազատ ու անկախ սեփականութիւն ունենալ, կրնայ ուզածին պէս գործածել այդ հողը, ծախել, նուիրել, ժառանգ ձգել, իսկ երբ հողատէրը անժառանգ կը մեռնէր, հողը կը մնար պետութեան:

Պետութեան կը պատկանէին անտառներ, մարգագետիններ, եւն., որոնք կրնային վարձու տրուիլ կամ վաճառուիլ: Այս կարգի հողի մը սեփականատէրը արդիւնաւորելու էր հողը, իսկ եթէ երեք տարի անմշակ մնար կալուածը, սեփականութեան իրաւունքը կը կորսուէր: «Հողատէր մը եթէ առանց բանաւոր պատճառի առ առաւելն երեք տարի անմշակ թողու իր հողաբաժինը, այդ հողը կը դադրի հողատէրին իրաւունքն ըլլալէ, անուրդի հանուելով կը վաճառուի ուրիշի մը, կամ հողատէրը կը ստիպուի իրաւունքին տիրանալ գնահատուած արժէքը վճարելով»:

Հողային օրէնքը կ'արգիլէր մեծ կալուածատիրութիւնը. «Գիւղի մը կամ գիւղաքաղաքի մը (գասապա) ամբողջ հողը գիւղի ժողովուրդին կամ անոնցմէ ընտրաբար մէկ կամ երկու, երեք անձի չի կրնար տրուիլ, բնակչութեան իւրաքանչիւր անձին հողաբաժին մը տրուելով՝ իրենց մշակութեան իրաւունքի հաստատութեան համար ամէն մէկուն կալուածագիր (թափու) կը յանձնուի (Յօդ. 8):

Օրէնքին համաձայն երկրագործ մը կրնար իր հողաբաժինն ունենալ սեփականութեան իրաւունքը հաստատող պաշտօնական վաւերաթուղթով մը, երկրագործը մշակելու էր հողը, երկրագործ չեղողը, որ չի մշակեր հողը, չահագործելու չէր մշակը:

«Վաճառուելիք հողի մը սահմանակից հող ունեցողը իրաւունք չունի այդ հողը գնելու պահանջ ներկայացնել»: Օրէնքները կ'արգիլէր ուրեմն ընդարձակ հողատիրութիւնը, հողը պիտի մնար հողազուրկ գիւղացիին (Յօդ. 46):

«Պահանջատէրը իրաւունք չունի պարտականին հողը պարտքի փոխարէն գրաւելու» (Յօդ. 115):

«Արգիլուած է հողաբաժինը պարտքի փոխարէն գրաւի դնելը: Հողատէրը կը բնայ առժամաբար ծախել հողը պարտքը վճարելու համար, բայց իրաւունք ունի ծախուած հողը վերստանալու» (Յօդ. 116):

Օրէնքները նպաստաւոր են փոքր կալուածատիրութեան, խնդիրը արդարութեամբ օրէնքներու գործադրութիւնն էր: Հնութենէն մինչեւ քսաներորդ դար պատմութիւնը նոյն է: Յունաստանի մէջ, Հռոմի մէջ, Գաղիա հռոմէական տիրապետութեան տակ, փոքր հողատէրը յոռի հունձք ունենալուն պարտքի տակ կը մնար, դրամի տէրը սիրով դրամ կը տրամադրէր բարձր տոկոսով, յետոյ կը տիրանար կալուածներուն եւ կը կազմուէր մեծ հողատիրութիւնը: Փոքր սեփականութիւնն ալ արդիւնաբեր կ'ըլլար որոշ տարածութեամբ մը, կրնար հասութաբեր չըլլալ մանաւանդ երաշտութեան մը պարագային:

Փոքր Ասիոյ մէջ մեծ հողատիրութեան կազմութիւնը բռնադրաւումներու հետեւանքն էին, բայց միանգամայն երկրագործներու անհոգութեան եւ հաստատութեանց անտարբերութեան: Քիւրտ աշիրէթները իւրացուցած էին ընդարձակ հողեր, ուրիշներ ալ պատուհաս էին թափառաշրջիկ ըլլալով:

Բաղէշի կուսակալութեան կողմէ ներքին նախարարութեան ուղղուած տեղեկագիր մը կը հաղորդէր «մէկ կողմ թշուառ, տգէտ զանգուած մը, միւս կողմը ծոյլ, շահագործող, ճնշող, կեղեքող աղան ու պէյը»: Ասոնց քովիկը կը սլքտայ վաշխառուն եւ կ'ապրէր լայնօրէն պաշտօնեան, կաշառքով, կեղեքելով:

«Աշիրէթապետներ անպատիժ կը մընան, որովհետեւ ոճիրին գործուած պահուն ներկայ գտնուած չեն»: Ոճրագործը կը ձերբակալուի ժամանակաւոր կերպով, իսկ դրդիչը կը մնայ անպատիժ:

«Գիւղացիներու հողը, գոյքը, անասուններ, պատիւն ու կեանքը ենթակայ են աղային ու պէյին քմահաճոյքին»:

«Գիւղացին ալ խոր տգիտութեան մէջ է, անտեղեակ մարդկային բնական իրաւունքներէն, կը մնայ աղային, պէկին մշտատեւ բռնութեան տակ»:

Քիւրտ աշիրէթներու սեփականութիւն էին բազմաթիւ գիւղեր: Աշիրէթապետները ունէին ստորադաս աւատապետներ, ինչպէս Միջին Դարուն Եւրոպայի մէջ: Կեդրոնէն զրկուած կուսակալը տկար կը մնար տեղական իշխանութեան մօտ, եթէ օրէնքը գործադրել ուզէր, կը բողոքէին իր դէմ աղաներն ու պէկերը, պաշտօնանկ ընել կուտային: Տեղական ժողովներու անդամ կ'ընտրուէին աղան, բեսը, որոնք կը կազմէին սակաւապետական վարչութիւն մը, ընտրողներն ալ դրամասիրութենէ կամ վախէ մղուած կը վաճառէին իրենց քուէները: Փոխադարձ փոքրիկ շահերով կապուած էին ընտրողներ եւ ընտրելիներ: Գիւղացին կը շահագործուէր աղայէն, պաշտօնեայէն, կառավարչէն: Իրողութիւնները դարեր ետ կը տանէին ընդարձակ կայսրութիւնը:

Տեղեկագրին համաձայն «Քիւրտերը կը պահէին իրենց բարբարոս յատկութիւնները, աւազակութիւնը սովորական է»: Քիւրտին աչքին մարդկային կեանքը արժէք չունէր, աղա մը իր մարդերով կը յարձակէր ուրիշ գիւղի մը վրայ, կը ջարդէր, կը թալլէր եւ կ'անհետանար:

Երկրագործութեան համար ապահովութիւն չկար, հողերը կը մնային վաչկատուն ինքնակալներու տիրապետութեան տակ: Այլ վայրերու մէջ, ուր կեանքը յարաբերաբար տանելի էր, հոն ալ անհոգութիւն կը տիրէր, վանական հսկայական կալուածներ անմշակ մնացած եւ ուրիշներու կողմէ իւրացուած էին: «Հողեր կորսուած են եկեղեցական իշխանութեան աններելի անհոգութեան հետեւանքով: Անհատական հողեր ալ ձեռքէ հանուած են թափուի տրամադրութեանց վերահասու չըլլալուն պատճառով: Հոգեւոր հովիւներն ալ պէտք եղած յանձնարարութիւնները չեն կատարած» (Ծաղիկ, 12 Ապրիլ 1903, թիւ 11):

Պալքանները ազատագրուեցան Օսմ. լուծէն եւ պաշտօնեաներու կեղեքումներէն, զատրուկան, հաւաքական մշակումը մնաց կարգադրելի: Արեւելքի մէջ սահմանադրական շրջանին, թուրք վարչութիւնը պահ մը խորհեցաւ օրէնքները կիրարկել, բայց դրութիւնը մնաց մինչեւ պատերազմ:

ԽՈՐԷՆ ԳԱԲԻԿԵԱՆ

"ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ՝ ՐՈՒԶՎԷԼԹ, ԹՐՈՒՄԸՆ, ԱՅԶԸՆՀԱՈՒԸՐ"...

Մեծ յուզում կը տիրէ Մ. Նահանգներու մէջ, ուր ժողովուրդը զարմանքով տեղեկացած է, թէ շաքարեղէնի նախկին մեծ գործատէր մը նախագահ Այզընհաուըրը կը նկատէ «համայնավար դաւադրութեան գիտակից. եւ հաւատարիմ գործակալ»:

Ամբաստանողին անունն է՝ Բոպըրթ Վելչ, Մասաչուսեց նահանգի Պելմոնթ քաղաքէն: Շատ հարուստ է եւ մեծ թիւով (հարիւր հազար) բարեկամներ ունի, որոնց շարքին՝ Քոնկրէսի շատ մը անդամներ, քանի մը բարձրաստիճան զինուորականներ եւ նախապէս կամ այժմ կառավարական կարեւոր պաշտօններու վրայ գտնուած անձնաւորութիւններ:

Այս հարիւր հազար անձերը խմբուած են «Ճոն Պիրչ Ընկերութեան» շուրջ, որ գաղտնի կազմակերպութիւն մըն է: Ասոնց առաջին նպատակն է ծերակուտական Ճոզեֆ Մաք Քարթիի կիսատ ձգած գործը շարունակել՝ աւելի մեծ ծաւալով: Ինչպէս ծանօթ է, ծերակուտական Մաք Քարթի, այժմ մեռած, մեծ շարժում մը ստեղծած էր Մ. Նահանգներու յայտնի կամ թաքուն համայնավարներուն դէմ: Իր օրով, բազմաթիւ անձնաւորութիւններ (առաւելապէս արուեստագէտներու եւ մտաւորականներու շրջանակներէն) դատի քաշուած էին եւ պարտաւորուեցան բացատրութիւն տալ իրենց ձախակողմեան կամ համայնավարամիտ գաղափարներուն եւ գործունէութեանց մասին: Ծերակուտականին ստեղծած շարժումը, որ յայտնի է «մաք – քարթիականութիւն» անունով, ատենին մեծ ազմուկ բարձրացուցած էր ամբողջ աշխարհի մէջ, եւ գրեթէ գայթակղութեան բնոյթ ստացած էր այնպէս, որ օրուան կառավարութիւնը (Այզընհաուըրի նախագահութեան տակ), փորձած էր խնդիրը խեղդել: Մաք – քարթիականութիւնը թմբիրի մէջ ինկած էր իր ներշնչողին մահէն ի վեր, սակայն, ինչպէս կը տեսնուի, այժմ կը վերազարթնի:

«Ճոն Պիրչ Ընկերութիւնը», ինչպէս նաեւ Նորման Բոքվելի ղեկավարած «Ամերիկեան նացի կուսակցութիւնը» (փոքրաթիւ անդամներով), հաւատացած են թէ Ամերիկան ինկած է համայնավար հսկայածաւալ դաւադրութեան մը ճիրաններուն մէջ: Դաւադրութիւնը, ըստ իրենց, բազմաճիւղ է, բազմաձեւ ու անսպասելի մեղսակիցներ կը հաշուէ, որոնց շարքին՝ նախագահ Այզընհաուըր եւ Ալէն Տըլըս, որ ոչ միայն նախկին Արտաքին նախարար Ճոն Ֆոսթըր Տըլըսի եղբայրն է, այլեւ ամերիկեան գաղտնի սպասարկութեանց տնօրէնը: Այս պաշտօնը կը վարէր Այզընհաուըրի օրով, ու այն հազուագիւտ Հանրապետականներէն է, զորս նախագահ Քենըտի իրենց պաշտօններուն վրայ պահեց: «Ճոն Պիրչ Ընկերութեան» ամէնէն յանդուգն անդամները կը հաստատեն, թէ Ալէն Տըլըս, կատաղի հակահամայնավարի եւ խորհրդային հողերու վրայ ԻԻ 2 լրտես օդանաւներու թռիչքները կազմակերպողի իր պիտակին տակ, Մ. Նահանգները «համայնավարացնելու» ծրագրին ամէնէն վտանգաւոր գործիքներէն մին է:

Համայնավարներու այլ գործակալներու շարքին են նաեւ (միշտ «Ճոն Պիրչ Ընկերութեան» հաստատումով) նախկին նախագահներ Ֆրանքլին Ռուզվէլթ (մեռած) եւ Հարրի Թրումըն:

«Դաւաճան» նախագահներու այս առատութիւնը շուարումի մատնած է ամերիկեան հանրային կարծիքը: Ծերակուտական Մաք Քարթի, իր ատենին, բաւականացած էր զօրավար Մարշալը ամբաստանելով:

«Ճոն Պիրչ Ընկերութիւնը» հիմնուած է երկու տարի առաջ: Այժմ ենթաբաժանումներ ունի Ամերիկայի յիսուն նահանգներէն 34ին մէջ: Անդամները մեծ մասամբ պահեստի սպաներ եւ ուսանողներ են, որոնց անունները, սկզբունքով, գաղտնի պէտք է պահուին:

Բացի հակահամայնավար մոլուցքէն, այս ընկերութիւնը պայքար կը մղէ նաեւ շահատուրքերու, Ատլանտեան Ուխտին եւ ցեղային միաւորման դէմ, այս բոլորն ալ մարքսականութենէ ներշնչուած հարցեր նկատելով:

Արդիւնքի մը հասնելու համար ոչ մէկ միջոցի առջեւ կանգ կ'առնեն. մատնութիւն, զրպարտութիւն՝ արտօնուած զէնքեր են:

Մամուլն ու ժողովուրդը այս ընկերութեան գոյութիւնը միայն վերջերս լսեց՝ Ուոշինկթընի մէջ շրջագայութեան հան-

ՑԱՒԻՆ ՏՈՒՆԸ

(ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼԻ ՄԸ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ)

Վազելով քան քալելով կ'ելլեմ բանտին առջեւի գտնուած փոքրիկ պարտէզը, ուր երբ դուրսէն մէկու մը հետ խօսելու ըլլաս, կրնաս կենալ մասնաւոր արտօնութեամբ. թոքերս կը շնչեն ձմեռնային պաղ ու սառուցիկ օդը, աչքերս ներսի մթնշաղին վարժուած, յանկարծ լոյսին ելնելուն կը շլանայ. չորս դիս ձիւն է, ուրեմն ձիւն կայ դուրսը: Ու մայրս է, պաշտելի մայրս, տխուր օրերուս միակ ու անկեղծ բարեկամս որ դէմս կ'ելնէ, ինծի կը փաթթուի, ու կը մնայ այսպէս երկար, այս տաք գիրկընդխառնումին մէջ դնելով տխրագին կարօտը մեր այրած սրտերուն: Արցունքներնիս իրար կը խառնուին, հեկեկանօք կուլանք. ախ, որչափ անուշ է մօր մը սէրը. կարօտով գլուխը վեր վերցուցած երեսս ի վեր կը նայի:

— Ի՞նչ է զաւակս ճակտիդ վրայ կարմիրը:

— Բան մը չէ մայրիկ, երեսիս վրայ պառկեր էի:

Ինք վատոյժ ու նիհար կին, ի՞նչպէս կրցեր է Շիշլիէն մինչեւ Պոլիս այս դը-ժոխքին անկիւնը գալու. մօր մը սէրը ի՞նչ դիւցազնական ու անհաւատալի հրաշքներ կը գործէ յաճախ. ոտքերը ձիւներուն մէջ քալելէն ճերմկեր, երեսներն ու ձեռքերը կարմրեր, բայց հո՞գն է, զաւկին քովն է, անոր սիրովը տաքցած ու վերացած, ես սկեպտիկ՝ զուարճութեանց, զեղխութեանց մէջ մեծցող երիտասարդ, հիմա կը զգամ թէ որքան խոր է այս սէրը. ձեռքերը ձեռքերուս մէջ կ'առնեմ, կը խօսի բաւական, մինչ վերէն ձիւնը կը տեղայ մեր վրայ առատ կաթիլներով, մազերս ծածկելով իր ճերմակ ալեւոյթով:

Ու հիմա, որ ամէն սէրերէ անջատուեր, աշխարհէս զատուեր եմ ալ, չեմ ուզեր երբեք այս մօրենական սիրոյն քովէս բաժանումը. տառապանքներէն, մտածումներէն դատարկացած հիւանդ սիրտս՝ այս մօր մաքուր ու անկեղծ սիրոյն պէտք ունի զգալու, ուժ ունենալու համար անոնց դէմ: Սակայն պահապանին ձայնը անողոք է, հրամանը անգութ:

— Հէյ, երկար ըրիր, կը ձայնէ մեզի. չէ՞ք գիտեր որ տասը վայրկեանէն աւելի խօսիլ արգիլուած է. բրտօրէն մօրս թեւէն բռնելով կը հրէ դռնէն դուրս, եւ զիս կը ճամբէ նորէն ներս, բանտ:

Ահ, դեռ աչքիս դէմն է իր տխրամած երեսը, երբ ետին դարձած ինծի կը նայի վերջին անգամ մըն ալ, մինչ պահապանին կոշտ ձեռքը մեզ կը բաժնէ իրարմէ ու ճիտը ծուռ խեղճ մայրս կ'ելնէ դուռնէն դուրս:

ԺԱ.

Երբ ներս կը մտնեմ, սենեակին անկիւնը կ'առանձնանամ եւ բերանս թաշկինակիս մէջ թաղած կը սկսիմ լալ դառնագին ...:

Մինչեւ իրիկուն տխուր եմ ալ, խօսելու կարողութիւն չունիմ:

— Ահ, եթէ անգամ մը ազատիմ սա բանտէն, վայրկեան մը Թուրքիոյ հողը պիտի չկենամ. պիտի ելլեմ հեռանամ այս երկրէն անդարձ, հոգ չէ դուրսը մուրամ իսկ. գէթ ազատ պիտի ապրիմ, կը մտածեմ:

Օրը շաբաթ է. կիրակնամուտքի ըստուերները կ'երկննան կարծես բանտիս մութ անկիւններուն մէջ. թիթեղէ ամանի մը մէջ խունկ կը բերեն կը ծխեն. որչափ անուշ է իր հոտը, ինչ զգացումներ, ինչ անտիական յոյզեր կ'արթնցնէ հոգիիս խորը անիկա. մխա, ով քաղցրահոտ բոյս, թող քու քաղցր բոյրդ սփոփարարը ըլլայ իմ յոգնած, ջլատած յոյսերուս: Ու ահա աղօթքի ժամն է, կիրակնամուտքի նուիրական պահը զոր կը կատարեն հայ բանտարկեալներ ամէն շաբաթ գիշեր:

ԼԵՒՈՆ ՇԱԹՐԵԱՆ

(25 Շար.)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԸ

ՊԱՏՄԱԾԱՆ ՎԵՄ

ՍՈՒՐԲ ՔՈՒՅՐԻՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

— Իրաւունք ես, ընկերս։ Դէպ ետք կը տեսնենք զանոնք, ասոնց ձեռք կը տանք — գնաց ըսել Ռուբէն։ Բայց ինչո՞ւ ես այդքան տարուած էիր Ռուբէնի հետ խօսելով, որ չէիր նկատեր, թէ ես ալ քեզ կը դիտէի։ Ինչո՞ւ ես այդքան ուշադրութիւն դարձուցի քեզ

Տէր Պարգեւ քհնյ. Մէրճանեան, Ժիրայր Մէրճանեան, Տիկին Մարիամ Թարագճեան, Տիրամայր – երիցուհի Ա. Մէրճանեան, Տէր եւ Տիկին Վահագն Մէրճանեան (Պէյրութ), Տէր եւ Տիկին Հ. Օհանեան եւ զաւակը (Վալանս), Տէր եւ Տիկին Զ. Վայլօեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Բաբգէն Զաքրեան, Այրի Տիկին Տ. Կիւլեան, Տէր եւ Տիկին Գեղամ Զաքրեան, զաւակները, Տէր եւ Տիկին Եդուարդ Զաքրեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Փօլ Բուալիւս, նաեւ՝ Ղազարեան, Զօրիկեան, Տ. Անքիաեան եւ Ա. Օհանեան (Պոլիս) ընտանիքները, անհուն վշտով կը ծանուցանեն մահը իրենց կողակցին, մօր, զաւկին, հարսին, զարմուհիին եւ ազգականին՝

ԵՐԻՑՈՒՀԻ ՎԵՀԱՆՈՅՇ ՄԷՐՃԱՆԵԱՆԻ
(Ծնեալ Թարաքճեան)

վաղահաս եւ անակնկալ մահը, 48 տարեկանին, որ տեղի ունեցաւ վիրաբուժական գործողութեան մը հետեւանքով :

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս Հինգշաբթի ժամը 16ին, Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս – Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ, եւ մարմինը պիտի ամփոփուի տեղւոյն գերեզմանատան մէջ :

Մասնաւոր մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս ընդունիլ իբր այդ :

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ
ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆ

Ֆ. Կապոյտ Խաչի օդափոխութեան կայանին արձանագրութիւնները կը սկսին, այս Երկուշաբթի (Ապրիլ 24) : Դիմել Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի, Ուրբաթ և Շաբաթ օրերը, ժամը 16էն 19, Կապոյտ Խաչի գրասենեակը 17 Բիւ Պլէօ : Համաձայն պետական օրէնքին կ'ընդունուին աղջիկներ՝ 7էն 14 տարեկան, մանչեր՝ 7էն 13 տարեկան :

ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՇՐՋ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. Կ. Խաչի Պանեէօ – Քաշանի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Պ. Մալխասեանէ տասը Ն. Ֆ. իրենց փեսին Պարոյր Դանիէլեանի մահուան տարելիցին, իսկ տասը Ն. Ֆ. ալ ընկերուհի Մալխասեանի արկածէ մը ազատուելու առթիւ :

ՀԱՅԿ. ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Մարսէյլի Կապոյտ Խաչի վարչութեան կողմէ :

Բեմադրութեամբ Տիկին Ա. Պէզիրճեանի :

Ի նպաստ Միութեան բարենպատակ ձեռնարկներուն :

Մայիս 20, Շաբաթ ժամը 21ին, Սալ Մազընոյի սրահին մէջ, 88 Բիւ տ'Օպանեը, Մարսէյլ :

Տեղւոյս լաւագոյն ուժերու կողմէ մեծ պատրաստութեամբ պիտի բեմադրուի՝

ՍԱՅԱԹ ՆՈՎԱ
(Ազգ. յուզիչ օփերեթ, 4 արար)

Պարերու եւ խնջոյքի տեսարաններուն իր մասնակցութիւնը կը բերէ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի պարախումբը :

Արեւելեան «Սազանտար» նուագախումբը կը ղեկավարէ թառիստ ՊԱՐՈՅՐ :

Դաշնակահար Պ. ԱԲԻԿ :

Սրինգ՝ Պ. ՇԻՇՄԱՆԵԱՆ :

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ
ՎԵՆԵՏԻԿ — Ս. ՂԱԶԱՐ — ՀՌՈՄ
ԵՒ
ՇՐՋԱԿԱՅՔԸ

Շաբաթ մը ծովի կեանք՝ Հանր. Սան Մարինոյի մօտ, Ադրիականի աննման աւազին վրայ, ծովեզերեայ նորաշէն եւ հանգստաւէտ պանդոկի մը մէջ :

ՄԵԿՆՈՒՄ՝ Օգոստոս, 6
ՎԵՐԱԴԱՐՁ՝ Օգոստոս, 31

Արձանագրութեանց եւ մանրամասնութեանց համար դիմել .—

Ն. ՄԱՅԻՍԵԱՆ
45, Rue de Trévise, PARIS (9e)
Tél. : TAI. 49-40
(Գաւիթին մէջ)
Յ. ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ
11, Avenue Béranger
ARNOUVILLE-LES-GONESSE (S. et O)

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ
ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ
ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
ՄԱՅԻՍ 14ԻՆ

ԽՆՋՈՅՔ
Surprise-Party

Կազմակերպուած Նոր Սերունդի թատերական ՊԱՐՈՆԵԱՆ խումբի կողմէ :

Այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 20էն 24,
ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ ՄԷՋ
17, Rue Bleue, Paris (9e)
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԲԱԺԻՆ

Երգ, պար, արտասանութիւն, անակնկալներ :

Bar **Buffet**

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՀԱՆԴԷՍ
Ապրիլեան Եղեռնի տարեդարձին առթիւ
ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, դպրոցի սրահը :

Հովանաւորութեամբ Շաւիլի եկեղեցւոյ վարչութեան :

Մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. «Արզութեան» խումբին, Կապ. Խաչի եւ Նոր Սերունդի մասնաճիւղերուն :

Կը նախագահէ Կ. ՄԵՀԵԱՆ

Կը խօսի ՏԻԿ. ՀՈՒՐԻ ԻՓԷՔԵԱՆ – ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ :

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական բաժին :

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ
ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆ

Այս տարի Հայ Կարմիր Խաչի Ֆէսանվիլիէի օդափոխութեան կայանի բացումը տեղի պիտի ունենայ Յուլիս չորսին : Արձանագրութեան համար դիմել Հայ Կարմիր Խաչի Կեդրոնատեղին, 15 Բիւ Ժան Կուժօն, Փարիզ, Երկուշաբթի եւ Ուրբաթ առաւօտները. ժամը 10–12 :

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ
ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ ԽՈՒՄԲ

Տիկին ՀՈՒՐԻ ԻՓԷՔԵԱՆ–ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ կը շարունակէ իր դասախօսութեանց շարքը :

Նիւթ. Հայոց պատմութիւն :

Այս Չորեքշաբթի, ժամը 21ին, Ազգային տան մէջ, 32 Բիւ տը Թրէվիզ : Բոլոր Նոր Սերնդականները եւ համակիրները հրաւիրուած են :

5%
1961

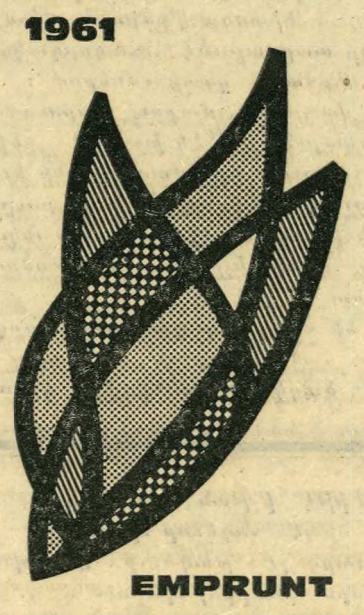

EMPRUNT
GAZ
DE FRANCE

BOITES DE DRAGÉES
pour
BAPTEMES — COMMUNIONS
MARIAGES
Prix de Fabrique
CONFISERIE «SIDO»
E. BENAIS, FABRICANT
70, Rue J. Pierre Timbaud, PARIS- 11e
Dans la cour escalier 5 - 1er étage
Tél. : OBE. 12-52
TARIF FRANCO SUR DEMANDE

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

Օր. ՍՈՆԻԱ ՊԱՅՐԱՄԵԱՆ (Վէրսայլ)
Պ. ՍԱՐԳԻՍ ՔԻԻԹՆԷՐԵԱՆ (Պանեէօ)
Նշանուած

Փարիզ, 2 Ապրիլ 1961

ԱԶԴ ՏՈՒՈՂՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Յառաջի վարչութիւնը նկատի կ'առնէ միայն կանխիկ վճարուած ազդերը : Բոլոր ազդերու համար հարկ է նախապէս պայմանագրուիլ վարչութեան հետ : Ստորագրութիւն չկրող եւ վարչութեան հետ համաձայնութիւն չունեցող կազմակերպութեանց ազդերը նկատի չեն առնուիր :

Թիւրիմացութեանց եւ սխալներու առաջքն առնելու համար, վարչութիւնը որոշած է հեռաձայնով ազդ չընդունիլ : Ստիպողական բացառիկ պարագաներու՝ Յառաջի խմբագրութիւնը պատասխանատու չէ եթէ վրիպակներ պատահին :

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ.

ԱՆԻԷՌ.— Հ. Յ. Դ. Շաւարշ Միսաքեան խումբի դասախօսական ժողովը այս Չորեքշաբթի, ժամը 21ին, Բիւ տը Լապէ Լըմիռի սովորական սրահը :

Դասախօս՝ Ընկ. ՍԱՀԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Պանեէօ – Քաշանի մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները այս Ուրբաթ, ժամը 20·30ին, ընկերուհի Հանջէրեանի բնակարանը, 9 Բիւ տէ Փրէ : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի Խանասոր խումբի պարանցիկ ցերեկոյթը Մայիս 7ին :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ
ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ
Երգչախումբին կողմէ

ՂԵԿ. Կ. ԱՓՐԻԿԵԱՆԻ
Կիրակի, Մայիս 7, ժամը 15·30ին
Alfortville, Salle des Fêtes

Յայտագրին մէջ, Կոմիտասի, Ալթունեանի, Ալէմշահի, Սարեանի եւ այլ հեղինակներու գործերը, որոնցմէ շատեր՝ առ աջին ունկունդրութիւն :

ՄԵՆԵՐԳՆԵՐ.—
ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ ՔՈՅՐԵՐ
ՄԿՐՏԻՉ ՊՕՂՈՍԵԱՆ (թենօր)
ԱՐԱ ՍԵՐՈԲԵԱՆ (պարիթօն)

Հանդէսին կը յաջորդէ, երգչախումբին

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
Ինքնատիպ նուագախումբ

ՄՈՒՏՔ.— Համերգ եւ պարահանդէս՝ 5 Ն. Ֆ. :
Նախապէս ապահովել տեղերը, հեռաձայնելով
TRI. 77-22 Poste 62
Օր. Այտա Զահրէճեանի

Autobus 103, Charenton-Ecoles, descendre Rue de l'Union - Parking

Ապրիլ 29, Շաբաթ ժամը 21ին
SALLE GAVEAU, 45, Rue La Boëtie, PARIS

ԱԼԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ
ԿԸ ՂԵԿԱՎԱՐԷ ԻՐ ԳՈՐԾԵՐԸ :

ORCHESTRE SYMPHONIQUE DES CONCERTS CHOUTEAU

SYMPHONIE No 13
(Première audition mondiale)

PRIERE DE ST. GREGOIRE, extrait de l'œuvre « Etchmiadzine »

SYMPHONIE No 8 « ARJUNA »

ՏՈՄՍԵՐԸ ԱՊԱՀՈՎԵԼ ԴԻՄԵԼՈՎ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՀԱՍՑԷՆԵՐՈՒՆ

DURAND : 4, Place de la Madeleine SALLE GAVEAU : 45, Rue La Boëtie.

ԵՒՐՈՊԱՅԻ
ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ
ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ
ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ
Սուսամ – (ՌՈՃԻԿ)
ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ
LE BOSPHORE
MARQUE DEPOSEE
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...
CHOC-ALVA • CHOCO-LOC
Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 26 ԱՊՐԻԼ

MERCREDI 26 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 4538 — 37EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4889

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

ՊԱՀԵՍՏԻ ՈՒԺԵՐՈՒ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԶՕՐԱԿՈՉ

ՔԵՆԸՏԻ ՏԸ ԿՈԼԻ՝ «ՁԵԶԻ ՀԵՏ ԵՄ»

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՁՈՐՐՈՐԴ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ՌՈՒՄԲԸ ՊԱՅԹԵՑԱՒ

Սահմանադրութեան 16րդ յօդուածին հիման վրայ, նախագահ տը Կոլ տուած է կարգ մը կարեւոր որոշումներ. 1) Ապրիլ 22ին հռչակուած պատերազմական վիճակը պիտի շարունակուի ցնոր տնօրինութիւն: 2) Այն բոլոր անձերը, որոնք, ի՛նչ միջոցաւ ալ ըլլայ, իշխանութեանց եւ Հանրապետութեան օրէնքներուն դէմ կը գործեն, պիտի ձերբակալուին: 3) Այն բոլոր պաշտօնեաներն ու զինուորականները, որոնք այս ձեւի գործունէութիւն կ՚ունենան՝ պիտի պաշտօնազրկուին: 4) Պետութեան ապահովութեան դէմ դաւողի մը հանդէպ ձերբակալման հրամանագիր 5 օրէն կը բարձրացուի 15 օրուան: Զէնքով դիմադրողները մահապատիժի պիտի ենթարկուին:

Ձեռք առնուած ապահովութեան միջոցները աւելի եւս խիստ դարձան: Ֆրանսայի վրայ օդանաւային թռիչքները արգիլուած են. հրահանգ տրուած է կրակ բանալ «կասկածելի» բոլոր օդանաւերուն վրայ՝ պէտք եղած ազդարարութիւնները տալէ ետք: Այս որոշումը հաղորդուած է Ալժէի զօրավարներուն:

Բանակներու նախարարութիւնը սկսած է զօրակոչիենթարկել բանակին ու ոստիկանութեան պահեստի ուժերը: Առ այժմ զէնք պիտի չբաժնուի քաղաքային զօրագունդերուն (միլիս):

Կառավարութիւնը որոշեց դադրեցնել դէպի Ալժերիա կատարուած դրամական բոլոր առաքումները, ինչպէս նաեւ ամէն կարգի ապրանքներու առաքումը: Այլ խօսքով տնտեսական պաշարում որոշուած է Ալժերիոյ համար: Զինուորական ծառայութիւնը աւարտած զինուորներ Ալժերիայէն Ֆրանսա փոխադրող նաւերը վար կը դրուին Ֆրանսական նաւահանգիստներուն մէջ:

Զօրավարներ Սալան, Շալ, Ժուհօ եւ Զելլէր պաշտօնազրկուած են: Կառավարութիւնը ձերբակալման հրամանագիր հանած է Ֆրանսա կամ Գերմանիա գրտնուող զօրավարներ՝ Փօլ Ալառի, Կրու տը Պօֆորի, եւ գնդապետ Տիւֆուրի դէմ:

Բանակներու նախարարը, Մեսմէր, հրահանգեց բոլոր սպաներուն, ենթասպաներուն եւ զինուորներուն, որ չենթարկուին ըմբոստութեան ղեկավարներուն՝ բացի Ալժերիոյ Ազատ. Ճակատին դէմ կռիւի հրահանգի պարագայէն:

× Մ. Նահանգներու նախագահը, Քենըտի, որմէ օգնութիւն ուզած էր Զօր. Շալ՝ «Միջերկրականի մէջ համայնավար վտանգը ետ մղելու համար», անձնական նամակ մը ղրկած է նախագահ տը Կոլի, որուն մէջ կ՚ըսէ՝ «Կ՚ուզեմ վստահեցնել ձեզ՝ իմ եւ ամերիկացի ժողովուրդին բարեկամութեան եւ անխառն համակրանքին մասին»: Նախագահ տը Կոլ շնորհակալութեան նամակով մը պատասխանած է Քենըտիի: Համակրութեան նոյնիմաստ արտայայտութիւններ հասած են նաեւ Մաքմիլընէ, Ատընաուըրէ, Ֆրանսական Հասարակապետութեան գրեթէ բոլոր երկիրներէն:

ԱԼԺԵՐԻԱ. — Ալժերիոյ ձայնասփիւռը (ռատիօ — Ֆրանս, Շաբաթ օրուընէ ի վեր), Երկուշաբթի կէս օրէն ետք ժամը 13ին կը հաղորդէր՝ «Վարչապետ Տըպրէ Ֆրանսան ուղղակի մոլորեցուց յայտնելով, թէ Փարիզի վրայ զինուորական յարձակում մը պիտի կատարուի: Ուզեց տագնապ ստեղծել. լիովին յաջողեցաւ... Ալժերիոյ մէջ ծառայող բոլոր սպաները, ենթասպաներն ու զինուորները գիտեն, թէ այս ուղղութեամբ որեւէ հրահանգ տրուած չէ: ... Կը մերժենք լքել Ֆրանսական նահանգ մը, այնպէս ինչպէս 1940 Յունիս 18ին ուրիշ զօրավար մը նոյնը ըրաւ»:

Իսկ Զօր. Շալ կը յայտարարէր՝ «Ալժերացիներ՛, ահա անոնք, որ եկած են ձեր կողքին կռուելու, տառապելու, ի հարկին՝ մեռնելու, որպէսզի Ալժերիան Ֆրանսական մնայ: ... Լաւ գիտցէք, որ միշտ ձեր կողքին պիտի աշխատինք, որպէսզի բանակին ու ձեր շրնորհիւ իրականացնենք մեր ստանձնած պարտականութիւնը, զոր յաջողութեամբ պիտի աւարտենք: ... Բանակն ու իր պետերը քաղաքական ոչ մէկ փառամոլութիւն ունին: Զինուորականները իշխանութիւնը ձեռք առին, որպէսզի Ֆրանսան փրկեն համայնավար վտանգէն եւ Ալժերիոյ մէջ իրական խաղաղութիւն մը հաստատեն»:

Շալէն ետք հետզհետէ խօսք առին նաեւ զօրավարներ Սալան, Զելլէր եւ Ժուհօ. այս վերջինը յայտնեց. թէ վեց ամիսէ ի վեր Ալժերիա կը գտնուէր:

× Ալժէէն կը հաղորդեն վերջին ժամուն, թէ 1959 Ա. դասակարգի զինուորները, իրենց ծառայութեան շրջանին աւարտումէն մէկ ամիս առաջ ազատ պիտի ձգուին: 1958ի դասակարգը «Էլ Մանսուր» նաւով Ֆրանսա պիտի ղրկուի:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՁՈՐՈՐԴ ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ՌՈՒՄԲԸ պայթած է Սահարայի մէջ, ըստ նախապէս որոշուած ծրագրին: Ասիկա վերջին պայթումը պիտի ըլլայ, քանի որ փորձերը յաջողութեամբ պըսակուած են:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՄՈՒԼԻՆ ԿԱՐԾԻՔԸ

Նախագահ տը Կոլի խիստ եւ վճռական ճառը մեծ տպաւորութիւն գործած է միջազգային շրջանակներու մէջ: Արտասահմանեան մամուլը միահամուռ կը մաղթէ տը Կոլի յաջողութիւնը:

Այսպէս, անգլիական «Կարտիըն» թերթը (ազատական) կը գրէ, թէ ըմբոստ զօրավարները կը յուսային, որ Հանրապետութեան նախագահը պիտի վարանի ուժի դիմելու, եւ կը շարունակեն յուսալ, որ Ֆրանսա պիտի յուսալքուի յառաջիկայ շաբաթներուն ընթացքին: «Յուսանք, թէ ոչ այս յոյսը ոչ ալ քաղաքացիական պատերազմի մը հեռանկարը պիտի չիրականանայ»: «Թայմզ» վստահ է, թէ «տը Կոլ տեղի տուող մարդ չէ»: Անգլիական անկախ թերթը կ՚աւելցընէ, թէ Ալժերիոյ ըմբոստ զօրավարները միայն երեք ձեւով կրնան իրենց նպատակին հասնիլ. կա՛մ Ֆրանսայէն անջատուած Անկախ Ալժերիա մը ստեղծելով, կա՛մ ապահովելով Ֆրանսական կառավարութեան փոփոխութիւն մը, կամ պարտադրելով որ ներկայ կառավարութիւնը իր քաղաքականութիւնը փոխէ: Անկախ մեծ օրաթերթը անհաւանական կը գտնէ առաջին լուծումը, քանի որ Ալժերիա ամէն ձեւով (պարենաւորում, զինամթերք, եւն.) կապուած է Ֆրանսայի: Ինչ կը վերաբերի երկրորդ միջոցին՝ «որ Ֆրանսայի ու Եւրոպայի համար մեծագոյն վտանգը կրնայ ստեղծել, կրնայ իրագործուիլ միայն՝ զինուորական յարձակման մը միջոցաւ, որուն հետեւանքները կ՚ըլլան ընդհանուր գործադուլ եւ քաղաքացիական պատերազմ»:

Աշխատաւորական «Տէյլի Հերալտ» եւս հարց կուտայ թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը կրնա՞յ ետ դառնալ իր քաղաքականութենէն. այս բանը կը նկատէ անհաւանական ու Ֆրանսայի մէջ ժողովրդավար վարչաձեւին վերջակէտը: Պահպանողական «Տէյլի Մէյլ» կը պահանջէ, որ արեւմտեան աշխարհը դիւանագիտական իր ամբողջ միջոցներով օգնէ տը Կոլին: Պահպանողական «Տէյլի Թելեկրաֆ» հարց կուտայ՝ «Զօրավարները ի՞նչ բանի յանգիլ կը յուսան». ապա կոչ կ՚ուղղէ Ալժերիոյ Ազատ. Ճակատին, որ բանակցութիւնները շուտով սկսի Ֆրանսայի հետ, առանց սպասելու որ քաղաքացիական պատերազմի շնորհիւ իր նպատակներուն հասնի, ու փաստելով ամբողջ աշխարհին, թէ իր մտահոգութեան միակ առարկան Ալժերիոյ ապագան է:

Բոլորն ալ կը կրկնեն, թէ ըմբոստ զօրավարները իրենց այս ընթացքով միայն կը փութացնեն այն դէպքերու իրականացումը, որոնց արգելք հանդիսանալ կ՚ուզէին — այսինքն՝ կա՛մ Ալժերիոյ Ազատ. Ճակատին յաղթանակը եւ կա՛մ Ալժերիոյ ժամանակաւոր անջատումը՝ Ֆրանսայէն:

Ամերիկեան «Նիւ Եորք Թայմզ» (անկախ) կը գրէ՝ «Այս անիծեալ ըմբոստութեան ղեկավարները պէտք է գիտնան, որ Ալժերիոյ մէջ իրենց նպատակներուն չեն կրնար հասնիլ առանց իրենց հայրենիքը մխրճելու դժբախտութեան եւ պատերազմի մէջ»:

Մոսկուայի ձայնասփիւռը կ՚առաջարկէ, որ Ֆրանսական կառավարութիւնը անմիջապէս հաւասարէ — հաւասար բանակցութեանց սկսի ԱՀԱԿին հետ, որպէսզի «այս բուռ մը յետադիմականներուն դիմադրութիւնը ճզմուի»:

«Փրաւտա» կը հաստատէ, թէ ըմբոստները իրենց ծրագիրները չեն կրնար իրականացնել առանց մայրհայրենիքի օժանդակութեան. «ահա թէ ինչու որոշ է, որ պիտի ջանան իրենց բռնատիրութիւնը պարտադրել Ֆրանսայի: Ֆրանսա ծանր ժամեր կ ապրի»:

Հռոմի «Իլ Մեսաճեռօ»ն (անկախ) խորհուրդ կուտայ, որ իտալական կառավարութիւնը առանց ժամանակ կորսընցնելու հարցը ներկայացնէ Ատլանտեան Կազմակերպութեան, որպէսզի Ֆրանսայի դաշնակիցները բարոյական կարելի աջակցութիւնը բերեն Զօր. տը Կոլի: «Հանրապետական, ժողովրդավար, ատլանտեան ու եւրոպական Ֆրանսայի սպառնացող վտանգը սպառնալիք մըն է նաեւ Իտալիոյ համար». ու կը պահանջէ, որ իտալական կառավարութիւնը բարոյական ու այլ աջակցութեան ամէն հաւաստիք տայ տը Կոլի:

Թորինոյի «Լա Սթամփա»ն (անկախ) վստահ է, թէ ըմբոստ զօրավարներու ծրագիրները ձախողութեան դատապարտուած են: Հռոմի «Իլ Թեմփօ»ն (անկախ) կը հաստատէ թէ Ֆրանսայի ժողովուրդը խաղաղութիւն եւ Ալժերիոյ պատերազմին վերջանալը կ՚ուզէ: «Ժողովուրդը հանդարտ է եւ ոչ մէկ բան նախատեսել կուտայ, թէ Ալժէի պետական հարուածը ճիւղաւորումներ պիտի ունենայ Ֆրանսայի մէջ»:

Գահիրէի «Ալ Ախպար»ը կը պնդէ, թէ ըմբոստները կը վայելեն... տը Կոլի հաւանութիւնը, «որովհետեւ ըմբոստութիւնը կը ձգտի Ալժերացիները յուսալքելու»:

Թոքիոյի «Եոմիուրի»ն կը գրէ՝ «Ամբողջ սրտով կը մաղթենք, որ նախագահ տը Կոլ յաղթահարէ ըմբոստ տարրերը եւ փրկէ Ֆրանսայի պատիւը: Այս դէպքերուն հանդէպ մեր ցոյց տուած հետաքրքրութեան պատճառը Ֆրանսայի համար մեր ունեցած համակրութիւնը չէ միայն, այլ նաեւ այն, որ եթէ ըմբոստները յաջողին, Ֆրանսայի եւ ազատ աշխարհին ու ափրեւասիական երկիրներուն միջեւ մեծ փոս մը կը բացուի»:

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

—o—

Ապրիլեան Եղեռնի 46րդ տարեդարձը ոգեկոչուեցաւ նաեւ Փարիզի մէջ եռեակ հանդիսութիւններով: Հակառակ երկրին եւ մանաւանդ Փարիզի վիճակին, հոծ բազմութիւն մը փութացած էր, Կիրակի գիշեր, Սալ Քատէ, ուր Ապրիլեան Սերունդը յիշատակի պատշաճ հանդէս մը կազմակերպած էր: Կը նախագահէր Կ. Մեհեան, օրուան բանախօսն էր՝ Հ. Հանտալեան:

Նոյն օրը, ժամը 17ին, Սաքրէ Քէօրի Մայր Տաճարին մէջ, հայ եւ օտար հաւատացեալներու հոծ բազմութիւն մը հետեւեցաւ հայածէս յուզիչ պատարագին, զոր մատոյց Կարապետ Եպիսկ. Ամատունի, հոգեշունչ քարոզ մըն ալ արտասանելով Ֆրանսերէն լեզուով:

Երկուշաբթի օր, առաջին անգամ ըլլալով՝ Հայ Նախկին Ռազմիկներու Միութիւնը յաջողած էր Ապրիլ 24ի թուականը ունենալ Անծանօթ Զինուորին բոցը արծարծելու համար: Այս արարողութիւնը մասնաւորաբար յուզիչ էր այն ժողովուրդին համար, որ ցարդ չունի իր բոլոր Անծանօթ զոհերուն յիշատակը ոգեկոչող գերեզման մը:

Աշխատանքի ազգային դադարը եւ քաղաքին մէջ հռչակուած հաւաքոյթներու արգելքը պատճառ դարձան սակայն որ շատեր ակամայ բացակային այս արարողութենէն: Այսուհանդերձ նախկին ռազմիկներու եւ հայրենակիցներու գնահատելի թիւ մը փութացած էր Յաղթական Կամար, ուր Ֆրանսական եւ հայկական Եռագոյներու պատկառելի շուքին տակ, Միութեան նախագահը՝ Պ. Վ. Պարկիրճեան վերարծարծեց բոցը: Ասիկա սկիզբ մըն էր սակայն եւ մաղթելի է որ ամէն Ապրիլ 24ի, Հայերը Յաղթական Կամարին տակ հանդչող Անծանօթ Զինուորին բոցը արծարծեն, յիշելով իրենց անհամար անծանօթները, որոնց ոսկորները հանդիստ չճանչցան:

Ճափոնի մամուլը ընդհանրապէս համոզուած է, որ այս դէպքերէն միակ օգտուողները արեւելեան երկիրները պիտի ըլլան:

Աթէնքի անկախ «Վիմա»ն կը մատնանշէ, որ քաղաքացիական ամէն կարգի պայքարները անխուսափելիօրէն տեղի կուտան օտարներու միջամտութեան, եւ այս առթիւ կը յիշեցնէ Սպանիոյ, Յունաստանի եւ Քուպայի օրինակները:

Պելկրատի «Պորպա»ն կ՚ամբաստանէ Ֆրանսական կառավարութիւնը, թէ պէտք եղած աչալրջութիւնը չունեցաւ: Ապա կ՚աւելցնէ, թէ Փարիզ իր դիրքը կրնայ ամրապնդել՝ ճնշումներու տեղի չտալով եւ ըմբոստներուն հետ համաձայնութեան միջին ճամբայ մը չընդունելով:

Լեհերը, որ ամէնէն ծանր կացութիւններուն մէջ իսկ ժպտալ գիտեն, բերնէ բերան կը պատմեն, թէ բանուորական կուսակցութեան քաղաքական բիւրօն երեք օրէ ի վեր անընդհատ ժողով կը գումարէ որոշելու համար, թէ Ալժերիոյ դէպքերուն առթիւ լեհ ժողովուրդը ո՞ր դեսպանատան առջեւ ցոյց պէտք է կատարէ: Յամենայն դէպս, լեհական մամուլը վստահութիւն կը յայտնէ, թէ «Ֆրանսայի բանուոր դասակարգը իր օժանդակութիւնը պիտի չզլանայ տը Կոլի եւ օրինական իշխանութեան՝ ըմբոստ զօրավարներուն դէմ մղած իրենց պայքարին մէջ»:

Պաղտատի Արտաքին նախարարութեան բանբերը փափաք յայտնած է, որ Մ՝ իր պատասխանատուութիւնները ստանձնէ եւ միջամտէ Ալժերիոյ մէջ:

ՁԱՐԱՐԻ ՀԱՄԱՐ

(ԲԱՑԱՌԻԿ ՈՐ ՁԱՐԱՐԵՑԻ)

Ես ծանոթ եմ Ձարարի հետ 18 տարի է ի վեր։ Ես նրան ճանաչում եմ իբրև մի անձնուրաց հասարակական գործիչ, որ իր ամբողջ կյանքը նվիրել է ազգային գործին։ Ես նրան ճանաչում եմ իբրև մի հեղինակ, որ իր գրչի ուժով ստեղծել է մի ամբողջ գրականություն, որ ունի իր ուրույն գույները, իր ուրույն ոճը, իր ուրույն ձայնը։ Ես նրան ճանաչում եմ իբրև մի ուսուցիչ, որ իր ամբողջ կյանքը նվիրել է դաստիարակության գործին։ Ես նրան ճանաչում եմ իբրև մի մարդ, որ իր ամբողջ կյանքում ոչ մի անգամ չի ստորացրել իր անձը, իր գրիչը, իր համոզումները։ Ես նրան ճանաչում եմ իբրև մի մարդ, որ իր ամբողջ կյանքում ոչ մի անգամ չի ստորացրել իր անձը, իր գրիչը, իր համոզումները։

ՀԱՅՈՑ ՔԱՐԱՔԸ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՎԱՀԱՆ ՉԱՐԵՆՑԻ

ՎԱՀԱՆ ԶԱՐԵՆՑԻ

— Հարգելի ընկերներ, ես ձեզ ոչ մի բան չեմ կարող ասել, որովհետև ես ինքս էլ ոչինչ չգիտեմ։ Ես ինքս էլ ձեզ պես եկել եմ ձեզ տեսնելու։ Ես ինքս էլ ձեզ պես ուզում եմ իմանալ, թե ինչ է կատարվում մեր շուրջը։ Ես ինքս էլ ձեզ պես ուզում եմ հասկանալ, թե ինչ է նշանակում այն, որ մենք ապրում ենք ազատ հայրենիքում, որ մենք ունենք մեր սեփական պետությունը, որ մենք ունենք մեր սեփական կառավարությունը։ Ես ինքս էլ ձեզ պես ուզում եմ իմանալ, թե ինչ է նշանակում այն, որ մենք ունենք մեր սեփական բանակը, որ մենք ունենք մեր սեփական դրոշը։ Ես ինքս էլ ձեզ պես ուզում եմ իմանալ, թե ինչ է նշանակում այն, որ մենք ունենք մեր սեփական զինանշանը։ Ես ինքս էլ ձեզ պես ուզում եմ իմանալ, թե ինչ է նշանակում այն, որ մենք ունենք մեր սեփական հիմնը։ Ես ինքս էլ ձեզ պես ուզում եմ իմանալ, թե ինչ է նշանակում այն, որ մենք ունենք մեր սեփական ազգային տո

Տէր Պարգեւ քհնյ. Մէրճանեան, Ժի-
բայր Մէրճանեան, Տիկին Մարիամ Թա-
րագճեան, Տիրամայր – երիցուհի Ա.
Մէրճանեան, Տէր եւ Տիկին Վահագն
Մէրճանեան (Պէյրութ), Տէր եւ Տիկին
Հ. Օհանեան եւ զաւակը (Վալանս), Տէր
եւ Տիկին Զ. Վայլօեան (Պոլիս), Տէր եւ
Տիկին Բաբգէն Զաքրեան, Այրի Տիկին
Տ. Կիւլեան, Տէր եւ Տիկին Գեղամ Զա-
քրեան, զաւակները, Տէր եւ Տիկին Եդ-
ուարդ Զաքրեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տի-
կին Փօլ Բուալիւս, նաեւ՝ Ղազարեան,
Զօրիկեան, Տ. Անքիաեան եւ Ա. Օհան-
եան (Պոլիս) ընտանիքները, անհուն վըշ-
տով կը ծանուցանեն մահը իրենց կողակ-
ցին, մօր, զաւկին, հարսին, զարմու-
հին եւ ազգականին՝

ԵՐԻՑՈՒՀԻ ՎԵՀԱՆՈՅՇ ՄԷՐՃԱՆԵԱՆԻ
(Ծնեալ Թարաքճեան)

վաղահաս եւ անակնկալ մահը, 48 տա-
րեկանին, որ տեղի ունեցաւ վիրաբուժա-
կան գործողութեան մը հետեւանքով :

Ցուղարկաւորութիւնը կը կատարուի
այս Հինգշաբթի ժամը 16ին, Ալֆորվիլի
Ս. Պօղոս – Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ,
եւ մարմինը պիտի ամփոփուի տեղւոյն
գերեզմանատան մէջ :

Մասնաւոր մահազդ չստացողներէն կը
խնդրուի ներկայս ընդունիլ իբր այդ :

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Անգամ մը եւս կը խնդրենք որ Յառաջի
Շէք – Փոսթալի թիւը չօգտագործուի ա-
ռաքումներու համար որոնք թերթին չեն
պատկանիր :

Յառաջի Շէք – Փոսթալի թիւը՝
15069 – 82

վերապահուած է միայն ՅԱՌԱՋին (բաժ-
նեգին, ազդ, գործակալութիւն) :

Ասոնցմէ զատ միւս գումարները զրկել
միայն Մանտա – Քարթով :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ «ՅԱՌԱՋ»Ի

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Անիէռ – Պուա Քոլոմպի Կապոյտ Խա-
չի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ
ստացած է հետեւեալ նուէրները, Տէր եւ
Տիկին Գ. Մարկոսեանէ չորս Շըմիզիէ,
Տէր եւ Տիկին Ա. Պաքըրճեանէ մէկ շը-
միզիէ, ընկեր Յովհաննէս Թորոսեանէ
տասը Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկին Յարէթ Յա-
րութիւնեանէ տասը Ն. Ֆ., Պ. Յակոբ
Նիկողոսեանէ տասը Ն. Ֆ., Օր. Գնդու-
նիէ հինգ Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկին Զարեհ
Առաքելեանէ մէկ սնտուկ խնձոր եւ Տէր
եւ Տիկին Գասպարեան մէկ տուփ սիկառ :
Շնորհակալութիւն նաեւ բոլոր անոնց ո-
րոնք իրենց նիւթական եւ բարոյական
օժանդակութեամբ նպաստեցին պարա-
հանդէսին յաջողութեան :

×

Փարիզի Աղքատախնամի վարչութիւնը
շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւ-
եալ նուէրները :—

Պ. Սարաբշանեան, Մոնմորանսիի ծե-
րանոցին (ողբ. Տիկին Տէմիրճեանի
մահուան առթիւ) յիսուն Ն. Ֆ., Պ.
Կարպիս Գազազեան երեսուն, Տիկին Պը-
լանշըթէ – Մաթոսեան տասը, Պ. Տիշ-
լեան Տիրան, (ողբ. Մասիս Չիլինկիր-
եանի մահուան առթիւ) տասը, Պ. Ա.
Մարկոսեան (ողբ. Վռամշապուհ Քիւրք-
ճեանի մահուան առթիւ) յիսուն, Պ. Գէ-
որգ Պագըրճեան, ծերանոցներուն, մա-
տաղի փոխարժէք երկու հարիւր, Պ. Ժի-
բայր Չիլինկիրեան յիսուն, Տոքթ. Խա-
յիկեան տասը, Պ. Պ. Բ. Սիմոնեան 10,
Ալիանաքեան (Զատկուան առթիւ) եր-
կու հարիւր, Վէնսան Հայթայեան քա-
ռասուն, Տիկին Գէորգեանի ձեռամբ հա-
ւաքուած՝ 45, Տիկին Հաճեան (Տրակին-
եանէն) յիսուն, Պ. Թահմազեան, ծերա-
նոցներուն (մատաղի փոխարժէք) երկու
հարիւր, Տէր եւ Տիկին Կրոնիկ Փափազ-
եան (ողբ. Մկրտիչ Պոտուրեանի մահ-
ուան առթիւ երեսուն Ն. Ֆ. :
(2 Շար.)

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ
ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ
ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
ՄԱՅԻՍ 14ԻՆ

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՀԱՆԴԷՍ

Ապրիլեան Եղեռնի տարեդարձին առթիւ
ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, դպրո-
ցի սրահը :

Հովանաւորութեամբ Շաւիլի եկեղեց-
ւոյ վարչութեան :

Մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. «Ար-
ղութեան» խումբին, Կապ. Խաչի եւ Նոր
Սերունդի մասնաճիւղերուն :

Կը նախագահէ Կ. ՄԵՀԵԱՆ

Կը խօսի ՏԻԿ. ՀՈՒՐԻ ԻՓԷՔԵԱՆ –
ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ :

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական
բաժին, կը մասնակցին Օր. Աստղիկ Քէօ-
սէեան (երգ) եւ Օր. Գաբոյեան (արտա-
սանութիւն) :

ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՍԳԱՏՕՆԸ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Վալանսի Հայ Ազգ.
Միութեան կողմէ, հովանաւորութեամբ
երեք յարանուանութեանց պետերուն :

Այս Շաբաթ, ժամը 21ին Սալ տէ Ֆէ-
թի մէջ :

Կը նախագահէ Պ. Յ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ :
Կը խօսի Պ. ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ (Լիոնէն) :

Երեք համայնքներու կողմէ :

Խօսք կ'առնէ ՏԷՐ ՆԱՐԵԿ ՔՀՆՅ.
ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ :

եւ Հայ Ազգ. Միութեան կողմէ՝
Պ. Լ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ (Ֆրանսերէն)

Օրուան պատշախ գեղարուեստական
խնամուած բաժին :

×

ՊՈՐՏՈՅԻ ՄԷՋ

Ապրիլեան Եղեռնի 46րդ տարեդարձը
Պորտոյի մէջ :

Նախաձեռնութեամբ Պորտոյի Հ. Յ.
Դ. Մուրատ խումբին :

Այս Կիրակի ժամը 15·30ին, Ֆուայէի
սրահը, Սընօն :

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ ԽՈՒՄԲ

Տիկին ՀՈՒՐԻ ԻՓԷՔԵԱՆ–ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ
կը շարունակէ իր դասախօսութեանց
շարքը :

Նիւթ. Հայոց պատմութիւն :

Այս Զորեքշաբթի, ժամը 21ին, Ազգա-
յին տան մէջ, 32 Բիւ տը Թրէվիզ : Բոլոր
Նոր Սերնդականները եւ համակիրները
հրաւիրուած են :

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ
ԴԷՊԻ
ԵՐԵՒԱՆ
Երեք շաբաթը անգամ մը
ՆԱՒՈՎ
ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ ուղղակի դէպի ԵՐԵՒԱՆ
Երթուդարձի գիներն են, կերակուրով
վերադարձին կարելի է Վենետիկ իջնել
13 ՕՐ ԵՐԵՒԱՆ
Պանդոկի մէջ բնակութեամբ
եւ սնունդով
Բ. կարգ 3046 Ն. Ֆ.
Գ. կարգ 2506 Ն. Ֆ.
ԶԵՂՉ խմբովին ճամբորդողներուն :
ՈՒՂԵԳՈՅՔԻ իրաւունք, անձ գլուխ,
150 քիլօ՝ Բ. կարգի եւ 100 քիլօ՝
Գ. կարգի ճամբորդներուն :
Նոյն ճամբորդութիւնը
օդանաւով կամ երկաթուղիով :
Մեր գրասենեակը կը զբաղի նաեւ
դէպի Ամերիկա, Սուրիա եւ այլ
ճաբորդութիւններով :
ԴԻՄԵԼ՝
ԺԱՆ-ԵՂԻՇԷ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆ
ՄԱՐՍԷՅԼ
48, Rue de la République
Tél.: 20.47.22
MARSEILLE
●
ՓԱՐԻԶ
Մասնաճիւղ
7, Rue Auber, 7
Tél : RIC. 63-69
PARIS (9e)

ԾՆՈՒՆԴ

Տէր եւ Տիկին Թ. Պարթանլեան եւ Ա.
Եոբեան ուրախութեամբ կը ծանուցանեն
իրենց զաւկին եւ անդրանիկ թոռնիկին՝

ՅԱԿՈԲ – ՊԵՌՆԱՐԻ

ծնունդը : 24 Ապրիլ, 961, Փարիզ

ԽՆՋՈՅՔ
Surprise-Party

Կազմակերպուած Նոր Սերունդի Թա-
տերական ՊԱՐՈՆԵԱՆ խումբի կողմէ :

Այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 20էն 24,
ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ ՄԷՋ
17, Rue Bleue, Paris (9e)
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԲԱԺԻՆ

Երգ, պար, արտասանութիւն, անա-
կնկալներ :

Bar **Buffet**

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ. Բ. Ը. Միութեան Փարիզի Տիկնանց
Օժանդակ յանձնախումբը կազմակերպած
է դասախօսութիւն մը հայ երկսեռ երի-
տասարդութեան համար :

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին
Հ. Բ. Ը. Միութեան սրահին մէջ
11, Square Alboni, Paris (16e)

Պիտի դասախօսէ Պ. ԱՐՏԱՇԷՍ ԳԸՄ-
ԲԷԹԵԱՆ :

Նիւթ ունենալով՝ «Հայ Թատրոն»ը :

Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւ-
նը :

ՀԱՆԴԷՍ – ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Մարսէյլի Մայր եկեղեցիի Հայերէն
Դասընթացքի, 29 Ապրիլ 1961, Շաբաթ
օր, ժամը ճիշդ 21ին, Սալ Մազընոյի
մէջ, 88, Ռիւ տ'Օպանեը : Գեղարուես-
տական բաժին եւ անակնկալներ, ղեկա-
վարութեամբ ուսուցչուհի Տիկին Ս. Թո-
րոսեանի :

Արտասանութիւն, երգ, խմբերգ, հայ-
կական պարեր, դասընթացքին աշակերտ-
ներուն դերակատարութեամբ կը ներկա-
յացուին մէկ արարով երեք թատերախա-
ղեր :

Մուտք 3 Ն. Ֆ. :

Տոմսերը ապահովել Պ. Զ. Ալէքսան-
եանէ, 18, Ռիւ տ'Էքս :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի Խանա-
սոր խումբի պարանցիկ ցերեկոյթը Մա-
յիս 7ին :

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ԱՆԻԷՌ.— Հ. Յ. Դ. Շաւարշ Միսաք-
եան խումբի դասախօսական ժողովը այս
Զորեքշաբթի, ժամը 21ին, Բիւ տը Լա-
պէ Լըմիռի սովորական սրահը :

Դասախօս՝ Ընկ. ՍԱՀԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ-
ԵԱՆ :

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. «Փոթորիկ»
խումբի ժողովը այս Հինգշաբթի, սով-
որական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրա-
կարգ :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Պանեէօ – Քաշանի մաս-
նաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը
հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները այս
Ուրբաթ, ժամը 20·30ին, ընկերուհի
Հանջէրեանի բնակարանը, 9 Բիւ տէ
Փրէ : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Կը
խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ.

ԳՐԻԳՈՐ ԶՕՀՐԱՊԻ ԾՆՆԴԵԱՆ
ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ
Մայիս 8, ժամը 21ին
Ազգ. Տան (32 Բիւ տը Թրէվիզ)
Թատերասրահին մէջ
Գեղարուեստական բաժինով
Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ

ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆ

Ֆ. Կապոյտ Խաչի օդափոխութեան կա-
յանին արձանագրութիւնները կը սկսին,
այս Երկուշաբթի (Ապրիլ 24) : Դիմել Եր-
կուշաբթի, Զորեքշաբթի, Ուրբաթ և Շա-
բաթ օրերը, ժամը 16էն 19, Կապոյտ Խա-
չի գրասենեակը 17 Բիւ Պլէօ : Համաձայն
պետական օրէնքին կ'ընդունուին աղջիկ-
ներ՝ 7էն 14 տարեկան, մանչեր՝ 7էն 13
տարեկան :

ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՇՐՋ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԾԱԽՈՒ Է

Տէսինի մէջ, մեկնումի պատճառով
ծախու է խանութ մը, որ ամէն տեսակ
առեւտուրի կրնայ յարմարիլ : Բնակա-
րան, հինգ սենեակ, կառատուն եւ մթե-
րանոց մը : Յարմար պայմաններ :

Հեռաձայնել.— 495158 (Տէսին – Իգե-
ռի նահանգ) :

Ապրիլ 29, Շաբաթ ժամը 21ին
SALLE GAVEAU, 45, Rue La Boëtie, PARIS

ԱԼԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ

ԿԸ ՂԵԿԱՎԱՐԷ ԻՐ ԳՈՐԾԵՐԸ :

ORCHESTRE SYMPHONIQUE DES CONCERTS CHOUTEAU

SYMPHONIE No 13
(Première audition mondiale)

PRIERE DE ST. GREGOIRE, extrait de l'œuvre « Etchmiadzine »

SYMPHONIE No 8 « ARJUNA »

ՏՈՄՍԵՐԸ ԱՊԱՀՈՎԵԼ ԴԻՄԵԼՈՎ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՀԱՍՑԷՆԵՐՈՒՆ

DURAND : 4, Place de la Madeleine SALLE GAVEAU : 45, Rue La Boëtie.

Զեղչեալ գինով տոմսեր տրամադրելի են Յառաջի խմբագրութեան մօտ :

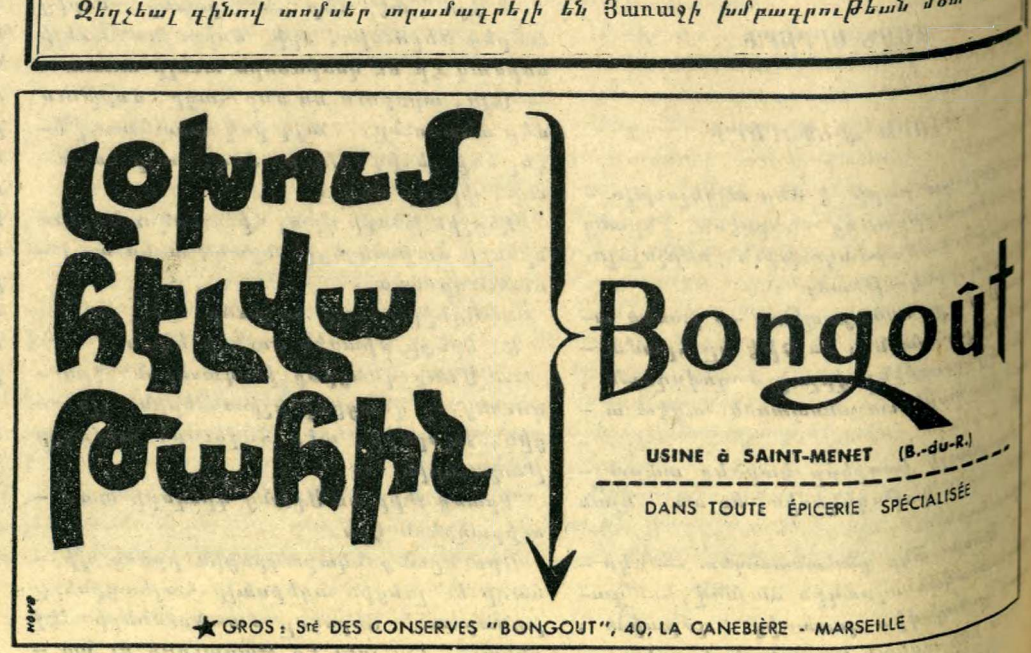

լօխում հէլվա թահին
Bongoût
USINE à SAINT-MENET (B.-du-R.)
DANS TOUTE ÉPICERIE SPÉCIALISÉE
★ GROS : Sté DES CONSERVES "BONGOUT", 40, LA CANEBIÈRE - MARSEILLE

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար· 50 Ն· Ֆ· — Վեցամսեայ՝ 27 Ն· Ֆ·

Արտասահման՝ Տար· 60 Ն· Ֆ· — Հատը՝ 0·25 Ն· Ֆ·

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 27 ԱՊՐԻԼ // JEUDI 27 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 4589 — 37EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4890

ՎԵՐՋԱՑԱԾ

ՏԸ ԿՈՒ. ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԵՒՍ ՅԱՂԹԵՑ

ԱԼԺԷ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱԻԱՏԱՐԻՄ ԶՕՐՔԻՆ ՁԵՌՔԸ ԱՆՑԱԻ

ՇԱԼ ԿԸ ՅԱՆՁՆՈՒԻ – ՍԱԼԱՆԷՆ ԼՈՒՐ ՉԿԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՆԻՍՏԸ

ՏԸՂՐԻԿ.— «Այն զէնքերը զոր երէկ ըմբոստներուն դէմ դարձուցած էիք, պիտի դարձնեիք դէպի այն սպաները, զինուորները եւ պաշտօնեաները որ չեն հնազանդիր »։

Պարզ կը դառնար ամէն մարդու համար, որ ձայնասփիւռը անցած է օրինական իշխանութեանց ձեռքը : Հանդարտութեան կոչերը կը վերակրկնուէին անդադար։ Կէս գիշերուան մօտ լուր կը հասնէր Փարիզ, թէ Ալժէի Ֆորումին չորսկայքը կրնային տեղի կ'ունենան : Յայտնի չէր, սակայն, թէ կրնային ո՞ր ըմբոստներ մի՞չեւ կը կատարուին :

Կառավարութիւնը ուղղակի կապ հաստատած էր Ալժերիոյ բոլոր նահանգապետութեանց հետ՝ բացի Ալժէէն։ Ալժերիոյ ամբողջ հողամասին վրայ, Ալժէէն զատ, կարգը վերահաստատուած էր : Սակայն ժամը 0·3ին Ալժէի ձայնասփիւռէն ալ կը հաղորդէր՝ «Կացութիւնը գըտած է իր բնականոն վիճակը։ Ալժէցի – նե՛ր, ձեր տունները վերադարձէ՛ք»։

Հետզհետէ կը յայտնուէր, թէ Ալժէի ձայնասփիւռի կայանը ազատագրուած է ծովային զինուորներու ջնորհիւ. թէ մեծ իրարանցում եւ անորոշ վիճակ կը տիրէ ըմբոստ զեկավարներուն մօտ. թէ սպաներն ու ենթասպաները, յանկարծ գիւտակելով թէ ըմբոստութիւնը որքան մեծ վնաս կը հասցնէ երկրին, սկսած էին այլեւս մերժել ըմբոստ զօրավարնե – րուն հրահանգներուն ենթարկուիլ :

Զորեքշաբթի առաւօտեան, ժամը 2ի տասնները Ալժէի մէջ լուր կը տարած – ուէր թէ Սալան անձնասպան եղած է : Սակայն այս լուրը կը հերքուէր չուտով։ Սալան անհետացած է, եւ ոչ ոք գիտէ թէ ուր է : Անհետացած են նաեւ միւս զօրավարներն ու իրենց անմիջական դործակից – մեղսակիցները : Շալի սպայակոյտին նախկին պետը, զինդապետ Ժորժ Ոուսախէօ օդանաւով մեկնած է Ալ – ժէէն եւ հասած Ֆրանսա՝ Թուրէն քա – նի մը քիլմ. հեռու գտնուղ օդակայան մը։ Կէս ժամ ետք հանրապետու – թեան նախագահութիւնը զեկոյց մը կը հրատարակէր։ «Նախկին զօրավար Շալ տեղեկացուցած է կառավարութեան, թէ ինքզինք կը դնէ արդարութեան տրամադրութեան ներքեւ»։

Հետզհետէ կը հաստատուի, թէ Ալժէի ըմբոստ զօրավարները որոշած են իրենց սկսած չարժման վերջ դնել, երբ տե – սած են թէ զինուորական ծառայութիւն կատարող զինուորները կը մերժեն են – թարկուիլ իրենց հրահանգներուն։ Այս դինուորները, արդարեւ, տը Կոլի եւ ընդհ. նոր հրամանատար Զօր· Օլիէի կոչերէն զօտեպնդուած, ետ մղած են իրենց սպաները, եւ բացարձակապէս մերժած՝ անոնց հրահանգներուն են – թարկուիլ :

Այժմ օրինական իշխանութիւնները Ալժէի տէրն են։ Կասկածելիներու բնա – կարաններուն մէջ խուզարկութիւններ կը կատարուին։ Պաշտօնապէս յայտարար – ուած է Ալժէի մէջ, թէ անհատներուն արդիլուած է զէնք պահել. բոլոր անոնք, որոնք զէնքեր ունին, պէտք է վերադարձնեն իշխանութեանց : Պայմանաժամ նշանակուած էր՝ Զորեքշաբթի օր մինչեւ ժամը 18։

× Ֆրանսայի նախարարաց խորհուր – դը հաւաքուեցաւ Զորեքշաբթի առաւօտ, որմէ ետք Ալժերիոյ նախարարը՝ Ժոքս եւ բանակներու ընդհ. հրամանատարը՝ Զօր· Օլիէ մեկնեցան Ալժերիա :

× Զերբակալման հրամանադիր հան – ուած է նախկին զօրավարներ Շալի, Սալանի, Ժուհոյի, Զելլէրի, վաշտապետ Կարտիի եւ նախկին զինդապետներ Ար – կուի, Կարտի եւ Լաչըռուայի դէմ :

× Ֆրանսայի ամբողջ մամուլը ուրա – խութեամբ կ'ողջունէ ըմբոստութեան ճնշումը։ Կուտանք թերթերուն խոր – դերները. «Ֆիկարօ»՝ «Ըմբոստութիւնը փուլ կուգայ ողբերգութեան մէջ » : « Փառի – Փուր»՝ «Վերջացաւ. տը Կոլ չահեցաւ»։ «Քոմպա»՝ « Ըմբոստութիւնը դլխահատուեցաւ»։ «Օռոռ»՝ «Սալան անձնասպան եղաւ. Շալ անձնատուր է – դաւ»։ «Իւմանիթէ»՝ «Վայրաչումները Ալժէն կը պարպեն. Սալան՝ անձնասպան. Շալ՝ ձերբակալուած» :

× Միջազգային ամբողջ մամուլն ալ կ'ողջունէ Զօր· տը Կոլի յաղթանակը : Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը արդէն իսկ յայտնած է «իր անհուն գոհունակութիւնը» դէպքերու ստացած ըն – թացքին համար :

× Միջազգային չրջանակները մինչեւ իսկ Մոսկուայի «Իզվեստիա»ն գոհացու – ցիչ կը գտնէին կառավարութեան ձեռք առած միջոցները :

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏԸ

Երեքշաբթի, որոշուած ժամէն մէկ առաջ, ժամը 15ին, Ազգ· Ժողովը կը սկսէր իր նոր նստաշրջանը եւ կը հա – ւաքուէր , ամենայն իրաւասութեամբ , համաձայն սահմանադրութեան տրամա – դրութեանց : Շատ քիչ երեսփոխաններ կը պակսէին : Ասոնցմէ մէկը՝ Մոաթի , 9րդ թաղամասի երեսփոխան, հրաժա – րած էր. ծանօթ է որ քալ ջատագովն էր ֆրանսական Ալժերիոյ : Առաջին առթիւ, ինչպէս կը սպասուէր եւ ինչպէս կը նա – խատեսէ Սահմանադրութեան 16րդ յօդուածը, Զօր· տը Կոլ պատգամ մը ղըր – կած էր ղոր նախագահ Շապան – Տէլմաս կարդաց բացարձակ եւ անսովոր լուռ – թեան մը մէջ։ Իւղորը ծափահարեցին բացի համայնավարներէն եւ մահմետա – կան երեսփոխաններէ : Տը Կոլ կը յայտ – նէր թէ կարգ մը զեկավարներու եւ զին – ուորական տարրերու ըմբոստութիւնը , ծանր եւ անմիջական վտանգի տակ կը դնէ Հանրապետութեան հիմնարկու – թիւնները, ազգային անկախութիւնը եւ երկրին ամբողջականութիւնը : Հանրա – պետութեան նախագահը ապա կը հա – ղորդէր թէ ըստ Սահմանադրութեան եւ անոր նախատեսած խորհրդակցութիւն – ներէն ետք, որոշած էր գործադրել թիւ 16 յօդուածը : Տը Կոլ կը վերջացնէր ։— «Վստահ եմ — եւ ազգը ապահովաբար կը մաղթէ — որ խորհրդարանը պիտի կատարէ այն՝ ինչ կը պահանջենհայրենիքի պահպանումը եւ Հանրապետու – թեան փրկութիւնը : Այն ծանր եւ ցա – ւալի օրերուն զորս Ֆրանսա կ'ապրի, թոյլ տուէք որ ըսեմ, տիկին եւ պարոն երեսփոխաններ, որ ձեր աջակցութեան վրայ կը հաշուեմ ինձի օգնելու համար , որպէսզի կատարեմ այն պարտականու – թիւնները զորս պաշտօնս կը պարտա – դրէ» :

Այս ընթերցումէն ետք, խօսքը տրուե – ցաւ վարչապետ Տըպրէի, որ խիստ , վճ – ռական ճառ մը արտասանեց , երբեմն ազմուկի , բայց ընդհանրապէս ծափա – հարութիւններու դուռ բանալով : Յայ – տարարուած էր թէ վարչապետը կը խօսի առանց որ ճառը վիճաբանութեան դըր – ուի : Եւ Տըպրէ կը սկսէր խօսիլ նախ յայտնելով թէ Ապրիլ 18ին Զօր· կամ – պիէ գրած էր իրեն հաղորդելու համար թէ Ալժերիոյ գինուորական կացութիւնը լաւ է : Այսինքն Ֆրանսա աւելի քան եր – բեք զօրաւոր էր Ալժերիոյ հողամասին ամբողջութեան վրայ եւ երկրին դիրքը ուժեղ էր Էվիանի նախօրեակին : Տըպրէ կը չարունակէր.— «Ինչպէս ըսաւ Զօր· տը Կոլ, դեկավարներու եանին, որոնք իրենց անունը, նոյնիսկ համբաւը տուին, ապստամբութեան մեքենան փոքր խըմ – բակի մը ձեռքը կը գտնուի որ նուաղ գինուորական քան քաղաքական նպա – տակներ ունի եւ անոնցմէ քանի մը հա – տը նուազ Ալժէի եւ ազգին կը մտածեն քան իշխանութեան տէր դառնալու »։ Պարզելէ ետք դէպքերու չարքը, Տըպրէ կը չարունակէր.— «Պետական հարուա – ծին նպատակը միայն Ալժերիա չէր, էր եւ է նաեւ Մայր Երկիրը ... իրաւունք չունիմ ծածկելու խորհրդարանին թէ ա – հազանգը չէ վերջացած : ... Զօր· տը Կոլ կրնայ ձեռք առնել միջոցներ զորս պայմանները կը պարտադրեն եւ խիստ միջոցներ պիտի ըլլան. չէր կրնար տար – բեր ըլլալ։ Պետութիւնը պէտք է մաս – նաւոր ուժ մը ունենայ եւ կենսական ա – գատութիւնները պէտք է տեղի տան հանրային փրկութեան հրամայականին առջեւ։ Պաշտօնագրկման եւ հեռացման որոշումներ կրնան տրուիլ։ Վաղը, ուրիչ միջոցներ պիտի որոշուին որոնք պիտի ամրապնդեն իշխանութեան գործելու կարելիութիւնները, բոլոր մարզերու մէջ եւ առանց նկատի առնելու օրինաւոր պահանջները : Ազգին պահպանումը այդ դինով է եւ չեմ կրնար ծածկել Ֆորը – դարանէն կարգ մը միջոցներու ծանրա – կչիռ բնոյթը : Այսուհետեւ պիտի դոր – ծենք հեռացնելով օրինաւոր կանոնները։ Ի՞նչպէս ուրիչ ձեւ վարուիլ։ Կարելի չէ անօրինականութեան միայն օրէնքով պատասխանել : Պետական հարուա – ծին դեկավարները մեծ պատասխանա – տուութիւն մը ստանձնեցին։ Այս պա – տասխանատուութիւնը զիրենք արիւնա – հոսութեան կ'առաջնորդէ։ Արդէն գիտեն Ալժէի մէջ թէ այն զէնքերը որ երէկ դէպի ըմբոստները դարձած էին, հարկ է որ դառնան դէպի այն սպաները, զին – ուորները եւ պաշտօնեաները որոնք չեն ուզեր համակերպիլ ... Ծովային ուժը զէնք պարպեց Մերս էլ Քէպիրի ըմբոստ զօրքին վրայ։ Ամէն կողմ նոյնը պիտի պատահի, Ալժերիոյ եւ Մայր Հայրենի – քին մէջ։ Կ'ուզեմ որ խորհրդարանը հասկնայ թէ այն պայմաններուն մէջ ուր կը գտնուին, պետական հարուածին հե – դինակները չեն կրնար չհրաժարիլ։ Արկա – ծախնդրութիւնը, եթէ հեղինակները չհրաժարին, չուտով քաղաքացիական պատերազմի արկածախնդրութիւն մըն է»։ Ճառին վերջաւորութեան Տըպրէ կոչ ըրաւ Ազգին։ Այս ճառը ընդմիջումնե – րու տեղի տուաւ, մանաւանդ երբ վար – չապետը յայտնեց թէ զէնք պիտի պար – պուի Ֆրանսական բանակին զօրքին վը – րայ։ Նիստը տեւեց քսան վայրկեան եւ նախագահը որոշեց, որ յաջորդ նիս – տը հինգշաբթի տեղի ունենայ :

Բազմաթիւ երեսփոխաններ չէին ծած – կեր իրենց դժգոհութիւնը : Այս ճառը չատ դէշ ընդունելութեան կ'արժանանար նաեւ ձերակոյտին մէջ :

ԱՄՍԹԵՐՏԱՄԻ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

ԺԷ. դարու վերջերը գաղթող տարագիր Հայութեան բեկորներուն համար Ամըս-թերտամ եղած է համեմատաբար խաղաղ եւ ապահով վայր մը, ուր ծուարած հայ համայնքը զբաղած է գլխաւորաբար գորգի առեւտուրով: Ինչպէս այլ բազմաթիւ վայրերու, հոս եւս հայ փոքրաթիւ համայնքը չէ մոռցած իր լեզուն, գիրը, գրականութիւնը եւ կրօնքը: Արդէն ԺԸ. դարու առաջին օրերէն՝ հայ համայնքը ունեցած է իր եկեղեցին, որ գրեթէ անաղարտ կը մնայ մինչեւ այսօր:

Ամսթերտամի մէջ լոյս տեսնող «Մեր Ամսթերտամը» ամսագիրը, որ Ֆլանտրիոյ Հայրենագիտական ընկերութեան պաշտօնական օրգանն է, իր թիւերէն մէկուն մէջ հրատարակած է Հոլանտացի Յ. Վրիզէի մէկ ընդարձակ յօդուածը, Ամսթերտամի հայ համայնքին եւ եկեղեցիին ծագումին եւ պատմութեան շուրջ: Յօդուածը Էսփերանթոյի թարգմանուած է հոլանտացի գրագէտ-լրագրող Ֆր. Ֆոլհամբերի կողմէ, որմէ կը քաղենք տեղեկութիւններ մեզի հետաքրքրող հարցին մասին.—

«Ամսթերտամի Կոնինգս փողոցին թիւ 27 շէնքին ճակտին, — կ'ըսէ յօդուածագիրը,— պիտի գտնէք քար մը, որուն վրայ փորագրուած է նշխարք մը շուրջը ճառագայթներով, եւ տակը հաղորդդութեան սկիհը: Այդ քանդակին ներքեւ կայ արձանագրութիւն մը... հայերէն լեզուով: Նոյն այդ տունին մէջ ԺԸ. դարուն կը բնակէր հայր Յովհաննէս Մինաս, որ աւելի քան քառասուն տարի կը սպասարկէր մեր քաղաքի հայ համայնքին ...

«Բայց այս անգամ, — կը շարունակէ յօդուածագիրը, — ես կ'ուզեմ ձեր ուշադրութիւնը հրաւիրել Կրոմբոսմոլոստի թիւ 22 տունին վրայ: Այս շէնքը, ուր ներկայիս տեղաւորուած է 3 – 6 տարեկան երախաներուն դպրոցը, 1714 թուականէն մինչեւ 1856 թուական եղած է քրիստոնեայ Հայերուն եկեղեցին: ԺԷ. դարու սկիզբի օրերէն իսկ մեր քաղաքին մէջ գոյութիւն ունէր կարեւոր առեւտուր մը Մերձաւոր Արեւելքի հետ: 1640ին բաւական թիւով Հայեր մշտական բնակութիւն հաստատեցին Ամսթերտամի մէջ, եւ գլխաւորաբար գորգի առեւտուրով կը զբաղէին:

... Երբ հայ համայնքին թիւը բազմացաւ, կարիք զգացուեցաւ ունենալու հաւաքատեղի մը, ուր կարողանային կատարել իրենց կրօնական պարտականութիւնները ըստ իրենց ծէսերուն եւ ազգային լեզուով: 1714ին յաջողեցան գնել խանութ մը, որ վերանորոգուելէ ետք ծառայեց իբրեւ աղօթատեղի: Բազմաթիւ անգամներ այդ շէնքը ներսէն եւ դուրսէն նորոգուած է համայնքին հարուստ անհատներու կողմէ: Առաջին նորոգութեան՝ գլխաւոր մուտքը եւ պատուհաններու զետեղումը, ծախքերը հոգացած է Մինաս քահանային զաւակը՝ Յովհաննէս: Գեղաքանդակ մուտքի դըրան քիւին վերեւը դուք կը գտնէք հայերէն արձանագրութիւն մը, պսակուած Աստուծոյ գառը նկարով: Այդ արձանագրութիւնը ըստ պատմաբան Յ. Վագենաարի թարգմանութեան, հետեւեալն է.

— «Ես, Յովհաննէս քահանայ, որդին Մինասի, վերաբնակուած Ամասիա քաղաքէն, սպասարկելով 15 տարի «Սուրբ հոգի» կոչուած այս եկեղեցիին մէջ, իմ սեփական ծախքով վերակառուցանեցի այս նախադուռը, անոր վրայ դրի մարմարիոնէ գառը, շինել տուի քարէ աստիճանները եւ տակի ու վերի երեք պատուհանները իմ եւ իմ հանգուցեալ հօր եւ մօր յիշատակին, ըստ Հայոց թուականի 1198, այսինքն 1749 թուին»:

ԺԹ. դարէն կը սկսի Ամսթերտամի հայ գաղութին յետընթացը: Հայերուն թիւը շարունակ կը պակսի, որուն պատճառով 1856ին եկեղեցին կը փակուի, երբ միայն մէկ Հայ մնացած էր Ամսթերտամի մէջ: Բարեբախտաբար եկեղեցիին շէնքը կը մնայ մինչեւ այսօր, որուն շնորհիւ ունինք յուշարձան մը երբեմնի ծաղկուն հայ համայնքէն»:

Ս. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ "ՍՈՒԷՋ,,Ը

Նիւ Եորք Հերալտի աշխատակիցներէն Սթիւըրթ Օլսոփ գրած է հետեւեալ այժմէական եւ շահեկան յօդուածը՝ Քուպայի դէպքերուն առթիւ:

«Քուպան կարծէք թէ ամերիկեան Սուէզը եղաւ», կը հաստատէր ամերիկացի պաշտօնական անձնաւորութիւն մը, որ ուրիշ ոեւէ մէկու չափ լուր ունի — այսինքն՝ ոչ շատ — թէ իրապէս ի՞նչ անցաւ – դարձաւ Քուպայի մէջ: «Հապա՞ Հունգարիան», աւելցուց ուրիշ անձ մը:

Առաջինը ըսել կ'ուզէր թէ Մ. Նահանգները Քուպայի մէջ արձանագրած ըլլալ կը թուին ճիշդ նոյն ձեւի ձախողութիւն մը, ինչ որ վիճակուեցաւ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի, երբ, 1956ին, իր սաղմին մէջ խեղդելու պարտաւորուեցան Սուէզի արշաւանքը: Երկրորդը ըսել կ'ուզէր, թէ Հունգարիոյ ապստամբութեան ատեն պատահածին նման, Մ. Նահանգները անգամ մը եւս վերջին պահուն իրենց օժանդակութիւնը զլացան համայնավար բռնատիրութեան դէմ գլուխ ցցողներուն, որոնք նախապէս ամէն քաջալերութիւն ստացած էին:

Ամերիկեան կառավարութեան անդամներէն շատերն ալ համոզուած են, որ Քուպայի դէպքերուն ստացած ընթացքը մեծ հարուած մըն է Մ. Նահանգներուն համար: Ուրիշներ, այս համոզումը բաժնելով հանդերձ, հաւատացած են, թէ ամերիկեան ուժերը, հակառակ նախագահ Քենըտիի եւ Արտաքին նախարար Տին Բըսքի յայտարարութեանց, տակաւին կրնան միջամտել Քուպայի մէջ՝ մեծագոյն աղէտի մը առաջքն առնելու համար:

Պատահածներուն «ինչպէս»ն ու «ինչու»ն հասկնալու համար, անհրաժեշտ է գիտնալ, թէ նախագահ Քենըտի ի՞նչ գտաւ իր գրասեղանին վրայ՝ իր նոր պաշտօնին գլուխը անցած պահուն:

Նախ՝ Այզընհաուըրի վարչաձեւէն մընացած թղթածրար մը գտաւ, որ ճանչցուած է «Քասթրօ պէտք է հեռանայ» անունով, եւ որուն մէջ կը պնդուէր թէ Քուպայի մէջ համայնավար ներմուծման վերջ պէտք է դրուի: Քենըտի լիովին համաձայն էր այս թղթածրարին պարունակութեան. իր օգնականներէն մէկուն ըսած է նոյնիսկ՝ «Քասթրօ կոչուած այս քանսէրով (խլիրդ) տասը տարիէն աւելի կեանք չենք ունենար»:

Երկրորդ՝ Քենըտի գտաւ նաեւ մանրամասն ծրագիր մը, որ կը բացատրէր թէ ինչպէս կարելի է բռնի ուժով ազատիլ Քասթրոյի ախտէն: Ծրագիրը կը նախատեսէր տարագիր ութ հազար Քուպացիներու յարձակում մը՝ ամերիկեան օդային օժանդակութեամբ: Այս ծրագիրը, բաւական ատենէ ի վեր սկսած էր իրականութիւն դառնալ քանի որ քուպացի հինգ հազար տարագիրներ զինավարժութեան լուրջ փորձեր կ'ընէին եւ որոշուած էր, որ ընդհանուր յարձակումն ալ տեղի ունենայ աշնան: Սակայն Այզընհաուըր յետաձգել տուած էր, որպէսզի նորընտիր նախագահին հետ կարենայ խորհրդակցիլ այս մասին:

Քենըտի առաջին վայրկեանէն իսկ կասկած ունէր զինուորական այս ծրագրին յաջողութեան եւ մանաւանդ՝ ամերիկեան մասնակցութեան պատեհութեան մասին: Իր խորհրդականներն ալ միակարծիք չէին: Պատերազմական նախարարութիւնը ու Գաղտնի Սպասարկութիւնները ուղղակի միջամտութեան կողմնակից էին, մինչ Արտաքին նախարարութիւնը կ'առաջարկէր՝ «ինքզինք կախելու չափ բաւարար չուան տանք Քասթրոյին». այսինքն կ'ուզէր սպասել, որ Քասթրօ ինք իր ձեռքով փորէ իր փոսը:

Քանի շաբաթները կ'անցնէին, դէպքերը սկսան պահանջել, որ Մ. Նահանգները ուղղակի միջամտութեան դիմեն: Փետրուարին Հավանա հասան խորհրդային 180 օդանաւեր՝ խորհրդային օդանաւորդներու առաջնորդութեամբ: Գաղտնի սպասարկութիւնները լուր տուին, թէ Մայիսի կէսին Քուպա պիտի վերադառնան Զեխոսլովաքիոյ մէջ մարզուած 250 քուպացի օդանաւորդներ: Երկրին մէջ, Քասթրոյի զինուորները հետզհետէ կը պաշարէին լեռնային շրջաններուն մէջ տեղական պայքար մղող 28 հազար հայրենասէրներ, ու կը կտրէին անոնց պարենաւորման ճամբաները. այսպէս՝ 28 հազար մարդիկ սովամահութեան պիտի դատապարտուէին:

Իրերու այս կացութեան մէջ, արտասահմանի քուպացի ընդդիմադիր ղեկավարները պահանջեցին, որ քանի ուշ չէ գործի անցնին: Շատեր կը պնդէին, թէ ընդդիմադիր առաջին բանակներու ցամաքահանման իսկ, Քասթրոյի վարչաձեւը պիտի տապալի: Ամերիկեան գաղտնի սպասարկութիւնները, իրենց ստացած տեղեկութեանց հիման վրայ, այս լաւատեսութիւնը չէին բաժներ: Սակայն կ'ընդունէին, թէ երկրին գոնէ մէկ մասը կրնայ անցնիլ յարձակողներուն կողմը՝ նոյնիսկ առանց ամերիկեան միջամտութեան:

Անմիջապէս գործի ձեռնարկելու կողմնակիցները կ'աւելցնէին, թէ Քուպայի «ազատ կառավարութիւն»ը կրնայ հաստատուիլ ազատագրուած այդ հողամասին վրայ եւ Մ. Նահանգներն ու Քասթրոյի հակառակորդ այլ կառավարութիւններ զայն անմիջապէս կրնան ճանչնալ որպէս Քուպայի միակ օրինաւոր կառավարութիւն: Ապա, այս կառավարութեան եղած կարեւոր օժանդակութեան շնորհիւ, կրնան պարտութեան մատնել Քասթրօն: Այս բոլորը կը կատարուին առանց ամերիկեան զինեալ միջամտութեան:

Ծրագիրը այս էր: Քենըտի, հակառակ իր տատամսումներուն, ի վերջոյ որոշեց գոնէ արգելք չհանդիսանալ տարագիր Քուպացիներու որոշման: Միեւնոյն ատեն, Սթիվընսընի պնդումներուն տեղի տալով, առանց այլեւայլի յայտարարեց թէ Մ. Նահանգները զինեալ միջամտութեան պիտի չդիմեն Քուպայի մէջ:

Ցամաքահանման յաջորդող օրերուն, քանի իրարու ետեւէ կը հասնէին ձախորդութեան լուրերը, Քենըտիի խորհրդականներէն շատեր, մէջն ըլլալով նաեւ Խառն Սպայակոյտի պետերը, պնդեցին թէ Մ. Նահանգները պէտք է անմիջապէս միջամտեն: Սակայն Քենըտիի նախապէս կատարած պաշտօնական յայտարարութիւնը զօրաւոր սանձի դեր խաղաց: Ու այս պահուս ալ, շատ մեծ ճնշում կայ Քենըտիի վրայ, որ նկատի չառնէ իր նախորդ յայտարարութիւնը: Սակայն Մ. Նահանգներու նախագահը կը դիմադրէ այս ճնշումներուն:

Թերեւս կարելի ըլլայ ընդհանուր կորուստէն բան մը փրկել: Քուպացի տարագիրներ նոր փորձ մըն ալ կրնան ընել: Սակայն իրողութիւն է, որ յաչս ամբողջ աշխարհին, Մ. Նահանգները սարսափելի պարտութիւն մը արձանագրեցին:

ՅԱՒԻՆ ՏՈՒՆԸ

(ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼԻ ՄԸ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ)

Տարիքնին հազիւ քսանէն քսանըհինգին մէջ կը խաղայ. ամէնն ալ մարդամօտիկ ու տաքարիւն տղաքներ՝ որոնք շատ շուտ մեզի հետ կը բարեկամանան: Ամէնն ալ հարուստ Արաբներու զաւակներ են, Պոլիս ուսանելու եկած. տաճիկ յեղափոխականներ, որոնցմով լեցուն է բանտը, զիրենք կը շրջապատեն: Դըպրոցականներուն պարագլուխը՝ Էօմէր կ'ըսէ մեզ ամէնուս.

— Տղաքներ, դուք ամէնքնիդ ալ մէկ երկրի զաւակներ էք. ամէնքս ալ բողոքողներ՝ արդի բռնապետական բէժիմին, եկէք այս գիշեր ձեզի ճաշ մը տամ. թերեւս վաղը ծովին տակը չուենք, ինչպէս գացին մեզի պէս հազարաւորներ:

Ուրախ է, կեանքը սկեպտիկօրէն դիտելու վարժուած, որ մահուան առջեւ իսկ կը խնդայ: Դուրսէն ճաշ ապսպրել կուտայ մեզ ամէնուս. քսան – երեսուն ոսկի կայ գրպանը. կ'ուտենք կը կատակենք իրարու հետ. ալ եղբայրացեր ենք. ազգի խտրութիւն չկայ:

— Ձեր մէջէն ալ շատեր մեզի պէս գացին, կը դառնայ ինծի Էօմէր, մենք ալ անոնց եղբայրներն ենք:

Իր տաք լեզու խօսակցութիւնը, իր անուշ շեշտը սիրտս դէպի իրեն կը քաշէ: Քովի ընկերներէն մէկ քանիները տխուր են, գիտակից այն վերջակէտին զոր պիտի տրուի վաղը կամ միւս օր իրենց մատաղ հասակի օրերուն:

Խօսակցելէն, կատակելէն չենք իմացեր ժամերուն անցնիլը. կէս գիշերուան մատ մըն է մնացեր՝ երբ դուրսէն կառքի մը եւ անոր հետեւող ձիերու ոտնաձայնը կը լսենք:

Զապթիէ նազըրին է որ ահա գործին գլուխը, Զապթիէ կը դառնայ՝ իր ըրածներուն համարը Եըլտըզ հասցնելէ ետք ամէն օր: Ուշ ատեն կը քնանանք:

Եւ իրաւ հետեւեալ օրը այս ամէն տրղաքները կը կանչուին ու մէյ մըն ալ չեն դառնար: Ասոնք ալ գացին, վստահ ենք, ուրիշ շատերուն պէս ծովուն անյատակ անդունդը, ուր ամէն գաղտնիք կը քնանայ, ուր ամէն արդարութեան աղաղակ կը կորսուի, կը լռէ ...:

×

Կ'անցնի շաբաթ մըն ալ: Ամիսը կ'ըլլայ երկու եւ դեռ ոչ մեզ հարցնող կայ, ոչ փնտռող, ոչ ուզող: Օրեր առաջ իմացեր ենք որ այս շաբթու մեծ փօսթա մը պիտի ելլայ աքսորի համար. սիրտերնիս վախէն կը դողայ, թերեւս մենք ալ կանք մէջը այս տխուր կարաւանին:

Նորէն հինգշաբթի առտու մեծ իրարանցում բանտին մէջ, վերէն քեաթիպին կը սպասեն, շատեր իրենց անկողինները ծրարած, ճամբայ ելլելու պատրաստ ու գլխահակ. մենք ալ անոնց պէս կ'ընենք:

Ու ահա քիչ մը վերջը կուգայ պաշտօնեան՝ մեծ տետրակ մը ձեռքին, ուր ո՞վ գիտէ որու դատակնիքը կայ մէջը գրուած:

Ցամր, դանդաղ, շեշտով մը, զգացնել ուզելով ահաւորութիւնը իր պաշտօնին, կը սկսի մէկիկ մէկիկ աքսորի երթալիքներուն անունները կարդալ. անկողիններին կռնակնին, վաճառական, արհեստաւոր ամէնն ալ հաւասարապէս, բեռնակիրներու նման, կը շարուին քով քովի. վախէն ծունկերնիս կը դողան, թերեւս կարգը մերն է. ականջնիս մարդուն բերանէն կախուած է: Վախկոտ լռութիւն մը չորս կողմ, դալիքը դուշակողի տըխուր ու սարսափեցնող լռութիւն:

Եւ այս լռութեան մէջ մեր ընկերներէն մէկուն անունն է որ կը լսուի, ամէնուս դէմքը մեռելի գոյն է առեր. կը դողանք, երկրորդ մը, երրորդ մը եւ ահա եօթն ընկերներս քով քովի կը շարուին: Վիզս կը պլլուին, մնասբարով կ'ըսեն ինծի: Արցունքը առատօրէն աչքերէս կը վազէ. կը համբուրենք զիրար, վերջին մնասբարովը կ'ըսենք իրարու.

— Թերեւս ճամբան մեռնիմ, Լեւոն. երբ դուն ազատիս, մեր քաշածները գնա պատմէ եւ ըսէ որ անիրաւ տեղը մենք կ'այրինք:

Իբր պատասխան՝ հեկեկանքով կուլամ, խօսելու, պատասխանելու անկարող: Կը միանան անոնց Միհրդատ, Դ. Խ. եւ շատ դեռ ուրիշ ծանօթներ. հարիւրյիսուն հոգիի տխուր կարաւան մըն է որ մը կազմուի եւ զոյգ զոյգ ձեռնակապի զարնուած, տխուր խումբը կը շարժի. ամէնն ալ կուլան. բանտին գետինները արցունքներով կը լենայ:

Երբ դուրս կ'ելլեն, ահռելի աղաղակ մը դուրսը կը թնդայ. որուն մայրը, որուն քոյրը եկեր իր զաւակին կամ իր եղբօրը վերջին մնասբարովը ըսելու. բանտին դրան քով քաշուած փայտէ որմին ծակերէն կը դիտեմ անոնց անցքը պարտէզին մէջէն:

Մայրեր զաւակնին գրկերնին իրենց ամուսնին կը պլլուին, ոստիկաններ զանոնք բրտօրէն կը հրեն. դեռնէ դեռին ձիւներուն, ցեխին վրայ կը գլտորին, նորէն ոտք կ'ելլեն, նորէն իրենց սիրելիին կը պլլուին: Ու կուլան, միշտ կուլան: Քարերը իսկ կը մասնակցին կարծես այս ընդհանուր սուգին եւ ողբ կոծին:

Կը քալեն: Լացերը կը շատնան, ձայները ահաւոր խառնուրդ կը կազմենցաւած հոգիներէ բխած տխրաբոյր աղաղակներ՝ որոնք սիրտս կը խածատեն: Եւ կարաւանը կ'երթայ, կ'երթայ միշտ, մինչեւ որ աքսորեալներուն յետինն ալ կը հեռանայ աչերէս, եւ միայն կը տեսնեմ ձիւնին փաթիլներուն մէջէն անոր ետեւը եւ իր կռնակի անկողինը, որ կը կորսուի ձմեռնային մշուշին տխրատեսիլ հեռաւորութեանը գիրկը ...:

ԼԵՒՈՆ ՇԱԹՐԵԱՆ

(27 եւ վերջ)

ՀԱՅԸ ԵՒ ԹՈՒՐՔԸ

ՀԱՅ ԴՊՐՈՑԸ ԵՒ ԹՈՒՐՔ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿՇԻՌՔԻ ՎՐԱՅ

—o—

ԽՄԲ.— Մեկնութիւնը թողլով ընթերցողներուն, հետեւեալ իրողութիւնները կը քաղեմք Պէյրութի արաբական եւ Պոլսոյ թրքական թերթերէն: Պէյրութի թերթերը կը հաղորդեն թէ Հայկազեան քոլէճին աշակերտները յաջողեր են պատրաստել հրթիռ մը մէկ մեթր 75 երկարութեամբ, որ բարձրացած է երկինք հազար մեթր, (փորձերը կը շարունակուին), իսկ Պոլսոյ մամուլը կը խոստովանի թէ թուրք պետութիւնը ձեռնարկեր է օդանաւ շինելու գործարանի մը կառուցման, բայց այդ գործարանը այսօր կը շինէ միայն ... աթոռ ու սեղան :

ՊԷՅՐՈՒԹ.— Լիբանանեան թերթերը կը գրեն թէ Պէյրութի Հայկազեան քոլէճի գիտութեան փրոֆէսէօր Մանուկ Մանուկեան եւ նոյն քոլէճէն 11 աշակերտներ քանի մը ամիս առաջ հիմնած էին «Հայկազեան քոլէճի Հրթիռի ընկերութիւնը »: Մ. Նահանգներու եւ Խոր. Միութեան յաջողութիւններէն խանդավառուած՝ անոնց նպատակն էր խորացընել իրենց ծանօթութիւնները այս նոր գիտութեան մէջ:

Ծանօթութիւնը կ'ենթադրէ փորձեր : Ու այս հանդրուանը արագօրէն կտրուեցաւ, շնորհիւ փրոֆ. Մանուկեանի եւ իր աշակերտներուն, յատկապէս Հրայր Քէլէշեանի, Համբար Գարակէօզեանի, Կարօ Պասմաճեանի, Միքայէլ Լաստահի ու Սիմոն Աբրահամեանի :

Շուֆի երեսփոխան Էմիլ Պուսթանիի նիւթական օժանդակութեամբ , քոլէճականները իրենց տարրալուծարանին մէջ փորձի ենթարկեցին զանազան տեսակի հրթիռներու վառելանիւթեր : Այսպէս օր մըն ալ ծնունդ առին միայարկ հրթիռ մը եւ հաստատուն վառելանիւթ մը : Հրթիռը մէկ մեթր 75 հասակ ունէր եւ սահմանուած էր հազար մեթր բարձրանալու : Տարրալուծարանի փորձերը աւարտած ըլլալով, Մեթնի մէջ անտառ մը որոշուեցաւ՝ արձակման համար: Այս վերջին փորձը կատարեալ յաջողութեամբ պսակուեցաւ: Հրթիռը շինողներուն հաշիւները ճիշդ էին:

Փրոֆ. Մանուկեան եւ իր աշակերտները ապա ձեռնարկեցին նոր փորձերու՝ երկյարկ հրթիռ մը ղրկելու համար, երեք մեթր յիսուն հասակով: Փրոֆէսէօրը յայտարարեց, թէ իրենց նպատակը զուտ գիտական է :

Փորձերը շարունակելու համար , Հայկազեան քոլէճի «Հրթիռի ընկերութիւնը » պէտք ունի նիւթական նպաստներու ու կասկած չկայ, թէ մեկենասներ պիտի գտնուին :

×

ԵՐԲ ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԿԸ ԾՐԱԳՐԵՆ ՕԴԱՆԱՒ ՇԻՆԵԼ ...

Պոլսոյ *Միլլէթ* թերթի մէջ Չեթին Ալթուն կ'անդրադառնայ Թուրքիոյ մէջ օդանաւ կամ ինքնաշարժ շինելու ծրագրին եւ հեգնանքով կը գրէ .—

Մենք ատենօք օդանաւ ալ շինելու ձեռնարկած էինք, բայց մեր օդանաւի գործարանը յետագային , փոխանակ օդանաւի կտորներու, աթոռ, բազմոց, սեղան շինել սկսաւ :

Մենք շոգենաւ անգամ շինեցինք: Կը յիշէք, «Ապիտին Տավեր» բեռնատար նաւը ծով իջած օրը ընդհանուր տնօրէնին ճառը շատ երկար տեւեց, իւղերը չորցան, նաւը ծով չկրցաւ սահիլ: Ծով իջնելէն ետք ալ եօթը տարի չկրցաւ բանիլ: Նախ մեքենաները ժանգոտեցան , յետոյ նաւը ժանգոտեցաւ: Հանրապետութեան նախագահին համար ալ շարժանաւ մը շինած էինք, երբ ջուրին վրայ դրինք՝ կողմնակի պառկեցաւ:

Մեր մեծ յաջողութիւններուն միջեւ կարեւոր տեղ մը կը գրաւէ նաեւ Անգարայի Սփորի պալատը, որուն տանիքը դիշեր մը հոյակապ ձեւով մը փլաւ , եւ պատճառը կարելի չեղաւ ճշդել :

Մեր չիմենթոյի ճարտարարուեստին պատմութիւնն ալ յիշատակութեան արժանի է: Էսկիշէհիրի օփերային շէնքը տեղական չիմենթոյով շինուելուն համար՝ հինգ տասը տեղէն ճաթած էր : Ետքը յայտնի եղաւ որ չիմենթոյի գործարանը առանց քիմիագէտի կ'աշխատէր: Աջ ու ձախ ղրկուած չիմենթոյի տոպրակներուն ետեւէն հեռագիրներ քաշուեցան . — « Մի գործածէք, վտանգաւոր է»: Այդ չիմենթոյով շինուած բոլոր շէնքերը փլան: Հինգ տասը նոր դպրոցներ ալ կորսուեցան այս առթիւ :

Բոլոր ասոնք քաջալերիչ օրինակներ են տեղական ինքնաշարժի արտադրութեան համար :

Եփեսոսի փլատակներուն վերաբերեալ լուրերը չկարդացի՞ք : Երեք հազար տարի առաջ գոլարձակներով (քալորիֆեր) տուներ կան եղեր Եփեսոսի մէջ: Հնախոյզները յուզումի կը մատնուին այս դիւտէն: Խօ՞սք է ատիկա: Փոխանակ երեք հազար տարի առաջուան կեդրոնական ջեռուցումէն յուզուելու, եթէ նային հոտաւէտ վառելանիւթով գործող թոնիրներուն եւ ծառերը հորիզոնական կտրելով շինուած անիւներ գործածող սայլերուն, ապշանքէ շնչահեղձ կ'ըլլան : Որովհետեւ, եթէ քալորիֆերը երեք հազար տարիի անցեալ մը ունի, ասոնց անցեալը նախամարդուն կ'երկարի : Մէկ կողմէ քարայրներու մարդուն յատուկ անիւով յառաջացող սայլ, միւս կողմէ ինքնաշարժի գործարան... Թուրքիոյ մէջ կարելի է քով քովի դիտել Եգիպտոսի քաղաքակրթութենէն ալ հին շրջանի մը շարունակութիւնը եւ աթոմական դարաշրջանին երեւոյթները: Երկիր չէ, 7000 տարուան կենդանի թանգարան :

×

Նոյն նիւթին շուրջ, «Հիւր Վաթան » թերթին մէջ Օրհան Պիրկիթ կը գրէ.—

Հնդկաստան շիներ է առաջին « ճէթ» օդանաւը: Այնպիսի շրջանի մը՝ երբ մենք կը խորհինք թէ արդեօք կրնա՞նք ինքնաշարժ շինել, պէտք է խորհրդածենք մեր կողմէ իբրեւ ֆաքիրներու եւ փարիաներու երկիր ճանչցուած Հնդկաստանի «ճէթ » օդանաւ շինելուն վրայ: Միայն Հնդկաստանը չէ, Եգիպտոսը, Եուկոսլաւիան ալ նոյն յաջողութեան տիրացած են :

ՄԱԿի տնտեսական խորհուրդին տեղեկագիրն ալ կը յայտնէ, թէ Թուրքիա յետամնաց է արտաքին առեւտուրի մէջ , իսկ երկրագործական արդիւնաբերութեան մէջ ալ ձախողած է բաղդատմամբ դրացի երկիրներու: Ո՞ւր մնացին վերականգնումի ճառերը, գրութիւնները: Այդ տեղակագրէն սա ճշմարտութիւնը կը յայտնուի թէ Դեմոկրատ կուսակցութեան շրջանին ոչ մէկ յաջող գործ տեսնուած է տնտեսական մարզի մէջ :

Մեղք որ եղածը եղած է: Անելէն փըրկուելուն ճարը ամէն պարագայի նստիլ խոկալ չէ: Պէտք չէ յուսահատիլ, բայց պէտք է աշխատիլ :

Հակառակ պարագային, մենք առաջին « ճէթ»ի շարժակը միայն ... 1991ին կը շինենք եւ թանգարան կը դնենք :

Galerie Framond
3, Rue des Saint-Pères
Directeur : Gr. HAMPARTZOUMIAN
JERANIAN
PEINTURES RECENTES
Jusqu'au 30 Avril

Դպրոցին մէջ.

— Ադամ եւ Եւա ո՞րքան ատեն մնացին Դրախտին մէջ, կը հարցնէ ուսուցիչը :

— Մինչեւ աշուն, կը պատասխանէ աշակերտը :

— Մինչեւ աշո՞ւն: Ուրկէ՞ գիտես, կրկին կը հարցնէ ուսուցիչը :

— Պարո՛ն, աշնան կը հասնին խնձորները, կը յարէ աշակերտը :

ԵՐԳԱՀԱՆ ՍԱՐԳԻՍ Ա. ՊԱԼԱՍԱՆԵԱՆ

—o—

Այս միջոցիս Փարիզ կը գտնուին խորհրդային երեք երգահաններ՝ Եուրի Շափորին, Ժորժ Սվիրիտով եւ Սարգիս Պալասանեան: Իրենց ի պատիւ սարքուած է երաժշտական ընդունելութիւն մը եւ ներկայացուած են երեք երգահաններուն կարգ մը գործերը :

Փարիզի « Քոմպա» օրաթերթի երաժշտական քննադատը՝ Ժան Համոն ամէնէն աւելի խանդավառուած է հայ երգահանով, որ յայտնութիւն մը եղած է իրեն համար եւ հետեւեալ տողերը կը նուիրէ անոր .—

« Սարգիս Արսէնի Պալասանեան ծնած է Աշխապատ՝ 1902ին:

Այս հայանուն երաժշտին յօրինումները աւելի հետաքրքրական են, քան միւսներունը: Երաժշտագէտ եւ երգահան միաժամանակ, կը փնտռէ եւ կը հաւաքէ Տաճիկիստանի ժողովրդական երգերը՝ յաճախ պահպանուած բերնէ բերան : Գրած է Տաճիկիստանի առաջին օփերաները, դասական պարախաղ մը ներշընչուած հին աւանդավէպէ մը՝ «Լէյլի եւ Մէճնուն », « Հայկական Ռափսոտի » մը, մեղեդիներ, եւայլն : Իր գործերէն լսեցինք « Հայկական երեք երգեր նուագախումբի համար» եւ երկու պարեր « Լէյլի եւ Մէճնուն»էն, որ տեսակ մը արեւելեան «Ռոմէօ եւ Ժիւլիէթ» է: Չափազանց հրապուրուեցայ: Պիտի առարկուի թէ մենք արեւմտուտքցիներս միշտ հրապուրուած ենք արեւելեան մեղեդիներով եւ կշռոյթներով եւ սակայն շատ ալ չենք փորձուած հասկնալ թէ ի՞նչպէս կ'ըլլայ : Մէկ կողմ ձգելով եղանակներուն հրապոյրը, ըսենք անմիջապէս, որ Պալասանեան արտասովոր երգահան մըն է, շատ աւելի նուրբ եւ ճարտար համանուագախումբի գործիաւորումին մէջ , քան իր հայրենակիցը՝ Խաչատուրեան: Պալասանեան իր յօրինումի արդի ձգտումով աւելի մօտ կը թուի Քոտալիի քան Պարթոքի: Աւելի կ'ենթարկուի իր ներշնչումին եւ հետամուտ չէ ժողովրդական ատաղձէն վերստեղծել տոհմիկ դրոշմով երաժշտութիւն մը:

Երբ կ'ըսէ թէ Ռավել որոշապէս ազդած է հայ երաժիշտներուն վրայ, իր գոյներու արտակարգ տիրապետութեամբ եւ նուագագրութեամբ, ստոյգ է եւ Պալասանեան այդ իրողութեան կենդանի օրինակ մըն է, որ գիտէ սքանչելի կերպով օգտագործել Արեւելքի բարդ կշռոյթները եւ եղանակները: Ինծի կը թուի, որ իր երաժշտութիւնը պէտք է ճանչցուի Ֆրանսայի մէջ»:

ՉՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (184)

ՀԱՅՈՑ ԲԵՐԴԸ

—o—

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

Այժմ ցանկալի է ինձ խորհուրդը քո, թէ ի՞նչպէս դադարեցնենք կռիւը այս եղբայրաջինջ :

— Դադարեցնել կարելի է եւ հնարաւոր, վեհդ սուրբ, եթէ միայն Արշակը ամբարտաւան անսայ մեր խօսքը բարեմիտ :

— Այո, ծոր տուեց Ներսէսը դժկամ : Գոռող է եւ կամակոր, չի կամենում լսել որեւէ խորհուրդ, մանաւանդ հոգեւոր հայրերից :

— Չի կամենում եւ ահաւասիկ պատժւում է չարաչար, ու պիտի պատժուի յաւիտեան, — չարախնդաց Խաղը: Աւանը կործանուեց բարեբախտաբար ... Եւ համարձակւում էին՝ կանչել ինձ, որ օծեմ այդ անիծեալ քաղաքի եկեղեցին , եւ ահաւասիկ սուտ այդ եկեղեցին եւս:

— Թող այդ հայր սրբազան, — նորից ընդմիջեց Ներսէսը: — Թող եւ տուր ինձ մի խորհուրդ բանական :

— Ինչպիսի խորհուրդ եւ կամենամ տալ, հայրդ վեհ, կը մնայ անիրագործելի: Իմ խորհուրդս՝ չգնալ բնաւ առ ոտս թագաւորի, եւ թող նախարարաբք խորտակեն նորան եւ նորա գահը, քանզի ատում է նա մեզ՝ Քրիստոսի խոնարհ ծառաներիս. քանզի մոռացել է սուրբի պատուիրաններն Աստծու : Նա, որ յանցապարտներով լցրեց իր պիղծ քաղաքը եւ խրախուսեց մոլութիւնը՝ թող պատժուի իր յանցանքի համեմատ: Այդ Աստուած է պատժում նորան նախարարաց ձեռքով :

Խաղը խօսում էր այնպէս կրքոտ, որ Ներսէսն ստիպուած եղաւ չափաւորել նրան :

— Հանգստացիր, հայր սրբազան, եւ խորհիր, որ եղբայրասպան չարաղէտ կռուից այս վնասւում է մեր հոտը անմեղ, որ պարգեւում է մեր հացը հանապազօրեայ :

Խաղն ակներեւ, սթափուեց այդ խօսքերից: Նա մտածեց մի փոքր եւ ասաց.

— Ճշմարիտ է, մեր հացը եւ սնունդը հանապազօրեայ ...

— Ահաւասիկ եւ ինքս, Խաղ սրբազան, խորհում եմ, որ մեր եկեղեցին չի կարող լինել անտարբեր իր հոտի ծանր կացութեան այս օրերին:

— Ի՞նչ կարող ենք անել սակայն :

— Այն, որ միջնորդ լինենք առաջի թագաւորի եւ նախարարաց :

— Ոչ, տէր քահանայապետ, ես բընաւ չէի կամենայ գնալ Արշակ թագաւորի մօտ. նա արժանի չէ, որ խօսեմ նորա հետ,— ընդմիջեց Խաղը, կարծելով, թէ կաթողիկոսը կամենում է ուղարկել իրեն այդ առաքելութեամբ :

— Հանգիս, տէր սրբազան, — ասաց Ներսէսը: — Այդ ծանրագին պարտքը չեմ յանձնի քեզ, վասնզի գիտեմ, դիւրաբորբ ես: Ուստի եւ կամենում եմ ինքըս լինել միջնորդ հաշտութեան, եւ ահա կ'ուղէի լսել խորհուրդդ :

— Միջամտութիւնդ ի զուր կը լինի , քահանայապետ,— գլուխը տարուբերեց Խաղը: — Արշակը չի անսայ քեզ եւ, չանսալով հանդերձ, կը վիրաւորի վեհիդ անվայել խօսքերով ...

Երբ, այս կարճ զրոյցից յետոյ, Խաղը հեռացաւ՝ Ներսէսը մտածումների մէջ ընկաւ. Խաղի վերջին խօսքերը յիշեցրին նրան իր վերջին տեսակցութիւնը Արշակի հետ:

Այո, նա վիրաւորեց իր անձը եւ կարող է նորից վիրաւորել: Բայց ի՞նչպէս փրկել նախարարներին նրա վրէժխնդրութիւնից ... Ներսէսը կասկածում էր եւ գլուխն օրօրում :

Կտրել երկար ճանապարհ եւ ենթարկուել թագաւորի արհամարհանքին, կամ լսել նրա մերժումը — հաճելի չէր բնաւ: Եւ այս տխուր հեռանկարը կասեց նրա կամքը : Նա գերադաս համարեց չգնալ ... Հեռու Արշակ թագաւորից : Թող Արշակը հնձի այն, ինչ ցանել է ...

Այս խոհերի մէջ էր կաթողիկոսը, երբ Փաւստոս դպիրը ներս մտաւ շտապ եւ յայտնեց այլայլուած .

— Քահանայապետ, սուրհանդակ Փառանձեմ թագուհուց :

— Թագուհո՞ւց ,— զարմացաւ Ներսէսը: — Եւ ի՞նչ լուր :

— Թագուհին խնդրում է վեհիդ այցը պալատ ...

Ներսէսի զարմանքն աւելացաւ: Դա անսպասելի էր. վաղուց նրան չէին հրաւիրած պալատ, ուստի եւ թուաց արտակարգ ու խորհրդաւոր: Հրաւէր՝ այն էլ թագուհո՞ւ կողմից... անսպասելի էր աւելի եւս: Այն օրից, երբ թագաւորը սառն ընդունելութեան արժանացրեց իրեն եւ մերժեց իր առաքելութիւնը, որ կատարել էր իշխան Կամսարականի ցանկութեամբ, Ներսէսը հաստատ որոշում ունէր՝ այլեւս ոտք չդնել պալատ, սակայն այժմ, նկատի առնելով , որ հրաւէրը գալիս է թագուհուց եւ «յոյժ կարեւոր խնդրոյ համար», գնաց Միջնաբերդ՝ միայն չորս եպիսկոպոսի եւ դպիր Փաւստոսի ուղեկցութեամբ :

ՍՏԵՓԱՆ ԶՕՐԵԱՆ

(Շար.)

ՏԱՐԵԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

Սեր· Նահանգ· Մուրատ Ուս·ի խընջոյքը այս կիրակի Մշակոյթի Տան Թէհլիրեան սրահին մէջ, 17 Րիւ Պլէօ, մնթրօ Քաւէ, ժամը 15էն մինչեւ 23:

Նախագահութեամբ բժիշկ Ա· Պօ – ղոսեանի :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ զանազան անակնկալներ: Իրենց սի – րայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն տիկին Սրապեան Նարդուհի (Հալէպ) , Օր· Լոյսվարդ Թոփալեան, Պ· Գրիգորեան, Սերոբեան:

Պար՝ Օր· Թարոնի կողմէ , Ալանեան եւ ուրիշներ :

Պուֆէ — Տունէն պատրաստուած խըմորեղէններ :

Մուտքը ազատ է :

ՑԱԻԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆ· կ· Խաչի Պանեէօ – Քաշանի մաս – նաճիւղը խոր կսկիծով կը սգայ իր վեթերան ընկերուհի Մառի Գարակէօզեանի դառն կորուստը եւ վշտակիր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ իր ամուսնոյն Պ· Սեդրակ Գարակէօզեանի, իր զաւկինԱրթօ Գարակէօզեանի, իր քրոջ Տէր եւ Տիկին կ· Նիկողոսեանի, ինչպէս նաեւ իր բոլոր պարագաներուն :

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյ դիւանը չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները իր կրթ· ձեռնարկներուն համար :— Պ· Նուրհան Փափազեանէ քսան Ն· Ֆ·, ողբացեալ Լութֆիք Մէրամէթճեանի հոգեհանգստեան առթիւ: Պ· Խաչատուր Ֆէրմանեանէ տասը Ն· Ֆ· ողբացեալ Եղուարդ Գալէնտէր – եանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի :

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ԼՈՒՐՏ

Նախագահութեամբ թեմիս Առաջնորդ , Գերպ· Կարապետ Եպիսկ· Ամատունիի , 30 Յուլիսէն 4 Օգոստոս, տեղի պիտի ունենայ Ուխտագնացութիւն մը դէպի Լուրտ :

Արձանագրութիւնները կը տեւեն մին – չեւ Մայիս 31:

Մանրամասնութիւններու համար դիմել Հայ Կաթողիկէ Ս· Խաչի ժողովրդապետութեան: Առաւօտեան ժամը 10էն 12·

10 bis, Rue Thouin, PARIS

Tél. : ODE. 02.12

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՀԱՆԴԷՍ

Ապրիլեան եղեռնի տարեդարձին առթիւ

ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, դպրոցի սրահը :

Հովանաւորութեամբ Շաւիլի եկեղեցւոյ վարչութեան :

Մասնակցութեամբ Հ· Ց ·Դ· «Արդութեան» խումբին, կազ· Խաչի եւ Նոր Սերունդի մասնաճիւղերուն :

Կը նախագահէ Կ· ՄԵՀԵԱՆ

Կը խօսի ՏԻԿ· ՀՈՒՐԻ ԻՓԷՔԵԱՆ – ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ :

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական բաժին, կը մասնակցին Օր·Աստղիկ ՔէօսԷեան (երգ) եւ Օր· Գաբոյեան (արտասանութիւն) :

ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՍԳԱՏՕՆԸ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Վալանսի Հայ Աղգ· Մխութեան կողմէ , հովանաւորութեամբ երեք յարանուանութեանց պետերուն :

Այս Շաբաթ, ժամը 21ին Սալ տէ Ֆէ – թի մէջ :

Կը նախագահէ Պ· Ց· ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ :

Կը խօսի Պ· ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ (Լիոնէն) :

Երեք համայնքներու կողմէ :

Խօսք կ'առնէ ՏԷՐ ՆԱՐԵԿ ՔՀՆՑ· ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ :

եւ Հայ Աղգ· Մխութեան կողմէ՝

Պ· Լ· ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ (Ֆրանսերէն)

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական խնամուած բաժին :

×

ՊՈՐՏՈՑԻ ՄԷՋ

Ապրիլեան եղեռնի 46րդ տարեդարձը Պորտոյի մէջ :

Նախաձեռնութեամբ Պորտոյի Հ· Ց· Դ· Մուրատ խումբին :

Այս կիրակի ժամը 15·30ին, Ֆուայէի սրահը, Սընօն :

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Պէյրութէն Պ· Եղուարդ Վարժեան ծնեալ Սէիսեան, հօրը անունը Մկրտիչ , մօրը անունը Քնար, ծնեալ Սաատէթեան, կը փնտռէ իր հօրեղբօրորդին Պ· Զօհրապ Սէիսեանը, հօր անուն Արմենակ, մօր անուն Գեղեցիկ Սէիսեան – Գալուստեան, արհեստով դերձակ, ծնած է Էսկիշէհիր ու կը կարծուի թէ Փարիզի շրջաններուն մէջ կը բնակի: Զինքը ճանչցողներէն կը խնդրուի տեղեակ պահել եկեղեցւոյ դիւանը :

ԽՆՋՈՅՔ
Surprise-Party

Կազմակերպուած Նոր Սերունդի Թատերական ՊԱՐՈՆԵԱՆ խումբի կողմէ :

Այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 20էն 24,

ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏԱՆ ՄԷՋ

17, Rue Bleue, Paris (9e)

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԲԱԺԻՆ

Երգ, պար, արտասանութիւն, աւելա – կնկալներ :

Bar **Buffet**

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ

ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՑԱՆ

Ֆ· կապոյտ Խաչի օդափոխութեան կայանին արձանագրութիւնները կը սկսին , այս երկուշաբթի (Ապրիլ 24): Դիմել Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի, Ուրբաթ և Շաբաթ օրերը, ժամը 16էն 19, կապոյտ Խաչի գրասենեակը 17 Րիւ Պլէօ : Համաճայն պետական օրէնքին կ'ընդունուին աղջիկներ՝ 7էն 14 տարեկան, մանչեր՝ 7էն 13 տարեկան:

ԿԱՊ· ԽԱՉԻ ՇՐՋ· ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Պաննէօ – Քաշանի կրթ· Մարմինը կազմակերպած է դպրոցական տարեվերջի հանդէսը, խնամուած յայտագրով , Ցունիս 4 կիրակի օր :

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· «Փոթորիկ» խումբի ժողովը այս Հինգշաբթի, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ :

ՎԻԼԻՆ.— Հ· Ց· Դ· «Անի» կոմիտէի ընկերական ընդհ· ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Հ· Օհանջանեան սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ· կ· Խաչի Պանեէօ – Քաշանի մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները այս Ուրբաթ, ժամը 20·30ին, ընկերուհի Հանդիպեանի բնակարանը, 9 Րիւ տէ Փրէ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ· Բ· Ը· Մխութեան Փարիզի Տիկնանց Օժանդակ յանձնախումբը կազմակերպած է դասախօսութիւն մը հայ երկսեռ երիտասարդութեան համար :

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին

Հ· Բ· Ը· Միութեան սրահին մէջ

11, Square Alboni, Paris (16e)

Պիտի դասախօսէ Պ· ԱՐՏԱՇԷՍ ԳԱՐԲԻԹԵԱՆ :

Նիւթ ունենալով՝ «Հայ Թատրոն» :

Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւնը :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ

երգչախումբին կողմէ

ՂԵԿ. Կ. ԱՓՐԻԿԵԱՆԻ

կիրակի, Մայիս 7, ժամը 15·30ին

Alfortville, Salle des Fêtes

Ցայտագրին մէջ, Կոմիտասի, Ալթունեանի, Ալէմշահի, Սարեանի եւ այլ հեղինակներու գործերը, որոնցմէ չատեր՝ առ այժմ ունկնդրութիւն:

ՄԵՆԵՐԳՆԵՐ.—

ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ ՔՈՑՐԵՐ

ՄԿՐՏԻՉ ՊՕՂՈՍԵԱՆ (թենօր)

ԱՐԱ ՍԵՐՈԲԵԱՆ (պարիթօն)

Հանդէսին կը յաջորդէ, երգչախումբին

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍԸ

Իմբնատիպ ներազգախումբ

ՄՈՒՏՔ.— Համերգ եւ պարահանդէս՝ 5 Ն· Ֆ· :
Նախապէս ապահովել տեղերը, հեռաձայնելով

TRI. 77-22 Poste 62

Օր· Այտա Զահրէեեանի

Autobus 103, Charenton-Ecoles, descendre Rue de l'Union - Parking

ՄԱՅԻՍ 4, ԺԱՄԸ 20Ի՝Ն

ՍՕՖԻԸՆ ՍՐԱՀ

ՄԻՒՆԻԹ

ԱԼԱՆ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ

կը ղեկավարէ իր գործերը.—

Համաներգ թիւ 8 «Արեւուելա»
Համաներգ թիւ 6 «Արշալոյս»

Տոմսերու համար դիմել.— Քոնցերթօ Սէ – Տուպլուէ Վինսըրչթայն

2 Սէնթ – Աննա հրապարակ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ
ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ
ՀԷԼՎԱ
ԼՈԳՈՒՄ
Սուսամ –
ՀԷԼՎԱ
LE BOSPHORE
MARQUE DEPOSEE
ԹԱՀԻՆ
ՇԱՐՈՑ
(ՌՈՃԻԿ)
ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՑՇ
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...
CHOC-ALVA • CHOCO-LOC
Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

KINOPANORAMA
60, AVENUE DE LA MOTTE-PIQUET
Parking illimité Tél. : FON. 50-50

UN FRANÇAIS A MOSCOU

ԿՐԵՄԼԻՆԻ ԱՆԾԱՆՕԹ ԳԱՆՁԵՐԸ
ԱՐԱՐԱՏԸ
ԵՐԵՒԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ (Զանգեզուր, Ֆիւսւորները, ծաղկեփունջ, հովիւները)

Շաբաթ, կիրակի եւ տօնական օրերը՝ երկու ցերեկոյթ
14·30 եւ 16·50, Շաբթու մէջ 15·30
Հինգշաբթի մէկ ցերեկոյթ 15·30ին
Շաբթու մէջ 2 երեկոյթ 19·15 եւ 21·35

Տոմսերը կարելի է առնել 13 օր առաջ ժամը 11էն 19 եւ Ֆիլանտիէրէ
Գին՝ 4·45 եւ 7·50 Ն· Ֆ·

ՅԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ՈՒՐԲԱԹ 28 ԱՊՐԻԼ

VENDREDI 28 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 4590 — 37EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4891

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՋՕՐԱՎԱՐԸ ՅԱՂԹԵՑ ՋՕՐԱՎԱՐՆԵՐՈՒ

Բոլոր անոնք որ կը սիրեն իրենց երկրորդ Հայրենիքը՝ Ֆրանսան: Բոլոր անոնք որ արիւնով Հայ, հպատակութեամբ Ֆրանսացի, զաւակներ ունին Ալժերիոյ ճակատին վրայ եւ վերջապէս բոլոր անոնք որ հինէն սնած են այս ազնուական երկրին մշակոյթով, ոգիով եւ մարդկային ու մարդասէր քաղաքակակրթութեամբ, չեն կրնար չուրախանալ որ մեծ վտանգը որ կը սպառնար Ֆրանսայի հեռացած ըլլայ:

Անսպասելի արագութեամբ մը, անդորրութիւնը վերահաստատուեցաւ: Ֆրանսայի բոլոր զաւակները մերժեցին զիրար սպաննել եւ յանգիլ այն քաղաքացիական ողբերգական պատերազմին, որ միակ հեռանկարն էր: Վճռական Զօրավարին դիմաց կարգազուրկ զօրավար մը անձնատուր եղաւ, հոգ չէ թէ յստակ չըլլան այս յանկարծական անձնատուութեան պատճառները:

Ի՞նչ հաշիւներով տարուած էին տը Կոլի նախկին ընկերները: Յստակ չէ: Բայց երկրին, ծովային ուժին եւ զօրքին դիրքը ցոյց տուին եւ արտայայտեցին բովանդակ երկրին պատասխանը: Ֆրանսան որ բազմաթիւ անգամներ «այո՛» պատասխանած է իր Զօրավարին, նոյն վճռականութեամբ «ո՛չ» պատասխանեց «Ֆրանսական Ալժերիոյ» զօրավարին:

Համոզուի՞լ թէ Շալի նման անցեալ ունեցող զինուորական մը պարզ արկածախնդիր մըն էր, որ վատօրէն տեղի տը ուաւ բռնի ուժին առջեւ: Կանուխ է անշուշտ պատասխանելու համար այս հարցումին: Կան նմանօրինակ շատ մը հարցումներ որոնց պատասխանը միայն Պատմութիւնը կրնայ տալ: Այն պատմութիւնը որ կը գրուի դարերու ընթացքին:

Այսօր Ֆրանսան կրկին գլուխը կը բարձրացնէ ծանր վտանգէ մը ետք: Վիրաւոր Ֆրանսան, որ 1940էն ի վեր ամբողջական խաղաղութիւն չէ ճանչցած իր հողամասերուն վրայ, կ՛ըսէ աշխարհին, թէ նոյնիսկ վէրքերով, կ՛ապրի ու կը շնչէ յանուն ժողովուրդներու Ազատութեան, որուն ախոյեանը կը մնայ:

Ողբերգական էր պատկերը: Որովհետեւ, ողբերգական է լսել զօրավար մը, լսել վարչապետ մը, լսել Հանրապետութեան Նախագահ մը, որ իր. պաշտօնով գերագոյն զեկավարն է բանակին, ըսել անոր որ չհնազանդի իր հրամանատարներուն, նոյնիսկ ի հարկին կրակելով, որովհետեւ «դաւադրութեանց մեծագոյնն է Դրօշակը բարձրացնել Օրէնքին դէմ»:

Ֆրանսայի բոլոր աշակերտները մտածեցին այս մասին առջի օր, երբ Կրթական Նախարարին հրահանգով իրենց իբրեւ շարադրութեան նիւթ տրուեցաւ Վիքթոր Հիւկոյի այն յայտարարութիւնը զոր բանաստեղծը ուղղած էր բանակին 1851, Դեկտեմբերին.— «Երկու նշիրական բաներ կան.— Դրօշակը, որ զինուորական պատիւը կը ներկայացնէ, եւ Օրէնքը որ ազգային պատիւը կը ներկայացնէ: Զինուորնե՛ր, դաւերէն մեծագոյնն է Օրէնքին դէմ Դրօշակը պարզել»:

Այս մասին պիտի արտայայտուին պատանիներ: Բայց ի՞նչ պիտի կարենան ըսել դպրոցի աշակերտներ, երբ կեանքի բարձրագոյն վարժարանի շրջանաւարտներ ամէն բան չեն հասկցած:

Ժողովուրդին կը մնայ ուրախանալ որ Զօրավարը յաղթեց ըմբոստ զօրավարի մը եւ վաղուան արշալոյսները կրկին պիտի ծագին խաղաղութեան մէջ:

ՅԱՌԱՋ

ՇԱԼ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ԵՒ ՍԱՆԹԷԻ ԲԱՆՏԸ ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ

ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ՝ ՄՕՏ ՕՐԷՆ

ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄ ԵՒ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄ ԲՈԼՈՐ ՄԱՐԶԵՐՈՒ ՄԷՋ

Զորեքշաբթի օր ժամը 17·04 անցած Վիլլաքուպլէի զինուորական օդակայանը կը հասնէր «Նոր – Աթլաս 2500» օդանաւը որ Փարիզ կը փոխադրէր Մօրիս Շալը: Օդանաւէն իջած պահուն, Շալի ոտքը սահեցաւ եւ թեթեւօրէն վիրաւորուեցաւ դէմքէն եւ ձեռքէն: Քիչ ետք կը հասնէր Սանթէի բանտը եւ կ՛ենթարկուէր քաղաքական բանտարկեալներու վարչակարգին ըստ տեղական մամուլին բացի Ֆիկառոյէն որ կը յայտնէ, թէ Շալ հասարակ ոճրագործներու բաժնին մէջ կը գտնուի: Բանտ հասած է նաեւ իրաւարար դատաւորը որ յայտնած է Շալին իր դէմ եղած ամբաստանութիւնը: Բանտարկեալը ենթակայ է Օրինագիրքին 99 թիւ յօդուածին որ մահապատիժ կը նախատեսէ անոնց համար, որ «կազմակերպած կամ ղեկավարած են ապստամբական շարժում մը եւ կամովին ու գիտակցաբար անոր զէնք եւ զինամեթրք տուած են կամ որեւէ ձեւով գործակցած են շարժումին ղեկավարներուն հետ»:

Շալի դէմ հաւանաբար պիտի գործածուի նաեւ թիւ 90 յօդուածը, որ ցկեանս բանտարկութիւն կը նախատեսէ անոնց համար «որոնք առանց օրինաւոր պատճառի կամ իրաւունքի զինուորական որեւէ հրամանատարութիւն ստանձնած են եւ որ, կառավարութեան հրամանին դէմ, պահած են նման հրամանատարութիւն մը»: Իսկ թիւ 91 յօդուածը կ՛ըսէ՝ մահապատիժ, երբ այս օրինազանցութեանց մէկը գործադրուած է կամ գործադրութեան փորձ եղած է զէնքով:

Հարց է սակայն թէ ո՞վ պիտի դատէ Շալը: Եթէ նկատի առնուի որ ոճիրները գործուած են երբ ամբաստանեալները տէրն էին իրենց զինուորական աստիճանին, դատաւորները պէտք է ընտրուին, կ՛ըսէ Օրէնքը, Ֆրանսայի մառեշալներուն (մէկ հատ ունի) եւ զօրաբաժնի այն զօրավարներուն մէջ որոնք հրամանատար եղած են թշնամիին առջեւ: Կարգազուրկ, Շալ կրնայ դատուիլ նաեւ Զինուած Ուժերու մնայուն դատարանին կողմէ բայց կը կարծուի թէ այս երկու ձեւերէն ոչ մէկը պիտի ընտրուի այլ՝ նախագահ տը Կոլ, որ կը պահէ Սահմանադրութեան 16րդ յօդուածին արտակարգ իրաւասութիւնները, յատուկ դատարան մը պիտի կազմէ: Այս ուղղութեամբ խորհրդակցութիւններ տեղի կ՛ունենան Փլաս Վանտօմ (Արդարութեան Նախարարութիւն) նախարար Միշըլէի եւ իրաւագէտներու միջեւ:

Ձերբակալման եօթը ուրիշ հրամանագիրներ ելած են Սալանի, Անտրէ Զելլէրի, Ժուհոյի, Կարտիի, Արկուի, Կոտարի եւ Լաշըրուայի դէմ: Ասոնց ո՞ւր ըլլալը յայտնի չէ սակայն: Մինչ կարգ մը աղբիւրներու համաձայն միշտ Ալժէէն 28 մղոն հարաւ, Ձերալտա կը գտնուին, վայրաչուներու պաշտպանութեան տակ, ուրիշ աղբիւրներու համաձայն Փորթուկալ անցած են:

Ինչպէս ըսինք նախագահ տը Կոլ կը պահէ իր արտակարգ իրաւասութիւնները եւ չէ վերցուցած պատերազմական վիճակը զոր հռչակած էր ապստամբութեան առաջին օրը: Կը նախատեսուի որ հիմնուելով այդ արտակարգ իրաւասութեանց վրայ, շատ խիստ միջոցներ ձեռք առնէ: Խուզարկութիւնները եւ ձերբակալութիւնները կը շարունակուին, բայց կը խօսուի նաեւ անմիջական մաքրագործումներու մասին բանակին, վարչական մեքենային եւ պաշտօնատեղիներուն մէջ: Շատ հաւանական է նաեւ որ բարեփոխում մը կատարուի կառավարութեան մէջ: Զորեքշաբթի օրուան նախարարաց խորհորդէն ետք, Թերնուար յայտարարութիւն մը կարդաց մամուլին որու մէջ շեշտեց.— «Զօր. տը Կոլ պարզեց այն առաջին հետեւանքները, զորս քաղած է անմիջական ներկային եւ ապագային համար այն տագնապէն որ վրտանգեց պետութիւնը»:

Տեղեկատուութեան նախարարը պատասխանելով լրագրողներու այն հարցումներուն, որոնք կը վերաբերին կարդացած զեկոյցին տը Կոլի յայտարարութեանց վերաբերեալ բաժնին, շեշտեց.— «Յստակ է թէ տագնապը վտանգեց պետութիւնը: Հանրային կարծիքը պէտք է հասկնայ որ այն պատճառները, որոնք այդ կացութիւնը ստեղծեցին, պէտք է անհետանան»:

Վարչապետ Տըպրէ ձայն-պատկերասփիւռին առջեւ ըրած յայտարարութեամբ մը, շեշտը դրաւ տագնապին ծանր հանգամանքին եւ ձեռք առնուելիք միջոցներուն խստութեան վրայ: «Կան ժամանակներ երբ առանց դժուարութեան ազգը եւ ազատութիւնը կը պաշտպանուին: Կան ուրիշ ժամանակներ երբ, ազգին եւ ազատութեան համար, օրէնքը պէտք է աւելի խիստ ըլլայ եւ կարգապահութիւնը աւելի պահանջկոտ, եթէ կառավարութիւնը, գալիք ամիսներուն, աւելի խիստ երեւայ կարգ մը դիւրութիւններու կամ կարգ մը շահերու հանդէպ, գիտցէ՛ք որ ատոր նպատակն է պետութեան տալ վճռականութիւն մը, զոր մեր ապրած ժամանակը անհրաժեշտ կը դարձնէ: Այս ուղղութեամբ, ոչ ոք պէտք է մոռնայ այն արկածախնդրութիւնը զոր ապրեցանք»:

× Ալժէի մէջ օրինաւոր իշխանութիւնները որ տէրն են կացութեան լուսարգել հռչակեցին ժամը 21ին եւ բոլոր թերթերու հրատարակութիւնը արգիլեցին: Թաղապետութիւնը լուծուած է:

× Ապստամբութեան հետեւանքով երկու մեռեալներ կան եւ քանի մը վիրաւորներ Ալժէի մէջ:

× Փարիզի մէջ հինգշաբթի Իւմանիթէի առաջին հրատարակութիւնը գրաւուեցաւ իսկ երկրորդը լոյս տեսաւ մեծ ճերմակ երկու սիւնակներով: Հոն հրատարակուած էր գրաւուած թիւին խմբագրականը: Ռիվարոլ (աջ – շարաթաթերթը) լոյս չէ տեսած:

× «ԱՀԱԿ»ը կը յայտնէ թէ աւելի քան երբեք պատրաստ է բանակցելու: Պուլարուֆ միշտ կ՛երթայ – կուգայ:

× Ալժերական հարցերու նախարարը՝ Լուի Ժոքս եւ Զօրավար Օլիէ Ալժէ կը գտնուին: Ժոքս յայտարարութիւն մը ըրաւ ձայնասփիւռէն.— «Քանի մը մարդիկ անոնցմէ որոնց մասին Պետութեան Ղեկավարը ըսաւ թէ իրենց պարտականութիւնը, պատիւը, գոյութեան իմաստը, ծառայել եւ հնազանդիլ է: Քանի մը մարդիկ ինքզինքնին կորսնցուցին, խելագար անգիտակցութեամբ մը, ի յառաչագունէ դատապարտելի եւ դատապարտուած արկածախնդրութեան մը մէջ:

× Զօր. Օլիէ յայտարարութիւն մը ըրաւ Ալժերիոյ զօրքին եւ շեշտեց «հանդիսաւորապէս կը բերեմ, բանակին մեծամասնութեան պարկեշտութեան հաւաստիքը: Բոլոր անոնք որոնք հետեւեցան ապստամբ ղեկավարներուն, պիտի օրէնքներուն խստութեան ենթարկուին»:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՔԱԹԱՆԿԱՅԻ վարչապետը Զոմպէ ձերբակալուեցաւ Քոնկոյի ազգային բանակին կողմէ եւ քանի մը ժամ ետք ազատ արձակուեցաւ: Քոնկոյի ղեկավարներու խորհրդաժողովին, Քոքիլաթվիլ, Զոմպէ վերջնագրով մը պահանջած էր որ չեղեալ նկատուի Քազավուպուի եւ ՄԱԿի միջեւ կնքուած համաձայնութիւնը: Մերժումի հանդիպելով ձգեց ժողովը Էլիզապէթվիլ երթալու համար եւ այդ միջոցին ձերբակալուեցաւ: Զոմպէի ձերբակալութիւնը մեծ յուզում յառաջ բերած էր Քաթանկայի մէջ, ուր պատրաստութիւններ տեսնուած էին. շրջակայ նահանգներուն վրայ, յարձակելու համար:

ՆՈՐ ՏԵԼՀԻ կը հաւաքուին Լաոսի միջազգային քննիչ յանձնախումբին երեք պատուիրակութիւնները՝ Քանատական, Լեհ եւ Հնդիկ: Մայիս 12ին է, որ Ժընեւի մէջ պիտի բացուի 14 ազգերու խորհրդաժողովը, քննելու համար Լաոսի ապագայ օրինավիճակը: Մինչ այդ Վիէնսիանէն կը հաղորդեն, թէ համայնավար ուժերը յարձակումի անցած են վերջին պահուն եւ թէ՝ նեղ կացութեան մատնուած են կառավարական ուժերը: Մ. Նահանգները նորէն զէնք եւ ռազմամբ թերք կը փոխադրեն Լաոս:

ՖՈՒԹՊՈԼԻ սպանական խումբը՝ Մատրիտի Ռէալը Օի դէմ հինգ կէտով ճզմեց Ռէնսի Ֆրանսական խումբը:

ԿՈՒԱԹԵՄԱԼԱՅԻ նախագահը հաղորդեց թէ Քասթրօ չին համայնավար մասնագէտներ բերած է Հավանա որպէսզի չարչարեն գերի ինկած հայրենասէր քուպացի երիտասարդները: Քուպա, հարաւային Ամերիկայի «առաջին ժողովրդավար հանրապետութիւնը» պիտի հռչակուի յառաջիկայ Մայիս 1ին: Քասթրօ յայտարարեց թէ մասնաւոր հանդիսութիւններ տեղի պիտի ունենան այդ օրը որ օրն է նաեւ Աշխատանքի Տօնին:

ԶՈՐԻՆ ՄԱԿի Խորհրդային պատուիրակը յայտարարեց մամուլի ասուլիսի մը ընթացքին թէ Խորհ. Միութիւնը պատաստ է օգնելու Քուպայի եթէ այս վերջինը յարձակումի ենթարկուի: Շեշտեց թէ Խորհրդ. Միութիւնը աւելի լրջօրէն կը նկատէ իր յանձնառութիւնը Քուպայի հանդէպ քան Անգլիա՝ 1939ի նախօրեակին, Լեհաստանի նկատմամբ: Զորին կրկնեց.— «Երբ Խորհրդ. Միութիւնը կ՛ըսէ թէ պիտի օգնէ, այդ կը նշանակէ թէ պիտի օգնէ»:

ՔՈՒՊԱՅԻ ներկայացուցիչը արտաքսուեցաւ Միջամերիկեան Պաշտպանութեան խորհուրդին դռնփակ նիստերէն, Ամերիկայի առաջարկին վրայ որ կ՛առարկէ թէ Քուպայի կապը խորհրդային պլոքին հետ ակներեւ է: Քուէարկութեան պատկերն է.— Թեր՝ 14, դէմ՝ 1, ձեռնպահ՝ 4, վերապահ՝ 1:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ պարբերաթերթ մը՝ «Ֆըլայինկ», որ կը զբաղի օդանաւային մասնագիտական հարցերով կը գրէ, թէ Խ. Միութիւնը յաջողած է հիւլէական ռմբացիք օդանաւ մը չինել: Ըստ թերթին խորհրդային օդնաւին արագութեան ժամը է 4000էն 5600 քլմ. կրնայ բարձրանալ մինչեւ 30·000 մեթր: Թերթը իր տեղեկութիւնները քաղած է հաւաստի աղբիւրներէ: Միւս կողմէ Ալէն Տըլըս, ղեկավարը ամերիկեան գաղտնի գործակալութեան յայտարարեց, թէ ըստ իրենց ստացած ճշգրիտ տեղեկութիւններուն, Կակարին իսկապէս ճամբորդած է անջրպետ եւ առաջին աստղագնացն է: Մոսկուայի արեւմտեան թղթակիցները ուղած են տեսակցիլ Իլիուչինի հետ: Ֆիկառոյի թղթակիցը կ՛աւելցնէ՝ «Կը սպասեմ պատասխանին»:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

ՆՈՐ ՀՈՍԱՆՔՆԵՐ ԵՎ ՆՈՐ ՀԱՅԱՑՔՆԵՐ

Ս. Ղազանճյանի գալուստը Պոլիս մեծ ոգևորություն առաջացրեց հայ հասարակության մեջ։ Ամենքն էլ ուզում են տեսնել նրան, լսել նրա ձայնը, ծանոթանալ նրա հետ։ Ամենքն էլ ուզում են իմանալ, թե ինչ է նա բերել իր հետ, ինչ նոր հոսանքներ են ներկայացնում նրա գալուստը։

Ս. Ղազանճյանի ներկայացուցած նոր հոսանքները, որոնք ամենքի ուշադրությունն են գրավում, ոչ թե նոր գաղափարներ են, այլ նոր ձևեր, նոր կերպարանքներ։ Նա ոչ մի նոր գաղափար չի բերել իր հետ, այլ նոր ձևերի մեջ է դրել հին գաղափարները։ Նա ոչ մի նոր ուղղություն չի ցույց տալիս, այլ նոր ճանապարհներ է բացում հին ուղղությունների համար։ Նա ոչ մի նոր ուսուցում չի քարոզում, այլ նոր միջոցներ է ցույց տալիս հին ուսուցումի համար։ Նա ոչ մի նոր ծրագիր չի առաջարկում, այլ նոր ձևեր է տալիս հին ծրագրերի համար։ Նա ոչ մի նոր կազմակերպություն չի հիմնում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին կազմակերպությունների մեջ։ Նա ոչ մի նոր կուսակցություն չի ստեղծում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին կուսակցությունների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային գաղափար չի հռչակում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային գաղափարների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային նպատակ չի դնում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային նպատակների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային ուղի չի բացում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային ուղիների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային կյանք չի ստեղծում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային կյանքի մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային շարժում չի սկսում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային շարժումների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային ոգի չի ներշնչում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային ոգու մեջ։

Ս. Ղազանճյանի նոր հոսանքները, որոնք ամենքի ուշադրությունն են գրավում, ոչ թե նոր գաղափարներ են, այլ նոր ձևեր, նոր կերպարանքներ։ Նա ոչ մի նոր գաղափար չի բերել իր հետ, այլ նոր ձևերի մեջ է դրել հին գաղափարները։ Նա ոչ մի նոր ուղղություն չի ցույց տալիս, այլ նոր ճանապարհներ է բացում հին ուղղությունների համար։ Նա ոչ մի նոր ուսուցում չի քարոզում, այլ նոր միջոցներ է ցույց տալիս հին ուսուցումի համար։ Նա ոչ մի նոր ծրագիր չի առաջարկում, այլ նոր ձևեր է տալիս հին ծրագրերի համար։ Նա ոչ մի նոր կազմակերպություն չի հիմնում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին կազմակերպությունների մեջ։ Նա ոչ մի նոր կուսակցություն չի ստեղծում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին կուսակցությունների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային գաղափար չի հռչակում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային գաղափարների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային նպատակ չի դնում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային նպատակների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային ուղի չի բացում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային ուղիների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային կյանք չի ստեղծում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային կյանքի մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային շարժում չի սկսում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային շարժումների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային ոգի չի ներշնչում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային ոգու մեջ։

Ս. Ղազանճյանի նոր հոսանքները, որոնք ամենքի ուշադրությունն են գրավում, ոչ թե նոր գաղափարներ են, այլ նոր ձևեր, նոր կերպարանքներ։ Նա ոչ մի նոր գաղափար չի բերել իր հետ, այլ նոր ձևերի մեջ է դրել հին գաղափարները։ Նա ոչ մի նոր ուղղություն չի ցույց տալիս, այլ նոր ճանապարհներ է բացում հին ուղղությունների համար։ Նա ոչ մի նոր ուսուցում չի քարոզում, այլ նոր միջոցներ է ցույց տալիս հին ուսուցումի համար։ Նա ոչ մի նոր ծրագիր չի առաջարկում, այլ նոր ձևեր է տալիս հին ծրագրերի համար։ Նա ոչ մի նոր կազմակերպություն չի հիմնում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին կազմակերպությունների մեջ։ Նա ոչ մի նոր կուսակցություն չի ստեղծում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին կուսակցությունների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային գաղափար չի հռչակում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային գաղափարների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային նպատակ չի դնում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային նպատակների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային ուղի չի բացում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային ուղիների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային կյանք չի ստեղծում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային կյանքի մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային շարժում չի սկսում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային շարժումների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային ոգի չի ներշնչում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային ոգու մեջ։

Ս. Ղազանճյանի նոր հոսանքները, որոնք ամենքի ուշադրությունն են գրավում, ոչ թե նոր գաղափարներ են, այլ նոր ձևեր, նոր կերպարանքներ։ Նա ոչ մի նոր գաղափար չի բերել իր հետ, այլ նոր ձևերի մեջ է դրել հին գաղափարները։ Նա ոչ մի նոր ուղղություն չի ցույց տալիս, այլ նոր ճանապարհներ է բացում հին ուղղությունների համար։ Նա ոչ մի նոր ուսուցում չի քարոզում, այլ նոր միջոցներ է ցույց տալիս հին ուսուցումի համար։ Նա ոչ մի նոր ծրագիր չի առաջարկում, այլ նոր ձևեր է տալիս հին ծրագրերի համար։ Նա ոչ մի նոր կազմակերպություն չի հիմնում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին կազմակերպությունների մեջ։ Նա ոչ մի նոր կուսակցություն չի ստեղծում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին կուսակցությունների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային գաղափար չի հռչակում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային գաղափարների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային նպատակ չի դնում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային նպատակների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային ուղի չի բացում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային ուղիների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային կյանք չի ստեղծում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային կյանքի մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային շարժում չի սկսում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային շարժումների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային ոգի չի ներշնչում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային ոգու մեջ։

ՊՈՂՈՍԻ ՆՈՐ ՀՈՍԱՆՔՆԵՐԸ

Ս. Ղազանճյանի ներկայացուցած նոր հոսանքները, որոնք ամենքի ուշադրությունն են գրավում, ոչ թե նոր գաղափարներ են, այլ նոր ձևեր, նոր կերպարանքներ։ Նա ոչ մի նոր գաղափար չի բերել իր հետ, այլ նոր ձևերի մեջ է դրել հին գաղափարները։ Նա ոչ մի նոր ուղղություն չի ցույց տալիս, այլ նոր ճանապարհներ է բացում հին ուղղությունների համար։ Նա ոչ մի նոր ուսուցում չի քարոզում, այլ նոր միջոցներ է ցույց տալիս հին ուսուցումի համար։ Նա ոչ մի նոր ծրագիր չի առաջարկում, այլ նոր ձևեր է տալիս հին ծրագրերի համար։ Նա ոչ մի նոր կազմակերպություն չի հիմնում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին կազմակերպությունների մեջ։ Նա ոչ մի նոր կուսակցություն չի ստեղծում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին կուսակցությունների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային գաղափար չի հռչակում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային գաղափարների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային նպատակ չի դնում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային նպատակների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային ուղի չի բացում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային ուղիների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային կյանք չի ստեղծում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային կյանքի մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային շարժում չի սկսում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային շարժումների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային ոգի չի ներշնչում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային ոգու մեջ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

Ս. Ղազանճյանի գալուստը Պոլիս մեծ ոգևորություն առաջացրեց հայ հասարակության մեջ։ Ամենքն էլ ուզում են տեսնել նրան, լսել նրա ձայնը, ծանոթանալ նրա հետ։ Ամենքն էլ ուզում են իմանալ, թե ինչ է նա բերել իր հետ, ինչ նոր հոսանքներ են ներկայացնում նրա գալուստը։

Ս. Ղազանճյանի ներկայացուցած նոր հոսանքները, որոնք ամենքի ուշադրությունն են գրավում, ոչ թե նոր գաղափարներ են, այլ նոր ձևեր, նոր կերպարանքներ։ Նա ոչ մի նոր գաղափար չի բերել իր հետ, այլ նոր ձևերի մեջ է դրել հին գաղափարները։ Նա ոչ մի նոր ուղղություն չի ցույց տալիս, այլ նոր ճանապարհներ է բացում հին ուղղությունների համար։ Նա ոչ մի նոր ուսուցում չի քարոզում, այլ նոր միջոցներ է ցույց տալիս հին ուսուցումի համար։ Նա ոչ մի նոր ծրագիր չի առաջարկում, այլ նոր ձևեր է տալիս հին ծրագրերի համար։ Նա ոչ մի նոր կազմակերպություն չի հիմնում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին կազմակերպությունների մեջ։ Նա ոչ մի նոր կուսակցություն չի ստեղծում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին կուսակցությունների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային գաղափար չի հռչակում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային գաղափարների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային նպատակ չի դնում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային նպատակների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային ուղի չի բացում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային ուղիների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային կյանք չի ստեղծում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային կյանքի մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային շարժում չի սկսում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային շարժումների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային ոգի չի ներշնչում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային ոգու մեջ։

ՊՈՂՈՍԻ ՆՈՐ ՀՈՍԱՆՔՆԵՐԸ

Ս. Ղազանճյանի ներկայացուցած նոր հոսանքները, որոնք ամենքի ուշադրությունն են գրավում, ոչ թե նոր գաղափարներ են, այլ նոր ձևեր, նոր կերպարանքներ։ Նա ոչ մի նոր գաղափար չի բերել իր հետ, այլ նոր ձևերի մեջ է դրել հին գաղափարները։ Նա ոչ մի նոր ուղղություն չի ցույց տալիս, այլ նոր ճանապարհներ է բացում հին ուղղությունների համար։ Նա ոչ մի նոր ուսուցում չի քարոզում, այլ նոր միջոցներ է ցույց տալիս հին ուսուցումի համար։ Նա ոչ մի նոր ծրագիր չի առաջարկում, այլ նոր ձևեր է տալիս հին ծրագրերի համար։ Նա ոչ մի նոր կազմակերպություն չի հիմնում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին կազմակերպությունների մեջ։ Նա ոչ մի նոր կուսակցություն չի ստեղծում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին կուսակցությունների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային գաղափար չի հռչակում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային գաղափարների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային նպատակ չի դնում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային նպատակների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային ուղի չի բացում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային ուղիների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային կյանք չի ստեղծում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային կյանքի մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային շարժում չի սկսում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային շարժումների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային ոգի չի ներշնչում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային ոգու մեջ։

ՊՈՂՈՍԻ ՆՈՐ ՀՈՍԱՆՔՆԵՐԸ

Ս. Ղազանճյանի ներկայացուցած նոր հոսանքները, որոնք ամենքի ուշադրությունն են գրավում, ոչ թե նոր գաղափարներ են, այլ նոր ձևեր, նոր կերպարանքներ։ Նա ոչ մի նոր գաղափար չի բերել իր հետ, այլ նոր ձևերի մեջ է դրել հին գաղափարները։ Նա ոչ մի նոր ուղղություն չի ցույց տալիս, այլ նոր ճանապարհներ է բացում հին ուղղությունների համար։ Նա ոչ մի նոր ուսուցում չի քարոզում, այլ նոր միջոցներ է ցույց տալիս հին ուսուցումի համար։ Նա ոչ մի նոր ծրագիր չի առաջարկում, այլ նոր ձևեր է տալիս հին ծրագրերի համար։ Նա ոչ մի նոր կազմակերպություն չի հիմնում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին կազմակերպությունների մեջ։ Նա ոչ մի նոր կուսակցություն չի ստեղծում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին կուսակցությունների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային գաղափար չի հռչակում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային գաղափարների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային նպատակ չի դնում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային նպատակների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային ուղի չի բացում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային ուղիների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային կյանք չի ստեղծում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային կյանքի մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային շարժում չի սկսում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային շարժումների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային ոգի չի ներշնչում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային ոգու մեջ։

ՊՈՂՈՍԻ ՆՈՐ ՀՈՍԱՆՔՆԵՐԸ

Ս. Ղազանճյանի ներկայացուցած նոր հոսանքները, որոնք ամենքի ուշադրությունն են գրավում, ոչ թե նոր գաղափարներ են, այլ նոր ձևեր, նոր կերպարանքներ։ Նա ոչ մի նոր գաղափար չի բերել իր հետ, այլ նոր ձևերի մեջ է դրել հին գաղափարները։ Նա ոչ մի նոր ուղղություն չի ցույց տալիս, այլ նոր ճանապարհներ է բացում հին ուղղությունների համար։ Նա ոչ մի նոր ուսուցում չի քարոզում, այլ նոր միջոցներ է ցույց տալիս հին ուսուցումի համար։ Նա ոչ մի նոր ծրագիր չի առաջարկում, այլ նոր ձևեր է տալիս հին ծրագրերի համար։ Նա ոչ մի նոր կազմակերպություն չի հիմնում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին կազմակերպությունների մեջ։ Նա ոչ մի նոր կուսակցություն չի ստեղծում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին կուսակցությունների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային գաղափար չի հռչակում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային գաղափարների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային նպատակ չի դնում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային նպատակների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային ուղի չի բացում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային ուղիների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային կյանք չի ստեղծում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային կյանքի մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային շարժում չի սկսում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային շարժումների մեջ։ Նա ոչ մի նոր ազգային ոգի չի ներշնչում, այլ նոր ոգի է ներշնչում հին ազգային ոգու մեջ։

ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՎԱՀԱԳՆ ՎԱՀԱՆԵԱՆԻ

Տպում եմ նոր գործ – հայրապետական պատմավեպ։ Ես ինքս ինձ համար ստեղծել եմ հայրապետի մի կերպար, որ ամենևին նման չէ մեր պատմական գրականության մեջ եղած հայրապետների։ Ես ինձ համար ստեղծել եմ մի հայրապետ, որ ոչ միայն հոգևոր հովիվ է, այլև ազգային մեծ գործիչ, որ ոչ միայն աղոթում է, այլև կռվում է, որ ոչ միայն ժողովրդի հոգևոր կարիքներով է հետաքրքրվում, այլև նրա նյութական կարիքներով։ Ես ինձ համար ստեղծել եմ մի հայրապետ, որ ոչ միայն ուսումնասիրում է ժողովրդի անցյալը, այլև ապրում է նրա ներկան և մտածում է նրա ապագայի մասին

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Միլանոյէն Յառաջի հին բաբեկամ մը 50 Ն· Ֆ· կը նուիրէ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ առա – ցած է հետեւեալ նուէրները .— Տիկին Սօնա Պալեան 70 Ն· Ֆ·: Պ· Վահէ Ֆը – ըենկեան յիսուն Ն· Ֆ·: Տիկին Ե· Պօ – ղոսեան յիսուն, Պ· Ռ· Զարդարեան 20 , ողբացեալ Համբիկեանի յիշատակին : Տիկիններ Գուլումճեան, Ա· Սարաճեան եւ Օր· Թ· Գնդունի տասնական Ն· Ֆ· : Տիկին Եսթեր Իշխալացեանէ Պետիկեանի մէկ դեղեցիկ նկարը :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Սիւզան Փարթամեան , Այրի Տիկին Սիրանուշ Փարթամեան , Տէր եւ Տիկին Ցակոբ Կէօնճեան եւ զա – ւակները, Տէր եւ Տիկին Ցակոբ Պապիկ – եան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ Փար – թամեան, Պապիկեան , Բազլաճեան, Մարզարեան, Աղիրեան, Պզտիկեան , Կէօքճեան ,բոլոր ընտանեկան պարա – գաները կը ծանուցանեն թէ այս Կիրակի ժամը 10ին, Սէն Լու Կրան Փէնի Ս· Գէ – որգ եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր Ս·պա – տարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պի – տի կատարուի իրենց սիրեցեալ ամուս – նոյն, զաւկին, եղբօր, աներձակին եւ քրոջ որդւոյն ողբացեալ՝

ՎԱՀԷ ՓԱՐԹԱՄԵԱՆԻ

դառնակսկիծ մահուան քառասունքին առթիւ :

ՏԱՐԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

Սեր· Նահանգ· Մուրատ Ուս·ի խըն – ջոյքը այս Կիրակի Մշակոյթի Տան Թէհ – լիրեան սրահին մէջ, 17 Րիւ Պլէօ, մեթ – րօ Քաստէ, ժամը 15էն մինչեւ 23 :

Նախագահութեամբ բժիշկ Ա· Պօ – ղոսեանի :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ դանազան անակնկալներ : Իրենց սի – րայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն տիկին Սրապեան Նարդուհի (Հալէ – պէն) , Օր· Լոյսվարդ Թոփալեան, Պ· Գրիգորեան, Սերոբեան :

Պար՝ Օր· Թարոնի կողմէ , Ասլանեան եւ ուրիշներ :

Պիւֆէ .— Տունէն պատրաստուած խը – նամուած խմորեղէններ :

Մուտքը ազատ է :

ՑԵՏԱԶԳՈՒԱԾ Է

Հ· Բ· Ը· Միութեան Փարիզի Տիկնանց Օժանդակ յանձնախումբի դասախօսու – թիւնը որ տեղի պիտի ունենար այս Շա – բաթ իրիկուն :

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՎԵՆԵՏԻԿ—Ս. ՂԱԶԱՐ—ՀՌՈՄ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅՔԸ

Շաբաթ մը ծովի կեանք՝ Հանր· Սան Մարինոյի մօտ, Ադրիականի աննման ա – ւազին վրայ, ծովեզերեայ նորաչէն եւ հանգստաւէտ պանդոկի մը մէջ :

ՄԵԿՆՈՒՄ՝ Օգոստոս, 6
ՎԵՐԱԴԱՐՁ՝ Օգոստոս, 31

Արձանագրութեանց եւ մանրամասնու – թեանց համար դիմել .—

Ն· ՄԱՅԻՍԵԱՆ
45, Rue de Trévise, PARIS (9ᵉ)
Tél. : TAI. 49-40
(Գաւիթին մէջ)
Յ· ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ
11, Avenue Béranger
ARNOUVILLE-LES-GONESSE (S. et O)

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

Տէր եւ Տիկին Մելքոն Աւետիս կը նը – շիրեն յիսուն Ն· Ֆ·, Հայ Կարմիր Խաչի Ֆէսանվիլիէի օգափոխութեան կայանին, իրենց մօր, Տիկին Կզիկեանի մահուան տարելիցին առթիւ :

Պ· Յակոբ Ինճէյակոբեան կը նուիրէ յիսուն Ն· Ֆ· Հայ Կարմիր Խաչի Անտէր հիւանդներու Ֆոնտին: Պ· Խաչիկ Քէ – պապճեան կը նուիրէ յիսուն Ն· Ֆ· Հայ Կարմիր Խաչի Ֆէսանվիլիէի օգափոխու – թեան կայանին: Տիկին Վ· Զրբաչեան եւ Տիկին Դարբինեան կը նուիրեն քսանա – կան Ն· Ֆ· ի նպաստ Հայ Կարմիր Խաչի բարեգործական ճեռնարկներուն :

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՀԱՆԴԷՍ

Ապրիլեան եղեռնի տարեդարձին առթիւ

ՇԱՒԻՒԼԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, դպրո – ցի սրահը :

Հովանաւորութեամբ Շաւիլի եկեղեց – ւոյ վարչութեան :

Մասնակցութեամբ Հ· Ց·Դ· «Ար – ղութեան» խումբին, կազ· Խաչի եւ Նոր Սերունդի մասնաճիւղերուն :

Կը նախագահէ Կ· ՄԵՀԵԱՆ

Կը խօսի ՏԻԿ· ՀՈՒՐԻ ԻՓԷՔԵԱՆ – ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ :

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական բաժին, կը մասնակցին Օր·Աստղիկ ՔԷօ – սէեան (երգ) եւ Օր· Գաբոյեան (արտա – սանութիւն) :

ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՍԳԱՏՕՆԸ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Վալանսի Հայ Աղգ· Միութեան կողմէ , հովանաւորութեամբ երեք յարանուանութեանց պետերուն :

Այս Շաբաթ, ժամը 21ին Սալ տէ Ֆէ – թի մէջ :

Կը նախագահէ Պ· Ց· ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ :
Կը խօսի Պ· ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ (Լիոնէն) :

Երեք համայնքներու կողմէ :

Խօսք կ'առնէ ՏԷՐ ՆԱՐԵԿ ՔՀՆՑ· ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ :
եւ Հայ Աղգ· Միութեան կողմէ՝
Պ· Լ· ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ (Ֆրանսերէն)

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական խնամուած բաժին :

×

ՊՈՐՏՈՑԻ ՄԷՋ

Ապրիլեան եղեռնի 46րդ տարեդարձը Պորտոյի մէջ :

Նախաձեռնութեամբ Պորտոյի Հ· Ց· Դ· Մուրատ խումբին :

Այս Կիրակի ժամը 15·30ին, Ֆուայէի սրահը, Սընօն :

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ *ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՑԱՆ*

Այս տարի Հայ Կարմիր Խաչի Ֆէսան – վիլիէի օդափոխութեան կայանի բացումը տեղի պիտի ունենայ Յուլիս չորսին: Ար – ձանագրութեան համար դիմել Հայ Կար – միր Խաչի կեդրոնատեղին, 15 Րիւ Թան Կուժօն, Փարիզ, երկուշաբթի եւ Ուրբաթ առաւօտները· ժամը 10–12 :

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

ԴԷՊԻ

ԵՐԵՒԱՆ

Երեք շաբաթը անգամ մը

ՆԱԻՈՎ

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ ուղղակի դէպի ԵՐԵՒԱՆ
երթուղարձի դիներն են, կերակուրով
վերադարձին կարելի է վճարել իջնել

13 ՕՐ ԵՐԵՒԱՆ

Պանդոկի մէջ բնակութեամբ
եւ սնունդով

Բ· կարգ	3046 Ն· Ֆ·
Գ· կարգ	2506 Ն· Ֆ·

ՁԵՂՁ խմբովին ճամբորդողներուն :

ՈՒՂԵԳՈՑՔԻ իրաւունք, անձ գլուխ, 150 քիլօ՝ Բ· կարգի եւ 100 քիլօ՝ Գ· կարգի ճամբորդներուն :

Նոյն ճամբորդութիւնը
օդանաւով կամ երկաթուղիով :

Մեր գրասենեակը կը գրաղի նաեւ դէպի Ամերիկա, Սուրիա եւ այլ ճարտրդութիւններով :

ԴԻՄԵԼ՝

ԺԱՆ-ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ
ՄԱՐՍԷՅԼ
48, Rue de la République
Tél.: 20.47.22
MARSEILLE

●

ՓԱՐԻԶ
Մասնաճիւղ
7, Rue Auber, 7
Tél : RIC. 63-69
PARIS (9ᵉ)

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9ᵉ)

ԽՆՋՈՅՔ
Surprise-Party

Կազմակերպուած Նոր Սերունդի Թա – տերական ՊԱՐՈՆԵԱՆ խումբի կողմէ :
Այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 20էն 24,
ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏԱՆ ՄԷՋ
17, Rue Bleue, Paris (9ᵉ)
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԲԱԺԻՆ
Երգ, պար, արտասանութիւն, ամա – կնկալներ :

Bar **Buffet**

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ *ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՑԱՆ*

Ֆ· Կապոյտ Խաչի օդափոխութեան կա – յանին արձանագրութիւնները կը սկսին , այս երկուշաբթի (Ապրիլ 24) : Դիմել եր – կուշաբթի, Չորեքշաբթի, Ուրբաթ և Շա – բաթ օրերը, ժամը 16էն 19, Կապոյտ Խա – չի դրասենեակը 17 Րիւ Պլէօ : Համաճայն պետական օրէնքին կ'ընդունուին աղջիկ – ներ՝ 7էն 14 տարեկան, մանչեր՝ 7էն 13 տարեկան :

ԿԱՊ· ԽԱՉԻ ՇՐՋ· ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Պանեէօ – Քաչանի Կրթ· Մարմինը կազմակերպած է դպրոցական տարեվեր – ջի հանդէսը, խնամուած յայտագրով , Ցունիս 4 Կիրակի օր :

Հ. Յ. Դ.

Վիէն .— Հ· Ց· Դ· «Անի» կոմիտէի ընկերական ընդհ· ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Հ· Օհանջանեան ակումբին մէջ : Կարեւոր օրակարգ :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ· Կ· Խաչի Պանեէօ – Քաչանի մա – նաճիւղի վարչութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները այս Ուրբաթ, ժամը 20·30ին, ընկերուհի Հանջէրեանի բնակարանը, 9 Րիւ տէ Փրէ : Խիստ կարեւոր օրակարգ : կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ԼՈՒՐՏ

Նախագահութեամբ Թեմիս Առաջնորդ, Գերպ· Կարապետ Եպիսկ· Ամատունիի, Օգոստոս 4էն 8 , տեղի պիտի ու – նենայ Ուխտագնացութիւն մը դէպի Լուրտ :

Արձանագրութիւնները կը տեւեն մին – չեւ Մայիս 31 :

Մանրամասնութիւններու համար դիմել Հայ Կաթողիկէ Ս· Խաչի ժողովրդապե – տութեան : Առաւօտեան ժամը 10էն 12.

10 bis, Rue Thouin, PARIS
Tél. : ODE. 02.12

Ապրիլ 29, Շաբաթ ժամը 21ին
SALLE GAVEAU, 45, Rue La Boëtie, PARIS

ԱԼԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ

ԿԸ ՂԵԿԱՎԱՐԷ ԻՐ ԳՈՐԾԵՐԸ :

ORCHESTRE SYMPHONIQUE DES CONCERTS CHOUTEAU

SYMPHONIE No 13
(Première audition mondiale)

PRIERE DE ST. GREGOIRE, extrait de l'œuvre « Etchmiadzine »

SYMPHONIE No 8 « ARJUNA »

ՏՈՄՍԵՐԸ ԱՊԱՀՈՎԵԼ ԴԻՄԵԼՈՎ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՀԱՍՑԷՆԵՐՈՒՆ

DURAND : 4, Place de la Madeleine SALLE GAVEAU : 45, Rue La Boëtie.

Ձեղչեալ դիներով տոմսեր տրամադրելի են Յառաջի խմբագրութեան մօտ :

AU BEAU NOYER

A 50 mètres du Métro MARCEL SEMBAT
7 ETAGES D'EXPOSITION
D'AMEUBLEMENTS
●
CRÉDIT SANS FORMALITÉS
ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

185, BD. JEAN JAURÈS --- 15, AV. ANDRÉ MORIZET - BOULOGNE — MOL. 06.03 et 60.38

ԵՒՐՈՊԱՅԻ

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՒՏԱԴՐԻՋԸ

ՀԷԼՎԱ ԼՈԳՈՒՄ Սուսամ – ՀԷԼՎԱ

ԹԱՀԻՆ ՇԱՐՈՑ (ՌՈՃԻԿ) ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...

CHOC-ALVA • CHOCO-LOC

Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ՇԱԲԱԹ 29 ԱՊՐԻԼ

SAMEDI 29 AVRIL 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 4591 — 37EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4892

ՏԸ ԿՈԼ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՊԻՏԻ ԽՕՍԻ

ՄԱՅԻՍ 8 ԻՆ

400 ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ — ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԽՈՒԶԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԱՏԵԱՆ ՄԸ ՊԻՏԻ ԴԱՏԷ ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐԸ

Շատ կը խօսուի այն բացառիկ միջոցներուն մասին զորս նախագահ տը Կոլ ձեռք պիտի առնէ, միշտ հիմնուելով սահմանադրութեան 16րդ յօդուածին վրայ, որ ցորչափ ի զօրու ըլլայ, կարելիութիւն կուտայ իրեն, ուզած որոշումները տալու: Ասոր հիման վրայ էր նախ, որ ատենակալներուն եւ դատաւորներու անխախտելի հանգամանքը վերցուց, առայժմ մէկ տարուան համար: Ալժէի Ատեանին նախագահը, որ Երկուշաբթի օր մերժած էր տը Կոլին հանդէպ հաւատարմութեան յայտարարութիւն մը ստորագրել, պաշտօնանկ եղաւ: Ալժերիոյ միւս բոլոր դատաւորները կը տեղափոխուին: Խուզարկութիւնները եւ ձերբակալութիւնները կը շարունակուին, մինչ կառավարական ուժերը կը պաշարեն Զերալտայի վայրաչուներու կայանը: Վերջին լուրերու համաձայն, ասոնք պայթեցուցած են իրենց զինամթերքը եւ զէնքերը եւ այրած՝ դիւանները եւ թուղթերը: Կ'ըսուի սակայն թէ հեռացած պահուն, ծաղիկներ ստացած են բընակիչներէն (Եւրոպա թիւ 1): Թերթերը միշտ լոյս չեն տեսներ Ալժէի մէջ, ինչ որ բողոքի արժանացած է: Զորս օրաթերթերու տնօրէնները բողոքի հեռագիր մը ղրկած են Ֆրանսական Մամուլի Ազգային Դաշնակցութեան նախագահ՝ Ալպէր Պայէի, խնդրելով որ իրենց թարգմանը ըլլայ իշխանութեանց մօտ: Այս առթիւ յիշենք թէ բողոքած են նաեւ Իւմանիթէ եւ Լիպերասիոն, որոնց Հինգշաբթի օրուան թիւը զրաւուած էր, համայնավար կուսակցութեան յայտարարութեան հրատարակութեան համար, յայտարարութիւն, որ ի դէպ հրատարակուած էր Լը Մոնտի եւ Քոմպայի մէջ, մասամբ:

Մայր Հայրենիքին մէջ, չորս հարիւր հոգի ձերբակալուած է վերջին քանի մը օրերուն, գլխաւորաբար աքթիվիսթ կոչուած շրջանակներուն մէջ: Ասոնց մէջ կան նաեւ զինուորականներ:

Վերջին լուրերու համաձայն, հաւանական կը նկատուի, որ տը Կոլ ճառ մը խօսի եւ այդ ճառով ժողովուրդին յայտնէ, ձեռք առնելիք նոր որոշումները: Կը հաստատուի թէ այդ ճառը պիտի արտասանէ Մայիս ութին: Շատ կը խօսուի փոխ-նախագահի մը նշանակումին մասին: Այդ ձեւով տը Կոլ կ'ուզէ նաեւ ապահովել իր յաջորդութիւնը: Ինչպէս նախատեսել տուած էր նախորդ ճառով մը, կրնայ պատահիլ նաեւ, որ նախագահը ինքզինքը վերընտրել տալ ուղղակի ժողովուրդին կողմէ: Պաշտօնաթերթին մէջ հրատարակուած հրովարտակով մը եւ համաձայն Նախագահ տը Կոլի որոշումին, կը ստեղծուի զինուորական բարձրագոյն ատեան մը, որ պիտի դատէ ապստամբները: Այս ատեանը կազմուած պիտի ըլլայ հինգ զօրավարներէ եւ չորս քաղաքայիններէ:

ԻՆՉ ԿԸ ՊԱՏՄԷ ԾՈՎԱԿԱԼԸ

Ապստամբութեան ձախողութեան մէջ, մեծ դեր խաղաց նաեւ ծովային ուժը, որ տեղի չտուաւ եւ հաւատարիմ մնաց Փարիզի կառավարութեան: Միջերկրականի ծովային ուժերու հրամանատարը՝ ծովակալ Քերվիլ վճռականութեամբ մերժեց միանալ Ալժէի զօրավարներուն: Այս առթիւ, Ծովակալը կը ճշդէ սակայն, թէ հակառակ վարչապետ Տըպրէի յայտարարութեան Խորհրդարանին առջեւ, թնդանօթի ոչ մէկ հարուած քաշուած է Մերս Էլ Քէպիր, Երկուշաբթի օր: Ծովակալը կը պատմէ թէ Շաբաթ առաւօտ, Շալ բանագնաց մը ղրկած էր իրեն որպէսզի իրենց միանայ: «Բայց պիտի ձախողիք» կ'ըսէ ծովակալը, «կը տեսնենք, կը պատասխանէ Կոտար, այլեւս ետ չենք կրնար կենալ, մինչեւ ծայրը պիտի երթանք»: Յաջորդ առաւօտ, Շալ կը հեռաձայնէ ծովակալը համոզելու համար: Շալ կը բացատրէ թէ Ֆրանսական կառավարութեան ներկայ քաղաքականութիւնը ծանր սխալ մըն է եւ վեց ամիսէն ժողովրդական ճակատ կը բերէ: Բանակը ծաղրուած է: Պէտք է բան մը ընել, դուրս ելլել: Ծովակալը կը պատասխանէ թէ այդ ձեւով աւելի ապ կուգայ ժողովրդական ճակատը եւ որ որեւէ պարագայի ծովային ուժը պիտի չհետեւի: «Խորհեցէք եւ ինծի հեռաձայնեցէք» կ'ըսէ Շալ:

Ըստ ծովակալին եւ շատ մը ուրիշներու ըմբոստական շարժումին բուն պատասխանատուն Սալանն է եւ Շալ հետեւած է, իրեն տրուած սխալ տեղեկութիւններու վրայ: Կ'ըսուի թէ Սալան որ երկու տարի է հեռու էր Ալժէէն, չէր գիտեր բուն կացութիւնը: Ցետոյ բոլոր աղբիւրները նոյն բանը կը հաստատեն թէ զինուորական հարուածը տեղի ունենար աւելի ուշ (Ապրիլ 24) բայց կառավարութիւնը բաներ մը լսած էր Ապրիլ 18ին արդէն, եւ Ալժէի նահանգապետն ալ տեղեակ էր: Այս պատճառով զօրավարները ստիպուած եղած են արագացնելու: Բոլորին տպաւորութիւնը եւ ոմանց ալ համոզումը այն է թէ Շալ ուզած է հաւատարիմ մնալ իր հին խոստումին՝ Ալժերիան Ֆրանսայի պահել եւ չէ ուզած, ամէն փորձ կատարած չըլլալ այդ ուղղութեամբ: Կ'ուզէր փաստել որ Ալժ. Ազատ. Ճակատը ուժ չունի Ալժերիոյ հողին վրայ եւ կարելի է զինուորական գետնի վրայ բնաջնջել զայն: Անկէ վերջ հետզհետէ կառուցանել «եղբայրական Ալժերիա» մը որ կրնայ նոյնիսկ ի վերջոյ անկախ ըլլալ բայց ոչ «Ահակ»ի ձեռքը, որ կրնայ զայն համայնավար գաղթավայրի մը վերածել:

× Պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ վայրաչուներու առաջին զօրամասը պիտի լուծուի:

× Բացի Շալէն որ ձերբակալուագ է, ապստամբութեան միւս ղեկավարներուն հետքը չկայ:

× Զախերը դժգոհ են որ տը Կոլ միշտ կը պահէ 16րդ յօդուածի իրաւասութիւնները: Իւմանիթէ, Ուրբաթ օր, խստօրէն կը քննադատէր վարչաձևին «հակաժողովրդական» որոշումները:

× «Նափոլէոն տը Կոլ» ինչպէս կը գրեն Անգլիացիները, օգտագործելով իր արտակարգ իրաւասութիւնները, հաւանաբար փոփոխութիւններ կատարէ Սահմանադրութեան մէջ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՉՈՄՊԷ ազատ չէ արձակուած եւ կ'ըսուի նաեւ թէ ծեծ կերած է: Քաթանկայի վարչապետը մերժած է Քոքիլաթվիլի ժողովին երթալ կրկին եւ այդ պատճառով է որ բանտը կը պահուի:

ԼԱՈՍԻ մէջ կրակը չէ դադրած: Անգլիա եւ Ֆրանսա միջամտեցին:

ԱՆԳԱՐԱՅԻ մէջ Կեդրոնի Ուխտի (նախկին Պաղտատի Ուխտ) ժողովը բացուեցաւ: Ներկայ են Ամերիկայի, Անգլիոյ, Թուրքիոյ, Փաքիստանի եւ Պարսկաստանի արտաքին նախարարները:

ՄԱՏՐԻՏԻ կառավարութիւնը հրովարտակ մը հրատարակեց, որով Յունիս մէկէն սկսեալ երկրին ժամանակացոյցը կը փոխուի: Ժամը 22ին ամէն բան վերջացած պիտի ըլլայ եւ բոլոր հանրային վայրերը փակուած: Աշխատանքի ժամերըն ալ կը փոխուին:

ՍԻԷՌԱ ԼԷՈՆԷ անկախ հանրապետութիւն հռչակուեցաւ 153 տարի անգլիական գաղթատիրութիւն վայելելէ ետք:

ՎԱՆ ԱՔԷՐ, նախկին վարչապետ եւ պետական նախարար, Պելժիոյ երեսփոխանական ժողովի նախագահ ընտրուեցաւ: Բացման ճառին մէջ, մաղթեց որ Պելժիա եւ Քոնկօ միշտ բարեկամական յարաբերութիւններ ունենան:

ՔՈՒՊԱՅԻ ձայնասփիւռը հաղորդեց, թէ նոր կռիւներ տեղի կ'ունենան քանի մը հարիւր «հակա-յեղափոխականներու» դէմ: Նոյն աղբիւրին համաձայն յարձակող ուժերու հրամանատարը Սան Ռոման, ճանչցուած է երբ կը փորձէր պահուրտիլ գերիներու խումբի մը մէջ:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՐԾԻՔԸ

Բոլոր մայրաքաղաքները բացի, անշուշտ, Մոսկուայէն, կը շնորհաւորեն Հանրապետութեան Նախագահը, տը Կոլ որ կրցաւ այսքան արագ առաջքն առնել ազգային աղէտի մը: Նախագահին զօրաւոր անձնականութեան եւ վճռականութեան կը վերագրեն այդ յաղթանակը:

ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ. — Ուոշինկթընի քաղաքական շրջանակները շատ գոհ են տը Կոլի յաղթանակէն: Քենրտի անմիջապէս յայտնեց.— «Շատ երջանիկ եմ»: Ամերիկացիք համոզուած են թէ Զօր. տը Կոլի հեղինակութիւնը ամրապնդուած է եւ դիրքը աւելի զօրաւոր է Ալժ. Ազատ Ճակատին հետ խօսելու համար: Կ'ըսեն թէ տը Կոլ «տնտեսական եւ քաղաքական առողջութիւն տուաւ Եւրոպայի հիւանդ մարդուն» (իմա՛ Ֆրանսա):

ԱՆԳԼԻԱ.— Անգլիոյ խորհրդարանը իր բոլոր անդամներու հաւանութեամբ շնորհաւորեց «Զօրավարը» ինչպէս կը կոչեն տը Կոլը, այս«չակնկալուած և արագ վախճանին համար»: Մամուլը իր գոհունակութիւնը կը յայտնէ եւ պահպանողական Տէյլի Էքսփրէս կը գրէ նոյնիսկ թէ «տը Կոլ, Եւրոպայի քաղաքական մեծագոյն դէմքն է», բայց նոյն թերթը իր շարունակութեան մէջ կը թելադրէ Զօրավարին որ վեհանձնութեան գերագոյն ոգիով մը, ներող վերաբերում ունենայ Շալի հանդէպ:

Թայմզ կը գրէ.— Փարիզի կառավարութիւնը հաւանաբար, պէտք է ընդլայնուի եւ աւելի ներկայացուցչական ըլլայ:

Տէյլի Սքէչ (պահպանողական).— Ֆրանսան ցնցում մը պիտի ունենայ երբ իմանայ դաւին Փարիզի վեց ղեկավարներուն անունները:

ԻՏԱԼԻԱ.— Վարչապետ Ամինթոռէ Ֆանֆանի Փարիզի իր դեսպանին պաշտօն տուած է որ Ֆրանսական կառավարութեան հաղորդէ.— «Իտալիոյ կառավարութեան եւ ժողովուրդին խոր գոհունակութիւնը» տագնապին կարգադրութեան համար: Իտալացիները գրեթէ բոլորն ալ կը մաղթեն, որ որոշ անյիշաչառութիւն գործադրուի մարդոց հանդէպ, որոնք, կ'ըսեն Հռոմի մէջ, խորապէս սխալած են բայց կարծած են հայրենասէրներու նման գործել: Ծայրայեղ-աջը սակայն ցաւ կը յայտնէ որ ապըստամբութիւնը ձախողած ըլլայ, անոր մէջ տեսած էր.— «Եւրոպայի զարթնումը համայնավար վտանգին եւ Մոսկուայի միացած, ափեւասիական ազգայնականութեան դէմ»:

Իլ Թէնփօ (պահպանողական) կը գրէ.— Պէտք է յուսալ որ Փարիզի կառավարութիւնը հիմա պիտի հասկնայ թէ ոչ ոք կրնայ իր ճամբան առանձին շարունակել քաղաքական ներկայ պայմաններուն մէջ եւ որ եւրոպական եւ ատլանտեան զինակցութիւնները պէտք է սերտանան: Պէտք չէ անոնք խնդրոյ առարկայ դարձընել հպարտութեան պատճառներով: Նոյն ոգիով կ'արտայայտուի Վատիկանի Օսսեռվաթոռէ Ռոմանօն:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Վարչապետ Քոնրատ Ատընաուըր մասնաւոր շնորհակալութիւն յայտնեց տը Կոլի իր յաջողութեան համար, որուն շնորհիւ Եւրոպայի ծառայեց:

Ֆրանքֆուրթըր Ալկըմայնէն կ'ըսէ թէ այժմ Էվիանի եւ բանակցութեան ճամբան պէտք է բացուի:

Շնորհաւորական հեռագիր մըն ալ ղրկած է նախագահ Լիւպքէ:

ԹՈՒՆՈՒՉ.— Նախագահ Պուրկիպա յայտարարեց թէ տը Կոլի փայլուն յաղթանակը դրական է ամէն տեսակէտով: «Ֆրանսական Ալժերիոյ մահը վերջնական ըլլալով, հիմա պէտք է բարեկամ Ալժերիան կառուցանել» կ'եզրակացնէ նախագահը: «ԱՀԱԿ»ը կը խոստովանի որ տկարացած է եւ իր դիրքը առաջուան չափ զօրաւոր չէ: Կը թուի թէ տըրամադիր են ընդունելու որ Ֆրանսա խորհրդակցի նաեւ ալժերական տարբեր հոսանքներու հետ:

ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ.— Ըստ Իզվեստիային Ալժէի ըմբոստացած զօրավարները երբեք գործի չէին անցներ եթէ արտասահմանէն -մանաւանդ Միացեալ Նահանգներէն, օգնութեան խոստումներ ստացած չըլլային: «Ինչպէս յաճախ կը պատահի, Ամերիկայի քաղաքական կարգ մը դէմքերը սխալ հաշիւներ ըրին»: Թերթը որ չորս սիւնակներ կը նուիրէ դէպքերուն, զորս «առարկայօրէն» կը քննէ, կը յաջողի մէկ անգամ իսկ տը Կոլին անունը չյիշել:

ՊԵԼԺԻԱ.— Պելժերը կ'ըսեն թէ.— «Մեծ Շարլը կրնայ փետուր մը դնել իր գլխարկին», այսպէս յայտնելով տը Կոլի հանդէպ ունեցած իրենց հիացումը: Նոր արտաքին նախարարը՝ Փօլ-Անրի Սփաք յայտնած է թէ օրը սկսած է առաջին անգամ Պրիւսէլի Ֆրանսական դեսպանին հեռաձայնելով, շնորհաւորելու համար:

Լը Փէօփլ ընկերվարական թերթը կը գրէ սակայն.— «Տըպրէն ինքն իսկ, որ անցեալին բաւական մութ դաւերու մասնակցած է եւ որ այսօր հանրապետական օրինականութեան պահպանիյանպատրաստից դերը կը ստանձնէ, հաւանաբար Ֆրանսայի ամէնէն շուարած անձն է: Ճիշդ է որ տը Կոլ, ինք ալ դառնօրէն յուսախաբ է անձնատուութենէն: Որովհետեւ իր շուրջը չէ, այլ մասնաւորաբար քաղաքային այն իշխանութեան, զոր դիպուածով կը խորհրդանշէ, շուրջն է որ ժողովուրդը համախմբուեցաւ»:

ՉԻՆԱՍՏԱՆ.— Փեքինի կարմիր շրջանակներուն համար տը Կոլ իբրեւ պատրուակ «կ'օգտագործէ Իվթրա-գաղթատէրերու զինուորական հարուածը ամրապնդելու համար իր անհատական իշխանութիւնը»:

ՄԱՏՐԻՏԻ մէջ կառավարութեան բանբերը կը յայտարարէ թէ սպանական կառավարութիւնը շատ գոհ է որ Ալժերիա ծագած ծանր տագնապը գլուխ հանուեցաւ առանց արիւնահեղութեան:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ վարչապետը Տավիտ Պէն Կուրիոն յանուն Իսրայէլի ժողովուրդին իր մեծ ուրախութիւնը կը յայտնէ տը Կոլի յաջողութեան համար:

ՀՐԱՉԵԱՅ ԱՃԱՌԵԱՆ

(ԾՆՆԴԵԱՆ 85ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ)

—o—

Այս տարի ծննդեան 85ամեակն է անուանի լեզուաբան եւ հայագէտ՝ Հրաչեայ Առաճեանի: Պարագայական չափազանցեալ գնահատական մը չէ որ պիտի ընեմ: Կը կարծեմ, թէ անոր գործերը նշեցին դարաշրջան մը հայագիտութեան մէջ, այնպէս, ինչպէս որ իր փրոֆէսէօրը, լեզուաբանութեան տիտան՝ Ա. Մեյէ, դարաշրջան մը նշեց լեզուաբանութեան ուսումնասիրութեան եւ հնդեւրոպական համեմատական քերականութեան պատմութեան մէջ:

Անշուշտ, Հրաչեայ Աճառեանէ առաջ հայ ժողովուրդը ունեցաւ ականաւոր հայագէտներու հոյլ մը՝ սկսած ԺԸ. դարէն:

Մեծ արժանիքներու տէր հայագէտներու հոյլին իբրեւ յաջորդ երեւան եկաւ Հր. Աճառեան, որուն գործունէութիւնը եղաւ բազմակողմանի եւ հարուստ, հայագիտութեան զանազան ճիւղերուն մէջ: Իր մեծածաւալ գործերը կը հասնին մօտ երկու հարիւրի, այնպէս, որ զայն կը նկատենք հայագիտութեան տիտանը:

Աճառեան իր այս լուրջ գիտական հմտութիւնը ձեռք բերաւ աշակերտելով Մեյէի եւ Հիւբշմանի, 1885 – 1889 տարիներու ընթացքին: Քսանեւհինգ տարի ետք ես ալ եղայ Մեյէի աշակերտը եւ անոր բերնէն յաճախ լսեցի գնահատականներ Հր. Աճառեանի գիտական գործունէութեան մասին, այնպէս որ, իր աշխատասիրութիւններուն գիտական արժէքին նկատմամբ իմ ունեցած յարգանքը այնքան կ'աւելնար, որքան աւելի լաւ կը ճանչնայի անոր բազմավաստակ գործունէութիւնը: Երեք ամիս առաջ առիթ ունեցայ ճանչնալու նաեւ անոր ընտանիքը: Տեսայ այն միջավայրը, ուր աշխատեցաւ ան, իր գրասենեակը, դեռ չհրատարակուած իր յուշագրերը, զորս Տիկին Աճառեան խնամքով պահած է արկղի մը մէջ: Այն յարգանքը, զոր Հր. Աճառեան վայելեց Ա. Մեյէի եւ օտար բոլոր հայագէտներու կողմէ, մեծ չափով բարձրացուց Հայաստանի գիտական հեղինակութեանց վարկը: Իսկ ինչ կը վերաբերի Ա. Մեյէի, կ'արժէ մէջ բերել անոր արտայայտած կարծիքը.— « Հրապարտ եմ, որ երկար տարիներու ընթացքին իմ աշակերտներուս շարքին մէջ ունեցայ Աճառեանը, որ այն անձերէն է, որոնք պատիւ կը բերեն իրենց յաճախած դպրոցին »:

Հրաչեայ Աճառեան ծնած է 1876Մարտ 20ին Պոլիս, փոքր արհեստաւորի մը ընտանիքին մէջ: 1893ին աւարտած է Ղալաթիոյ Կեդրոնական վարժարանը, ապա երկու տարի ուսուցիչ եղած է Ղալաթիոյ եւ Գատըգիւղի նախակրթարաններուն մէջ, իսկ յետոյ, Էրզրումի Սանասարեան միջնակարգ վարժարանին մէջ պաշտօնավարած է իբրեւ հայերէնի ուսուցիչ: Թէեւ զուրկ նիւթական միջոցներէ, կը յաջողի մեկնիլ Փարիզ՝ հետեւելու համար երիտասարդ փրոֆէսէօր Ա. Մեյէի դասընթացքներուն, ուր կ'ուսանի 1895 – 1898: Փարիզի մէջ, ուր իր օրապահիկը կը շահէր շրջուն վաճառորդի գործ ընելով, կը պատրաստէ լազերէնի վերաբերեալ աշխատասիրութիւն մը, որ գնահատուելով քանի մը պրակներով կը հրատարակուի 1897ին եւ 1898ին, երբ հազիւ 21 տարեկան էր: 110 էջնոց այս աշխատասիրութիւնը անոր առաջին երկը չէր: 1895ին հազիւ 19 տարեկան, հրապարակ կուգայ յօդուածով մը «Հանդէս Ամսօրեայի» մէջ, իսկ 1896 եւ 1897 տարիներուն շարունակեց կարգ մը ուսումնասիրութիւններ հրատարակել « Հանդէս Ամսօրեայի» եւ «Բազմավէպի» մէջ: Այս ձեւով լուրջ հետազօտող մը կը դառնայ դեռ 21 տարեկանին եւ 1897 Փետրուար 27ին կ'ընդունուի իբրեւ անդամ՝ Փարիզի Լեզուաբանական Ընկերութեան մէջ: Միեւնոյն տարին, Փարիզի Արեւելագիտութեան 11րդ համագումարին կը ներկայացնէ երկու տեղեկաբերութիւններ, որոնք յատկապէս կը գնահատուին Սթրասպուրկի համալսարանի դասախօս հայագէտ Հիւբշմանի կողմէ, որ կը հրաւիրէ զայն վեց ամիս ունկնդրելու իր դասախօսութիւնները:

1898ին, Աճառեան կ'աւարտէ իր ուսումը Փարիզի Բարձր. Դասընթացքներու վարժարանէն եւ նոյն տարուան գարնան կը մեկնի Սթրասպուրկ, ուր մինչեւ 1898ի վերջաւորութեան կը հետեւի Հիւբշմանի դասընթացքներուն: Աշնան, կը մեկնի Հայաստան ու կը ստանձնէ իր առաջին ուսուցչական պաշտօնը Էջմիածնի ճեմարանին մէջ, ուր կը մնայ մինչեւ 1902, երբ ուսուցիչ կը նշանակուի Շուշիի հայկական վարժարանին մէջ: Անկէ ետք Աճառեան յաջորդաբար ուսուցչական պաշտօններ կը վարէ Թավրիզի, Նոր Բայազիտի, Նոր Նախիջեւանի եւ ի վերջոյ Թեհրանի միջնակարգ վարժարանին մէջ, ուր կը մնայ մինչեւ 1919: Այս երկու տասնամեակներու ընթացքին, առընթեր իր ուսուցչական պաշտօնին կը հետազօտէր եւ կը հաւաքէր տեղական բարբառները, որոնք, յետագային ատաղձ ծառայեցին ստուարածաւալ գործերու: Հայ բարբառներու կանոնաւորման տեսակէտով կարեւոր հանդիսացող իր բարբառագիտական մը տազբաղումներուն առաջին պտուղը հանդիսացաւ 1909ին հրատարակուած « հայ բարբառներու դասակարգումը »: Այս աշխատութեամբ հիմը դրաւ հայ բարբառագիտութեան, վերջնապէս զարգացնելով եւ հիմնաւորելով Արսէն Այտընեանի կողմէ բաւական տատամսումով նախապէս հաստատուած տեսութիւնը՝ հայ բարբառներու չորս գլխաւոր խումբերուն մասին: Աւելի ուշ Աճառեան Երեւանի համալսարանին մէջ պատրաստեց արժէքաւոր բազմաթիւ աշակերտներ, բայց իրմէ ետք հայ բարբառագիտութեամբ մասնաւորապէս զբաղեցաւ Ար. Ղարիբեան, որ շարունակեց իր փրոֆէսէօրին հետազօտութիւնները ու յայտնաբերեց հայ նոր բարբառներու շարք մը եւս, որ մեծ կարեւորութիւն ունի:

Բացի 1909ի «Հայ բարբառներու դասակարգում»էն եւ բացի 1911ի Նոր Նախիջեւանի մէջ լոյս տեսած «Հայ բարբառագիտութիւն » հատորէն, որ զարգացումն է 1909ին Ֆրանսերէն լեզուով հրատարակուած իր գործերուն, Հր. Աճառեան գրեց ու հրատարակեց բարբառագիտութեան ինը մեծ աշխատասիրութիւններ, որոնցմէ ոմանք լոյս տեսած են, դժբախտաբար, միայն վիմագիր եւ երբեմն միայն յիսուն օրինակի հասնող տպաքանակով մը: Այդ աշխատասիրութիւններուն մէջ, Հր. Աճառեան կը զբաղի Մարաղայի, Ագուլիսի, Նոր Ջուղայի, Նոր Նախիջեւանի, Ղարաբաղի, Համշէնի, Պոլսոյ, Վանի, Թրանսիլվանիոյ բարբառներով: Բայց բարբառագիտութեան հետազօտութեան բնագաւառին մէջ իր բերած նպաստը շատ աւելի մեծ է, որովհետեւ զանազան հանդէսներու մէջ եւս հրատարակեց ուսումնասիրութիւններ Սուչավայի, Նոր Բայազէտի, Արսլան Պէկի եւ ուրիշ վայրերու բարբառներու մասին, որոնք դեռ չեն անցած անոր կատարած աշխատասիրութիւներուն եւ ուսումնասիրութիւններու ցանկին մէջ: Այսպէս ուրեմն հայ բարբառները ճանչնալու, զանոնք դասակարգելու եւ ուսումնասիրելու ուղղութեամբ իր բերած նպաստը շատ կարեւոր է:

ՓՐՈՖ. Վ. ՊԸՆԸՑԵԱՆՈՒ

(1 Շար.)

ԱԼԺԵՐԱԿԱՆ ՆՈՐ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒԸ

—o—

« Նիւ Եորք Հերալտ»ի աշխատակիցներէն Սթիւրրթ Օլսոփ ստորագրած է հետեւեալ յօդուածը Ապրիլ 25ին: Գլխաւոր մասերը կուտանք ստորեւ:

Համեմատաբար դիւրին է Ֆրանսան այժմ ցնցող սարսափելի, անտրամաբանական ողբերգութեան մակերեսային կերպով տրամաբանական բացատրութիւն մը տալ: Բացատրութիւնը կը կայանայ Ֆրանսական բանակին ստացած նոր երեւոյթին ու մասնաւորաբար վայրաչուներու եւ Օտար Լեգէոնի զօրագունդերուն կազմութեան մէջ, որոնք Ալժերիոյ Պետական հարուածին մէջ առաջին շարժողները եղան:

Հնդկաչինի երկար, կատաղի, ապարդիւն պատերազմին ընթացքին, ապա՝ Ալժերիոյ կռիւներուն ժամանակ, ապա դարձեալ՝ ալժերական զանազան տագնապներուն առթիւ, առիթն ունեցայ բաւական երկար ժամանակ գտնուելու այժմ իրենց կառավարութեան դէմ ըմբոստացողներուն նման Ֆրանսացի զինուորներու հետ: Ըլլալով յանդուգն, անվախ, հնարամիտ եւ քաջ՝ Արեւմտեան աշխարհի թերեւս լաւագոյն հետեւակ զինուորներն են:

Իրենց ցաւը այն է, պարզապէս, որ Պատմութիւնը արմատախիլ ըրած է զիրենք: Վայրաչուներու եւ Օտար Լեգէոնի զօրագունդերը, ի մասնաւորի, որպէս արհեստով զինուորներ, նացի Գերմանիոյ պարտութենէն ի վեր միշտ պատերազմի մէջ եղած են այստեղ կամ այնտեղ: Այս հաստատումը ճիշդ է նաեւ Ֆրանսական բանակի գործօն ու պահեստի սպաներուն համար՝ ընդհանրապէս:

Հետեւաբար, Ֆրանսացի այս զինուորներուն արմատը Ֆրանսայի մէջ չէ այլեւս: Իրենց արմատը՝ իրենց կեանքին իմաստը դարձած պատերազմին մէջ է: Երբ իրենց հետ խօսիք, կը տեսնէք թէ իրենք զիրենք այնքան օտար կը զգան իրենց հայրենիքին, այնքան կապ չունին Ֆրանսայի արդիական կեանքին հետ, որքան կրնային ըլլալ օտար վարձկան զինուորներ: Սակայն արմատախիլ այս վիճակը խոր ցաւ կը պատճառէ իրենց, ճիշդ այն պատճառաւ որ օտար չեն, ճիշդ այն պատճառաւ որ Ֆրանսացի ծնած են, եւ աւելին՝ մոլեռանդօրէն հայրենասէր Ֆրանսացիներ են:

Այս վերջին իրողութեան աւելցուցէք իրենց սահմանափակ ընդհանուր փորձառութիւնը, քանի որ անհատնում պատերազմը ծայր աստիճան սահմանափակ, մտային տեսակէտէն անդամալուծող փորձառութիւն մըն է: Այսքան սահմանափակ փորձառութեան տէր ըլլալուն համար, ամէնէն կարողներն իսկ գրեթէ աներեւակայելի թիւրիմացութեանց կ'առաջնորդուին, իրենց աշխարհը կազմող պատերազմի աշխարհէն դուրս՝ արտաքին աշխարհին վերաբերմամբ:

Զօրավար Շալ, զոր օրինակ, ըմբոստութեան ղեկավարը չէ միայն: Բացառիկ կարողութեանց տէր զինուոր մըն է միեւնոյն ատեն, որ փայլուն գործունէութիւն ունեցաւ երբ 1958ին Զօր. տը Կոլ զինք նշանակեց Ալժերիոյ բանակին ընդհանուր հրամանատար:

Զօրավար Շալ եւ իր մեղսակիցները հաւատացած էին, անկասկած, որ «հակահամայնավար թուղթը խաղալով» պիտի ապահովեն Մ. Նահանգներու օժանդակութիւնը: Դարձեալ հաւատացած էին, անկասկած, որ Ատլանտեան Ուխտին դէմ ունեցած իր հակառակութեան պատճառաւ, Զօր. տը Կոլ ամերիկեան կառավարութեան համբերութիւնը հատցուցած է: Քաղաքական ամէն կարգի երեւակայածին ու սխալ ուրիշ հաշիւներ ալ ըրած էին անկասկած:

Այսպէս, անկեղծ հայրենասիրութիւն, բարոյական արմատախիլ վիճակ եւ պատերազմի ակնոցով դիտուած սահմանափակ տեսակէտներ իրարու խառնուեցան՝ մեծ ողբերգութեան մը ծնունդ տալու համար: Տը Կոլի անցեալ գիշեր ազգին ուղղած կոչը կը յիշեցնէր յունական թատերգութեանց հերոսի մը բառերը, զորս կ'արտասանէր իրական կեանքի

ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԵՄԻՐՃԵԱՆԻ

"ՎԱՐԴԱՆԱՆՔ"Ը

—o—

Դերենիկ Դեմիրճեան ծնած է 1877 Փետրուար 18ին, Ախալքալաքի մէջ:

Նախնական կրթութիւնը կը ստանայ իր ծննդավայրի ծխական դպրոցը, սակայն ընտանիքը շուտով կը տեղափոխուի Արտահան, ուր Դերենիկը կը շարունակէ իր ուսումը: Այդտեղ իսկ, շատ դեռատի տարիքին Դերենիկ Դեմիրճեան պատմուածքներ գրելու փորձեր կը կատարէ:

1892ին կը մեկնի Էջմիածին եւ կ'ընդունուի Գէորգեան ճեմարանը ուր կը ծանօթանայ ռուսական եւ եւրոպական գրականութեան:

Ահա թէ ինչ կ'ըսէ Դ. Դ. ճեմարանի իր աշակերտական շրջանի մասին. «Անմիջապէս փոխուեցին իմ համոզումներս եւ մտքերս: Երրորդ եւ չորրորդ դասարանների ուսման ընթացքը, որ ինձ հնարաւորութիւն տուեց ծանօթանալ ռուս եւ արեւմտա – եւրոպական գրականութեան, միացած իմ հասակի բեկման հետ, ինձ մտցրին Պուշկինի, Լերմոնտովի, Գոգոլի, Տոլստոյի, Կէօթէի, Հայնէի, Պայրընի, Շէյքսփիրի աշխարհը: Պատանեական ռոմանթիկական բեսիմիզմ, բայրընիզմ, Գոգոլի ռոմանթիկական Ուկրանիան, Մեռած հոգիների բանաստեղծական ռէալիզմը, Հայնէի սիրոյ հումուրն ու արցունքները, Կէօթէի կլասիկական հանգստութիւնը, խստամիտ փիլիսոփայութեամբ ներշնչուած Շէյքսփիրի համամարդկային կրքերի ծովը: Այս ամէնը իրենց բարդ ու յաճախ իրար հակառակ հոսանքներով իմ մէջ անդրադառնում էին իւրակերպ: Ես չէի գիտակցում որ որոնում էի ինձ: Այս որոնումը երկար տեւեց, դրա խմորումը, զարգացումը, որոշուելը անցաւարող տարիների միջով ...»:

Այնուհետեւ, Դ. Դ. մամուլի մէջ ասպարէզ կուգայ իբրեւ բանաստեղծ: Առաջին բանաստեղծութիւնը կը հրատարակուի Տիգրան Նազարեանի «Տարազ»ին մէջ 1893ին: Այդ թուականին ալ կը հրաւիրուի աշխատակցելու «Մուրճ» ամսագրին:

Աշակերտական խռովութիւններու հետեւանքով Դ. Դ. կը թողու ճեմարանը եւ կը յաճախէ Թիֆլիզի Ներսիսեան վարժարանը որ կ'աւարտէ 1897ին:

« Ներսիսեան դպրոցն աւարտելուց յետոյ, ես սկսեցի վարել կիսանգործ ու թափառական կեանք: Կովկասեան բարեգործական ընկերութեան մէջ տեխնիկական քարտուղարութիւնն ինձ առիթ տուեց լաւ շփուելու եւ ճանաչելու քաղաքի չքաւոր եւ մուրացիկ խաւերին: Ինչ խօսք որ միաժամանակ դա առիթ էր նոյնպէս աչքով տեսնելու 1896 թուականի համիտեան կոտորածների զոհերին, որ Թիֆլիզ էին լցուել Մուշից, Վանից, Ալաշկերտից, Բասենից: Երկար ժամանակ գիշերում էի քաղաքիս գիշերային ապաստանարանում: Այստեղ տեսնում էի այն «յատակ»ը ուր ընկել էին դժբախտ մարդիկ»: Կը պատմէ Դ. Դեմիրճեան.

900ական թուականներուն Դ. Դ. կը վճռէ բարձրագոյն կրթութիւն ստանալ՝ 1905ին կը մեկնի Զուիցերիա եւ կը մտնէ Ժընեւի մանկավարժութեան եւ գրականութեան Ֆակիւլտէները: Համալսարանը կ'աւարտէ 1908ին եւ երկու տարի աստանդ շրջագայելէ ետք կը վերադառնայ Թիֆլիզ եւ իբրեւ լեզուի եւ գրականութեան ուսուցիչ պաշտօնի կը կոչուի Յովնանեան աղջկանց վարժարանին մէջ:

Գրականութեան ասպարէզը իջած է առաջին անգամ իբրեւ բանաստեղծ: 1899 թուականին լոյս կը տեսնէ իր բանաստեղծութիւններու առաջին ժողովածուն, եւ սակայն այս բոլորը եղած են Դ. Դ.ի գրական որոնումներուն արդիւնքը:

1922ին կը սկսին իր վէպերն ու պատմուածքները որոնց թուումը երկարպիտի ըլլար: Իր արուեստագէտ գրչին արդիւնքըն է նաեւ. «Քաջ Նազար » սատիրական երկը որ իր տեսակին մէջ կը մնայ եզակի գործ մը եւ որուն ընդարձակ վերլուծումը դուրս կը մնայ իմ այսօրուան նիւթէն: Ունի նաեւ «Նափոլէոն Կորկոտեան» կոմետիան, որ գրած է «Քաջ Նազար»էն անմիջապէս ետք: Այնուհետեւ կուտայ պատմական տռամ մը՝ « Երկիր Հայրենիք», որուն հիմնական գաղափարը հայրենասիրութիւնն է:

Այսքանով չի լրանար անշուշտ Դ. Դ.ի գրական վաստակին ցուցատախտակը, սակայն կը բաւականանամ այսքանով, եւ կ'անցնիմ այսօրուան իմ նիւթին «Վարդանանք»ին:

Դերենիկ Դեմիրճեան իր «Վարդանանքը» գրած է Բ. Աշխարհամարտի տարիներուն:

Բոլորիս ծանօթ է «Վարդանանք»ի նիւթը: Եօթը տարեկան եւ մինչեւ 70 տարեկան եւ աւելի հասակաւոր Հայը, գիտէ ու կը ճանչնայ Հայոց պատմութեան այդ հրաշալի սխրագործութիւնը:

Դերենիկ Դեմիրճեան իր վէպին մէջ լայն բաժին մը յատկացնելով հայ քաջազարմ իշխաններուն, որոնց գլուխը կը դտնուի Վարդան Մամիկոնեան, առիւծի բաժին մը կ'ապահովէ նաեւ հասարակ շինականին, ռամիկ ժողովուրդին:

ԱՐՏԱՇԷՍ ԳՄԲԷԹԵԱՆ

(2 Շար.)

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ԿԵԱՆՔԸ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Սգատօն. — Այս տարի Տէսինի գաղութը բացառիկ շուքով ոգեկոչեց Ապրիլեան Եղեռնի մէկ միլիոն նահատակներու անմահ յիշատակը: Երեկոյթը կազմակերպուած էր Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու, ինչպէս նաեւ Ֆրանսական Բանակի Հայ Ռազմիկներու քոյր Միութեանց կողմէ, եւ տեղի ունեցաւ Ապրիլ 22ին, Շաբաթ երեկոյեան, Հ. Յ. Դ.Տան մէջ:

Սրահը լեցուած էր մեր գաղութին բոլոր խաւերով: Ներկայ էր նաեւ տեղւոյս Հայ Աւետարանական համայնքի հովիւ՝ Պատուելի Սահակեան:

Օրուան նախագահութիւնը սիրով ըստանձնած էր Տէսինի հոգեւոր հովիւ Տէր Վարագ քհնյ. Աւագեանը, որ բացաւ երեկոյթը, հրաւիրելով ներկաները մէկ վայրկեանի յոտնկայս լռութեամբ յարգելու մեր նահատակներուն խնկելի յիշատակը:

Ապա, հակիրճ բառերով պարզեց սգատօնի վեհութիւնը ու շեշտեց թէ ամէն Հայու նուիրական պարտականութիւնն է իր յարգանքի տուրքը բերել այս համազգային սուգի արտայայտութեան:

Գեղարուեստական պատշաճ յայտագիր մը պատրաստուած էր: Խոր զգացումով արտասանեցին օրիորդներ Թ. Պարտաքճեան, Թ. Սալլապաշեան, եւ փոքրիկն Աստղիկ Աւագեան, յուզելով հանդիսականները:

Նոյնքան յուզումով հետեւեցանք Տիկ. Մարի Կարապետեանի մեներգին (Տէր, կեցո՛ դու զհայս):

Բանախօսն էր Մարսէյլէն յատկապէս հրաւիրուած Փրոֆ. Գ. Խայիկեան: Մեր բեմէն յաճախ լսած ենք զինքը: Այս անգամ ալ իրեն յատուկ բարոյալից բանախօսութեամբ, կրցաւ ներկաներուն ուշադրութիւնը կեդրոնացնել իր վրայ: Յարգելի բանախօսը նախ շեշտեց թէ արհաւիրքի թուականէն 46 տարիներ անցած ըլլալով հանդերձ, բոլորին պարտականութիւնն է պատկառանքով մօտենալ մեր նահատակներու յիշատակին, թարմանալու եւ վերանորոգուելու համար անոնց յիշատակով: Մեր նահատակները չուզեցին թրքանալ ու նախամեծար համարեցին մահը:

Յիշեց Պետրոս Առաքեալը որ երբ հալածուած կը հեռանար Հռոմէն, ճամբան հանդիպելով Քրիստոսի, վերստացաւ իր պարտականութեան գիտակցութիւնը: Անոր նման բոլորիս նուիրական պարտականութիւնն է մեր զաւակները հայ պահել: Նոր Սերունդին ներշնչելու ազգային ոգին: Ամերիկայի եւ Ֆրանսայի Հայութիւնը ճգնաժամային պահեր կ՝անցընէ: Ընտանեկան տոհմիկ կեանքը աղարտած է. երիտասարդութիւնը կը հեռանայ մեր փարախէն: Կ՝ուծանայ ու կը կորսնցնէ իր քրիստոնէական հաւատքը: Յետոյ, ակնարկ մը նետեց մեր հարուստ անցեալին վրայ յիշելով մեր անմահները որոնք մեր մշակոյթը կերտեցին ու զարգացուցին:

Դրուատելով Հայուն առաքինութիւնները, անդրադարձաւ նաեւ ներկայ Հայաստանի յառաջդիմութիւններուն: Հայը, ըսաւ, ըլլայ Հայաստանի թէ արտասահմանի մէջ գրաւած է պատուաւոր տեղ մը՝ ամէն մարզի մէջ տալով միջազգային համբաւի տիրացած տաղանդաւոր անձեր: Յոյս յայտնեց թէ Հայը իր բընատուր յատկութիւններով, իր աննկուն կամքով ու յարատեւ աշխատանքով պիտի վերականգնի:

Տէր հօր փակման խօսքով, պահպանիչով ու Տէրունական աղօթքով երեկոյթը վերջ գտաւ նորոգելով մեր հաւատքն ու յոյսը:

Յաջորդ օրը, Կիրակի, հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ Ապրիլեան նահատակներու համար, տեղւոյս Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ մէջ, նախաձեռնութեամբ Կրօն. Ընկերակցութեան: Տէր Վարագ քհնյ. իր քարոզով անդրադարձաւ Եղեռնի խժդժութիւններուն, դարձեալ հրաւիրելով ծնողքները ազգային կրթութեամբ մեծցնելու իրենց զաւակները:

×

Տէսինը վերջապէս ունեցաւ իր քահանան, յանձին Տէր Վարագ Աւագեանի: Ուրախ ենք որ Տէր Հայրը աշխոյժ, շրջահայեաց ու իր պարտականութեան գիտակից հոգեւորական մըն է: Եւ կը յուսանք թէ անկողմնակալ ոգւով պիտի շարունակէ նուիրուիլ գաղութին հոգեւոր պէտքերուն ու եկեղեցւոյ բարեզարդութեան: Արդէն, երկսեռ երիտասարդութեամբ կազմած է եկեղեցւոյ երգչախումբը ու կը ջանայ մեր երիտասարդներուն փոխանցել մեր կրօնական դարաւոր աւանդութիւնները: Ուժ ու եռանդ կը մաղթենք իրեն:

Այս պատեհ առիթով, իբրեւ այս գաղութին մէկ անդամը, կ՝ուզեմ անշահախնդրութեամբ մօտենալ տեղւոյս ներքին կեանքին: Ասկից առաջ խումբ մը հայրենակիցներ, փորձեցին Ազգային Միութեան մը ծնունդ տալ, կեդրոնացնելու ու համադրելու համար բոլոր պիտանի ուժերը: Յաւ ի սիրտ պէտք է յայտնել որ կրօնական ընկերակցութիւնը սկիզբէն իսկ ոչ միայն կրաւորական ընդդիմութիւն ցոյց տուաւ այդ անհրաժեշտ ձեռնարկին, այլ եւ անհիմն զրոյցներով ջանաց մտքերը պղտորել: Ընտրողական յանձնախումբը, հակառակ անոր որ բաւարար քուէներ հաւաքած էր, նախընտրեց դադրեցնել իր աշխատանքը, խուսափելով գաղութը երկպառակելէ: Յարգելով հանդերձ Կրօն. Ընկերակցութեան անդամները, դատապերտելի կը նկատենք իրենց ընթացքը: Յանկալի պիտի ըլլար որ գաղութը ունենար գէթ իր ներկայացուցչական մարմինը: Որովհետեւ, ինչպէս իր անունն իսկ կը մատնանշէ Կրօն. Ընկերակցութիւնը չի կրնար վերջապէս Ազգային Միութեան մը դերը ստանձնել:

×

Ֆրանսական Բանակի Հայ Ռազմիկներու Միութիւնը վերջերս մասնակի փոփոխութեան ենթարկեց իր վարչութիւնը: Ազգային տեսակէտով օգտակար միութիւն մը ըլլալով, բոլոր ռազմիկներու պարտականութիւնն է բոլորուիլ անոր դրօշին շուրջ ու զարկ տալ անոր աշխուժացման:

×

Ապրիլ ութին Ֆ. Կ. Խաչի դպրոցին ի նպաստ ներկայացուեցաւ «Վարդանանք»ը, զեկավարութեամբ դերասան Թրագօշի եւ մասնակցութեամբ տեղւոյս կարող ուժերուն ու դպրոցին աշակերտութեան:

Դժբախտաբար ներկայացումը հապճեպով պատրաստուած ըլլալով ցանկացուած արդիւնքը չտուաւ, հակառակ դերակատարներուն զոհացուցիչ խաղարկութեան:

Գ. Պ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

240 ՀԱՍՑԷՆԵՐՈՎ

—o—

Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիան գիրքեր փոխանակելու բաժին մը ունի, որ սերտ կապեր հաստատած է երեսունէ աւելի երկիրներու 240 գիտական հաստատութիւններու հետ:

Անցեալ տարի արտասահման զրկուած են 5800 գիտական գիրքեր եւ ամսագրեր, իսկ արտասահմանէն ստացուած են չորս հազար զանազան հրատարակութիւններ:

×

ՁԱՐՈՒՀԻ ԴՈԼՈՒԽԱՆԵԱՆ յաջորդաբար համերգներ տուած է Լայփցիկ, Հալլէ, Պերլին, Տրէզտէն, Իէնա: «Տէր Մորկըն» թերթը կ՝ընդգծէ երգչուհիին հազուագիւտ ձիրքերը եւ արուեստանքի վարպետութիւնը:

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ՔՈՒՇՆԱՐԵԱՆԻ յիշատակին մեծարանքի երեկոյ մը տեղի ունեցաւ Երեւանի երգահաններու Միութեան տան դահլիճին մէջ: Անուանի երգահան – երաժշտագէտին կեանքն ու գործը ներկայացուց Հայաստանի մշակութային նախարարարին տեղակալը՝ Ս. Գասպարեան եւ երգահան Գ. Չեբոտարեան:

Քուշնարեան միջնակարգ կրթութիւնը ստացած է Թիֆլիս: Այնուհետեւ փոխադրուած է Լենինկրատ եւ 1923ին փայլուն կերպով աւարտած երաժշտանոցը: Երկար տարիներ զբաղած է մանկավարժութեամբ: Իր ամէնէն կարեւոր ծառայութիւններէն մէկը բազմաձայնութեան դասընթացքին մշակումն էր: Արժէքաւոր երկ մըն է իր «Հայ մոնոտիկ երաժշտութեան պատմութեան եւ տեսութեան հարցերը» աշխատութիւնը, որ լոյս տեսաւ 1958ին: Իր գրչին կը պատկանին նաեւ «Ուզբեկական երաժշտութեան ռիթմիկան» եւ բազմաթիւ այլ աշխատութիւններ: Քուշնարեան բազմաձայնութեան մեծահմուտ մասնագէտ էր եւ այդ ասպարէզին մէջ ստեղծեց իր ինքնուրոյն յղացումը: Քուշնարեան երկար տարիներ Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի երաժշտութեան պատմութեան եւ տեսութեան ճիւղին զեկավարն էր:

մէջ:

Դժուար է հաւատալ, թէ այս բոլորը իրական են: Այս տողերը գրուած պահուն, ամբողջ Փարիզ տակաւին հարց կուտայ, թէ վայրաչուները մայրաքաղաքին վրայ պիտի յարձակի՞ն թէ ոչ: Սակայն Փարիզի կամ Թունուզի վրայ յարձակում ըլլայ կամ ոչ, տակաւին բազմաթիւ օրեր պէտք է անցնին հասկնալու համար, թէ Զօր. տը Կոլ բաւականաչափ հեղինակութիւն ունի՞ Ալժերիոյ բանակին վրայ, իր իշխանութիւնը վերահաստատելու համար(*): Ու նոյնիսկ եթէ իր իշխանութիւնը վերահաստատէ այնտեղ, դժուար թէ կարելի ըլլայ ողբերգութիւնը չեղեալ նկատել: Որովհետեւ, նոյնիսկ եթէ ըմբոստութիւնը ի վերջոյ ճզմուի. այն իրողութիւնը, որ բանակը ըմբոստացաւ՝ Զօր. տը Կոլի համար ծանր պարտութիւն մը պիտի մնայ միշտ:

Տակաւին շատ կանուխ է հաշիւի նըստելու համար, թէ այս ողբերգութիւնը ինչ արժեց: Սակայն կանուխ չէ նշելու համար կէտ մը, որ կրնայ շատ աւելի մեծ նշանակութիւն ստանալ ժամանակի ընթացքին. այլ խօսքով՝ Ալժերիոյ ըմբոստներուն ընթացքը հասկնալու համար մակերեսային կերպով տրամաբանական բացատրութիւնը անբաւարար բացատրութիւն մըն է:

Մարդ կրնայ լոյս սփռել Զօր. Շալի նման անհատներու ըստ երեւոյթին անտրամաբանական վարուելակերպին վրայ, սակայն ասիկա բաւարար չէ բացատրելու համար անտրամաբանութեան այն ընդհանուր ձգտումը, որ կարծէք դարձած է մեր օրերու յատկանիշը: Յետ պատերազմական ամբողջ պատմութեան ընդհանուր ընթացքը ընդգծուած է անտրամաբանութեան ուժեղ, բուռն, ենթականերուն վնաս հասցնող պոռթկումներով՝ ամբողջ աշխարհի երեսին: ԺԹ. դարու այն բարեմիտ տեսակէտը, թէ օրէնքները կը կառավարեն մարդկային քաղաքական կենդանին, այլեւս չի հաստատուիր մեր ժամանակներու իրադարձութեանց կողմէ:

(*) ՅԱՌԱՋ.— Դէպքերը պատասխանեցին այս հարցումին որ տրուած էր, ինչպէս թուականը կը յայտնէ, տը Կոլի յաղթանակէն առաջ:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (186)

ՀԱՅՈՑ ԲԵՐԴԸ

—o—

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

— Վստահ եմ քահանայապետ,— ասաց Փառանձեմը համոզկեր շեշտով:

Ներսէսը, որքան էլ ներուստ գոհ էր այդ առաքելութեան առաջարկով, այնուամենայնիւ որոշակի պատասխան չտուեց:

— Ես կը խորհեմ, թագուհի, եւ կը ջանամ անել կարելին ...

Երբ նա, տեսակցութիւնը վերջացրած, դուրս էր գալիս պալատից՝ նրան դարձեալ զբաղեցնում էր իր տարակոյսը, թէ Արշակը իսկապէս կ՝ընդունի՞ իր միջնորդութիւնը ...

×

Ամառային արեւ օրեր էին Կոգովիտում. երկնի անսահման ջինջ կապոյտը, արեւալոյսով ողողուած, թւում էր տիեզերական յաւերժական անդորր եւ դիտողին համակում էր ապրելու բուռն տենչ, կեանքը յաւիտենաբար վայելելու ցանկութիւն:

Բայց Կոգովիտում, այդ անդորր ու վեհ երկնքի տակ, Հայոց բանակները տակաւին կռւում էին իրար դէմ, կռւում մի զարմանալի մոլուցքով, եւ որքան շատ էին սպանում ու վիրաւորում միմեանց, այնքան աւելի էին գազազում ու լցւում վրէժի զգացումներով եւ այնքան աւելի էին տրորում ցանքսերը եւ նեղում չինականներին:

Ութերորդ օրն էր եւ կռիւը շարունակւում էր առաջուայ պէս, երբ յանկարծ, մի պայծառ կէսօրի, հովտում՝ կռուող կողմերի միջեւ յայտնուեց սեւահանդերձ մարդկանց մի հեծեալ խումբ, որ գալիս էր դէպ արքունական բանակը: Դրանց երեւումը մի պահ կողմերին պատճառեց այնպիսի զարմանք, որ շատ զինուորներ դադարեցրին նետաձգութիւնը եւ ուզեցին իմանալ՝ ո՞վքեր են, ինչո՞ւ են գալիս կամ ո՞ւր են գնում – երեւոյթն այնքան անսովոր էր:

Արքունի բանակից մի զօրական նժոյգի վրայ գնաց ընդառաջ՝ օդում շարժուելով, որ կանգ առնեն, որ վտանգաւոր է ... Բայց եկողները կանգ չառան եւ շարունակեցին առաջանալ հանգիստ, նոյնիսկ հանդիսաւոր ընթացքով: Այդ ժամանակ զօրականը ձին խթանեց ու սլացաւ նրանց դէմ:

— Տէր հոգեւորներ, կանգ առէք, — գոռաց նա մօտենալով: — Զգուշացէք: Նետաձգութիւն է:

— Նետերը չեն վնասի Աստծոյ սպասաւորներին, — ասաց առջեւից եկող ճերմակմօրուս հոգեւորականը: — Առաջնորդիր մեզ, որդեակ, արքայի վրանը:

Այս խօսքերն ասուեցին այնպիսի շեշտով ու ներշնչող ձայնով, որ զօրականը ենթարկուեց ակամայ. առաջնորդեց: Այս հանգամանքը եւս առաջ բերեց նոր զարմանք կռուող կողմերում եւ նետաձգութիւնը ինքնաբեր դադարեց շատ կէտերում:

Հոգեւորականները, որ թուով եօթ հոգի էին, ձիերը քշեցին արագ, դադարի մէջ տեսնելով յարգանք դէպի իրենց անձը:

— Որտե՞ղ է արքան, — հարցրեց դարձեալ առջեւից գնացող հոգեւորականը զօրականին, որ ձին յարգալիր քշում էր նրա կողքից:

Զօրականը ցոյց տուեց կարմիր մի վրան լերան լանջին, ուր դրուած էին նոյնպէս մի քանի վրան: Կարմիր վրանը միւսներից զատւում էր իր մեծութեամբ եւ իշխող դիրք ունէր հովտի վրայ: Նայելով դրան՝ հոգեւորականները արագացրին ձիերը:

Առջեւից գնացողը Ներսէս կաթողիկոսն էր: Երկար տատանուելուց յետոյ նա եկել էր կողմերին հաշտութիւն խօսելու: Երեքօրեայ ճանապարհից յետոյ նա, երեք եպիսկոպոսով եւ երեք վարդապետով (որոնցից մէկը իր դպիր Փաւըստոն էր) հասել էր վերջապէս պատերազմի վայրը:

Զօրականը, թէեւ չէր ճանաչում, բայց զգալով, որ դա կարեւոր անձնաւորութիւն է, անխօս առաջնորդում էր նրան դէպի թագաւորի վրանը, որ բաւականն հեռու էր ռազմի դաշտից առաջնորդում էր հետաքրքրութիւնն ու զարմանքը դէմքին: Երբ, փոքր անց, մօտեցան վրանին, նոյն հետաքրքրութիւնն ու զարմանքը երեւաց նաեւ պահակների դէմքին, որոնցից իւրաքանչիւրն ասես ուզում էր իմանալ, թէ ո՞վ են եւ ի՞նչի են եկել, իսկ պահակապետը վազեց սենեկապետ Եզնիկի մօտ, սա՝ թագաւորի վրանաբաժինը:

Որքան էլ Խաղը ապարդիւն համարեց կաթողիկոսի առաքելութիւնը հաշտութեան, Ներսէսն այնուամենայնիւ վճռեց գալ ռազմի դաշտ, մտածելով, որ եթէ իր՝ հաշտութեան միջնորդ լինելու մերժումը իմացուէր՝ անախորժ կը լինէր ժողովրդին. միւս կողմից, եթէ կռիւը շարունակուէր, նախարարները կարող էին տուժել. պէտք էր փրկել նրանց:

ՍՏԵՓԱՆ ՁՕՐԵԱՆ

(Շար.)

Տէր եւ Տիկին Թոռնիկ Թէրզեան, Վահան Թէրզեան եւ իրենց զաւակները, Այրի Տիկին Զարուհի Փամպուքճեան, Տէր եւ Տիկին Միհրան Ասորեան, Փամպուքճեան, Խրիմեան, Տիկին Յասմիկ Միւրաթէ՝ հանդերձ ընտանեօք, խոր կսկիծով կը ծանուցանեն մահը իրենց մօր՝ քրոջ եւ ազգականին

ԱՃՐԻ ՏԻԿԻՆ ՎԱՐՍԵՆԻԿ ԹԷՐԶԵԱՆ
(Ծնեալ Ասորեան, Կարնեցի)

որ տեղի ունեցաւ իր բնակարանը՝ Ապրիլ 26ին։

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ, այսօր Շաբաթ (Ապրիլ 29), ժամը 10·30ին։

Մարմինը պիտի ամփոփուի Ռոմֆնվիլի գերեզմանատունը։

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՍԳԱՏՕՆԸ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Վալանսի Հայ Ազգ. Միութեան կողմէ, հովանաւորութեամբ երեք յարանուանութեանց պետերուն։

Այս Շաբաթ, ժամը 21ին Սալ տէ Ֆէթի մէջ։

Կը նախագահէ Պ. Յ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ։
Կը խօսի Պ. ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ (Լիոնէն)։

Երեք համայնքներու կողմէ։

Խօսք կ'առնէ ՏԷՐ ՆԱՐԵԿ ՔՀՆՑ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ։
եւ Հայ Ազգ. Միութեան կողմէ՝
Պ. Լ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ (Ֆրանսերէն)

Օրուան պատչախ դեղարուեստական խնամուած բաժին։

×

ՊՈՐՏՈՅԻ ՄԷՋ

Ապրիլեան եղեռնի 46րդ տարեդարձը Պորտոյի մէջ։

Նախաձեռնութեամբ Պորտոյի Հ. Յ. Դ. Մուրատ խումբին։

Այս կիրակի ժամը 15·30ին, Ֆուայէի սրահը, Սընօն։

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Վասպուրականի հերոսամարտի տարեդարձը կը տօնուի Տէսինի մէջ, Մայիս 21ին։

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՀԱՆԴԷՍ

Ապրիլեան եղեռնի տարեդարձին առթիւ

ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, դպրոցի սրահը։

Հովանաւորութեամբ Շաւիլի եկեղեցւոյ վարչութեան։

Մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. «Արդութեան» խումբին, կապ. Խաչի եւ Նոր Սերունդի մասնաճիւղերուն։

Կը նախագահէ Կ. ՄԵՀԵԱՆ

Կը խօսի ՏԻԿ. ՀՈՒՒԻ ԻՓէՔԵԱՆ – ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ։

Օրուան պատչամ գեղարուեստական բաժին, կը մասնակցին Օր. Աստղիկ ՔէօսԷեան (երգ) եւ Օր. Գարոյեան (արտասանութիւն)։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Սիւզան Փարթամեան, Այրի Տիկին Սիրանուշ Փարթամեան, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Կէօնճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Պապիկեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ Փարթամեան, Պապիկեան, Բագլաճեան, Մարգարեան, Ազիրեան, Պզտիկեան, Կէօճճեան, բոլոր ընտանեկան պարագաները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի ժամը 10ին, ՍԷն Լու Կրան Փէնի Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր Ս. պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, զաւկին, եղբօր, աներձակին եւ քրոջ որդւոյն ողբացեալ՝

ՎԱՀԷ ՓԱՐԹԱՄԵԱՆԻ

դառնակսկիծ մահուան քառասունքին առթիւ։

×

Տէր եւ Տիկին Պարգեւ Սերոբեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց զաւկին՝ եւ եղբօր Վարդգէսի, ծնողքին, քրոջ եւ հօրաքրոջ յիշատակին, այս կիրակի առաւօտ Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ։ Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշատակը յարգողները։ Այս առթիւ Տէր եւ Տիկին Սերոբեան կը նուիրեն քսան Ն. Ֆ. Խրիմեան դպրոցին, քսան եկեղեցւոյ Կրթ. Մարմնին եւ տասը Ն. Ֆ. Սողոմոն Թէհլիրեան սրահին եւ տասը Ն. Ֆ. «Յառաջ»ին։ (Մտանալ «Յառաջ»էն)։

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ԽՆՋՈՅՔ

Surprise-Party

Կազմակերպուած Նոր Սերունդի Թատերական ՊԱՐՈՆԵԱՆ խումբի կողմէ։

Այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 20էն 24,

ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏԱՆ ՄԷՋ

17, Rue Bleue, Paris (9e)

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԲԱԺԻՆ

երգ, պար, արտասանութիւն, ամա – կնկալուեր։

Bar **Buffet**

ՏԱՐԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

Սեր. Նահանգ. Մուրատ Ուս.ի խընջոյքը այս կիրակի Մշակոյթի Տան Թէհլիրեան սրահին մէջ, 17 Րիւ Պլէօ, մետրօ Քատէ, ժամը 15էն մինչեւ 23։

Նախագահութեամբ բժիշկ Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ։

Գեղարուեստական խնամուած բաժին եւ զանազան անակնկալներ։ Իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն տիկին Սրապեան Նարդուհի (Հալէպ), Օր. Լոյսվարդ Թոփալեան, Պ. Գրիգորեան, Սերոբեան։

Պար՝ Օր. Թարոնի կողմէ, Ասլանեան եւ ուրիշներ։

Պիւֆէ։— Տունէն պատրաստուած խընամուած խմորեղէններ։

Մուտքը ազատ է։

ՇԱԽՈՒ Է

Ժամագործութեան խանութ մը, վաճառաշահ թաղի մէջ՝ ՓԱՐԻԶ (18)։ Ունի փոքր խոհանոց մը, ջուր եւ կազ։

Պայմաններուն համար հեռախօսել՝ ժամը 9էն 19, բացի Շաբաթ օրէն

LAB. 89-29

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

Վիէն։— Հ. Յ. Դ. «Անի» կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Հ. Օհանջանեան սրահին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

ՊԱՆԵԼՕ – ՔԱՇԱՆԻ Հ. Յ. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս Շորեքշաբթի ժամը 20·30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ԴԱՇՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Ահարոնեան խումբի կողմէ դէպի Ֆոնթէնէպլօ։ Այս երկուշաբթի Մայիս մէկին։

Հաւաքուիլ կառ տը Լիոն ժամը ութին, մեծ ժամացոյցին առջեւ։

Galerie Framond
3, Rue des Saint-Pères
●
Directeur : Cr. HAMPARTZOUMIAN
●
JERANIAN
PEINTURES RECENTES
Jusqu'au 30 Avril

Ապրիլ 29, Շաբաթ ժամը 21ին
SALLE GAVEAU, 45, Rue La Boëtie, PARIS

ԱԼԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ

ԿՐ ՂԵԿԱՎԱՐԷ ԻՐ ԳՈՐԾԵՐԸ։

ORCHESTRE SYMPHONIQUE DES CONCERTS CHOUTEAU

SYMPHONIE No 13
(Première audition mondiale)

PRIERE DE ST. GREGOIRE, extrait de l'œuvre « Etchmiadzine »

SYMPHONIE No 8 « ARJUNA »

ՏՈՄՍԵՐԸ ԱՊԱՀՈՎԵԼ ԴԻՄԵԼՈՎ ՀԵՏԵԻԵԱԼ ՀԱՍՑԷՆԵՐՈՒՆ

DURAND : 4, Place de la Madeleine SALLE GAVEAU : 45, Rue La Boëtie.

Ձեղչեալ դիւնով տոմսեր տրամադրելի են Յառաջի խմբագրութեան մօտ։

ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐՈՒԻՆ

ՓՈԹՈՐԻԿԸ (իւղանկար)

(Նկար եւ բանդակ)

Հովանաւորութեամբ

Ճարտարապետ

Ե. ԽԻԹԻՃԵԱՆԻ

Ապրիլ 21էն–Մայիս 1

Ազգ. Տան մեծ սրահին մէջ, 32, Րիւ Թրէզիվ,

ժամը 15էն 19·30

Մուտքը ազատ է

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ

4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
Téléphone : BAL. 31-21
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
Métro : F. D. Roosevelt

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «չաչլիք», «քարսքի»

Bar Américain

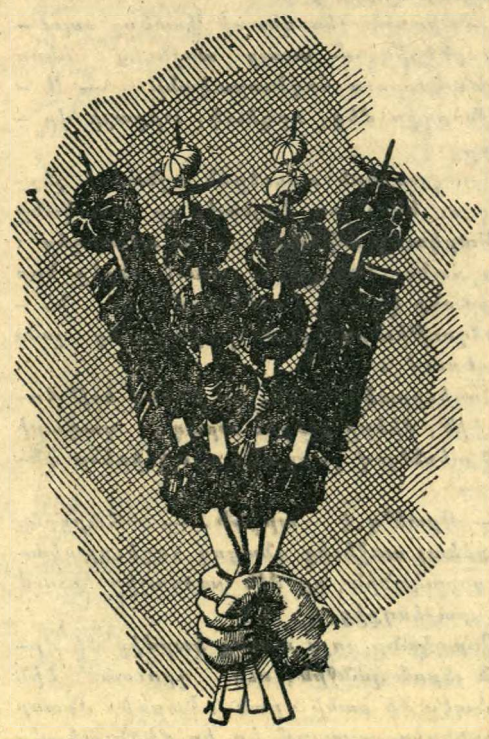

ՁԵՐ ԲՈԼՈՐ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԷԿ ՀԱՍՑԷ

OFFICE INTERNATIONAL DES VOYAGES

36, Galerie Monpensier, PARIS
RIC. 54-30 et 72-80

Մխակ լիսանս ունեցող գործակալութիւնը որ հայ տնօրէն մը ունի։—
ՔՐԻՍԹԻԱՆ ՃԵՐՄԱԿԵԱՆ

ՕԴԱՆԱՒ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ, ՆԱԻ։ ՎԻԶԱ ԵՒ ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԲՈԼՈՐ ՁԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՁՐԻ, ԿԸ ԲԱՒԷ ՀԵՌԱՁԱՅՆԵԼ

Բոլոր տոմսերու գիները պաշտօնական գիներն են, ոչ մէկ յաւելում։

ՕԴԱՆԱՒՈՎ ԵՂԱԾ ԿԱՐԳ ՄԸ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Կ'ԱՊԱՀՈՎԵՆ ՆԱԵԻ ՁՐԻ ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԵՒ ՃԱՇ ՁԱՆԱԶԱՆ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Օդանաւով ճամբորդութեանց համար մասնաւոր դիւրութիւններ
9 Օր ձրի բնակութիւն՝ երեւան

Մեկնումէն առաջ՝ կանխավճար՝ 258·81 Ն. Ֆ.։ *կարելի է ապառիկ վճարել՝*
տասը առ հարիւր մեկնումէն առաջ, մնացեալը՝ 3էն 12 ամիսէն։

Բոլոր մանրամասնութիւններու համար դիմել անձամբ կամ հեռաձայնել՝

36, GALERIE MONPENSIER
(Jardin du Palais Royal)
Tél. : RIC. 54-30 et 72-80

Մասնաւոր հաշիւ կը բացուի այն ընկերութիւններուն համար, որոնք կանոնաւորապէս կը ճամբորդեն։

ՅԱՐԱՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ԿԻՐԱԿԻ - Գ. ՇԱԲԹԻ

30 ԱՊՐԻԼ - 2 ՄԱՅԻՍ

DIMANCHE - MARDI

30 AVRIL - 2 MAI

1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 4592 — 37EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17Ր ԴՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4893

ՏԸ ԿՈԼ ԿԸ ՊԱՀԷ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

5 ԶՕՐԱՎԱՐ, 200 ՍՊԱՅ ԵՒ 1000 ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ

ԿՈՒՐՕ ՇԱԼԻ ԿԸ ՄԻԱՆԱՅ ՍԱՆԹԷԻ ԲԱՆՏԸ

Զօր. տը Կոլ կը շարունակէ պահել Սահմանադրութեան 16րդ յօդուածին տուած ամբողջական իրաւասութիւնները: Կարգ մը աղբիւրներու համաձայն, նախագահը պիտի պահէ իրաւսութիւնները մինչեւ որ կրակը դադրի Ալժերիոյ մէջ :

Ութ օրուան անցուդարձին հաշուեկշիռը հետեւեալ պատկերը կը ներկայացնէ. — 5 զօրավարներ արգելափակուած են եւ Մայր հայրենիք փոխադրուեցան, ասոնցմէ Կուրօ, անմիջապէս Սանթէի բանտը տարուեցաւ ուր, Շալի դիմաց, կը գրաւէ Պէն Պելլայի նախկին խցիկը: Յայտարարեց թէ 48 ժամէն պիտի նշանակէ իր պաշտպան փաստաբանը : Կուրօ, Կոնստանդինի շրջանի հրամանատարն էր որ ապստամբական շարժումին միացած էր: Արգելքի տակ են նաեւ բանակի զօրավար՝ Փըթի, օդային բանակի զօրավարներ Պիկօ եւ Մանթր եւ զօրավար Թրիտոն: 20 բարձրագոյն ուրիշ սպաներ մաս կը կազմեն 200 ձերբակալուած սպաներու :

Քաղաքային մարզին մէջ, ձերբակալութիւնները եւ խուզարկութիւնները կը շարունակուին: Ալժերիոյ մէջ ցարդ 400, իսկ Մայր Հայրենիքի մէջ վեց հարիւր հոգի ձերբակալուած է :

Ասոնց պիտի յաջորդեն ուրիշ բազմաթիւ ձերբակալութիւններ, մինչ պաշտօնազրկումները կը բազմանան վարչական մեքենային մէջ: Կարգ մը լուրերու համաձայն, անհաւանական չէ որ փոփոխութիւններ կատարուին նաև կառավարութեան մէջ: Կ'ըսուի թէ հինգ նախարարներ պիտի փոխուին որոնց մէջ կը յիշուի Նախկին Ռազմիկներու նախարար՝ Թրիպուլէի անունը: Այս առթիւ կը յիշուի թէ նախարարին երկու թիկնապահներ ձերբակալուած են :

Տը Կոլի «որոշումով», հիմնուած իր արտակարգ իրաւասութեանց վրայ, ապստամբները դատող բացառիկ Ատեանը կազմուեցաւ, մինչ Շալ կ'ընտրէր իր պաշտպանը փաստաբանապետ՝ Փօլ Առիկի որ 24 ժամ պայմանաժամ ուզած է իր պատասխանը տալու համար: Առիկի, նախկին օդաչու է եւ իր պաշտօնին բերմամբ իսկ, ճանչցուած իբրեւ անաչառ իրաւագէտ մը: Շալ ըսած է առջի օր թէ շատ խիստ հսկողութեան տակ է եւ աւելցուցած «կարծես թէ կը վախնան որ անձնասպան պիտի ըլլամ: Ես անձնասպան չեմ ըլլար, արդարութեան առջեւ ինքզինքս պիտի բացատրեմ եւ պաշտպանեմ »:

Զինքը դատողներն են .— Մօրիս Փաթէն, իրաւագէտ, Վճռաբեկ Ատեանի ընդհանուր դատախազ: Զօրավար Ժորժ Քաթրու, Հնդկաչինի ընդհանուր կառավարիչ 1939ին, 40ին կը միանայ տը Կոլի: Ալժերիոյ պատուիրակ եղած է 1956ին, Կի Մոլէի դահլիճին մէջ : Զօրավար Ֆրանսուա Ինկոլտ, մեծ դեր խաղացած է Զատի մէջ: Փոխ – ծովակալ Փօլ Կալլըրէ, ծովային պատերազմական վարժարանի տնօրէն եղած է 1958ին: Կան նաեւ Զօրավար Մաքս Ժըլէ, 1955ին Կեդրոնական Եւրոպա սպայակոյտին պետը եղած է: Զօրավար Ժիլիօ, 1949ին Օրանի զօրաբաժնին կը հրամայէր: 1959ին Պատերազմական բարձրագոյն խորհուրդի անդամ էր: Երեք քաղաքացիներ՝ Հոփընօ, Միսշլիշ, Կանեը կ'ամբողջացնեն ատեանը, որ պիտի դատէ Շալը եւ ընկերները: Շալ ամէն տեսակէտով կը տարբերի իր ընկերներէն եւ բոլորը կը փորձեն գտնել իր պարագային «դաղտնիքը»:

Տը Կոլի նախընտրած զօրավարն էր, միշտ զգուշացած է դրամէն եւ «գործի մարդոցմէ», իր յատկանշական գիծն է՝ յամառութիւնը: Քաղաքական գետնի վրայ, իբրեւ ձախ ճանչցուած է եւ երբ «Փարիզ կուգար աւելի յաճախ Կի Մոլէի հետ կը տեսնուէր քան Ռոժէ Տիւշէի» կը գրէ Փարի – Փրէս :

× Նախագահ Քենըտի շնորհաւորական նոր նամակ մը ղրկած է Զօր. տը Կոլի, իր գոհունակութիւնը յայտնելու համար նախագահին տարած յաղթանակին առթիւ :

× Սպանիոյ արտաքին նախարարութեան քաղաքական հարցերու պատասխանատուն Փարիզ եկաւ: Կը կարծուի թէ «Սալանի խնդրին» համար է: Ֆրանսացիները կը գտնեն թէ Սալան պէտք եղած հսկողութեան ենթարկուած չէր եւ դիւրին կրցած է մեկնիլ, Մատրիտէն :

× Վայրաչուներու օտար առաջին զօրամասը լուծուեցաւ: Նոյն վիճակին պիտի մատնուին, ուրիշ երկու զօրամասեր որոնք մասնակցած են ըմբոստութեան :

× Ալժէի Կօթիէ լիսէն փակուեցաւ: Աշակերտները կը պահանջեն չորս ուսուցիչներու հրաժարումը որ ձերբակալուած էին ապստամբութեան ժամանակ, այլ խօսքով դէմ նկատուած էին այդ շարժումին :

× Հաւանական կը նկատուի որ Մայիս 11ին սկսին Էվիանի բանակցութիւնները:

× Պլիտայի մօտ ձեռնառումբ մը նետուած է եւ 4 հոգի վիրաւորուած :

× Վայրաչուները ջերմ ընդունելութեան արժանացած են, քաղաքները անցած ժամանակ, կը գրէ տեղական մամուլը : Կիներ, երախաներ ծաղիկներ նետած են «Ֆրանսական Ալժերիա», «կեցցէ' լեգէոնը» պոռալով: Լուծուելու սահմանուած լեգէոնի կրտսէր հարիւրապետներէն մէկը ըսած է «մարդիկ կ'անցնին, բայց լեգէոնը կը մնայ » :

× Նախարարներ Ժոքս եւ Մեսմէռ կը շարունակեն իրենց քննական պտոյտը Ալժերիոյ մէջ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՔՈՒՊԱ կը փափաքի խաղաղ միջոցներով հարթել Մ. Նահանգներու հետ ունեցած տարակարծութիւնները յայտարարեց նախագահ Տորթիքոս, Հաւանայի լատին երկիրներու դիւանագիտական ներկայացուցիչներուն: Նախապէս քընադատեց Մ. Նահանգները շեշտելով թէ նոր յարձակումներ կը պատրաստուին: Ուոշինկթըն մեժեց Քուպայի բանակցութեան առաջակը, որովհետեւ «Կարելի չէ բանակցիլ համայնավարութեան հետ» եւ որոշեց դեսպան չղրկել :

ՆԵՀՐՈՒ, իր կարգին, կոչ մը ըրաւ որ Լաոսի կռիւները դադրին :

ՆԻԻ ԵՈՐՔԻ մէջ առջի օր կարգ մը Ֆրանսական արուեստի գործեր ծախուած են : Ամէնէն բարձր գինը բռնած է Թուլուզ – Լօթրէքի «Պարուհին» (80·000 տոլար) մինչ Ռընուարի «ագարակը» 33 հազար տոլար արժած է :

ԵՈՒՐԻ ԿԱԿԱՐԻՆ, առաջին տիեզերագնացը Փրակա հասած է եւ արժանացած խանդավառ ընդունելութեան :

ՍԱՆԹԱ – ՄԱՐԻԱՅԻ «ըմբոստ» նաւապետը՝ Կալվան յայտարարեց թէ հակառակ որ դէմ է Փորթուկալի իշխանութեան, բոլորովին համաձայն է Սալազարի հետ, Անկոլայի շուրջ: Արդարեւ Կալվան կը գտնէ որ անկոլա հասուն չէ ինքնավարութեան համար եւ ի վիճակի ալ չէ անկախ պետութիւն մը դառնալու: ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ կը հաղորդեն թէ խորայէլեան հալածիչ օդանաւ մը վար առած է Արաբ Միացեալ Հանրապետութեան մէկ Միկ օդանաւը, որուն օդաչուն խորայէլեան հողի վրայ ինկած է :

ՕՏԱՐԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ

—o—

Ռէմոն Քարթիէ, որ վերջերս երկար շրջապտոյտ մը կատարեց Խ. Միութեան մէջ, այցելած է նաեւ Հայաստան : Ահա անաչառ լրագրողի իր վկայութիւնը :

Կովկասի ամէնէն փոքր ու թերեւս ամէնէն ինքնատիպ հողամասը Հայաստանը է :Վրաստանէն Հայաստան անցնելով, անգամ մը եւս աշխարհ կը փոխենք : Փոփոխութիւնը ձորէն բարձրաւանդակ, նանընջանոցէն լեռները եւ Էլպրուզէն Նոյեան Տապանին Արարատը անցնելուն մէջ չի կայանար միայն: Պատմութեան ամէնէն ինքնատիպ ու դժբախտ ազգերէն մին, հրեայ երկրորդ ժողովուրդ մը՝ պարբերաբար տեղահան, բայց միշտ յաղթական, կարծէք պատուաստուած է Խ. Միութեան ծայրամասին գտնուող 25 հազար քառ. քմ. տարածութեամբ այս փոքր հողաշերտին վրայ, ուր կ'ապրի վերապրող Հայութեան կէսը: Ամէնէն հեռաւոր անցեալէն գլուխ դուրս կը ցցէ որպէս քաղաքակիրթ ազգ: Հռոմէացիներուն յաղթած են, մեծ դեր խաղացած են Արեւելքի մէջ, ուր տեւապէս զոհ դարձած են իրենց իսկ ընդունակութեանց : Արդի Ռուսիոյ մէջ, իրենց ժառանգական շնորհներով ու նաեւ վերապրելու աներեւակայելի կարողութեամբ կը խորհրդանշուին Գերագոյն Խորհուրդի Նախագահութեան ամէնէն տարեց անդամով՝ Անաստաս Միկոյեան, որ 1917էն ի վեր խորհրդային վարչակարգին բոլոր փոթորիկներէն անվնաս դուրս եկաւ : Ինչպէս Սթալինն էր Վրաստանի համար, Միկոյեան, այն տարբերութեամբ որ ողջ է, Հայաստանի Հանրապետութեան յուռութքն է, բարերար այն ուժը, որուն Հայաստան կը վերագրէ իր համեմատական բարօրութիւնը: Բայց եւ այնպէս, տպաւորութիւնը այնքան զօրեղ չէ, ու Երեւանն ալ Թիֆլիզ չէ :

Պատերազմէն ետք Ռուսերը Սփիւռքի մէջ ցրուած Հայերը Հայաստանի մէջ խմբելու ծրագիրը յղացան: Կը կարծէին թէ այս ի ծնէ վաճառականները իրենց տնտեսական կառոյցին պիտի բերեն իրենց պակսող տարրերը, եւ զանոնք հրապուրելու համար բազմաթիւ խոստումներ ըրին .— Անմիջապէս խորհրդային անցագիր շնորհել, երկար ժամանակի վրայ փոխատուութիւններ ընել, եւայլն: 35·000ի մօտ Հայեր, մեծ մասամբ մեծ քաղաքներու բանուոր դասակարգերէն, ծովանուշներու ձայնէն խաբուեցան: Ուրիշներ՝ ճամբորդական պայուսակները պատրաստելու վրայ էին, երբ առաջին գացողներէն լուրերը հասան: Շարժումը անմիջապէս կանգ առաւ — սակայն ներգաղթողները միշտ հոն են, Երեւանի շրջակայ խրճիթներուն մէջ եւ օր չանցնիր որ չզղջան իրենց առած քայլին համար: Անոնք, որ Ֆրանսայէն ներգաղթած էին, քանի մը տարի առաջ ոստիկանական շղթաները կտրեցին նախագահ Վենսան Օրիոլին պոռալու համար, թէ վերադառնալ կ'ուզեն : Ապարդիւն խնդիրք, որ միայն կրնար ծառայել իրենց վիճակը աւելի եւս ծանրացնելու: Ընտրութիւնը անդառնալի է : Նոր ծնող հայկական հարստութեան մէջ ընկերվարութեան միաձուլումը անտեղիտալի է : Հայաստանի տնտեսագէտները յայտնեցին ինծի, թէ արդիւնաբերութիւնը 62 անգամ աւելի աճած է, թէ Հայաստանը Խ. Միութեան մէջ երրորդ տեղը կը գրաւէ էլէքթրոնիքի մարզին մէջ, թէ Սեւանի լճին ջուրերուն վրայ Զանգուի ամբարտակը առատ ելեկտրականութիւն կ'արտադրէ. թէ Լենինականի մէջ շինուած է կերպասեղէնի կարեւոր բարդ մը. թէ աւարտելու վրայ է երեւանիտ կոչուած նոր մետաղի մը գործածութեան համար սկսած նոր բարդի մը աւելի եւս մեծ կառոյցը: Այս բոլորը արգելք չեն, որ Հայուն երազը կոչուի Պրուքլին(*) եւ ճաշարանին մէջ Ֆրանսերէնով մեզի սպասարկողը չհառաչէ ամէն անգամ որ արտասանէ Պէյրութ բառը, որմէ ձգած է որ զինքը հեռացնեն:

Բայց եւ այնպէս, Հայաստանի մշակութային եւ կրօնական կեանքը առասպել մը չէ: Ինտուրիստը հարցուց մեզի, թէ կ'ուզե՞նք կրօնական արարողութեան մը ներկայ գտնուիլ, եւ մեզի առաջնորդեց մինչեւ Էջմիածին փոքր քաղաքը, որ Հայաստանեայց Եկեղեցիի Կաթողիկոսին բնակավայրն է: Անաստուածութեան յեղափոխութիւնը տեղի ունեցած չէ այնտեղ : Դ. Դարէն մնացած տաճարը լեցուն էր հաւատացեալներու բազմութեամբ մը, որ միայն ծերունիներէ բաղկացած չէր : Խունկը կը ծխար Մեծ Պահքի պատճառաւ վարագուրուած խորանին առջեւ : Կաթողիկոսը վեհութեամբ նստած էր ամպհովանիի մը տակ. արծուային ազնուական կիսադէմ, Քրիստոսի սուգին առթիւ խստամբեր սեւ վեղար : Համայնավար վարչաձեւը, որ մերկացուցած է Ուղղափառ Եկեղեցին, Հայաստանեայց Եկեղեցիին ձգած է մինչեւ իսկ իր հարուստ գանձը, որ մինչեւ այսօր կ'աւելնայ հեռաւոր համայնքներէ եկած նուէրներու շնորհիւ : Տաճարին չորս դին՝ դպրեվանք մը, Վեհարանը, եպիսկոպոսներու բնակարանները, հարստութեան բոլոր արտաքին երեւոյթները ներկայացնող կրօնական համայնք մը կը կազմեն : Արտաքին երկաթեայ դռնէն դուրս ելած պահուն իսկ կը վերագտնենք Լենինի հոգեւոր թագաւորութիւնը — կրօնքը ժողովուրդին ափիոնն է :

Եթէ կրօնքին կը հանդուրժենք, ապա ուրեմն պատմութիւնը կը պատուուի : Հակառակ մոխրագոյն եւ վարդագոյն քարէ շինուած իր չէնքերուն, քիչ մը խեղճուկ այս Երեւանին մէջ, կառավարութիւնը տաճարի նման բարձրացուցած է հին ձեռագիրներու սքանչելի կաճառ մը: Աշխատանքի ընդարձակ եւ հանգստաւէտ սրահներուն մէջ կը մտածեմ, թէ այսպիսի հաստատութիւն մը որքան մեծ հմայք պէտք է ունենայ մտաւորականներու համար, որոնց ընտանիքը մէկ սենեակի մէջ կ'ապրի : Ցուցադրութեան սրահները սքանչելի վկայութիւնն են այն կորովին եւ խորութեան, որուն հասած էր հայկական քաղաքակրթութիւնը : Այս քաղաքակրթութիւնն էր, որ կորուստէ փրկեց Զենոնի եւ Պղատոնի ամբողջ գործեր, որոնք դիմացս են, իրենց զարդանկարուած թարգմանութիւններով : Այս քաղաքակրթութիւնը պահած է միջնադարեան կաթողիկոսներու քարոզները, ամփոփուած՝ գրքի մը մէջ, որուն 607 մագաղաթեայ էջերէն իւրաքանչիւրին համար պէտք եղած է գործածել ամբողջ հորթի մը մորթը: Ոչինչ, արդարեւ, կը կապէ այս փայլուն անցեալը՝ սլաւ վաչկատուններու անորոշ պատմութեան, որոնց ժառանգորդները այսօր կ'իշխեն հնադարեան այս հողին վրայ :

(*) Նիւ Եորքի թաղերէն մէկը :

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ տօնին առթիւ (Մայիս 1) «Յառաջ», ինչպէս իր բոլոր պաշտօնակիցները լոյս չի տեսներ, երկուշաբթի օր: Մեր յաջորդ թիւը՝ Մայիս 3ին:

ՕՀԱՆՆԷՍ ԵՐՐՈՐԴ

Այն անունը, որ նախ՝ Յովհաննէս Մկրտիչի ծննդեան աւանդութեամբ (աւետեալ ինչպէս Յիսուս) եւ Յովհաննէս առաքեալի պատմութեամբ (աշակերտ «զոր սիրէրն Յիսուս»), յոյժ նուիրական դարձած էր սկզբնաբար, այնքան որ սրբապղծութիւն կը համարուէր Յովհաննէս կոչել առաջին քրիստոնեաները, փոյթ չէ թէ ներկայանային հեթանոսական անուններով, իսկ ետքը տրուեցաւ սուրբերուն ու թագաւորներուն, ի վերջոյ սակայն ինկաւ իր բարձունքէն, ժողովրդականացաւ, ռամկացաւ, բազմացաւ, բազմապատկուեցաւ, հեղեղի պէս յորդեցաւ ու ծաւալեցաւ:

Ժամանակ մը կարելի էր հսկայ բանակ մը կազմել Յովհաննէսներով:

Եւ ահա թէ ի՛նչ պատահեցաւ: Ինչ որ շատ կը սիրուի, ի վերջոյ կը յագեցնէ այն աստիճան որ կը փարատի սիրելու ցանկութիւնը: Հոգեբանական այս իրողութեան վրայ կը հանգչի փիլիսոփայական տեսութիւն մը,— սիրելին, այն որու կը ցանկանք, որու կախարդանքին ու գերութեան կ՚ենթարկենք մեզ, տակաւ առ տակաւ կը դառնայ շրջապատ, կը գրկէ, կը պարուրէ, կը ցանկապատէ մեզ՝ ըստ մեր սիրոյն սաստկութեան, բայց հուսկ յետոյ սիրելին կ՚ըլլայ սիրեցեալ, այսինքն փոխանակ գերելու՝ կը դառնայ գերեալ: Սիրուած անուններու յաճախանքը եւս կը կատարէ նոյն հակազդեցութիւնը: Այն որ անունով մը անձնաւորեալ՝ մեզ կ՚ենթարկէր իր պաշտամունքին, կ՚առարկայանայ՝ ըստ մեր սիրոյն քմայքներուն, ենթակայ՝ մեր սեփական գաղափարացումներուն:

Ահա թէ ինչո՛ւ եւրոպական լեզուներու մէջ Ժան անունը, երկար դարեր թագ ու պսակ կրելէ ետք, յանկարծ այնքան ռամկացաւ որ ժողովուրդը սկսաւ «Ժան» կոչել ամէնէն հասարակ բաները, առարկաները եւ գաղափարները:

Քանի մը օրինակներ՝ հետաքրքրութիւն գոհացնելու համար:

«Սուրբ Յովհաննու խոտ» կը կոչուին ութ դեղաբոյսեր.—

1.— Պոպղակ կամ արեւքուրիկ:
2.— Զուիրակ կամ թորթիկ:
3.— Լորուխ կամ ակքան:
4.— Գնտածաղիկ:
5.— Սոնիճ:
6.— Աստղկան պորտ:
7.— Քեքերթ:
8.— Սատանի լկամ:

Զանց կ՚առնեմ այս բոյսերուն պատմութիւնը, ինչպէս եւ օտար անունները: Աւելցնեմ միայն այն թէ ասոնց լատիներէն անուններուն սկզբնատառերով կը կարդացուի «Յօհաննէս»: Բայց ատիկա չէ պատճառը, եթէ կը կոչուին «Յովհաննու խոտ», ոչ ալ որովհետեւ բուժական կախարդական յատկութիւններ վերագրուած են անոնց (խոտ կը նշանակէ նաեւ դեղ): Այդ կարգի պրպտումներ, գիրք մը լեցնելու չափ ճոխ, շատ հեռու կը տանին զիս եւ ընթերցողները: Բաւ կը համարիմ, այստեղ, արձանագրել միայն աւանդութիւնը թէ «Ս. Յովհաննէս Մկրտիչի տօնին քաղեն եւ տարի մի պահեն տանց մէջ՝ բարեացաբեր համարելով» այս բոյսերը: Արդարեւ, ինչպէս Հայոց, նոյնպէս Ֆրանսացիներուն մօտ սովորութիւն է, Ս. Յովհաննէսի տօնին նախօրէին, քաղել եւ սենեակներու ձեղունէն կախել այս ութ բոյսերը՝ պաշտպանուելու համար կայծակի, կախարդանքի եւ չար աչքերու դէմ: Օրինակ, չորրորդ բոյսը կը յանձնարարուի լուսնոտութեան եւ զանազան ջղաշարժերու դէմ, գործածուած է նաեւ ամլութեան դէմ, նոյնիսկ՝ ծննադաբերութիւնը դիւրացնելու նպատակով: Իններորդը կ՚օգտագործուի ջղադարութեան եւ սեռային զգացումներու խաթարման դէմ: Տասներորդը կ՚ըսեն թէ կը կատղեցնէ սատանան եւ փախուստի կը մատնէ:

Կախարդական այս յատկութիւնները որեւէ կապ չունին քրիստոնէութեան կարապետին (Մկրտիչ) կամ առաքեալին (որդի Զեբեդեայ) հետ, փաստը այն է որ այդ բոյսերէն ոմանք ընծայ կը տարուէին մեհեաններուն՝ նախ քան գալուստը անոնց որ յուզեցին Յորդանանի ջուրերը: Աւելի շատ՝ կը բացատրուի մեր վերի տեսութեամբ,— ահա թէ ինչո՛ւ «Ժանէթ» կը կոչուի նարգիսը՝ բանաստեղծներուն սիրելի, «Ժանէթ» կը կոչուի վիզէն կախուած փոքրիկ ոսկեխաչը, եւ «Ժան» կը կոչուի փիլորեակը (թռչուն):

Այսպէս շատ աժանցաւ Ժան անունը, գնաց հասաւ զռեհկութեան եւ այպանական իմաստ առաւ: Ֆրանսական գաւառներու մէջ «Ժան – Ֆիլօ» կը կոչուի այն որ մեզի ծանօթ է «աղջիկ – Մինաս» ասացուածքով, (ոչ երբեք սեռային նկարագրի փոփոխութեան ակնարկութեամբ, այլ պարզապէս հեգնելու համար հասակ առած մանչ մը՝ որ տակաւին կը հագուի աղջիկի պէս): Նոյն ձեւով՝ «Ժան – սոսօ» կը կոչուի այր մարդ մը, որ, տանը մէջ, դուրս չելլեր խոհանոցէն: «Ժան» կը կոչուի այն որ... «եղջերաւոր» կ՚անուանենք մենք: Վերջապէս «Ժանօ» կը կոչուի ամէն անմիտ,— Ֆրանսացի ժողովուրդին լեզուին մէջ նշանաւոր են կարգ մը մանրավէպեր, որոնք կը կոչուին «Ժանոթըռի», այսինքն օհանաբանութիւն, թարգմանի՝ ապուշաբանութիւն: Իբրեւ նախաճաշակ.—

Հանրի էթիէն կը գրէ թէ «Ժանօ» անուան արժանի է այն որ մեծ կրակ մը կը վառէ բուխերիկին մէջ եւ երբ կ՚այրի տաքութենէն, փոխանակ քիչ մը հեռանալու կրակէն, կը կանչէ որմնադիրը՝ տեղէն հանելու եւ ետ տանելու համար բուխերիկը: Նոյն Ժանօն, տեսնելով որ դարբինը կը թքնէ երկաթին վրայ՝ հաստատելու համար թէ տա՞ք է երկաթը թէ պաղած, ինք ալ կը թքնէ ապուրին մէջ՝ հասկնալու համար թէ տա՞ք է թէ պաղած: Վերջապէս նոյն Ժանօն գիշերները կը մարէ լոյսը՝ խորհելով թէ փայտոջիլները չեն կրնար յարձակիլ մութին մէջ եւ ծծել իր արիւնը:

Նման... օհանաբանութիւններ չա՛տ, Ֆրանսական երգիծական գրականութեան մէջ: Այդ օհանաբանութեանց մէկ ճիւղն ալ կը կոչուի ազիանա, որ թարգմանի... ... իշաբանութիւն:

Երբ միտքս շատ կը յոգնի, կը սկսիմ ժանոթըռի կարդալ կամ ազիանա: Նաեւ երբ կը վիճիմ: Յոգնութիւն ու բարկութիւն կը փարատին կ՚անհետանան:

Ֆրանսական հեգնաբանութիւնը տուած է նոյնպէս Ժան – Ժան ձեւը,— կը կրկնէ Ժան անունը՝ շեշտելու համար անհատին անմտութիւնը: Նուազ այպանական է սակայն Կոօ – Ժան ձեւը, որ հոմանիշ կը տրուի անուս անհատներու.—

Կը մնամ Կոօ – Ժան ինչպէս առաջ: Ֆաուսթ, փորձելէ ետք խորապէս պեղել իմաստութեան դաշտերը, այսպէ՛ս կը խոստովանի իր յուսախաբութիւնը՝ ծանօթ ասացուածքին մէջ դնելով իր ամբողջ փիլիսոփայութիւնը: Այսինքն թէ կը մնայ այն Օհաննէսը, միշտ խակ եւ համբակ, որքան էր առաջ,— ուսումնական իր տքնութիւններէն առաջ, իմաստասիրական, աստուածաբանական եւ ... լեզուաբանական աշխատասիրութիւններէն առաջ:

Անշուշտ չըսաւ այն իմաստով որ կը լսուի մեր թատերաբեմերուն վրայ.

Օհանն եմ, Օհանն եմ,
Չըպլախ գիւղին էէօխվան եմ:

Մերինը կրնայ էէօխվայ ըլլալ, բայց Չըպլախ գիւղի էէօխվայ միայն: Անհուն եւ անսպառ դաշտ է ուսումը, ըլլայ աստուածաբանութիւն, ըլլայ լեզուաբանութիւն, նոյնիսկ ... օհանաբանութիւն: Չի՛ բաւեր մարդու մը կեանքը՝ ելլել ըսելու համար վերջին խօսքը: Անուն մըն է Օհաննէսը, միայն անուն մը, եւ սակայն, ահա տեսէք, ո՛րքան գրականութիւն կայ՝ կարդալու, հետաքրքրութիւն գոհացնելու, վերջապէս բան մը սորվելու եւ մեր աղքատ մատենագրութիւնը ճոխացնելու համար անպայման:

Հաց ու պանիրի այս դարուն՝ խե՛նթ պէտք է ըլլալ փոր չկշտացնող նման ծանօթութիւններու քաղ մը կատարելու համար հին ու նոր գիրքերէ, որոնք անդամ մըն ալ պիտի չբացուին թերեւս: Յաճախ այդպէս կը մտածեմ, բայց կ՚ըսեմ.— Աւելի լաւ, ծամուքով սնանող երախայ չեմ:

Ուստի, քանի դաշտ մտած եմ, թոյլ տուէք ինձ քաղ մը եւս կատարել ու տալ, այս անդամ, օհանաբանական քիչ մը Ֆոլքլոր: Թող մատը բարձրացնէ այն որ կ՚ըսէ թէ կը քնանայ կամ կը ձանձրանայ կարդալով այս յօդուածները: Ամէնէն անպիտան նիւթին մասին անդամ՝ երբ գրեմ, ընթերցողը արթուն կը պահեմ, վստահ եմ:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԳԵՂԱՄ ՍԱՐԵԱՆ

Կան բախտաւոր երգեր, որոնք չեն վախնար ժամանակէն, այլ երթալով կը թարմանան եւ նոր փայլով ու գոյնով կը բացուին ընթերցողին աչքերուն առջեւ:

Այդ երգերը բանաստեղծին սրտէն կը հոսին եւ կը դառնան ընթերցողին մտերիմը եւ բարեկամը թէ ուրախութեան, թէ տխրութեան պահերուն՝ սիրոյ ջերմ շշուկի, երդման սրբազան խօսքի, հեռաւորը տուն բերել տուող կարօտի կանչին եւ հայրենաշունչ մեղեդիի սրտապարար հնչիւններով կը լեցնեն մարդուս հոգին:

Շատ չեն այս տեսակ երգերը, հետեւաբար եւ քիչ են այն բանաստեղծները, որոնք «առանց կռիւի» կը նուաճեն ընթերցողին դժուարահաճ եւ անառիկ սիրտը: Ահա այդ բանաստեղծներէն է Գեղամ Սարեան, որուն 40 տարիներու վաստակը ամփոփող երկերուն երկու հատորները լոյս տեսան մօտերս:

Առաջին իսկ քերթուածներուն ընթերցումէն, որոնց տակ դրուած է 1920 թուականը, ընթերցողը անմիջապէս «կը բռնուի» բանաստեղծին կողմէ, եւ այնուհետեւ կը դառնայ անոր հարազատ երգին «գերին»:

Արդարեւ, Գեղամ Սարեան սրտի երգիչ է, եւ ընթերցողը կ՚ենթարկուի այն հաճելի պաշտամունքին, թէ իրեն հետ նստած է մտերիմ մը եւ հարազատ մը ու մեղմ ձայնով կը խօսի իրեն հետ:

Լուցկին շուրթերդ վառեց, շիկնեցիր ինչպէս ես,
Որ խոհերս քամուն եմ տուել ու տխուր սիրտս՝ քեզ,
Դու ծխիդ ոլորտներին, ես մտքերիս մէջ եմ մոլորուած,
Ծխախոտս՝ այրւում ես, վառում ես ինքդ քեզ, ինչպէս ես:

Ինչպէս բոլոր վաւերական բանաստեղծները, այնպէս ալ Գեղամ Սարեան գրական երիտասարդութիւն չէ ունեցած՝ վարպետութեան իմաստով: Իր գրականութիւնը սկիզբէն հասուն եւ կատարեալ էր, չանցաւ սկսնակներուն եւ երիտասարդներուն համար սահմանուած ներողամտութեան եւ մխիթարութեան այն սահմանը, ուր բաւական թիւով երիտասարդներ կը ծերանան՝ յաւիտեան սկսնակ մնալով:

Բանաստեղծին այդ շրջանի գործերը շղարշուած են լուսաւոր եւ ազնիւ թախիծով, սիրոյ եւ կարօտի շշունջներով: Լաւատեսութիւնը, մարդու հանդէպ ունեցած անհուն սէրն ու յարգանքը ուղեցոյցներ եղան բանաստեղծին համար:

Միւս կողմէ խանդավառուեցաւ Հայաստանի մէջ իր ժողովուրդին բազուկներով եւ միտքով ստեղծուած վերա-

ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԵՄԻՐՃԵԱՆԻ "ՎԱՐԴԱՆԱՆՔ"Ը

Այստեղ է ահա որ Դերենիկ Դեմիրճեան դուրս գալով պատմական ճշգրտութիւններու ճնշիչ շրջանակէն, դադրած է դառնալէ նոյն այդ ճշգրտութեանց ստրուկը եւ ստեղծած է հիանալի տիպարներ:

Բազմաթիւ են անոնք, այդ շինականները.— Առաքելը, Սահակը, Սրապը, Զարեհը, Աբրահամ Պապիկը, Յովակիմ Դարբինը, Մարտիրոսը, Պօղոսը, Յովհաննէս Կարապետը, Խանդութը, որոնք ժողովուրդին գլուխն անցած, անոնցմէ գունդեր կազմած կ՚առաջնորդեն զանոնք:

Այս զինուորեալ շինականները վճռական դեր մը կը խաղան Վարդանանց պատերազմին մէջ:

Հեղինակը իրօք այդ շինականներուն մէջ ստեղծած է այնպիսի ուժեղ անհատականութիւն եւ այնպիսի տոկուն նկարագիր, որ անոնք բոլորն ալ մոռցած իրենց եսը, տուն, ընտանիք, զաւակ ու կալուածք եւ ինչք, բոլորովին անձնատուր ինքնամոռացութեան եւ վառուած հայրենասիրութեան անշէջ բոցով, կը կռուին աւելի լաւ քան իշխանական բազմաթիւ տոհմերու իշխանազունները:

Այս տեսակէտէն խիստ ուշադրաւ է Շինական Սահակի հանդիպումը Վասակ Սիւնիի հետ:

Սահակ, ժողովուրդին գլուխն անցած, խանդավառ խօսքերու տարափ մը տեղացնելով անոնց հոգիներուն մէջ, կը հրահրէ անոնց հայրենասիրութիւնը եւ կը մղէ զանոնք մարտի:

Այս երեւոյթը կը ջղայնացնէ Սիւնեաց Տէր Վասակը: Ահա այդ խօսակցութիւնը.—

«Դու զօրակա՞ն ես, որ զօրք ես վարում, դու ո՞վ ես հարցրեց Վասակը Սահակին, չարագոյժ սպառնալիքով:

«— ... Կախել տաս՝ զինուորեալ եմ, վառել տաս՝ զինուորեալ եմ,— պատառելով կուրծքը՝ մերկապարանոց աւելի առաջացաւ Սահակը՝ ահագին քարը ձեռքում սեղմած, աչքերն արիւնակալած եւ գոչեց:

«Վասակը դողաց զայրոյթից, բարձրացրեց մտրակը, շաչեցրեց օդում եւ դաժան աչքերը ոլորելով Սահակի վրայ, առաջ մղուեց դէպի նա.

«— Դո՛ւ, դո՛ւ, դո՛ւ... հասկանո՞ւմ ես ում դէմ ես վեր կացել:

«Սահակը այլայլուեց, սպառնալի խոժոռումով վճռական առաջ մղուեց եւ գոչեց ցասումներից.

— «Ես աշխարհքի համար եմ վեր կացել... Աշխարհքն էլ կը դատի ինձ ... իսկ դո՞ւ, դու ո՞ւմ դէմ ես վեր կացել ...»:

Նման տեսարան մըն է նաեւ շինական Հաբել նահապետի հանդիպումը Ռշտունեաց դաւաճան Արտակին հետ: Եւ ճիշդ այդ նոյն շինականներն են, կանայք եւ աղջիկներ, որ կը ջարդեն Արտակ Ռշտունիի զօրքը եւ կը դատեն ու դատաստանի կ՚ենթարկեն դաւաճան իշխանը:

Շինականներու կեդրոնական հերոսը կը մնայ միշտ Սահակը: Անոր հերոսական անձնազոհութիւնը կը հասնի բարձրագոյն աստիճաններու:

Ռամիկ, պարզ, համեստ այս շինականը, Դերենիկ Դեմիրճեանի ստեղծագործող գրչին տակ մեզի կ՚երեւայ հին դարերու դասական հերոսի մը դիմագծով:

Հետեւեալ հարուածը բաւական պիտի ըլլար ցոյց տալու համար այդ համեստ շինականին պողպատեայ նկարագիրն ու անդրդուելի հերոսութիւնը, նոյնիսկ դահիճին առջեւ՝ որ կանչուած է զինքը խոշտանգելու:

Պարսիկներուն հարկ վճարելու համար շինականները ըմբոստացած են: Սահակ՝ անոնց գլուխն է միշտ: Վասակի աջ բազուկը՝ պարսիկ Դենշապուհը կալանաւորելով ըմբոստները, իր ներկայութեան բերել տուած է զանոնք, սպառնալիքի և տանջանքի դրութեամբ խորտակելու համար անոնց պողպատեայընդդիմութիւնը: Կուգայ դահիճը, եւ Դենշապուհ կալանաւորներուն մէջէն զատելով Սահակը, զայն կը յանձնէ խոշտանգողին.—

«... Սահակը խոժոռ նայեց դահճին: Ահաւոր լռութիւնը ձաղկեց ողջ բակը: Կապեալները մռայլ սարսափով նայեցին Սահակի դէմքին: Դահիճը սկսեց հարուածներ տեղալ Սահակի դէմքին: Մի ինչ որ անբացատրելի քստմնանք կար այդ հարուածների դանդաղ ու մեքենական չափահարման մէջ, ուր երեւում էր դահճի արհեստաւորական անգթութիւնը: Դահիճը հարուածում էր գործնական, հասարակ լրջութեամբ, իբրեւ մի առարկայի: Սահակը ծռմռեց դէմքը, կծկեց այտերը, որով կարծես ուզում էր պաշտպանել աչքերը»:

Այս անողոք չարչարանքին առջեւ, առիւծասիրտ շինականը բոպէ մը իսկ չիթուլնար: Քանի կ՚իջնեն դահիճին հարուածները, այնքան Սահակը՝ փոխանակ խուսափելու անոնցմէ, կը ցցէ իր դէմքը դէպի դահիճին բռունցքները:

Հիմա, այլեւս շինականին դէմքը դարձած է անճանաչելի, արիւնաշաղախ տեսիլք մը, մէկ աչքը գրեթէ դուրս ինկած ...

«... Դա այլեւս դէմք չէր, այլ մի անշարժ դիմակ, որ յառաջանում էր առած դիմախաղի այլանդակութեամբ:

ԱՐՏԱՇԷՍ ԳՄԲԷԹԵԱՆ

(3 Շար.)

ծնունդովը: Սարեան մեղմաշունչ ձայ-նով երգեց շինուող չէնքերուն ամէն մէկ քարը, վառող լոյսերը :

Քարերիդ ե՞րգը երգեմ ,
Թէ գարունդ վառ.
Վառուող լոյսե՞րդ պայծառ
Գովեմ ու երգեմ ,
Թէ խանդավառ իմ հոգու
Յոյզերը վարար ,
Որոնք նոր թափ են առել
Իմ երկրի համար :

Բանաստեղծին քերթուածներուն մէջ ներդաշնակ եւ հաշտ են անհուն հայրենասիրութիւնը, փիլիսոփայական խոհերը սիրոյ ազնիւ թախիծը: Քնարաշունչ իր քերթուածներուն մէջ, թէեւ կը հնչեն «հազար չեփոր» եւ կը թնդան «հազար թմբուկ», այսուհանդերձ չեն ճչար, այլ կը հնչեն մեղմ եւ կը խանդավառեն ընթերցողը :—

Երբ մտնում եմ անկողին ես,
Հոգիս լիքը մշուշով ,
Դու նստում ես մօտս կարծես
Ու խօսում ես շշուկով :
Ու թւում է օրօրում ես ,
Որ աչքերիս իջնի քուն,
Ու կանչում ես, ու կանչում ես ,
Ու կանչում ես արի՛ դուն:

Հասարակական լայնաշունչ եւ այսպէս կոչուած «նեղ անձնական» բնաբանները «հաշտ եւ խաղաղ» կը բնակին այս երգերուն մէջ: Երկու դէպքերուն ալ բանաստեղծին քնարական ձայնը չի փոխուիր , հակառակ նիւթերուն պարտադիր ճնշումին :

Գեղամ Սարեան վարպետօրէն կը տիրապետէ իր ձայնին: Իր քերթուածներուն մէջ համարեա չկան գործեր, ուր հնչէին կեղծ ու անբնական ձայնանիշեր: Գեղամ Սարեանի բանաստեղծական ձայնը աւելի նուրբ եւ քնարական է, քան աղմկոտ, աւելի կարկաչուն քան շռնդալից: Այս անշուշտ ոչ թէ ձայնի փոքրութեան նշան է, այլ ներքին խորութեան եւ միաժամանակ՝ ինքնատպութեան : Մեղմ եւ սրտաբուխ տողերուն մէջ, ինչպէս նաեւ տողերուն տակ. մշտապէս կը վառի, կը փոթորկի եւ կը հրդեհի բանաստեղծին ջերմ, ազնիւ եւ հայրենանուէր սիրտը, որմէ կը խանդավառուին բազմահազար ընթերցողները եւ որոնց Սարեանի բանաստեղծութիւնները կուտան « ... քնքոյշ ու գեղեցիկ երգեր , արուեստի երջանկացնող պահեր », — ինչպէս իրաւամբ նկատած է Աւետիք Իսահակեան :

Ինչ նիւթի մասին ալ որ գրէ, մինչեւ իսկ ամենահասարակ առարկայ նկատուող՝ լուցկիի, կը գտնէ բանաստեղծականը, այն մեծ անտեսանելին, որ կո դառնայ քնարական խորհրդածութիւն եւ սրտաբուխ խօսք .

Լսի՛ր , լուցկի՛, իմ չնչին,
Որ մարում ես իմ շնչից ,
Իմ ընկերոջ թանկ կեանքի
Մասը չունե՞ս քո միջին :
Չունե՞ս արդեօք դու նրա
Արեան հիւլէն քո բոցում
Եւ չի՞ այրւում քեզ հետ նա
Քո աննշան հնոցում :

Իր բանաստեղծութիւններուն ամենապայծառ էջերէն են արեւելեան տաղերը՝ «Գիւլնարա», «Իրանի», «Շահն ու Մեջնունը», «Կըզ կալասի», «Դելֆրոչ եւ Էլ-Նուրին», ուր վարպետօրէն նկարագրած է պարսկական բարքերը: Հոս այս քերթուածներուն մէջ Սարեան կը ներկայացնէ հարեմին շքեղ եւ ոսկեզօծ պատերուն մէջ կատարուող մարդկային մեծ-ղբերգութիւնը: Սիրակարօտ Նաջիբը կ՚երազէ Զէյնալի արեւոտ սէրը եւ կիսաձայն մարտահրաւէր կարդալով հարեմի դարերով «Սրբագործուած» օրէնքներուն դէմ՝ կ՚իյնայ անհաւասար կռիւի մէջ :

Ահա արեւի եւ սիրոյ կարօտ Գիւլնարան, որ բողոք ունի, ան «արեւի կարօտ է», որովհետեւ չադրան կը խլէ արեւին լոյսը: Անոր փափաքն է չարշաֆը վար առնել, որուն համար պատրաստ է ամէն զոհողութեան :—

...Գիւլնարան տրտունջ ունի, խա՛ն ,
Թոյլ տուր, որ բոլորի հետ մէկտեղ ,
Գիւլնարան դէն գցի չադրան :

Հայրենասիրութիւնը կարմիր թելի պէս կ՚անցնի բանաստեղծին ամբողջ ըստեղծագործութիւններուն մէջէն :

« Փառքի տաճարը » մեր ժողովուրդի ազգային արժանապատուութեան, անոր ստեղծագործական հանճարին, ինքնազոհողութեան հասնող մեծ հայրենասիրութեան գովերգութիւնն է: Իսկ «Դէպի կառափնարան» տաղի յուզաթաթաւ տողերուն մէջ ցոյց կը տրուի 1915ի մեծ եղեռնին մէկ դրուագը, որուն ընթացքին թրքական արիւնոտ եաթաղանին զոհ գացին նաեւ մեր ժողովուրդին ընտրանիէն շատերը:

Գեղամ Սարեանի ստեղծագործութիւններու մասին խօսած ժամանակ կարելի չէ մոռնալ անոր մանկական բանաստեղծութիւնները, ուր բանաստեղծը յաջողած է անարգել մտնել մանուկներու հոգիէն ներս, «գողնալ» անոնց ներքնաշխարհին բնորոշ զաղտնիքներն ու հոգեբանութիւնը եւ ապա բանաստեղծական կերպարանք տալով անոնց՝ վերադարձնել տէրերուն :

Խորապէս մարդկային, անկեղծ եւ յուզիչ է Գեղամ Սարեանի բանաստեղծութիւնը : Իր ստեղծագործութիւններուն մէջ չէք գտներ ինքնատիպ երեւալու , շլացնելու ոչ մէկ աւելորդ ճիգ: Սակայն իւրաքանչիւր երգն ու տաղը ունի սարեանական ինքնատիպ երանգ, ծանօթ եւ մտերմիկ այն շունչը, որ զինք կ՚առանձնացնէ միւսներէն:

Բանաստեղծական անթերի ձեւերը , տողերու փայլուն յղկուածութիւնը, անսեթեւեթ լեզուն, շքեղ պատկերները, որոնք գործածուած են չափի մեծագոյն զգացումով՝ Գեղամ Սարեանի քերթուածները կը հասցնեն դասական կատարելութեան եւ հեղինակը կը դնեն բանաստեղծութեան վարպետներու շարքին :

ՄԿՐ. ՍԱՐԳՍԵԱՆ

ՕՏԱՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԴՈՒՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

LA TRAGÉDIE DE L'HOMME (1)

Հունգարացի համբաւաւոր գրող Իմրէ Մատաշի ոտանաւոր այս ողբերգութիւնը գրուած է 1860ին եւ առաջին անգամ ըլլալով ներկայացուած է 1883ին: Այս թըւականէն ի վեր Հունգարիոյ ազգային թատրոնին զարդն է «Մարդուն ողբերգութիւնը», որ Կէօթէի Ֆաուսթին ու Միլտոնի «Դրախտ կորուսեալ»ին հետեւութեամբ գրուած անհամար գործերու լաւագոյններէն մէկն է, առանց հասնելու գերմանացի եւ անգլիացի հեղինակներուն բարձրութեան եւ խորութեան :

Ռոժէ Ռիշառ 1946ին այս գործէն քաղած էր ձայնասփիւռի յատուկ թատերախաղ մը, որուն գտած ընդունելութենէն քաջալերուած (Ֆրանսայի եւ Զուիցերիոյ մէջ) ամբողջական արձակ թարգմանութիւն մը լոյս ընծայեց :

Իմրէ Մատաշ Հունգարիոյ գրականութեան մեծագոյն դէմքերէն մէկն է եւ իր այս գործը Կէօթէի Ֆաուսթին նման անհուն կարելիութիւններ կը ներշնչէ բեմադիրներուն: Անհամար տեսիլներ ու տեսարաններ իրարու կը յաջորդեն մարդուն ստեղծագործութեան օրերէն մինչեւ նոր ժամանակները ներկայացնելու համար : Կ՚ենթադրեմ որ հանճարեղ բեմադրիչ մը կրնայ մեծափառ արդիւնքի մը հասնիլ ներկայացնելով այս ողբերգութիւնը :

Ընթերցողը անկարելի է որ չյիշէ Ֆաուսթը այս գործը կարդալով եւ չբաղդատէ մէկը միւսին հետ : Որքան ալ մարդկայնական , խորաթափանց եւ տպաւորիչ գտնէ Իմրէ Մատաշի գործը, Ֆաուսթը ստուեր պիտի ածէ անոր վրայ : Որքան ալ տարբերութիւններ գտնէ նիւթի եւ մշակման տեսակէտներով, Ֆաուսթը պիտի շահի :

Բայց ամէն քերթող Կէօթէ չէ անշուշտ եւ Իմրէ Մատաշի տաղանդն ու ստեղծագործական կարողութիւնները չեն տրուած երկրորդական քերթողներուն :

Արձակ թարգմանութեան մը վրայէն անկարելի է դատել գործի մը բանաստեղծական արժէքը, բայց չափազանց յստակ ու ներդաշնակ այս թարգմանութիւնը որոշ կերպով կը զգացնէ ընթերցողին կարգ մը մասնայատկութիւններ , որոնք միայն առաջնակարգ բանաստեղծներուն շնորհուած են :

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՎԻԿՏՈՐ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ Կ. Պրուսի ոսկիէ չքանչանով պարգեւատրուեցաւ՝ Մ. Նահանգներու Խաղաղական Ովկիանոսի աստղագիտական ընկերութեան կողմէ : Կատերինա Պրուսի չքանչանը հիմնուած է 1896ին: Ամէն տարի կը շնորհուի աշխարհահռչակ մեծ գիտնականի մը՝ աստղագիտութեան զարգացումին մէջ առաւել ակնառու աւանդին համար :

Վ. Համբարձումեան առաջին խորհրդային գիտնականն է, որ կ՚արժանանայ այս չքանչանին :

Անցեալ տարի Վ. Համբարձումեան պարգեւատրուեցաւ անգլիական թագաւորական աստղագիտական ընկերութեան ոսկի չքանչանով, իսկ աւելի առաջ՝ Ֆրանսական աստղագիտական ընկերութեան Ժանսենեան չքանչանով: Ներկայիս հայազգի գիտնականը անդամ է Ամերիկայի, Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Քանատայի, Գերմանիոյ, Պելժիոյ, Աւստրիոյ տասը ակադեմեաններու եւ գիտական ընկերութիւններու :

«ԵՐԵՒԱՆԵԱՆ» լիճ պիտի կոչուի մայրաքաղաքին մօտերը գտնուող փոսորակը՝ 70 հեկտար տարածութիւն , երբ ջուրով լեցուի քանի մը տարիէն: Արուեստական լիճին առաւելագոյն խորութիւնը պիտի ըլլայ 22 մեթր, լայնքը՝ 30 մեթր, իսկ երկարութիւնը՝ մօտ մէկ քիլոմեթր: Լոգանքէն զատ, մակոյկի զբօսանք ալ կարելի պիտի ըլլայ ընել :

ՉՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ:

Աստուած ու Սատանան կը կռուին մարդուն հոգիին տիրանալու համար : Ադամ յաւիտենական մարդն է որ ողբերգութեան մէջ կը յայտնուի բազմաթիւ պատմական դէմքերու մարմնին մէջ : Եւա յաւիտենական կինն է որ տարբեր իմաստ մը կուտայ մարդուն կեանքին :

Կարելի չէ հետեւակի գործ նկատել «Մարդուն Ողբերգութիւնը », որ ինքն իր մէջ քերթողական ամբողջութիւն մըն է, գրուած լայն շունչով :

Այս գործը 1896ին արդէն թարգմանուած էր Ֆրանսերէնի: Իսկ 1931ին հրատարակուած են երկու տարբեր թարգմանութիւններ Ֆրանսերէնով: Նախորդ թարգմանութիւնները չեմ տեսած բայց այս վերջինը հասուն գրագէտի մը աշխատանքն է :

Մ. ՀԱՃԵԱՆ

1) Imre Madach : Edit. Corvina, Budapest 1960 (Libr. du Globe, Paris).

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ՝ (187)

ՀԱՅՈՑ ԲԵՐԴԸ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ

ՄԱԱՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

Ճշմարիտն ասած՝ Ներսէսը կ՚ուզէր , որ Արշակը մի քիչ պարտուէր — դա թերեւս մեղմէր նրա խիստ բնոյթը. բայց երկիւղ ունէր, թէ նախարարները պարտուեն եւ Արշակն աւելի գոռոզանայ... Խորհելով այս՝ նա միաժամանակ գտնում էր, որ հաշտարար միջամտութիւնը եւ երկրում խաղաղութիւն հաստատեղը կը բարձրացնէր անշուշտ իր հեղինակութիւնը եւ ամէնքը կը տեսնէին ու կը համոզուէին, որ ինքն է միայն, որ հոգում է ժողովրդի մասին, այլ ոչ թէ թագաւորն ու իշխանները :

Երբ կաթողիկոսն իջաւ ձիուց՝ Փաւստոս դպիրը շտապեց յանձնել նրան արծաթեայ խաչագլուխ գաւազանը (որ բերել էր ինքը կարմիր լաթով փաթաթած) եւ ուղղել նրա պարեգօտի փէշերը, որ տրորուել էին թամբի վրայ : Սենեկապետը, վրանից դուրս գալով, հրաւիրեց անխօս. եւ երբ կաթողիկոսը, իր ուղեկիցներին թողնելով դուրսը, մենակ մըտաւ վրան — Արշակը, միայն գօտեպնդած կապայով ,նստած էր գահաւորակին եւ բոլոր նշաններից երեւում էր, որ յուզուած է (սեւ աչքերի սպիտակուցները խաղում էին տենդագին), սակայն զսպում էր իրեն. կռիւը երկարում էր , եւ իր գնդերը չունէին սպասուած յաջողութիւնը. գուցէ՞ եւ նրա համար տհաճ էր, որ կաթողիկոսն իրեն տեսնում էր այդ վիճակում :

Արշակի տրամադրութիւնն այնպիսին էր, որ նա գուցէ եւ չընդունէր Ներսէսին, սակայն այդպէս վարուէր զօրքի առաջ կը լինէր շատ անյարմար :

Բայց, պէտք է ասել եւ այս, որ կաթողիկոսի ժամանումը լսելով , նա խսկոյն կռահեց նրա գալու նպատակը, եւ առաջին միտքը, որ ունեցաւ, այն էր , թէ նախարարների դրութիւնը վատ է անկասկած ...

— Ողջոյն եւ օրհնութիւն արքային , — ասաց Ներսէսը հազիւ ներս մտած եւ գաւազանակիր ձեռքով խաչակնքեց թագաւորին ու վրանի ներսը, ուր Արշակից բացի չկար մէկը :

Արշակը հազիւ գլուխը շարժեց ի պատասխան :

— Գալուստդ, անշուշտ, բարի է, քահանայապետ, — ասաց ծանրօրէն կաթողիկոսին նայելով :

Իմանալով թագաւորը ձեւականութիւն չի սիրում, Ներսէսն սկսեց անմիջապէս :

— Որպէս քրիստոնէից հովուապետ , արքայ, եկել եմ պարտքս կատարելու եւ, յուսամ, խօսքս չես համարի անխորհուրդ :

— Խօսիր, տէր հոգեւոր :

— Իբրեւ երկրիս հոգեւոր պետ, արքայ, ես չեմ կարող սառը սրտով եւ անթաց աչօք դիտել Հայոց Աշխարհի երկպառակումը եւ իմ հոտի արիւնահեղ ինքնայօշոտումը :

Այս անգամ Արշակը յօնքերի տակից նայեց Ներսէսի ներշնչուած դէմքին եւ մտածեց : « Չի փոխուել բնաւ »: Իսկ Ներսէսին թւում էր, որ Արշակը փոխուել է. աչքերի տակ սեւ գծեր կային եւ անքնութեան բացայայտ նշաններ :

— Ուրեմն, տէր հոգեւոր ,— չհամբերեց Արշակը,— կամենո՞ւմ ես, որ ներեմ ստամբակների ոճիրը՝ այն, որ նրանք աւերեցին մի ողջ քաղաք եւ սրածեցին նորա բնակիչներին :

— Արքայ , այդ նոցա չի ների ոչ տէրն մեր Աստուած, ոչ ժողովուրդը Հայոց : Սակայն միթէ՞ մեղաւոր են միւսները՝ շինականները եւ այն մարդիկ, որ կռիւ են ելած ոչ թէ կամաւ, այլ մտրակի հրամանաւ :

Արշակը յօնքերը սեղմեց քթարմատին եւ ընդմիջեց .

— Քահանայապետ, դու եկել ես ինձ խրա՞տ կարդալու: Միթէ՞ ես կռիւ եմ վարում շինականների դէմ եւ ոչ ստամբակ նախարարների : Միթէ՞ անյայտ է քեզ վարմունքը նոցա, — եւ Արշակը գլուխն օրօրեց :

Նա ոչ միայն կռահում , այլ զգում էր, որ կաթողիկոսը եկել է հաշտութեան առաջարկով :Ինքը ճշմարիտ է, որոշել էր սաստիկ պատժել նախարարներին , բայց տեսնելով կռիւը երկարում է եւ կարող է արատ բերել իր անուան՝ կը ցանկար հաշտուել , բայց ձեւացաւ բարկացած .

— Ես, քահանայապետ, միթէ՞ միջամտում եմ քո եկեղեցու գործերին : Ոչ երբեք :Ես թոյլ եմ տալիս քեզ անել եւ կատարել ինչ ցանկանում ես: Այդպէս եւ ինքդ թոյլ տուր ինձ՝ անել այն, ինչ ես եմ ցանկանում Հայոց Աշխարհի համար :

Ներսէսի դէմքի արտայայտութիւնը փոխուեց :

— Ես, արքայ, ինձ իրաւունք չեմ համարում՝ արդելել քեզ այն, ինչ ցանկանում ես,— խօսեց նա փոքր — ինչ վիրաւորուած : — Սակայն իմ հոգին խռոված է, որ իմ հոտը՝ ժողովուրդը Հայոց , երկու բանակի բաժանուած, սրածում են միմեանց :

ՍՏԵՓԱՆ ՉՕՐԵԱՆ

(Շար.)

ԱՆԻԹԱ ՍԱՐԳՍԵԱՆ
ՌՈՆԷ ԺԻՒԼԻԱՆ
Ամուսնացած
Մարսէյլ, 28 Ապրիլ 1961

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Պ. Մխիթար Փափազեանի թաղման առթիւ հեռեւեալ նուէրները եղած են փոխան ծաղկեպսակի Սէն Ժերոմի դըպրոցին. — Պար Թաղ Ղ. Անթուան 10 Ն. Ֆ., Պար Թիւնէլ Պ. Ժան 10, Յով. Հաննէս Ժամկոչեան հինգ, Աբրահամ Մանկասարեան հինգ Ն. Ֆ.:

Այս առթիւ Թաղ. Խորհուրդը իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալին ընտանիքին:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ

Կը փնտռուի Գարեգին Սարիբէկեան, հօր անունը՝ Յովհաննէս: Ծննդավայրը՝ Զակասպիսկի Կրայ քաղաքը, Աչխարատ: Ծննդեան թուականն է 1925:

Ռուսաստանի Օրիոլ քաղաքին մէջ, Գերմանացիներու կողմէ բռնի կերպով կ'ուղարկուի Գերմանիա, 1942ի Ապրիլին, պարտադիր աշխատանքի: Աշխատանքի վայրն էր Պրեսլաուի գաւառն ի Շփանսպերկ:

1943ի Օգոստոսին կ'անհետանայ աշխատանքի վայրէն եւ մինչեւ այսօր անհետ կը մնայ:

Երկրորդ աշխարհամարտի լրումէն ետք, զինք տեսած են Ֆրանսայի մէջ: Կ'ենթադրուի որ փոխած ըլլայ իր անունը:

Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի անմիջապէս տեղեակ պահել հայրը,— Երեւանի գաւառի Սեւքար գիւղէն Յովհաննէս Սարիբէկեան:

Տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի դիմել «Ցառաջ»:

Ձիշդ տեղեկութիւն տուողը, փնտրուող Գարեգին Յովհաննէսի Սարիբէկեանի առաջին նամակէն յետոյ կը տա նայ կարեւոր նուէր մը:

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Որբերու Օգն. Մարմինը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Յակոբեանէ քսան Ն. Ֆ. Տիկին Խոսրովուհի Զըլտըրեանի մահուան առթիւ:

SOCIETE DE DISTRIBUTION
DE MACHINES AUTOMATIQUES

UNE BONNE PETITE
AFFAIRE
SANS SOUCIS ET BIEN A VOUS

voilà ce qu'aujourd'hui grâce à la vogue de l'automatisme, il vous est facile à tous, hommes ou femmes, de créer sans cesser vos occupations, simplement en exploitant votre chaîne de
DISTRIBUTEURS AUTOMATIQUES

Excellent rendement immédiat et constant, entretenu par dernières nouveautés. Possibilités très rapides d'extension et conditions idéales d'exploitation.

* INDEPENDANCE : pas de patron, pas de magasin, pas de stock pas de présence, pas d'horaires de travail.
* AGREMENT : pas de soucis, 6 h. par semaine d'une occupation agréable pend. v. h. de loisirs.

Seules conditions nécessaires : présenter certaines garanties et disposer de 4.800 N.F. pour équipement de départ.

Nombre de concessionnaires limité.

Hâtez-vous de vous assurer 1 secteur réservé en adressant votre candidature à la S.D.A. qui détient l'exclusivité pour la France de cette nouveauté d'un grand succès à l'étranger.

Informez-vous sans engagement en écrivant dès aujourd'hui à la S. D. A., SY 61, Rue Jouffroy, Paris-17e,
Tél. : WAG. 88-82.

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Համախոհը. Միութեան մասնաճիւղի վարչութիւնը խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ տարաբախտ Տիկին Ժողէֆին Խաչատուրեան (Ծնեալ Թորիկեան) մահուան առթիւ իր ամուսնոյն Պ. Անդրանիկ Խաչատուրեանի, Տէր եւ Տիկին Մարտիրոս Թորիկեանի, Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ Թորիկեանի, նաեւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Վասպուրականի հերոսամարտի տարեդարձը կը տօնուի Տէսինի մէջ, Մայիս 21ին:

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

—o—

ՊԱՆԵԼՕ – ՔԱՇԱՆի Հ. Յ. Դ. «Ծիր» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս Ուրբաթ ժամը 20·30ին, Ծանօթ հաւաքատեղին կարեւոր օրակարգ:

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Ռուբէն Ալեքսանեան ժողովը Մայս 5ին, Հայ Մշակոյթի Տան մէջ, 17 Բիս Պլէօ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ
ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ
երգչախումբին կողմէ
ՂԵԿ. Կ. ԱՓՐԻԿԵԱՆԻ
Կիրակի, Մայիս 7, ժամը 15·30ին
Alfortville, Salle des Fêtes
Յայտադրին մէջ, Կոմիտասի, Ալթունեանի, Ալէմշահի, Սաթեանի եւ այլ հեղինակներու գործերը, որոնցմէ չատեր՝ առ այժմ ունկնդրութիւն:
ՄԵՆԵՐԳՆԵՐ.—
ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ ՔՈՑԵՐ
ՄԿՐՏԻՉ ՊՕՂՈՍԵԱՆ (թենօր)
ԱՐԱ ՍԵՐՈՒԲԵԱՆ (պարիթօն)
Հանդէսին կը յաջորդէ, երգչախումբին
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
Իմբիւատիպ ուաւագախումբ
ՄՈՒՏՔ.— Համերգ եւ պարահանդէս՝ 5 Ն. Ֆ.:
Նախապէս ապահովել տեղերը, հեռաձայնելով
TRI. 77-22 Poste 62
Օր. Այտա Զահրէեեանի
Autobus 103, Charenton-Ecoles, descendre Rue de l'Union - Parking

ՄԱՅԻՍ 4, ԺԱՄԸ 20ԻՆ
ՍՕՖԻԸՆ ՍՐԱՀ
ՄԻՒՆԻՒ
ԱԼԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ
կը ղեկավարէ իր գործերը.—
Համաւուագ թիւ 8 «Արեւելք»
Համաւուագ թիւ 6 «Արշալոյս»
Տոմսերու համար դիմել.— Քոնցերթօ Սէ – Տուպլուէ Վինսըրթեան
2 Սէնթ – Անձնական հրապարակ

MORY et Cie
ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԾԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀՐԴ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ
Գնեցէք զանուճ ձեր ուզած տեղը եւ առաքումը մեզի վստահեցէք: Նաւագոյն ծախսերով կը դրկենք խորհրդ. Միութիւն:
Դիմեցէք մեր նոր գիները գիտնալու համար.—
10, Rue St. Vincent de Paul, Paris 10e
(PRÈS DE LA GARE DU NORD)
Téléphone : TRU. 27-70

ՕԽՈՒԱՀԻՒՎԱԹԱՀԻՐ
Bongoût
USINE à SAINT-MENET (B.-du-R.)
DANS TOUTE ÉPICERIE SPÉCIALISÉE
★ GROS : Sté DES CONSERVES "BONGOUT", 40, LA CANEBIÈRE - MARSEILLE

ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ
SICOMEX
Ֆրանսական կառավարութենէն եւ Մոսկուայի Ինթուրիսթէն ճանչցուած Հաստատութիւն:
SICOMEX
20, Rue Royale, PARIS 8e
Téléphone : OPE. 67-77
Métro : CONCORDE et MADELEINE
ՄԻԱԿ ՏՈՒՆԸ
որ կարելիութիւնը կուտայ ձեզի, հետեւեալ երկու ձեւերով ծրարներ դրկելու:
1.— Մեր ծախած ապրանքներով, որոնց ցանկը ճոխ է եւ որակը ընտիր:
ԻՏԱԼԻԱՑԻՆ ուղղակի ներածում, Ֆարտիկաչ եւ զուտ բուրդէ վերնասուքներ՝ վերջին նորաձեւութիւն:
ԱՆԳԼԻԱՑԻՆ ուղղակի ներածում, զուտ բուրդէ կերպասներ և այլ ապրանքներ: Մուշտակի նմանակ վերարկուներ, անձրեւանոց, ներքնազգեստ, դուլպայ, փիրէնեան բուրդով չալ, կօշիկ, ժամացոյց, եւայլն... ԱՄԷՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ:
Մեր ապրանքներուն գիներուն մէջ նախատեսուած են մաքսային տուրքերը, արտօնութեան, ապահովագրութեան, ծրարումի եւ ստացագրի ծախքերը:
ՈՉ ՄԷԿ ԾԱՒՈՔ ծրարը ստացողին կողմէ:
Մեր ապրանքներուն ԱՌԱՔՈՒՄԻ ծախքն է 25 Ն. Ֆ. մինչեւ 20 քիլօ:
2.— Ձեր բերած ապրանքներն ալ կ'ընդունինք, պայմանաւ որ նոր ըլլան:
ԱՐԱԳ ՑԱՆՁՆՈՒՄ՝ 2–4 չաբաթէն:
ՈՒԶԵՑԵՔ ԵՒ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱՔ ՄԵՐ ՔԱՑԱՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՑՈՒՑԱԿՆԵՐԸ:

ԷՒՐՈՊԱՅԻ
ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԷԼՎԱ ԼՈԳՈՒՄ Սուսամ – ՀԷԼՎԱ
LE BOSPHORE MARQUE DEPOSÉE
ԹԱՀԻՆ ՇԱՐՈՑ (ՌՈՃԻԿ) ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՒՇ
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...
CHOC-ALVA • CHOCO-LOC
Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)